

Kommunfullmäktige

Kallelse

Nämnd	Kommunfullmäktige
Datum och tid	2019-11-19 kl. 15.00
Plats	Storbrunn i Östhammar
Sekreterare	Rebecka Modin
Ordförande	Roger Lamell (S)

Ärendelista

1. Allmänhetens frågestund	3
2. Information	4
3. Godkännande av Delårsrapport 2019	5
4. Fastställande av skattesats för 2020	6
5. Fastställande av budget 2020 och flerårsplan 2021-2023, drift- och investeringsbudget samt verksamhetsplaner	7
6. Antagande av detaljplan Prästgårdshöjden Marma 1:67	9
7. Tecknande av Hållbarhetslöften	10
8. Antagande av Evenemangsstrategi 2020-2023	15
9. Ägande av fastighet med teknisk VA- anläggning Östhammar kommun	17
10. Antagande av markanvisningsavtal för fastigheten Films-Österby 9:215	18
11. Antagande av nytt samverkansavtal och reglemente för den gemensamma räddningsnämnden	19
12. Antagande av handlingsprogram Uppsala brandförsvaret från 2020	21
13. Svar på motion från Ylva Lundin (SD) och Martin Wahlsten (SD) om att kommunens livsmedelspolicy ska kompletteras med ett förbud mot inköp av ritualslachtat kött	22

Kommunfullmäktige

14. Sammanträdesdagar för kommunfullmäktige och kommunstyrelsen 2020	23
15. Valärende, ersättare i valberedningen	26
16. Valärende, Ersättare i socialnämnden	27
17. Valärende, Entledigande som ersättare i kommunstyrelsen	28
18. Valärende, Ersättare i kommunstyrelsen	29
19. Valärende, ledamot i Hargs Hamn AB:s styrelse	30
20. Valärende, Entledigande som ersättare i kultur- och fritidsnämnden	31
21. Valärende, Ersättare i kultur- och fritidsnämnden	32
22. Anmälningssärende, Länsstyrelsens beslut om ny ledamot och ersättare i kommunfullmäktige	33
23. Anmälningssärende, Länsstyrelsens beslut om ny ledamot och ersättare i kommunfullmäktige	34
24. Rapport från slutförvarsheten	35
25. Statistikrapport av ej verkställda gynnande beslut för andra kvartalet 2019	36
26. Anmälningssärende, Överförmyndarnämndens delårsbokslut per augusti 2019 samt verksamhetsuppföljning 2019	37
27. Anmälningssärende, Räddningsnämndens delårsuppföljning per augusti 2019	38
28. Anmälningssärende, Redovisning av medborgarmotioner	39
29. Anmälningssärende, Redovisning av obesvarade motioner	41

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2019-39

1. Allmänhetens frågestund

Förslag till beslut

Ärendebeskrivning

Frågor ska lämnas till kommunfullmäktiges sekretariat senast sex dagar innan sammanträdet. Fråga ska vara kortfattad och får inte gälla myndighetsutövning mot enskild. Ordförande läser upp frågan på sammanträdet. Frågeställaren ska vara närvarande och har möjlighet att yttra sig.

Frågor inom följande områden har lämnats till fullmäktiges sammanträde:

1. Upphandling av el från Göran Lodin

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2019-17

2. Information

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Information i aktuella frågor. Information till fullmäktige kan enligt arbetsordningen lämnas från kommunalråden, nämnder, styrelser, förvaltningar, fullmäktigeberedningar, och kommunala bolag. Yttranderätt gäller enligt kommunallagen och arbetsordningen.

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2019-655

3. Godkännande av Delårsrapport 2019

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner lämnad delårsrapport per augusti 2019.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsens delårsrapport per augusti 2019 för Östhammars kommun. Östhammar redovisar ett överskott för perioden 1 januari till och med 31 augusti på 15,4 mnkr, budgeterat överskott för samma period är 1,2 mnkr.

För helåret 2019 är prognosen ett underskott -4,4 mnkr. Budgeterat resultat är ett överskott på 7,3 mnkr vilket innebär ett underskott mot budget på 11,7 mnkr.

Kommunens fyra strategiska inriktningsområden kommenteras utifrån prognos eller utfall av styrtalen.

Beslutsunderlag

- Delårsrapport 2019-08-31 inklusive bilaga (missiv med ändringar)
- Revisorernas utlåtande av delårsrapport 2019-08-31 inklusive bilaga

Beslutet skickas till

- Lednings- och verksamhetsstöd, ekonomi
- Ekonom Fredrik Borgelin

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2019-652

4. Fastställande av skattesats för 2020

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige fastställer Östhammars kommuns skattesats för 2020 till 21,69 kronor.

Ärendebeskrivning

Skattesatsen för Östhammars kommun ska fastställas av kommunfullmäktige senast sista november 2019. Skattesatsen för 2019 är 21,69 kronor.

Beslutet skickas till

- Lednings- och verksamhetsstöd, ekonomi

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2019-110

5. Fastställande av budget 2020 och flerårsplan 2021-2023, drift- och investeringsbudget samt verksamhetsplaner

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige fastställer budget 2020 samt flerårsplan 2021-2023.

Kommunstyrelsens föreslår att kommunfullmäktige beslutar att:

- Vid tillämpning av kalkylmässig ränta fastställs räntesatsen till 1,75 %.
- Kommunstyrelsen har under år 2020 rätt att nyupplåna, dvs. öka kommunens skulder under budgetåret 2020 med totalt 220 mnkr.
- Kommunstyrelsen har under år 2020 rätt att omsätta lån, dvs. låna upp belopp motsvarande belopp på de lån som förfaller till betalning under 2020.
- Kommunstyrelsen medges rätt att besluta om fördelning mellan verksamhetsområden och objekt av den ofördelade investeringsramen för planperioden.
- Kommunägda företag ska under 2020 avlämna delårsrapport till kommunstyrelsen per 31 augusti.

Ärendebeskrivning

Förslag till budget 2020 och flerårsplan 2021-2023 har utarbetats utifrån tidigare antagna preliminära ramar med justeringar för kända volym- och kostnadsuppräknningar samt skatter och bidrag. Budgetförslaget innehåller drift- och investeringsbudget samt nämndernas verksamhetsberättelser.

Beslutsunderlag

- Årsbudget 2020 – Flerårsplan 2021 – 2023
- Missiv med ändringar mellan KS och KF
- Missiv med ändringar mellan KSAU och KS

Ärendets behandling

Kommunstyrelsens arbetsutskott har fått information om budgetförutsättningar för 2020-2023 vid sammanträdet 2019-02-26, § 65. Budget har även diskuterats under budgetdag och vid andra tillfällen.

Kommunfullmäktige

Vid beredning i kommunstyrelsens arbetsutskott 2019-06-11, § 172, beslutade arbetsutskottet att godkänna förslaget och överlämna det till förvaltningarna. Pär-Olof Olsson (M) och Martin Wahlsten (SD) avstod från att delta i beslutet.

Kommunstyrelsen har godkänt ramförslag, måltal och utredningsförslag 2019-09-03, § 224. Pär-Olof Olsson (M), Lennart Owenius (M), Lars O Holmgren (BoA), Martin Wahlsten (SD) och Ylva Lundin (SD) avstod från att delta i beslutet.

Vid beredning i kommunstyrelsens arbetsutskott 2019-10-22, § 265, avstod Pär-Olof Olsson (M) och Martin Wahlsten (SD) från att delta i beslutet.

Vid beredningen i kommunstyrelsen 2019-10-29, § 308, avstod Pär-Olof Olsson (M), Lennart Owenius (M), Lars O Holmgren (BoA), Martin Wahlsten (SD) och Ylva Lundin (SD) från att delta i beslutet.

Beslutet skickas till

- Samtliga nämnder
- Samtliga enheter under kommunstyrelsen
- Samtliga förvaltningschefer

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2018-521

6. Antagande av detaljplan Prästgårdshöjden Marma 1:67

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att:

- godkänna granskningsutlåtandet.
- besluta att detaljplanen inte bedöms medföra betydande miljöpåverkan.
- anta detaljplanen för Marma 1:67, Prästgårdshöjden.

Ärendebeskrivning

Planområdet är beläget i centrala Alunda ungefär 600 meter öster om centrum och ungefär 500 meter norr om kyrkan. Det gränsar till Olandsvägen i söder, Skyndelnvägen i väster och Torpvägen i norr. Planområdet upptar en yta om cirka 7,5 ha. Detaljplanens syfte är att möjliggöra för centralt belägna bostäder i Alunda tätort. Detaljplanen är flexibel och medger olika typer av bostadsbebyggelse.

Beslutsunderlag

- Bygg- och miljönämndens beslut 2019-08-28, § 119
- Förslag till detaljplan

Ärendets behandling

Bygg- och miljönämnden har lämnat förslag till beslut 2019-08-28, § 119:

Bygg- och miljönämnden föreslår kommunfullmäktige att:

- godkänna granskningsutlåtandet.
- besluta att detaljplanen inte bedöms medföra betydande miljöpåverkan.
- anta detaljplanen för Marma 1:67, Prästgårdshöjden.

Beslutet skickas till

- Enligt sändlista
- Bygg- och miljönämnden

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2019-467

7. Tecknande av Hållbarhetslöften

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att teckna hållbarhetslöfte inom de 13 åtgärdsområden som listas nedan gällande Klimat och energi, som en del av arbetet med Färdplan för ett hållbart län.

Åtgärdsområde 1. Ökad gång och cykling

- Anlägga nya gång- och cykelvägar
- Iordningsställa servicepunkter för cyklar
- Anlägga cykelparkeringar
- Prioritera snöröjning av gång- och cykelvägar framför bilväg
- Installera laddpunkter för elcyklar

Åtgärdsområde 2. Underlätta att kombinera olika färdmedel och linjebyten

- Iordningställa trygga och tillgängliga pendelparkeringar för bil och cykel
- Identifiera viktiga knutpunkter för kollektivtrafiken utanför tätorter för byte av färdmedel

Åtgärdsområde 3. Fossilfri arbetspendling och möteskultur

- Möjliggöra att arbeta hemifrån eller via distansarbetsplats
- Erbjuda resfria möten genom digitala verktyg
- Genomföra aktivitet för anställda, t ex. prova-på kollektivresande gratis 1 mån
- Del av restid med kollektiva färdmedel räknas som arbetstid i de fall där arbete från kollektivt färdmedel är möjligt

Åtgärdsområde 6. Fossilfria tjänstefordon

- Nya avtal ska senast 2022 ställa krav på att alla tjänstefordon som köps in/leasas ska kunna drivas med biodrivmedel och/eller el

Åtgärdsområde 10. Minska energi- och effektanvändningen för fastigheter och verksamheter

- Göra energi- och effektkartläggning med åtgärdsplan för huvuddelen av organisationens fastigheter och/eller verksamheter

Åtgärdsområde 12. Öka produktion och användning av återvunnen eller förnybar energi och fossilfria drivmedel

- Installera solceller på egna fastigheter

Kommunfullmäktige

- Utbyte av kvarvarande olja till förnybart bränsle

Åtgärdsområde 13. Minskad klimatpåverkan från bygg- och anläggningsprojekt

- Som beställare ställa upphandlingskrav på beräkning och minskning av klimatpåverkan från bygg- och anläggningsprojekt
- Anordna och delta i kompetenshöjande åtgärder i samarbete med branschaktörer

Åtgärdsområde 14. Minskad klimatpåverkan från måltider

- Delta i regionalt nätverk för offentliga och privata restauranger för samarbete och kompetenshöjning inom måltidens klimatpåverkan
- Utveckla ett kontinuerligt arbete med mätbara mål för att minska matsvinnet i tillagning, förvaring och konsumtion
- Använda statistiska mätprogram för att mäta och utvärdera måltidens klimatpåverkan
- Servera mindre men bättre kött och större andel vegetabilier.

Åtgärdsområde 15. Inspirera till klimatsmarta val

- Genomföra aktiviteter för att öka kunskap om, och inspirera till, en mer hållbar livsstil.

Åtgärdsområde 16. Stärka integrering av klimat, energi och hållbar utveckling i skola och förskola

- Säkerställa fortbildning av pedagoger inom Lärande för hållbar utveckling
- Tillsätta koordinator inom Lärande för hållbar utveckling
- Genomföra årlig temadag för elever inom hållbar utveckling, t.ex. klimatklok konsumtion, Agenda 2030 etc.

Åtgärdsområde 17. Utbildnings- och informationsinsatser för beslutsfattare

- Medverka i en regional arbetsgrupp i samarbete med SKL för att ta fram, alt. kvalitetssäkra befintliga utbildningspaket för politiker avseende klimatpåverkan

Åtgärdsområde 19. Fossilfria investeringar och kapitalplaceringar

- Genomföra aktiviteter för att säkerställa att organisationen enbart har fossilfria investeringar och kapitalplaceringar (ex. pensionsfonder) senast 2022

Åtgärdsområde 20. Fasa ut fossil plast

- Delta i nätverk för plastsubstitution
- Genomföra kartläggning av verksamhetens plastkonsumtion
- Ställa upphandlingskrav på återvunnen eller förnybar plast

Kommunfullmäktige

- Ta bort eller byt ut den största eller minst fem viktiga/större produktgrupper senast år 2022

Samtliga nämnder ges i uppdrag att driva arbetet med att uppfylla hållbarhetslöftena inom sina respektive ansvarsområden och till kommunstyrelsen årligen rapportera hur arbetet fortskrider. Åtgärderna hanteras inom befintlig budget, genom ev. externa projektmedel och genom samverkan med andra parter i kommunen och länet.

Om några av de föreslagna åtgärderna inte kan finansieras inom ram ska kommunstyrelsen återkomma till fullmäktige med förslag till finansiering.

Ärendebeskrivning

Hållbarhetslöften är en frivillig avsiktsförklaring mellan Länsstyrelsen och aktörer i länet med syfte att stärka genomförandet av de fyra regionala åtgärdsprogrammen i ”Färdplan för ett hållbart län”. I åtgärdsprogrammen samlas prioriterade åtgärder för länets aktörer inom följande temaområden:

1. Klimat och energi	2019-2022
2. Ekosystem och biologisk mångfald	2020-2023
3. Vatten	2021-2024
4. Samhällsutveckling.	2022-2025

Genom ett hållbarhetslöfte förbinder sig en aktör att genomföra ett antal åtgärder ur ett eller flera av de regionala åtgärdsprogrammen. Genomförandet av åtgärder kan ske enskilt eller i samverkan med andra aktörer.

Detta ärende rör beslut om hållbarhetslöften inom det första åtgärdsprogrammet, Klimat och energi. Kommunstyrelsen har i tidigare beslut (KS 2019-33, 2019-35) meddelat Länsstyrelsen vilka åtgärdsområden inom Klimat och energi man vill göra åtaganden inom. De åtgärdsområden som nu föreslås överensstämmer med tidigare beslut.

Beslutsunderlag

- Inbjudan att anta hållbarhetslöfte för minskad klimatpåverkan i Uppsala län
- Åtgärder för minskad klimatpåverkan, länk:

<https://www.lansstyrelsen.se/upsala/tjanster/publikationer/fardplan-for-ett-hallbart-lan---atgarder-for-minskad-klimatpaverkan.html>

Kommunfullmäktige

Ärendets behandling

Kommunstyrelsen 2019-09-03, § 226

Pär-Olof Olsson (M) yrkade på återremiss och i andra hand avslag. Ordförande ställde proposition på yrkandena och fann att kommunstyrelsen beslutade att bifalla arbetsutskottets förslag. Pär-Olof Olsson (M), Lennart Owenius (M), Lars O Holmgren (BoA), Martin Wahlsten (SD) och Ylva Lundin (SD) reserverade sig mot beslutet. Ej tjänstgörande ersättare Lena Hagman (KD) och Irmeli Bellander (L) ställer sig bakom Pär-Olof Olssons (M) yrkanden om återremiss och avslag.

Kommunfullmäktige 2019-09-24, § 112

Jacob Spangenberg (C) och Bertil Alm (C) yrkade bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut. Pär-Olof Olsson (M), Ylva Lundin (SD), Lars O Holmgren (BoA), Irmeli Bellander (L), Lena Hagman (KD) och Anna-Lena Söderblom (M) yrkade på att ärendet skulle återremitteras. Efter votering fann ordförande att ärendet skulle återremitteras som minoritetsåterremiss enligt 5 kap. 50 § kommunallagen. Pär-Olof Olssons (M) motivering till återremissen bifölls av fullmäktige.

Beslutet blev: Ärendet återremitteras med följande motivering: att kostnaderna för samtliga åtagande ska redovisas samt tidssättas inför beslut i kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2019-10-01, § 240

Pär-Olof Olsson (M) och Martin Wahlsten (SD) yrkade att kostnaderna för samtliga åtaganden ska redovisas samt tidsättas. Yrkandet avslogs. Pär-Olof Olsson (M) och Martin Wahlsten (SD) reserverade sig

Kommunstyrelsen 2019-10-08, § 288

Pär-Olof Olsson (M) med bifall av Lennart Owenius (M), Lars O Holmgren (BoA), Martin Wahlsten (SD) och Ylva Lundin (SD) yrkade på återremiss med motiveringen att kostnaderna för samtliga åtaganden ska redovisas samt tidsättas. I andra hand yrkades avslag.

Jacob Spangenberg (C) yrkade på följande tillägg: Om några av de föreslagna åtgärderna inte kan finansieras inom ram ska kommunstyrelsen återkomma till fullmäktige med förslag till finansiering.

Tilläggstyrkandet bifölls. Återremissyrkandet och avslagsyrkandet avslogs.

Pär-Olof Olsson (M), Lennart Owenius (M), Lars O Holmgren (BoA), Martin Wahlsten (SD) och Ylva Lundin (SD) reserverade sig mot beslutet.

Kommunfullmäktige

Beslutet skickas till

- Länsstyrelsen i Uppsala län: hallbarhetsloften.uppsala@lansstyrelsen.se
- Kommunstyrelsen
- Bygg- och miljönämnden
- Barn- och utbildningsnämnden
- Socialnämnden
- Kultur- och fritidsnämnden
- Energi- och klimatstrateg Marcus Jakobson
- Miljösakkunnig Camilla Andersson

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2019-111

8. Antagande av Evenemangsstrategi 2020-2023

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta Evenemangsstrategi 2020-2023.

Ärendebeskrivning

Evenemangsstrategin är ett verktyg för att:

- koordinera och hantera evenemangsfrågor inom organisationen.
- med tydliga mål stärka Östhammars kommuns attraktionskraft med hjälp av evenemang.

Idag finns riktlinjer för sponsring och bidragsbestämmelser för föreningsbidrag och Kulturstöd. Det finns ett behov av att skapa tydlighet kring prioriteringar och hanteringen av evenemang som inte går under Kultur- och fritidsnämndens bidragsbestämmelser eller reglemente. Förvaltningsövergripande samarbeten är en förutsättning för att förenkla och förbättra förutsättningarna för evenemang i kommunen.

Evenemangsstrategin har varit på remiss under våren 2019 till:

- Kultur- och fritidsnämnden
- Bygg- och miljönämnden
- Barn- och utbildningsnämnden
- Socialnämnden
- Kommunledningsförvaltningen, Marknad och kommunikation
- Tekniska förvaltningen
- Visit Roslagen

Ett slutgiltigt förslag till Evenemangsstrategi antas i Kommunfullmäktige under hösten 2019.

Beslutsunderlag

- Östhammars kommuns Evenemangsstrategi 2020-2023
- Samrådsredogörelse

Ärendets behandling

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade 2019-02-26, § 54, att godkänna att en evenemangsstrategi behöver upprättas och att förslaget skickades på remiss. Kultur- och

Kommunfullmäktige

fritidsförvaltningen fick i uppdrag att sammanställa remissvaren och presentera slutgiltigt förslag till strategi för arbetsutskottet 2019-10-01.

Beslutet skickas till

- Kultur- och fritidsnämnden
- Bygg- och miljönämnden
- Barn- och utbildningsnämnden
- Socialnämnden
- Kommunledningsförvaltningen, Marknad och kommunikation
- Tekniska förvaltningen
- Visit Roslagen, VD Gisela Norén: gisela.noren@visitroslagen.se
- För kännedom
  - o Kultur- och fritidschef Elin Dahm
  - o Evenemangssamordnare Lena Öberg
  - o Samhällsbyggnadschef Ulf Andersson
  - o Registrator Nina Laukkanen Mållberg

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2019-643

9. Ägande av fastighet med teknisk VA- anläggning Östhammar kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att uppdra åt Östhammar Vatten AB att förhandla om förvärv av och ingå fastighetsrättsliga avtal med fastighetsägare för del av fastigheten Skoby 2:41, Östhammar kommun där Skoby reningsverk är beläget.

Ärendebeskrivning

På fastighet Skoby 2:41 finns Skoby reningsverk vilken är en av de tekniska VA- anläggningarna i Östhammar kommun. Idag ägs fastigheten av en privat fastighetsägare. Servitut finns för dagens reningsverk. För att säkerställa Östhammar Vatten AB:s uppdrag som VA-huvudman bör den del av fastigheten där reningsverket är beläget ägas av Östhammar Vatten AB.

Beslutsunderlag

- Protokoll från styrelsemöte Östhammar Vatten AB 2019-09-26
- Missiv, Ägande av fastighet med teknisk VA-anläggning Östhammar kommun
- Karta över fastighet

Ärendets behandling

Styrelsen i Östhammar Vatten AB har behandlat ärendet på möte 2019-09-26, § 30, och lämnat följande förslag till beslut till kommunfullmäktige: att uppdra åt Östhammar Vatten AB att förhandla om förvärv av och ingå fastighetsrättsliga avtal med fastighetsägare för del av fastigheten Skoby 2:41, Östhammar kommun där Skoby reningsverk är beläget.

Beslutet skickas till

Östhammar Vatten AB

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2017-692

10. Antagande av markanvisningsavtal för fastigheten Films-Österby 9:215

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige antar förslag till markanvisningsavtal för fastigheten Films-Österby 9:215. Byggnationsåtgärder får påbörjas av exploatören innan lagfart erhållits förutsatt att kommunfullmäktige godkänner markanvisningsavtalet och slutgiltigt köpeavtal.

Ärendebeskrivning

Till grund för avtalet ligger att Exploatör (Jordbo fastigheter AB) är överens med Kommunen om byggnation av LSS-boende på fastigheten. Exploatör har under hösten 2017 kontaktat kommunen och visat sitt intresse för förvärv av fastigheten. Bygglov för nybyggnad av flerbostadshus (LSS-boende) finns beviljat 2017-12-13. Fastigheten är avstyckad för ändamålet och avstyckningen vann laga kraft 2018-01-05.

LSS står för Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387).

LSS-boendet kommer att drivas av en privat aktör. Beslut om placering på boendet enligt LSS fattas av den kommun där brukaren bor. Etableringen påverkar inte Östhammars kommuns verksamhet enligt LSS.

Beslutsunderlag

Förslag till markanvisningsavtal med bilagor

Beslutet skickas till

- Samhällsbyggnadsförvaltningen
- Tekniska förvaltningen

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2019-621

11. Antagande av nytt samverkansavtal och reglemente för den gemensamma räddningsnämnden

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner förslag till nytt samverkansavtal och reglemente för räddningsnämnden från 2020-01-01.

Ärendebeskrivning

Uppsala, Tierp och Östhammars kommuner samverkar sedan 2012 i en gemensam räddningsnämnd där Uppsala kommun är värdkommun. Efter genomförd ägarsamverkan har räddningsnämnden föreslagit revideringar i det reglemente och avtal som reglerar samverkan. Revideringarna ska godkännas av respektive fullmäktige i de samverkande kommunerna.

Lednings- och verksamhetsstöd ekonomi bedömer att den ekonomiska påverkan inte är stor. Nytt är en förändrad kostnadsfördelning beroende på nya invånarantal i respektive kommun.

Beslutsunderlag

- Protokollsutdrag från Uppsala kommunfullmäktige 2019-09-26, § 279, Uppsala kommunstyrelse 2019-08-28, § 163, Uppsala kommunstyrels arbetsutskott 2019-08-20, § 225, Uppsala kommuns tjänsteskrivelse i ärendet, protokollsutdrag från Räddningsnämnden 2019-05-29, § 53
- Samverkansavtal om gemensam räddningsnämnd och räddningstjänstorganisation i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner enligt kommunallagen 3 kap. 9 §
- Reglemente för gemensam räddningsnämnd i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner att gälla från 2020-01-01

Ärendets behandling

Ärendet har behandlats i Uppsala kommunfullmäktige 2019-09-26, § 279, Uppsala kommunstyrelse 2019-08-28, § 163, Uppsala kommunstyrels arbetsutskott 2019-08-20, § 225, samt i Räddningsnämnden 2019-05-29, § 53.

Vid beredning i kommunstyrelsens arbetsutskott 2019-10-15, § 249, gavs information om vilka förändringar som föreslås. I avtalet är det främst ändrad kostnadsfördelning pga. befolkningsförändring vilket innebär att Östhammars kostnader sänks, förtydligad budgetprocess där ägarsamråd på våren är en viktig del samt att nämnden ska ha en

Kommunfullmäktige

lokalförsörjningsplan. I reglementet är det främst att uppgifterna har förtydligats, ett utskott har lagts till och korrigeringar i hänvisningar till nya kommunallagen har gjorts.

Beslutet skickas till

- Uppsala kommun
- Tierps kommun
- Räddningsnämnden

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2019-636

12. Antagande av handlingsprogram Uppsala brandförsvaret från 2020

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta Handlingsprogram Uppsala brandförsvaret från 2020 beslutsversion och Riskanalys Uppsala brandförsvaret – underlag till handlingsprogram från 2020 beslutsversion.

Ärendebeskrivning

Nuvarande handlingsprogram för Uppsala brandförsvaret gäller till och med 2019-12-31. Från 2020-01-01 ska ett nytt handlingsprogram börja gälla. Under hösten 2018 reviderades och uppdaterades riskanalysen. Under vintern och våren har ett förslag till ett nytt handlingsprogram tagits fram.

Beslutsunderlag

Handlingsprogram Uppsala brandförsvaret från 2020 beslutsversion och Riskanalys Uppsala brandförsvaret – underlag till handlingsprogram från 2020 beslutsversion inklusive protokollsutdrag räddningsnämnden 2019-09-25, § 77 och tjänsteskrivelse

Ärendets behandling

Räddningsnämnden har behandlat ärendet 2019-09-25, § 77, och beslutat att överlämna Handlingsprogram Uppsala brandförsvaret från 2020 beslutsversion och Riskanalys Uppsala brandförsvaret – underlag till handlingsprogram från 2020 beslutsversion till Tierps-, Uppsala- och Östhammars kommuner för beslut om antagande.

Beslutet skickas till

- Räddningsnämnden
- Uppsala kommun
- Tierps kommun

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2019-384

13. Svar på motion från Ylva Lundin (SD) och Martin Wahlsten (SD) om att kommunens livsmedelspolicy ska kompletteras med ett förbud mot inköp av ritualslachtat kött

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen med hänvisning till svar från Jacob Spangenberg (C).

Ärendebeskrivning

Ylva Lundin (SD) och Martin Wahlsten (SD) yrkar i motion daterad 2019-05-21:

- att kommunens Livsmedelspolicy kompletteras med ett förbud mot att kött från rituellt slaktade djur köps in och serveras i kommunens måltidsproduktion
- att kommunens inköpsavtal för animaliska produkter ska innehålla en explicit garanti från leverantören att det levererade köttet inte kommer från rituellt slaktade djur

Beslutsunderlag

- Motion
- Svar på motion från Jacob Spangenberg (C) 2019-09-11

Ärendets behandling

Motionen väcktes på fullmäktiges sammanträde 2019-06-18, § 97 och remitterades till kommunstyrelsen för beredning.

Vid arbetsutskottets beredning avstod Martin Wahlsten (SD) från att delta i beslutet.

Vid kommunstyrelsens beredning 2019-10-08, § 292, reserverade sig Ylva Lundin (SD) och Martin Wahlsten (SD) till förmån för sin motion.

Beslutet skickas till

- Webbredaktör, för publicering under sidan motioner
- Ylva Lundin (SD)
- Martin Wahlsten (SD)

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2019-612

14. Sammanträdesdagar för kommunfullmäktige och kommunstyrelsen 2020

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att fastställa sammanträdesdagar i enlighet med förslag nedan.

Årsredovisningen behandlas i kommunstyrelsen 2020-03-31 och i fullmäktige 2020-04-21. Budgeten och delårsrapporten behandlas i kommunstyrelsen 2020-10-20 och i fullmäktige 2020-11-10. Delårsrapporten omfattar perioden 2020-01-01 till 2020-08-31.

Ärendebeskrivning

KSAU	KS	KF	Kommentarer angående ärenden
14 januari	28 januari	18 februari	
21 januari			
4 februari	25 februari	-	
11 februari			
10 mars	31 mars	21 april	KF: årsredovisning och ansvarsfrihet nämnder
24 mars			
7 april	19 maj	9 juni	KSAU 7/4: budgetförutsättningar KF: allmänpolitisk debatt
28 april			
12 maj			
2 juni	23 juni	-	KS: Tertialuppföljning
16 juni			
18 augusti	1 september	22 september	KF: Partistöd
25 augusti			
8 september	29 september	-	

Kommunfullmäktige

15 september			
6 oktober	20 oktober	10 november	KF: Budget, skattesats och delårsrapport
13 oktober			
27 oktober	24 november	15 december	KF: Uppvaktningar
17 november			
8 december	-	-	

Förslaget till sammanträdesschema baseras på:

- Kraven i kommunallagens 11 kapitel. Utskick av årsredovisning och delårsrapport till fullmäktige och revisorer sker innan 15 april respektive sista oktober. Budgetförslag upprättas av kommunstyrelsen innan sista oktober. Budget och skattesats fastställs av fullmäktige innan sista november.
- Kommunledningsförvaltningens förslag till struktur (styrmodell) för arbetet med budget, årsredovisning och delårsrapport. Förslaget innebär att delårsrapporten även fortsättningsvis upprättas per sista augusti. Förslaget syftar till att skapa en bra process för arbetet på förvaltningarna och i nämnderna med målet att handlingarna uppnår så hög kvalitet som möjligt. I det arbetet har även möjligheten för nämnderna att lämna in handlingar i tid beaktats.
- Antalet sammanträden motsvarar det antal som har varit de senaste åren, med undantag för de extra sammanträden som behövs i samband med val till fullmäktige. Flödet på sammanträdena har i möjligaste mån anpassats så att ärenden ska komma i ett jämnt flöde så att de förtroendevalda inte får kraftigt varierande ärendemängd.
- Anpassning till helgdagar och i de fall det är möjligt anpassning till tidpunkter då ledighet brukar vara önskat.

Ärendets behandling

Fullmäktiges presidium har godkänt förslaget 2019-09-19.

Kommunstyrelsen har beslutat 2019-10-08, § 291, att fastställa sammanträdesdagar för kommunstyrelsen och dess arbetsutskott i enlighet med förslaget. Kommunstyrelsen fastställde följande inlämningsdagar för nämnderna:

Kommunfullmäktige

- Årsredovisning 2020-02-06
- Tertialuppföljning 2020-05-28
- Budget 2020-09-03
- Delårsrapport 2020-10-01

Kommunstyrelsen beslutade även att bokslutsdag och nyckeltalsdag äger rum 2020-02-12 och 2020-02-13. Kommunstyrelsen gav kommunledningsförvaltningen i uppdrag att ta fram ett datum för budgetdag mellan 2020-02-13 och 2020-04-07 och skicka ut inbjudan till detta.

Beslutet skickas till

- Lednings- och verksamhetsstöd: kansli, ekonomichef samt verksamhetsutvecklare
- Samtliga nämnder

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2019-224

15. Valärende, ersättare i valberedningen

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige väljer NN (-) till ersättare i valberedningen.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige entledigade Jonas Svensson (S) från sina uppdrag som ledamot i kommunfullmäktige och referensgruppen samt ersättare i valberedningen 2019-04-23, § 54. Ny sammanräkning har begärts från Länsstyrelsen, som avgör vem som blir ny ledamot i kommunfullmäktige och därmed även i referensgruppen. Kommunfullmäktige har att utse ersättare i valberedningen.

Ärendets behandling

Kommunfullmäktige beslutade 2019-06-18, § 105: Ärendet utgår och behandlas istället på fullmäktiges sammanträde 2019-09-24. Kommunfullmäktige beslutade 2019-09-24, § 120 att ärendet utgår.

Beslutet skickas till

- Vald person
- Administratör Troman, Hanna Hornej

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2019-565

16. Valärende, Ersättare i socialnämnden

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige väljer NN (-) till ersättare i socialnämnden.

Ärendebeskrivning

Linus Westin (S) var ersättare i socialnämnden och har valts till ledamot. En ny ersättare behöver väljas. Ersättaren blir personlig ersättare för Cecilia Bernsten (C).

Ärendets behandling

Kommunfullmäktige valde Linus Westin (S) till ledamot i socialnämnden 2019-09-24, § 127.

Beslutet skickas till

- Vald person
- Socialnämnden
- Administratör Troman, Hanna Hornej

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2019-683

17. Valärende, Entledigande som ersättare i kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Cecilia Bernsten (C) entledigas från sitt uppdrag som ersättare i kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Cecilia Bernsten (C) begär i skrivelse 2019-10-28 entledigande från sitt uppdrag som ersättare i kommunstyrelsen. Cecilia Bernsten (C) är personlig ersättare för Bertil Alm (C).

Beslutet skickas till

- Cecilia Bernsten (C)
- Kommunstyrelsen
- Administratör Troman, Hanna Horneij

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2019-683

18. Valärende, Ersättare i kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige väljer NN (-) till ersättare i kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Cecilia Bernsten (C) har begärt entledigande från sitt uppdrag som ersättare i kommunstyrelsen. Entledigandet behandlas på dagens fullmäktigesammanträde. Om fullmäktige beslutar att entlediga Cecilia Bernsten (C) behöver en ny ersättare i kommunstyrelsen väljas. Cecilia Bernsten (C) är personlig ersättare för Bertil Alm (C) och den nya ersättaren blir även ny personlig ersättare för Bertil Alm (C).

Beslutet skickas till

- Vald person
- Kommunstyrelsen
- Administratör Troman, Hanna Horneij

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2019-703

19. Valärende, ledamot i Hargs Hamn AB:s styrelse

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige utser NN (-) till ledamot i Hags Hamn AB:s styrelse.

Ärendebeskrivning

Reinhold Delwall (M) har avlidit. Han var ledamot i Hargs Hamn AB:s styrelse.

Kommunfullmäktige har att utse en ny ledamot till styrelsen för resterande tid av mandatperioden.

Beslutet skickas till

- Hargs Hamn AB
- Vald person
- Administratör Troman, Hanna Hornej

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2019-694

20. Valärende, Entledigande som ersättare i kultur- och fritidsnämnden

Förslag till beslut

Anna Göransson (BoA) entledigas från sitt uppdrag som ersättare i kultur- och fritidsnämnden.

Ärendebeskrivning

Anna Göransson (BoA) begär i skrivelse 2019-11-04 entledigande från sitt uppdrag som ersättare i kultur- och fritidsnämnden. Anna Göransson (BoA) är personlig ersättare för Julia Ekström (M).

Beslutet skickas till

- Anna Göransson (BoA)
- Kultur- och fritidsnämnden
- Administratör Troman, Hanna Horneij

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2019-694

21. Valärende, Ersättare i kultur- och fritidsnämnden

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige väljer NN (-) till ersättare i kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Anna Göransson (BoA) har begärt entledigande från sitt uppdrag som ersättare i kultur- och fritidsnämnden. Entledigandet behandlas på dagens fullmäktigesammanträde. Om fullmäktige beslutar att entlediga Anna Göransson (BoA) behöver en ny ersättare i kultur- och fritidsnämnden väljas. Anna Göransson (BoA) är personlig ersättare för Julia Ekström (M) och den nya ersättaren blir även ny personlig ersättare för Julia Ekström (M).

Beslutet skickas till

- Vald person
- Kultur- och fritidsnämnden
- Administratör Troman, Hanna Horneij

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2019-558

22. Anmälningsärende, Länsstyrelsens beslut om ny ledamot och ersättare i kommunfullmäktige

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Länsstyrelsen har utsett ny ledamot Jan Holmberg (M) och ersättare Anders Kjellgren (M) i kommunfullmäktige från och med 2019-10-14 till och med 2022-10-14.

Beslutsunderlag

Länsstyrelsens beslut

Ärendets behandling

Gunilla Delwall (M) har avlidit. Länsstyrelsen har beslutat i ärende 2019-10-14. Beslutet har delgetts ny ledamot, ny ersättare och berört parti.

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2019-521

23. Anmälningsärende, Länsstyrelsens beslut om ny ledamot och ersättare i kommunfullmäktige

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Länsstyrelsen har utsett ny ledamot Ylva Lundin (SD) från och med 2019-10-14 till och med 2022-10-14. Någon ny ersättare kunde inte utses.

Beslutsunderlag

Länsstyrelsens beslut

Ärendets behandling

Kommunfullmäktige entledigande Hans Westerman (SD) från sina uppdrag som ledamot i kommunfullmäktige och referensgruppen 2019-09-24, § 123. Länsstyrelsen har beslutat i ärende 2019-10-14. Beslutet har delgetts ny ledamot och berört parti.

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2019-17

24. Rapport från slutförvarsheten

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige tar del av informationen.

Beslutsunderlag

Aktuellt i slutförvarsfrågan 2019-11-19 – Rapport från Slutförvarsheten till KF för perioden
2019-09-24 – 2019-12-17

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2019-441

25. Statistikrapport av ej verkställda gynnande beslut för andra kvartalet 2019

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att ta del av informationen.

Ärendebeskrivning

Enligt 16 kap § 6 Socialtjänstlagen (SoL) ska socialnämnden kvartalsvis lämna en statistikrapport till fullmäktige över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SoL som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut.

Nämnden ska vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller och hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut. Samma rapporteringsskyldighet gäller för beslut som inte verkställs på nytt efter avbrott i verkställigheten. Det ska också framgå hur stor del av de ej verkställda besluten som gäller bistånd till kvinnor respektive män.

Enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) § 28h gäller en motsvarande rapporteringsskyldighet för beslut om insatser enligt 9 § LSS.

Beslutsunderlag

Statistikrapport av ej verkställda beslut, Socialnämnden, Kvartal 2 2019

Ärendets behandling

Socialnämnden har behandlat rapporten 2019-09-18, § 156

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2019-617

26. Anmälningssärende, Överförmyndarnämndens delårsbokslut per augusti 2019 samt verksamhetsuppföljning 2019

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige tar del av informationen.

Beslutsunderlag

- Protokollsutdrag Överförmyndarnämnden 2019-09-23, § 210
- Överförmyndarnämnden - delårsbokslut augusti 2019
- Verksamhetsplan 2019, Uppföljning per augusti

Ärendets behandling

Överförmyndarnämnden har behandlat ärendet 2019-09-23, § 210, och beslutat att lägga delårsbokslutet och verksamhetsuppföljningen till handlingarna.

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2019-635

27. Anmälningssärende, Räddningsnämndens delårsuppföljning per augusti 2019

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige tar del av informationen.

Beslutsunderlag

- Protokollsutdrag från Räddningsnämnden 2019-09-25, § 76
- Tjänsteskrivelse
- Delårsuppföljning per augusti 2019

Ärendets behandling

Räddningsnämnden har behandlat ärendet 2019-09-25, § 76, och beslutade att fastställa delårsuppföljningen per augusti 2019.

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2019-639**28. Anmälningssärende, Redovisning av medborgarmotioner****Förslag till beslut**

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beslutade § 136/2017 att införa tjänsten medborgarmotion som ersätter de befintliga delaktighetstjänsterna medborgarförslag och namninsamling.

Medborgarmotioner publiceras på kommunens webbplats för namninsamling. Om 1 % av de folkbokförda i kommunen skriver på lämnas medborgarmotionen för beredning. Om en medborgarmotion inte har fått underskrifter av 1 % av de folkbokförda efter sex månader plockas den ner.

Pågående namninsamlingar

KS-2019-532	Gratis sommarlovsbusskort till alla skolungdomar
KS-2019-664	Inte avveckla nattis (barnomsorg på obekvämtid)

Namninsamlingar som uppnått underskrifter från 1 % av kommunens folkbokförda och lämnats till berörd nämnd och är under handläggning

--	--

Beslut fattade i nämnd sedan medborgarmotion infördes

KS-2018-782	Återinför dygnet-runt-bemanning på Östhammars brandstation
KS-2018-898	Återinför årskurs 4 och 5 på Ekeby skola

Namninsamlingar som inte uppnått underskrifter från 1 % av kommunens folkbokförda efter sex månader sedan medborgarmotion infördes

KS-2018-198	Kommunen bör anställa en stadsarkitekt
KS-2018-816	Ändra styrelsesammansättningen i Östhammarshem
KS-2019-38	Förslag om lokalisering av nya förskolan i Östhammar

Kommunfullmäktige

KS-2019-89	Utökad pendlarparkering i Alunda
------------	----------------------------------

Beslutsunderlag

Medborgarmotionerna finns tillgängliga via kommunens [webbplats](#).

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2019-261

29. Anmälningssärende, Redovisning av obesvarade motioner

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Motioner som inte är färdigberedda ska redovisas vid kommunfullmäktiges andra sammanträde under våren och det andra sammanträdet under hösten.

Obesvarade motioner

KS-2019-108	Motion från Kerstin Dreborg (MP) om koldioxidbudget
KS-2019-109	Motion från Kerstin Dreborg (MP) om skarpare krav vid upphandling av livsmedel
KS-2019-289	Motion från Kerstin Dreborg (MP) om kolonilotter
KS-2019-427	Motion från Martin Wahlsten (SD) och Ylva Lundin (SD) om skydd för kommunens invånare mot stridserfarna terrorister
KS-2019-615	Motion från Bo Persson (SD) och Martin Wahlsten (SD) om nytt systembolag i Östhammar

Vid fullmäktiges sammanträde 2019-11-19 besvaras en motion. Denna redovisas inte i sammanställningen ovan. Motioner som väcks vid sammanträdet redovisas inte heller i sammanställningen.

Delårsrapport 2019-08-31

Innehållsförteckning

Förvaltningsberättelse	
Målredovisning Strategiska inriktningsområden.....	4
Driftredovisning	13
Investeringsredovisning.....	19
God ekonomisk hushållning	20
Kommunkoncernen	21
Resultaträkning	22
Kassaflödesanalys	23
Balansräkning.....	24
Redovisningsprinciper	25

Förvaltningsberättelse

A photograph of a forest with tall, thin trees and a path, overlaid with a teal color filter. The trees are arranged in rows, creating a sense of depth. The ground is covered in snow or light-colored earth. The overall tone is serene and natural.

Målredovisning

Kommunfullmäktige har med utgångspunkt i Vision 2020 beslutat om fyra strategiska inriktningsområden som ska vara vägledande för all verksamhet i kommunen.

De fyra strategiska inriktningsområdena är en del av kommunens styrmodell – Styrhuset.

STRATEGISKA INRIKTNINGSOMRÅDEN

1. En attraktiv och växande kommun
2. En hållbar kommun
3. En lärande kommun
4. En öppen kommun

Vi följer årligen utvecklingen genom tolv styrtal som är relevanta för vad vi vill uppnå, jämförbara med andra kommuner och som huvudsakligen mäts av andra. Hittills under 2019 har vi uppgifter för endast fyra av dessa tolv styrtal.

God ekonomisk hushållning är ett lagkrav som innebär att kommunen ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet.

En attraktiv och växande kommun

Bakgrund

Som naturskön kust- och skärgårdskommun i utkanten av den dynamiska och snabbväxande Uppsala/ Stockholm-regionen finns naturliga förutsättningar för kommunen att växa invånarmässigt. Hög kvalitet i de kommunala välfärdstjänsterna och ett välmående näringsliv är nycklar i att kunna attrahera nya invånare.

S1: Företagarnas nöjdhet med kommunens service

När 2018 års ärenden summeras ser vi att kundernas nöjdhet generellt har försämrats. Det framgår av den rapport vi tog del av i maj 2019, vilket är den senaste rapporten vi har. Vi har också kunnat se att resultatet var avsevärt sämre under första halvåret 2018, jämfört med andra halvåret 2018. Det sammanvägda årsresultatet (2018 års företagsärenden) summerades till 63 för de sex myndighetsområdena. Det är en signifikant försämring jämfört med vår ambition och jämfört med föregående års värden. Det är vår bedömning att en orolig personalsituation kombinerat med oro kopplat till organisatoriska förändringar delvis kan vara förklaringar till den negativa rekyl. Undersökningen omfattade totalt 422 ärenden, varav ca hälften utgjorde det urval som undersökningsföretaget valde. Knappt 100 av dessa valde att svara, vilket gav oss en svarsfrekvens kring 50%. Till antalet ärenden dominerar bygglovsärendena (57% av de hundra). Det är besvärande att vi för andra året i rad saknar årsuppgift för både brandskydds- och markupplåtelseärenden. De områden där vi ändå på årsbasis hade ett hyggligt NKI är inom Bygglov och inom Livsmedelsskontroll. Svagast var områdena Serveringstillstånd och Miljö- och hälsoskydd. Kommunens

åtgärdsfokus ligger nu på att effektivisera våra rutiner i relation till kund och på vår kommunikation med varje enskild kund (med syfte att också ge vägledning i företagarens myndighetskontakt).

S2: Befolkningsutveckling, nettoökning av befolkningen

Befolkningsutvecklingen i kommunen har tagit ny fart efter två-tre år av svagare utveckling än förväntat. Under de första åtta månaderna 2019 har befolkningen ökat med 233 personer. Tendensen kunde skönjas vid SCB officiella halvårsmätning där ökningen var 110 personer. Sannolikt kommer ökningen backa något från de nuvarande 233, men vi kan nog redan nu anta att befolkningstillväxten kommer nå måltalet för året. Den utveckling vi ser i den officiella SCB-statistiken för halvåret visar bl.a. att tillväxten sker både i tätorten (+70) och på landsbygden (+40). Det som sticker ut i den preliminära rapportering vi har per 2019-09-03 visar att en del av årets starka utveckling kan förklaras av höga födelsetal i jämförelse med de senaste åren. Den lite längre "utzoomade bilden" (ca 20 års sikt) säger att det är tätorterna - med Östhammar och Alunda främst - som växer och att landsbygden minskar. Befolkningsunderlaget är stabilt men arbetsmarknaden minskar sakta. Befolkningen växer, men blir allt äldre. Tillkomsten av nya bostäder har ökat kraftigt men vi ser en tydlig avmattning av påbörjade lägenheter senaste året till följd av VA-problematiken. Detta kommer driva in kommunen i en avstannande, ofrivillig stagnation i tillväxten.

S3: Kommunernas boendeattraktivitet

Östhammars kommun är en attraktiv kommun att bo i. Det vet vi som bor här och det visar sig även i "den nya" FOKUS-undersökningen

(BästAttLeva). Kommunens styrkor är fortfarande arbetsmarknaden och kultur- och fritidsutbudet. Det som särskilt driver upp kommunens ranking är andelen sysselsatta bland den arbetsföra delen av befolkningen samt kommunens satsningar på kultur och bibliotek. Det som skulle föra upp kommunen ytterligare i den nya rankingen är bl.a. en minskad skillnad mellan män och kvinnor (mätområde Demokrati, Jämställdhet och Socialt kapital, se även <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/kommuner-i-siffror/#?region1=0382@ion2=00>).

Värt att notera är att undersökningen visar att områden som demografi och kommunal ekonomi är områden där Östhammars kommun i en samlad jämförelse med övriga kommuner i landet placerar sig "mitt i fältet". Vi känner att vår situation på dessa områden är utmanande och ställer krav på samverkan och ökad effektivitet i välfärdsproduktionen. Detta delar vi alltså med stora flertalet av kommuner i Sverige.

Tabell 1: Ranking bland totalt 164 stycken landsbygdskommuner där ett lägre värde är bättre

EN ATTRAKTIV OCH VÄXANDE KOMMUN

Samlad bedömning för 2019:

Kommunstyrelsen konstaterar att vi når våra ambitioner avseende boendattraktivitet och befolkningsutveckling, vilket är glädjande. Vi ser dock i såväl SKL Insikten som i Svenskt Näringslivsranking att vi inte når fram till våra företagare. Detta föranleder oss att öka vårt arbete där och med hjälp av företagarna hitta rätt i det arbetet. Prognosen är att vi når två av styrtalen, boendattraktivitet och befolkningsutveckling, samt att vi inte når ett av styrtalen, företagarnas nöjdhet.

En hållbar kommun**Bakgrund**

Hållbar utveckling knyter ihop hållbarheten i ekosystemen med de sociala och ekonomiska utmaningar mänskligheten står inför. Det strategiska inriktningsområdet En hållbar kommun ringar in samtliga tre hållbarhetsaspekter. I korthet innebär det att vi strävar efter ett effektivt resursutnyttjande, ej skadar miljön och arbetar långsiktigt för att ta ansvar för kommande generationer; Att utveckla och bevara ska kunna växa tillsammans. Det betyder också att vi vill säkra jämlika och goda möjligheter till delaktighet, sammanhållning och engagemang liksom hälsa, välmående och trygghet genom hela livet.

S4: Långsiktiga finansieringen av välfärdstjänster, resultat i % av skatter

Kommunens resultatmål enligt policyn för god ekonomisk hushållning är att det ska uppgå till minst 2 % av skatter och generella bidrag. Detta för att över tid kunna finansiera större delen av en normal investeringsnivå. Det bidrar till att kommunens kort- och långsiktiga finansiella handlingsutrymme, i form av likviditet och soliditet, bibehålls.

Östhammars kommuns budget för 2019 är ett överskott på 7,3 mnkr, vilket motsvarar 0,6 % av skatter och generella statsbidrag. Prognosen för året per 31 augusti visar ett underskott på 4,4 mnkr. Analysen i dagsläget är att kommunen inte klarar av att nå budgeterat resultat.

Kommunens nettokostnad, kostnader minus intäkter, överskrider budget med 21,7 mnkr. En positiv prognos för räntenetto samt skatter och generella bidrag med sammanlagt 9,9 mnkr ger ett prognostiserat underskott för kommunen på 11,7 mnkr jämfört med budget för 2019. Av kommunens fem nämnder så visar endast Kultur och fritidsnämnden samt Barn och utbildningsnämnden att man klarar hålla budget. Övriga nämnder visar alla på ett underskott, i Kommunstyrelsen fall är det Teknisk förvaltning som visar underskott.

S5: Välmående och hälsa

Hälsa är ett vitt begrepp som inte enbart handlar om frånvaro av sjukdom. Det innebär att hälsa är något som kan uppnås även om man är sjuk eller har en funktionsvariation. Dock är sjukdomar och funktionsvariationer viktiga parametrar för en persons upplevda välbefinnande, tillsammans med en mängd andra.

Styrtalet baserar sig på resultat av frågeställningen "Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd" i undersökningen Liv och hälsa och andelen som besvarat frågan med "Bra" eller "Mycket bra" .

Undersökningen genomförs var fjärde år, i samarbete mellan regionerna/landstingen i Uppsala, Sörmlands, Västmanlands, Värmlands och Örebro län. 2019 genomfördes ingen undersökning varför utfall för styrtalet saknas i denna rapport. Senaste siffrorna redovisade är från 2017. Då svarade 662 av 1476 tillfrågade personer i Östhammars kommun. Utfallet var då 74.

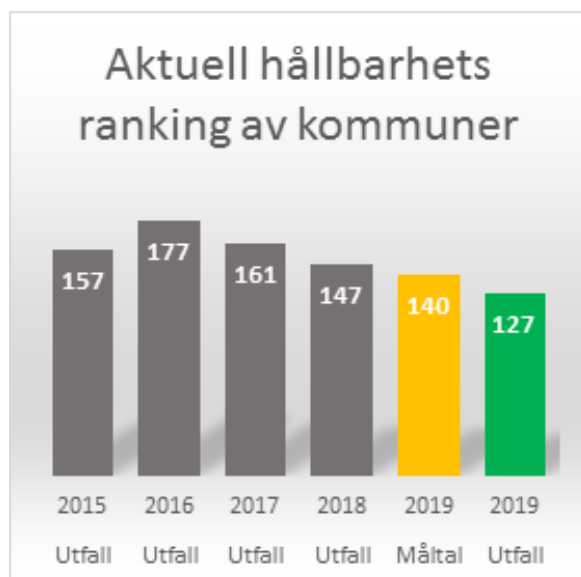
S6: Aktuell hållbarhet:s ranking av kommuner

Under år 2018 nådde Östhammars kommun målet att vara bland de 150 bästa kommunerna i tidskriften Aktuell Hållbarhets kommunranking. Inför år 2019 satte Kommunfullmäktige målet att nå topp 140. Även detta mål nåddes då Östhammars kommun hamnade på plats 127. Vi har sedan år 2014 legat relativt stabilt i våra placeringar, med en dipp under 2016 men sedan dess stärkt vår placering varje år under 3 års tid.

I en första analys av enkätsvaren och statistiken gällande vår placering 2019 kan vi konstatera att det finns flera områden där Östhammars kommun som liten kommun har svårt att arbeta med alla de styrdokument som rankingen tar med i bedömningen. Det handlar bland annat om tuffa mål och avancerade analyser inom klimatområdet, fördjupat arbete med cirkulär ekonomi, krav i byggprocesser och uppföljning av miljökrav och sociala krav i upphandlingar. Här kan kommunen fortsätta utveckla sitt hållbarhetsarbete, då kanske främst tillsammans med andra kommuner och regionen som stöd. Vi

har liksom tidigare år givit respons till Aktuell Hållbarhet att de saknar många delar som ska täcka in de sociala delarna av hållbarhetsfrågan och att indexet därmed blir begränsat. Kommunen arbetar bra med direkta energi-, transport- och klimatåtgärder, med ekologiska livsmedel och naturvård. Grundat på statistiken finns det en del att utveckla gällande våra medborgares och kunders skattning av kommunens miljöarbete, vi kan också förbättra vårt arbete gällande avfallshantering, plan för kemikaliehantering och uppföljning av upphandlingar.

Vi kan också konstatera att kommunen inte svarat på Boverkets miljömålsenkät, som utgör flera delar av indexet. Den enkäten är viktig att svara på för att vi ska ge en komplett bild av kommunens verksamhet. Genom att inte svara på den missar vi poäng i sammanställningen. Motsvarande gäller för våra rapporteringar till Svenskt vattenindex, årlig rapportering till Vattenmyndigheterna, Avfall Sveriges miljöindex, Ekomatcentrum, rapporteringar till Energimyndigheten och till Kolada. I alla dessa senare uppräknade rapporteringar har kommunen svarat och våra svar ger avtryck i kommunranking. En viktig del i att utveckla hållbarhetsarbetet och hålla vår plats, alternativt fortsätta stiga, i Aktuell Hållbarhets kommunrakning är att fortsätta gå igenom ingående statistik och fokusområden, se över vilka nämnder och förvaltningar som kan påverka arbetet och resultatet och lyfta in det som ett underlag i nämndernas och förvaltningarnas kommande verksamhetsplanering. Det finns också många hållbarhetsaspekter Östhammars kommun under första halvåret inte mätt i styrtalet men som kommer att sammanfattas i kommunens årliga Hållbarhetsbokslut som blir en del av årsredovisningen 2019.

Tabell 2: Ranking bland kommuner där ett lägre värde är bättre.

EN HÅLLBAR KOMMUN

Samlad bedömning för 2019:

Kommunstyrelsen gläds åt att vi ytterligare förbättrar oss inom vårt hållbarhetsarbete, även om vi rör oss från en plats i mitten på skalan. Mer oroande är vår budgetsituation där vi prognosticerar ett underskott för året. Vi har dock förhoppningar om att nå ett nollresultat vid årets slut. De största avvikelserna finns inom bygg- och miljönämnden samt socialnämnden. Vår prognos är att vi;

- når ett av styrtalet, aktuell hållbarhets ranking
- ej når ett av styrtalet, resultat i % av skatter och bidrag
- att styrtalet avseende välmående och hälsa kommer att utgå då det mäts för sällan

En lärande kommun

Bakgrund

Allt fler arbeten kräver högre utbildning och risken är stor att personer med bristfällig utbildning hamnar allt längre ifrån arbetsmarknaden och anställningsbarhet. Förbättrad skolframgång och det livslånga lärande är framgångsfaktorer för minskat utanförskap. Ett sätt att arbeta för en förbättrad kompetensförsörjning är samverkan mellan skola, akademi och näringsliv.

S7: Andel elever som tagit gymnasieexamen inom fyra år

Styrtalet mäts endast på helår. Prognosen för helår förväntas ligga över riket och i paritet med föregående år. En hög genomströmning kan indikera att gymnasieskolorna anpassar utbildningen efter elevernas förutsättningar och behov samt att det finns ett målinriktat kompensatoriskt arbete.

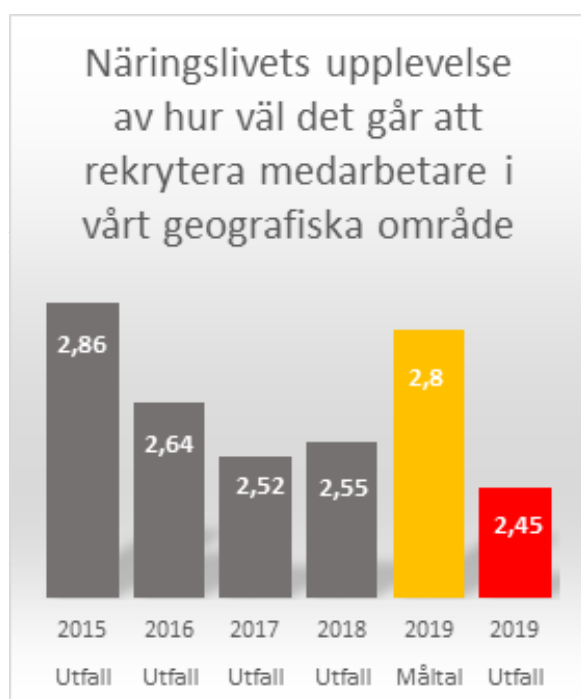
S8: Näringslivet upplevelse av hur väl det går att rekrytera medarbetare inom vårt geografiska område

Svenskt Näringslivs Företagsklimatsenkät visar på en fortsatt nedgång gällande företagarnas upplevda tillgång på arbetskraft med relevant kompetens. Föregående år var betyget 2,55 på en 6-gradig skala där 4 anses vara bra medan 6 är utmärkt. Värdet i 2019 års enkät är 2,45.

Faktorer som påverkar den upplevda tillgången på arbetskraft kan vara tätortsstorlek, närhet till större tätort och pendlingsmönster. Nytt för i år är därför att Svenskt Näringsliv har valt att dela upp kommunerna där Östhammar tillhör gruppen lågpendlingskommuner (nära större stad – kommuner där mindre än 40 procent av nattbefolkningen pendlar till arbete i en större

stad). Gruppen består av totalt 35 kommuner och Östhammar placerar sig på plats 30.

Tabell 3: Näringslivets bedömning på en skala 1 – 6 där ett högre värde är bättre.

För att främja en positiv utveckling av företagsklimatet och specifikt tillgången på arbetskraft med relevant kompetens, träffas representanter från kommunen och det privata näringslivet regelbundet för att diskutera insatser vi med fördel gör tillsammans.

S9: Den egna organisationens lärande och utveckling

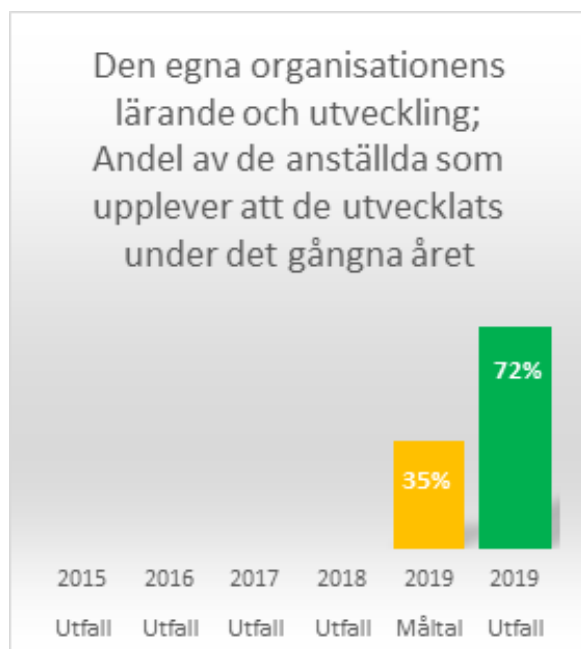
Vårt mål är att alla verksamheter i Östhammars kommun ständigt utvecklar eller anpassar sina arbetsätt för att jobba så effektivt som möjligt. En förutsättning för verksamheter att utvecklas är att alla anställda utvecklas inom ramen för

sitt uppdrag, och får den kompetensutveckling som är nödvändig för att kunna göra sitt jobb. Att få både professionell och personlig utveckling på arbetet är positivt både för den anställda och för oss som arbetsgivare.

För att få svar på detta har en undersökning gjorts bland alla anställda. Undersökningen ställer följande frågor; "har du utvecklats i ditt jobb under det senaste året", "finns det behov av att utveckla eller anpassa arbetsätten på din arbetsplats", "har arbetsätten på din arbetsplats förändrats till det bättre under det senaste året" samt "har du en individuell utvecklingsplan". Frågorna skickades till alla anställda och 649 personer har besvarat samtliga frågor.

Resultatet visar att vi har anledning att satsa mer på kompetensutveckling. 79 % av respondenterna anger att det finns behov att utveckla eller anpassa arbetsätten samtidigt som 62 % anger att arbetsätten har förändrats till det bättre under det senaste året. Andelen anställda som upplever att de har utvecklats i jobbet under det senaste året är 72 %, samtidigt som andelen anställda som har en individuell utvecklingsplan är 44 %.

Eftersom vår omvärld förändras hela tiden, behöver vi ha en beredskap att förändras med den. Nya och smartare verktyg och arbetsätt är en självklarhet. Likaså nya arbetsuppgifter, som ersätter föråldrade arbetsätt. För att möta denna utmaning måste alla anställda ha en individuell utvecklingsplan som följs med kompetenshöjande insatser.

Tabell 4: Andel av de anställda som genom självskattning upplever att de utvecklats professionellt det gångna året.

EN LÄRANDE KOMMUN

Samlad bedömning för 2019:

Kommunstyrelsen konstaterar att andelen elever som tagit examen inom fyra år fortfarande ligger på en hög nivå, klart över rikssnittet. Dock är prognosen att vi inte uppnår det högt ställda styrtalet. Avseende den egna organisationens lärande konstaterar vi vidare att nära 3 av 4 tycker att de utvecklas under året. Mer problematiskt är företagets upplevelse av möjligheten att rekrytera. Här pågår ett samarbete med näringslivet men detta behöver förstärkas med lokala insatser, regionalt ansvar samt tydliga signaler till nationella institutioner. Prognosen är att vi når styrtalet om den egna organisationens lärande, men får svårt att uppnå de två andra.

En öppen kommun

Bakgrund

Ett hållbart samhälle tål påfrestningar, är anpassningsbart och förändringsbenäget. En viktig aspekt i detta är människors känsla av sammanhang och möjlighet att vara delaktiga och kunna påverka. Utöver att rösta i allmänna val erbjuder kommunen flera ingångar för invånare att delta i den lokala samhällsutvecklingen. Bland annat handlar det om att bjuda in till medborgardialoger kring viktiga frågor, tillhandahålla lättillgängliga tjänster för engagemang och skapa insyn i kommunens verksamheter.

S10: Andelen invånare som upplever att de har inflytande

Delaktighet och inflytande i samhället är en viktig förutsättning för en god folkhälsa och ett socialt hållbart samhälle. Det finns samband mellan flera olika aspekter av hälsa och delaktighet. När individer och grupper upplever att de saknar möjlighet att påverka sina egna livsvillkor eller samhällsutvecklingen känner de i mindre utsträckning tillit till sin omgivning och en känsla av maktlöshet och utanförskap kan uppstå.

Utfallet för det här styrtalet baseras på svar från en slumpmässigt vald grupp invånare som deltagit i SCB:s årliga medborgarundersökning. Undersökningen genomförs under perioden 6 september-29 oktober 2019 varför resultat för halvåret inte finns tillgängligt.

Kommunens betygsindex för styrtalet 2018 var 34 och endast ett indextal skiljde kvinnor och mäns resultat åt. Ingen större skillnad kan heller ses över tid, men den lilla skillnad som finns är negativ. Trenden är således svagt vikande.

Under våren 2019 genomfördes en dialogturné med stopp i Alunda, Gimo, Östhammar, Österbybruk och Öregrund. Vid dessa träffar deltog tjänstepersoner och förtroendevalda från förvaltningar och nämnder och sammankomsterna var öppna för alla invånare.

Utöver specifika dialogtillfällen erbjuder kommunen ett antal delaktighetstjänster. Bland dessa finns tjänsterna Fråga politiken, Allmänhetens frågestund och möjligheten att lämna in Medborgarmotion. Dessa tjänster används i dagsläget av en liten andel av kommunens invånare och om det beror på att de inte är kända eller att de inte svarar upp mot invånarnas behov kan behöva ses över, för att öka upplevelsen av inflytande och delaktighet.

S11: Andelen invånare som har förtroende för kommunen

Trenden för invånarnas förtroende för kommunens tjänstemän och förtroendevalda är svagt minskande. Även om detta sker i riket som helhet är det alarmerande att våra förtroendesiffror minskar från en relativt låg nivå. Då trenden varit minskande under flera år har flera åtgärder vidtagits. För att förstärka vårt arbete ytterligare vill vi poängtera följande;

- Vara ärliga, tydliga och raka i vår kommunikation
- Att respektera invånare och företagare för deras bidrag till samhällsutvecklingen
- Vara öppna i alla frågor, och där vi av något skäl inte kan vara öppna, tydligt deklara detta
- Medge våra misstag, rätta dem och göra rätt och vara ödmjuka i situationen

- Att leverera resultat, dvs. nyttan och kvaliteten för våra invånare och företag
- Ständigt förbättringsarbete, utvecklade uppföljningssystem, lyssnar och lär av den återkoppling vi får från brukare, elever och anhöriga. Vara tacksamma för återkopplingen.
- Inte väja för svåra/komplexa/kontroversiella frågor.
- Ta ansvar för våra resultat, både bra och dåliga. Kommunicera likvärdigt oavsett resultat.
- Lyssna först, genom att lyssna får vi nya och andra perspektiv.
- Vara noggranna med vad vi lovar och vilka överenskommelser vi gör. Vi måste alltid stå fast vid våra löften

Ja, vi försöker säkert göra mycket av detta idag, men vi behöver bli ännu bättre, mer konsekventa och systematiska. Lever vi upp till detta i våra dagliga kontakter med medborgare, besökare och företagare har vi goda möjligheter att nå måltalet för helåret.

S12: Andelen invånare som känner sig trygga

Trenden i landet är att den upplevda tryggheten sjunker. Östhammars kommun följer med trenden neråt men ligger fortfarande på en jämförbart hög nivå av upplevd trygghet. Det finns många saker som kan påverka den allmänna känslan av trygghet och som i sin tur påverkar utfallet i medborgarenkäten.

Det sker mycket negativt nationellt, bland annat dödsskjutningar och andra våldsbrott. Även i vår geografiska närhet, har det rapporterats om

skjutningar, våld och social oro. Det kan bidra till att invånarna upplever ökad otrygghet.

I början av året drabbades kommunen av stormen Alfrida. Den resulterade i ett långvarigt strömavbrott för ett stort antal hushåll i kommunen. Konsekvenserna av strömavbrottet gjorde att många invånare inte hade tillgång till el, vatten och värme.

Under sommaren utfärdades ett totalt eldningsförbud i länet eftersom det fanns en stor brandrisk.

Kommunen och Polisen har gemensamt tecknat ett samverkansavtal och ett årligt medborgarlöfte. 2019 års medborgarlöfte är att genomföra en trygghetsvandring i Östhammar. Trygghetsvandringar har utförts på de övriga tätorterna i kommunen tidigare år. Utifrån dessa trygghetsvandringar är målsättningen att förbättra utomhusmiljöer som kan upplevas otrygga. Där kan det röra sig om allt ifrån ökad belysning, skötsel av grönytor till trafikmängden på platsen. Det är Tekniska förvaltningens uppgift att skapa trygghet i utomhusmiljön samt utföra trafiksäkerhetshöjande åtgärder. Detta arbete har de bland annat utfört genom att anlägga gång- och cykelbana längs med Coromantvägen i Gimo. De har även utökat gatubelysningen runt busstationen i Gimo. I Öregrund pågår arbete med att anlägga en säker gångväg till skolan, med farthinder, övergångsställe och upphöjd trottoar. Arbete pågår med att göra en cykel- och gångväg längs med Albrektsgatan i Östhammar.

Socialförvaltningen har inom sina verksamheter satt upp mål på sina trygghetsskapande tjänster. De följer upp handläggningstiden på bland annat utredningar där behovet av äldreomsorg

samt ekonomiskt bistånd utreds.

Ett av Barn och utbildningsförvaltningens trygghetsskapande område är skolmiljön. Arbetet omfattar att stödja pedagogisk personal till att kunna erbjuda en trygg miljö med studiero för alla elever. Enligt utfallet från Liv och hälsa ung 2019 så har tryggheten minskat lite sedan 2017.

På krisberedskapssidan har vi arbetat fram dokumentet Plan för ledning och samordning vid samhällsstörning. Den ligger till grund för hur Östhammars kommun ska arbeta vid en samhällsstörning.

Prognosen för helåret är att det kan vara svårt att nå upp till vårt måltal. Den största påverkan på detta är trenden i landet i stort. Där trenden är att tryggheten minskar hos invånare i Sverige. Östhammars kommun följer med neråt i den trenden och vi kan nog förvänta oss att det kommer att speglas i den årliga medborgarundersökningen.

EN ÖPPEN KOMMUN

Samlad bedömning för 2019:

Avseende medborgarnas inflytande och förtroende prognosticerar vi att vi inte når våra styrtalet. Vi har en svag nedåtgående trend som vi har svårt att bryta. Även om trenden är svag utgår den från en relativt låg nivå. På detta område krävs innovationer och kraftsamling.

Avseende trygghet upplevs Östhammars kommun som en trygg kommun, men även dessa siffror går ned något och gör så i hela riket.

Prognosen är att vi ej når det uppsatta styrtalet.

Driftredovisning

NETTOKOSTNAD PER NÄMND MNKR	REDO- VISNING 2018-08	REDO- VISNING 2019-08	BUDGET 2019-08	PROGNOS HELÅR 2019	BUDGET HELÅR 2019	AVVIKELSE HELÅR 2019
Kommunstyrelse	-103,3	-111,3	-118,3	-180,7	-178,0	-2,7
varav finansförvaltning	-8,2	-10,0	-10,2	-16,7	-15,3	-1,3
varav kommunledningskontor	-60,8	-58,3	-66,4	-99,3	-100,8	1,5
varav enheten för arbete o sysselsättning	-2,4	-3,1	-5,4	-7,9	-8,0	0,0
varav teknisk förvaltning	-31,9	-39,8	-36,3	-56,8	-53,9	-2,9
Lokal Säkerhetsnämnd	0,2	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Bygg- och miljönämnd	-5,6	-6,1	-4,4	-9,0	-6,8	-2,2
Kultur- och fritidsnämnd	-19,0	-22,3	-26,4	-38,7	-39,8	1,0
Barn- och utbildningsnämnd	-346,0	-359,7	-370,2	-548,1	-548,1	0,0
Socialnämnd	-324,0	-331,9	-324,3	-505,0	-487,3	-17,7
Verksamhetens nettokostnad	-797,7	-831,2	-843,6	-1 281,6	-1 260,0	-21,7
Skatter och generella statsbidrag	822,9	845,1	845,9	1 275,4	1 268,8	6,6
Räntenetto	-0,3	1,5	-1,0	1,9	-1,5	3,4
PERIODENS RESULTAT	24,9	15,4	1,2	-4,4	7,3	-11,7

Östhammars kommuns resultat för perioden tom sista augusti visar ett överskott på 15,6 mnkr. Budgeterat överskott är 1,2 mnkr. Jämfört med budget är överskottet 14,4 mnkr. Verksamhetens nettokostnad står för den största delen av överskottet, 12,1 mnkr. Resterande del av överskott hänförs till Skatteintäkter och generella statsbidrag samt finansiella poster. Överskottet förklaras av lägre kostnader än budget. Intäkterna vid periodens slut uppgår till budgeterat belopp.

Det finns flera förklaringar till att kostnaderna är lägre än budget. Kostnader för interkommunala ersättningar och bidrag till fristående skolvård har inte blivit bokförda fullt ut i augusti. Det råder osäkerhet om relevanta vilken

gör det svårt att uppskatta kostnader för elever i skolor utanför Östhammar. Detta medför att kostnaderna troligtvis är underskattade per den sista augusti i storleksordningen 1-5 mnkr. Även kultur och fritidsområdets olika verksamheter har kostat mindre än budget. Verksamhet under Kommunstyrelsen ligger också lägre än budget per sista augusti vilket förklaras av osäkerhet om den gemensamma IT-nämndens kostnader samt att arbetsmarknadsverksamheten kostar mindre.

Avskrivningarna visar ett underskott mot budget vilket beror att några tillgångar skrivs av med ett högre belopp/ kortare tidsperiod än vad de budgeterats till.

RESULTATRÄKNING KOMMUNEN MNKR	REDO- VISNING 2018-08	REDO- VISNING 2019-08	BUDGET 2019-08	PROGNOS HELÅR 2019	BUDGET HELÅR 2019	AVVIKELSE HELÅR 2019
Verksamhetens intäkter	425,0	424,1	423,9	652,4	652,961	-0,5
Verksamhetens kostnader	-1 183,2	-1 213,0	-1 226,8	-1 870,2	-1 851,9	-18,2
Avskrivningar	-39,2	-42,3	-40,7	-63,9	-61,0	-2,9
Verksamhetens nettokostnad	-797,7	-831,2	-843,6	-1 281,6	-1 260,0	-21,7
Skatter och generella statsbidrag	822,9	845,1	845,9	1 275,4	1 268,8	6,6
Räntenetto	-0,3	1,5	-1,0	1,9	-1,5	3,4
PERIODENS RESULTAT	24,9	15,4	1,2	-4,4	7,3	-11,7

Görs en jämförelse med motsvarande tidsperiod 2018 har nettokostnaden för kommunens verksamhet ökat med fyra procent. Skatteintäkter och generella statsbidrag har ökat med tre procent. Fördelat per nämnd redovisar Socialnämnden och Bygg- och miljönämnden underskott och resterade nämnder överskott. Det är samma nämnder som visade underskott vid bokslut 2018.

Helårsprognos

Prognosen för Östhammars helårsresultat är ett underskott för hela kommunen på 4,4 mnkr vilket ger ett underskott mot budget på 11,7 mnkr. Kommunens budget för 2019 är lagd med ett överskott på 7,3 mnkr.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen exkl tekniskt förvaltningen visar ett överskott på 10,4 mnkr per den sista augusti. Förklaringen är att kostnaden för den gemensamma IT-nämnden inte kostat så mycket som beräknat. Även arbetsmarknadsverksamheten har kostat mindre än budget dessutom har ett antal projekt som ligger under kommunstyrelsen startat senare än planerat.

Däremot har tekniska förvaltningen kostat mer än budget vilket beror på högre kostnader för verksamhetslokaler. Renhållningsverksamheten visar underskott men räknar med ett nollresultat på helåret.

För helåret prognostiserar kommunstyrelsen ett överskott på 2,3 mnkr. Tekniska förvaltningen räknar med ett underskott på 2,9 mnkr.

KOMMUNSTYRELSEN EXKL TEKNISKA FÖRVALT. OCH FINANSER MNKR	REDOVISNING 2018	REDOVISNING 2018-08	REDOVISNING 2019-08	BUDGET HELÅR 2019	PROGNOS HELÅR 2019
Intäkter	85,5	57,1	41,1	54,8	56,2
Kostnader	-190,2	-120,4	-102,5	-163,5	-162,7
varav personalkostn	-104,7	-56,8	-49,3	-75,3	-75,4
varav lokalkostn	-5,2	-3,7	-2,9	-4,5	-4,5
Nettokostnader	-104,7	-63,2	-61,4	-108,7	-106,4
Årsbudget	-118,2	-78,8	-71,8	-108,7	-108,7
RESULTAT	6,6	15,6	10,4	0,0	2,3

TEKNISKT KONTOR EXKL RENHÅLLNING MNKR	REDOVISNING 2018	REDOVISNING 2018-08	REDOVISNING 2019-08	BUDGET HELÅR 2019	PROGNOS HELÅR 2019
Intäkter	267,6	172,1	177,7	271,4	271,4
Kostnader	-318,1	-204,8	-215,3	-325,3	-328,3
varav personalkostn	-61,6	-41,2	-45,9	-65,6	-67,1
varav lokalkostn	-56,6	-37,8	-38,3	-57,8	-57,8
Nettokostnader	-50,6	-32,7	-37,6	-53,9	-56,8
Årsbudget	-55,0	-36,4	-36,2	-53,9	-53,9
RESULTAT	4,4	3,8	-1,4	0,0	-2,9

TEKNISKT KONTOR RENHÅLLNING MNKR	REDOVIS- NING 2018	REDO- VISNING 2018-08	REDO- VISNING 2019-08	BUDGET HELÅR 2019	PROGNOS HELÅR 2019
Intäkter	40,4	19,9	20,7	39,9	39,9
Kostnader	-40,4	-23,4	-22,9	-39,9	-39,9
varav personalkostn	-4,7	-3,3	-3,8	-5,2	-5,2
varav lokalkostn	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0
Nettokostnader	0,0	-3,5	-2,2	0,0	0,0
Årsbudget	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,0
RESULTAT	0,0	-3,4	-2,1	0,0	0,0

Bygg- och miljönämnden

Bygg- och miljönämnden visar ett underskott på 1,8 mnkr sista augusti. För Bygg- och miljönämnden orsakas underskottet av för liten volym bygglovsärenden vilket gör att intäkterna inte når upp till budgeterad nivå. Den låga nivån på bygglov beror i sin tur av brist på

VA inom kommunen. Nämnden minskar sina kostnader genom personalminskningar men det kommer inte att räcka för att nå en budget i balans på helåret.

Helårsprognosen för nämnden är ett underskott på 2,3 mnkr.

BYGG- OCH MILJÖNÄMND MNKR	REDOVIS- NING 2018	REDO- VISNING 2018-08	REDO- VISNING 2019-08	BUDGET HELÅR 2019	PROGNOS HELÅR 2019
Intäkter	14,2	8,8	19,9	33,9	30,2
Kostnader	-21,8	-14,3	-26,0	-40,7	-39,2
varav personalkostn	-17,5	-11,4	-16,5	-25,3	-24,2
varav lokalkostn	0,6	-0,4	0,0	0,7	-0,8
Nettokostnader	-7,6	-5,6	-6,1	-6,8	-9,0
Årsbudget	-5,9	-3,1	-4,4	-6,8	-6,8
RESULTAT	-1,6	-2,5	-1,8	0,0	-2,2

Kultur och fritidsnämnden

Nämnden visar ett överskott per den sista augusti på 4,1 mnkr jämfört med budget. Överskottet finns i verksamhetsområdena allmän fritidsverksamhet och stöd till studieorganisationer. Det största delen av överskottet finns

inom området idrotts- och fritidsanläggningar.

Helårsprognosen för nämnden är ett överskott på 1 mnkr.

KULTUR OCH FRITIDSNÄMND MNKR	REDOVISNING 2018	REDOVISNING 2018-08	REDOVISNING 2019-08	BUDGET HELÅR 2019	PROGNOS HELÅR 2019
Intäkter	13,6	10,4	10,2	14,4	14,4
Kostnader	-46,6	-29,4	-32,6	-54,2	-53,2
varav personalkostn	-15,9	-10,5	-11,9	-18,9	-19,3
varav lokalkostn	-12,8	-8,6	-9,8	-14,9	-14,9
Nettokostnader	-32,9	-19,0	-22,3	-39,8	-38,7
Årsbudget	-39,3	-26,2	-26,4	-39,8	-39,8
RESULTAT	6,4	7,2	4,1	0,0	1,0

Barn och utbildningsnämnden

Barn och utbildningsnämnden visar ett överskott per sista augusti på 10,5 mnkr. Den huvudsakliga anledningen till överskottet beror på ej inkomna fakturor för köp av av verksamhet i

andra kommuner och av fristående skolor. Även kostnaden för skolskjutsverksamhet har kostat mindre än budget.

För helåret är nämndens prognos nollresultat, det vill säga en budget i balans.

BARN OCH UTBILDNINGSNÄMND MNKR	REDOVISNING 2018	REDOVISNING 2018-08	REDOVISNING 2019-08	BUDGET HELÅR 2019	PROGNOS HELÅR 2019
Intäkter	91,5	48,2	42,9	60,1	60,1
Kostnader	-628,8	-394,3	-402,6	-608,3	-608,3
varav personalkostn	-357,5	-234,4	-244,7	-351,2	-351,2
varav lokalkostn	-88,5	-57,7	-61,2	-91,6	-91,6
Nettokostnader	-537,3	-346,0	-359,7	-548,1	-548,1
Årsbudget	-537,2	-360,5	-370,2	-548,1	-548,1
RESULTAT	0,1	14,5	10,5	0,0	0,0

Socialnämnden

Socialnämnden redovisar ett underskott på 7,6 mnkr för perioden tom sista augusti. Underskott finns inom verksamhetsområdet vård och omsorg, verksamheten särskilt boende och hemtjänst. Tre enheter av fem enheter visar underskott. Det är svårt att skapa en trygg och säker omvårdnad för brukarna och samtidigt beakta de ekonomiska ramarna och personalens arbetsmiljö. Inom hemtjänsten är problemen annorlunda då verksamheten har en modell där ersättning utgår efter beviljad verksamhet. Antalet utförda timmar, tid då personalen är hos brukaren, har ökat. Det innebär en kvalitetsökning för den enskilda brukaren, men det ger också problem eftersom antalet utförda timmar överstiger antalet beviljade. Och det är antal beviljade timmar som ersätts vilket innebär att man måste se till att anpassa personalen så det går att få ut så många ersättningsbara timmar

som möjligt från dem. Verksamheten har fortfarande ett stort behov av att hyra in sjuksköterskor vilket är en mycket dyr lösning.

Även LSS-verksamheten redovisar underskott. Här beror det främst på några tyngre ärenden som är mycket resurskrävande.

Nämndens andra stora verksamhetsområde, individ och familjeomsorg visar underskott per den sista augusti. För att minska kostnaden har en genomgång gjorts av samtliga HVB-placeringar för att se om billigare alternativ stått att finna. Omförhandlingar av placeringsavtal har gjorts för att få ner kostnaden. Därtill har stora ansträngningar gjorts för att rekrytera personal och minska beroendet av inhyrd personal, vilket till en del har lyckats men den stora personalomsättningen är även fortsättningsvis problematisk.

SOCIALNÄMND MNKR	REDOVIS- NING 2018	REDO- VISNING 2018-08	REDO- VISNING 2019-08	BUDGET HELÅR 2019	PROGNOS HELÅR 2019
Intäkter	164,8	110,9	108,2	161,2	159,9
Kostnader	-661,0	-434,9	-440,1	-648,5	-664,9
varav personalkostn	-344,1	-249,8	-251,6	-90,3*	-58,4*
varav lokalkostn	-60,8	-39,2	-40,0	-54,4*	-57,4*
Nettokostnader	-496,1	-324,0	-331,9	-487,3	-505,0
Årsbudget	-447,6	-298,1	-324,3	-487,3	-487,3
RESULTAT	-48,6	-25,9	-7,6	0,0	-17,7

* Socialförvaltningen gjorde inte fördelning per konto vid internbudgeteringen därav den stora skillnaden mellan redovisat värde och budget/prognos.

Investeringsredovisning

INVESTERINGAR PER NÄMND MNKR	REDOVIS- NING 2017	REDOVIS- NING 2018	REDOVISNING 2019-08	BUDGET 2019	PROGNOS 2019
Kommunstyrelse	104,2	127,7	58,8	217,8	163,0
varav kommunledningskontor	3,6	4,5	4,4	18,8	2,5
varav teknisk förvaltning	92,7	120,3	54,2	195,0	160,0
varav affärsverksamhet Renhållning	0,8	2,8	0,3	4,0	0,5
Bygg- och miljönämnd	0,5	0,0	0,0	0,2	0,2
Kultur- och fritidsnämnd	1,9	4,2	0,2	4,6	3,0
Barn- och utbildningsnämnd	4,0	3,3	1,1	5,3	5,3
Socialnämnd	11,7	1,2	1,1	4,6	2,0
NETTOINVESTERINGAR	122,3	136,4	61,3	232,4	173,5

Under årets första åtta månader uppgick kommunens investeringar till 61,3 mnkr. Det största investeringsområdet är verksamhetslokaler där den största investeringen är den nya skolan i Östhammar vars utgifter uppgick till 40 mnkr. Andra utgifter överstigande en miljon kronor under perioden är ett nytt kulturhus i Österbybruk, installation av utrustning för biografvisning på Storbrunn, gatubelysning, Alma förskola samt anskaffning av ett nytt personaladministrativt system. Det nya systemet förenklar lönehanteringen och gör det lättare

att få ut olika typer av personalstatistik. Inom området publika platser pågår ett antal investeringar i gång/cykelvägar inom kommunen. Prognos för helåret är erygt 173 mnkr där nya skolan i Östhammar utgör största delen.

Kommunen har under augusti fått fakturor på 8,5 mnkr för sanering och iordningställande av gångvägar och allmän mark på Klackskärsområdet. Fakturorna kommer från entreprenören som exploaterar Klackskärsområdet. Denna utgift har inte budgerats.

STÖRRE INVESTERINGSPROJEKT MNKR	UTGIFTER 2019		TOTALA UTGIFTER		
	BUDGET	REDOVISAT	BUDGET	REDOVISAT	PROGNOS
Nya skolan Östhammar	83,0	40,2	243,0	64,7	243,0
Alma Förskola	0,5	1,1	36,0	41,7	42,0
Biograf Storbrunn		2,4	2,4	2,4	2,4
Brandstation Gimo	2,0	1,8	14,0	17,0	17,0
HR/lönesystem	2,8	2,1	2,8	2,1	3,4
Kulturhus Österbybruk		2,0	10,0	8,5	10,0

God ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning

Kommunallagen föreskriver att kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. För att uppnå detta ska fullmäktige ange en målsättning för kommunens finansiella utvecklingen och ställning. Vidare står i kommunallagen att kommunen ska ha en ekonomi i balans vilket innebär att en kommun inte får lägga en budget där kostnaderna är högre än intäkterna. I budget för 2019 beslutade kommunfullmäktige om två mål för god ekonomisk hushållning. Ett resultatmål och ett budgetmål.

Resultatmål

Östhammars resultat under perioden 2019-2022 och framgent ska uppgå till minst 2 % av skatteintäkter och generella statsbidrag. För 2019 är beslutet att resultatet ska uppgå till 0,2% av skatteintäkter och generella statsbidrag.

För 2019 kommer inte målet om ett resultatöverskott på 0,2 % av skatter och generella statsbidrag att nås. Årets prognos är ett resultat på -4,4 mnkr jämfört med budgetens överskott på 7,3 mnkr.

Budgetmål

Samtliga nämnder följer budget. Om en nämnd prognostiserar ett underskott/överskott på 1% eller mer från budget ska kommunstyrelsen underrättas.

För 2019 kommer inte budgetmålet att uppnås. Både Bygg- och miljönämnden och Socialnämnden lämnar prognoser på helårsresultat som visar underskott som är större än 1% av nämndernas beslutade budget.

Balanskravsutredning

I begreppet God ekonomisk hushållning ingår också att en balanskravsutredning görs av kommunens resultat. Med en balanskravsutredning exkluderas reavinster, reaförluster och avsättningar till resultatutjämningsfond från det redovisade resultatet. Detta görs i syfte att få ett resultat som är jämförbart mellan olika år och andra kommuner. I delårsrapporten görs det utifrån det prognostiserade resultatet. Balanskravsresultatet framgår av tabellen. 2019 prognostiseras ett negativt balanskravsresultat som måste täckas antingen i nästa års budget eller genom användning av resultatutjämningsreserven. Detta gäller även 2018 års negativa balanskravsresultat.

BALANSKRAVSUTREDNING MNKR	REDOVISNING 2017	REDOVISNING 2018	PROGNOS HELÅR 2019
Årets resultat från resultaträkningen	23,5	1,1	-4,4
Reducering av samtliga realisationvinster	0,0	-3,0	0,0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	23,5	-1,9	-4,4
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0
Användning av medel från resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0
BALANSKRAVSRESULTAT	23,5	-1,9	-4,4

Kommunkoncernen

Koncernen Östhammars kommun består förutom av kommunen av bolagen Östhammar vatten AB, Dannemora gruvfastighet AB, Östhammars industrifastigheter AB, Östhammar vård och omsorg AB. Östhammarshem är en stiftelse och ägs formellt inte av kommunen men då kommunen borgar för stiftelsen lån har kommunen ett avgörande inflytande. Hargs hamn AB ägs av Östhammars kommun till 89%.

Under året har en försäljning av bolagen Östhammars industrifastigheter AB och Östhammars vård och omsorg AB påbörjats. Försäljningen kommer inte att generera någon vinst till kommunen men framtida kostnader för revision och administration försvinner.

Omsättningen för bolagen i koncernen exkl Östhammars kommun uppgick under perioden till 195 (162) mnkr. Periodens resultat uppgår till 26 (19) mnkr. För helåret 2019 är prognosen ett resultat på 32 mnkr för bolagen i koncernen.

Östhammarshem redovisar en omsättningsökning till 116 (108) mnkr jämfört med 2018. Resultatet uppgår till 19 (20) mnkr. Prognos för helåret är en vinst på 23 mnkr.

En ny VD tillträdde i stiftelsen per den första januari. Planering pågår för att omvandla stiftelsens huvudkontor till bostäder och flytta kontoret till annan plats.

Hargs Hamn AB (Östhammars 89% andel) redovisar en ökad omsättning till 48 (26) mnkr. Resultatet uppgår till 8 (-0,5) mnkr. Prognosen för helårsresultatet är en vinst på 10 mnkr. Hamnen hade 151 angörande fartyg under perioden jämfört med 68 motsvarande period i fjol. Man har haft full beläggning i samtliga lagerhallar. Ett nytt avtal har tecknats med EON om hantering av balat avfall. Lantmännens nya anläggning för hantering av spannmål invigdes i maj. Stormen Alfrida drabbade hamnen relativt hårt men hanteringen av försäkringsbolaget har förflutit smidigt och förväntas ge full kompensation för skadorna.

Kommunens dotterbolag Dannemora Gruvfastighet AB har inte haft någon verksamhet under året.

Östhammar vatten AB redovisade en omsättning på 36 (32) mnkr och ett nollresultat. Bolaget har inte lämnat någon prognos för helårsresultat.

KONCERN ÖSTHAMMARS KOMMUN MNKR	ÖSTHAMMAR VATTEN		HARGS HAMN		ÖSTHAMMARS HEM		TOTALT	
	2018-08	2019-08	2018-08	2019-08	2018-08	2019-08	2018-08	2019-08
Verksamhetens intäkter	31,6	36,2	22,8	43,0	108,2	116,5	162,6	195,6
Verksamhetens intäkter	-27,0	-31,4	-17,7	-28,8	-64,9	-75,7	-109,6	-135,9
Avskrivningar	-3,9	-4,1	-5,6	-6,2	-18,9	-17,7	-28,4	-27,9
Verksamhetens resultat	0,7	0,7	-0,5	8,0	24,5	23,1	24,6	31,8
Finansiella poster	-0,7	-0,7	-0,5	-0,9	-4,4	-4,4	-5,5	-5,9
PERIODENS RESULTAT	0,0	0,0	-1,0	7,1	20,1	18,8	19,1	25,8
PROGNOS HELÅR		0,0		8,9		23,4		32,3

Resultaträkning

MNKR	Kommun 2018-08	Kommun 2019-08	Kommun Budget helår	Kommun prognos helår	Koncern 2018-08	Koncern 2019-08	Koncern prognos helår
VERKSAMHETENS NETTO- KOSTNADER							
Verksamhetens intäkter	199,8	192,4	305,0	299,4	325,6	351,1	535,0
Verksamhetens kostnader	-958,3	-981,2	-1 501,1	-1 517,0	-1 033,0	-1 080,3	-1 668,2
Avskrivningar	-39,2	-42,3	-63,9	-64,0	-65,6	-70,2	-108,0
S:a Verksamhetens netto- kostnader	-797,7	-831,2	-1 260,0	-1 281,6	-773,0	-799,4	-1 241,2
SKATTEINTÄKTER MM							
Skatteintäkter	689,4	708,6	1 071,3	1 080,7	689,4	708,6	1 080,7
Generella Statsbidrag och utjämning	133,5	136,5	197,5	194,7	133,5	136,5	194,7
S:a verksamhetens resultat	25,2	14,0	8,8	-6,2	49,8	45,7	34,2
FINANSIELLA POSTER							
Finansiella intäkter	0,2	2,3	1,5	2,7	0,4	3,3	1,5
Finansiella kostnader	-0,5	-0,9	-3,0	-0,9	-5,9	-6,9	-7,8
S:a Resultat efter finansiella poster	24,9	15,4	7,3	-4,4	44,3	42,2	27,9
Extraordinära poster							
PERIODENS RESULTAT	24,9	15,4	7,3	-4,4	44,3	42,2	27,9

Kassaflödesanalys

MNKR	Kommunen 2018-12-31	Kommunen 2019-08-31	Koncernen 2018-12-31	Koncernen 2019-08-31
DEN LÖPANDEVERKSAMHETEN				
Periodens resultat	1,1	15,4		
Ökning (+) /minskning (-) av avsättningar	0,4	1,0		
Rearesultat avyttring av anläggningstillgångar	-3,0	0,0		
Justering för bokslutsdispositioner o skatt	0,0			
Koncernmässig justering	1,1			
Justering för av- och nedskrivningar	62,2	42,3		
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	61,8	58,7		
Ökning (-)/minskning (+) kortfristiga fordringar	11,4	14,5		
Ökning (-)/minskning (+) förråd mm	0,1	0,0		
Ökning (+)/minskning (-) kortfristiga skulder	-17,3	-57,4		
Medel från den löpande verksamheten	55,9	15,9		
INVESTERINGSVERKSAMHETEN				
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar	-2,2	0,0		
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-134,2	-61,7		
Förvärv av finansiella anläggningstillgångar	-11,2	0,0		
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	0,0	0,0		
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	0,0	0,0		
Omfört till omsättningstillgångar	0,0	0,0		
Medel från investeringsverksamheten	-147,6	-61,7		
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN				
Ökning (+)/minskning (-) av övriga långfristiga skulder	-3,9	-0,9		
Ökning (-)/minskning (+) av långfristiga fordringar	0,0	0,0		
Medel från finansieringsverksamheten	-3,9	-0,9		
PERIODENS KASSAFLÖDE				
Likvida medel vid årets början	230,8	135,1		
Likvida medel vid periodens slut	135,1	88,4		

Balansräkning

MNKR	Kommunen 2018-12	Kommunen 2019-08	Koncernen 2018-12	Koncernen 2019-08
TILLGÅNGAR				
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR				
Immateriella anläggningstillgångar	16,4	15,9	16,4	15,9
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	1 055,7	1 078,9	2 114,1	2 147,0
- varav pågående byggnadsproduktion	171,7	77,8		
Maskiner o inventarier	65,1	61,8	85,0	77,7
Finansiella anläggningstillgångar	73,6	73,6	14,0	14,0
Summa anläggningstillgångar	1 210,8	1 230,2	2 229,4	2 255,5
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR				
Förråd/exploatering	0,9	0,9	0,9	0,9
Kortfristiga fordringar	139,9	125,3	159,3	150,5
Kassa och bank	135,1	88,4	155,6	103,4
Summa omsättningstillgångar	275,9	214,6	315,8	254,7
Summa tillgångar	1 486,6	1 444,8	2 545,3	2 510,3
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER				
Eget kapital	735,8	751,2	922,6	962,5
- varav resultatutjämningsreserv	22,3	22,3	22,3	22,3
- varav årets resultat	1,1	15,4	21,5	41,3
AVSÄTTNINGAR				
Avsättningar för pension och likn. förpliktelser	28,3	29,3	28,3	29,3
Uppskjuten skatt	-	-	32,1	33,5
Övriga avsättningar	15,2	15,2	15,6	15,3
Summa avsättningar	43,5	44,4	75,9	78,1
SKULDER				
Långfristiga skulder	436,2	435,4	1 056,0	1 203,6
Kortfristiga skulder	271,2	213,8	490,7	266,1
Summa skulder	707,4	649,2	1 546,6	1 469,7
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	1 486,7	1 444,8	2 545,2	2 510,3
BORGEN OCH ANSVARFÖRBINDELSER				
Borgensåtaganden	724,4	724,4		
Pensionsförpliktelser äldre än 1998, inkl löneskatt	467,1	468,9		

Redovisningsprinciper

Redovisningsprinciper

Delårsrapporten är upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning och bokföring (lag 2018:597) samt gällande rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning, RKR. Delårsrapporten är utformad utifrån RKR:s rekommendation R17. Samma redovisningsprinciper som användes i bokslut 2018 har använts. Avvikelser från detta kommenteras nedan.

Inkomster avseende gatukostnadsersättningar eller investeringsbidrag har inte blivit bokförda under redovisningsperioden varför vi inte beaktat huruvida de ska bokföras enligt RKR:s rekommendation R2 eller 18:1.

Insatser i Kommuninvest har inte omklassificerats under denna redovisningsperiod. Belopp som ska omklassificeras är 320 027 kr.

Jämförelsevärden i resultaträkningen för mot-

svarande period 2018 är inte jämförbara fullt ut, då delårsperiod är bytt från jan-juni 2018 till jan-augusti 2019. Detta påverkar främst jämförelsen av skatteintäkter och generella skattebidrag mellan åren.

Redovisning av pensionsåtaganden har gjorts enligt RKR:s rekommendation R10. Östhammars pensionsadministratör har gjort beräkning av pensionsskuld och kostnad i enlighet med SKL:s riktlinjer för pensionsskuld. Kostnaden för pension bygger på fakturerat belopp från pensionsadministratör vilket kan skilja sig från prognosen. Under perioden har användning av överskottsfond hos pensionsförvaltaren använts, för att försäkra bort en del av kommunens pensionsåtagande (motsvarande 3,9 mnkr).

Rubriker i delårsrapport skiljer från rubriker i årsredovisning.

Missiv angående ändringar och tillägg i handlingen delårsbokslut 20190831

från utskick till KSAU den 22 oktober 2019
till utskick KS den 29 oktober 2019

Sid	Ändring	Kommentar
10	Tabell nr 4 bytt till rätt figur	
13	Tabell Driftredovisning Kolumn "Redovisning 2018-08" rad Kommunstyrelse - 103,3 istället för -103,1 Kolumn "Redovisning 2018-08" rad Skatter och generella statsbidrag 822,9 istället för 824,3 Kolumn "Redovisning 2018-08" rad Räntenetto -,0,3 istället för 0,1 Kolumn "Redovisning 2018-08" rad Periodens resultat 24,9 istället för 25,4 Kolumn "Redovisning 2019-08" rad Verksamheten nettokostnad -831,2 istället för -831,3 Kolumn "Redovisning 2019-08" rad Räntenetto 1,5 istället för 1,8 Kolumn "Redovisning 2019-08" rad Periodens resultat 15,4 istället för 15,6	
14	Tabell Resultaträkning kommunen Kolumn "Redovisning 2018-08" rad Skatter och generella statsbidrag 822,9 istället för 824,3 Kolumn "Redovisning 2018-08" rad Räntenetto -,0,3 istället för 0,1 Kolumn "Redovisning 2018-08" rad Periodens resultat 24,9 istället för 25,4 Kolumn "Redovisning 2019-08" rad Räntenetto 1,5 istället för 1,8 Kolumn "Redovisning 2019-08" rad Periodens resultat 15,4 istället för 15,6	
19	Tabellen Investeringar per nämnd Nya värden i kolumn "Prognos 2019" för KS, BUN och summering	
20	En mening tillagd sist i texten. "Detta gäller även 2018 års negativa balanskravsresultat"	

Kommunfullmäktige

Revisorernas utlåtande av delårsrapport 2019-08-31

Vi av fullmäktige utsedda revisorer har uppdraget att bedöma om resultatet i delårsrapporten per 2019-08-31 är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Revisorernas bedömning ska biläggas delårsrapporten inför fullmäktiges behandling av densamma.

Bedömningen är baserad på en översiktlig granskning av delårsrapporten. Det innebär att granskningen har varit begränsad i omfattning, inriktad på övergripande analys och inte på detaljer i redovisningen. Granskningsresultatet framgår av bifogad revisionsrapport som utarbetats av KPMG.

Vår bedömning är att delårsrapporten i allt väsentligt ger en rättvisande bild av kommunens resultat och ställning gällande det prognostiserade resultatet. För delårsresultatet kan vi inte uttala oss om delårsrapporten ger rättvisande bild eller inte eftersom vi har svårt att uppskatta hur stor effekten av noterade avvikelser från god redovisningssed har på kommunens redovisade resultat. Vi gör ingen annan bedömning än kommunstyrelsen gällande det prognostiserade resultatet.

Kommunens **resultat för delåret uppgår till 15,4 mnkr**. Prognostiserade resultatet för helåret uppgår till -4,4 mnkr och budgeten uppgår till 7,3 mnkr, vilket innebär en skillnad på 11,7 mnkr. Ökningen av verksamhetens nettokostnader överstiger ökningen av skatteintäkter och generella bidrag. **Vår bedömning** är att kommunen inte kommer att klara balanskravet för helåret.

Enligt bestämmelser i kommunallagen ska fullmäktige i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i delårsboks slutet är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen för den ekonomiska förvaltningen.

Vår bedömning utifrån vår översiktliga granskning är att resultatet enligt delårsrapporten är delvis förenligt med de av fullmäktige fastställda finansiella målen och **vår bedömning** är att de finansiella målen inte kommer att uppnås för 2019.

Vår bedömning är att de av fullmäktige beslutade verksamhetsmässiga målen inte kommer att uppnås för helåret 2019 eftersom 7 av de tolv resultatmått inte kommer att uppnås och ett kommer att utgå.

På uppdrag av kommunens revisorer

Östhammar den 4 november 2019

Mats Sjöborg
Ordförande i kommunrevisionen

Bilaga: De sakkunnigas granskning av delårsrapport 2019-08-31

2019-10-31

Översiktlig granskning - delårsrapport per 2019-08-31

Östhammars kommun

2019-10-31

Innehåll

Sammanfattning

Rekommendationer

Inledning

Innehåll i delårsrapport

Redovisningsprinciper

Mål för god ekonomisk hushållning

Finansiella mål

Verksamhetsmål

Balanskrav

Resultaträkning

Driftredovisning

Investeringsredovisning

Balansräkning

Kassaflödesanalys

Sammanställd räkenskaper

Sammanfattning

Vi har av Östhammars kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska delårsrapporten per 2019-08-31. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2019.

Kommunens revisorer ska enligt Kommunallagen 12 kap bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Revisorernas uttalande avges i revisorernas bedömning av delårsrapporten.

Vårt uppdrag är att granska delårsrapporten för att ge revisorerna underlag för sin bedömning.

Delårsrapporten

Vår bedömning är att delårsrapporten i allt väsentligt ger en rättvisande bild av kommunens resultat och ställning gällande det prognostiserade resultatet. För delårsresultatet kan vi inte uttala oss om delårsrapporten ger rättvisande bild eller inte eftersom vi har svårt att uppskatta hur stor effekten av noterade avvikelser från god redovisningssed har på kommunens redovisade resultat. Vi gör ingen annan bedömning än kommunstyrelsen gällande det prognostiserade resultatet.

Det saknas även noter i delårsrapporten.

Resultat och prognos

Prognostiserade resultatet uppgår till -4,4 mnkr och budgeten uppgår till 7,3 mkr, vilket innebär en skillnad på 11,7 mkr. Ökningen av verksamhetens nettokostnader överstiger ökningen av skatteintäkter och generella bidrag.

Vår bedömning är att kommunen klarar balanskravsresultatet för delåret medan **vår bedömning** är att kommunen inte kommer att klara balanskravet för helåret.

Underlag för revisorernas bedömning utifrån fullmäktiges mål

Enligt bestämmelser i kommunallagen ska fullmäktige i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i delårsboks slutet är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen för den ekonomiska förvaltningen.

Finansiella mål

Vår bedömning utifrån vår översiktliga granskning är att resultatet enligt delårsrapporten är delvis förenligt med de av fullmäktige fastställda finansiella målen och **vår bedömning** är att de finansiella målen inte kommer att uppnås för 2019.

Verksamhetsmål

Vår bedömning är att de av fullmäktige beslutade målen inte kommer att uppnås för helåret 2019 eftersom 7 av de tolv resultatmåten inte kommer att uppnås och ett kommer att utgå.

Västerås 2019-10-31

Cecilia Kvist

Auktoriserad revisor

Anders Petersson

Certifierad kommunal yrkesrevisor

Rekommendationer

Innehåll i delårsrapport

Vi rekommenderar att kommunen ser över alla förändringar som nya lagen, kommunal bokförings- och redovisningslag, och rekommendationer innebär för kommunen.

Redovisningsprinciper

Då det har kommit en ny lag, kommunal bokförings- och redovisningslag, och nya rekommendationer från RKR (Rådet för kommunal redovisning) rekommenderar vi att kommunen går igenom sina redovisningsprinciper till årsredovisningen och till kommande delårsrapporter för att säkerställa att kommunen följer nya lagen och rekommendationer och att de principer de använder finns med i årsredovisningen och delårsrapporten.

Vi rekommenderar att kommunen ser över vilken typ av leasingavtal kommunen har, operationell eller finansiell.

Mål för god ekonomisk hushållning

Vår rekommendation är att kommunen, med hänsyn till den egna ekonomiska situationen och den allmänna utvecklingen, behöver fokusera på målet avseende resultat och nettokostnader i relation till skatteintäkter och statsbidrag. Detta mål visar inte bara vilket resultat som behövs för att klara en långsiktighet i ekonomin utan också vilken marginal som kommunen har i budgeten för oförutsedda avvikelser och inte minst förändringar i samhällsekonomin.

Balanskrav

Vi rekommenderar att resultatet för delåret är med i tabellen för balanskravsresultatet samt kommunen även har med redovisning av ackumulerade negativa resultat och har med kortare beskrivningar på åtgärdsplan för de negativa resultaten.

Resultaträkningen

Vi rekommenderar att semesterskulden och väsentliga personalrelaterade poster periodiseras för att resultatet per 31 augusti ska vara rättvisande.

Investerings- och driftredovisning

Vi rekommenderar till kommande år att investerings- och driftredovisningen flyttas från förvaltningsberättelsen till egna rapporter i enlighet med LKBR. Vi rekommenderar också att kommunen ser över budgeten för investeringarna eftersom den inte uppnås år efter år, vilket kan innebära att trovärdigheten minskar.

Balansräkningen

Vi rekommenderar att kommunen gör en genomgång av skuldkontona i balansräkningen för att säkerställa att intäkterna är rätt periodiserade och i samband med det även ser över tillgångarna.

Sammanställda räkenskaper

I och med nya lagen, Kommunal bokförings- och redovisningslag, finns det nya definitioner på vad som är ett kommunalt koncernföretag. Vi rekommenderar att kommunen ser över de nya definitionerna och tar ställning till om det har skett någon förändring i vilka bolag som ska betraktas som koncernföretag.

Inledning

Bakgrund

Vi har av Östhammars kommuns revisorer fått i uppdrag att granska delårsrapporten för perioden 2019-01-01 - 2019-08-31. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2019. Vårt uppdrag är att granska delårsrapporten för att ge revisorerna underlag för sin bedömning.

Av kommunala bokförings- och redovisningslagen framgår att kommuner ska upprätta minst en delårsrapport som ska omfatta en period av minst hälften och högst två tredjedelar av räkenskapsåret. Det är även den rapport som faller inom ramen för denna period som ska behandlas av Kommunfullmäktige och som revisorerna ska göra en bedömning av.

Kommunens revisorer ska enligt 12 kap i kommunallagen bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat (2 §). Revisorernas uttalanden avges i revisorernas bedömning av delårsrapporten.

Kommunala bokförings- och redovisningslagen (2018:597), började gälla från och med 1 januari 2019.

Syfte och revisionsfråga

Granskningen syftar till att översiktligt bedöma om:

- Kommunens delårsrapport har upprättats i enlighet med kommunallagen, kommunal bokförings- och redovisningslag och god redovisningssed i kommuner och landsting
- Resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat, som är av betydelse för god ekonomisk hushållning

Resultatet av vår granskning utgör underlag för revisorernas utformning av utlåtandet till Kommunfullmäktige.

Avgränsning

Vår granskning har skett i den omfattning som följer av God revisionssed i kommunal verksamhet, främst såsom denna definieras av SKL och Skyrev. Det innebär att vi planerat och genomfört den översiktliga granskningen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra oss att delårsrapporten inte innehåller väsentliga felaktigheter.

Granskningen av räkenskaperna är översiktlig och avser endast underlag för bedömning av fullmäktiges finansiella mål. En översiktlig granskning är begränsad i omfattning och riktar i huvudsakligen in sig på intervjuer och analyser.

Granskningen har skett utifrån väsentlighet och risk. Vi har därför granskat ett urval av underlag utifrån en väsentlighets- och riskbedömning.

Vår granskning har varit inriktad på att hitta väsentliga fel (bedömda eller konstaterade) i delårsrapporten och i vår granskning ingår inte primärt att granska den interna kontrollen över kommunens kostnader och intäkter.

Granskningen har inte som syfte att identifiera brottsliga handlingar, t ex förskingring.

Inledning

Revisionskriterier och metod

Vi har bedömt om delårsrapporten i allt väsentligt följer:

- Kommunallag (KL) och kommunal bokförings- och redovisningslag (LKBR)
- God redovisningssed, definierad av Rådet för Kommunal Redovisning, RKR, och Sveriges Kommuner och Landsting, SKL
- Interna regelverk och instruktioner
- Fullmäktigebeslut

Vi har bedömt om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de av Kommunfullmäktige beslutade målen för ekonomi och verksamhet som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudie av relevanta dokument inklusive delårsrapporten
- Intervjuer med berörda tjänstemän
- Analys av nyckeltal för verksamhet och ekonomi i den omfattning som krävs för att bedöma om resultatet är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen
- Stickprovvis granskat specifikationerna till delårsbokslutet med tillhörande underlag för avstämning och verifiering av väsentliga balansposter i den omfattning som krävs som underlag för bedömning av fullmäktiges finansiella mål
- Översiktlig analys av resultaträkningen

Granskning har skett av bilagor och specifikationer till delårsrapporten.

För att granska att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande, har granskning skett av fullständighet, riktighet, existens, tillhörighet, periodisering, värdering, äganderätt och förpliktelser samt innehåll, presentation och läsbarhet.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnad av balanskravet och om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om.

Vidare har vi också inom ramen för granskningen av delårsrapporten bedömt att uppdragen från fullmäktige är fullgjorda.

Ansvarig nämnd

Granskningen avser Kommunstyrelsens delårsrapport som enligt 11 kap 16 § Kommunallagen ska behandlas av Kommunfullmäktige.

Rapporten är faktagranskad av ekonomiavdelningen.

Innehåll i delårsrapport

Enligt kommunal bokförings- och redovisningslag 13 kap 2 § ska delårsrapporten innehålla resultaträkning, balansräkning och en förenklad förvaltningsberättelse.

I enlighet med RKR:s rekommendation 17 Delårsrapport ska en delårsrapport även innehålla en samlad – men översiktlig – beskrivning av kommunens drift- och investeringsverksamhet.

Förenklad förvaltningsberättelse

I RKR R 17 Delårsrapport framgår det att den förenklade förvaltningsberättelsen ska innehålla följande avsnitt:

- Händelser av väsentlig betydelse som inträffat under delårsperioden eller efter dess slut, men innan delårsrapporten upprättas.
- Upplysningar om kommunens förväntade utveckling avseende ekonomi och verksamhet utifrån målen om god ekonomisk hushållning.
- En redovisning av hur helårsprognosen förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten.
- En bedömning av balanskravsresultatet utifrån helårsprognosen.

Noter

I RKR R 17 Delårsrapport framgår det även att en delårsrapport ska innehålla upplysningar i not om:

- att samma redovisningsprinciper och beräkningsmetoder har använts i delårsrapporten som i den senaste årsredovisningen eller, om dessa principer eller metoder har ändrats, en beskrivning av karaktären på och effekten av förändringen

- säsongsvariationer eller cykliska effekter som har påverkat verksamheten
- karaktären och storleken på jämförelsestörande och extraordinära poster samt deras effekt på tillgångar, skulder, eget kapital och resultat
- effekter av ändrade uppskattningar och bedömningar som har redovisats under tidigare räkenskapsår, om de har en väsentlig effekt på den aktuella rapportperioden
- förändringar i väsentliga ansvarsförbindelser som inträffat efter räkenskapsårets början

Kommentar

Nämndernas förvaltningsberättelser regleras inte av LKBR, utan betraktas som underlag till kommunens förvaltningsberättelse. Vi har inte granskat nämndvis redovisning.

Vi rekommenderar att kommunen ser över alla förändringar som nya lagen, kommunal bokförings- och redovisningslagen, och rekommendationer innebär för kommunen.

Vår bedömning är att delårsrapporten till kommande år behöver bearbetas för att säkerställa att kommunen har med allt som ska ingå i en delårsrapport och ser över strukturen i delårsrapporten.

Redovisningsprinciper

I delårsrapporten anges under avsnittet "Redovisningsprinciper" att redovisningen skett enligt god kommunal redovisningssed med vilket avses i överensstämmelse med kommunal bokförings- och redovisningslag och Rådet för kommunal redovisningsrekommendationer.

I vår granskning har vi stickprovsvis granskat om detta påstående stämmer via intervjuer med redovisningspersonal samt översiktlig avstämning av kommunens delårsrapport mot Rådet för kommunal redovisnings gällande rekommendationer.

Kommentar

Vår bedömning utifrån väsentlighetsprincipen är att kommunen i huvudsak efterlever Rådet för kommunal redovisningsrekommendationer med vissa undantag. Undantagen är periodisering av vissa balansposter, se avsnitt Balansräkning, och RKR R4 Materiella anläggningstillgångar avseende komponentredovisning där kommunen har påbörjat anpassningen men inte fullt ut genomfört denna.

En princip som har ändrats är redovisning av verkligt värde av vissa finansiella instrument.

Då det har kommit en ny lag, kommunal bokförings- och redovisningslag, och nya rekommendationer från RKR (Rådet för kommunal redovisning) rekommenderar vi att kommunen går igenom sina redovisningsprinciper till årsredovisningen för att säkerställa att kommunen följer den nya lagen och rekommendationerna och att de principer de använder finns med i årsredovisningen.

När det gäller leasingavtal, RKR R5, är grunden att det är finansiell leasing som är mest vanlig och inte operationell. Vi rekommenderar att kommunen ser över det till årsredovisningen.

Mål för god ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagens bestämmelser ska fullmäktige i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen.

Lagstiftaren ställer krav på att mål och riktlinjer av betydelse för god ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv ska upprättas. Dessa mål ska följas upp och kommenteras i samband med upprättandet av årsredovisning och delårsrapport.

Östhammars kommun använder Stratsys.

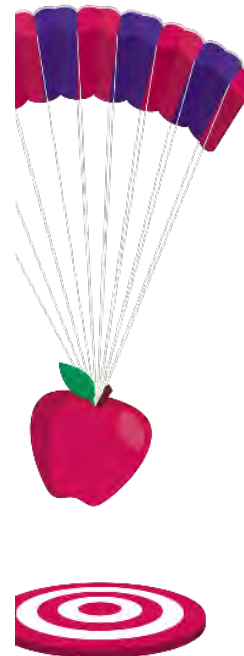
Vi har granskat om:

- Kommunen uppfyllt de av fullmäktige fattade finansiella mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning
- Kommunen uppfyllt de av fullmäktige fattade verksamhetsmål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning
- Kommunen har gjort uttalande om målen kommer att uppnås på helår.
- Det finns avvikelser att det finns en beskrivning av åtgärdsförslag.

Kommentar

Vår bedömning utifrån vår översiktliga granskning är att resultatet enligt delårsrapporten är delvis förenligt med de av fullmäktige fastställda finansiella målen och **vår bedömning** är att de finansiella målen inte kommer att uppnås för 2019.

Vår bedömning är att de av fullmäktige beslutade verksamhetsmässiga målen inte kommer att uppnås för helåret 2019 eftersom 7 av de tolv resultatmåten inte kommer att uppnås och ett kommer att utgå, det vill säga går inte att mäta.

Finansiella mål

Mål fastställda av fullmäktige	Måltal	Utfall	Prognostiserad måluppfyllelse enligt delårsrapport
Resultatöverskott i procent av skatteintäkter, statsbidrag och utjämning till minst 2 %	2,0 %	15,4 mkr	Prognosen uppgår till -4,4 mkr och kommunens bedömning är att de inte kommer uppnå målet för helåret
Samtliga styrelser och nämnder följer budget	</> 1%		Bedömning är att de inte kommer uppnå målet för helåret.

Kommentar

Det finns ingenting som har framkommit i vår översiktliga granskning som ger anledning att ifrågasätta kommunens prognoser och bedömningar.

Vi rekommenderar att kommunen tydligt återrapporterar målet budgetföljsamhet med utfall för delåret så det blir lätt för läsaren att skapa sig en egen uppfattning.

Vår rekommendation är att kommunen, med hänsyn till den egna ekonomiska situationen och den allmänna utvecklingen, behöver fokusera på målet avseende resultat och nettokostnader i relation till skatteintäkter och statsbidrag. Detta mål visar inte bara vilket resultat som behövs för att klara en långsiktighet i ekonomin utan också vilken marginal som kommunen har i budgeten för förutsedda avvikelser och inte minst förändringar i samhällsekonomin.

Vår bedömning utifrån vår översiktliga granskning är att resultatet enligt delårsrapporten är delvis förenligt med de av fullmäktige fastställda finansiella målen och vår bedömning är att de finansiella målen inte kommer att uppnås för 2019.

Verksamhetsmål

Mål fastställda av fullmäktige	Indikatorer	Prognostiserad måluppfyllelse enligt delårsrapport
En attraktiv och växande kommun	3	2 – kommer uppnås 1 – kommer inte att uppnås
En hållbar kommun	3	1 – kommer uppnås 1 – kommer inte att uppnås 1 – kommer att utgå (går ej att mäta)
En lärande kommun	3	1 – kommer uppnås 2 – kommer inte att uppnås
En öppen kommun	3	3 – kommer inte att uppnås

Kommentar

Östhammars kommunfullmäktige har antagit strategiska inriktningsområden som gäller från och med 2018. Östhammars kommun ska ha en ekonomi och verksamhet med god ekonomisk hushållning, både i kort- och långsiktigt perspektiv. Till de fyra inriktningsområdena; en attraktiv och växande kommun, en hållbar kommun, en lärande kommun och en öppen kommun finns 12 resultatmått.

Vår bedömning är att de av fullmäktige beslutade verksamhetsmässiga målen inte kommer att uppnås för helåret 2019 eftersom 7 av de tolv resultatmått inte kommer att uppnås och ett kommer att utgå, det vill säga går inte att mäta.

Balanskrav

En kommun ska enligt kommunallagen göra en avstämning av balanskravet och detta ska redovisas i förvaltningsberättelsen. Ett balanskravsunderskott ska regleras senast tre år efter att det har konstaterats i årsredovisningen. Fullmäktige ska anta en åtgärdsplan för hur en reglering ska ske. För att inte tid ska gå förlorad bör åtgärder sättas in så fort som möjligt. Enligt prop. 2003/04:105 bör det åtminstone översiktligt i delårsrapporten framgå vilka åtgärder som krävs för att uppnå balanskravet.

Från och med 2013 har kommuner och kommunalförbund möjlighet att använda sig av de nya reglerna om resultatutjämningsreserv, RUR. Denna reserv kan sedan användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel, under förutsättning att årets resultat efter balanskravsjusteringar är negativt. RUR är frivillig att tillämpa, de kommuner och landsting som tänker göra det måste besluta om hur reserven ska hanteras. Detta ska framgå av de riktlinjer för god ekonomisk hushållning som fullmäktige ska besluta om.

Vi har granskat att:

- Kommunen uppfyller balanskravet
- Det vid eventuellt negativt resultat framgår när och på vilket sätt kommunen avser att reglera detta
- Det framgår hur eventuellt tidigare års negativa resultat har reglerats
- Skälen till att inte reglera ett eventuellt negativt resultat framgår, i de fall fullmäktige beslutat om att sådan reglering inte ska ske

BALANSKRAVSUTREDNING MNKR	REDOVISNING 2017	REDOVISNING 2018	PROGNOS HELÅR 2019
Årets resultat från resultaträkningen	23,5	1,1	-4,4
Reducering av samtliga realisationvinster	0,0	-3,0	0,0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	23,5	-1,9	-4,4
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0
Användning av medel från resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0
BALANSKRAVSRESULTAT	23,5	-1,9	-4,4

Kommentar

Kommunen redovisar en avstämning av balanskravet enligt kommunallagen i förvaltningsberättelsen.

I delårsrapporten står det att kommunens prognostiserade balanskravsresultat uppgår till -4,4 mkr.

RUR uppgår till 22,3 mkr.

Vår bedömning är att kommunen klarar balanskravsresultatet för delåret medan **vår bedömning** är att kommunen inte kommer att klara balanskravsresultat för helåret.

Vi rekommenderar till kommande år att även resultatet för delåret är med i tabellen för balanskravsresultatet. Vi rekommenderar vidare att kommunen även har med redovisning av ackumulerade negativa resultat samt har med kortare beskrivningar på åtgärdsplan för de negativa resultaten.

Resultaträkning

Belopp i mkr	Kommunen			Kommunkoncernen		
	Budget helår	Prognos helår	31-aug 2019	31-aug 2018	31-aug 2019	31-aug 2018
Verksamhetens nettokostnader	-1 259,9	-1 281,7	-831,1	-797,7	-799,4	-773,0
Varav jämförelsestörande poster	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skatteintäkter och statsbidrag	1 268,8	1 275,4	845,1	822,9	845,1	822,9
Verksamhetens resultat	8,9	-6,3	14,0	25,2	-799,4	-773,0
Finansnetto (inkl pensionsförvaltning)	-1,5	1,9	1,4	-0,3	-3,6	-5,5
Resultat efter finansiella poster	7,3	-4,4	15,4	24,9	42,1	44,4
Extraordinära poster	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat	7,3	-4,4	15,4	24,9	42,1	44,4
Årets resultat i relation till skatteintäkter och bidrag, %	0,6%	-0,3%	1,8%	3,0%	5,0%	5,4%
Nettokostnader inkl finansnetto i relation till skatteintäkter och bidrag, %	-99,4%	-100,3%	-98,2%	-97,0%	-95,0%	-94,6%

Enligt LKBR 5:1 ska resultaträkningen redovisa samtliga intäkter och kostnader under räkenskapsåret.

Vi har granskat att:

- Resultaträkningen är uppställd enligt LKBR
- Resultaträkningen i allt väsentligt redovisar delårets samtliga externa intäkter och kostnader
- Resultaträkningens innehåll är rätt periodiserat

Kommentar

Det är inte senaste prognosen från SKL som används vid delårsbokslutet, enligt prognosen från SKL borde kommunen redovisa ca 5,4 mkr mer i skatteintäkter.

Då några poster inte är periodiserade vid delåret, se avsnitt Balansräkning, kan vi inte uttala oss om resultaträkningen är rättvisande eller inte gällande utfallet per 2019-08-31.

Vi gör dock ingen annan bedömning än kommunstyrelsen gällande prognostiserade resultatet.

Det saknas noter i delårsrapporten, vilket det ska finnas enligt LKBR.

Driftredovisning

Driftredovisning

NETTOKOSTNAD PER NÄMND MNKR	REDO- VISNING 2018-08	REDO- VISNING 2019-08	BUDGET 2019-08	PROGNOS HELÅR 2019	BUDGET HELÅR 2019	AVVIKELSE HELÅR 2019
Kommunstyrelse	-103,1	-111,3	-118,3	-180,7	-178,0	-2,7
varav finansförvaltning	-8,2	-10,0	-10,2	-16,7	-15,3	-1,3
varav kommunledningskontor	-60,8	-58,3	-66,4	-99,3	-100,8	1,5
varav enheten för arbete o sysselsättning	-2,4	-3,1	-5,4	-7,9	-8,0	0,0
varav teknisk förvaltning	-31,9	-39,8	-36,3	-56,8	-53,9	-2,9
Lokal Sakerhetsnämnd	0,2	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Bygg- och miljönämnd	-5,6	-6,1	-4,4	-9,0	-6,8	-2,2
Kultur- och fritidsnämnd	-19,0	-22,3	-26,4	-38,7	-39,8	1,0
Barn- och utbildningsnämnd	-346,0	-359,7	-370,2	-548,1	-548,1	0,0
Socialnämnd	-324,0	-331,9	-324,3	-505,0	-487,3	-17,7
Verksamhetens nettokostnad	-797,7	-831,2	-843,6	-1 281,6	-1 260,0	-21,7
Skatter och generella statsbidrag	822,9	845,1	845,9	1 275,4	1 268,8	6,6
Räntenetto	-0,3	1,5	-1,0	1,9	-1,5	3,4
PERIODENS RESULTAT	24,9	15,4	1,2	-4,4	7,3	-11,7

Enligt RKR R17 Delårsrapport ska delårsrapporten innehålla en översiktlig beskrivning av kommunens driftredovisning.

Vi har granskat att:

- Budgeterade och redovisade intäkter och kostnader redovisas i sammanfattning
- Redovisade intäkter och kostnader överförs riktigt från bokföringen
- Samma periodiseringsprinciper gäller för både budget och redovisning
- Jämförelse görs med tidigare år
- Driftredovisningen är analyserad i förhållande till ekonomi och fastställda mål

Kommentar

En förändring mot tidigare lagstiftning är att driftredovisningen numera ska redovisas som en egen del och inte längre ingå i förvaltningsberättelsen.

Enligt RKR R17 Delårsrapport ska delårsrapporten innehålla en översiktlig beskrivning av kommunens driftredovisning.

Vi bedömer att driftredovisningen utifrån ovanstående genomgång i all väsentlighet ger en rättvisande bild av faktiska förhållanden.

Investeringsredovisning

Investeringsredovisning

INVESTERINGAR PER NÄMND MNKR	REDOVIS- NING 2017	REDOVIS- NING 2018	REDOVISNING 2019-08	BUDGET 2019	PROGNOS 2019
Kommunstyrelse	104,2	127,7	58,8	217,8	163,0
varav kommunledningskontor	3,6	4,5	4,4	18,8	2,5
varav teknisk förvaltning	92,7	120,3	54,2	195,0	160,0
varav affärsverksamhet Renhållning	0,8	2,8	0,3	4,0	0,5
Bygg- och miljönämnd	0,5	0,0	0,0	0,2	0,2
Kultur- och fritidsnämnd	1,9	4,2	0,2	4,6	3,0
Barn- och utbildningsnämnd	4,0	3,3	1,1	5,3	5,3
Socialnämnd	11,7	1,2	1,1	4,6	2,0
NETTOINVESTERINGAR	122,3	136,4	61,3	232,4	173,5

STÖRRE INVESTERINGSPROJEKT MNKR	UTGIFTER 2019		TOTALA UTGIFTER		
	BUDGET	REDOVISAT	BUDGET	REDOVISAT	PROGNOS
Nya skolan Östhammar	83,0	40,2	243,0	64,7	243,0
Alma Förskola	0,5	1,1	36,0	41,7	42,0
Blograf Storbrunn		2,4	2,4	2,4	2,4
Brandstation Glimo	2,0	1,8	14,0	17,0	17,0
HR/lonesystem	2,8	2,1	2,8	2,1	3,4
Kulturhus Österbybruk		2,0	10,0	8,5	10,0

Enligt RKR R17 Delårsrapport ska delårsrapporten innehålla en översiktlig beskrivning av kommunens investeringsredovisning.

Vi har granskat att:

- Investeringsredovisningen visar kommunens totala investeringsverksamhet
- Investeringsredovisningen är uppställd enligt god redovisningssed
- Beloppen i investeringsredovisningen överensstämmer med bokföring
- Posterna i investeringsredovisningen är överförda till balansräkning och kassaflödesanalys
- Jämförelse med tidigare år görs
- Avvikelser i förhållande till budget och prognos har analyserats och kommenterats

Kommentar

En förändring mot tidigare lagstiftning är att investeringsredovisningen numera ska redovisas som en egen del och inte längre ingå i förvaltningsberättelsen. Vi rekommenderar att investeringsredovisningen flyttas från förvaltningsberättelsen till en egen rapport i enlighet med ny lagstiftning.

Vi bedömer att investeringsredovisningen utifrån ovanstående genomgång i allt väsentligt ger en rättvisande bild av faktiska förhållanden. Vi rekommenderar att kommunen tar del av RKR R14, som nu enbart finns i utkastformat.

Vi rekommenderar att kommunen ser över budgeten för investeringarna eftersom den inte uppnås år efter år, vilket kan innebära att trovärdigheten minskar.

Balansräkning

Belopp i tkr	Kommunen			Kommunkoncernen	
	31-aug 2019	30-jun 2018	31-dec 2018	31-aug 2019	31-aug 2018
Balansomslutning	1 444,7	1 465,1	1 486,7	2 509,4	2 545,3
Redovisat eget kapital	751,2	749,3	735,8	962,5	922,6
Ansvarsförbindelse	468,9	468,9	467,1		
Eget kapital inkl ansvarsförbindelse	282,3	280,4	268,7	962,5	922,6
<i>Redovisad soliditet</i>	52,0%	51,1%	49,5%	38,4%	36,2%
<i>Soliditet med hänsyn till ansvarsförbindelse</i>	19,5%	19,1%	18,1%		
Omsättningstillgångar	214,6	317,2	275,9	254,8	315,8
Avsättningar	44,5	44,7	43,5	78,1	76,0
Långfristiga skulder	435,4	439,5	436,2	1 203,6	1 056,0
Kortfristiga skulder	213,8	231,8	271,2	266,1	490,7
<i>Balanslikviditet</i>	100,4%	136,8%	101,7%	95,8%	64,4%

Enligt LKBR 6:1 ska balansräkningen redovisa kommunens samtliga tillgångar, avsättningar och skulder samt eget kapital på dagen för räkenskapsårets utgång (balansdagen). Ställda pantar och ansvarsförbindelser ska tas upp inom linjen.

Vi har granskat att:

- Balansräkningen är uppställd enligt LKBR
- Noter finns i tillräcklig omfattning
- Upptagna tillgångar, avsättningar och skulder existerar, tillhör kommunen och är fullständigt redovisade och rätt periodiserade
- Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats enligt principerna i LKBR
- Föregående års utgående balanser har överförts rätt som årets ingående balanser
- Specifikationer och underlag till utgående balanser finns i tillräcklig omfattning
- Årets resultat enligt balansräkning överensstämmer med resultaträkningen

Kommentar

Vi noterar att bl.a. semesterlöneskulden inte periodiseras vid delårsbokslutet i likhet med tidigare år. Vi rekommenderar att alla väsentliga poster periodiseras för att resultatet per 31 augusti ska vara rättvisande. **Vi bedömer** därför att vi inte kan uttala oss om balansräkningen ger en fullt ut rättvisande bild eller inte avseende delåret. Vi gör ingen annan bedömning än kommunstyrelsen gällande det prognostiserad resultat.

Vi rekommenderar även att övriga väsentliga personalrelaterade poster periodiseras för att resultatet per 31 augusti ska vara rättvisande.

Vi rekommenderar att kommunen gör en genomgång av skuldkonton för att säkerställa att det finns en motpart och att det finns en legal förpliktelse. Det är även för att säkerställa att intäkterna är rätt periodiserade. I samband med genomgången bör även tillgångarna ses över.

Kassaflödesanalys

Det finns varken i lagrum eller rekommendationer att en kommun behöver redovisa kassaflödet i sin delårsrapport.

Kassaflödesanalys beskriver hur verksamhet och investeringar finansierats och hur de har inverkat på verksamhetens likvida ställning.

Östhammars kommun har valt att ha med kassaflödet i sin delårsrapport.

Vi har granskat att:

- Kassaflödesanalysens innehåll överensstämmer med motsvarande uppgifter i övriga delar av delårsrapporten

Sammanställning kassaflödesanalys	2019-08-31	2018-12-31
Löpande verksamheten	15,9	55,9
Investeringsverksamheten	-61,7	-147,6
Finansieringsverksamheten	-0,9	-3,9
Periodens kassaflöde	-46,7	-95,6
Likvida medel vid årets början	135,1	230,8
Likvida medel vid årets slut	88,4	135,1

Kommentar

Vår bedömning är att kassaflödesanalysen redovisar kommunens finansieringar och investeringar och att kassaflödesanalysen har upprättats i enlighet med gällande rekommendation samt överensstämmer i allt väsentligt med övriga delar i delårsrapporten.

Kommunen har valt att inte ha kassaflödesanalys för koncernen.

Sammanställda räkenskaper

I RKR R17 Delårsrapport framgår det att det är upp till varje kommun att avgöra om de kommunala bolagen ska omfattas av delårsrapporten. Att de kommunala bolagen ska ingå torde dock vara nödvändigt eftersom det är fullmäktiges mål för hela kommunkoncernen som ska bedömas.

Kommentar

Vi ser mycket positivt på att kommunen väljer att redovisa kommunkoncernen. Vi har inte granskat elimineringar eller koncernen utan bara rimlighetsbedömt den mot tidigare år och årets resultat.

Den sammanställda räkenskaperna är grundade på icke reviderade periodbokslut. Detta kan innebära en risk för fel i den sammanställda redovisningen om riktigheten i rapporterade enheters redovisningar inte säkerställts av styrelser, VD och revisorer.

I och med nya lagen, kommunal bokförings- och redovisningslag, är det lite nya definitioner på vad som är ett kommunalt koncernföretag. Vi rekommenderar att kommunen ser över de nya definitionerna och tar ställning till om det har skett någon förändring i vilka bolag som ska betraktas som koncernföretag samt lämnar upplysning i förvaltningsberättelsen om kommunkoncernen.

kpmg.com/socialmedia

The information contained herein is of a general nature and is not intended to address the circumstances of any particular individual or entity. Although we endeavor to provide accurate and timely information, there can be no guarantee that such information is accurate as of the date it is received or that it will continue to be accurate in the future. No one should act on such information without appropriate professional advice after a thorough examination of the particular situation.

© 2019 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved.

The KPMG name and logo are registered trademarks or trademarks of KPMG International.

Årsbudget 2020

Flerårsplan 2021 - 2023

Innehållsförteckning

Organisation och övergripande kommentarer .....

Ordförande har ordet.....	4
Organisation	6

Förvaltningsplan .....

Omvärld och befolkning.....	8
Finansiell analys och God ekonomisk hushållning.....	12
Skatte- och bidrag.....	16
Målarbete.....	17
Driftredovisning	
- Sammanställning driftbudget.....	21
- Driftbudget 2020, förändringar.....	21
- Driftbudgetens flerårsplan 2021 - 2023, förändringar.....	23
Investeringsredovisning.....	
- Sammanställning investeringsbudget.....	24
- Investeringsbudget, planerade större projekt.....	24
Resultatbudget.....	25
Balansbudget.....	26
Kassaflödesanalys	27

Kommunens verksamhet.....

Kommunstyrelsen.....	
- Kommunledningsförvaltningen.....	29
- Teknisk förvaltning	35
- Teknisk förvaltning renhållning	40
Lokala säkerhetsnämnd	41
Barn- och utbildningsnämnd	42
Socialnämnd	52
Bygg- och miljönämnd	61
Kultur- och fritidsnämnd.....	66

An aerial photograph of a residential complex, including several multi-story apartment buildings, parking lots filled with cars, and some green spaces. The entire image is overlaid with a semi-transparent red color. The text is centered in the upper half of the image.

Organisation och övergripande kommentar

Ordförande har ordet

Bästa läsare,

Det händer mycket i offentlig ekonomi just nu! I hela kommunsektorn finns ett kraftigt ökande kostnadstryck som har flera orsaker.

- En snabb befolkningsförändring, där befolkningens sammansättning förändras. En allmän tillväxt av befolkningen fördelas på delvis nytt sätt; fler i yngre och äldre åldersklasser. Andelen 0-20 åringar och andelen över 75 ökar snabbare än övrig befolkning. Antalet arbetade timmar lägger grunden för skatteunderlaget i alla kommuner och ovanstående demografibeskrivning visar att skatteunderlaget, ska räcka till fler i åldrar som är mer kostnadskrävande.
- Under perioden 1960 -1980 skedde en massiv utbyggnad av offentlig sektor i Sverige. Detta skedde mot bakgrund av en kraftig urbanisering och ett antal stora reformer, vilka krävde såväl personalökningar som extremt stora investeringar. Huvuddelen av den nuvarande kommunala infrastrukturen byggdes under denna tidsperiod. Skolor, förskolor, idrottsanläggningar, simhallar, vård och omsorgsboenden byggdes under dessa "rekordår". Välfärdslokalerna har nu mellan 50-60 år på nacken och står nu inför mycket angelägena men också kostsamma re-investeringar. Tillkommer också de utbyggnadsbehov som finns för de ovan beskrivna ökningarna av åldersgrupperna, samt övrig kommunal infrastruktur som vägar och VA system.
- Kompetensförsörjningen för offentlig (även privat) sektor har stora problem. Det finns en stor brist på nya medarbetare med relevant utbildning och kunskap för framtiden. Detta är också kostnadsdrivande.

Ovan beskrivna förutsättningar för kommunsektorn, gäller i högsta grad även för Östhammars kommun. Vår infrastruktur är planerad och lokaliserad i huvudsak av de tre kommuner Dannemora, Oland och Östhammar som till sist bildade dagens Östhammars kommun. Vi har sex tätorter där 2/3 av befolkningen bor, med en omgivande landsbygd med 1/3 av de boende.

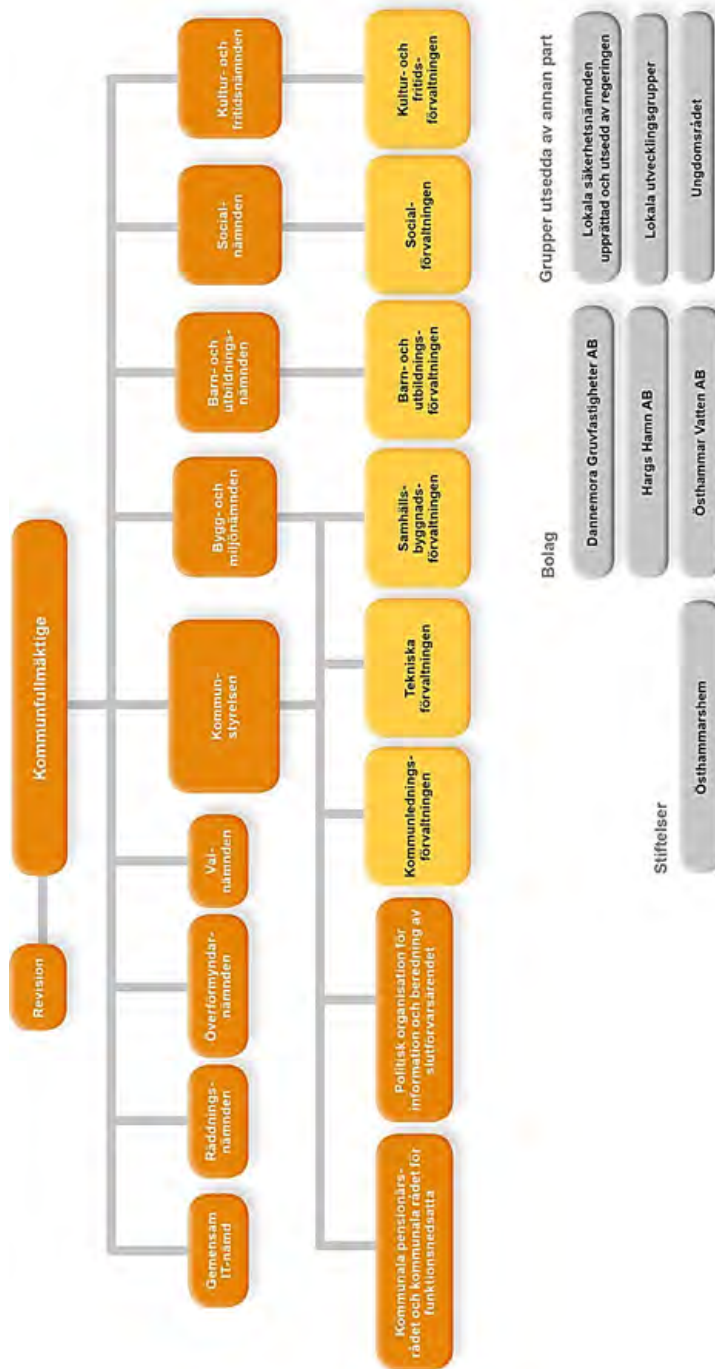
När vi nu ska genomföra ett antal re- och nyinvesteringar kräver detta mod från oss förtroendevalda att prioritera. Vi måste ta svåra beslut om nedläggningar, omändringar och nya investerings lokaliseringar i vår vidsträckta kommun. Vår nuvarande skattebas måste växa. Vi måste alltså bli fler invånare, vilket i sin tur naturligtvis också kräver investeringar som förväntas "bli lönsamma" för den totala ekonomin. Vår genomsnittliga årliga investeringstakt måste komma ner till ca 95 mkr, för att kunna vara självfinansierad. Låneskulden ska hållas på en rimlig nivå, för att inte helt begränsa kommande generationers investeringsmöjligheter.

Budget för år 2020 med tillhörande flerårsplan, tar på ett klokt sätt höjd för det som ovan beskrivits. Det finns också mycket att glädja sig åt i vår kommun:

- Mycket låg arbetslöshet för såväl vuxna som ungdomar
- God lönsamhet i kommunens företag
- Stort intresse för att flytta till vår kommun, trots bristen på bostäder
- Engagerade och kunniga medarbetare i den kommunala verksamheten
- Ett bra samtalsklimat i de politiska församlingarna, med ett stort mått av enighet
- Östhammars kommun är en bra partner i det regionala samarbetet med Region Uppsala och länets övriga kommuner.

Låt oss tillsammans bygga på det och utveckla Östhammars kommun till en ännu bättre kommun att leva i.

Organisation

Förvaltningsplan

An aerial photograph of a large lake with several forested islands and peninsulas. The water is a deep blue-green, and the surrounding land is covered in dense evergreen trees. The sky is overcast with grey clouds. The entire image is overlaid with a semi-transparent teal color.

Omvärld och befolkning

Resiliens i både byggnader och utemiljö

Klimatförändringarnas effekter blir allt tydligare. Stormar, plötsliga skyfall och översvämningar är numera vardagsmat i nyhetsrapporteringen. Det sätter samhällets resiliens, förmåga att återhämta sig eller klara påfrestningar, på prov.

Såväl förra sommarens värme (med omfattande skogsbränder, foderbrist och eldningsförbud) och stormen Alfrida, som i början av det nya året slog till med full kraft, visade med tydlighet behovet av väl fungerande beredskap, snabba insatser och vikten av att nå ut med information till invånarna.

Ungas ökande psykiska ohälsa

Andelen unga i lägre tonåren som lider av psykisk ohälsa har kontinuerligt ökat sedan mitten av 1980-talet och andelen som rapporterar om psykosomatiska besvär som nedstämdhet, ont i huvud/mage har under tidsperioden fördubblats. De bakomliggande orsakerna till vad som orsakar psykisk ohälsa är komplext men detta faktum i sig, att frågan är komplex, friskriver inte från ansvar. Obehandlad psykisk ohälsa försvinner inte av sig själv, den bibehålls uppåt i åldrarna och innebär stort lidande för individen och samfälliga förluster.

Utbildningsnivå

På gruppnivå är utbildning viktigt för en rad olika faktorer. En av de främsta är inte helt oväntat möjligheten att få och behålla ett arbete, särskilt under lågkonjunktur. Men även individers hälsa och på lång sikt livslängd påverkas av individers utbildningsnivå. Det beror bland annat på levnadsvanor men även tillgång till exempelvis vård. I Östhammars kommun har endast 14 % av invånarna, 25-64 år, en eftergym

nasial utbildning om tre år eller längre (kvinnor 20 %, män 9 %). I vår kommun har vi dock hög sysselsättningsgrad som kan förväntas ha en viss kompensatorisk effekt för de negativa konsekvenserna av den låga utbildningsnivå. Den lokalt låga utbildningsnivån är också en utmaning utifrån Östhammars kommuns framtida kompetensbehov. Många av de bristyrken som pekas ut kräver högskoleutbildning.

Tänka regionalt och samarbeta

Ensam är inte stark. Komplexiteten i de utmaningar de kommunala organisationerna ställs inför ökar hela tiden. Östhammars kommun har emellanåt svårt att rekrytera den kompetens som organisationen behöver och våra grannar inom regionen står inför samma verklighet. I takt med att behoven ökar krävs det att vi samarbetar mer och konkurrerar mindre. Östhammars kommuns fördelar, kompetenser och resurser kan även stödja grannkommunerna i deras utveckling och på samma vis kan de stödja oss där de är starkare. Utmaningen är att tänka samverkan i alla situationer. Kommuner i vår geografiska närhet är ofta naturliga samarbetspartners, men det finns inget skäl till att begränsa sig. Kommunsverige är fullt av likasinnade som gärna delar med sig av kunskap och erfarenheter.

Digitalisering är inte valbart

Den digitala revolutionen är inte på väg, den är redan här. Företag och organisationer världen över arbetar med att ta sig an och använda de nya teknologierna för att bredda sitt utbud, höja sin kvalitet och öka sin konkurrenskraft. Vi som kommun kan inte välja om vi ska följa med eller inte. Om inte annat så kräver våra invånare, kunder och brukare att vi, likt alla

andra anpassar och utvecklar oss. Valet ligger istället i hur vi tar oss an uppgiften; Nervöst och forcerat med digitalisering som självändamål eller genom det betydligt klokare alternativet; Digitalisering som ett sätt att hantera specifika arbetsmoment eller utmaningar.

Samverka för att möta välfärdstrycket

Trycket av höga förväntningar på välfärdstjänsterna och fler invånare med behov av kommunala tjänster ställer krav på samarbete mellan olika sektorer i samhället. Relationer mellan idéburna organisationer, näringsliv och det offentliga är att betrakta som förutsättningar för att möta olika samhällsutmaningar. Framförallt många äldre rör sig mellan olika vårdformer: specialistvård, slutenvård, Närvårdsenheten, öppenvård, hemsjukvård, särskilt boende och så vidare. Att arbeta med samma individer, men i olika faser av vårdkedjan, ställer stora krav på väl fungerande, reglerad och prestigelös samverkan. Trycket på de kommunala verksamheterna har ökat över tid och kommer öka ytterligare.

Fysisk och digital kommunikation

Östhammars kommun är en del av den expansiva Stockholmsregionen. Genom att aktivt driva på den sammankopplingen kan vi öka den egna attraktiviteten, tillgängliggöra vårt utbud, ta del av andras och vidga den gemensamma arbetsmarknaden. För att lyckas behöver Östhammars kommun arbeta för att bibehålla goda kollektiva resmöjligheter där det erbjuds, men framför allt utveckla dem där det saknas. Vår brist på utbyggd spårbinden trafik (tåg) gör oss beroende av god och säker väginfrastruktur. Funktionaliteten i våra primära kommunikationsstråk är naturligtvis av stor betydelse även för näringslivets transporter.

Vårt digitaliserade samhälle ställer höga och självklara krav på en helt utbyggd digital infrastruktur; Ett arbete där kommunen är en aktör, men inte den enda. Utbyggnaden är till stora delar beroende av kommersiella aktörer. I dagsläget sker inte utbyggnaden i takt med vare sig behov eller nationella, regionala och lokala planer.

Arbetslöshet

Statistiken i tabellen nedan är från arbetsförmedlingen och anger andelen öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd, av den registerbaserade arbetskraften 16-64 år i september 2019 (2018).

Den totala arbetslösheten har ökat under senaste året, medan arbetslösheten för ungdomar 18-24 år i kommunen och länet har minskat något. När det gäller utrikesfödda har arbetslösheten minskat i Östhammar precis som i länet och i riket. Även för utrikesfödda ungdomar 18-24 år har arbetslösheten minskat.

ARBETSLÖSHET SEPTEMBER 2019 (2018)

Andel	Östhammar	Länet	Riket
Totalt	3,9 % (3,7 %)	5,7 % (5,7 %)	7,0 % (6,9 %)
18-24 år	4,9 % (5,1 %)	7,7 % (8,0 %)	9,1 % (9,0 %)
Utrikes födda	17,6 % (18,9 %)	16,7 % (17,3 %)	19,3 % (20,2 %)
18-24 år	20,7 % (27,9 %)	23,6 % (27,8 %)	24,9 % (28,7 %)

Demografi

Befolkningen i Östhammars kommun förväntas öka de kommande åren enligt SCB's befolkningsprognos baserad på befolkningen 2018.

Befolkningen i förskoleålder beräknas öka

marginellt under perioden. Gruppen grundskoleelever beräknas öka mellan 0,5 % till 2,0 % under perioden, invånare i gymnasieåldern relativt oförändrat med viss minskning av åldersgruppen. Åldergruppen 65 år och äldre ökar under perioden mellan 1,3 till 1,9 %. I detta ingår åldersgruppen 80 år och äldre som ökar

mellan 1,7-6,8 % under perioden. Den andel av befolkningen som är i arbetsför ålder kommer under perioden att vara relativt oförändrad. Under perioden har vi inte räknat med några större förändringar av in- och utflyttning.

	2018	2019*	2020*	2021*	2022*	2023*
FOLKMÄNGD						
Totalt	22 048	22 212	22 370	22 525	22 679	22 832
Män	11 344	11 424	11 500	11 576	11 651	11 726
Kvinnor	10 704	10 788	10 870	10 949	11 028	11 106
0-5 år	1 439	1 452	1 465	1 447	1 448	1 467
6-15 år	2 346	2 385	2 418	2 467	2 496	2 510
16-18 år	635	661	662	682	706	725
19-64 år	11 717	11 725	11 720	11 721	11 703	11 709
65-79 år	4 449	4 481	4 572	4 640	4 693	4 677
80-w	1 462	1 508	1 533	1 568	1 633	1 744
FOLKMÄNGDSFÖRÄNDRING						
Födda	211	212	216	220	224	227
Döda	248	257	259	261	263	266
Födelsenetto	-37	-45	-43	-41	-39	-39
Flyttningsnetto	159	209	201	196	193	191
Befolkningsförändring	122	164	158	155	154	152
UTDEBITERING						
Kommunen	21,69	21,69	21,69	21,69	21,69	21,69
Landstinget	11,71	11,71	11,71	11,71	11,71	11,71
Kyrkan, snitt	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25
TOTALT	33,65	33,65	33,65	33,65	33,65	33,65

* Befolkning utifrån SCB's befolkningsprognos 2019 med 2018 som bas

Känslighetsanalys

En kommun påverkas givetvis många gånger av händelser utanför dess egen kontroll. Ett sätt att göra detta tydligt är att upprätta en känslighetsanalys som visar hur olika förändringar påverkar kommunens finansiella situation. I tabellen nedan redovisas hur ett antal faktorer påverkar kommunens resultat.

Händelseförändring	Kostn/intäkt (Mnkr)
Ränteförändring med 1 %	+/- 4,2
Löneförändring med 1 %	+/- 8,6
Bruttokostnadsförändring 1 %	+/- 19,2
Försörjningsstödsförändring 10 %	+/- 1,2
100 kommuninvånare	+/- 5,0
Förändrad utdebitering 1 kr	+/- 50,2
10 årsarbetare (genomsnittslön)	+/- 5,0

Här framgår bland annat att varje procents löneökning innebär en kostnad för kommunen på ca 8,6 mnkr. Vidare framgår det att en procents ökning av bruttokostnaderna medför en kostnad på ca 19,2 mnkr. En skatteintäktsökning med 1 krona ger 55,2 mnkr och en ökad befolkning med 100 personer ger 5,0 mnkr i ökade intäkter. Tabellen visar med tydlighet att ovanstående exempel på förändringar kan få en avgörande betydelse för kommunens ekonomi. Därför är det viktigt att upprätthålla en finansiell beredskap på såväl kort som lång sikt.

Finansiell analys

Samhällsekonomi

Enligt Sveriges kommuner och landstings (SKL) senaste rapport beräknas Sveriges BNP-tillväxt bli svag både 2019 och 2020. Även tillväxten internationellt förväntas försvagas. Detta medför att det svenska resursutnyttjandet försvagas med vikande sysselsättning och stigande arbetslöshet som följd. Ekonomin går emot en mild lågkonjunktur där några år av svag arbetsmarknadskonjunktur förutses vilket medför en svagare tillväxt av det kommunala skatteunderlaget.

Riksbanken har antytt en räntehöjning i början av 2020 men SKL tror snarare att det kommer dröja till slutet av året.

Kommunens förutsättningar

Östhammars kommun står inför ett tufft ekonomiskt läge och behöver för att nå sina mål arbeta med effektiviserings- och besparingsplaner för den kommande budgetperioden. Utmaningarna är många, förutom demografi med fler äldre och yngre så bidrar staten till kostnadsöverföringar t.ex. genom neddragning av Arbetsförmedlingen samt Försäkringskassans striktare tolkning av regler för personlig assistans.

Det ekonomiska läget gör att vi behöver effektivisera och förenkla arbetet med de administrativa uppgifterna framöver. Arbetet med detta har påbörjats under 2019 med en översyn av kommunens administrativa organisation för att få en mer kostnadseffektiv organisation och att frigöra resurser till välfärden.

Kommunkoncernen står inför stora investeringar som kommer kräva nya lån och troligtvis nya borgensåtaganden. Det finns en risk att vi når koncernens lånetak om vi inte noga prioriterar alla de behov som finns för kommunens och koncernföretagens anläggningar.

God ekonomisk hushållning, finansiella styrtalet

God ekonomisk hushållning är ett lagkrav som innebär att kommunen ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Enligt kommunallagen ska budgeten upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Vidare anges att om kostnaderna för ett visst räkenskapsår överstiger intäkterna, ska det negativa resultatet regleras och det redovisade egna kapitalet återställas under de närmaste följande tre åren. Budgeten för 2020 och den ekonomiska planen för 2021-2023 uppfyller balanskravet.

Vidare följer Östhammars kommun, för god ekonomisk hushållning finansiella mål

- Resultatöverskott i procent av skatteintäkter, statsbidrag och utjämning ska på lång sikt uppgå till lägst 2,0 %. Målvärdet i budget 2020 är 1,9 %.
- Verksamheternas nettokostnad får inte öka snabbare än ökningen av skatteintäkter och generella bidrag.
- Samtliga nämnder följer budget. Om en nämnd prognosticerar ett underskott/överskott om > 1 % av sin budgetram ska Kommunstyrelsen skyndsamt underrättas.

Sammanfattning

Östhammars kommun budgeterar ett resultat för 2020 på 25 mnkr vilket motsvarar 1,9 % av skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag (nedan kallat skatter och bidrag). Först i slutet av planperioden beräknas budgeterat resultat nå upp till önskade 2 % av skatter och bidrag.

Östhammars totala nettoinvesteringar beräknas under 2020 uppgå till 215 mnkr. Totalt under perioden mellan 2020 till 2023 beräknas kommunen investera för 730 mnkr.

Skattefinansieringsgrad av investeringarna efter avdrag för investeringsbidrag beräknas under 2020 uppgå till 42 %. Detta innebär att investeringarna under 2020 inte förväntas kunna finansieras med skatteintäkter och investeringsbidrag, utan kommunen måste låna för att finansiera investeringarna.

För att finansiera pågående investeringar 2019 samt nya 2020 och 2021 beräknas de långfristiga lånen öka med 220 mnkr 2020 och totalt under perioden med 460 mnkr för att uppgå till 880 mnkr vid utgången av 2023.

Kommunen budgeterar en oförändrad skattesats med 21,69 % under perioden.

Resultat och kapacitet

Enligt policyn för god ekonomisk hushållning är målet att årets resultat ska uppgå till minst 2 % av skatter och bidrag. Verksamhetens nettokostnad får inte öka snabbare än ökningen av skatter och bidrag. Det ger utrymme för att över en längre tid skattefinansiera större delen av normal investeringsvolym i kommunen. Det innebär att kommunens kort- och långsiktiga

finansiella handlingsutrymme, i form av likviditet och soliditet, behålls.

UTVECKLING AV NETTOKOSTNADER, SKATTER OCH BIDRAG SAMT ÅRETS RESULTAT

Budget	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Utveckling av skatter och bidrag (%)	2,1	2,7	3,5	3,3
Nettokostnadsutveckling (%)	-0,5	2,9	2,9	1,7
Årets resultat (mnkr)	25,0	17,4	24,5	46,3
Årets resultat/skatter o bidrag (%)	1,9	1,3	1,8	3,2

Budgeterade investeringar

Östhammars sammanlagda investeringar för perioden 2020- 2023 uppgår totalt till 730 mnkr. De budgeterade nettoinvesteringarna beräknas för 2020 uppgå till 215 mnkr.

Även för 2021 är investeringstakten hög, för åren 2022 och 2023 är planen att nå en investeringstakt på 95 mnkr som är en nivå där kommunen själv kan finansiera sina investeringar utan att ta upp nya lån. Den höga investeringsnivån beror till stor del på den demografiska utvecklingen som kräver fler verksamhetslokaler samt att kommunens reinvesteringsbehov för fastigheter och anläggningar som byggdes under 1960–1970 talen har ökat.

Skattefinansieringsgraden av investeringarna mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med årets resultat före avskrivningar, 100 % innebär att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året, vilket i sin tur innebär att kommunen inte behöver låna till investeringarna och att kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme stärks.

Skattefinansieringsgraden av investeringarna beräknas under 2020 uppgå till 42 %. Detta innebär att kommunen till stor del måste låna för att finansiera investeringarna.

Enligt policyn för god ekonomisk hushållning är målet att skattefinansieringsgraden av investeringarna ska vara 100 %. Eftersom tidigare planerade och pågående investeringar har förskjutits in i denna planperiod och investeringsbehovet bedöms som fortsatt högt, är det inte möjligt att uppnå målet 100 % före 2022.

NETTOINVESTERINGAR

Budget	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Nettoinvesteringar (mnkr)	215	325	95	95
Skattefinansieringsgrad av nettoinvesteringar (%)	42	26	99	124

Soliditet

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med eget kapital. Ett viktigt kriterium för god ekonomisk hushållning är att soliditeten över en längre period inte försvagas. För att uppnå god ekonomisk hushållning bör kommunens soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser vara positiv.

SOLIDITET

Budget	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Soliditet enligt balansräkningen (%)	44	39	40	42
Soliditet inkl samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt (%)	11	11	12	14

Balanskravsutredning och resultatutjämningsreserv

Balanskravet innebär i korthet att kommunen ska besluta om en budget där intäkterna överstiger kostnaderna. Om resultatet ändå blir negativt i bokslutet är huvudprincipen att underskottet ska kompenseras med motsvarande överskott inom tre år och att kommunfullmäktige i en plan ska ange hur det ska ske.

Syftet med RUR är att kunna reservera medel för att täcka underskott vid ett senare tillfälle när skatteunderlagsutvecklingen är svag. Med RUR kan kommunen vid en tillfällig intäktsdämpning undvika kortsiktiga neddragningar av verksamheter som eventuellt senare måste byggas upp igen. Avsikten är således att inte skjuta upp långsiktigt nödvändiga beslut om en verksamhet eller ekonomin i stort, det vill säga inte hämma åtgärder som är viktiga ur effektivitetssynpunkt.

I tabellen nedan redovisas en budgeterad balanskravsutredning inklusive resultatutjämningsreserven (RUR) för Östhammar under 2020 till 2023. Kommunen budgeterar ett resultat under 2020 på 25 mnkr. Även för åren 2021-2023 budgeteras överskott. Inga realisationsvinster eller andra poster som påverkar årets resultat efter balanskravsutredning före avsättning till RUR har budgeterats under perioden. Med ett resultat på 25 mnkr återställer vi vårt negativa resultat från 2018 på -1,9 mnkr samt även vårt prognosticerade underskott på -4,4 mnkr 2019.

Nästa steg i balanskravsutredningen utgörs av medel som förs till eller från RUR. Kommunen har hittills gjort 22,3 mnkr i avsättning till RUR och budgeterar inte för att göra några reservering till eller disponering från RUR under planperioden.

BALANSKRAVSUTREDNING

Budget	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Årets resultat	25,0	17,4	24,5	46,3
Återställning enligt balanskrav 2018	-1,9			
Återställning enligt balanskrav 2019	-4,4			
Reducering av samtliga realisationsvinster	0	0	0	0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	18,7	17,4	24,5	46,3
Reservering till resul- tatutjämningsreserv (RUR)	0	0	0	0
Disponering till resul- tatutjämningsreserv (RUR)	0	0	0	0
Balanskravsresultat	18,7	17,4	24,5	46,3

Avslutande kommentar

Budgeten för Östhammars kommun är upp-
rättad med ledning av den policy som antagits
för god ekonomisk hushållning. Kommunen
beräknas under perioden 2020 till 2023 inte nå
det resultatkrav på 2 % som kommunen har be-
slutat i policyn. Kommunen beräknas uppfylla
balanskravet under hela perioden. Av de övriga
målen är det skattefinansieringsgraden som
bedöms svårt att nå med hänvisning till de stora
investeringar som behövs.

Skatter- och bidrag

Prognosen bygger på hur Sveriges kommuner och Landsting har bedömt skatteunderlagets utveckling samt utjämningsystemens förändringar under perioden 2019 - 2023.

Enligt kommunens egen prognos bedöms antalet invånare vara 22 150 den 1 november 2019. Befolkningen bedöms öka med 100, 150 och 200 under resp år 2020- 2022.

I Tabell: Befolkningsförändringar (1 november är det datum som avgör nästkommande års nivå inom skatte- och utjämningsystemen)

År	30 jun	1 nov	Förändring	1 november året innan
2016	21 689	21 775		+291
2017	21 865	21 954		+179
2018	22 030	22 022		+68
2019	22 158	22 100	(ursprunglig prognos)	+78
2019	22 158	22 150	(Ny prognos 191001)	+128
2020		22 250	(prognos)	+100
2021		22 400	(prognos)	+150
2022		22 600	(prognos)	+200

Skatte- och bidragsprognos 2019 - 2023

Antal invånare den 1/1 i året före	22 022	22 150	22 250	22 400	22 600
	Fastställt	Prognos	Prognos	Prognos	Prognos
	2019	2020	2021	2022	2023
Eget skatteunderlag	49 824	50 191	51 242	53 051	54 794
Garanterat skatteunderlag	58 422	59 268	60 743	63 032	65 457
Underlag för inkomstutjämning	8 598	9 077	9 501	9 981	10 663
Kommunens skattesats	21,69	21,69	21,69	21,69	21,69
Länsvisskattesats	19,14	19,14	19,14	19,14	19,14
	mnkr	mnkr	mnkr	mnkr	mnkr
Skatteintäkt före utjämning	1 080,7	1 088,6	1 111,4	1 150,7	1 188,5
Inkomstutjämning	164,6	173,7	181,8	191,0	204,1
Kostnadsutjämning	-14,7	-21,3	-21,4	-21,6	-21,8
Regleringsbidrag/avgift	15,5	23,0	26,7	23,0	17,1
Fastighetsavgift	61,1	62,9	64,0	66,0	67,0
LSS utjämning	-26,4	-24,0	-24,1	-24,2	-24,5
SKATTER, BIDRAG OCH UTJÄMNING	1 280,7	1 303,0	1 338,5	1 384,9	1 430,4
Korrigerad negativ slutavräkning 2018	1,0				
Slutavräkning 2019	-10,1				
Slutavräkning 2020		-3,1			
SUMMA SKATTER, BIDRAG OCH UTJÄMNING	1 271,6	1 299,9	1 338,5	1 384,9	1 430,4
Kommunens del av 10 mrd extra bidrag utöver inräknat ovan	4,8	3,4	0	0	0
Summa inkl extra bidrag	1 276,4	1 303,3	1 338,5	1 384,9	1 430,4

Målarbete

Kommunfullmäktige har med utgångspunkt i Vision 2020 beslutat om fyra strategiska inriktningsområden som ska vara vägledande för all verksamhet i kommunen.

De fyra strategiska inriktningsområdena är en del av kommunens styrmodell – Styrhuset.

STRATEGISKA INRIKTNINGSOMRÅDEN

- En attraktiv och växande kommun
- En hållbar kommun
- En lärande kommun
- En öppen kommun

Vi följer årligen utvecklingen genom tolv styrtalet som är relevanta för vad vi vill uppnå, jämförbara med andra kommuner och som huvudsakligen mäts av andra. God ekonomisk hushållning är ett lagkrav som innebär att kommunen ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet.

En attraktiv och växande kommun

Som naturskön kust- och skärgårdskommun i utkanten av den dynamiska och snabbväxande Uppsala-Stockholm regionen finns naturliga förutsättningar för kommunen att växa invånarmässigt. Hög kvalitet i de kommunala välfärdstjänsterna och ett välmående näringsliv är nycklar i att kunna attrahera nya invånare.

En hållbar kommun

Hållbar utveckling knyter ihop hållbarheten i ekosystemen med de sociala och ekonomiska utmaningar mänskligheten står inför. Det strategiska inriktningsområdet En hållbar kommun ringar in samtliga tre hållbarhetsaspekter. I korthet innebär det att vi strävar efter ett effektivt resursutnyttjande, ej skadar miljön och ar-

betar långsiktigt för att ta ansvar för kommande generationer; att utveckla och bevara ska kunna växa tillsammans. Det betyder också att vi vill säkra jämlika och goda möjligheter till delaktighet, sammanhållning och engagemang liksom hälsa, välmående och trygghet genom hela livet.

En lärande kommun

Allt fler arbeten kräver högre utbildning och risken är stor att personer med bristfällig utbildning hamnar allt längre ifrån arbetsmarknaden och anställningsbarhet. Förbättrad skolframgång och det livslånga lärande är framgångsfaktorer för minskat utanförskap. Ett sätt att arbeta för en förbättrad kompetensförsörjning är samverkan mellan skola, akademi och näringsliv.

En öppen kommun

Ett hållbart samhälle tål påfrestningar, är anpassningsbart och förändringsbenäget. En viktig aspekt i detta är människors känsla av sammanhang och möjlighet att vara delaktiga och kunna påverka. Utöver att rösta i allmänna val erbjuder kommunen flera ingångar för invånare att delta i den lokala samhällsutvecklingen. Bland annat handlar det om att bjuda in till medborgardialoger kring viktiga frågor, tillhandahålla lättillgängliga tjänster för engagemang, skapa insyn i kommunens verksamheter och ha en god och ändamålsenlig tillgänglighet.

Strategiskt inriktningsområde	Styrtal	Utfall 2018	Måltal 2019	Måltal 2020
En attraktiv och växande kommun	1: Företagarnas nöjdhet med kommunens service	72	75	75
	2: Befolkningsutveckling	121	100	150
	3: Kommunens boendeattraktivitet	43	35	35
En hållbar kommun	4: Långsiktiga finansieringen av välfärds-tjänster	0,1 %	0,0 %	1,9 %
	5: Medellivslängd	82,7	-	83,0
	6: Aktuell hållbarhets ranking	147	140	125
En lärande kommun	7: Andel elever som tagit gymnasieexamen	78,7	82,0	82,0
	8: Näringslivet upplevelse av hur väl det går att rekrytera medarbetare	2,55	2,80	2,90
	9: Den egna organisationens lärande och utveckling	-	35 %	80 %
En öppen kommun	10: Invånare som upplever att de har inflytande, index	34	43	44
	11: Invånare som har förtroende för kommunen, index	39	43	44
	12: Invånare som känner sig trygga, index	64	70	70

S1: Företagarnas nöjdhet med kommunens service

Löpande Insikt är en servicemätning av kommunernas myndighetsutövning. Undersökningen sker i samarbete med SKL och Stockholm Business Alliance (SBA).

Enkäten innehåller 37 frågor, varav 11 bakgrundsfrågor, tre NKI-frågor (nöjd-kund-index) samt 23 frågor kopplade till sex serviceområden: information, tillgänglighet, bemötande, kompetens, rättssäkerhet och effektivitet.

Källa: Kolada U07451

Högt är bra.

S2: Befolkningsutveckling, nettoökning av befolkningen

För helårsrapportering används den officiella SCB-statistiken per den 31/12, som brukar vara färdig v 11.

För delårsrapportering används preliminär statistik som hämtas ur IST analys. Den uppdateras varje vecka genom prenumeration från Skatteverket.

Källa: SCB

Högt är bra.

S3: Kommunernas boendeattraktivitet

Bäst att bo är en årlig undersökning där Handelshögskolan i Jönköping och tidskriften Fokus rankar Sveriges kommuner. Rankingen består av 43 stycken variabler som sammanvägs i fem stycken delindex: Bäst att vara ung; Bäst att vara äldre; Bäst att ha familj; Bäst att arbeta och Fundamentala variabler. Dessa vägs därefter samman i ett totalindex.

Lågt är bra.

S4: Långsiktiga finansieringen av välfärdstjänster, resultat i % av skatter

Det kommunala balanskravet innebär att kommunen ska visa ett resultatöverskott. Intäkterna från skatter och statsbidrag ska vara större än kommunens nettokostnader. Om ett negativt resultat redovisas ska detta regleras under de tre nästkommande åren. Genom att budgetera för ett resultatöverskott skapas ett utrymme för att finansiera kommunens investeringar.

S5: Medellivslängd

Beräknad återstående medellivslängd i antal år vid födseln för män/kvinnor födda i Sverige. Värdet för man resp kvinna läggs ihop och divideras med två.

Källa: Kolada N00923 / N00925

Högt är bra.

S6: Tidskriften Aktuell hållbarhet:s ranking av kommuner

Sveriges Miljöbästa kommun är en årlig undersökning där tidningen Aktuell hållbarhet rankar Sveriges kommuner. Undersökningen åskådliggör på ett relativt bra sätt om kommunen ligger i toppen, mitten eller botten jämfört

med andra kommuner i landet genom jämförelse av ett stort antal variabler relaterade till hållbarhet.

Lågt är bra.

S7: Andel elever som tagit gymnasieexamen inom fyra år

Gymnasieelever med examen inom 4 år, lägeskommun, andel (%).

Antal elever som började på gymnasium i kommunen för 4 år sedan med examen inom 4 år, inkl. IM dividerat med antal elever som började på gymnasium i kommunen för 4 år sedan, inkl. IM (introduktionsprogram).

Källa: SCB

Högt är bra.

S8: Näringslivets upplevelse av hur väl det går att rekrytera medarbetare i vårt geografiska område

Vi mäter Svenskt Näringslivs ranking och den betygsättning de ger frågan om möjligheten att rekrytera kompetens. Mätningen görs en gång om året i samband med deras undersökning. <https://www.foretagsklimat.se/enkatsvar>.

Högt är bra.

S9: Den egna organisationens lärande och utveckling

Styrtalet avser andelen medarbetare som upplever att de utvecklats det senaste året. Frågeställningen är en av flera i den medarbetarundersökning som distribueras till samtliga anställda.

Källa: egen undersökning

Högt är bra.

S10: Invånare som upplever att de har inflytande, INDEX

Resultatet hämtas från SCB:s årliga medborgarundersökning och baseras på självrapporterade mått, utifrån en randomiserad grupp invånare.

Källa: Kolada Nöjd Inflytande-Index - Helheten (U00408)

Högt är bra.

S11: Invånare som har förtroende för kommunen, INDEX

Resultatet hämtas från SCB:s årliga medborgarundersökning och baseras på självrapporterade mått, utifrån en randomiserad grupp invånare.

Källa: Kolada Nöjd Inflytande-Index - Förtroende (U00407)

Högt är bra.

S12: Invånare som känner sig trygga, INDEX

Resultatet hämtas från SCB:s årliga medborgarundersökning och baseras på självrapporterade mått, utifrån en randomiserad grupp invånare.

Källa: Kolada Nöjd Region-Index - Trygghet (U00405)

Högt är bra.

Driftbudget

NETTOKOSTNADER PER NÄMND (TKR)	BUDGET 2019	BUDGET 2020	BUDGET 2021	BUDGET 2022	BUDGET 2023
Kommunstyrelse (KS)	-180 865	-172 635	-176 838	-177 838	-178 838
varav finansförvaltning	-15 342	-16 342	-20 342	-21 342	-22 342
varav kommunledningskontor	-101 775	-98 047	-97 367	-97 367	-97 367
varav enheten för arbete o sysselsättning (AME)	-7 968	-8 101	-7 591	-7 591	-7 591
varav teknisk förvaltning	-55 780	-50 145	-51 538	-51 538	-51 538
Lokal Säkerhetsnämnd	0	0	0	0	0
Bygg- och miljönämnd (BMN)	-6 793	-7 376	-7 353	-6 853	-6 853
Kultur- och fritidsnämnd (KFN)	-39 757	-39 955	-39 921	-43 521	-43 521
Barn- och utbildningsnämnd (BUN)	-548 181	-561 149	-564 314	-570 554	-570 554
Socialnämnd (SN)	-484 378	-494 651	-507 011	-512 011	-512 011
Lönepott	0	0	-2 000	-4 000	-4 000
Rationaliseringar	0	0	5 000	10 000	15 000
Uppräkning 2021 - 2023	0	0	-25 188	-51 134	-77 826
Återställning enl balanskrav	-5 000	0	0	0	0
Verksamhetens nettokostnad	-1 264 974	-1 275 767	-1 317 626	-1 355 912	-1 378 603
Skatter och generella statsbidrag	1 268 783	1 303 291	1 338 518	1 384 930	1 430 446
Räntenetto	-1 520	-2 500	-3 500	-4 500	-5 500
ÅRETS RESULTAT	2 289	25 024	17 392	24 518	46 343

Driftbudget 2020

Förändringar jämfört med 2019 års budget

Till 2020 räknas lönebudgeten för 2019 upp med 2 % en ökning på 17,1 mnkr. Övriga nettokostnader räknas upp med 1,4 % efter KPI-KS januari, en ökning med netto 5,4 mnkr.

Kommunstyrelse

Anslaget Ungas välmående på 1,0 mnkr som fördelats med 50 % vardera till BUN och SN stryks. Rationaliseringar på 3,5 mnkr ligger

under kommunstyrelsen men kan beröra alla nämnder. Utvecklings och strukturmedel minskas från 1,8 mnkr till 0,9 mnkr. **Politik:** Anslag för EU valet om 0,6 mnkr som budgeterades 2019 tas bort. **Stab:** Växling av budgetram till upphandlingsenheten med 0,6 mnkr. **Upphandlingsenhet:** Från stab flyttas 0,6 mnkr dessutom utökas enheten med ytterligare en tjänst med 0,6 mnkr. **ÖsthammarDirekt:** En mindre besparing på under 0,1 mnkr utförs under året. **Marknad och kommunikation:** Ett ändrat uppdrag innebär en minskad budget med 1,1 mnkr.

Gemensam Räddningstjänstnämnd: Justering av budget ökning 0,8 mnkr för att överensstäm- ma med nämndens beslutade budget.

Lednings- och verksamhetsstöd (LVS): Växling från socialnämnden 0,6 mnkr HR-strateg. En besparing på en tjänst 0,5 mnkr i och med nya HR-systemet.

Teknisk förvaltning: Till Socialnämnden växlas 3,1 mnkr för bostadsanpassning inkluderat en tjänst. Budgetramen höjs med 0,2 mnkr för öka- de driftskostnader på grund av investeringar som ej täcks av hyresintäkter. Genom organisa- tionsförändringar, ytoptimeringar, kompetens- förstärkningar och verksamhetsanpassningar minskar man ramen med 4,8 mnkr. I och med stängning av Snesslinge och Gräsö skolor/fritids ökade lokalkostnader -1,9 mnkr till dess annan användning av lokalerna. Kostnadsminskning blir totalt 2,9 mnkr.

Bygg- och miljönämnd

En förstärkning av budgeten med 0,5 mnkr.

Kultur- och fritidsnämnd

En minskning av budgeten med 0,5 mnkr.

Barn- och utbildningsnämnd

Till Socialnämnden växlas 1,1 mnkr för korttids- tillsyn 12-15 år. Beräknade ökade lokalkostnader Nya skolan 2,5 mnkr. Utökad ram för ytterliga- re 20 förskolebarn och 20 elever i grundskolan 1,6 resp 0,8 mnkr. Kostnadsökning nytt avtal skolskjutsar 5,0 mnkr och kvalitetsförbättringar i grundskolan 5,0 mnkr. Dessutom kostnads- ökning pga volymökningar i grundsärskola och egna fritidshem, ändrat statsbidrag mo- dersmålsundervisning och kommunalt aktivi- tetsansvar, öppnande av fritidsklubb Gimo och förtätning av IT-hårdvara på sammanlagt ca 3,0 mnkr.

Kostnadsminskningar genom avveckling av små enheter 5,3 mnkr, avveckling pedagogisk omsorg 1,2 mnkr och barnomsorg obekvämtid 1,5 mnkr.

I övrigt sparbetning 10 % måltider och halverad IT-budget, omförhandlingar samverkansavtal gymnasieskolan och översyn riktlinjer inackor- deringsbidrag, neddragningar 3,0 tjänst skolut- vecklingsenhet 8,0 mnkr.

Extra lönepott till BUN på 2,0 mnkr.

Socialnämnd

Budgetväxling 0,6 mnkr till LVS för HR-strateg inriktad mot SN's områden, 1,1 mnkr för kort- tidstillsyn från BUN och 3,1 mnkr från teknisk förvaltning för bostadsanpassning.

Den tillfälliga budgetförstärkningen på 10,0 mnkr tas bort. Ramen höjs med 4,0 mnkr för volymtillväxt i hemtjänsten, 1,1 mnkr halvårs- effekt för 5 pl i servicebostäder, utökad budget barn och unga 4,0 mnkr och ett sparbetning på 1,8 mnkr 10% för matdistribution.

Pensioner Efter Skandias helårsprognoser höjs budgeten med 1,0 mnkr för att täcka upp för kommunens kostnader.

Skatter och bidrag Prognosen beräknas på 22 150 invånare 1 november 2019 och beräk- ningen följer SKL:s skatte och bidragsprognos 2019-10-01.

Räntenetto Pga befarade högre räntor och ökat behov av belåning höjs ramen med 1,0 mnkr.

Det budgeterade resultatet 2020 är 1,9% och når inte upp till det finansiella resultatmålet på 2,0 %.

Driftbudgetens flerårsplan 2021 – 2023

Rationalisering år 2021 på 3,0 mnkr fördelat i nivå med 2019 års beting varav Barn- och utbildningsnämnden och Socialnämnden tar 1,4 mnkr vardera. Ytterligare 5,0 mnkr per år 2021-2023 ännu ej fördelat då utredningar pågår.

Lönepott 2,0 mnkr extra lönesatsningar 2021 och ytterligare 2,0 mnkr 2022.

Kommunstyrelse

År 2021 Tillfälligt anslag 2018 - 2020 till *Marknad och kommunikation* på 0,2 mnkr för nytt intranät tas bort. *ÖsthammarDirekt* 0,4 mnkr besparing konsumentvägledning. *Tekniska förvaltningen*: ökade driftskostnader 0,2 mnkr på grund av vissa investeringar som ej täcks av hyresintäkter. Ökad kostnad 2,0 mnkr överföringsledning Tierp-Östhammar. Besparing 0,8 mnkr vid pensionsavgångar och verksamhetsanpassningar. *AME*: Besparing vid pensionsavgångar 0,5 mnkr.

Bygg- och miljönämnd

År 2022 Tillfälligt anslag 1,0 mnkr tas bort när konjunkturläget nu bedöms mer gynnsamt för nämnden. Tilllägg 0,5 mnkr.

Kultur- och fritidsnämnd

År 2022 Hyresökning 3,6 mnkr för ny sporthall i Östhammar.

Barn- och utbildningsnämnd

År 2021 Ökade lokalkostnader nya skolan i Östhammar 7,5 mnkr (totalt är ramen utökad med 12,0 mnkr för nya skolan). Beräknad ökning förskolebarn 1,6 mnkr och fler elever i grundskolan 0,8 mnkr. Helårseffekt kostnadsökning 1,2 mnkr avveckling pedagogisk omsorg och

0,7 mnkr förtätning IT-hårdvara. Sparbeting 5% fastighetsförvaltning 4,5 mnkr, uppsägning avtal Hälsoäventyret 0,4 mnkr.

År 2022 Ökade lokalkostnader förskolor i Österbybruk och Östhammar 3,5 mnkr. Minskad kostnad 2,0 mnkr när förskolepaviljongerna tas bort. Hyresökning Österbyskolan 2,3 mnkr. Beräknad ökning förskolebarn 1,6 mnkr och fler elever i grundskolan 0,8 mnkr.

Socialnämnd

År 2021 Ramen höjs med 5,0 mnkr för utökad antal boendeplatser äldreomsorg. Utökad ram barn- och ungdomsplaceringar 2,0 mnkr. Utökning gruppboendestäder 6 pl 5,7 mnkr. Helårseffekt serviceboendestäder 1,1 mnkr.

År 2022 Ramen höjs med 5,0 mnkr för utökad antal boendeplatser äldreomsorg.

Pensioner I planen tillförs 1,0 mnkr respektive år plus ytterligare 3,0 mnkr 2021 för ökade kostnader, utifrån Skandias prognoser.

Uppräkning 2021 - 2023 en uppräkningspott motsvarande 2,0 % ca 25 mnkr per år har satts av för att i budgetarbetet fördelas till nämndernas budgetramar.

Skatter och bidrag I prognosen för skatter och bidrag under planperioden beräknas ökning av antal invånare 1 november respektive år med 100 invånare 2019 och 2020, 150 invånare 2021 och 200 invånare 2022. Prognosen för kommunens intäkter är gjord enligt SKL:s skatte och bidragsprognos 2019-10-01.

Räntenetto En årlig ramökning med 1,0 mnkr under planperioden.

Investeringsbudget

NETTOBUDGET PER NÄMND (TKR)	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
Kommunstyrelse	201 000	315 900	86 300	86 300
varav kommunledningskontor	2 500	2 500	2 500	2 500
varav teknisk förvaltning	194 000	312 900	83 300	83 300
varav affärsverksamhet Renhållning	4 500	500	500	500
Bygg- och miljönämnd	1 700	200	200	200
Kultur- och fritidsnämnd	1 700	1 700	1 700	1 700
Barn- och utbildningsnämnd	8 500	4 500	4 500	4 500
Socialnämnd	2 300	2 300	2 300	2 300
NETTOINVESTERINGAR KOMMUNEN	215 200	324 600	95 000	95 000

För specifikation se respektive nämnds avsnitt under Kommunens verksamhet från och med sida 29.

STÖRRE INVESTERINGSPROJEKT (TKR)	UTGIFTER TOM 2019	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
Nya skolan, Östhammar	105 400	80 000	58 000		
Ny/ombyggnation sporthall Östhammar	3 000	25 000	69 000	15 000	
Ny förskola Östhammar	3 500	15 000	30 000	3 250	
Ny förskola Österbybruk	3 500	33 000	15 000	250	
Utbyggnad Österbyskolan	10 800	20 000	10 000		
Utbyggnad Olandsskolan		500	35 000		
Skolor i Gimo		1 000	35 000		

Resultatbudget

mnkr	Bokslut 2018	B.progn 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER						
Verksamhetens intäkter	693,9	652,4	575,2	581,6	583,9	583,9
Verksamhetens kostnader	-1 866,1	-1 873,0	-1 785,1	-1 831,3	-1 869,9	-1 890,6
Avskrivningar	-62,2	-61,0	-65,9	-67,9	-69,9	-71,9
Summa verksamhetens nettokostnader	-1 234,3	-1 281,6	-1 275,8	-1 317,6	-1 355,9	-1 378,6
SKATTEINTÄKTER MM						
Skatteintäkter	1 029,5	1 080,7	1 088,6	1 111,4	1 150,7	1 188,5
Generella statsbidrag o utjämning	204,7	195,7	214,6	227,1	234,2	242,0
Summa verksamhetens resultat	-0,1	-5,3	27,5	20,9	29,0	51,8
Finansiella intäkter	2,1	3,9	1,6	1,6	1,6	1,6
Finansiella kostnader	-0,9	-2,0	-4,1	-5,1	-6,1	-7,1
Resultat efter finansiella poster	1,1	-3,4	25,0	17,4	24,5	46,3
Extraordinära intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Extraordinära kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ÅRETS RESULTAT	1,1	-3,4	25,0	17,4	24,5	46,3

Balansbudget

mnkr	Bokslut 2018	B.progn 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
TILLGÅNGAR						
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR						
Materiella/immateriella anläggningstillgångar	1 137,2	1 208,6	1 457,9	1 714,6	1 739,7	1 762,8
Finansiella anläggningstillgångar	73,6	73,6	73,6	73,6	73,6	73,6
Summa anläggningstillgångar	1 210,8	1 282,2	1 531,5	1 788,2	1 813,3	1 836,4
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR						
Förråd/exploateringstillgångar	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Kortfristiga fordringar	139,9	139,9	139,9	139,9	139,9	139,9
Kassa och bank	135,1	51,3	50,0	50,0	50,0	50,0
Summa omsättningstillgångar	275,9	192,1	190,8	190,8	190,8	190,8
Summa tillgångar	1 486,7	1 474,2	1 722,2	1 978,9	2 004,0	2 027,1
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER						
Eget kapital	735,8	732,4	757,4	774,8	799,3	845,7
- varav resultatutjämningsreserv	22,3	22,3	22,3	22,3	22,3	22,3
- varav årets resultat	1,1	-3,4	25,0	17,4	24,5	46,3
AVSÄTTNINGAR						
Avsättningar för pension och likn. förpliktelser	28,3	32,0	33,0	37,0	38,0	39,0
Övriga avsättningar	15,2	15,5	15,8	16,2	16,5	16,9
Summa avsättningar	43,5	47,5	48,8	53,2	54,6	55,9
SKULDER						
Långfristiga skulder	436,2	443,2	664,8	899,7	899,0	874,4
Kortfristiga skulder	271,2	251,2	251,2	251,2	251,2	251,2
Summa skulder	707,4	694,4	916,0	1 150,9	1 150,2	1 125,6
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	1 486,7	1 474,2	1 722,2	1 978,9	2 004,0	2 027,1

Kassaflödesanalys

mnkr	Bokslut 2018	B.progn 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
DEN LÖPANDEVERKSAMHETEN						
Periodens resultat	1,1	-3,4	25,0	17,4	24,5	46,3
Ökning (+) /minskning (-) av avsättningar	0,4	4,0	1,4	4,4	1,4	1,4
Rearesultat avyttring av anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Justering för av- och nedskrivningar	62,2	61,0	65,9	67,9	69,9	71,9
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	63,7	61,7	92,3	89,7	95,8	119,6
Ökning (-)/minskning (+) kortfristiga fordringar	25,1					
Ökning (-)/minskning (+) förråd mm	36,5					
Ökning (+)/minskning (-) kortfristiga skulder						
Medel från den löpande verksamheten	125,2	61,7	92,3	89,7	95,8	119,6
INVESTERINGSVERKSAMHETEN						
Förvärv av materiella/immateriella anläggningstillgångar	-156,8	-132,4	-315,2	-324,6	-95,0	-95,0
Förvärv av finansiella anläggningstillgångar	0,0					
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	166,9					
Omfört till omsättningstillgångar (expl.fastighet,tomt)	0,0					
Medel från investeringsverksamheten	10,1	-132,4	-315,2	-324,6	-95,0	-95,0
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN						
Ökning (+)/minskning (-) av övriga långfristiga skulder	-28,0	7,0	221,6	234,9	-0,8	-24,6
Ökning (-)/minskning (+) av långfristiga fordringar						
Medel från finansieringsverksamheten	-28,0	7,0	221,6	234,9	-0,8	-24,6
ÅRETS KASSAFLÖDE	107,3	-155,6	-1,3	0,0	0,0	0,0
Likvida medel vid årets början	99,5	206,9	51,3	50,0	50,0	50,0
Likvida medel vid periodens slut	206,9	51,3	50,0	50,0	50,0	50,0

Kommunstyrelsen

Kommunledningsförvaltningen

Verksamhetsområde

Kommunstyrelsen svarar i huvudsak för tre områden;

Stödfunktion, till förvaltningsorganisationen genom lön, HR, Ekonomi, IT, Kommunikation och upphandling samt stöd till den politiska organisationen genom att administrera och bereda de ärenden som kommunstyrelsen och kommunfullmäktige beslutar om.

Tekniska förvaltningen, som ansvarar för fastighet, gator, park, markfrågor, renhållning, måltid och städ.

Näringslivs och tillväxtfrågor, kommunens näringslivsfrämjande arbete, strategisk fysisk planering, landsbygdsutveckling och internationella frågor.

Nyckeltal

Nyckeltal	2017	2018	2019
Sjukfrånvaro, sjuktal i %	7,6 %	8,1 %	
Bostadsutveckling, inkomna lov bostad och lägenhet	178	72	
Bostadsutveckling, slutbesked	64	71	
Öppen arbetslöshet	2,2 %	2,2 %	
Nyföretagarbarometern(Jobs and Society) Nystartade företag per 1 000 invånare	3,74	4,27	
Syna tillväxtindex(UC) Ranking i länet	7:a	1:a	
Fastighetsprisindex(SCB)			
Livsmedelssvinn			

Målarbete utifrån de strategiska inriktningsområdena

En attraktiv och växande kommun

I kommunstyrelsens mål framgår att vi behöver förstärka våra aktiviteter avseende företagsklimatet. Detta handlar såväl om vår service, information och rådgivning som vår myndighets-

Planeringsförutsättningar

Kommunstyrelsens planeringsförutsättningar bygger på de förändringstryck som bl.a. beskrivs i den övergripande omvärldsanalysen. Den demografiska utvecklingen, avmattningen i konjunkturen samt de osäkerheter som finns internationellt sätter spår i kommunstyrelsens arbete. Våra intäkter växer inte med den hastigheten som de demografiska behoven gör. Med ökade behov och växande investeringar krävs effektiviseringar i hela den kommunala organisationen, men kanske främst i den kommunala överbyggnaden och dess administration. Utöver detta konstaterar kommunstyrelsen att områden som företagsklimat, medborgarinflytande samt infrastruktur för befolkningsutveckling behöver prioriteras.

utövning. Dessutom behöver vi förstärka våra aktiviteter kopplade till näringslivsfrämjande.

Vi behöver fortsatt utveckla vårt arbete med markupplåtelse. Detta kompliceras av kommunens VA-situation men behöver likväl utvecklas.

En hållbar kommun

Den ekonomiska hållbarheten är i fokus för kommunstyrelsen. Detta ger att kommunstyrelsen prioriterar följande under 2020;

- en långsiktig plan för investeringar och finansiering
- budgetföljsamhet och resultatöverskott
- organisationsförändring för att öka effektiviteten

En lärande kommun

I takt med den tekniska utveckling, automation och robotisering, behöver såväl processer som medarbetare utvecklas. Organisationen behö-

ver bli mer innovationsfrämjande samt utnyttja hela kompetensen av våra medarbetare. Detta kräver kanske såväl förändrad organisation som arbetssätt och kultur.

En öppen kommun

Kommunstyrelsen vill öka inflytandet för kommunens medborgare. Detta görs bl.a. genom ett antal inflytandeverktyg. Detta räcker inte och måste kompletteras med ytterligare aktiviteter och kanske på ett annat sätt än tidigare. Kommunens arbete på detta område måste innoveras, kanske med fokusgrupper, kanske genom att bjudas in tidigt i processerna eller kanske arvoda medborgarna för deras deltagande.

Strategiskt inriktningsområde	Nämndmål	Styrtal	Måltal 2020
En attraktiv och växande kommun	Östhammars kommun ska vara en bra plats att leva och bo.	Företagens nöjdhet med kommunens arbete med markuppåtelse	70
		Medborgarnas nöjdhet med kommunens arbete inom gata/park	50
	Östhammars kommun ska ha ett starkt företagsklimat med goda relationer till det lokala näringslivet och leverantörer	Svenskt Näringslivs ranking	175
En hållbar kommun	Östhammars kommun skall vara en attraktiv arbetsgivare	Sjukta, andelen sjukskrivna inom kommunstyrelsens verksamhetsområde	6,5 %
	Kommunstyrelsen skall vara ett föredöme och redovisa ett gott ekonomiskt resultat	Resultatöverskott	0,5 %
	Kommunstyrelsens verksamheter skall minska sin klimatpåverkan	Insamlat hushållsavfall totalt, kg/person	600 kg
Resor i tjänsten med egen bil - antal kilometer		320 000	
En lärande kommun	Samtliga medarbetare skall erbjudas kompetensutveckling i sitt arbete	Den egna organisationens lärande och utveckling	80 %

Strategiskt inriktningsområde	Nämndmål	Styrtal	Måltal 2020
En öppen kommun	I Östhammars kommun ska det vara lätt, för medborgare, besökare och företagare, att kontakta, hämta information från, samt lämna synpunkter till kommunen.	Antalet besök i våra kanaler, Östhammar Direkt, vår externa web samt sociala medier. Antalet initiativ inom ramen för de inflytande verktyg vi har (medborgarmotion, fråga din politiker samt allmänhetens frågestund)	30
	Medborgare, besökare och företagare skall alltid få ett gott bemötande och en god service.	Kommunernas kvalitet i korthet – kommunens placering, helhetsvärdering	10

Verksamhetsförändringar, konsekvenser och uppdrag 2020

Under 2020 kommer ett förslag om organisationsförändring att läggas fram. Det är alldeles för tidigt att spekulera om konsekvenser. Dock är det rimligt att det kommer att få konsekvenser.

I budgeten för 2020 minskas budgeten för Kommunikation med 40 % vilket innebär att verksamheten minskas med två tjänster. Detta får givetvis konsekvenser och innebär att stödet till förvaltningarna minskar. Fokus läggs på kris-kommunikation, våra kanaler samt att stärka arbetsgivarvarumärket internt och externt.

Budgeten för 2020 innebär för samtliga nämnder och styrelser att effektiviseringar måste göras.

För kommunstyrelsen innebär det att verksamheten måste öka produktiviteten och prioritera rätt.

Verksamheten 2021 - 2023

Kommunstyrelsen avser att under planperioden särskilt arbeta med;

- en långsiktigt god ekonomi
- den infrastruktur som behövs för befolkningsutveckling
- hållbarhet inom såväl sociala sektorn som i den ekologiska
- utveckla former som stärker den lokala demokratin

Ekonomisk planering

RESULTATRÄKNING (TKR)	BOKSLUT 2018	BUDGET 2019	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
Intäkter (+)	79 741	54 806	53 920	53 920	53 920	53 920
Kostnader (-)	-177 613	-164 549	-159 469	-158 279	-158 279	-158 279
varav personalkostnader	-85 425	-75 334	-76 255	-75 755	-75 755	-75 755
varav lokalkostnader	-4 987	-4 454	-4 417	-4 417	-4 417	-4 417
varav övriga kostnader	-87 201	-84 761	-79 397	-78 707	-78 707	-78 707
Nettokostnader	-97 871	-109 743	-106 148	-104 959	-104 958	-104 958

DRIFTBUDGET (TKR)	BOKSLUT 2018	BUDGET 2019	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
100 Politisk verksamhet						
Intäkter	713	0	0	0	0	0
Kostnader	-8 688	-10 338	-7 963	-7 963	-7 963	-7 963
110 Stöd till politiska parti						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-1 248	-1 346	-1 365	-1 365	-1 365	-1 365
120 Revision						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-869	-921	-934	-934	-934	-934
130 Övrig politisk verksamhet						
Intäkter	448	450	0	0	0	0
Kostnader	-5 331	-5 364	-4 959	-4 950	-4 950	-4 950
215 Fysisk, teknisk planering						
Intäkter	4 845	6 550	6 550	6 550	6 550	6 550
Kostnader	-4 941	-6 731	-6 748	-6 748	-6 748	-6 748
220 Näringslivsbefrämjande åtgärder						
Intäkter	6 029	428	0	0	0	0
Kostnader	-11 946	-6 276	-4 881	-4 676	-4 676	-4 676
225 Konsument- o energirådgivning						
Intäkter	234	0	0	0	0	0
Kostnader	-698	-347	0	0	0	0
230 Turistverksamhet						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-1 655	-1 665	-1 688	-1 688	-1 688	-1 688

DRIFTBUDGET (TKR)	BOKSLUT 2018	BUDGET 2019	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
263 Miljö, hälsa o hållbar utveckling						
Intäkter	1 113	0	0	0	0	0
Kostnader	-1 937	-731	-741	-741	-741	-741
270 Räddningstjänst						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-24 846	-25 841	-27 379	-27 379	-27 379	-27 379
275 Totalförsvaret o samhällsskydd						
Intäkter	880	880	880	880	880	880
Kostnader	-591	-1 295	-1 295	-1 292	-1 292	-1 292
315 Allmän kulturverksamhet. ö						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-557	-563	-571	-571	-571	-571
510 Vård och omsorg om äldre						
Intäkter	511	302	307	307	307	307
Kostnader	-1 678	-2 393	-2 433	-2 433	-2 433	-2 433
513 Insatser enligt LSS/SFB						
Intäkter	13 876	14 450	14 691	14 691	14 691	14 691
Kostnader	-13 854	-14 450	-14 691	-14 691	-14 691	-14 691
558 Vård för vuxna med missbruksproblem						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-93	-95	-96	-96	-96	-96
600 Flyktningmottagande						
Intäkter	10 148	7 952	6 035	6 035	6 035	6 035
Kostnader	-6 337	-7 819	-5 899	-5 899	-5 899	-5 899
610 Arbetsmarknadsåtgärder						
Intäkter	25 217	17 995	18 296	18 296	18 296	18 296
Kostnader	-31 454	-24 005	-24 407	-23 897	-23 897	-23 897
800 Arbetsområden och lokaler						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-144	-150	-152	-152	-152	-152
910 Gemensamma besparingar						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	0	0	3 500	3 500	3 500	3 500

DRIFTBUDGET (TKR)	BOKSLUT 2018	BUDGET 2019	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
920 Gemensamma verksamheter						
Intäkter	15 729	5 799	5 263	5 263	5 263	5 263
Kostnader	-60 745	-54 219	-55 467	-54 404	-54 404	-54 404
Nettokostnader	-97 871	-109 743	-106 148	-104 958	-104 958	-104 958
Driftbudget per verksamhetsområde, netto (tkr)						
Politik	-8 173	-8 704	-8 236	-8 227	-8 227	-8 227
Stab	-7 284	-3 902	-3 328	-3 323	-3 323	-3 323
Marknad och kommunikation	0	-3 766	-2 770	-2 565	-2 565	-2 565
ÖsthammarDirekt	0	-2 912	-2 918	-2 512	-2 512	-2 512
Upphandlingsenhet	0	-2 634	-3 922	-3 918	-3 918	-3 918
Samhällsplaneringsenhet	0	-8 114	-8 233	-8 226	-8 226	-8 226
Lednings- och verksamhetsstöd	-25 416	-25 762	-26 248	-26 216	-26 216	-26 216
Oförutsedda o projekt inkl gemensamma besparingar KS	-2 745	-5 081	287	287	287	287
Överförmyndarnämnd	-2 184	-2 514	-2 538	-2 538	-2 538	-2 538
Räddningstjänstnämnd	-24 846	-25 841	-27 379	-27 379	-27 379	-27 379
IT-nämnd	-12 258	-12 545	-12 761	-12 749	-12 749	-12 749
Tillväxtkontor	-10 649	0	0	0	0	0
AME Arbetsmarknadsenheten	-4 303	-7 968	-8 101	-7 591	-7 591	-7 591
Slutförvarsenheten	-13	0	0	0	0	0
Nettokostnader	-97 871	-109 743	-106 148	-104 958	-104 958	-104 958

Investeringsbudget

Kommunstyrelsen, exklusive den tekniska verksamheten, har under planperioden inga större investeringsobjekt. Under 2020 och 2021 kommer ett E-arkivsystem att införas, vilket får

påverkan på hela den kommunala organisationen. Införandet innebär både initiala resurskraven innebär även goda möjligheter till effektivisering för flera förvaltningar.

INVESTERINGSBUDGET (TKR)	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
Oförutsett	1 500	500	2 500	2 500
E-arkiv	1 000	2 000	0	0
Summa	2 500	2 500	2 500	2 500

Kommunstyrelsen

Teknisk förvaltning

Verksamhetsområde

Kommunstyrelsen ansvarar för teknisk verksamhet, med teknisk verksamhet avses drift och underhåll av kommunens mark och fastigheter, vi säkerställer rätt städade verksamhetslokaler. Vi ansvarar även för att gator, parker, skog och allmän platsmark förvaltas och underhålls.

Måltidsenheten ryms i uppdraget och dess syfte är att erbjuda barn och ungdomar i förskola och skola samt äldre i särskilt och ordinärt boende bra, säkra och näringsriktiga måltider. Den taxefinanserade avfallshanteringen och renhållningen finns också inom teknisk verksamhet.

Planeringsförutsättningar

Planeringsförutsättningarna för tekniska är bland annat de budgetramar som vi tilldelas samt den kommungemensamma omvärldsbilden och de politiska inriktningsområdena.

Klimatförändringarna påverkar vår planering och förhållningssätt. Tekniska ansvarar för alla byggnader som ägs eller hyrs av kommunen och arbetar aktivt med att byggnader måste tåla såväl skiftande nederbördsmonster som förändrat inomhusklimat. Utemiljöerna behöver kunna motverka effekter av skyfall och värmeperioder. Östhammars kommun står inte utan alternativ när det gäller att möta klimatförändringarnas verkningar; Kylanläggningar, gröna tak, regnrabatter, trädplanteringar och våtmarker är olika metoder som kan användas för att göra tätorterna såväl attraktiva som mer resilienta. Anpassningar som dock kommer med en kostnad; Kostnader som måste ställas i relation till andra behov inom de kommunala kärnverksamheterna.

Viljan att leva hållbart är stor hos en betydande

del av kommunens invånare och många har höga miljöambitioner. En viktig utmaning för kommunen och Tekniska är därför att möta upp och ta tillvara denna positiva trend. Genom återvinning, där material från avfall tas om hand, och återbruk där en gammal produkt används till någonting nytt, kan vårt ekologiska fotavtryck minskas. Även val av drivmedel, livsmedel och annan konsumtion är av stor betydelse. Våra materialval kan göra stora skillnader för samhällets kemikalieförbrukning och vår hälsa.

Målarbete utifrån de strategiska inriktningsområdena

En attraktiv och växande kommun

Fokus för tekniska när det gäller en växande och attraktiv kommun handlar primärt om att skapa goda förutsättningar för företagare att etablera sig eller växa med sin verksamhet och exploatörer att bygga bostäder. Detta ska uppnås genom att upplåta mark till försäljning på ett effektivt och transparent sätt. Vi ska bli mer aktiva i vårt strategiska arbete gällande avyttring och inköp av mark, detta kopplat till översiktplanarbetet. Vi strävar också efter ökad nöjdhet när det gäller upplevelse av våra offentliga lokaler och utemiljöer tillika gator och vägar.

En hållbar kommun

Ett ständigt arbete pågår i alla delar för att skapa hållbara processer och minska klimatpåverkan, både i större omfattning så som fordonsupphandling till det lilla i inköp av förbrukningsmaterial i måltidsverksamheten och kemikalier inom städenheten. Installation av elektroniska körjournaler i våra fordon ger oss möjligheten att ruttopptimera exempelvis

vår driftorganisation, på det viset kan vi bygga körslingsor som ger så lite påverkan på miljön som möjligt samt effektivitet i utförandet. Solceller installeras där så är möjligt kopplat till resurser.

En ny livsmedelsupphandling pågår där stort fokus i kraven ligger på ekologiskt och i den mån det är möjligt inom Lagen om offentlig upphandling även närodlat. Att arbeta med minskning av matsvinnet är en stående uppgift, där vi nu går lite djupare i analys av matsejden och dess betydelse för mat som kastas och ställer det i förhållande till bredd och variation i måltiderna.

Öppettider kopplat till antal besökare analyseras för våra Återvinningscentraler, det ska ge oss vägledning i hur framtida öppettider kan se ut, möjligheten till mobila återvinningscentraler utreds med förhoppning om att det kan verkställas under kommande år. Ett projekt startas upp tillsammans med Gästrike vatten AB där hanteringen av slam i våra kommunala avloppsnät och externt slam ska genomlysas, mottagande av slam ökar och dess negativa påverkan på miljön behöver belysas och omhändertas med exempelvis nya tekniker eller utökade insatser inom långtidskompostering.

Verksamhetsförändringar, konsekvenser och uppdrag 2020

Kommunen genomför under 2019 och 2020 en genomlysning av sin organisation. Resultatet kommer sannolikt att få påverkan på den Tekniska förvaltningen.

Genomlysningen kan innebära att nya grupper kommer att arbeta tillsammans, förändrade beslutsgångar och chefsled. Vi förbereder oss för

en mer homogen och effektiv organisation där ett tydligare normativt styrande ges utrymme. Parallellt fortsätter vi med kartläggning av våra processer för att se var vi kan effektivisera vårt arbete.

Vi har för avsikt att via ett systemstöd bygga objekt för alla våra områden där någon form av drift och underhåll krävs, varje objekt ska innehålla driftinstruktion, kostnader för planerat och löpande underhåll, det ger oss en överblick som säkerställer både resursbehov och ger en mer träffsäker budgetering.

Vi fortsätter arbetet med att skapa heltidstjänster och i den strävan tänker vi helhet där en tjänst kan arbeta med städ, måltid och enklare fastighetsskötsel men även uppgifter inom exempelvis skola och omsorg där så är möjligt.

Vi kommer att intensifiera arbetet med de strategiska lokalförsörjningsplanerna, de blir en aktiv del i alla planering tillsammans med verksamheterna och ska ge oss en tydligare riktning mot vilket behov vi ska sträva. Vi måste även utmana det traditionella sättet att tänka lokaler, är det bäst att äga själv eller finns det fördelar med att vara hyresgäst vid vissa tillfällen?

Ett projekt pågår under 2019/2020 som ska utreda förutsättningarna för färre tillagningskök i kommunen, vad krävs för att gå till tex två tillagningskök? Hur påverkar det transporter, lokalunderhåll, bemanning och möjligheterna att attrahera bristyrket kock, vad innebär det för verksamheterna och inte minst kan vi räkna hem det ekonomiskt inom en inte för lång tid?

Vi förbereder oss för att vattentillgång förbättras och exploatering av bostäder kan ta fart i kommunen, förberedelserna består bland annat

i att vi skapar rutiner för inköp och försäljning av mark, exploateringskalkyler, markanvisningar men även en process för hur kommunens organisation möter upp exploitörer genom hela processen tills bostäderna är klara.

Ekonomisk planering

RESULTATRÄKNING (TKR)	BOKSLUT 2018	BUDGET 2019	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
Intäkter (+)	267 587	271 443	278 191	-282 364	-282 364	-282 364
Kostnader (-)	-318 138	-327 223	-328 336	-333 902	-333 902	-333 902
varav personalkostnader	-61 644	-65 564	-67 802	-69 497	-69 497	-69 497
varav lokalkostnader	-56 621	-57 762	-59 077	-62 031	-62 031	-62 031
varav övriga kostnader	-199 873	-203 897	-201 457	-202 374	-202 374	-202 374
Nettokostnader	-50 551	-55 780	-50 145	-51 538	-51 538	-51 538

DRIFTBUDGET (TKR)	BOKSLUT 2018	BUDGET 2019	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
215 Fysisk, teknisk planering						
Intäkter	8 583	6 610	4 500	4 500	4 000	4 000
Kostnader	-26 017	-25 620	-20 000	-20 000	-19 500	-19 500
225 Konsument- och energirådgivning						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	0	-357	-300	-300	-300	-300
249 Gator o vägar						
Intäkter	2 208	2 191	2 000	2 000	2 000	2 000
Kostnader	-20 836	-20 857	-21 000	-21 500	-21 500	-21 500
250 Parker						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-6 219	-6 445	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000

DRIFTBUDGET (TKR)	BOKSLUT 2018	BUDGET 2019	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
263 Miljö, hälsa o hållbar utveckling						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	0	-357	-360	-360	-360	-360
510 Vård o omsorg enl SoL						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-1 576	-2 518	0	0	0	0
8 Affärsverksamhet						
Intäkter	16 285	12 752	11 905	11 905	11 905	11 905
Kostnader	-19 119	-16 682	-17 390	-18 283	-18 283	-18 283
910 Gemensamma lokaler						
Intäkter	193 508	201 752	202 000	202 000	202 000	202 000
Kostnader	-196 421	-204 515	-203 500	-203 500	-203 500	-203 500
920 Måltidsverksamhet						
Intäkter	47 003	48 138	48 500	48 500	48 500	48 500
Kostnader	-47 949	-49 872	-49 500	-49 500	-49 500	-49 500
Nettokostnader	-50 551	-55 780	-50 145	-51 538	-51 538	-51 538

INVESTERINGSBUDGET (TKR)	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
Nya skolan, Östhammar	80 000	58 000	0	0
NY/Ombyggn Sporthall Östhammar	25 000	69 000	15 000	0
Ny förskola Östhammar	15 000	30 000	3 250	0
Ny förskola Österbybruk	33 000	15 000	250	0
Förskola Gimo	1 000	33 000	15 000	3 250
Utbyggnad Österbyskolan	20 000	10 000	0	0
Trafiksäkerhetsåtgärder	1 000	1 000	0	0
Gatubelysning	300	0	0	0
Arbetsmaskiner/inventarier	600	600	0	0
Nyttillbyggnad polisen	0	20 000	10 000	0
Anpassning Furustugen 4 ny avd	4 000	0	0	0
Verksamhetsanpassning Räddningstjänst Östhammar	5 000	0	0	0

INVESTERINGSBUDGET (TKR)	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
Solceller Edsvägen	2 600	0	0	0
Solceller Räddningstjänst och kommunförvaltning	0	1 300	0	0
Solceller Vallonskolan	0	0	2 100	0
Solceller Kajen Östhammar	0	0	0	200
Förskolor/skolor Östhammar	0	0	1 000	20 000
Utbyggnad Olandsskolan	500	35 000	0	0
Skolor i Gimo	1 000	35 000	0	0
Ofördelat fastigheter	3 000	3 000	3 000	3 000
Ofördelat			31 700	54 850
Bredbandsstrategi	2 000	2 000	2 000	2 000
Summa	194 000	312 900	83 800	83 800

Kommunstyrelsen

Teknisk förvalt. renhållning

RESULTATBUDGET MNKR	BUDGET 2019	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
Intäkter	39,9	42,3	42,3	42,3	42,3
Kostnader	-38,1	-40,3	-40,3	-40,3	-40,3
Avskrivningar	-1,6	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7
Verksamhetens nettokostnader	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Finansiella kostnader	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
Resultat före extraordinära poster	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Extraordinära intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Extraordinär kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

INVESTERINGSBUDGET MNKR	BUDGET 2019	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
		4,5	0,5	0,5	0,5

BALANSBUDGET MNKR	BUDGET 2019	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
TILLGÅNGAR					
Materiella anläggningstillgångar	15,9	18,7	17,5	15,4	13,7
Summa anläggningstillgångar	15,9	18,7	17,5	15,4	13,7
Kundfordringar	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2
Summa långfristiga fordringar	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2
Summa tillgångar	19,1	21,9	20,7	18,5	16,9
Eget kapital, avsättningar och skulder					
Balanserad vinst - avräkningskonto	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Årets resultat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa eget kapital	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Avsättning deponi	15,4	15,7	16,1	16,5	16,9
Summa långfristiga skulder	15,4	15,7	16,1	16,5	16,9
Upplupna kostn. och förutbet. intäkter	3,2	5,7	4,1	1,5	-0,6
Summa skulder och avsättning	18,5	21,4	20,2	18,0	16,3
Summa eget kap. o skulder	19,1	21,9	20,7	18,5	16,9

Lokala säkerhetsnämnden

Verksamhetsområde

Den lokala säkerhetsnämndens uppgifter framgår av kärntekniklagen (SFS 1984:3) §§ 19 - 21 och instruktionen för lokala säkerhetsnämnder (SFS 2007:1054).

Nämnden ska följa säkerhets- och strålskyddsarbetet och inhämta information om planerat eller utfört säkerhets- och strålskyddsarbete vid de kärntekniska anläggningarna i Forsmark, inhämta information om planeringen av beredskapen mot kärnenergiolyckor vid anläggningarna samt sammanställa materialet och informera allmänheten om det.

Planeringsförutsättningar

Lokala säkerhetsnämnden skall ha minst fem sammanträden per år. En målsättning är att representanter för FKA och/eller SKB informerar om aktuella och för verksamheterna väsentliga frågor vid varje sammanträde.

Lokala säkerhetsnämnden ska hålla sig underbyggd om SKB:s ansökan om tillstånd att bygga ett slutförvar för använt kärnbränsle samt den planerade utbyggnaden av SFR.

Representanter för Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) och Länsstyrelsen skall beredas möjlighet att vara närvarande vid nämndens sammanträden.

En målsättning är att ett sammanträde under första halvåret och ett under andra halvåret är öppet för allmänheten.

Möjligheten att förlägga ett offentligt möte till Tierps kommun (Tierps tätort) ska finnas.

Beredskap ska föreligga att snabbt anordna offentligt möte om särskild händelse inträffar med anknytning till driften av kärntekniska anläggningar.

Lokala säkerhetsnämnden informerar allmänheten om de kärntekniska verksamheterna i Forsmark. Detta görs genom annonsering i Upsala Nya tidning och i något lokalt annonsblad som ges ut i Östhammars och Tierps kommuner.

Lokala säkerhetsnämnden informerar kommuninnevånare och alla andra intresserade via kommunens hemsida.

Verksamhetsförändringar, konsekvenser uppdrag 2020

Nämnden planerar fem sammanträden under 2020 varav två öppna för allmänheten. Representanter för nämnden deltar vid kärnkraftskommunernas (KSO) sammanträden och vid GMF sammanträden.

RESULTATRÄKNING (TKR)	BOKSLUT 2018	BUDGET 2019	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
Intäkter (+)	400	400	400	400	400	400
Kostnader (-)	-449	-400	-400	-400	-400	-400
varav personalkostnader	-276	-292	-299	-299	-299	-299
varav lokalkostnader	-17	-16	-17	-17	-17	-17
varav övriga kostnader	-156	-92	-84	-84	-84	-84
Nettokostnader	-49	0	0	0	0	0

Barn- och utbildningsnämnden

Verksamhetsområde

I Barn- och utbildningsnämndens uppgifter ingår att leda och samordna verksamheten inom förskola och pedagogisk omsorg, fritidshem, fritidsklubb, grundskola, grundsärskola, kulturskola, gymnasieskola och vuxenutbildning. Nämnden ansvarar även för det kommunala aktivitetsansvaret samt korttidstillsyn för barn över 12 år.

Barn- och utbildningsnämnden ska verka för en helhetssyn på omsorg, utbildning och fritid för barn och ungdomar samt för den kommunala vuxenutbildningen. Nämnden ansvarar även för bidragsgivning, tillsyn och uppföljning av barnomsorg i alternativa driftsformer.

Planeringsförutsättningar

Stigande förväntningar på välfärden

Digitaliseringen med ständig uppkoppling till internet och sociala medier erbjuder nya möjligheter för människor att bygga relationer, få insyn i och påverka händelser. Det kan innebära begränsningar i öppenhet och transparens.

Hårdare konkurrens om kompetens

Östhammars kommun, som många andra kommuner, har svårt att rekrytera vissa yrkesgrupper. Konkurrensen om framför allt lärare har ökat i takt med stora pensionsavgångar och allt fler yngre. En del kan även uppleva att yrket fått lägre status, att arbetsmiljön försämrats eller att löneläget inte är tillräckligt attraktivt, Östhammars kommun kan ha problem att rekrytera på grund av att samhällsservicen upplevs som dålig eller att partnern till den som erbjuds anställning inte kan hitta ett eget jobb i kommunen. Bostadsbristen kan även ha påver-

kan på möjligheten att söka jobb i kommunen. För att arbetet med rekrytering med kopplade aktiviteter har kommunen en kompetensförsörjningsplan.

Minskat lokalt handlande

Styrning från nationell nivå ökar, ofta med detaljerade krav, när det gäller tjänsternas utformning. Vilket gör att handlingsutrymmet på lokal nivå minskar. Ett exempel är statsbidrag. De kan hindra kommunen att göra egna prioriteringar. Antalet riktade statsbidrag har ökat under hela 2000-talet och uppgår i dag till ca 20 miljoner i Östhammars kommun. Det finns en osäkerhet i att planera verksamheten efter bidrag, som man inte vet varaktigheten av.

Ökad polarisering

De ekonomiska klyftorna har ökat i Sverige sedan 1980-talet, så också i Östhammars kommun. Klyftorna har ökat till exempel mellan inrikes födda och utrikes födda samt mellan invånare i attraktiva och mindre attraktiva områden. Segregationen gör att det finns områden i kommunen som är socioekonomiskt utsatta. Där skolan har ett kompensatoriskt uppdrag.

Lokalbehov samt volymökning

Barn- och utbildningsnämndens stora utmaning under perioden 2020 är ett ökat lokalbehov och svårigheten att finansiera ökade hyror med egen budgetram utan att detta medför negativa konsekvenser för verksamheten. Barn och elevantalet förväntas också att öka både genom ett något högre födelsetal men också genom inflyttning. Fler barn- och elever ger behov av utökad budget för att bibehålla vuxentätheten i verksamheten.

Behörighet till gymnasieskolan samt examen inom fyra år

Det finns ett tydligt samband mellan utbildningsnivå och hälsa, och betygen i grundskolans årskurs 9 är av avgörande betydelse för skolelevens benägenhet att studera vidare. Det finns ett samband mellan utbildningsnivå och medellivslängd, där de största skillnaderna finns mellan dem som har högst förgymnasial utbildningsnivå och dem som har eftergymnasial utbildningsnivå. Låga eller ofullständiga betyg från årskurs 9 ökar dessutom risken för framtida psykosociala problem, samtidigt som den psykiska hälsan kan påverka skolprestation. Vi vet att den psykiska ohälsan ökar, framförallt hos unga flickor. Det finns också studier som visar att när andelen unga som inte kommer in på arbetsmarknaden ökar, så försämras också den psykiska hälsan bland unga.

Digitalisering

För att Östhammars kommuns skolor ska klara utmaningarna att förbereda våra elever för framtidens samhälle behöver vi en skola i vår tid. Den digitala kompetensen är idag en demokratifråga som blivit en klassfråga. Verksamheten har så som samhället i övrigt utmaningar att integrera och skapa jämlika skolor för alla barn och elever. Det är avgörande för elevernas lärande att skolan tillhandahåller moderna verktyg och arbetssätt som rustar dem för framtiden på ett likvärdigt sätt.

Regeringens nya digitaliseringsstrategi ställer stora krav på tillgång till IT hårdvara inom nämndens alla verksamheter. Kurs- och läroplaner ställer numera tydliga krav på tillgång till IT hårdvara. Kursplanerna i flera ämnen har moment kopplat till digitaliseringen, exempel-

vis programmering. Detta medför förändrade krav för genomförande av undervisning i alla skolformer. Digitaliseringsstrategin kräver investeringar i form av nätverk och datorer samt fortbildningsinsatser för personalen.

Tillgängliga lärmiljöer

För att ge alla våra barn och elever möjlighet att delta i undervisningen och utbildningen behöver vi en modern och anpassad lärmiljö. Med lärmiljöer menar vi pedagogisk-, fysisk- och social miljö. Barn och elever i vår verksamhet ska känna sig trygga och uppleva studiero.

Utbildningen har utvecklats och ställer idag andra krav på miljön än vad den gjort tidigare. Flexibilitet, kreativitet och stimulans är viktiga komponenter i detta arbete inom alla verksamheter. Östhammars förskolor och skolor behöver se över sina lärmiljöer och framför allt vid om-, till och nybyggnation är det viktigt att ha med den aspekten så att vi öppnar upp för pedagogik som stödjer en skola i vår tid.

Men hur våra pedagogiska miljöer kommer behöva utformas i framtiden är osäkert. Pedagogiken utvecklas och därför måste våra lärmiljöer anpassas. Vad ställer det för krav på samhälles- och stadsplaneringen?

Fritidshem och förskola

Barn och elevernas vistelsetid i fritidshemmen och förskolan ökar vilket utöver lokaltillgång ställer högre krav på att verksamheten är bemannad i annan utsträckning än idag.

Budget 2020

Trots avveckling av viss verksamhet inför 2020 ger konsekvensen av den strama budgeten framförallt en försämrad kvalitet inom egen

verksamhet. Löneökningarna kommer sannolikt att vara högre än budgetens uppräkningsvilket kan få till konsekvens att förskolor och skolor har råd med färre medarbetare. Kvalitet kan givetvis uppnås på annat sätt än enbart med många medarbetare men inom flertalet av nämndens verksamheter, t ex inom förskolan, så är antalet medarbetare viktigt för kvaliteten.

Barnkonventionen får en högre status som svensk lag men det innebär inga nya rättigheter för barn.

Det kommer dock att bli skillnad genom att det läggs ett större ansvar på myndigheter, rättsväsendet och andra beslutsfattare, att tillämpa rättigheterna i konventionen så att de får ett större genomslag vid bedömningar, ärenden och beslut som rör barn.

Nyckeltal

Nyckeltal	Läsår 16/17	Läsår 17/18	Läsår 18/19
Andel elever med godkända betyg i åk 9 - alla ämnen	68,1 %	63,2 %	
Andel elever behöriga till yrkesprogram åk 9	79,0 %	74,1 %	
Meritvärdet i åk 9	211,3	204,7	
Andel elever i åk 1 som klarar lässcreeningen	81,0 %	73,7 %	71,4 %
Andel elever i åk 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen	77,0 %	74,9 %	

Data för läsåret 2018/2019 har ännu inte redovisats av Skolverket.

Nyckeltal	2017	2018	2019
Plats på förskola på önskat placeringsdatum, andel barn (%)	64	65	
Heltidstjänster med förskollärlärolegitimation, kommunal regi, andel (%)	42	44	
Personal i förskola med förskollärlärolegitimation, kommunal regi, antal barn/årsarbetare	12,5	13,0	
Inskrivna barn per årsarbetare i förskolan, antal	5,3	5,4	
Betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning, kommunala skolor	13,9	13,9	
Betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning, yrkesprogram kommunala skolor	13,1	13,2	
Betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning, högskoleförberedande program kommunala skolor	14,4	14,8	
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 4 år, kommunala skolor, andel (%)	57,2	56,0	
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 4 år, yrkesprogram kommunala skolor, andel (%)	34,1	31,0	

Nyckeltal	2017	2018	2019	
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 4 år, högskoleförberedande program kommunala skolor, andel (%)	91,2	88,1		
Andel gymnasieelever som fått gymnasieexamen av samtliga avgångselever, nationella program totalt	97,5	99,1		
Andel gymnasieelever som fått gymnasieexamen av samtliga avgångselever, yrkesprogram totalt	95,2	98,5		
Andel gymnasieelever som fått gymnasieexamen av samtliga avgångselever, högskoleförberedande program totalt	100	100		
<i>Data för förskolan avser mätperiod kalenderåret som står ovanför kolumnen, här har 2019 års data inte redovisats än. Data för gymnasieskolan 2017 års siffror avser eleverns resultat läsåret 2016/2017. 2018 års siffror avser läsåret 2017/2018. 2019 års siffror avser läsåret 2018/2019 och har ännu inte redovisats i Kolada</i>				
Volym	2020	2021	2022	2023
Kulturskola, antal	545	545	545	545
Kulturskola, nettokost	11 945	11 945	11 945	11 945
Öppen förskola, antal	1	1	1	1
Öppen förskola, nettokostnad	549 115	549 115	549 115	549 115
Egen förskola, antal	992	1 012	1 032	1 032
Egen förskola, nettokostnad*	113 207	112 550	111 919	111 919
Extern förskola, antal	15	15	15	15
Extern förskola, kostnad*	98 164	98 164	98 164	98 164
Egen familjedaghem, antal	15	15	15	15
Egen familjedaghem, nettokostnad*	89 094	89 094	89 094	89 094
Ext familjedaghem, antal	150	150	150	150
Ext familjedaghem, kostnad*	87 342	87 342	87 342	87 342
Egna fritidshem, antal	925	925	925	925
Egna fritidshem, nettokostnad*	25 530	25 530	25 530	25 530
Externa fritidshem, antal	20	20	20	20
Externa fritidshem, kostnad*	36 280	36 280	36 280	36 280
Egen grundskola, antal	2 312	2 332	3 252	2 352
Egen grundskola, nettokostnad**	98 092	97 907	99 037	99 037
Ext grundskola, antal	80	80	80	80
Ext grundskola, kostnad**	137 442	137 442	137 442	137 442
Egen grundsärskola, antal	19	19	19	19
Egen grundsärskola, nettokostnad**	330 326	330 326	330 326	330 326
Egen gymnasieskola, antal	335	335	340	345
Egen gymnasieskola, nettokostnad, exkl skolksjuts	137 032	137 032	135 017	133 060
Extern gymnasieskola, annan kommun, antal	170	170	170	170

Volym	2020	2021	2022	2023
Extern gymnasieskola, annan kommun, kostnad, exkl skolskjuts	137 246	137 246	137 246	137 246
Extern gymnasieskola, friskolor, antal	190	190	190	190
Extern gymnasieskola, friskolor, kostnad, exkl skolskjuts	113 353	113 353	113 353	113 353
Extern gymnasiesärskola, antal	15	15	15	15
Extern gymnasiesärskola, kostnad, exkl skolskjuts	347 386	347 386	347 386	347 386
Egen vuxenutbildning, alla delverksamheter, antal	350	350	350	350
Egen vuxenutbildning, alla delverksamheter, nettokostnad	44 407	44 407	44 407	44 407

Målarbete utifrån de strategiska inriktningsområdena

En attraktiv och växande kommun

Förvaltningen kommer att arbeta med nämndens mål, inkluderande lärmiljö, för att få en likvärdig och attraktiv skola. Genom många möjligheter till utbildningsvägar underlättas kompetensförsörjningen.

En hållbar kommun

Barn- och utbildningsförvaltningen kommer att fortsätta arbeta med lärande för hållbar utveckling. Ett sätt att mäta den psykiska hälsan i skolan ska utvecklas för att ge en kompletterande bild till de undersökningar som utförs av barn och ungas mående.

En lärande kommun

Skolan ska öka det kollegiala lärandet för en likvärdig skola genom att fokusera på undervisningsprocessen samt bedömning för lärande.

En öppen kommun

Barn- och utbildningsförvaltningen ska bjuda in till ett kommunövergripande vårdnadshavarråd, i syfte att lyssna in det perspektivet för skolans utveckling i Östhammars kommun. Rådet ska bestå av vårdnadshavarrepresentanter från varje grundskola och förskola.

Nämndens mål och styrtal

Strategiskt inriktningsområde	Nämndmål	Styrtal	Måltal 2020
En attraktiv och växande kommun	Skolan ska vara attraktiv och konkurrenskraftig.	Andel elever som söker sig till andra grundskolor i åk 9, i andra kommuner ska minska.	11 st
		Personalomsättningen ska vara låg.	7 %

Strategiskt inriktningsområde	Nämndmål	Styrtal	Måltal 2020
En hållbar kommun	Alla elever ska ha en skolgång som präglas av trygghet och hälsa.	Elevers upplevelse av att kunna påverka skolarbetet i årskurs 9 ska öka.	70 %
		Elevers trygghet i årskurs 9 ska öka	80 %
		Elevers upplevelse av att kunna nå kunskapskraven i årskurs 9 ska öka.	80 %
En lärande kommun	Alla elever ska ha en skolgång som präglas av studiero.	Elevers studiero i årskurs 9 ska öka.	75 %
		Alla elever ska mötas av en inkluderande lärmiljö.	Elevers motivation i årskurs 9 ska öka.
		Andel elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram ska öka.	77 %
		Genomsnittliga meritvärdet i årskurs 9, för elever med utländsk bakgrund, ska öka.	225 poäng
		Andel elever som tagit gymnasieexamen inom fyra år	82 %

Verksamhetsförändringar, konsekvenser och uppdrag 2020

En betydande verksamhetsförändring inför 2020 är avvecklingen av de små enheterna Gräsö Skola och Snesslinge skola samt den pedagogiska omsorgen i Gimo och Snesslinge/Valö. En mer samlad verksamhet ger bättre resurser och förutsättningar att ge eleverna en likvärdig utbildning samtidigt som man ökar möjligheten att ge de elever som behöver, ett särskilt stöd. Svårigheten med att rekrytera behörig personal i många av skolans och förskolans yrkesgrupper underlättas då verksamheter blir mer samlade. Vi behöver dock också tänka på vad konsekvensen blir när allt fler elever ska vistas på samma yta och hur man ska organisera enheterna för att få en effektiv och bra miljö där eleverna ska

vistas stor del av sin dag.

Vi har en utmaning i att öka antalet digitala enheter på våra grundskolor i åk F-5. Idag har vi en-till-en i åk 6-9 vilket är mycket bra, men vi behöver öka antalet enheter hos de yngre eleverna för att kunna följa de uppsatta målen i våra styrdokument. Detta klarar vi inte idag.

Vi arbetar med att förbättra det systematiska kvalitetsarbetet för fritidshemmen så att verksamheterna kan utvärderas och utvecklas mot målen. Ett strategiskt arbete med att försöka fördela den behöriga personalen som finns i kommunen till alla fritidshem ska påbörjas.

Barn- och utbildningsförvaltningen har fått i uppdrag av nämnden att fortsätta den påbörja-

de genomlysningen av verksamheten samt göra en utredning om skolupptagningsområden.

Vuxenutbildningen garanterad undervisningstid, utbildningsplikt

Den s.k. utbildningsplikten är en del av en ny reglering som bara gällt en kortare tid. Den aktuella målgruppen omfattas emellertid även sedan tidigare av långtgående rättigheter till studier på sfi och grundläggande vuxenutbildning eftersom de saknar de kunskaper som ska uppnås där. Elever som omfattas av utbildningsplikt ska garanteras en undervisningstid på 23h per vecka över en fyraveckorsperiod. Idag läser elever i vuxenutbildningen sfi motsvarande 15h per vecka. I ett förslag som kan komma att verkställs ska härtill elever som omfattas av studieplikt läsa ytterligare 8h per vecka.

För att förslaget ska fungera på det sätt som utredningen avsett kommer det med stor sannolikhet att krävas anpassningar av undervisningen som medför ett nytt åtagande för Vuxenutbildningen och är kostnadsdrivande.

Verksamheten 2021 - 2023

Barn- och utbildningsnämndens största utmaning under perioden 2021- 2023 är ett ökat lokalbehov och svårigheten att finansiera ökade hyror med egen budgetram utan att detta medför negativa konsekvenser för verksamheten. Barn och elevantalet förväntas också att öka både genom ett något högre födelsetal men också genom inflyttning. Fler barn- och elever ger behov av utökad budget för att bibehålla vuxentätheten i verksamheten. Regeringens nya digitaliseringsstrategi ställer stora krav på tillgång till IT hårdvara inom nämndens alla verksamheter. Kurs- och läroplaner ställer

numera tydliga krav på tillgång till IT hårdvara. Från och med år 2022 kommer alla nationella prov genomföras digitalt.

Inom förskolan kommer två nya förskolor att byggas under planperioden, i Östhammar och Österbybruk. När de nya förskolorna står färdiga kommer paviljonger att sägas upp och nämnden kommer därmed kunna driva verksamhet i permanenta, attraktiva och moderna lokaler vilket ses som mycket positivt och viktigt för både barn och medarbetare.

Inom grundskolan kommer två stora projekt att slutföras under perioden; byggnation av den nya skolan i Östhammar för årskurser 4-9 samt utbyggnation av Österbyskolan med 150 platser. Österbyskolan har sedan hösten 2018 en paviljong för att lösa frågan om skolplats för alla barn vilket inte ses som optimalt i pedagogiskt och arbetsmiljömässigt perspektiv. Under perioden kommer beslut behöva tas om Gimo skolstruktur samt grundskoleplatser i Alunda.

Ekonomisk planering

Barn- och utbildningsnämnden får en planerad total uppräkningsökning om 2,4 % av budgetramen inför 2020. Löneposterna planeras räknas upp med 2 % vilket är i underkant med vad nämnden önskar erbjuda för löneutveckling. Sannolikt kommer lönerna öka mer än uppräkningsökningen vilket får till följd att nämnden kan finansiera färre medarbetare. Inom delar av nämndens verksamhet, t ex inom förskolan, är antalet medarbetare en viktig faktor för kvalitet i den utbildning och omsorg som erbjuds. Ett tillräckligt antal medarbetare, god löneutveckling och en bra arbetsmiljö är avgörande faktorer när arbetskraft ska behållas och rekryteras kommande år.

Under planperioden planeras flera stora projekt, bl a nya förskolor, ny skola i Östhammar och utbyggnation av grundskolan i Österbybruk. En utmaning under 2020 och kommande år är att kunna finansiera ökade hyror utan att verksamheten påverkas negativt.

Nämnden genomförde en genomlysning av hela sin verksamhet under 2019, i syfte att analysera var omprioriteringar kan göras, och ytterligare fördjupningar kommer att göras under planperioden. Genomlysningen låg till grund för ett antal svåra beslut under 2019, bla fattades beslut

om att föreslå kommunfullmäktige att avveckla de små skolenheterna på Gräsö och i Snesslinge. Utan dessa svåra beslut hade nämnden haft mycket svårt att lägga en fungerande budget 2020 och kommande år.

Nämnden har idag ingen information om tänkbar uppräknig 2021-2023 utan inväntar besked från kommunfullmäktige. Nämnden kommer att framföra önskemål om täckning för volymökningar, löneökningar samt täckning för ökade hyreskostnader i kommande budgetarbete.

RESULTATRÄKNING (TKR)	BOKSLUT 2018	BUDGET 2019	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
Intäkter (+)	91 476	60 077	33 828	33 828	33 828	33 828
Kostnader (-)	-628 797	-608 258	-594 977	-598 142	-604 382	-604 382
varav personalkostnader	-357 537	-351 223	-355 659	-358 099	-360 539	-360 539
varav lokalkostnader	-88 460	-91 592	-93 286	-93 976	-97 751	-97 751
varav övriga kostnader	-182 800	-165 443	-146 032	-146 067	-146 092	-146 092
Nettokostnader	-537 321	-548 181	-561 149	-564 314	-570 554	-570 554

DRIFTBUDGET (TKR)	BOKSLUT 2018	BUDGET 2019	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
100 Politisk verksamhet						
Intäkter	1	0	0	0	0	0
Kostnader	-662	-1 191	-1 209	-1 209	-1 209	-1 209
130 Övrig politisk verksamhet						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-310	0	0	0	0	0
315 Allmän kulturverksamhet						
Intäkter	104	0	0	0	0	0
Kostnader	-104	0	0	0	0	0
330 Kulturskola						
Intäkter	493	20	0	0	0	0
Kostnader	-6 712	-6 434	-6 510	-6 510	-6 510	-6 510

DRIFTBUDGET (TKR)	BOKSLUT 2018	BUDGET 2019	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
400 Öppen förskola						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-498	-543	-549	-549	-549	-549
407 Förskola						
Intäkter	24 516	14 290	12 964	12 964	12 964	12 964
Kostnader	-133 884	-127 300	-126 737	-128 337	-129 937	-129 937
412 Familjedaghem						
Intäkter	2 246	866	437	437	437	437
Kostnader	-16 259	-16 112	-14 875	-14 875	-14 875	-14 875
425 Skolbarnsomsorg						
Intäkter	10 835	8 720	8 339	8 339	8 339	8 339
Kostnader	-34 676	-30 289	-32 679	-32 679	-32 679	-32 679
435+440 Grundskola inkl förskoleklass						
Intäkter	29 601	12 888	3 755	3 755	3 755	3 755
Kostnader	-262 534	-256 007	-258 218	-259 748	-264 363	-264 363
443 Obligatorisk särskola						
Intäkter	28	0	0	0	0	0
Kostnader	-8 244	-8 475	-8 735	-8 735	-8 735	-8 735
450 Gymnasieskola						
Intäkter	16 833	11 901	8 334	8 334	8 334	8 334
Kostnader	-113 502	-106 861	-104 657	-104 657	-104 657	-104 657
453 Gymnasiesärskola						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-8 393	-8 149	-8 247	-8 247	-8 247	-8 247
472 Vuxenutbildning*						
Intäkter	3 912	5 504	0	0	0	0
Kostnader	-19 275	-20 265	-15 543	-15 543	-15 543	-15 543
499 Nämndövergripande						
Intäkter	2 843	5 888	0	0	0	0
Kostnader	-22 111	-25 481	-16 972	-17 007	-17 032	-17 032

DRIFTBUDGET (TKR)	BOKSLUT 2018	BUDGET 2019	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
513 Insatser enl LSS o LASS						
Intäkter	24	0	0	0	0	0
Kostnader	-1 592	-1 151	-47	-47	-47	-47
Nettokostnader	-537 321	-548 181	-561 149	-564 314	-570 554	-570 554

Investeringsbudget

I den budget som planeras nu (KSAU 2019 § 172) föreslås nämnderna få en lägre investeringsbudgetram än vad man tidigare begärt. Den nu planerade ramen innebär att barn- och utbildningsnämnden kan finansiera inköp till

nya skolan i Östhammar samt till förskolorna i Östhammar och Österbybruk men att i stort sätt inga andra återinvesteringar kommer att kunna göras under perioden. Detta innebär en försämrad arbetsmiljö i skolor och förskolor.

INVESTERINGSBUDGET (TKR)	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
Nya skolan Östhammar	8 000	4 000	0	0
Ny förskola Österbybruk	0	0	2 000	0
NY förskola Östhammar	0	0	2 000	0
Återinvestering öv verksamheter	500	500	500	500
Återinvestering förskola	0	0	0	1 500
Återinvestering grundskola	0	0	0	2 500
Summa	8 500	4 500	4 500	4 500

Socialnämnden

Verksamhetsområde

Socialnämndens uppgift är att bedriva verksamhet i enlighet med socialtjänstlag, lag om stöd och service till vissa funktionshindrade och hälso- och sjukvårdslag upp till kommunal nivå, omfattande:

- individ- och familjeomsorg
- äldreomsorg
- stöd till personer med funktionsvariationer
- uppsökande, förebyggande och öppna insatser
- färdtjänst samt bostadsanpassning

Syftet med socialtjänsten är att främja människornas

- ekonomiska och sociala trygghet,
- jämlikhet i levnadsvillkor,
- aktiva deltagande i samhällslivet.

Målgruppen är främst äldre, människor med funktionsbegränsningar samt medborgare i socialt utsatta situationer.

Planeringsförutsättningar

Ökat tryck på kommunala välfärdstjänster

Utifrån den demografiska utvecklingen, med en större andel äldre i befolkningen, så ökar trycket på de kommunala välfärdstjänsterna; Dels i form av ett generellt ökat omsorgsbehov men också i form av förändrade omsorgsbehov. Ett exempel är att äldre med demensdiagnos ökar och därmed behovet av att utveckla fler specifika demensplatser vid kommunens särskilda boenden.

Den demografiska utvecklingen ger också ett ökat tryck på Region Uppsalas specialiserade vård, som anpassas till nya förutsättningar, vilket spiller över på kommunens verksamheter. Se Samverkan/regionalisering.

Större medvetenhet om rättigheter till stöd och högre kravställning från brukare och anhöriga påverkar också efterfrågan på tjänsterna inom socialförvaltningens verksamhetsområde.

Behovet av LSS har ökat under en period och förväntas fortsätta öka. Personer med funktionsnedsättning eller multisjukdom har tillgång till god vård och lever längre än tidigare. De vill kunna leva självständigt (utanför familjen) och fler söker eget boende och t.ex. daglig verksamhet. I dagsläget belastas nämnden med flera överkända beslut som gäller behov av eget boende (med stöd) och boende i gruppboendestöd.

Samverkan/Regionalisering

Region Uppsala och kommunerna samverkar kring Effektiv och nära vård, ENV. Denna samverkan kommer att påverka behovet av hemtjänst, hjälpmedel, korttidsplatser och hemsjukvård i ordinärt boende. Detta då satsningen innebär att flytta resurser och ansvar från slutenvård till primärvård, vilket ställer ökade krav på arbetet med kvarboendestöd. Vård i hemmet till förmån för särskilt boende är i sig inte nytt, men gruppen kommer att växa, utöver vad som genereras av den växande gruppen äldre.

Ojämlika förutsättningar

Antalet orosanmälningar gällande barn ökade under 2019 och har legat på en fortsatt hög nivå hela året. Ärenden inom socialpsykiatri, som tillhandahåller boendestöd, har ökat under det

senaste året. Detsamma gäller för ärenden inom missbruksområdet. Även antalet ansökningar om försörjningsstöd har blivit fler, vilket leder till direkt ökade kostnader. Det sistnämnda kan eventuellt vara en effekt av att Arbetsförmedlingen minskat sin verksamhet avsevärt i kommunen.

Digitalisering

Vårt samhälle genomgår ett snabbt tekniskifte och det finns många möjligheter inom socialförvaltningens verksamhetsområde att följa med på resan. Det är av stor vikt att känna av hur efterfrågan och acceptansen för nya tjänster ser ut hos brukarna och att tjänster uppvecklas med brukarens behov och upplevelse i centrum. Nya system, tjänster och arbetsätt kräver ofta nya kompetenser, dels för att utveckla tjänster med brukarens behov i fokus, dels för att hantera systemet när de är igång – kompetenser som är bristvara i hela samhället.

Kompetensförsörjning

Förvaltningen lider redan idag brist inom vissa kompetenser och situationen kommer kontinuerligt att försvåras i takt med att andelen äldre ökar i kommunen och med den efterfrågan på kommunens välfärdstjänster. Förvaltningen

kommer att behöva arbeta intensivt för behålla och nyrekrytera socionomer, sjuksköterskor, kvalificerade beteendevetare och arbetsterapeuter. De resurser som finns tillgängliga måste användas mer effektivt samtidigt som arbetet med att skapa en god arbetsmiljö på sikt kan sänka såväl personalomsättning som sjuktal.

Ny eller omtolkad lagstiftning

Socialtjänstlagen är under utredning, bland annat för att undersöka behovet av en särskild äldrelagstiftning. Arbetet ingår som en del i utredningen Framtidens socialtjänst som beräknas vara klar först i juni 2020. Hur en ny eller förändrad lagstiftning kan påverka nämndens verksamhetsområde är därför oklart.

Rättspraxis och Försäkringskassans rättsliga ställningstaganden har påverkat möjligheten att tillgodoräkna sig behov av hjälp med egenvård, som ett grundläggande behov. Ett exempel är oklarheter kring gränsdragningar mellan vad som ska utföras som hälso- och sjukvård, hem-sjukvård och egenvård. Den nya praxisen på området innebär att nämnden kan komma att få fler ärenden där Försäkringskassan ger avslag, vilket leder till ökade kostnader för kommunen.

Nyckeltal

Nyckeltal	2017	2018	2019
Befolkning	21 927	22 048	
Befolkning, 80+	1 430	1 462	
Arbetslöshet (procent)	4,0	3,8	

Volym	2018	2019	2020	2021
Särskilt boende: Antal belagda platser	223	223	223	223
Särskilt boende: Antal platser särskilt boende	232	235	235	235
Särskilt boende: Bruttokostnad exkl lokal (tkr)	1 17 297	1 14 243		
Särskilt boende: Bruttokostnad/pl/dygn exkl lokal (kr)	1 441	1 404		
Korttidsboende: Antal platser	14	14	14	14
Korttidsboende: Bruttokostnad (tkr)	13 857	12 165		
Korttidsboende: Bruttokostnad/plats/år/dygn (kr)	2 712	2 414		
Ordinärt boende: Antal utförda timmar	98 485	128 301	130 867	133 484
LSS: Personlig assistans	29	29	32	32
LSS: Personer med LSS-insats	162	156	166	171
LSS: Boende i gruppboende	34	34	36	38
LSS: Bruttokostnad gruppboende exkl lokal (tkr)	30 257	30 229		
LSS: Bruttokostnad gruppboende/pl/dygn (kr)	2 472	2 469		
LSS: Boende i serviceboende	7	11	14	17
LSS: Bruttokostnad serviceboenden exkl lokal (tkr)	2 164	3 000		
LSS: Bruttokostnad serviceboende/pl/dygn (kr)	859	758		
IFO: BoU placeringar familjehem, antal	19	18	18	18
IFO: BoU placeringar familjehem, pl/dygn (kr)	688	760	760	760
IFO: BoU placeringar konsultstödda familjehem, antal	11	5	3	-
IFO: BoU placeringar konsultstödda familjehem, pl/dygn (kr)	1 900	1 798	1 800	1 800
IFO: BoU placeringar HVB/stödboende	4	4	4	4
IFO: BoU placeringar HVB/stödboende, pl/dygn (kr)	5 249	2 717	2 700	2 700
IFO: ensamkommande placeringar familjehem, antal	10	8	5	3
IFO: ensamkommande placeringar familjehem, pl/dygn (kr)	760	770	770	770
IFO: ensamkommande placeringar konsultstödda familjehem, antal	5	3	-	-
IFO: ensamkommande placeringar konsultstödda familjehem, pl/dygn (kr)	2 025	1 633	1 633	1 633
IFO: ensamkommande placeringar HVB/stödboende, antal	19	11	7	3
IFO: ensamkommande placeringar HVB/stödboende, pl/dygn (kr)	2 844	4 927	4 000	4 000

Målarbete utifrån de strategiska inriktningsområdena

En attraktiv och växande kommun

Förvaltningen kommer att arbeta med nämndens mål om att vara en attraktiv arbetsgivare. För att klara kompetensförsörjningen kommer förvaltningen bland annat att arbeta med ledarskapet. Förvaltningen behöver även fortsatt vara synliga vid utbildningsmässor, skolor osv för att marknadsföra nutidens- och framtidens bristyrken.

En hållbar kommun

Förvaltningen kommer i arbetet med att nå nämndens mål följa och analysera andelen återaktualiseringar för grupperna barn och unga, missbruk och försörjningsstöd.

En lärande kommun

Förvaltningen kommer genom samverkan, delaktighet, medborgardialoger och ständiga förbättringar att arbeta mot nämndens mål.

En öppen kommun

Nämndens mål kan nås genom fortsatt arbete med Klarspråk, det vill säga myndighetstexter skrivna på ett enkelt och begripligt språk, och genom dialog med olika brukargrupper där det synliggörs att deras åsikter tas tillvara och har betydelse för verksamhetsutvecklingen.

Nämndens mål och styrtal

Strategiskt inriktningsområde	Nämndmål	Styrtal	Måltal 2020
En attraktiv och växande kommun	Socialnämnden ska vara en attraktiv arbetsgivare	Andel nöjda medarbetare	55 %
		Personalomsättningen ska minska	10 %
		Sjuktalen ska minska	10 %
En hållbar kommun	Socialnämnden ska vara en effektiv verksamhet	Utredningstid (dagar), LSS	60
		Utredningstid (dagar), Missbruk	60
		Utredningstid (dagar), BoU	100
		Utredningstid (dagar), Äldreomsorg	14

Verksamhetsförändringar, konsekvenser och uppdrag 2020

Volymförändringar

Demografiska förändringar ger en ökad andel äldre i kommunen och ett ökat behov av vård och omsorg. Befolkningsökningen för den äldre befolkningen, 65+ år, har mellan åren 2015-

2018 legat på drygt två procent per år, och att ökningen har varit störst i gruppen 80+. Tittar man på demografiska framskrivningar ser vi att förändringen för innevarande och kommande år fortsätter ligga på runt två procent. Öknings-takten fortsätter vara störst i den äldre delen, 80+ år.

Folkmängd efter ålder och år	2015	2016	2017	2018	2019*	2020*	2021*
65-79 år	4 196	4 273	4 365	4 449	4 503	4 552	4 596
80+ år	1 347	1 369	1 430	1 462	1 529	1 562	1 620
65+ år	5 543	5 662	5 795	5 911	6 082	6 114	6 216
Totalt	21 563	21 822	21 927	22 048			
0-64 år	16 020	16 160	16 132	16 137			
% förändring 65-79 år		1,8 %	2,2 %	1,9 %	1,2 %	1,1 %	1,0 %
% förändring 80+ år		3,1 %	3,0 %	2,2 %	4,6 %	2,2 %	3,7 %
% förändring 65+ år		2,1 %	2,3 %	2,0 %	2,0 %	1,4 %	1,7 %

* Underlag hämtat från SCB prognos från 2016

För att få fram de förväntade volymförändringarna inom äldreomsorgens olika insatser behöver man koppla ihop befolkningsprognosen med ett antagande kring behovet av äldreomsorg.

Hemtjänst och särskilt boende

Antalet hemtjänsttagare i kommunen är drygt 520 och det genomsnittliga antalet beviljade timmar uppgår i dagsläget till cirka 23 timmar i månaden. Med tanke på att ökningen av befolkningen i den äldre delen av befolkningen, 80+, förväntas öka med mellan två till fyra procent,

kan man också förvänta sig en motsvarande förändring av behovet både vad gäller antalet brukare och antalet beviljade timmar.

Om man också tar hänsyn till att antalet befintliga platser i kommunens särskilda boenden inte kommer ändras till 2020 kan man anta att brukare med många beviljade timmar stannar längre med insatsen hemtjänst. I tabellen nedan antas att genomsnittligt antal beviljade timmar per brukare och månad ökar med cirka 4 procent. För 2020 och framåt beräknas också att timkostnaden ökar med 2,25 procent.

Kostnad hemtjänst, tkr	2018	2019*	2020*	2021*
Hemtjänsttagare 65+, antal	514	525	532	541
Genomsnittligt antal beviljade timmar	23	23	24	24
Antal beviljade timmar	143 769	144 884	153 192	155 748
Genomsnittlig timkostnad/beviljade timmar	531	561	574	587
Total kostnad, tkr	75 277	81 340	87 939	91 418
Förändring, tkr		6 063	6 599	3 479

* Underlag hämtat från SCB prognos från 2016
Total kostnad för 2019 är tagen från mars prognosen

För att göra en bedömning över hur demografin kan förväntas påverka de totala kostnaderna inom äldreomsorgen kan man använda sig av uppgifter från Kolada och öppna jämförelser som för 2017 ger att äldreomsorgen kostade 230 645 kronor per år och invånare i kommunen

över 80 år.

I tabellen kan man se beräknad utveckling fram till 2021. På samma sätt som för hemtjänsten så beräknas pris och lön påverka kostnad med 2,25 procent.

Kostnad äldreomsorg	2018	2019*	2020*	2021*
Antal 80+ år	1 462	1 529	1 562	1 620
Kostnad tkr för äldreomsorg/inv 80+ år**	235 835	241 141	246 566	252 114
Total kostnad	344 790	368 704	385 137	408 425
Förändring		23 914	16 433	23 288

* Underlag hämtat från SCB prognos från 2016

** Uppgifter från Kolada

Ökad psykisk ohälsa

Regionen har stora utmaningar med personalförsörjningen inom psykiatrin, vilket i sin tur skapar svårigheter med att stödja kommunen i arbetet med ökad psykisk ohälsa ute i samhället. I synnerhet ökar behoven främst inom områdena neuropsykiatri och missbruksvård. Antalet ökade ansökningar om hjälp inom området komplexa diagnoser och dubbeldiagnoser syns tydligt och inom området spelmissbruk har ett ökat behov kunnat identifieras. Arbetet med brukargruppen försvåras av att ett flertal har svårigheter att hantera det svenska språket.

Den begränsade tillgängligheten till Barn- och ungdomspsykiatrin (BUP) inverkar på handläggningen av barn och unga. Detta innebär att socialförvaltningen riskerar vidta insatser innan barnet eller familjen till fullo har utretts, vilket leder till förlängd ovisshet för familjen och ökad belastning för socialnämndens verksamheter.

Jämställdhet

En viktig del i socialnämndens arbete är att kartlägga och analysera hur nämndens resurser fördelas bland män och kvinnor. Under 2020 kommer en rapport produceras som tydligt beskriver hur nämndens resurser konsumeras

utifrån ett manligt-kvinnligt perspektiv. Utifrån denna analys bör sedan förslag på stöddokument avseende bedömningskriterier och värderingsstyrningsinstrument tas fram.

Miljö

Även om Sverige i allmänhet och Östhammar i synnerhet står sig bra ut i jämförelse avseende miljöpåverkande faktorer bör detta arbete fortsätta. Antalet transporter som sker med miljövänliga fordon ska fortsätta att öka och tjänsteresor bör ifrågasättas om möjlighet till digitala möten finns. Ny teknik som kan minska på transporter till och från brukarna ska prövas i första hand, exempelvis arbetet med nyckelfri hemtjänst. Miljöfrågor ska beaktas vid alla förändringar inom socialnämndens verksamhetsområden. I samband med utveckling av ny verksamhet och ombyggnation av äldre bör förnybara alternativa energikällor och eller energibesparande åtgärder utredas.

Ekonomisk planering

Socialnämndens budget för 2019 var lägre än utfallet för år 2018 med ca 11 miljoner kronor. Socialnämndens verksamheter har under år 2018 arbetat hårt med att sänka kostnaderna och i flera fall lyckats. Kostnaderna för äldreboendeplatser understiger nu rikssnittet enligt Kolada där tidigare Östhammars kommun har historiskt legat över rikssnittet de senaste 10 åren. Hemtjänstens kostnader är i förhållande till jämförbara kommuner låga. Trots detta arbete indikerar nuvarande prognos på att förvaltningen kommer att redovisa underskott för år 2019. Orsakerna till detta är att lönekostnaderna pga personalbrist ökar i snabbare takt än prognostiserat. Volymerna inom främst äldreomsorgen men även barnplaceringar har under år 2018 och

2019 ökat samt att kostnaderna för LSS verksamheterna till vissa delar flyttats över från staten till kommunen.

Under 2019 har ett fortsatt arbete genomförts i syfte att fortsätta sänka kostnaderna. Även om det finns en viss potential i fortsatt effektivisering så börjar detta verktyg nå sina begränsningar. Inom IFO beräknas kostnaderna sänkas med ca 20 miljoner under år 2019 och där bedöms ytterligare effektiviseringar ytterst begränsade. Inom vård och omsorg har kostnaderna tydligt sänkts men där har kostnadsreduceringen tagits i anspråk till volymökningar, främst då inom hemtjänsten.

Föreslagen budget innebär en ramtilldelning som för år 2020 understiger prognostiserat utfall år 2019 med ca 9 miljoner kronor. Socialförvaltningen bedömer att målet med budget i balans år 2020 medför behov av strukturella förändringar av förvaltningens verksamheter i stället för som idag generella effektiviseringskrav. Det fortsatta effektiviseringsarbetet under år 2020 kommer i bästa fall kompensera för den volymökning förändringar i befolkningsdemografien medför.

Områden där det fortfarande återfinns effektiviseringspotential är hyreskostnader, minskning av lokaler samt minskning av produktionskostnader för mat. Inom samtliga av dessa områden krävs en samsyn och samverkan inom hela kommunen och inom koncernen.

Stor osäkerhet råder om och hur stor del av årets rekvisition av ersättning för ensamkommande verksamheten som kommer att betalas ut.

RESULTATRÄKNING (TKR)	BOKSLUT 2018	BUDGET 2019	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
Intäkter (+)	164 818	160 254	160 482	162 729	165 007	165 007
Kostnader (-)	-660 958	-644 632	-655 133	-669 740	-677 018	-677 018
varav personalkostnader	-373 386	-337 000	-374 790	-383 797	-387 587	-387 587
varav lokalkostnader	-58 804	-54 437	-53 139	-55 559	-55 821	-55 821
varav övriga kostnader	-228 768	-253 195	-227 204	-230 384	-233 610	-233 610
Nettokostnader	-496 139	-484 378	-494 651	-507 011	-512 011	-512 011

DRIFTBUDGET (TKR)	BOKSLUT 2018	BUDGET 2019	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
100 Politisk verksamhet						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-633	-730	-741	-741	-741	-741
130 Övrig politisk verksamhet						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-126	0	0	0	0	0
500 Gemensam administration						
Intäkter	2 188	8 650	8 780	8 780	8 780	8 780
Kostnader	-28 415	-47 862	-47 980	-47 980	-47 980	-47 980
510 Insatser enl SoL o HSL						
Intäkter	113 950	113 625	115 329	115 329	115 329	115 329
Kostnader	-410 529	-402 618	-408 657	-419 017	-424 017	-424 017
513+520 Insatser enl LSS o LASS						
Intäkter	27 364	27 076	27 483	27 483	27 483	27 483
Kostnader	-118 502	-124 581	-126 450	-126 450	-126 450	-126 450
530 Färdtjänst						
Intäkter	0	700	711	711	711	711
Kostnader	-5 612	-6 200	-6 293	-6 293	-6 293	-6 293
552+558 Missbrukarvård vuxna						
Intäkter	54	28	29	29	29	29
Kostnader	-4 790	-5 342	-5 422	-5 422	-5 422	-5 422

DRIFTBUDGET (TKR)	BOKSLUT 2018	BUDGET 2019	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
554+557+568 Barn o ungdomsvård						
Intäkter	2 105	61	62	62	62	62
Kostnader	-49 388	-32 411	-36 504	-38 504	-38 504	-38 504
571 Övrig vuxenvård						
Intäkter	379	316	321	321	321	321
Kostnader	-704	-452	-459	-459	-459	-459
575 Ekonomiskt bistånd						
Intäkter	157	-3	-3	-3	-3	-3
Kostnader	-11 357	-12 408	-12 594	-12 594	-12 594	-12 594
585 Familjerätt						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-185	-1 217	-1 235	-1 235	-1 235	-1 235
600 Flyktingmottagning						
Intäkter	18 621	9 800	9 947	9 947	9 947	9 947
Kostnader	-30 717	-10 811	-10 974	-10 974	-10 974	-10 974
Nettokostnader	-496 139	-484 378	-494 651	-507 011	-512 011	-512 011

Investeringsbudget

Ofördelade medel bl.a. för investeringsbehov gällande gemensamhetsutrymmen på särskilt boende inkluderande sängar och övriga inventarier.

Hjälpmedel Årligt investeringsbehov för inköp av rullstolar.

Digitalisering Investeringsmedel till exempelvis införandet av E-tjänster inom förvaltningen.

Investeringar i nya boenden för möbler och övriga investeringar.

INVESTERINGSBUDGET (TKR)	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
Ofördelade medel	700	700	1 200	1 200
Hjälpmedel	700	700	700	700
Digitalisering	400	400	400	400
Investeringar nya boenden	500	500		
Summa	2 300	2 300	2 300	2 300

Bygg- och miljönämnden

Verksamhetsområde

För Bygg- och miljönämnden i Östhammars kommun är den långsiktigt hållbara tillväxten i fokus. Detta genomförs genom att handlägga ärenden inom plan- och bygglagen, plan- och byggförordningen, miljöbalken, livsmedelslagstiftningen, alkohollagen, tobakslagen samt lagen om handel med vissa receptfria läkemedel.

Verksamheten är till för invånare, företag, föreningar och fastighetsägare i kommunen samt besökare. Idag och i framtiden.

Nämndens arbete utgår från lagstiftningen som ram och förutsättning, med målsättningen att det alltid ska märkas för vem vi är till. Vi kallar detta för det dubbla perspektivet och vi uppfattar att vårt uppdrag är avgörande för både kommunens attraktivitet och tillväxt. För nuvarande och kommande generationer.

Planeringsförutsättningar

Östhammars kommun har under större delen av 2000-talet kännetecknats av en svagt nedåtgående befolkningstrend, men upplevt en vändning på senare år och har idag en växande folkmängd. Detta framförallt genom ett starkt flyttnetto gentemot övriga landet. Samtidigt har nettoinvandringen kontinuerligt bidragit till en ökad befolkning, inte minst i början av millenniet men även de senaste åren. Sett över hela 2000-talet får befolkningsutvecklingen beskrivas som stabil.

Utvecklingen på arbetsmarknaden i Östhammars kommun står delvis i kontrast till befolkningsutvecklingen i kommunen. Den lokala tillväxten av jobb höll fram till 2013 jämn takt med riket, men har utvecklats svagare därefter. Den lokala arbetsmarknaden har präglats av

stagnation sett till innevarande decennium och tendens till nedåtgående trend under de senaste åren. Något som bland annat beror på att Dannemora Mineral, som omfattade drygt 200 årsarbeten inklusive leverantörer, gick i konkurs år 2015.

Antalet förvärvsarbetande (sysselsatt nattbefolkning) har haft en mer kontinuerligt uppåtgående trend, men totalt sett ändå utvecklats svagare än efterfrågan på arbetskraft i kommunen. Något som inneburit att antalet arbetstillfällen per invånare som bor i kommunen fortsatt stiga, fram till de senaste årens nedgång på den lokala arbetsmarknaden. Från att under en period utvecklats klart starkare som arbetsplats- än som boendekommun framstår Östhammars kommun idag, till följd av ett ökat bostadsbyggande och ombyggnad av väg 288, ha stärkt sin ställning inom boende. Närheten till framför allt Uppsala men också Stockholmsregionen är här avgörande för kommunen, men kräver riskvilliga byggherrar och bra kommunikationer för att utmytna i lokal befolkningstillväxt.

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår en förstärkning av finansieringen till nämndens verksamhet. Huvudskälet till detta är att självfinansieringsgraden i delar av verksamheten har gått ner - och förväntas fortsatt gå ner - som en direkt följd av kommunens utsatta VA-situation. Kortfattat kan sägas om detta att åtgärder krävs för att öka mängden dricksvatten, öka rening och ta hand om spillvatten samt bygga ut VA-nätet. På flera orter (bl.a. i Östhammar, Öregrund och Alunda) är situationen så akut att mycket få (om ens några) ytterligare nya abonnenter kan anslutas. Detta för med sig att de större (inkomstbringande) byggloven minskar dramatiskt och att möjligheterna att utveckla nya detaljplaner begränsas.

Nämndens verksamhet utförs av Samhällsbyggnadsförvaltningen som till delar är nybildad efter en omorganisation 2019. Syftet med omorganisationen var bl.a. att åstadkomma ett mer samlat arbetssätt kring både kommunens fysiska planering och kring de kontakter som nämnden har med verksamhetsutövare.

Förvaltningen har därför även ansvaret för bl.a. översiktsplanearbetet och kommunens näringslivsutvecklingsarbete.

Under den nya förvaltningens inledande år har mycket resurser lagts på att identifiera de samordningsfördelar som den nya organisationen ger samt att etablera nya och effektivare arbetssätt.

En effekt av detta är också att förvaltningen rapporterar till både Bygg- och miljönämnden och till Kommunstyrelsen.

Nyckeltal

Volymer	2018	2019	2020	2021
Byggrätter i färdigställda detaljplaner (antal)	871			
Bygglov (antal)	300			
Bostäder med slutbesked (antal)	60			

Målarbete utifrån de strategiska inriktningsområdena

En attraktiv och växande kommun

Utifrån kommunens strategiska inriktningsområden har Bygg- och miljönämnden valt att fokusera på målformuleringen att:

Skapa förutsättningar för hållbar samhällsutveckling i Östhammars kommun –ekonomiskt, socialt- och miljömässigt.

Nämnden vill med detta samtidigt markera att hållbarhetsperspektivet ska bidra till attraktivitet och tillväxt. Och tvärtom.

Tidigare har det kunnat höras ett motsatsförhållande mellan de båda perspektiven. Genom att

markera att de båda perspektiven ska bidra till varandras positiva utveckling, sätts samtidigt tonen för hur förvaltningen ska arbeta och för hur kommunen vill uppfattas.

En hållbar kommun

Bygg- och miljönämndens målformulering utgår från en hållbar samhällsutveckling och vi har därför valt att styra målet parallellt mot två av kommunens strategiska inriktningsområden. Dels i stycket ovan "En attraktiv och växande kommun" men även här inom området "En hållbar kommun".

Nämndens mål och styrtal

Strategiskt inriktningsområde	Nämndmål	Styrtalet	Måltal 2020
En attraktiv och växande kommun	Bygg- och Miljönämnden ska skapa förutsättningar för hållbar samhällsutveckling i Östhammars kommun - ekonomiskt, socialt och miljömässigt	Nöjd Kund Index (NKI) för bygglovsärenden.	75
		Nöjd Kund Index (NKI) för miljö- och hälsoskyddsärenden	70
		Nöjd Kund Index (NKI) för serveringstillståndsärenden	70
		Nöjd Kund Index (NKI) för ärenden enligt livsmedelstillsyn	75
		En effektiv detaljplaneprocess	24
		En effektiv bygglovsprocess	15
		En hållbar kommun	Bygg- och Miljönämnden ska skapa förutsättningar för hållbar samhällsutveckling i Östhammars kommun - ekonomiskt, socialt och miljömässigt
Livsmedelstillsyn	100 %		
Miljötillsyn	100 %		
Planberedskap bostäder	300		
Planberedskap kommersiella ändamål	2		

Verksamhetsförändringar, konsekvenser och uppdrag 2020

Verksamheten genomgår - som en konsekvens av ökade krav på effektivitet och värdeskapande - två förändringar.

Å ena sidan utvecklas verksamhet utifrån en förstärkning av insatsen enligt lean och systematiska förbättringar. Detta omfattar bl.a. en förändring på ledaruppdraget, en förändring i synen på det värde som skapas, en ny utmaning av individens utveckling och personliga ansvar samt ett betydligt mer standardiserat arbetssätt. Syftet med detta är att öka kvaliteten i det vi gör och öka effektiviteten.

Å den andra sidan går verksamheten igenom ett systematiskt arbetsmiljöarbete. Detta omfattar dels ronderingar och genomförande av handlingsplaner kopplade till arbetsplatsens miljö (organisatoriskt och socialt, kränkande särbehandling, arbetsbelastning m.m.), dels insatser för att skapa förutsättningar för mer långsiktigt uthållig verksamhet. Bakgrunden är att verksamheten belastas med en mycket hög personalomsättning, vilket inte minst påverkat förutsättningarna att hålla en kostnadseffektiv verksamhet. Detta avser vi att adressera med att utveckla arbetsmiljöarbetet lokalt och samtidigt knyta samarbeten med grannkommunerna för att i samverkan skapa en mer robust organisation.

Verksamheten 2021 - 2023

Under resterande tid av mandatperioden ser vi ett än mer fördjupat samarbete med grannkommunerna i vår handläggning av myndighetsärenden. Vi ser även ett djupare samarbete med övriga funktioner inom kommunen - inte minst på det administrativa området.

En viktig framgångsfaktor för ökat kundvärde och effektivare verksamhet blir utvecklingen av digitala tjänster och automatisering. I ett inledande steg tänker vi oss möjligheten till digitala arkiv, vilket helt kommer ställa om våra förutsättningar att leverera en effektivare administration.

Ekonomisk planering

I och med en vikande efterfrågan inom bygglov och detaljplan samt brist på tillgång till vatten och avlopp inkommer inte längre ärenden i den omfattning som tidigare skett. Förvaltningens ram förstärks tillfälligt under 2020 och 2021 med 500 tkr för att underlätta anpassning. Det utrymmet kommer uteslutande att gå till att revidera ner förväntningen på intäkter. Parallellt med det ska personalorganisationen anpassas efter rådande efterfrågan från våra kunder.

RESULTATRÄKNING (TKR)	BOKSLUT 2018	BUDGET 2019	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
Intäkter (+)	14 233	17 299	17 171	17 171	17 171	17 171
Kostnader (-)	-21 804	-24 092	-24 547	-24 524	-24 024	-24 024
varav personalkostnader	-17 488	-19 691	-20 084	-20 061	-19 561	-19 561
varav lokalkostnader	-630	-595	-603	-603	-603	-603
varav övriga kostnader	-3 686	-3 806	-3 860	-3 860	-3 860	-3 860
Nettokostnader	-7 571	-6 793	-7 376	-7 353	-6 853	-6 853

DRIFTBUDGET (TKR)	BOKSLUT 2018	BUDGET 2019	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
100 Politisk verksamhet						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-453	-518	-528	-528	-528	-528
130 Övrig politisk verksamhet						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-299	-318	-324	-324	-324	-324
215 Fysisk, teknisk planering						
Intäkter	7 705	10 170	8 115	8 115	8 115	8 115
Kostnader	-8 624	-12 018	-10 423	-10 400	-9 950	-9 950

DRIFTBUDGET (TKR)	BOKSLUT 2018	BUDGET 2019	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
220 Näringslivsfrämjande åtgärder						
Intäkter	0	8 092	0	0	0	0
Kostnader	0	-8 092	0	0	0	0
230 Turistverksamhet						
Intäkter	0	1 665	0	0	0	0
Kostnader	0	-1 665	0	0	0	0
261 Miljö- och hälsoskydd, myndighetsutövning						
Intäkter	5 929	7 761	7 929	7 929	7 929	7 929
Kostnader	-7 500	-8 228	-8 435	-8 435	-8 385	-8 385
263 Miljö, hälsa o hållbar utveckling						
Intäkter	0	731	0	0	0	0
Kostnader	0	-731	0	0	0	0
267 Alkohol tillstånd m.m.						
Intäkter	600	930	950	950	950	950
Kostnader	-884	-921	-939	-939	-939	-939
269 Bygg- och miljö administration						
Intäkter	0	224	227	227	227	227
Kostnader	-4 043	-3 876	-3 948	-3 948	-3 948	-3 948
920 Gemensamma verksamheter						
Intäkter	0	4 363	0	0	0	0
Kostnader	0	-4 363	0	0	0	0
Summa	-7 571	-6 793	-7 376	-7 353	-6 853	-6 853

Investeringsbudget

Under 2020 planeras flygfotografering att genomföras. Flygfoton är ett viktigt verktyg till stöd i förvaltningens verksamhetsutövande.

Resterande del av investeringsbudgeten finns tillgänglig till inventarieanskaffning.

INVESTERINGSBUDGET, NETTO (TKR)	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
Flygfoto	1 500	0	0	0
Inventarier	200	200	200	200
Summa	1 700	200	200	200

Kultur- och fritidsnämnden

Verksamhetsområde

Enligt reglementet för Kultur- och fritidsnämnden fastslås nämndens uppdrag enligt 1 §:

Kultur- och fritidsnämnden ska verka för en meningsfull fritid för kommunens invånare, som de är nöjda med. I enlighet med de mål, riktlinjer och ekonomiska ramar som fullmäktige anger ansvarar kultur- och fritidsnämnden för följande:

- Ungdomsråd
- Ungas mötesplatser
- Stöd till föreningar, studieförbund och övriga organisationer inom
- nämndens område
- Verksamhet i idrotts-, fritids-, kulturanläggningar
- Rörligt friluftsliv
- Simskola
- Stipendier inom nämndens område
- Biblioteksverksamhet
- Evenemang
- Kultur i vård och omsorg
- Offentlig konst
- Kulturmiljövård
- Folkhälsoforum
- Lokalbokning av utrymmen som disponeras av nämnden
- Regional och statlig samverkan inom kultur- och fritidsområdet

Rörande biblioteken ska Kultur- och fritidsför-

valtningen (hädanefter förkortat KoF) förvalta och utveckla kommunens biblioteksverksamhet. Litteraturförsörjning inom förströelse- och faktalitteratur, samt punktvis och långtgående hjälp inom MIK (medie- och informationskunighet) såsom informationssökning och källgranskning mm åligger förvaltningen. Målgruppen för kommunens bibliotek är samtliga invånare i kommunen, med särskild prioritet för personer med funktionsvariationer, med annat modersmål än svenska (i synnerhet minoritetspråkstalande) samt barn och ungdomar.

Kultur och fritidsnämnden ansvarar för föreningsstöd, omfattande dels kontant föreningsbidrag enligt nämndens föreningsbidragsnormer, dels subvention av lokaler som används för föreningarnas verksamhet. I nämndens ansvarsområden ingår även rörligt friluftsliv, där de nationella friluftsmålen kan ses som vägledning.

I KoFs verksamhet ingår enheten för fritidsanläggningar, vars område innefattar sim- och sporthallar, ishallar, tempererat utomhusbad, strandbad, Idrotts- och fritidsanläggningar utomhus, friidrottsområden, elljusspår, tennisbanor, mm. Fyra av anläggningarna är bemannade med omkring 15 medarbetare för service och värdskap vid öppettider i t ex bad, gym öppettider, lokalbokning för uthyrning av utrymmen som disponeras av nämnden, på uppdrag av BuN så utförs simskola för elever.

KoF skall tillhandahålla och utveckla ungdomsgårdar, fritidsverksamhet, lovaktiviteter och attraktiva aktiviteter för ungdomar. I detta arbete strävar vi efter att skapa trygga mötesplatser för ungdomar på orten i årskurs 7 till 17 år. Vi strävar efter att erbjuda öppet varje vardagkväll på minst en ort.

Målsättningen för KoF är att erbjuda ett brett kulturutbud med både smalare och mer breda satsningar. Genomförandet ska ske både i egen regi och i samarbete med andra aktörer.

Planeringsförutsättningar

Följande faktorer kommer att påverka förvaltningens arbete och förutsättningar under kommande period:

- Digitalisering: Förvaltningens utbud och erbjudanden behöver följa invånarnas förväntningar och bli mer lättillgängliga digitalt.
- Ungas psykiska ohälsa: Kurvan för ungas psykiska ohälsa är negativ och kommer att kräva prioriteringar inom förvaltningens område.

Nyckeltal

Nyckeltal	2017	2018	2019
Fördelning av kommunala stöd mellan kön			
Fördelning av kommunala stöd mellan åldersgrupper			
Fördelning av kommunala stöd mellan verksamheter			
Antal utlån på biblioteken (fördelat per bibliotek)			
Antal utlån per invånare	4,5	5,6	6,0
Antal sålda anläggningskort			

Målarbete utifrån de strategiska inriktningsområdena

En attraktiv och växande kommun

Detta strategiska inriktningsområde har brutits ned till nämndmålet

- Att erbjuda ett attraktivt kultur- och fritidsliv.

Förvaltningen arbetar kontinuerligt med att erbjuda ett utbud som har något för alla. Fokus-

- Ökad andel äldre: Samhällets behov ändras med en åldrande befolkning. Genom aktivt arbete kan folkhälsan påverkas i positiv riktning.
- Stillasittande befolkning: Förvaltningens arbete måste utöver beslutade målgrupper även riktas till att motverka och förebygga stillasittande.
- Utveckla kulturtillgångar och turism: Kartläggning av kommunens utbud och potential behöver genomföras.
- Ekonomiska förutsättningar: Kommande periods negativa budgettrend kommer att ställa krav på tydliga prioriteringar vilket kommer att påverka förvaltningens möjliga utbud.

grupper för kommande period kommer att vara åldrarna 7-20 samt 70+.

Den yngre målgruppen är divergerad och för att nå så många som möjligt planerar förvaltningen att nyttja ett appsystem där feedback kan ges snabbt samt önskemål och åsikter tas till vara på ett enkelt sätt. Många unga skulle inte kunna tänka sig att åka på ett fysiskt möte för att framföra sina åsikter, men att snabbt skriva

ett meddelande eller svara på en fråga kan vara lättare. Genom detta är förhoppningen att känslan av delaktighet kommer att stärkas.

Ett pilotprojekt med utökning av ungdomsgårdsverksamheten från att som tidigare finns i Gimo, Österbybruk och Östhammar till att även innefatta en ungdomsgård i Alunda kommer att genomföras.

Lovaktiviteterna kommer även fortsättningsvis att vara prioriterade. Arbete med att kartlägga hur fördelningen av kommunens stöd ser ut avseende genus, åldrar och aktiviteter kommer att genomföras för att kunna skapa en attraktiv kommun för flera.

För gruppen 70+ har en bibliotekarie anställts med särskilt ansvar. Målsättningen är att bättre kunna möta denna grupps behov och skapa forum för frågor som intresserar. På kommunens anläggningar finns personal med särskilt uppdrag att erbjuda träningsråd och prova-på-tillfällen för målgruppen. Hälsostategiskt planeras flera aktiviteter för att skapa en attraktiv kommun.

En hållbar kommun

Detta strategiska område är nedbrutet till nämndmålet

- Att erbjuda en hälsofrämjande, inkluderande och tillgänglig kultur- och fritidsverksamhet.

Under kommande period kommer stort fokus ligga på att skapa anläggningar som kan möta invånarnas önskemål och behov. I denna anda planeras en ny idrottsanläggning i Östhammar i dialog med föreningar och civilsamhälle.

I arbetet med att tillgängliggöra kommunens anläggningar och bad har Tekniska kontoret

genomfört en kartläggning vilken kommer att ligga till grund för framtida prioriteringar.

Spontanidrottsplatser och anläggningar med flexibla lösningar är områden som kommer att vara i fokus under kommande period.

Förvaltningen kommer att arbeta med Upplands idrottsförbund och deras satsning "Rörelseglädje hela livet".

En lärande kommun

Detta mål är i nämnden nedbrutet till

- Att erbjuda och främja arenor för bildning och lärande samt upplevelser som vidgar vyer, inspirerar och ger nya perspektiv
- Skapa en lärande inre organisation genom samarbeten och omvärldsspaning

Biblioteken inbjuder kontinuerligt till föredrag och författarläsningar inom ett brett område. Detta kommer att utvecklas och förhoppningen är att alla bibliotek i högre grad ska upplevas som tydlig samhällsnod i varje ort.

För ungdomarna i de orter där ungdomsgårdar finns är målet att nå så många som möjligt genom att erbjuda en variation i verksamheten.

KoFs organisation är under utveckling och rollerna prövas och förändras. Genom att delta i regionala och nationella nätverk skapar förvaltningen bättre förutsättningar för den lokala utvecklingen.

Ett långsiktigt samarbete med Uppsala Universitet är inlett där målet är att främja ungas läs- och upplevelser och genom detta utmana och skapa ett intresse för vidare läsning.

En öppen kommun

Detta strategiska inriktningsområde är nedbruttet i nämnd till

- Att erbjuda en kultur- och fritidsverksamhet som präglas av delaktighet och uppmuntrar till engagemang

Målgruppen 7-20 år är svår att nå genom våra traditionella metoder. En app är under upphandling och förhoppningen är att ungdomarna genom denna ska bli delaktiga i högre grad och vilja påverka verksamheten.

Förvaltningen planerar föreningsdialoger där personal på kvällstid besöker anläggningarna i de fem tätorterna och där möter föreningar och tar in deras inspel och behov. Förvaltningen deltar även i de kommunövergripande medborgardialoger som genomförs. Vid större förändringar genomförs enkätstudier och exempel på detta är enkätstudie genomförd inför planeringen av ny anläggning i Östhammar.

KoF är en förvaltning som många kommunicerar med och ett mål för verksamheten är att bli snabbare och tydligare i de svar som ges.

Nämndens mål och styrta

Strategiskt inriktningsområde	Nämndmål	Styrta	Måltal 2020
En attraktiv och växande kommun	Att erbjuda ett attraktivt kultur- och fritidsliv	(NMI Kultur)	58 %
		(NRI-index Fritid) NRI Region-index	56 %
		Antal besökare på kommunens ungdomsgårdar	430
		Antal besökare på samtliga bibliotek	
En hållbar kommun	Att erbjuda en hälsofrämjande, inkluderande och tillgänglig kultur- och fritidsverksamhet	Medellivslängd	83
En lärande kommun	Att erbjuda och främja arenor för bildning och lärande samt upplevelser som vidgar vyer, inspirerar och ger nya perspektiv	Antal evenemang där hälsa, samhällsfrågor eller vetenskap är tema	30
		Antal utlån av barn- och ungdomslitteratur	
		Skapa en lärande inre organisation genom samarbeten och omvärldsspaning	
En öppen kommun	Att erbjuda en kultur- och fritidsverksamhet som präglas av delaktighet och uppmuntrar till engagemang	Andel unga som svarat på LUPPen	

Verksamhetsförändringar, konsekvenser och uppdrag 2020

Inför 2020 kommer KoF att förstärka kommunikationskapaciteten. Det blir allt mer uppenbart att det inte spelar någon roll vilken typ av evenemang som anordnas om inte kommunikation finns i många typer av medier. Förändringen går fort och kommunikationen måste fungera både traditionellt i pappersform till våra äldre - och i snabba sociala medier till våra yngre. En satsning kommer därför att göras på utökad kommunikation under 2020.

Simhallen i Frösåkershallen kommer inte längre att finnas tillgänglig. Detta kommer att ställa krav på kommunens två andra anläggningar, främst Gimo. Öppettider behöver ses över och planering skötas.

De fastigheter som tidigare tillhört KoF har under 2019 övergått till Tekniska kontoret och 2020 blir första år med hyressättning vilket kan komma att påverka verksamheten.

Förvaltningen får ansvar för kommunens innehav av "kulturfastigheter". Dessa behöver definieras och hanteras. Kompetens för detta behöver eventuellt anlitas.

Verksamheten 2021 - 2023

Under perioden 2021-2023 kommer förvaltningen att ha fokus på att arbeta med att kartlägga och göra arbetet med stöd transparent och tillgänglig. Förhoppningen är att de olika typer av stödformer som finns lätt ska kunna sökas och nås digitalt. Detta skulle spara arbete på förvaltningen och också göra processer och ansökningar enklare för allmänheten.

Kommunens idrottsanläggningar är i ett gene-

rellt dåligt skick. Under nämnd period behöver detta eftersatta underhåll hanteras och utbudet ses över.

Med den scen som finns att tillgå på Storbrunn bör utbudet av olika typer av föreställningar kunna öka.

Österbybruks Herrgård och herrgårdsområde kommer att bli en ny del i förvaltningens område och detta kommer förhoppningsvis att kunna berika kulturlivet med ytterligare en scen och andra möjligheter.

Den nyantagna kulturarvspolitiken kan komma att påverka inriktningen på förvaltningens arbete.

Under slutet av mandatperioden är målet att ta fram en kulturstrategisk plan för att tydliggöra nämndens kulturpolitiska inriktning.

Ekonomisk planering

För kommande år finns planer för utökning av tjänst för kommunikation och evenemang.

Risk föreligger att hyror kommer höjas i och med att Tekniska Förvaltningen tar över driften av anläggningarna och i och med detta kommer att starta renoveringar av dessa. Förhoppningsvis kommer en del av dessa hyreshöjningar kunna pareras med att personal har flyttat från vår förvaltning till Tekniska. De ofördelade medlen minskar på grund av detta och det innebär minskad beredskap att parera oförutsedda kostnader.

Ramökningarna som ligger för åren 2022 och 2023 avser extra tillskott på grund av förväntat högre kostnader för ny sporthall i Östhammar.

RESULTATRÄKNING (TKR)	BOKSLUT 2018	BUDGET 2019	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
Intäkter (+)	13 644	14 447	14 519	14 507	14 507	14 507
Kostnader (-)	-46 557	-54 204	-54 474	-54 428	-58 028	-58 028
varav personalkostnader	-15 880	-18 892	-19 363	-19 363	-19 363	-19 363
varav lokalkostnader	-12 794	-14 916	-15 125	-15 125	-18 725	-22 325
varav övriga kostnader	-17 883	-20 396	-19 986	-19 940	-19 940	-16 340
Nettokostnader	-32 913	-39 757	-39 955	-39 921	-43 521	-43 521

DRIFTBUDGET (TKR)	BOKSLUT 2018	BUDGET 2019	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
100 Politisk verksamhet						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-280	-355	-357	-357	-357	-357
130 Övrig politisk verksamhet						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-184	0	0	0	0	0
230 Turistverksamhet						
Intäkter	13	15	15	15	15	15
Kostnader	-97	-147	-148	-148	-148	-148
263 Miljö, hälsa o hållbar utveckling						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	0	-318	-320	-319	-319	-319
300 Allmän fritidsverksamhet						
Intäkter	539	101	102	101	101	101
Kostnader	-5 716	-6 231	-6 262	-6 257	-6 257	-6 257
310 Stöd till studieorganisationer						
Intäkter	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-350	-350	-352	-351	-351	-351
315 Allmän kulturverksamhet						
Intäkter	1 390	955	960	959	959	959
Kostnader	-4 485	-5 192	-5 218	-5 214	-5 214	-5 214
320 Bibliotek						
Intäkter	240	963	968	967	967	967
Kostnader	-11 627	-13 426	-13 493	-13 481	-13 481	-13 481

DRIFTBUDGET (TKR)	BOKSLUT 2018	BUDGET 2019	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
340 Idrotts- och fritidsanläggningar						
Intäkter	11 385	11 744	11 802	11 792	11 792	11 792
Kostnader	-21 847	-25 181	-25 306	-25 285	-28 885	-28 885
350 Fritidsgårdar						
Intäkter	77	9	9	9	9	9
Kostnader	-1 970	-2 344	-2 356	-2 354	-2 354	-2 354
920 Gemensamma verksamheter						
Intäkter	0	660	663	663	663	663
Kostnader	0	-660	-663	-662	-662	-662
Nettokostnader	-32 913	-39 757	-39 955	-39 921	-43 521	-43 521

Investeringsbudget

INVESTERINGSBUDGET, NETTO (TKR)	BUDGET 2020	PLAN 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
Ofördelat	1 700	1 700	1 700	1 700
Summa	1 700	1 700	1 700	1 700

Östhammars kommun

Stångörsgatan 10, Box 66 • 74221 Östhammar

Tel: 0173-860 00 • E-post: osthammardirekt@osthammar.se

Hemsida: www.osthammar.se • Orgnr: 212000-0290

Missiv angående ändringar och tillägg i handlingen Budget 2020, plan 2021-2023

från utskick till KS den 29 oktober 2019
till utskick KF den 19 november 2019

Efter KS utskicket är innehållsförteckningen justerad med en förskjutning på en sida från och med organisation från sida 5 till 6 och fram till kassaflödesanalys som låg på sida 26 och nu ligger på sida 27.

Utöver rättning på grund av felstavningar och saknade punkter är handlingen ändrad på nedanstående sätt

Sid	Före ändring	Ändring	Kommentar
4		Ordförande har ordet	Text saknades till KS
23	Rationalisering år 2021 på 3,0 mnkr fördelat i nivå med 2019 års beting.	Rationalisering år 2021 på 3,0 mnkr fördelat i nivå med 2019 års beting varav Barn- och utbildningsnämnden och Socialnämnden tar 1,4 mnkr vardera.	Sidnumret var 22 till KS Förtydligande angående rationalisering Motsvarande uppgift struken under respektive nämnds specifikation.
24		För specifikation se respektive nämnds avsnitt under Kommunens verksamhet från och med sida 29.	Sidnumret var 23 till KS Hänvisning till ytterligare detaljer av investeringar
61	Kommunstyrelsesens arbetsutskott har valt att stärka finansieringen till nämndens verksamhet.	Kommunstyrelsesens arbetsutskott föreslår en förstärkning av finansieringen till nämndens verksamhet.	Sista stycket första meningen

Missiv angående ändringar och tillägg i handlingen Budget 2020, plan 2021-2023

från utskick till KSAU den 22 oktober 2019
till utskick KS den 29 oktober 2019

Utöver rättning på grund av felstavningar och enklare förtydliganden är handlingen ändrad på nedanstående sätt

Sid	Före ändring	Ändring	Kommentar
12	De långfristiga lånen beräknas öka med 220 mnkr 2020 och totalt under perioden med 460 mnkr för att uppgå till 880 mnkr vid utgången av 2023.	För att finansiera pågående investeringar 2019 samt nya 2020 och 2021 beräknas de långfristiga lånen öka med ...	Första kolumnen fjärde stycket. Förtydligande angående orsak till ökning långfristiga lån.
13		Med ett resultat på 25 mnkr återställer vi vårt negativa resultat från 2018 på -1,9 mnkr samt även vårt prognosticerade underskott på -4,4 mnkr 2019.	Andra kolumnen näst sista stycket, tillagd sista mening.
14		Ny rad Återställning enligt balanskrav i enlighet med ändringen sid 13.	I tabellen Balanskravsutredning har information om återställning enligt balanskrav 2018 och 2019 lagts till. Summeringen 2020 har korrigerats utifrån detta.
17		Styrtal	I kolumnen styrtal förändrat måltal 2020 enl nedan
17	100	150	Styrtal 2 Befolkningsutveckling
17	1,6 %	1,9 %	Styrtal 4 Långsiktiga finansieringen av välfärdstjänster

Bygg- och miljönämnden

Tekniska förvaltningen

BMN-2015-1644

§ 119. Marma 1:67, antagande av detaljplan Prästgårdshöjden

Beslut

Bygg- och miljönämnden föreslår Kommunfullmäktige att:

- godkänna granskningsutlåtandet.
- besluta att detaljplanen inte bedöms medföra betydande miljöpåverkan.
- anta detaljplanen för Marma 1:67, Prästgårdshöjden.

Upplysningar

Planen hanterades med utökat förfarande enligt Plan- och bygglagen, PBL (2010:900).

Bakgrund

Tidigare beslut

Bygg- och miljönämndens arbetsutskott beslutade, den 2015-08-15 att lämna positivt planbesked för det aktuella området.

Beslut om programsamråd togs av Bygg- och miljönämnden den 2016-05-30. Planen var på programsamråd under perioden 15 juni - 10 augusti 2016.

Beslut om samråd togs av Bygg- och miljönämndens arbetsutskott den 2017-03-08. Planen var på samråd under perioden 15 mars – 5 april 2017. Totalt inkom 26 yttranden under samrådstiden.

Beslut om granskning togs av Bygg- och miljönämnden den 2018-06-20. Planen var på granskning under perioden 4 juli – 15 augusti 2018. Totalt inkom 16 yttranden.

Planområdet och planförslaget

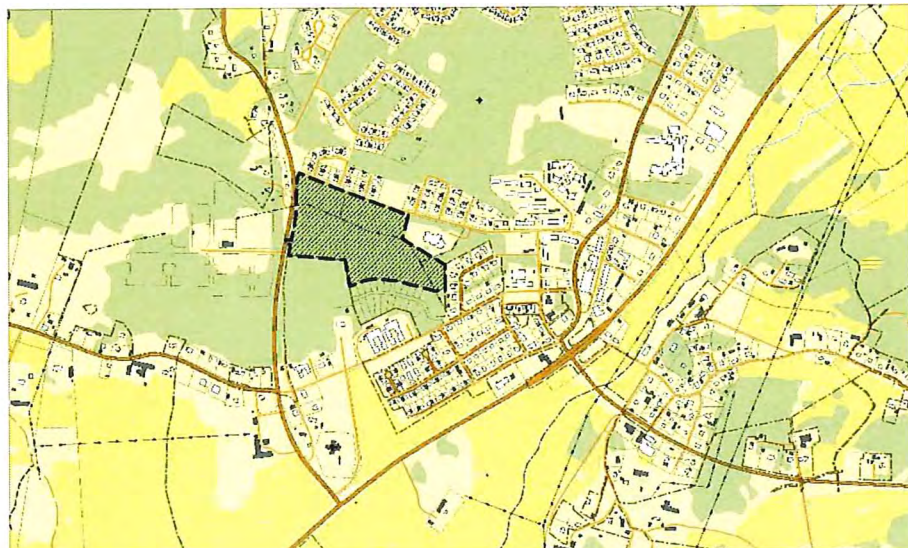
Planområdet är beläget i centrala Alunda ungefär 600 meter öster om centrum och ungefär 500 meter norr om kyrkan.

Det gränsar till Olandsvägen i söder, Skyndelvägen i väster och Torpvägen i norr. Planområdet upptar en yta om cirka 7,5 ha.

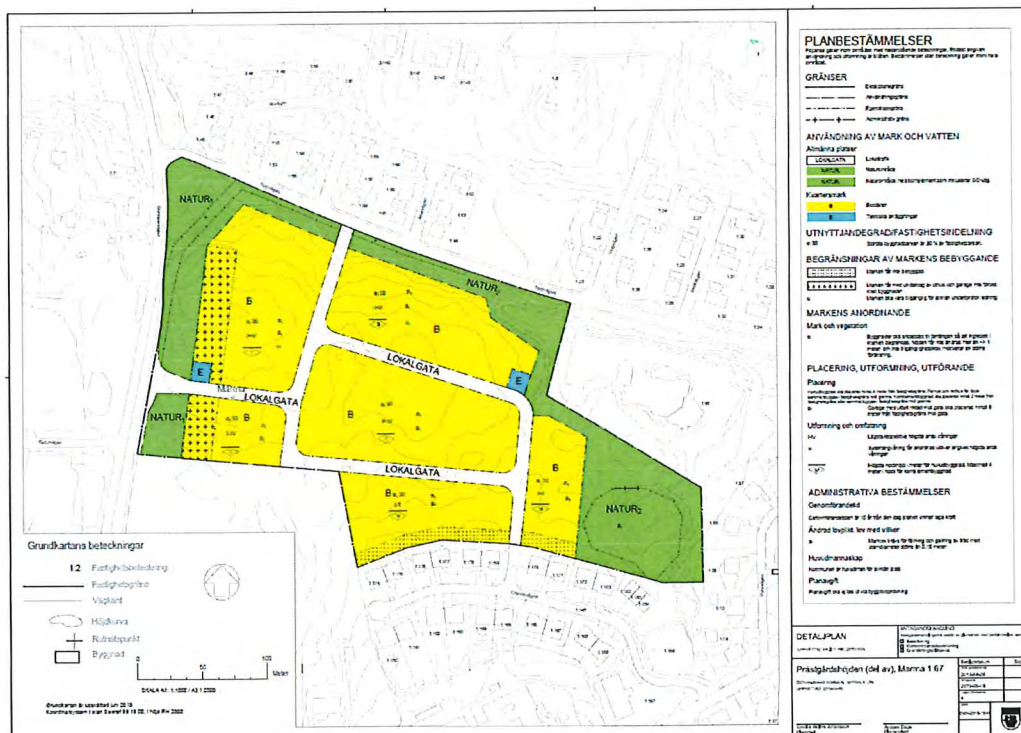
Bygg- och miljönämnden

Forts. § 119

Planområdet

Detaljplanens syfte är att möjliggöra för centralt belägna bostäder i Alunda tätort. Detaljplanen är flexibel och medger olika typer av bostadsbebyggelse.

Plankartan

Handwritten mark

Handwritten mark

Bygg- och miljönämnden

Forts. § 119

Revideringar som gjorts efter granskningen

- Ledningsrätt har upphävts
- Utredning om trafiklösning har tagits fram
- Redaktionella förändringar

Handlingar

Antagandehandlingarna består av

- Plankarta
- Planbeskrivning
- Granskningsutlåtande
- Behovsbedömning
- Planprogram
- Dagvattenutredning
- Naturvärdesinventering
- Bevarandestatusutredning
- Trafikbulerutredning
- Trafikutredning

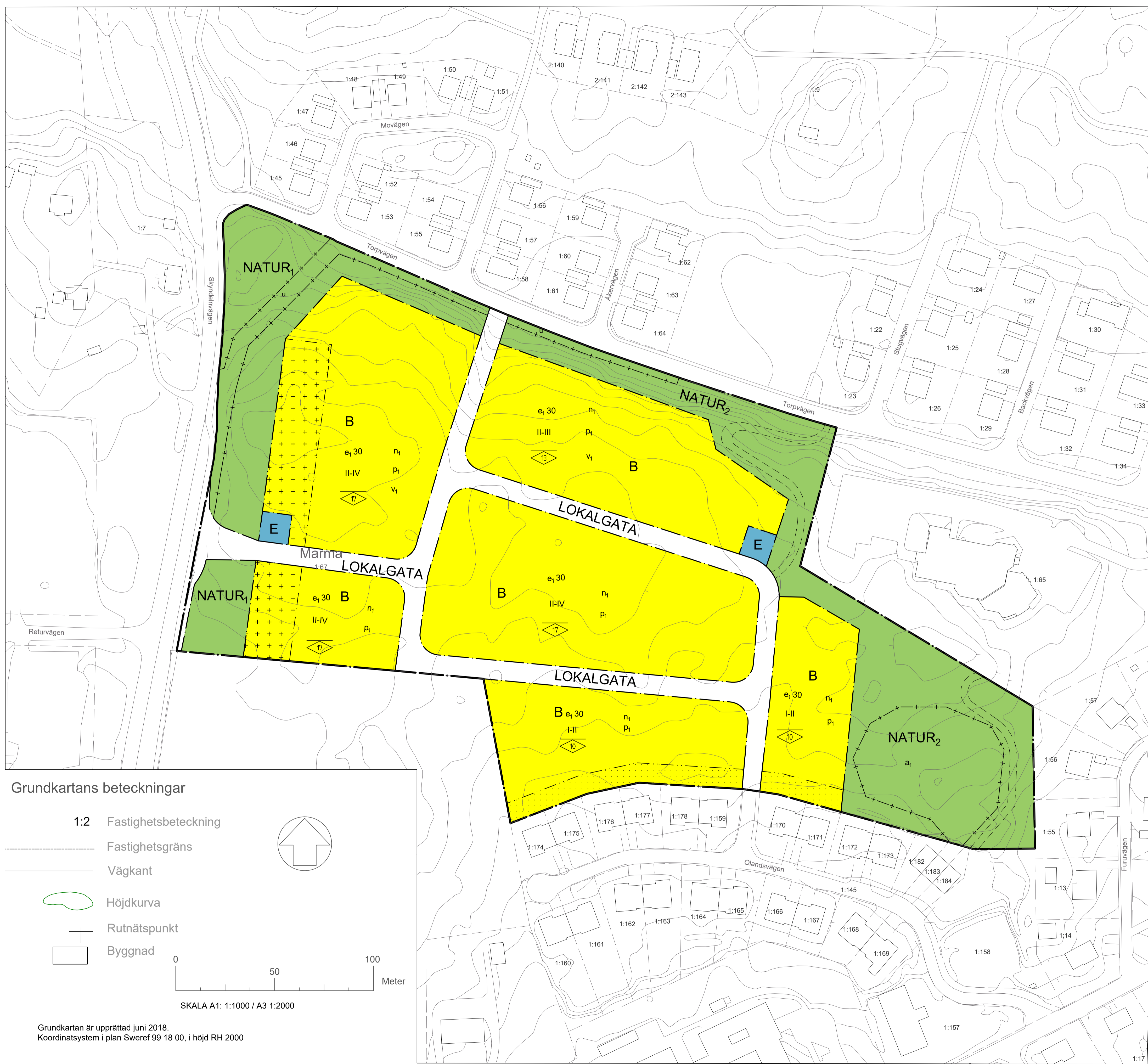
Bilaga:

Besvärshänvisning

AB

CB

Grundkartans beteckningar

- 1:2 Fastighetsbeteckning
- Fastighetsgräns
- Väggkant
- Höjdkurva
- Rutnätspunkt
- Byggnad

0 50 100 Meter

SKALA A1: 1:1000 / A3 1:2000

Grundkartan är upprättad juni 2018.
Koordinatsystem i plan Sweref 99 18 00, i höjd RH 2000

PLANBESTÄMMELSER

Följande gäller inom områden med nedanstående beteckningar. Endast angiven användning och utformning är tillåten. Bestämmelser utan beteckning gäller inom hela området.

GRÄNSER

- Detailplanegräns
- Användningsgräns
- Egenskapsgräns
- Administrativ gräns

ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN

Allmänna platser

- LOKALGATA Lokaltrafik
- NATUR₁ Naturområde
- NATUR₂ Naturområde med komplement som inkluderar GC-väg

Kvartersmark

- B Bostäder
- E Tekniska anläggningar

UTNYTTJANDEGRAD/FASTIGHETSINDELNING

e_{1,30} Största byggnadsareal är 30 % av fastighetsarean.

BEGRÄNSNINGAR AV MARKENS BEBYGGANDE

- Marken får inte bebyggas
- Marken får med undantag av uthus och garage inte förses med byggnader
- u Marken ska vara tillgänglig för allmän underjordisk ledning

MARKENS ANORDNANDE

Mark och vegetation

n₁ Byggnader ska anpassas till terrängen så att ingrepen i marken begränsas, höjden får inte ändras mer än +/- 1 meter, om inte tillgänglighetskrav motiverar en större förändring.

PLACERING, UTFORMNING, UTFÖRANDE

Placering

Huvudbyggnad ska placeras minst 4 meter från fastighetsgräns. Parhus och radhus får dock sammanbyggas i fastighetsgräns mot gränne. Komplementbyggnad ska placeras minst 2 meter från fastighetsgräns eller sammanbyggas i fastighetsgräns mot gränne.

p₁ Garage med utfart riktad mot gata ska placeras minst 6 meter från fastighetsgräns mot gata.

Utformning och omfattning

I-IV Lägsta respektive högsta antal våningar

v₁ Suterängsvåning får anordnas oöver angivet högsta antal våningar

B Högsta nockhöjd i meter för huvudbyggnad. Maximalt 4 meter i nock för komplementbyggnad

ADMINISTRATIVA BESTÄMMELSER

Genomförandetid

Genomförandetiden är 10 år från den dag planen vinner laga kraft

Ändrad lovplikt, lov med villkor

a₁ Marklov krävs för fällning och gallring av träd med stamdiameter större än 0,15 meter.

Huvudmannaskap

Kommunen är huvudman för allmän plats

Planavgift

Planavgift ska ej tas ut vid bygglovsprövning

DETALJPLAN		ANTAGANDEHANDLING	
UPPRÄTTAD ENLIGT PBL (2010:900)		Antagandehandlingarna består av plankartan med bestämmelser samt:	
		☒ Beskrivning ☒ Genomförandebeskrivning ☒ Granskningsutlåtande	
Prästgårdshöjden (del av), Marma 1:67		Beslutsdatum	Sign
ÖSTHAMMARS KOMMUN, UPPSALA LÄN		2019-04-24	
UPPRÄTTAD 2019-04-10		Antagande	
		2019-06-18	
		Lagkraftvinnande	
		DNR	
		BMN-2015-1644	
Cecilia Willén Johansson Planchef	Andree Dage Planarkitekt		

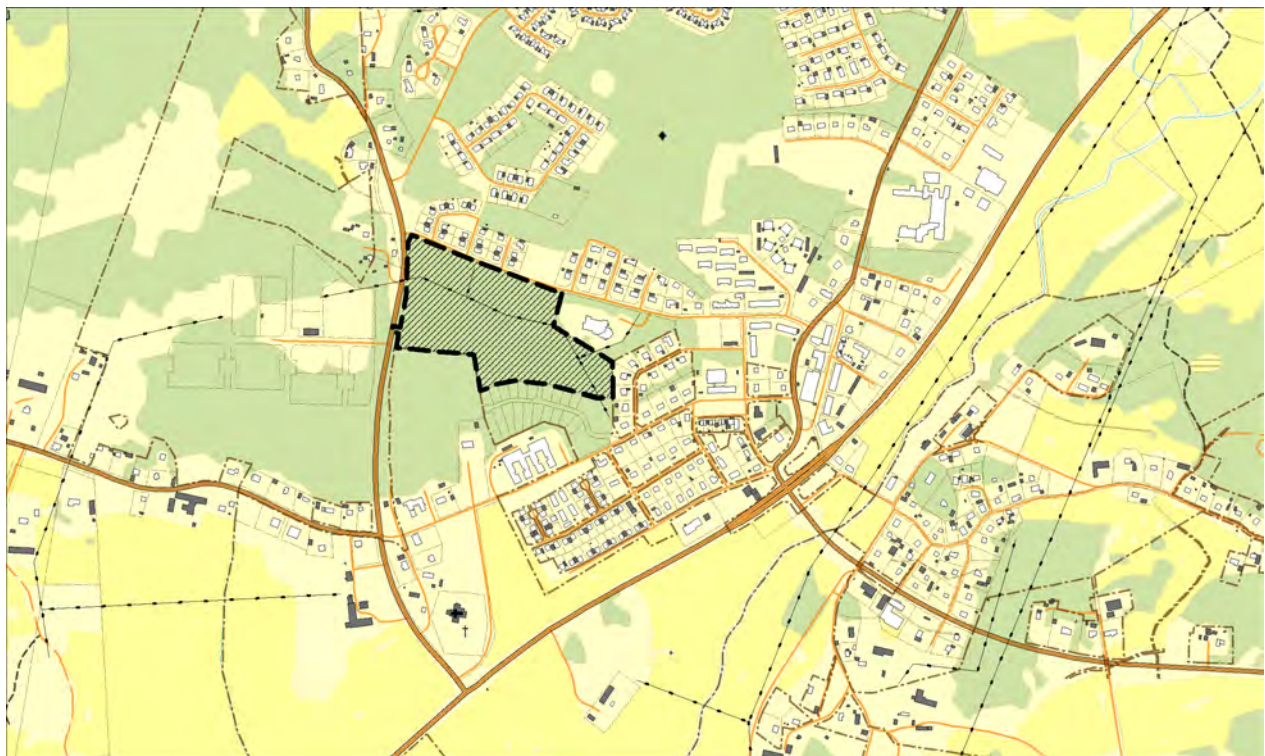

PLANBESKRIVNING

Detaljplan för Prästgårdshöjden, del av fastigheten
Marma 1:67, Alunda
Östhammars kommun, Uppsala län

Upprättad 2019-04-10

Planområdets läge i tätorten Alunda

INLEDNING

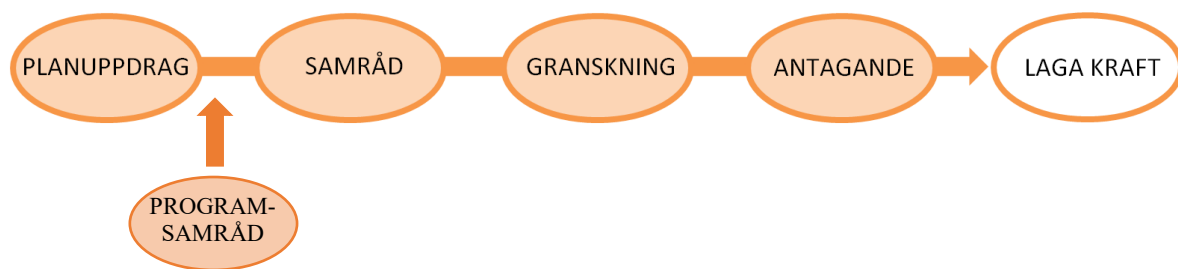
Vad är en detaljplan?

En detaljplan ska ge en samlad bild av markanvändningen och hur den fysiska miljön är tänkt att förändras och bevaras. I detaljplanen ska allmänna platser, kvartersmark och vattenområden och gränserna för dessa redovisas. Detaljplanen reglerar rättigheter och skyldigheter, inte bara mellan markägarna och samhället utan också markägarna emellan. Den är juridisk bindande och bestämmer bland annat vilken typ av bygglov som ges i olika områden eller vilken hänsyn som måste tas till strandskydd, riksintressen eller kulturhistoriska värden.

Arbetet med att ta fram en detaljplan regleras i plan- och bygglagen, PBL.

Processen

Detaljplanen hanteras med ett utökat förfarande med planprogram enligt Plan- och bygglagen 2010:900.

Planarbetet inleddes med ett planprogram som angav mål och riktlinjer för kommande planarbete. Planprogrammet var ett frivilligt steg som kommunen valde för att få in synpunkter från berörda myndigheter, organisationer, allmänhet och sakägare i ett tidigt skede.

Planprogrammet och de synpunkter som inkom under programsamrådet användes som underlag när ett förslag till detaljplan arbetades fram. Förslaget till detaljplan arbetades sedan om och var ute på samråd för att samla in ny information och nya synpunkter. Detaljplanen har sedan dess arbetats om ytterligare en gång och varit ute på granskning för att återigen samla in ny information och nya synpunkter. Efter granskning tas detaljplanen upp för beslut om antagande i Kommunfullmäktige.

PLANHANDLINGAR

Till planförslaget hör:

- Plankarta
- Planbeskrivning
- Behovsbedömning
- Fastighetsförteckning*

UTREDNINGAR OCH ÖVRIGA UNDERLAG

- Planprogram
- Granskningsutlåtande
- Naturvärdesinventering, NVI 2016-09-19
- Trafikbullerutredning, 2016-11-01
- Dagvattenutredning, 2017-03-01
- Bevarandestatusutredning, 2018-06-13
- Trafikutredning 2019-05-29

Handlingar markerade med * finns inte på webbplatsen på grund av dataskyddsförordningen(GDPR).

PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra för ny bostadsbebyggelse i centrala Alunda där närhet till både service och kollektivtrafik finns. Det finns idag en stor efterfrågan på bostäder och byggbar mark i tätorten. Ambitionen är att skapa ett nytt bostadsområde där det erbjuds olika boendeformer som passar livets alla skeden. Det strategiska läget nära Alunda centrum tas tillvara genom en relativt hög exploateringsgrad.

PLANDATA

Planområdets storlek, läge och avgränsning

Programområdet är beläget i centrala Alunda och omfattar ca 7,5 ha mark. Det gränsar till Torpvägen i norr och till Skyndelvägen i väster.

Nuvarande markanvändning och markägoförhållanden

Planområdet omfattas av delar av fastigheten Marma 1:67 som ägs av Östhammars kommun. Området består idag av oexploaterad skogsmark.

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

Översiktliga planer

I översiktsplanen, antagen 2016, anges att det finns stora möjligheter för Alunda att utvecklas, framförallt genom att befintliga bostadsområden förtätas och knyts samman. Delar av området pekas i översiktsplanen ut som utredningsområde för bebyggelseutveckling, men delar pekas också ut som grönområde. I översiktsplanen benämns tätortskartorna som ”Förslagskarta inför kommande fördjupning”.

Planförslaget bedöms i dagsläget inte vara helt överensstämmande med översiktsplanens intentioner. Bebyggelsestrycket i tätorten är stort och en naturvärdesinventering är gjord som stöd för en bedömning av värdena. En anpassning av planen för att behålla de flesta av områdena som utpekats som skyddsvärda har gjorts.

Detaljplaner

Större delen av området är inte detaljplanlagt sedan tidigare. I områdets norra del berörs mindre remsor av omkringliggande detaljplaner 4.04 (03-ALU-993), 4.09 (03-75:26) och 4.12 (03-76:236). Marken som berörs är planlagt som parkmark och större delen av denna mark föreslås

nu planläggas som natur. I öster berörs en mindre del av detaljplan 4:03 (03-ALU-922), även här är marken idag planlagd som park och planläggs som natur i detta förslag till detaljplan.

En liten del av planområdet berör också detaljplanen 4.31 (0382-P04/4), för industriområdet väster om Skyndelvägen. Denna har en löpande genomförandetid till juni 2019 och berörs endast vid den föreslagna infarten. Att ändra denna del bedöms inte innebära några negativa konsekvenser för någon fastighetsägare.

Riksintressen

Riksintresse för Totalförsvaret

Området berörs av Riksintresse Totalförsvaret, Stoppområde höga objekt och Influenzområde luft- rum. Inom sådana områden får ny bebyggelse inte överstiga 45 meter.

Kommunala beslut

Bygg- och miljönämndens arbetsutskott fattade 2015-08-12 beslut om att påbörja planarbete för området. Planen hanterades med utökat förfarande med planprogram.

Beslut om programsamråd fattades 2016-05-25 av Bygg- och miljönämnden. Planprogrammet var ute på programsamråd under perioden 16 juni – 10 augusti 2016.

Beslut om samråd fattades 2017-03-08 av Bygg- och miljönämndens arbetsutskott. Detaljplanen var ute på samråd under perioden 15 mars – 5 april 2017.

Beslut om granskning fattades 2018-06-20 av Bygg- och miljönämnden och var ute på granskning under perioden 4 juli – 15 augusti 2018.

BEHOVSBEDÖMNING

Förenlighet med 3,4 och 5 kap Miljöbalken

Markanvändningen i planen är förenlig med bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden enligt miljöbalken 3 och 4 kap.

Vid planering skall kommuner och myndigheter iaktta miljökvalitetsnormer enligt miljöbalkens 5 kap 3 §. Detaljplanen utformas så att dess genomförande inte leder till att miljökvalitetsnormerna överskrids.

Behovsbedömning och ställningstagande

Kommunen har tagit fram en checklista för behovsbedömning. Enligt checklistan anses inte genomförandet av detaljplanen påvisa negativ effekt på miljön, hälsan eller hushållning med mark, vatten och andra resurser. Ett genomförande av planen bedöms inte enskilt eller sammanvägt bli betydande om förebyggande åtgärder beskrivna i denna handling vidtas.

Kommunens bedömning är att detaljplanens genomförande inte innebär en betydande påverkan på miljön. Planen kommer därför att hanteras utan en miljöbedömningsprocess och en miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap miljöbalken kommer inte att upprättas.

Länsstyrelsen bedömde, i sitt yttrande under programsamrådet, med beaktande av kriterierna i bilaga 4 till förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar (MKB), att rubricerad detaljplan inte kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som avses i 6 kap. 11 § Miljöbalken (MB).

FÖRUTSÄTTNINGAR OCH FÖRÄNDRINGAR

Natur och kultur

Mark, vegetation, djurliv

Planområdet är idag ett oexploaterat skogsområde där marken består av främst berg och morän. Området domineras av jämngammal tallskog som förmodligen är gallrad vid något tillfälle då träden står med nästan samma avstånd från varandra över hela ytan. Närmast Torpvägen finns en remsa med äldre barrskog och litet inslag av lövträd.

Bilden till vänster: Skogen inom planområdet, till vänster syns den yngre skogen som domineras av tall och till höger syns den något äldre skogen med dominans av gran. **Bilden till höger:** Områdets sluttning ner mot Torpvägen.

I samband med planarbetet har en naturvärdesinventering gjorts. Den visar på generellt låga naturvärden inom området men har pekat ut tre olika naturvärdesobjekt. Samtliga utpekade naturvärdesobjekt har bedömts ha påtagligt naturvärde, naturvärdesklass 3.

Skalan för naturvärdesklasser består av:

- Högsta naturvärde (naturvärdesklass 1),
- Högt naturvärde (naturvärdesklass 2),
- Påtagligt naturvärde (naturvärdesklass 3)
- Visst naturvärde (naturvärdesklass 4).

Naturvärdesobjektens läge och omfattning redovisas i kartan nedan. Planområdets gräns har förändrats sedan naturvärdesinventeringen gjordes och större delen av naturvärdesobjekt 3 utgår från planområdet. En mindre del, längst upp i norr, är dock belägen inom nuvarande planområde.

Karta över inventeringsområdet och de fynd som påträffats. Planområdet har minskats sedan naturvärdesinventeringen gjordes och större delen av naturvärdesobjekt 3 utgår från planområdet.

1. Barrblandskog vid Torpvägen

Skogsmark som sluttar ned mot Torpvägen i norr. Markförhållanden är friska- något fuktiga. Olikåldrigt trädskikt som domineras av gran och tall. Några äldre aspar samt också yngre björk och rönn. I fältskiktet har bland annat blodrot, blåbär, liljekonvalj, nattviol, odon och ekorrhör påträffats.

Biotopvärde: Gamla träd (tall, asp, gran), olikåldrigt trädskikt, nordslänt, frodigt risskikt.

Artvärde: Inga förekomster av naturvårdsarter. Växten linnea antyder dock en viss skoglig kontinuitet. Nattviol kan fungera som indikatorart för äng och bete men inte som skoglig signalart.

2. Bestånd av gamla tallar vid Kyrkgärdet

I områdets sydöstra del finns ett bestånd av ett tiotal gamla tallar samlade kring en bergsknalle. Tallarnas ålder uppgår till drygt 150 år. Markförhållanden är torra till i svackorna friska. På platsen finns även bland annat lite björk, gran, lönn, sälj, blåbär, kruståtel och liljekonvalj.

Biotopvärde: Tallskog med träd som är betydligt äldre än i det omgivande landskapet, solexponerade träd.

Artvärde: Objektet saknar naturvårdsarter.

3. Sumpskog vid Skyndelvägen (endast en liten del av naturvärdesobjekt 3 är belägen inom planområdet)

Liten sumpskog vid Skyndelvägen. Närmast vägen finns en trumma och i anslutning till denna en mindre vattensamling. I vattensamlingen påträffades mindre vattensalamander. Inom området finns någon tall, yngre björk, klibbal, lövsly och vide. Blodrot, bredkaveldun, kråklöver, skavfräken, starrarter och vecketåg.

Biotopvärde: Fuktig skog, liten vattensamling, solexponerad vattensamling.

Artvärde: Mindre vattensalamander, visserligen en vanlig art men som ställer krav på sin miljö.

Vid inventeringen påträffades totalt två fridlysta arter inom planområdet, Jungfru Marie nycklar och nattviol. Jungfru Marie nycklar påträffades på två platser (inom nuvarande planområde) och är möjligen den vanligaste orkidén i Sverige men är liksom alla andra orkidéer fridlyst. Nattviol påträffades med sammanlagt två exemplar i områdets östra del. Strax söder om planområdet, vid sumpskogen intill cykelvägen som löper parallellt med Skyndelvägen, påträffades även mindre vattensalamander som också är en fridlyst art.

I planförslaget bevaras delar av skogsmarken och planläggs som naturmark. Det handlar främst om ytor mot Skyndelvägen och Torpvägen där marken är kuperad och där det även kan vara bra med en buffert mellan bostäder och vägar. Det område som i naturvärdesinventeringen utpekats som "Naturvärdesobjekt 2" föreslås också bevaras och planläggas som naturmark. Naturmark regleras med bestämmelserna **NATUR₁** eller **NATUR₂** i plankartan. **NATUR₁** syftar till ett vanligt naturområde medan **NATUR₂** innefattar naturområde med komplement som inkluderar gång- och cykelväg.

Området som i naturvärdesinventeringen pekades ut som "Naturvärdesobjekt 1" behöver tas i anspråk för bostadsbebyggelse och bedöms inte vara möjlig att bevara i en kommande exploatering. Ambitionen är dock att vid avverkning ta tillvara på den döda veden och lägga upp den i faunadepåer i annat naturområde. Naturvärdesobjekten visar ofta på en specifik karaktär men behöver inte nödvändigtvis innebära att området måste bevaras eller skyddas. I tätorten Alunda är bostadsförsörjningen ett så pass angeläget intresse att kommunen bedömer att det väger tyngre än platsens naturvärden. Det finns några exemplar Jungfru Marie nycklar som inte kommer vara möjliga att bevara då de sammanfaller med lokalgatans anslutning till Torpvägen. Lokalgatan är placerad i en före detta ledningsgata för att ingreppen i marken ska bli så små som möjligt, i övrigt råder stora höjdskillnader mellan planområdet och Torpvägen.

Bedömning av bevarandestatus och risker för påverkan för fridlysta arter

En bedömning har gjorts av samtliga funna arter som är skyddade enligt Artskyddsförordningen. De arter som bedömts är orkidéerna Jungfru Marie nycklar och nattviol. De bedöms ha en gynnsam bevarandestatus lokalt regionalt och nationellt och den planerade verksamheten riskerar inte att påverka arternas bevarandestatus. Mindre vattensalamander har också bedömts även om det berörda området till största del ligger utanför planområdet. Det kan finnas en viss påverkan på

mindre vattensalamander under utbyggnadsfasen som påverkar bevarandestatusen för arten negativt. Detta går dock att hantera genom förebyggande åtgärder i samband med utbyggnaden i området. För mer information se bevarandestatusutredningen.

Stadsbild

Detaljplanen innebär att skogsmark, det vill säga tidigare obebyggd mark, tas i anspråk för ny bebyggelse. Det innebär en förändring av såväl den aktuella platsen som området som helhet. Troligen kan den största förändringen uppfattas från Torpvägen men även från väg 288 kommer stadsbilden att se förändrad ut.

Kulturmiljö och fornlämningar

Det finns inga registrerade fornlämningar inom området. En mindre del av planområdet ligger inom bevarandeområde ÖS 27 som bland annat redovisas i Jord och järn, kulturhistoriska miljöer i Östhammars kommun (1999). Ös 27 gäller Alunda centralbygd och omfattar ett väldigt stort område. De värden som beskrivs i närheten av programområdet är bland annat Alunda kyrkomiljö och äldre egnahemsbebyggelse i Alunda tätort. Planområdet är, liksom större delen av tätorten Alunda, beläget inom område utpekade för bevarande av natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet. Områdets läge i tätorten och det faktum att det består av skogsmark gör att en exploatering inte bör påverka odlingslandskapets värden negativt.

Miljöförhållanden

Miljö kvalitetsnormer

Planens genomförande ska inte leda till att miljö kvalitetsnormer överskrids. I checklista för behovsbedömning som kommunen tog fram i startskedet bedömdes att miljö kvalitetsnormer för luft och ljud inte påverkas av planens genomförande.

I den dagvattenutredning som tagits fram konstateras att detaljplanens genomförande inte bedöms medföra risk för försämring av miljö kvalitetsnormerna för vatten. Detta på grund av att den ekologiska statusen inte är kopplad till föroreningshalter i dagvatten samt att kvicksilverföroreningar till stor del tillförs området via atmosfärisk deposition. Recipienten har dock problem med övergödning och exploateringen medför en liten ökning av utsläppet av fosfor och kväve även efter rening. Exploateringen bedöms dock inte påverka recipientens status i någon större utsträckning då dessa utsläpp i jämförelse med recipientens totala avrinningsområde sannolikt är ganska små eftersom att avrinningsområdet till stor del består av åkermark. Arbeta med att få ner övergödningen i recipienten pågår parallellt med denna detaljplan.

Förorenad mark

Det finns inga kända föroreningar i marken och inga indikationer på tidigare verksamheter inom området.

Radon

Enligt kommunal praxis ska radonmätning ske i bygglovsskedet. Tidigare översiktlig kartläggning av radon inom kommunen har visat sig vara opålitlig när det handlar om att ge indikation på ra-

donhalt i färdig byggnad. Det är upp till respektive fastighetsägare att vidta tillräckliga åtgärder för att rikt- och gränsvärden inte ska överskridas.

Störningar

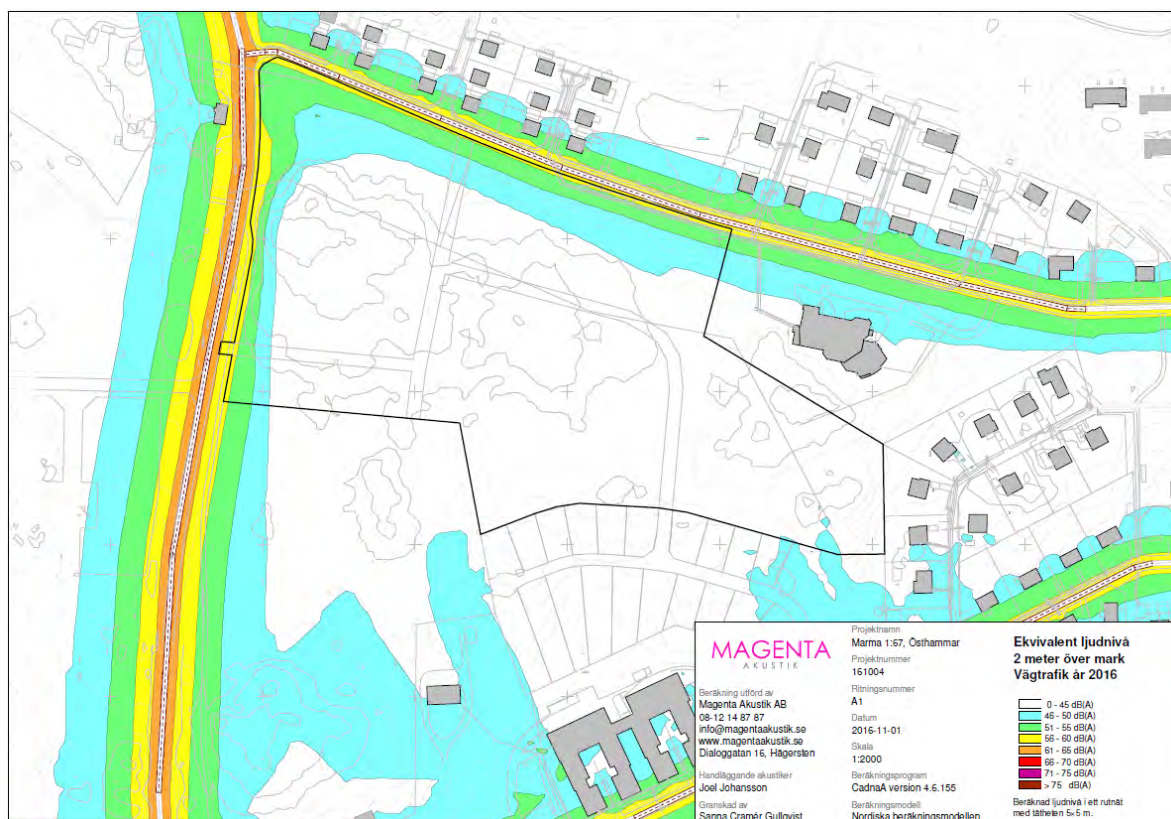
Buller

En trafikbullerutredning har gjorts för att säkerställa att riktvärden gällande buller inte riskerar att överskridas. Slutsatsen är att det finns goda möjligheter att uppföra bostadsbebyggelse inom planområdet utan att gällande riktvärden överskrids:

- 55 dBA ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad samt 50 dBA ekvivalent ljudnivå
- 70 dBA maximal ljudnivå vid en uteplats om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden
- 60 dBA ekvivalent ljudnivå kombinerat med uteplats om högst 50 dBA och 70 dBA maximal ljudnivå för bostäder om högst 35 kvadratmeter.

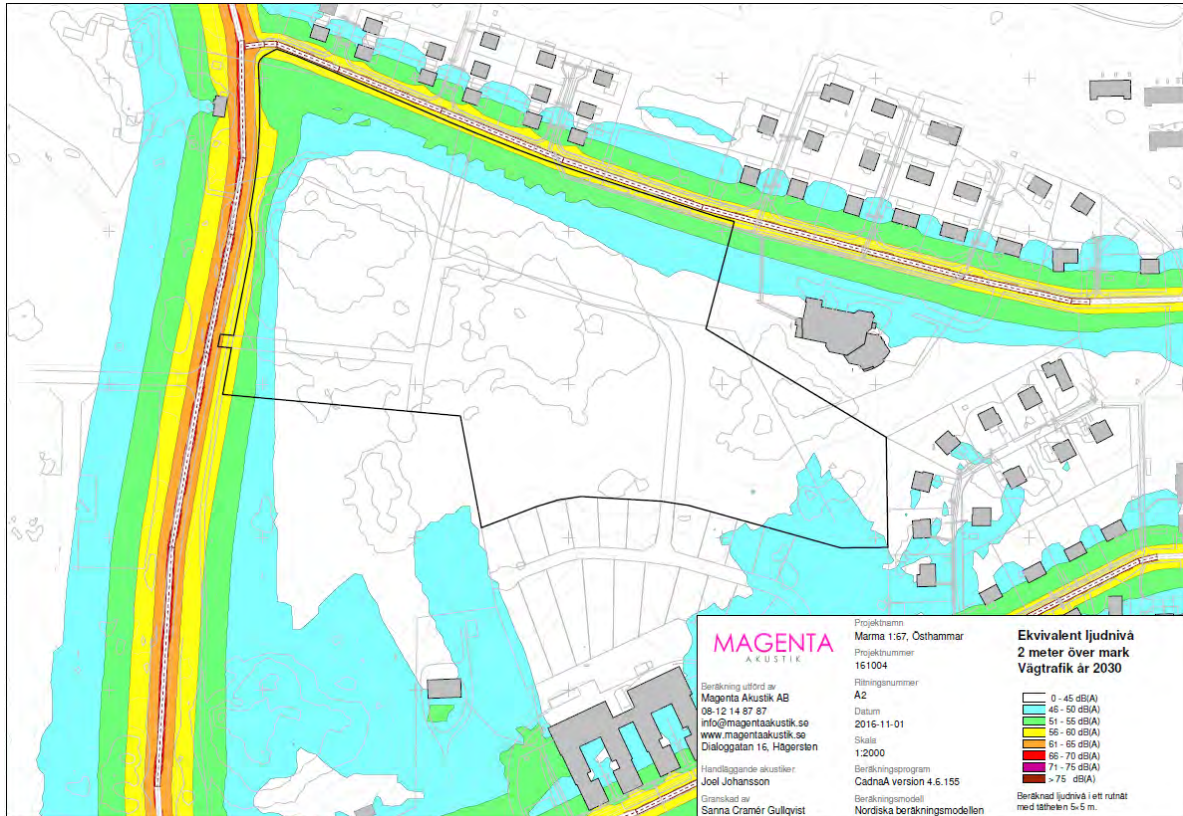
De trafikuppgifter som använts i beräkningen har för Skyndelvägen erhållits från Trafikverket och uppräknats med 1,5 % per år för att erhålla dagens trafiksituation och gällande Torpvägen och Prästgårdsvägen har de skattats efter en översiktlig trafikräkning. Prognosen för år 2030 är uppräknad med 1,5 % per år från 2016 års trafikflöden.

Beräkningarna visar att den ekvivalenta ljudnivån är 55 dBA eller lägre inom större delen av planområdet. Mindre delar av området, närmast Skyndelvägen och Torpvägen, får nivåer som överstiger 55 dBA. I planförslaget utgörs marken närmast dessa två vägar av naturmark. Inom planområdet kommer området närmast Torpvägen och även i viss mån närmast Skyndelvägen att vara utsatt för en del buller från maximal ljudnivå och i synnerhet vid tunga fordon. Dessa bedöms ändå som möjliga att hantera genom tekniska åtgärder och planlösningar.

Ekvivalent ljudnivå 2 meter över mark, vägrafik år 2016

Ekvivalent ljudnivå 2 meter över mark, vägtrafik år 2030.

Risk och säkerhet

Skred

Det finns ingen indikation på risk för skred eller liknande inom området.

Höga vattenstånd/översvämning

Det finns inga uppgifter om risk för översvämning inom området. I anslutning till planområdets sydvästra del finns en yta som löper risk att bli översvämmad vid skyfall. Den redovisas i Länsstyrelsens skyfallskartering från 2016. Ingen bebyggelse föreslås i direkt anslutning till denna yta.

Transport av farligt gods (m.m.)

Det finns i dagsläget inga vägar eller järnvägar med transport av farligt gods inom eller i direkt angränsning till planområdet. Närmast är väg 288, ca 500 meter söder om planområdet.

Bebyggelseområden

Bostäder

Det finns idag inga bostäder inom planområdet. I angränsande områden (i norr, söder och öster) finns enbostadshus i 1-1,5 våningsplan.

Planförslaget möjliggör för bostadsbebyggelse i form av flerbostadshus, radhus, parhus och friliggande villor. I plankartan regleras bostadsbebyggelse med bestämmelsen **B**.

I den södra och östra delen av planområdet så tillåts bostadshus uppföras i maximalt två våningar med en högsta nockhöjd om 10 meter. I den norra delen av planområdet tillåts bostäder vara mellan två till tre våningar och med en högsta nockhöjd om 13 meter. I planområdets centrala och västra delar tillåts bostäder i två till fyra våningar med en högsta nockhöjd om 17 meter. Inom delar av planområdet, det vill säga de områden som sluttar mot Torpvägen får suterrängvåning anordnas utöver högsta antalet våningar, detta regleras med bestämmelsen **v₁**. Största byggnadsarea är satt till 30 % av fastighetens storlek (**e₁**). Byggnadsarea kan enkelt förklaras som det avtryck en byggnad gör på marken.

Huvudbyggnader ska som regel placeras minst fyra meter från fastighetsgräns, undantaget är parhus och radhus som tillåts sammanbyggas i fastighetsgräns. Där kvartersmarken ligger i direkt anslutning till bostadstomterna i söder har 10 meter prickmark införts i plankartan. Prickmarken innebär här att byggnader inte kan uppföras närmare än 10 meter från fastighetsgräns. Detta är tänkt att fungera som en bebyggelsefri zon mellan bebyggelsen vid Olandsvägen och den tillkommande nya bebyggelsen norr om denna.

Den nya bostadsbebyggelsen ska anpassas till terrängen och därmed finns även planbestämmelsen **n₁** med i plankartan. Denna anger att byggnader ska anpassas till terrängen så att ingrepp i marken begränsas. Markens höjd får inte ändras mer än +/- 1 meter om inte tillgänglighetskrav motiverar en större förändring.

För komplementbyggnader anges att de får ha en högsta nockhöjd på 4 meter och att de ska uppföras minst två meter från fastighetsgräns eller sammanbyggas i fastighetsgräns mot granne. Garage som placeras med utfart riktad mot gata ska placeras minst sex meter från fastighetsgräns mot gata, detta regleras genom bestämmelsen **p₁** i plankartan.

Arbetsplatser, övrig bebyggelse (befintliga och ev. föreslagna)

Det finns inga arbetsplatser eller övrig bebyggelse inom planområdet. I närområdet finns Furuhöjds kyrkan, en ekumenisk frikyrka, äldreboendet Olandsgården samt en återvinningscentral väster om Skyndelnsvägen.

Offentlig service

I Alunda finns flertalet förskolor, Furustugans förskola, Alma förskola och Myrans förskola är kommunala. Utöver det finns också ett antal dagbarnvårdare och fristående dagbarnvårdare inom tätorten. Furustugan är den förskola som är närmast belägen, ungefär 450 meters promenadväg från planområdet.

Olandsskolan är den grundskola som finns i Alunda. Det är en F-9 skola som ligger ca 1 kilometers promenadväg nordöst om planområdet. Närmsta vägen idag är via Torpvägen och Marmavägen. Längs Torpvägen finns en markerad gång- och cykelväg och intill Marmavägen finns trottoar.

Bibliotek återfinns i Olandsskolans lokaler, närmsta vårdcentral ligger på Parkvägen ca 500 meter öster om planområdet och folktandvården återfinns i Alunda centrum, ca 700 meter från planområdet.

Kommersiell service

I Alunda centrum, på ca 700 meters avstånd finns matvarubutik, konditori, pizzeria, hårfrisör och annan kommersiell service.

Friytor

Lek och rekreation

I närområdet finns mycket goda möjligheter till utelek och rekreation. Nordöst om planområdet finns ett stort skogsområde som inrymmer motionsspår och ansluter till idrottsområden och strax utanför planområdet, norr om Torpvägen, finns en välutrustad allmän lekplats.

Delar av skogsmarken i planområdet ska bevaras och på dessa platser kommer det finnas möjlighet till utelek. Det avsätts ingen specifik yta för ny lekplats i plankartan men möjlighet finns att anordna en sådan på kvartersmark (**B**). Lekplatser som uppförs på kvartersmark vänder sig till barn inom området och brukar skötas och underhållas av fastighetsägaren.

Park och naturmiljö

Någon parkmark kommer inte inrymmas i detta planförslag utan endast naturmark.

Gator och trafik

Området är beläget centralt i tätorten Alunda och gränsar till Skyndelvägen (väg 685) i väster och Torpvägen i norr. Den nya lokalgatan samt gång- och cykelvägar ska byggas ut och anslutas till det övergripande nätet.

Lokalgata

Plankartan medger en 10 meter bred lokalgata. Det skapar förutsättningar för god framkomlighet för samtliga trafikanter. Inom dessa 10 meter finns möjlighet att utöver körfält för biltrafik anordna en eventuell trottoar eller gång- och cykelväg.

Från planområdet föreslås nya anslutningar mot Skyndelvägen (trafikverket är väghållare) och Torpvägen (kommunen är väghållare). Lokalgatan ansluts också mot Olandsvägen i söder vilket även möjliggör utfart mot Prästgårdsvägen. Lokalgatan är placerad på ett sådant sätt att det, vid en eventuell framtida exploatering av fastigheten Alunda 1:1 söder om planområdet är möjligt att bygga ut lokalgatan söderut.

Anslutningen mot Skyndelvägen är placerad minst 50 meter från befintlig korsning. Sikten bedöms vara god på platsen och då även möjligheterna att skapa en säker korsning. Lokalgatan kommer korsa en befintlig gång- och cykelväg som löper parallellt med Skyndelvägen och inför genomförandet av detaljplanen kommer passagen särskilt studeras för att säkerställa trafiksäkerheten för fotgängare och cyklister. En anslutning mot Skyndelvägen är nödvändig för att fördela

trafikflödet inom området och för att skapa en smidig förbindelse med väg 288. Många inom orten bilpendlar och även om kommunen vill främja kollektivt resande framför bilism så är det samtidigt viktigt att de bilresor som trots allt görs påverkar omkringliggande bebyggelse i så liten utsträckning som möjligt.

Gång-och cykelväg

Längs med Skyndelnvägen och Torpvägen finns idag befintlig gång- och cykelväg. I närliggande detaljplaner, i bostadsområdet söder om planområdet samt vid Furuhöjds kyrkan, finns mark avsatt för allmän gångtrafik men som inte iordningställts som gångväg ännu.

Planförslaget möjliggör att gång- och cykelväg anläggs mellan lokalgatan och Torpvägen, strax väster om Furuhöjds kyrkan, samt i områdets östra del där en anslutning kan skapas till de områden som reserverats för allmän gångtrafik i angränsande detaljplaner. Dessa anslutningar har i detta skede illustrerats i plankartan och möjliggörs med planbestämmelsen **NATUR₂**, naturområde med komplement som inkluderar gång- och cykelväg.

Planförslaget möjliggör gång- och cykeltrafik inom det område som avsatts för lokalgata.

Kollektivtrafik

Närmsta busshållplats finns vid Torpvägen i områdets norra del. I övrigt finns goda kommunikationsmöjligheter från Alunda centrum ungefär 700 meters promenadväg från området. Där finns täta bussavgångar mot både Östhammar/Gimo/Öregrund och Uppsala.

Parkering, utfarter

Planområdet får en ny utfart mot Skyndelnvägen (väg 685) och Torpvägen. Området knyts även samman med bostadsområdet i söder vilket medför möjlighet till utfart mot Prästgårdsvägen.

Parkering ska lösas på kvartersmark och på den egna fastigheten. I områdets västra del finns en yta med korsprickad mark, där bostadsbebyggelse inte får uppföras men som lämpar sig väl för anordnande av parkeringsplatser eller uppförande av carportar eller garage.

Garage som placeras med utfart riktad mot lokalgatan ska placeras minst 6 meter från fastighetsgräns mot gatan. Detta regleras med bestämmelsen **p₁** i plankartan.

Teknisk försörjning

Vatten och avlopp

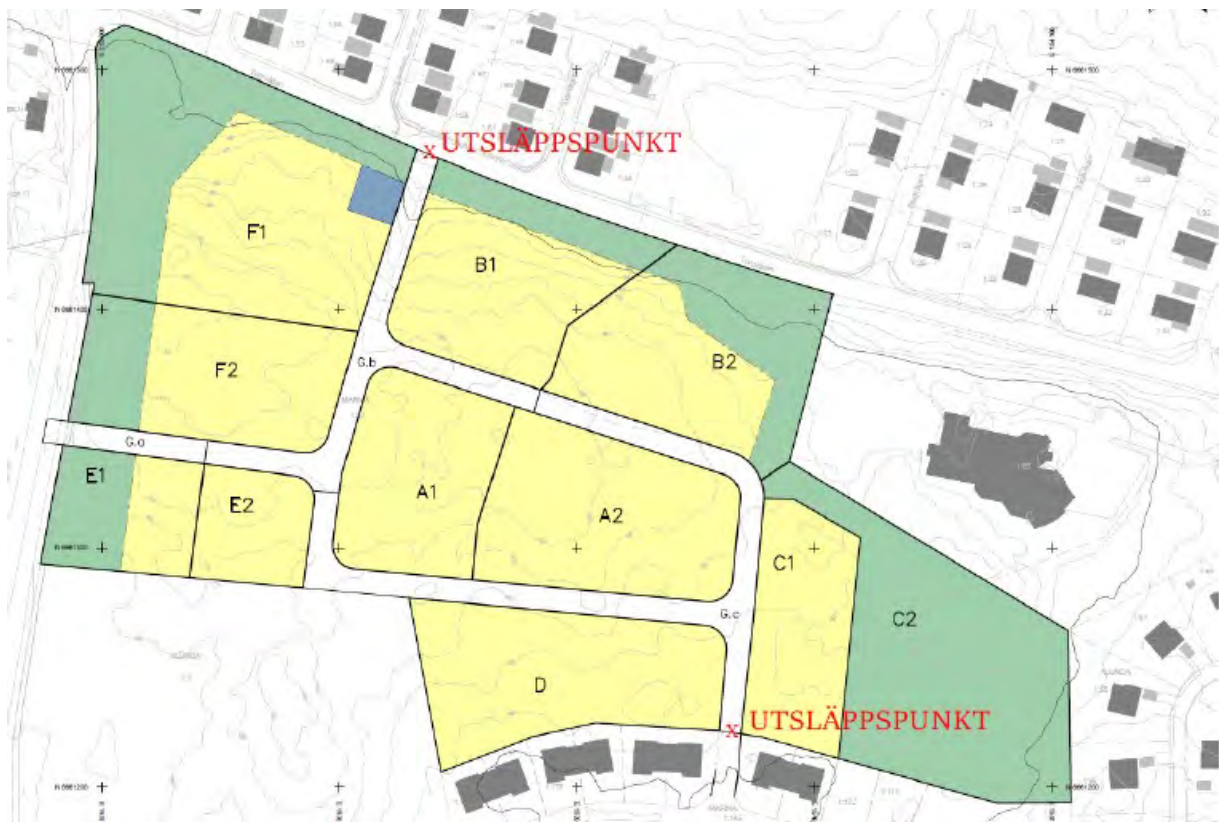
Den tillkommande bebyggelsen ska anslutas till det kommunala vatten- och avloppsnätet. Ledningar placeras i lokalgatan och anslutningspunkter skapas. Hur anslutningarna skall utformas kommer att utredas närmare i det fortsatta planarbetet.

Det råder i dagsläget kapacitetsbrist i den kommunala VA-försörjningen. Arbeta med att lösa detta pågår parallellt med detaljplanen. Inga nya bostäder kommer att uppföras innan VA-situationen är åtgärdad och nya anslutningar kan tillåtas. Dock kan det förekomma förberedande arbete inför uppförande av nya bostäder.

Dagvatten

Området är idag ett oexploaterat skogsområde där marken består delvis av berg, delvis sandig morän och infiltrationsmöjligheterna bedöms som relativt goda inom området med sandig morän.

Den föreslagna exploateringen skulle innebära att flödet till befintligt ledningsnät ökar till 300 l/s respektive 260 l/s vid den norra respektive södra anslutningspunkten (se bild nedan) om ingen fördröjning/infiltration sker på kvartersmark. Utgångspunkten är att avrinningen inte ska öka efter en exploatering och därför föreslås infiltrationsdiken på varje område med kvartersmark som kan magasinera och fördröja dagvattnet. Det ges även utrymme för att anlägga fördröjnings- och reningsanläggningar i lokalgata inom planområdet.

Planområdet indelat i delområden samt med utsläppspunkter utmarkerade.

För att uppnå utflöden som motsvarar befintlig avrinning om naturmarken vore ansluten till ledningsnätet krävs 220 m³ magasinvolym för kvartersmarken. Magasinvolymen kan fördelas mellan olika fördröjningsmetoder såsom dagvattenkassetter, svack-och infiltrationsdiken samt planeringsytor och lokala dammar. Med denna fördröjning skulle, vid ett framtida 5-årsregn 95 l/s avledas till den norra anslutningspunkten och 113 l/s till den södra.

Delområden	Magasinsvolym				
	Utflöde före exploatering ⁺	Reducerad area efter exploatering	Specifik avtappning ^{**}	Genomsnittlig specifik avtappning ^{***}	Erforderlig magasinvolym
	l/s	ha _{red}	l/s / ha _{red}	l/s / ha _{red}	m ³
A1	9	0,22	41	27	26
A2	12	0,29	41	27	35
B1	9	0,22	41	27	26
B2	8	0,18	41	27	22
C1	7	0,14	53	36	13
D	12	0,22	53	36	21
E1	3	0,06	41	27	7
E2	4	0,10	41	27	12
F1	12	0,29	41	27	35
F2	8	0,19	41	27	23
Summa					220

⁺Motsvarar det maximala utflödet ur föreslaget magasin

^{**}Beräknas genom (flödet före exploatering)/(reducerad area efter exploatering)

^{***}Motsvarar den avtappning som magasinet dimensioneras efter

Erforderlig magasinvolym som krävs inom respektive delområde med kvartersmark för att avrinningen inte ska öka efter en exploatering.

Kommunen ser positivt på öppna dagvattenlösningar då dessa kombinerar funktion med trivsel och kan skapa mer intressanta och tilltalande innergårdar.

El, tele och bredband

Området bedöms kunna anslutas till el- och telenätet samt bredband.

Uppvärmning

Uppvärmning hanteras av respektive fastighetsägare/exploatör.

Avfall

Avfall ska hanteras enligt de föreskrifter om avfallshantering som finns sammanställda i "Renhållningsordning för Östhammars kommun". Avstånd mellan hämtningsställe och avfallsutrymme ska vara högst 10 meter och renhållningsfordon ska kunna angöra från gatan utan backningsrörelser. Utrymme för avfall får anordnas på kvartersmark inom den egna fastigheten.

Brandsäkerhet

Området ska förses med brandpostnät.

Sociala frågor

Tillgänglighet och trygghet

Väl upplysta gång- och cykelvägar är viktigt för så väl tillgängligheten som tryggheten inom bostadsområden. De måste också uppfylla tillgänglighetskraven i Boverkets byggregler.

Angöringsplats för bilar och parkeringsplatser för rörelsehindrade ska kunna ordnas efter behov inom 25 meters gångavstånd från en tillgänglig entré till publika lokaler, arbetslokaler och bo-

stadshus. Markbeläggningen ska vara fast, jämn och halkfri. Antalet parkeringsplatser bör dimensioneras med hänsyn till avsedd användning eller antal bostäder och långsiktigt behov. Tillgängligheten säkerställs i kommande bygglovsgivning men är också viktig att lyfta i detaljplanearbetet. I detaljplanen läggs grunden för kommande bygglovsgivning.

Barnperspektivet

Det nya området ska anslutas till det befintliga gång- och cykelvägsnätet för att skapa trygga vägar för barn att färdas på. Ur ett barnperspektiv är det viktigt att de på ett enkelt sätt kan ta sig mellan hem, skola, vänner och fritidsaktiviteter.

Viss skogsmark och naturmark föreslås bevaras inom planområdet, dels på grund av naturvärden, för djurlivet och avskärmande mot befintliga vägar men också för att det ska finnas goda möjligheter till utelek för barn.

Möjligheten att anordna lekplats på kvartersmark finns, men kommer inte regleras i plankartan.

Administrativa frågor

Tidplan

Här nedan följer en preliminär tidplan för planarbetet. Tidplanen kan komma att ändras allt eftersom att frågor uppstår och utredningar som behöver göras.

Planuppdrag	Augusti 2015
Beslut om samråd av planprogram	Maj 2016
Programsamråd	Juni – augusti 2016
Beslut om samråd	Mars 2017
Samråd	Mars/april 2017
Beslut om granskning	Juni 2018
Granskning	Juli 2018
Godkännande inför antagande	Oktober 2018
Beslut om antagande	Juni 2019
Laga kraft	Juli 2019

GENOMFÖRANDE

Organisatoriska frågor

Genomförandetid

Planens genomförandetid föreslås vara 10 år från den dag den vinner laga kraft. Detta för att kommunen önskar en relativt snabb utbyggnad förutsatt att VA-verkets brister är åtgärdade men också för att det ska finnas möjlighet att revidera planförslaget om nya behov uppstår.

Huvudmannaskap

Kommunen är huvudman för allmän plats.

Ansvarsfördelning

Östhammars kommun ansvarar för

- utbyggnaden av allmän plats inom planområdet
- framdragande av kommunalt VA och dagvattensystem på allmän plats enligt de lösningar som den underliggande dagvattenutredningen lyfter fram

Exploatören ansvarar för

- Utbyggnad av kvartersmark enligt detaljplanen

Avtal

Markanvisningsavtal

Östhammars kommun äger marken inom området och kommer sälja kvartersmarken när detaljplanen vunnit laga kraft och åtgärder har vidtagits för den kommunala VA-försörjningen som gör det möjligt med fler anslutningar.

Fastighetsrättsliga frågor och konsekvenser

Fastighetsbildning, gemensamhetsanläggning m.m.

Planens genomförande innebär att kommunen, efter att detaljplanen vunnit laga kraft och åtgärder i den kommunala VA-försörjningen har vidtagits, säljer hela eller delar av kvartersmarken till exploatörer och byggherrar. Delar av området kan även komma att avstyckas för enskilda villatomter. I separata avtal kommer det regleras vilken part som bekostar de fastighetsrättsliga åtgärder som krävs för planens genomförande.

Rättigheter

En äldre ledningsrätt löpte tidigare genom området i öst-västlig riktning. Denna används inte längre, då de tidigare luftburna ledningarna istället grävts ner i anslutning till Torpvägen, Skyn delnvägen och Prästgårdsvägen. Ledningsrätten upphävdes i samband med detaljplanearbetet i januari 2019.

Fastighetskonsekvenser

Konsekvensen för fastigheten Marma 1:67 är i ett inledande skede att markanvändningen förändras. I samband med detaljplanens genomförande kommer fastigheter och områden för bebyggelse att styckas av och nya fastigheter skapas, vilket innebär att Marma 1:67 minskar till ytan.

Ekonomiska frågor

Planläggningen sker på kommunal mark där kommunen ansvarar för samt bekostar planarbetet. Efter att planen vunnit laga kraft och åtgärder vidtagits i den kommunala VA-försörjningen, avser kommunen att sälja kvartersmarken.

Överlåtelse av kvartersmark

En markanvisning kommer ske för det utpekade planområdet. Markanvisningen kommer ske vid den tidpunkt då kapacitet finns i det kommunala vatten och avloppsverket. Marken kommer sedan överlåtas i enlighet med köpeavtal till exploatören.

Anslutningsavgifter

Exploatören ska bekosta de anslutningsavgifter för teknisk infrastruktur som är kopplade till detaljplanens genomförande, exempelvis VA.

Fastighetsbildning/Lantmäteriförrättning

Kostnaden för de fastighetsrättsliga åtgärder som krävs för detaljplanens genomförande regleras vid försäljning av kvartermarken. Kommunen initierar förrättningar.

Upplands Energi har tidigare haft en luftledning genom planområdet. Ledningsrätten upphävdes under januari 2019 och bekostades av Upplands energi.

Inlösen, ersättning

Planförslaget bedöms inte innebära att det krävs inlösen eller ersättning av något slag.

Tekniska frågor

Tekniska utredningar

Exploatören inom området ansvarar för att hantera dagvattnet inom kvartersmark och att åtgärder för att motverka buller följs vid planens genomförande.

KONSEKVENSER AV PLANENS GENOMFÖRANDE

Miljökonsekvenser

Stadsbild

Detaljplanen innebär att skogsmark, det vill säga tidigare obebyggd mark, tas i anspråk för ny bebyggelse. Det innebär en förändring av såväl den aktuella platsen som området som helhet. Stadsbilden kommer att förändras och troligen uppfattas den som mest från Torpvägen då detaljplanen medger en högre och annan typ av bebyggelse än vad som finns i närområdet. Från väg 288 kommer också stadsbilden se förändrad ut då den nya bebyggelsen kommer synas över befintlig bebyggelse.

Kulturmiljö

Ett genomförande av detaljplanen bedöms inte påverka kulturmiljövärden negativt.

Naturmiljö

Naturmiljön inom området kommer att påverkas då större delen av området planeras för bostadsbebyggelse. Upplevelsen av platsen kommer att förändras och natur nära centrala tätorten försvinner. Enligt den naturvärdesinventering som gjorts har området generellt låga värden men två naturvärdesobjekt med påtagligt naturvärde har pekats ut. Det ena, ett område med äldre tallar, kommer bevaras och planläggas som naturmark. Det andra naturvärdesobjektet, Barrblandskogen

mot Torpvägen kommer inte kunna bevaras i någon större utsträckning. Viss naturmark kommer även bevaras mot bland annat Skyndelvägen och Torpvägen.

Friluftsliv och rekreation

Planområdet har en funktion som natur nära centrala tätorten med upptrampade stigar. Även om delar av skogsområdet kommer att bevaras som naturmark i detaljplanen bedöms de rekreativa värdena påverkas negativt. Viss naturmark bevaras dock i planområdet som kan ha rekreativa värden. Påverkan bedöms som lokal då det finns andra större skogsområden och platser för friluftsliv och rekreation i närheten av planområdet. I underlaget till kommunens strategiska planering för Alunda har de rekreativa värdena i grönområdet översiktligt utretts i tätorten. Det område som har högst rekreativt värde i det område som planläggs har också bevarats i plankartan som natur, det vill säga det östra grönområdet. Denna del har både högt rekreativt värde och naturvärde.

Mark och vatten

En exploatering av planområdet kommer att öka andelen hårdgjord yta och därmed kommer även mängden dagvatten som behöver omhändertas att öka. Detaljplanen bedöms inte medföra någon negativ påverkan på miljön förutsatt att dagvatten kan hanteras på ett tillfredsställande sätt. Möjlighet till rening och infiltrering ska finnas, se avsnittet ”Dagvatten”.

Resurshushållning

Planområdet angränsar till redan befintlig bebyggelse vilket innebär att befintliga system för hantering av vatten och avlopp kan användas. Området har ett bra läge inom tätorten med goda möjligheter att promenera eller färdas med cykel eller kollektivtrafik. Detaljplanen medger också en något högre bebyggelse än omkringliggande bostadsområden, detta för ett mer effektivt utnyttjande av marken.

Hälsa och säkerhet

En exploatering av området innebär ökade trafikrörelser vilket också medför ökade bullernivåer och markvibrationer. Omfattningen bedöms dock vara begränsad och den ökade mängden bedöms inte innebära att gällande riktvärden för trafikbuller eller vibrationer överskrids. Mellan föreslagna bostäder och industrimarken väster om Skyndelvägen ska ett avstånd på 100 meter finnas. Däremellan ska skogsmark bevaras och parkeringsplatser/garage möjliggöras. Enligt den trafikbullerutredning som gjorts över dels dagsläget men också en prognos för år 2030 finns det goda möjligheter att placera bostadshusen så att riktvärden gällande buller inte ska överskridas.

Sociala konsekvenser

Trygghet och säkerhet

Detaljplanen innebär att ett hittills oexploaterat område tas i anspråk för bostadsbebyggelse. Det innebär att fler människor kommer att röra sig i området och att nya gång- och cykelvägar kommer anläggas. För de som bor i angränsning till planområdet kan det, kvälls- och nattetid, uppfattas tryggare att passera genom området istället för att ta sig runt det.

Tillgänglighet

Planområdets läge i centrala Alunda, anläggandet av nya gång- och cykelvägar samt närhet till kollektivtrafik skapar en god tillgänglighet. Det ska finnas utrymme för att anordna parkeringsplatser för funktionshindrade inom 25 meters gångavstånd från entréer.

Barnperspektiv

Inom planområdet finns möjlighet till goda utemiljöer och platser för barn att leka på. Anläggandet av nya gång- och cykelvägar underlättar för barn och unga att ta sig mellan hem, skola, vänner och fritidsaktiviteter.

Bostädernas upplåtelseformer

Ambitionen är att både friliggande villor, radhus och lägenheter ska kunna uppföras inom planområdet, och då både som äganderätt, bostadsrätter och hyresrätter. Detaljplan kan dock inte reglera upplåtelseformer utan det kan kommunen avtala om vid framtida markförsäljning.

Stadsliv och mötesplatser

En exploatering av området innebär att fler rör sig inom området. Det skapar också ett ökat underlag för service inom tätorten.

MEDVERKANDE TJÄNSTEMÄN

Planhandlingarna har upprättats av:

Andree Dage, Planarkitekt

Matilda Svahn, Planarkitekt

Torsten Blomé, Mark- och exploateringsamordnare

Camilla Andersson, Miljösakkunnig

med stöd från ÅF Infrastructure AB

Granskningsutlåtande

Förslag till detaljplan för Prästgårdshöjden, del av fastigheten
Marma 1:67
Östhammars kommun, Uppsala län

Upprättad den 10 april 2019

Planförfarandet

Förslag till detaljplan för Prästgårdshöjden, del av fastigheten Marma 1:67 utgjorde underlag för granskning under perioden 4 juli – 15 augusti 2018. Detaljplanen hanteras med utökat förfarande enligt PBL 2010:900.

Berörda förvaltningar inom kommunen, statliga verk, länsstyrelsen samt berörda sakägare och andra med väsentligt intresse av planen har underrättats och beretts tillfälle att yttra sig under denna tid. Planhandlingarna har under granskningstiden varit tillgängliga på kommunkontoret i Östhammar samt på kommunens hemsida. En kungörelse om granskning publicerades i Uppsala nya tidning 27 juni 2018. Ytterligare en kungörelse publicerades i Uppsala nya tidning samt lokal-tidningarna Östra Uppland och Annonsnytt den 4 juli 2018.

I detta granskningsutlåtande redovisas de yttranden som inkommit under granskningstiden, samtliga yttranden sammanfattas och kommenteras. Här sammanfattas även vilka synpunkter som inte blivit tillgodosedda under planprocessen och vilka eventuella revideringar som sker i planhandlingarna innan detaljplanen antas.

Sammanfattning

Länsstyrelsen yttrar sig om att de bedömer att detaljplanen inte påverkar bevarandestatusen för berörda arter negativt. Vidare yttrar de sig i likhet med många andra, såsom exempelvis Gästrike Vatten AB om bristerna i VA-verket. Lantmäteriet har funderingar gällande en ledningsrätt i planområdet och formuleringen för prickmark i plankartan. Trafikverket yttrar sig om behovet av en trafikutredning för att kunna uppföra en in- och utfartsväg vid Skyndelvägen. Furuhöjdskyrkan och många privatpersoner yttrar sig om att grönområdet bör bevaras för rekreation. Flera privatpersoner kritiserar även den planerade genomfartsvägen vid Olandsvägen.

Inkomna yttranden med kommentarer

Totalt inkom 16 yttranden under granskningen.

Remissinstans	Ankomststämplat	Yttrande utan erinran	Yttrande med synpunkter på planförslaget	Sakägare enligt fastighetsförteckning	Synpunkter som ej tillgodosetts
Myndigheter och grannkommuner					
1. Lantmäteriet Uppsala län	2018-07-17		X		
2. Uppsala kommun, brandförsvaret	2018-07-27	X	X		
3. Trafikverket	2018-08-15		X		
4. Länsstyrelsen i Uppsala	2018-09-14		X		
Föreningar och organisationer					
5. Svenska kraftnät	2018-07-06	X	X		
6. Upplands energi	2018-07-16	X	X		
7. Furuhöjdskyrkan	2018-08-13		X		X
8. Gästrike Vatten AB	2018-08-16	X	X		
Privatpersoner					
9. Maria Färnström och Mattias Färnström	2018-07-17		X		X
10. Roger Slothus	2018-07-20		X		
11. Kerstin Österberg	2018-07-25	X			

12. Hans och Anne-Marie Karlsson	2018-08-07		X	X	X
13. Anders Viklund och Åsa Viklund	2018-08-14		X	X	X
14. Jürgen Strache och Anne-Marie Larsson	2018-08-14		X	X	X
15. Henrik Holmstam och Maria Holmstam	2018-08-15		X	X	X
16. Maria Levis och Oskar Ehrning	2018-08-15		X	X	X

I detta dokument sammanfattas de inkomna yttranden och kommenteras. Samtliga originalyttranden hålls tillgängliga på Bygg- och miljöförvaltningen i Östhammars kommun.

Myndigheter och kommuner

1. Lantmäteriet Uppsala län

Lantmäteriet lyfter fram att det finns ledningar i området men inget redovisat markreservat på kvartersmark i plankartan. En ledningsrätt finns i området men är inte redovisad på plankartan. Vidare lyfter de fram att bestämmelsen om prickmark bör ses över genom att ändra formuleringen. Avslutningsvis lyfter de fram att grundkartan borde uppdateras vad gäller vägnamn.

Kommentar:

En ansökan om upphävande av ledningsrätt är inlämnad till lantmäteriet som i sin tur har upphävt ledningsrätten. Grundkartan har uppdaterats. Prickmarken ska regleras med den aktuella formuleringen.

2. Uppsala kommun, brandförsvaret

Brandförsvaret lyfter fram behovet av brandposter i området och att det hanteras lämpligen i samband med planeringen för att förbättra den kommunala vattenförsörjningen. Brandförsvaret tar kontakt med Gästrike Vatten AB för fortsatt dialog i frågan.

Kommentar: Yttrande noteras.

3. Trafikverket

Trafikverket lyfter fram att en utfart mot väg 685 (Skyndelnvägen) kan anses som möjlig under förutsättning att utformningskraven enligt VGU (Vägar och gators utformning) efterföljs. Trafikverket anser att siktsträckorna för anslutningen är uppfyllda. Dock saknar de en utredning på anslutningens utformning och påverkan av gång- och cykel-vägen (gc-väg). Det kommer kräva en ombyggnad av väg 685 samt en utredning över vilken korsningstyp som är bäst lämpad för platsen. En ombyggnad av gc-vägen kommer också behöva ske då det krävs 6 meter mellan väg 685 och gc-väg för att en personbil ska få plats att vänta innan den kan köra ut på väg 685 vid trafik. För åtgärder krävs förfarande enligt Väglagen. En utredning enligt ovan ska godkännas av Trafikverket innan detaljplanen kan antas.

Kommentar:

En trafikutredning har tagits fram och fungerar som stöd för utbyggnaden av utfarten mot Skyndelnvägen.

4. Länsstyrelsen i Uppsala

Länsstyrelsen har inga synpunkter utifrån de frågor som bevakas enligt 11 kap 10 § PBL. Länsstyrelsen lyfter fram att dricksvatten är en förutsättning för att bebygga området med bostäder och att

det samtidigt finns en kapacitetsbrist i Alunda som begränsar utbyggnaden av bostäder i tätorten. De lyfter även fram kommunens planer på att hitta en långsiktig lösning på dricksvattenförsörjningen som är hållbar. Vidare instämmer de i kommunens bedömning att den föreslagna bebyggelsen inte riskerar påverka arterna jungfru marie nycklar och nattviols bevarandestatus. Dock vill de lyfta fram behovet av planering inför genomförandet för att inte påverka naturvärden i området mer än nödvändigt.

Kommentar:

Vad gäller den rådande kapacitetsbristen för dricksvatten så kommer inga nya bostäder att uppföras förrän det finns tillräckligt med dricksvatten för att försörja nya hushåll. Vad gäller frågan om artskydd har kommunen tagit till sig av länsstyrelsens synpunkter och tar med sig dem i det fortsatta arbetet. Genomförandebeskrivningen har kompletterats med de föreslagna åtgärderna.

Föreningar och organisationer

5. Svenska kraftnät

Svenska kraftnät har inget att erinra.

Kommentar:

Yttrande noteras

6. Upplands energi

Upplands energi har inget att erinra mot detaljplanen.

Kommentar:

Yttrande noteras.

7. Furuhöjdskyrkan

Furuhöjdskyrkan lyfter fram att grönområdet ligger centralt och är av den anledningen attraktivt och att många använder området. De menar att varje centralt belägen grönområde utgör en tillgång för ett samhälle och ökar attraktionen. De vill inte att området längst i söder som angränsar till bebyggelsen vid Olandsvägen och området längst österut ska bebyggas. De lyfter fram att Furuhöjdskyrkans verksamhet växer och att det finns en störningsrisk.

Kommentar:

Kommunens bedömning är att behovet av bostäder är stort och att det finns grönområden som bevaras i och i närheten av området. I underlaget till kommunens strategiska planering för Alunda har de rekreativa värdena i grönområdena utretts i tätorten. Det område som har högst rekreativt värde i det område som planläggs har bevarats i plankartan som natur, det vill säga det östra grönområdet. Angående störningsrisken så bedömer kommunen att den risken är beaktad. Intill Furuhöjdskyrkan finns en buffertzonen med naturmark. Den nya föreslagna kvartersmarken är belägen på ungefär samma avstånd från Furuhöjdskyrkan som befintlig bebyggelse intill. Det bör således inte föreligga någon ökad störningsrisk.

8. Gästrike Vatten AB

Gästrike Vatten har inga ytterligare yttranden avseende detaljplanen utöver deras tidigare yttrande under samrådtiden om brister i VA-försörjningen i Alunda.

Kommentar:

Yttrande noteras.

Privatpersoner

9. Maria Färnström och Mattias Färnström

De lyfter fram att de anser att Alunda gärna växer men att det inte ska förtätas i de centrala delarna och föreslår ett annat område. De vill värna om grönområdena som finns i tätorten och att grönområdet som planområdet berör skulle kunna användas till parkmark istället. Avslutningsvis lyfter de fram brister i dricksvattenförsörjningen i Alunda tätort.

Kommentar:

Behovet av bostäder är stort i Alunda och detta innebär att avvägningar behöver göras. I detta ingår då bland annat avvägningen mellan att bevara grönområden och att uppföra nya bostäder. Avvägningen har i detta område varit att bevara grönområden med högst naturvärde. I underlaget till kommunens strategiska planering för Alunda har de rekreativa värdena i grönområden utretts i tätorten. Det område som har högst rekreativt värde i det område som planläggs har också bevarats i plankartan som natur, det vill säga det östra grönområdet. Detta område har både högt rekreativt värde och naturvärde.

10. Roger Slothus

Roger lyfter fram att det inte borde byggas något ytterligare hus i Alunda förrän förutsättningarna med Alundas vatten och avlopp är löst.

Kommentar:

Kommunen arbetar parallellt med denna detaljplan att hantera Alundas VA-situation. I detta område kommer det inte byggas några bostäder förrän dessa kan försörjas med en ändamålsenlig VA-lösning.

11. Kerstin Österberg

Kerstin förklarar att hon är intresserad av ett boende i området och önskar att det byggs lägenheter med tillgång till uteplats i markplan samt att det är viktigt för henne att bo naturnära.

Kommentar:

När detaljplanen vunnit laga kraft är det tekniska förvaltningen som avgör hur de vill gå vidare med att sälja marken. Marken kommer inte att säljas förrän det finns tillräcklig kapacitet i det kommunala VA-verket. För frågor om försäljning av fastigheter kontakta således tekniska förvaltningen.

12. Hans Karlsson och Anne-Marie Karlsson

De anser att det endast ska vara tillåtet med gång- och cykelväg mellan Olandsvägen och Prästgårdshöjden. De lyfter fram att de övriga in- och utfartsvägarna räcker. De motsätter sig även beskrivningen i samrådsredogörelsen att behovet av genomfartsvägen till Olandsvägen beror på att det inte ska bli för långa bilvägar in i området. De menar att det är lika långt från Prästgårdsvägen in i området som de övriga in- och utfartsvägarna.

Kommentar:

Det finns ett behov av att fördela trafik i området. Även om ambitionen är att få människor att välja andra in- och utfartsvägar än den genom Olandsvägen så är det bra om en liten begränsad mängd trafik gå genom den för att som sagt fördela trafiken i området. Det stämmer att det är ungefär lika långt från Prästgårdsvägen in i området som de övriga in- och utfartsvägarna är. Men hur långa bilvägarna blir beror också på var bilen börjar ifrån om det är exempelvis är söderifrån eller norrifrån och hur långt in i området den ska. Det är därför relevant att ha alternativa vägar in i området.

13. Anders Viklund och Åsa Viklund

De anser att området närmast Olandsvägen inte ska bebyggas då detta skogsparti gör området attraktivt att bo i, spännande för Olandsvägens många barn, används av vuxna som strövområde och bidrar till liv för fåglar och småvilt. Vidare anser de att Olandsvägen inte är lämplig som genomfart för biltrafik då den är för smal och kurvig.

Kommentar:

När kommunen planerar ett område så är det ofta flera intressen som står mot varandra och det gäller då att göra en avvägning mellan dessa olika värden. Kommunen har även valt att bevara de områden som har högst naturvärden. I underlaget till kommunens strategiska planering för Alunda har de rekreativa värdena i grönområden utretts i tätorten. Det område som har högst rekreativt värde i det område som planläggs har också bevarats i plankartan som natur, det vill säga det östra grönområdet. Detta område har både högt rekreativt värde och naturvärde.

Syftet med bilvägen som ansluter till Olandsvägen är att fördela trafikmängden i området. Denna genomfart är dock tänkt att uppföras på ett sätt som är tänkt att begränsa hastigheten.

14. Jürgen Strache och Anne-Marie Larsson

De motsätter sig planen och anser att skogen ska bevaras. De lyfter fram att skogen behövs för en mängd olika naturvärden och för flera olika sociala värden. Istället vill de att det ska byggas bostäder på andra platser i Alunda.

Kommentar:

När kommunen planerar ett område så är det ofta flera intressen som står mot varandra och det gäller att göra en avvägning mellan dessa olika värden. Kommunen har även valt att bevara de områden som har högst naturvärden. I underlaget till kommunens strategiska planering för Alunda har de rekreativa värdena i grönområden utretts i tätorten. Det område som har högst rekreativt värde i det område som planläggs har också bevarats i plankartan som natur, det vill säga det östra grönområdet. Detta område har både högt rekreativt värde och naturvärde. Eftersom det finns en stor efterfrågan på detaljplanlagd mark som möjliggör för nya bostäder så måste kommunen ha en planberedskap inför framtiden. Detta innebär att kommunen undersöker utbyggnad av andra bostadsområden i Alunda med.

15. Henrik Holmstam och Maria Holmstam

De undrar om det verkligen finns ett behov av bostäder i Alunda eftersom kommunen inte pekar på var dessa uppgifter kommer ifrån. De efterfrågar ett grönområde mellan bebyggelsen vid Olandsvägen och den nya föreslagna bebyggelsen och att detta skulle fungera som ett naturligt insynsskydd och bullerskärm. De lyfter även fram att det inte finns någon utredning kring solbelysningen av Olandsvägen vid skövling av skogen. Vidare anser de att den föreslagna genomfartsvägen genom Olandsvägen inte ska finnas och att det räcker med de två övriga in- och utfarterna. De lyfter även fram vattentillgången i Alunda och att det på grund av detta är olämpligt att

anta en ny detaljplan för området innan vattenfrågan är löst. Avslutningsvis anser de att det saknas en bullerutredning för hur bostäderna på Olandsvägen påverkas av ökad trafik.

Kommentar:

Behovet av bostäder kommer från att de kommunala bostadstomterna är slut i Alunda och att det finns flera, både privatpersoner och företag, som hört av sig till kommunen med önskan om att få bygga bostäder i Alunda. Kommunen behöver dessutom se till så att det finns en planberedskap. Detta innebär att om det finns människor som vill flytta till Alunda så behöver kommunen se till så att det finns förutsättningar för det. I detta finns då behovet av att det finns detaljplaner som möjliggör för bostadsbebyggelse i Alunda. Kommunen arbetar med flera detaljplaner i Alunda parallellt.

Kommunen arbetar parallellt med denna detaljplan för att hitta en lösning på Alundas VA-situation. I detta område kommer det inte byggas några bostäder förrän dessa kan försörjas med en ändamålsenlig VA-lösning.

Eftersom planområdet är beläget norr om Olandsvägen så bedöms inte en exploatering av skogsområdet påverka Olandsvägens solbelysning.

Eftersom bilvägen är tänkt att uppföras för en långsam bilkörning genom området tillsammans med alternativa in- och utfarter i området så bedöms inte buller vara en störning för boende i området.

16. Maria Levis och Oskar Ehrning

De lyfter fram att nya tomter som ligger i direkt anslutning till Olandsvägens tomter skulle förstöra för de familjer som bor på Olandsvägen då det inte finns någon grönyta att röra sig på mellan tomterna. Vidare motsätter de sig planerna på en genomfartsväg mellan Olandsvägen och det nya området. De anser att det inte är lämpligt på grund av bristande säkerhet med bland annat sikt och att vägen kommer att användas frekvent av många. Avslutningsvis lyfter de fram en oro för vattenförsörjningen i området och frågar om det finns en lösning på problemet.

Kommentar:

När kommunen planerar ett område så är det ofta flera intressen som står mot varandra och det gäller att göra en avvägning mellan dessa olika värden. Kommunen har i detta område valt att bevara de områden som har högst naturvärden. I underlaget till kommunens strategiska planering för Alunda har de rekreativa värdena i grönområden utretts i tätorten. Det område som har högst rekreativt värde i det område som planläggs har också bevarats i plankartan som natur, det vill säga det östra grönområdet. Denna del har både högt rekreativt värde och naturvärde. Överlag har kommunen gjort bedömningen att behovet av nya bostäder är så pass väsentligt att vissa grönområden måste tas i anspråk för att kunna utveckla Alunda.

Genomfartsvägen är tänkt att utföras så att långsam genomfart kommer att vara möjlig. Kommunen kommer i samband med utförandet att titta på hur vägen kan genomföras på ett trafiksäkert sätt.

Kommunen arbetar parallellt med denna detaljplan för att hitta en lösning på Alundas VA-situation. I detta område kommer det inte byggas några bostäder förrän dessa kan försörjas med en ändamålsenlig VA-lösning.

Revidering av planförslaget

Granskningen och de synpunkter som inkommit har resulterat i följande förändringar:

- Ledningsrätt i området har upphävts
- En trafikutredning för att uppföra en in- och utfart mot Skyndelnvägen har tagits fram och detaljplanen har anpassats efter denna.
- Mindre redaktionella förändringar har gjorts i detaljplanen.

Berörda sakägare som inte blivit tillgodosedda under detaljplaneprocessen

Synpunkter från samråd:

- Flera av de närboende på Olandsvägen och Torpvägen har yttrat sig att de vill att skogsområdet bevaras. Flera har yttrat sig och uttryckt en önskan att om det ska byggas i området så bör ett grönområde i planområdets södra del bevaras.
- Flera av de boende på Olandsvägen har yttrat sig om att de inte vill att det ska finnas en genomfartsväg till området som ansluter till Olandsvägen.

Synpunkter från granskning:

- Flera av de närboende har yttrat sig om att de vill att skogsområdet bevaras.
- Flera av de boende på Olandsvägen vill inte att det ska finnas en genomfartsväg till området som ansluter till Olandsvägen.

Övriga som inte blivit tillgodosedda under detaljplaneprocessen

Synpunkter från samråd:

- En del privatpersoner har yttrat sig att de önskar att skogsområdet bevaras.

Synpunkter från granskning:

Det inkom inga synpunkter från övriga som inte tillgodosetts under detaljplaneprocessen.

PM Dagvattenutredning för Prästgårdshöjden, del av Marma 1:67

Handläggare:
Anna Bachman
anna_bachman@afconsult.com

Uppdragsledare
Katja Larnholt
katja.larnholt@afconsult.com

Projektnummer:
730668

Datum:
2017-01-31

Version 1.0

Sammanfattning

ÅF-Infrastructure AB har fått i uppdrag av Östhammars kommun att ta fram en dagvattenutredning för ny detaljplan för Prästgårdshöjden i Alunda, del av fastighet Marma 1:67. Den planerade exploateringen inom utredningsområdet medför att den befintliga skogsmarken som idag täcker området delvis byts ut mot bostäder, parkering, gårdsyta samt en lokalgata genom området. Marken i området består delvis av berg, delvis sandig morän och infiltrationsmöjligheterna bedöms som relativt goda inom området med sandig morän.

Kommunen önskar att lokalt omhändertagande av dagvatten förespråkas. Avrinningen ska inte öka efter exploatering och föroreningar ska förebyggas vid källan. Dagvatten som måste avledas ska fördröjas och renas på kvartersmark innan anslutning till kommunalt nät sker.

Översiktliga beräkningar visar att föroreningshalterna inom området ökar efter exploatering för samtliga undersökta föroreningar. Vid jämförelse mot framtagna riktvärden framgår att endast kadmium överskrider riktvärdet, och det marginellt.

Recipienten Olandsån har klassificerats med miljökvalitetsnorm **"Måttlig" ekologisk status** samt **"Uppnår ej god" kemisk ytvattenstatus**. Framst beroende på att konnektiviteten och de morfologiska förändringarna visar dålig status samt höga halter av kvicksilver och bromerad difenyleter (PBDE).

Detaljplanens genomförande bedöms inte medföra risk för försämring av miljökvalitetsnormerna. Detta på grund av att den ekologiska statusen inte är kopplad till föroreningshalter i dagvatten samt att kvicksilverföroreningar till stor del tillförs området via atmosfärisk deposition.

Efter exploatering ökar flödet från 208 l/s till 560 l/s från kvartersmarken för ett 5-årsregn. Befintliga flöden har beräknats utan klimatfaktor och framtida flöden med en klimatfaktor om 1,25. Detta innebär att dagvatten måste fördröjas för att inte avleda mer än vad naturmarken idag skulle bidra med. På hela området krävs en magasinvolym på 220 m³.

På kvartersmark föreslås infiltrationsdiken med magasineringskapacitet, vilka även skulle reducera föroreningshalterna i dagvattnet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	2
1 Inledning	5
1.1 Bakgrund.....	5
1.2 Uppdragsbeskrivning.....	5
2 Förutsättningar.....	6
2.1 Tidigare utredningar och underlag	6
2.2 Dagvattenstrategi.....	6
2.3 Dimensionering	6
2.4 Koordinat- och höjdsystem	7
2.5 Recipient och miljö kvalitetsnormer.....	7
2.6 Riktvärden dagvatten.....	8
3 Nulägesbeskrivning	8
3.1 Natur och kulturintressen	8
3.2 Jordarter, geoteknik och grundvatten.....	8
3.3 Befintlig avrinning.....	9
3.4 Markavvattningsföretag	12
3.5 Befintliga ledningar	12
4 Beräknade flöden för nuläget.....	12
4.1 Markanvändning	12
4.2 Flödesberäkningar	14
5 Framtida utformning	14
6 Beräknade flöden för utbyggd detaljplan.....	14
6.1 Markanvändning.....	14
6.2 Flödesberäkningar	16
6.3 Magasinsvolym.....	17
7 Föroreningsberäkningar	18
8 Dagvattenhantering	19
8.1 Höjdsättning	19
8.2 Materialval.....	20
8.3 Tak.....	20
8.4 Infiltrationsdiken	21
8.5 Gröna öar/rain gardens	22
8.6 Fördröjningsmagasin.....	22
8.7 Genomsläppliga beläggningar.....	22

8.8 Föreslagen dagvattenhantering	22
9 Slutsats	24
10 Ytterligare utredningar.....	24
11 Referenser	25
Bilaga 1	26
Föreningshalter, schablonvärden	26

Bilagor

Bilaga 1 – Föreningshalter, schablonvärden & Reningsgrad för infiltrationsdiken

Bilaga 2 – Dagvattenplan

1 Inledning

1.1 Bakgrund

ÅF-Infrastructure AB har fått i uppdrag av Östhammars kommun att ta fram en dagvattenutredning för ny detaljplan för Prästgårdshöjden i Alunda, del av fastighet Marma 1:67. Enligt den nya detaljplanen ska befintlig skogsmark bebyggas med bostäder samt parkeringsytor på kvarterersmark och lokalgata genom området.

Planområdet avgränsas av kringliggande vägar, villaområden samt naturmark, se figur 1.

Figur 1. Planområdets utbredning (röd linje). (Google maps 2016-12-07)

1.2 Uppdragsbeskrivning

Uppdraget omfattar en dagvattenutredning för detaljplan för nytt bostadsområde i Alunda, Östhammars kommun. Dagvattenutredningen ska användas i detaljplanearbetet och ge förslag till metodval för den avledning och rening som blir en konsekvens av exploateringen inom planområdet. Detta relateras till uppsatta miljö kvalitetsnormer för recipienten.

I arbetet görs beräkningar av dagvattenflöden samt föroreningar som en exploatering av området bidrar till samt möjliga åtgärdsförslag presenteras. Beräkningar görs enligt P110 där minsta rekommendationen för tät bostadsbebyggelse är 5-årsregn och klimatfaktor 1,25. Arbetet avgränsas till området inom detaljplaneområdesgränsen. I framtiden önskas dagvattenlösningar som begränsar flödet till ledningsnätet till nuvarande situation.

Lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) är eftersträvaransvärt i så stor mån som möjligt och förutsättningarna för detta bedöms vara goda i området.

2 Förutsättningar

2.1 Tidigare utredningar och underlag

Inga kända tidigare utredningar finns för området.

I arbetet har följande underlag använts (erhållet från Östhammars kommun):

- Grundkarta 2016-11-30
- Va-ledningar 2016-11-30
- Detaljplan 2016-12-02
- Illustrationsplan ÅF 2016-12-13

2.2 Dagvattenstrategi

Ingen uttalad dagvattenstrategi finns för området men LOD är eftersträvansvärt i så stor mån som möjligt. En dagvattenlösning där mängden dagvatten som släpps på till dagvattennätet inte är större än i befintligt läge ska eftersträvas.

2.3 Dimensionering

Beräkningarna görs för flöden från ett 5-årsregn med varaktighet 10 minuter. Hänsyn ska tas till de ökade flödena till följd av klimatförändringarna. Intensiteten för de kortare varaktigheterna för ett 5-årsregn förväntas i och med klimatförändringarna att öka med 10-20 % mot slutet av seklet. För ett 5-årsregn förväntas ökningen bli ca 25 %. Klimatfaktorn för det dimensionerande regnet sattes därmed till 1,25 (Svenskt vatten P110). Vid beräkning av befintlig avrinning används ingen klimatfaktor.

2.3.1 Flöden

För beräkning av regnintensiteten har Dahlströms formel använts (Svenskt Vatten, P104).

$$i_{\bar{A}} = 190 * \sqrt[3]{\bar{A}} * \frac{\ln(T_R)}{T_R^{0,98}} + 2$$

Där

$i_{\bar{A}}$ = regnintensitet, [l/s, ha]

T_R = regnvaraktighet, [minuter]

$\bar{A}$ = återkomsttid, [månader]

Vid beräkning av dagvattenflöden före och efter exploatering används rationella metoden med regnintensitet enligt Dahlströms formel ovan. Dimensionerande flöde beräknas med följande formel (Svenskt Vatten, P110).

$$q_{dim} = A * \varphi * i_A * klimatfaktor$$

Där

q_{dim} = dimensionerande flöde, [l/s]

A = avrinningsområdets area, [ha]

φ = avrinningskoefficient, [-]

klimatfaktor = ökning av regnintensitet pga ändrat klimat

2.3.2 Magasinsvolym

Erforderlig magasinvolym i fördröjningsmagasin har beräknats med Svenskt Vatten P110 bilaga 10.6. Detta är en överslagsmässig beräkning som tar hänsyn till rinntiden och där erforderlig magasinvolym erhålls som maximivärdet av ekvationen nedan. Dimensionerande regnvaraktighet söks alltså för erforderlig maxvolym med avseende på regn med återkomsttiden 5 år. Regnvaraktigheten har beräknats med Dahlströms formel istället för z-värden och klimatfaktor 1,25 multipliceras till regnintensiteten.

$$V = 0,06 * \left(i_{regn} * t_{regn} - K * t_{regn} - K * t_{rinn} + \frac{K^2 * t_{rinn}}{i_{regn}} \right)$$

Där

V = specifik magasinvolym, [m^3/ha_{red}]

i_{regn} = regnintensitet för aktuell varaktighet, multiplicerad med klimatfaktor, [$l/s, ha$]

t_{regn} = regnvaraktighet, [minuter]

t_{rinn} = rinntid, [minuter]

K = specifik avtappning från magasinet, [$l/s, ha_{red}$]

2.4 Koordinat- och höjdsystem

Utredningen utgår från SWEREF 99 18 00 i plan och höjdsystem RH2000.

2.5 Recipient och miljö kvalitetsnormer

Recipient för dagvatten från utredningsområdet är Olandsån. Närmast Alunda benämns ån Foghammarsån och Kilbyån. Vattenmyndigheterna och länsstyrelserna har beslutat om miljö kvalitetsnormer samt bedömt ekologisk och kemisk status i sjöar och vattendrag samt kemisk och kvantitativ status för grundvatten. I figur 2 redovisas recipientens utbredningsområde och ger även en översiktlig uppfattning om recipientens avrinningsområde.

Figur 2. Recipientens utbredningsområde. (Vatteninformationssystem Sverige, VISS, 2016)

Olandsån har klassificerats med "Måttlig" ekologisk status baserat på att konnektiviteten och de morfologiska förändringarna visar dålig status för cykeln III 2015-2021 och måttlig till otillfredsställande status för cykel I-II 2004-2015. Den dåliga konnektiviteten syftar till de dammar i ån som utgör vandringshinder för fisk. Vattendragets närmiljö brukas intensivt och saknar ekologiskt funktionella kantzoner. Problemen kan åtgärdas med restaureringsinsatser. Vattendragets ekologiska status tolkas inte vara direkt kopplat till dagvattenhanteringen inom avrinningsområdet. Kvalitetskrav för miljökvalitetsnormen för ekologisk status är satt till "god ekologisk status" år 2027.

Vidare har Olandsån klassificerats med "Uppnår ej god" kemisk ytvattenstatus, främst på grund av höga halter av kvicksilver och bromerad difenyleter (PBDE). På VISS's hemsida finns mer information om klassificeringen, bland annat anges för kvicksilver att "*Den största påverkan av kvicksilver består av atmosfärisk deposition vars ursprung är långväga, globala atmosfäriska utsläpp från tung industri och förbränning av stenkol.*". Kvalitetskravet för miljökvalitetsnormen för kemisk status exklusive kvicksilver är satt till "god kemisk ytvattenstatus", med mindre stränga krav för ovan angivna föroreningar.

(Vatteninformationssystem Sverige, VISS, 2016).

2.6 Riktvärden dagvatten

För dagvatten finns det inga nationellt fastslagna riktvärden. I Stockholms län togs förslag till riktvärden fram i februari 2009. Dessa är inte fastslagna men kan användas för att få en uppfattning om behovet av reningsåtgärder på dagvattnet. Riktvärdena är indelade i olika nivåer där enskilda verksamhetsutövare med utsläpp till förbindelsepunkt har nivå 3VU och VA-huvudmannens utsläpp direkt till recipient har nivå 1. För aktuell verksamhetsutövare bör 3VU användas inom varje kvartersmark, se bilaga 1. Observera att riktvärden saknas för PAH16.

3 Nulägesbeskrivning

3.1 Natur och kulturintressen

Inga skyddade områden såsom riksintressen, naturreservat eller liknande har identifierats inom eller i anslutning till planområdet.

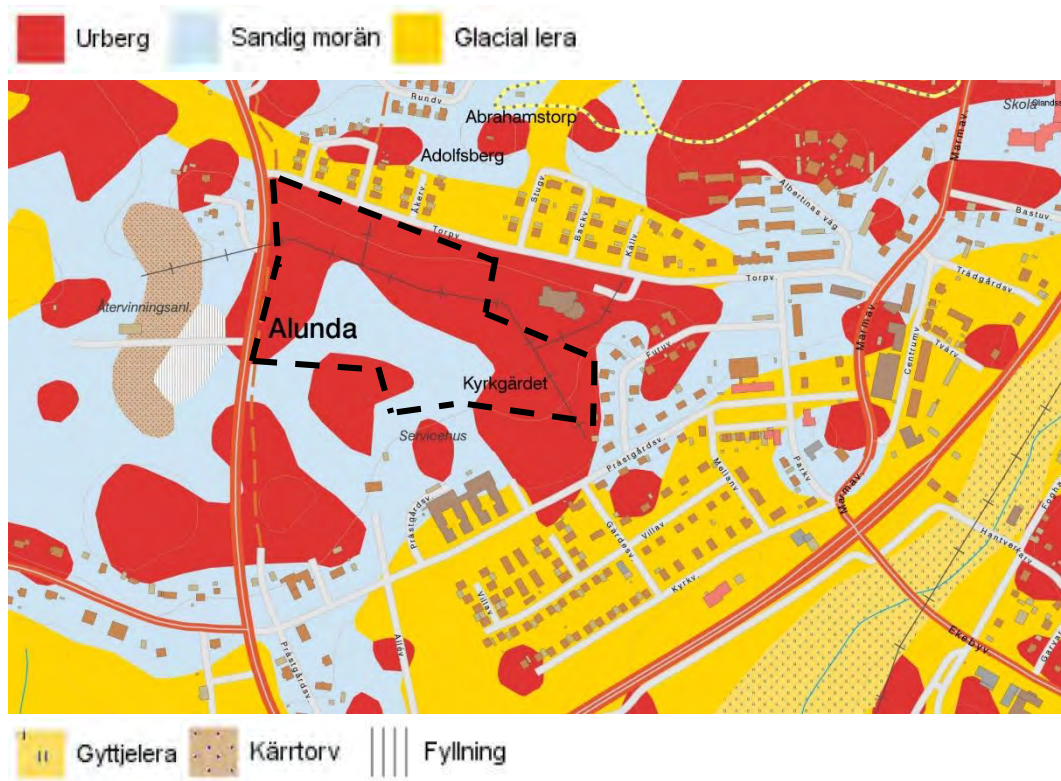
3.2 Jordarter, geoteknik och grundvatten

Ingen geoteknisk utredning har gjorts för området.

Marken i området består enligt jordartskarta från SGU av urberg och sandig morän, se figur 3. Infiltrationsmöjligheterna i området bedöms som relativt goda inom området med sandig morän.

I området finns inga kända markföroreningar och områdets grundvattenyta är inte känd.

Figur 3. Jordartskarta (SGU 2016-12-06). Planområdet markerat med svart streckad linje.

3.3 Befintlig avrinning

Området som utreds har en yta av ca 7,62 ha och består idag av skogs- och naturmark. Skogen består av blandskog med några partier av mer lövsly och andra delar med mer genomgående gran och tall. Området delas av en höjdrygg i östvästlig riktning och sluttar nedåt ut mot dess kanter. Bilder från området kan ses i figurerna 5-8. I befintligt läge har inga instängda områden där vatten kan ansamlas identifierats utan allt vatten bedöms infiltrera ner i marken alternativt tas upp i diken längs vägarna som avgränsar områdets sidor i väst och norr. Figur 4 visar översiktligt den befintliga avrinningen i området i befintligt läge.

Figur 4. Översiktlig illustration över befintlig avrinning i planområdet.

Figur 5. Torpvägen västerut och planrådets norra gräns. Torpvägen/Åkervägen (Google Maps, 2016)

Figur 6. Planområdets nordöstra hörn, sett från kyrkan. Torpvägen 9B. (Google Maps, 2016)

Figur 7. Planområdets västra gräns. Skyndelvägen. (Google Maps, 2016)

Figur 8. Planområdets västra gräns. Skyndelvägen. (Google Maps, 2016)

3.4 Markavvattningsföretag

Inget markavvattningsföretag har identifierats inom området. (Länsstyrelsen, 2016).

3.5 Befintliga ledningar

Kommunala ledningar finns idag i direkt anslutning till området längs med dess norra och södra sida. På planområdets södra sida är ett nytt bostadsområde under uppbyggnad. Där planeras för att ta emot dagvatten från Prästgårdshöjden i en D315 ledning. I norr finns en befintlig D500 ledning i gatan där möjlighet till påkoppling finns. Enligt uppgift från kommunen finns inga kända problem i dagvattennätet.

I dagsläget är området dock inte anslutet till befintligt ledningsnät.

I bilaga 2 kan ett skissförslag för framtida dagvattenhantering samt befintligt och föreslaget ledningsnät ses.

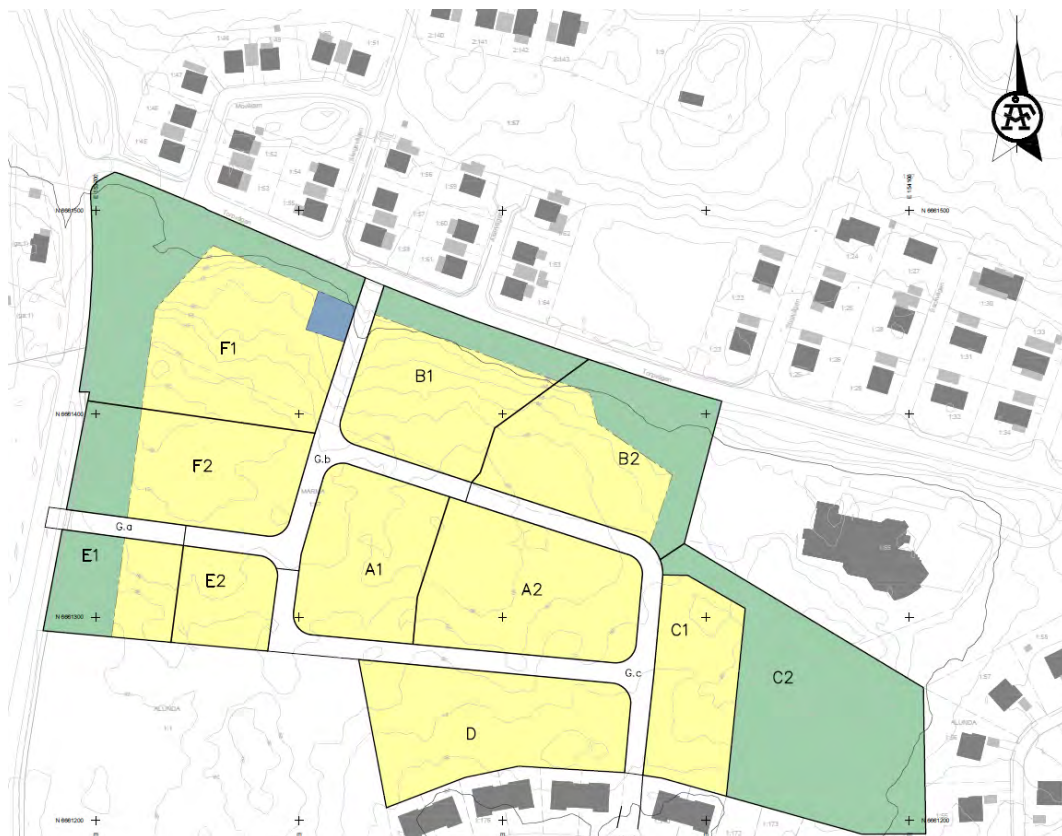
4 Beräknade flöden för nuläget

4.1 Markanvändning

Befintlig markanvändning är i dagsläget skogs- och naturmark.

Utredningsområdet har delats in i 6 områden utefter den indelning av kvartersmark som troligtvis kommer att ske i framtiden. Områdesindelningen kan ses i figur 9. Avrinningskoefficient har valts enligt Svenskt Vatten P110 **till 0,1 för "kuperad bergig skogsmark"**. Areor för områdena kan ses i tabell 1.

Figur 9. Indelning av planområdet i 6 delområden A-F, deras inbördes uppdelning (1-2) samt lokalgatan (G. a-c). Gult = kvartersmark, grönt = naturmark.

Tabell 1. Area för befintlig markanvändning.

k = framtida kvartersmark (gult), n = framtida naturmark (grönt). (I nuläget är allt naturmark/skogsmark)

Befintlig avrinning

<i>Delområden</i>	Area	Avrinnings- koefficient	Reducerad area
	m ²	-	h _{ared}
A1 (k)	4928	0,1	0,05
A2 (k)	6671	0,1	0,07
B1 (k+n)	6392	0,1	0,06
B2 (k+n)	7143	0,1	0,07
C1 (k)	4074	0,1	0,04
C2 (n)	9205	0,1	0,09
D (k)	6567	0,1	0,07
E1 (k+n)	3033	0,1	0,03
E2 (k)	2226	0,1	0,02
F1 (k+n)	12436	0,1	0,12
F2 (k+n)	5941	0,1	0,06
G. a	682	0,1	0,01
G. b	2749	0,1	0,03
G. c	4150	0,1	0,04
<i>Summa</i>	76197		0,76

4.2 Flödesberäkningar

Flödesberäkningar har gjorts enligt kapitel 2.3 med areor enligt tabell 1, **avrinningskoefficient 0,1 ("kuperad bergig skogsmark")** och **det specifika flödet för ett 5-årsregn med varaktighet 10 minuter = 181 l/s, ha**. Det dimensionerande flödet uppgår vid ett 5-årsregn till 138 l/s för hela planområdet. Resultatet av beräkningarna kan ses i tabell 2.

Tabell 2. Flöden före exploatering

Befintlig avrinning	
	5-årsregn
Delområden	Dimensionerande flöde
	l/s
A1 (k)	8,9
A2 (k)	12,1
B1 (k+n)	11,6
B2 (k+n)	13,0
C1 (k)	7,4
C2 (n)	16,7
D (k)	11,9
E1 (k+n)	5,5
E2 (k)	4,0
F1 (k+n)	22,6
F2 (k+n)	10,8
G. a	1,2
G. b	5,0
G. c	7,5
Summa	138

5 Framtida utformning

Planområdet planeras för bostäder. Föreslagen detaljplan innebär bostäder inom 6 olika kvarter åtskilda av en lokalgata som ska genomkorsa området. Dock är det i dagsläget inte beslutat exakt hur utformningen av området kommer att bli.

6 Beräknade flöden för utbyggd detaljplan

6.1 Markanvändning

Eftersom det i dagsläget inte är beslutat hur den nya planen kommer att se ut för området har beräkningar gjorts utifrån uppskattningar av andelen hårdgjord yta på varje separat kvartersmark. Indelningen av planområdet redovisas i figur 9 i kapitel 4.1. För kvartersmark A, B, E samt F är beräkningarna gjorda med 50 % hårdgjord yta och på kvartersmark C och D med 30 % hårdgjord yta. Övrig mark inom kvartersmarken samt all mark utanför kvartersmark har klassats som naturmark och enligt Svenskt vatten P110 tilldelats **avrinningskoefficient 0,1 ("kuperad bergig skogsmark")**.

För kvartersmarken gäller att maximalt 30% av ytan får bebyggas. Det vill säga av de 50% som enligt beräkningarna ska hårdgöras på kvartersmark A, B, E och F blir 60% tak och 40% gårdsyta. Avrinningskoefficienten för tak är satt till 0,9 och för gårdsyta till 0,6. Detta ger en sammanvägd avrinningskoefficient på 0,78 (dvs. $0,6 \cdot 0,9 + 0,4 \cdot 0,6 = 0,78$) för de 50% av kvartersmarken som ska hårdgöras.

För kvartersmark C och D antas att 30% av den totala kvartersmarken ska hårdgöras och därmed blir avrinningskoefficienten här 0,9 (tak) för hela detta område.

För lokalgatan har avrinningskoefficient 0,8 använts.

I tabell 3 kan areor för den nya markanvändningen ses, samt flöden efter exploatering.

Tabell 3. Area för ny markanvändning samt flödesberäkning efter exploatering.
k = kvartersmark, n = naturmark (utanför kvartersmark).

Delområden	Area	Delsumma	Avrinnings-	Reducerad	Delsumma
	m ²	m ²	koefficient	area	
			(-)	h _{ared}	h _{ared}
A1		4928			0,217
Hårdgjord (k)	2464		0,78	0,1922	
Natur (k)	2464		0,1	0,0246	
A2		6671			0,294
Hårdgjord (k)	3336		0,78	0,2602	
Natur (k)	3336		0,1	0,0334	
B1		6392			0,231
Hårdgjord (k)	2461	4923	0,78	0,1920	
Natur (k)	2461		0,1	0,0246	
Natur (n)	1470		0,1	0,0147	
B2		7143			0,214
Hårdgjord (k)	2091	4181	0,78	0,1631	
Natur (k)	2091		0,1	0,0209	
Natur (n)	2962		0,1	0,0296	
C1		4074			0,139
Hårdgjord (k)	1222		0,9	0,1100	
Natur (k)	2852		0,1	0,0285	
C2		9205			0,092
Natur (n)	9205		0,1	0,0921	
D		6567			0,223
Hårdgjord (k)	1970		0,9	0,1773	
Natur (k)	4597		0,1	0,0460	
E1		3033			0,079
Hårdgjord (k)	710	1420	0,78	0,0554	
Natur (k)	710		0,1	0,0071	
Natur (n)	1614		0,1	0,0161	
E2		2226			0,098
Hårdgjord (k)	1113		0,78	0,0868	
Natur (k)	1113		0,1	0,0111	
F1		12436			0,352
Hårdgjord (k)	3350	6701	0,78	0,2613	

Natur (k)	3350	0,1	0,0335
Natur (n)	5735	0,1	0,0574
F2	5941		0,209
Hårdgjord (k)	2195	4390	0,78
Natur (k)	2195		0,1
Natur (n)	1551		0,1
Lokalgata	7580		0,6064
G. a	682	0,8	0,0545
G. b	2749	0,8	0,2199
G. c	4150	0,8	0,3320
Summa	76197		2,75

6.2 Flödesberäkningar

Eftersom markanvändningen inom området ändras från naturmark till delvis hårdgjorda ytor och bostäder kommer det dimensionerande flödet från området att öka. Dimensionerande flödet för hela planområdet blir efter exploatering 624 l/s och ökar alltså med 486 l/s jämfört med befintlig avrinning. För respektive kvartersmark blir flödet enligt tabell 4, med det totala flödet 435 l/s från all kvartersmark.

Tabell 4. Dimensionerande flöden efter exploatering. Beräkningar med klimatfaktor 1,25.

Framtida avrinning

Delområden	5-årsregn	
	Dimensionerande flöde l/s	Delsumma l/s
A1		49,2
Hårdgjord (k)	43,57	
Natur (k)	5,59	
A2		66,5
Hårdgjord (k)	58,98	
Natur (k)	7,56	
B1		52,4
Hårdgjord (k)	43,52	
Natur (k)	5,58	
Natur (n)	3,33	
B2		48,4
Hårdgjord (k)	36,96	
Natur (k)	4,74	
Natur (n)	6,72	
C1		31,4
Hårdgjord (k)	24,93	
Natur (k)	6,46	
C2		20,9
Natur (n)	20,87	
D		50,6
Hårdgjord (k)	40,19	
Natur (k)	10,42	

<i>E1</i>		17,8
<i>Hårdgjord (k)</i>	12,55	
<i>Natur (k)</i>	1,61	
<i>Natur (n)</i>	3,66	
<i>E2</i>		22,2
<i>Hårdgjord (k)</i>	19,68	
<i>Natur (k)</i>	2,52	
<i>F1</i>		79,8
<i>Hårdgjord (k)</i>	59,24	
<i>Natur (k)</i>	7,59	
<i>Natur (n)</i>	13,00	
<i>F2</i>		47,3
<i>Hårdgjord (k)</i>	38,81	
<i>Natur (k)</i>	4,98	
<i>Natur (n)</i>	3,51	
<i>Lokalgata</i>		137,5
<i>G. a</i>	12,36	
<i>G. b</i>	49,85	
<i>G. c</i>	75,25	
<i>Summa</i>		624

6.3 Magasinsvolym

Efter kommunens önskemål ska flödet från området inte öka efter exploatering vilket innebär att dagvatten måste fördröjas på tomtmark innan anslutning till kommunalt ledningsnät. I tabell 5 ser vi beräkningar för den magasinvolym som krävs för varje kvartersmark för att uppnå detta önskemål.

Om magasinet förses med strypt utlopp rekommenderas att magasinet dimensioneras för det genomsnittliga utflödet eftersom utflödet varierar med magasinets fyllningstid (Svenskt Vatten P110). Det genomsnittliga utflödet kan då antas vara ca 2/3 av det maximala utflödet.

Tabell 5. Erforderlig magasinvolym för kvartersmarken.

Delområden	Magasinsvolym				
	Utfloede före exploatering*	Reducerad area efter exploatering	Specifik avtappning**	Genomsnittlig specifik avtappning***	Erforderlig magasinvolym
	l/s	ha _{red}	l/s / ha _{red}	l/s / ha _{red}	m ³
A1	9	0,22	41	27	26
A2	12	0,29	41	27	35
B1	9	0,22	41	27	26
B2	8	0,18	41	27	22
C1	7	0,14	53	36	13
D	12	0,22	53	36	21
E1	3	0,06	41	27	7
E2	4	0,10	41	27	12
F1	12	0,29	41	27	35
F2	8	0,19	41	27	23
Summa					220

*Motsvarar det maximala utfloedet ur föreslaget magasin

**Beräknas genom (flödet före exploatering)/(reducerad area efter exploatering)

***Motsvarar den avtappning som magasinet dimensioneras efter

Magasinsvolymen kan fördelas mellan olika fördröjningsmetoder såsom dagvattenkassetter, svack- och infiltrationsdiken samt planteringsytor och lokala dammar.

7 Föroreningsberäkningar

Den framtida exploateringen förväntas inte generera någon större mängd föroreningar till recipienten. Beräkningar har gjorts för föroreningshalter före och efter exploatering. Jämförelse har gjorts med riktvärden beskrivna i kapitel 2.6.

Den årsnederbörd som har använts är 537 mm och hämtad från Klimatanalys för Uppsala län, Länsstyrelsen (2013). De schablonmässiga föroreningshalter som använts vid beräkningarna återfinns i bilaga 1 (Stormtac, 2016). Föroreningsmängder före och efter exploatering har beräknats med reducerad area för deltagande ytor och resultatet kan ses i tabell 6.

Tabell 6. Genomsnittliga föroreningskoncentrationer för markanvändningen inom området före och efter exploatering. Samt jämförelse mot riktvärden. Föroreningskoncentration som överskrider riktvärdet anges med röd fet text. (Stormtac, 2016)

Ämne	Före exploatering		Efter exploatering		Riktvärde 3VU
	Skogsmark	Kvartersmark	Lokalgata	Tak, gårdsyta, skogsmark	
Fosfor	µg/l	35	85,2	140,0	250
Kväve	mg/l	0,75	1,68	2,4	3,5
Bly	µg/l	6,0	3,30	3,0	15
Koppar	µg/l	6,5	9,28	21,3	40
Zink	µg/l	15,0	26,6	30,0	150
Kadmium	µg/l	0,2	0,59	0,27	0,5
Krom	µg/l	0,5	3,47	7,0	25

Nickel	µg/l	0,5	3,48	3,97	30
Kvicksilver	µg/l	0,005	0,013	0,08	0,1
Suspenderad substans	mg/l	34	29,7	63,9	100
Olja	mg/l	0,1	0,092	0,77	1,0
PAH16	µg/l	0,0	0,42	0,12	-
BaP	µg/l	0,0	0,008	0,01	0,1

Ur tabell 7 kan ses att samtliga studerade ämnen ökar i mängd efter exploatering.

Tabell 7. Föroreningsmängder före och efter exploatering. Beräknade med årsnederbörden 537 mm.

		Före exploatering		Efter exploatering	
		Skogsmark	Kvartersmark	Lokalgata	
			Tak, gårdsyta, skogsmark		
Reducerad area	m ²	5 366*	19 211**	6 064	
Årsnederbörd	mm (liter/m ²)	537	537	537	
Volym nederbörd	liter/år	2 881 612	10 316 468	3 256 497	
Fosfor	g/år	100,9	878,5	455,9	
Kväve	kg/år	2,2	17,3	7,82	
Bly	g/år	17,3	34,0	9,77	
Koppar	g/år	18,7	95,7	69,5	
Zink	g/år	43,2	274,3	97,7	
Kadmium	g/år	0,6	6,1	0,88	
Krom	g/år	1,4	35,8	22,8	
Nickel	g/år	1,4	35,9	12,9	
Kvicksilver	g/år	0,014	0,1	0,26	
Suspenderad substans	kg/år	98,0	306,3	208,2	
Olja	kg/år	0,288	0,9	2,52	
PAH16	g/år	0,0	4,3	0,39	
BaP	g/år	0,0	0,1	0,03	

*Enbart den skogsmark som i framtiden kommer att exploateras.

**Enbart kvartersmark som ska exploateras.

8 Dagvattenhantering

I bilaga 2 presenteras ett förslag på dagvattenhantering inom området för att uppnå de fördröjningsvolymerna som behövs med hjälp av några nedan nämnda metoder. Metoder som gynnar infiltration av dagvatten bör användas i största möjliga mån.

8.1 Höjdsättning

Färdig golvnivå bör ligga minst 0,5 m över gatunivå så att vatten kan avrinna ytledes från fastigheten och så att översvämning och fuktskador på hus undviks. Närmast byggnaden bör marken ha en lutning om 1:20 från huslivet för att sedan få en flackare lutning (Svenskt Vatten P105). Dräneringsvatten från fastigheterna ska anslutas till anvisad förbindelsepunkt för dagvatten.

8.2 Materialval

För att minska miljöpåverkan på dagvattnet bör man välja material som inte innehåller miljöskadliga ämnen. Kända material som avger föroreningar är tex takbeläggning, belysningsstolpar och räcken som är varmförzinkade eller i övrigt innehåller zink. Plastbelagda plåttak avger organiska föroreningar. Detaljplanen ska inte föreskriva material som ger ifrån sig miljöskadliga ämnen (t.ex. zinktak). Byggvaror bör klara egenskapskriterier som sätts upp av branschorganisationer såsom BASTA eller Byggvarubedömningen.

Schablonmässiga föroreningsberäkningar indikerar att riktvärdet för kadmium överskrids. Kadmium finns ofta i zinkmaterial och kan förorena dagvattnet när läckage av zink sker, varför zinkprodukter bör undvikas där det är möjligt.

8.3 Tak

Om ett medvetet materialval för tak har gjorts kan takdagvatten i de flesta fall betraktas som rent. Detta dagvatten bör källsorteras, dvs. hållas separat från förorenat dagvatten från exempelvis körytor.

8.3.1 Gröna tak

Gröna tak, även kallade sedumtak, är ett effektivt sätt att fördröja och minska avrinningen från tak på fastighetsmark, se figur 10. Dessa kan anläggas som tunna eller tjocka, där tunna gröna tak är vanligast i Sverige. Dessa magasineras i medeltal ca 50 % av årsavrinningen genom ökad avdunstning och vattenupptag i växterna. Gröna tak tar i regel hand om några mindre regntillfällen, upp till 5 mm, och är därmed inte särskilt effektiva vid kraftigare regn med volymer som överstiger 5 mm (Svenskt Vatten P105). Vid kraftiga regn kan ytterligare magasineringmöjligheter krävas innan avledning till kommunalt ledningsnät sker. Enligt leverantör kan dock ca 20 l/m² fördröjas på takytan (Svenska Natur AB, 2017)

Schablonhalter visar dock att gröna tak bidrar till läckage av fosfor och kväve (Stormtac, 2016-08).

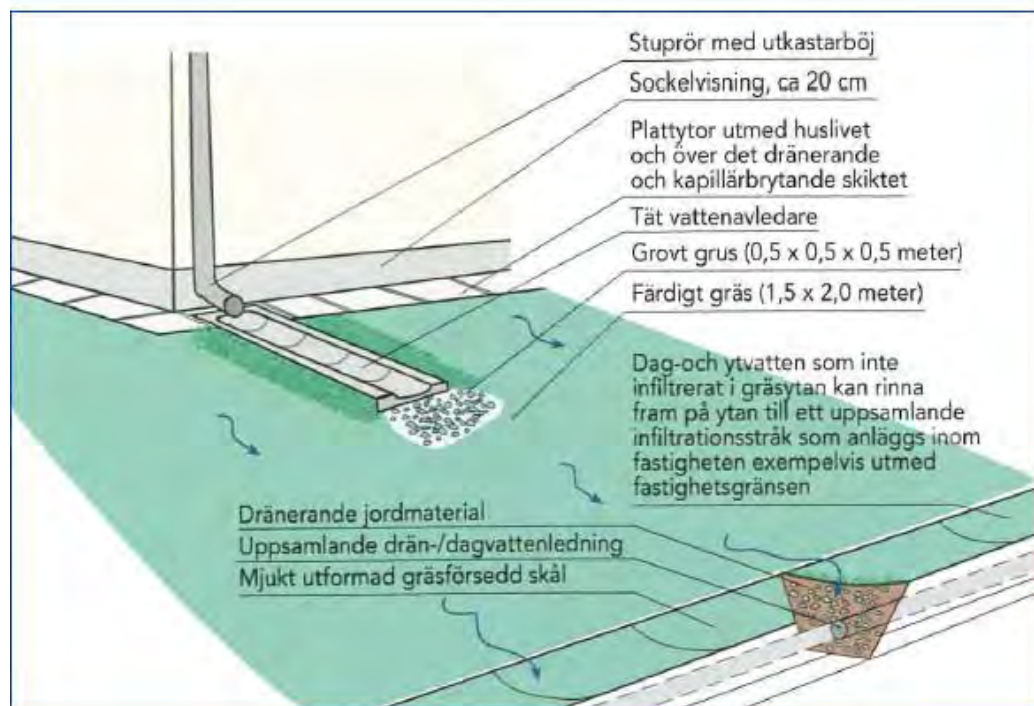

Figur 10. Sedumtak kan anläggas på både platta och lutande tak (Svenska Naturtak AB, 2017)

8.3.2 Stuprörsutkastare och ytlig avledning

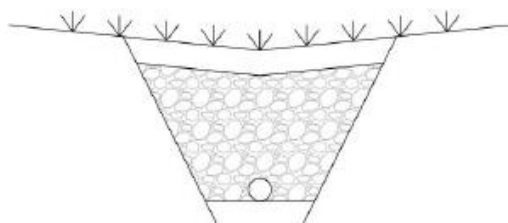
Avledning från hustak kan göras ytligt med stuprörsutkastare och vattnet kan på så sätt utnyttjas som ett positivt inslag i bostadsmiljön. Genom att låta vattnet avrinna ytligt och infiltrera ovanifrån erhålls rening av vattnet genom luftning och avsättning av partiklar i det överska markskiktet. Vid användning av stuprörsutkastare är det viktigt att marken är hårdgjord närmast huset, alternativt kan en tätduk användas. Närmast byggnaden, ca 3 m, ska marken luta 5 % och därefter ca 1-2 %. För att underlätta infiltrationen av vattnet kan den mottagnade ytan även anläggas med krossmaterial för de första metrarna. Principskiss för stuprörsutkastare visas i figur 11.

Figur 11. Skiss på stuprörsutkastare där tak- och ytvattnet leds ut över mark till uppsamlade dräneringsstråk (Svenskt Vatten P105).

8.4 Infiltrationsdiken

Genom att höjdsätta marken så att avrinningen sker mot gräsförsedda skålformade infiltrationsdiken kan dagvatten från hårdgjorda ytor tas omhand på ett effektivt sätt. Dagvatten som avleds till dessa diken, t.ex. från stuprörsutkastare, renas när det infiltrerar ner i diket och passerar gräs och makadam, se figur 12.

Figur 12. Typsektion över infiltrationsdike med makadam och dränrör (Svenskt Vatten P105).

8.5 Gröna öar/rain gardens

Gröna öar, även kallade rain gardens, utformas som genomsläppliga växtbäddar som används för att fördröja, infiltrera och rena dagvatten från omgivande hårdgjorda ytor. Ytterligare fördelar med gröna öar är växternas förmåga att avdunsta vatten vilket bidrar till ett ännu effektivare omhändertagande av dagvattnet.

8.6 Fördröjningsmagasin

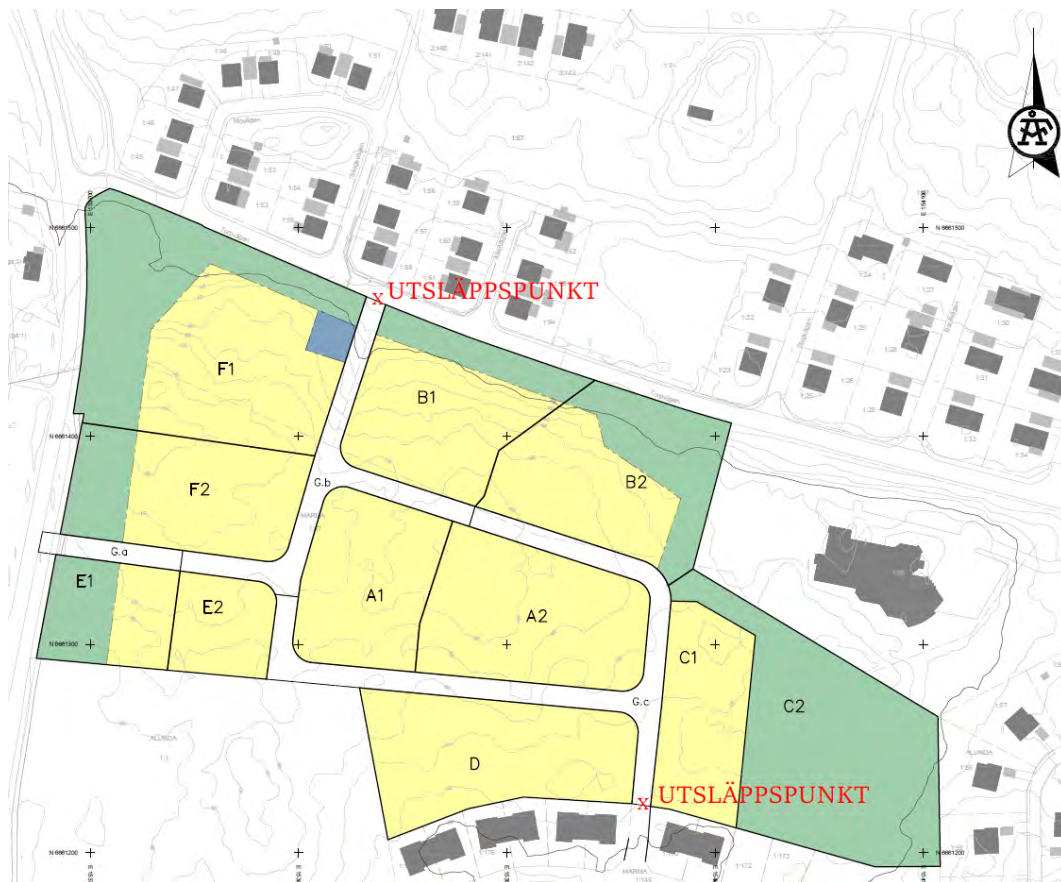
Fördröjningsmagasin för utjämning och infiltration av dagvatten kan anläggas under t.ex. kör- och parkeringsytor. Magasinen kan utformas på olika sätt. Vanligt är att anlägga s.k. dagvattenkassetter där dagvatten kan fördröjas och perkolera ner i marken innan avledning/bräddning till kommunalt ledningsnät.

8.7 Genomsläppliga beläggningar

Genomsläppliga beläggningar såsom permeabel asfalt, hålad marksten eller rasterytor är fördelaktiga eftersom de tillåter dagvatten att infiltrera ner till en dränerad överbyggnad. En avrinningskoefficient om 0,6-0,7 bör användas vid beräkning av dimensionerande flöde. Normalt minskar dock infiltrationskapaciteten med tiden. (Svenskt Vatten P105)

8.8 Föreslagen dagvattenhantering

Dagvattnet antas släppas på det kommunala dagvattennätet vid två olika punkter, en norr och en söder om planområdet, se figur 13. Till den norra kommer vatten från kvartersmark A1, B1, B2, F1 och F2 samt del G. b av lokalgatan, vilket motsvarar ett flöde på 300 l/s utan några dagvattenmagasin med fördröjning. Till den södra kommer vatten från kvartersmark A2, C1, D, E1 och E2 samt del G. c av lokalgatan vilket motsvarar ett flöde på 260 l/s utan några dagvattenmagasin med fördröjning. Del G. a av lokalgatan förväntas kunna rinna av i diken längs vägen och tas upp på omkringliggande naturmark. Även naturmark utanför kvartersmark förväntas kunna hantera nederbörden som i dagsläget och därav inte behöva något omhändertagande av dagvatten.

Figur 13. Tänkta utsläppspunkter (x) för dagvatten till det kommunala dagvattennätet.

Inom varje fastighet bör tillräcklig fördröjningsvolym kunna skapas för att inte medföra ett större flöde till det kommunala ledningsnätet än befintligt flöde skulle ha gjort vid ett 5-årsregn.

Behoven av fördröjningsvolym redovisas i kapitel 6.3 Magasinsvolym och varierar mellan ca 7-35 m³. Denna fördröjningsvolym kan fördelas mellan olika åtgärder, förslagsvis genom att först avledas till infiltrationsdike varifrån dagvatten kan bräddas till ett större fördröjningsmagasin som kan utformas över mark (som en svackyta) eller under mark.

Dagvatten från fastighetsmarken bör renas innan avledning till kommunalt ledningsnät. Detta föreslås ske genom avledning till krossdike/infiltrationsstråk där dagvatten kan infiltrera och silas genom makadam och på så sätt avskiljs eventuella föroreningar i dagvattnet. Reningseffekt för infiltrationsdike anges i Bilaga 1. I tabell 8 nedan redovisas utgående föroreningsmängder efter rening i infiltrationsdike på kvartersmark. Observera att ingen rening bedöms kunna ske av dagvatten från lokalgatan eftersom kommunen önskar avleda detta dagvatten direkt till ledningsnätet.

Tabell 8. Utgående föroreningsmängd efter rening i infiltrationsdike på kvartersmark.

	Fosfor P	Kväve N	Bly Pb	Koppar Cu	Zink Zn	Kadmium Cd	Krom Cr	Nickel Ni	Kvicksilver Hg	Suspenderad substans SS	Olja	PAH16	BaP
Reningsgrad infiltrationsdike	60%	55%	85%	85%	85%	85%	85%	90%	45%	90%	90%	60%	60%
	g/år	kg/år	g/år	g/år	g/år	g/år	g/år	g/år	g/år	kg/år	kg/år	g/år	g/år
Utgående mängd efter rening	351	7,8	5,1	14,4	41,2	0,9	5,4	3,6	0,07	30,6	0,09	1,7	0,03
Föroreningshalter före exploatering	100,9	2,2	17,3	18,7	43,2	0,6	1,4	1,4	0,014	98,0	0,288	0,00	0,00

9 Slutsats

Den planerade exploateringen inom utredningsområdet medför att den befintliga skogsmarken som idag täcker området delvis byts ut mot bostäder, parkering, gårdsyta samt en lokalgata genom området. Marken i området består delvis av berg, delvis sandig morän och infiltrationsmöjligheterna bedöms som relativt goda inom området med sandig morän.

Efter exploatering ökar halterna för samtliga undersökta föroreningar, men endast kadmium överskrider riktvärdet, dock endast marginellt. Med genomtänkta materialval, till exempel genom att undvika zinkprodukter, kan risken för läckage av kadmium minimeras. Även lokal rening av dagvatten i infiltrationsstråk på kvartersmark bidrar till att minimera risken för föroreningsläckage.

Detaljplanens genomförande bedöms inte medföra risk för försämring av miljö kvalitetsnormerna. Detta på grund av att den ekologiska statusen inte är kopplad till föroreningshalter i dagvatten samt att kvicksilverföroreningar till stor del tillförs området via atmosfärisk deposition.

Den framtida exploateringen innebär att flödet till befintligt ledningsnät ökar till 300 l/s respektive 260 l/s vid den norra respektive södra anslutningspunkten om ingen fördröjning/infiltration sker på kvartersmarken. Kommunen önskar att avrinningen inte ska öka efter exploatering. Därför föreslås infiltrationsdiken på varje kvartersmark som kan magasinera och fördröja dagvattnet. Detta skulle innebära utflöden som motsvarar befintlig avrinning om naturmarken var ansluten till ledningsnätet. Med denna fördröjning skulle, vid ett framtida 5-årsregn 95 l/s avledas till den norra anslutningspunkten och 113 l/s till den södra.

I bilaga 2 presenteras en skiss över möjlig dagvattenhantering. Där föreslås infiltrationsdiken på kvartersmarken för att rena och fördröja dagvattnet innan det släpps på det kommunala nätet i lokalgatan. Dock är placering och storlek av dessa infiltrationsdiken svår att föreslå på grund av att det i dagsläget är okänt hur byggelsen i området kommer att se ut.

10 Ytterligare utredningar

I fortsatt arbete bör geoteknisk utredning göras för att klargöra bland annat markstabilitet och infiltrationskapacitet.

Det vore även fördelaktigt att göra en övergripande analys över omgivande dagvattenledningsnät för att identifiera eventuella flaskhalsar och begränsningar i det fall ytterligare exploatering av närliggande områden ska ske.

11 Referenser

Google Maps (2016-12-07)

<https://www.google.se/maps/@60.0642541,18.0743641,1624m/data=!3m1!1e3>

Länsstyrelsen Uppsala, Klimatanalys för Uppsala län, 2013-03-01

<http://www.lansstyrelsen.se/upsala/SiteCollectionDocuments/Sv/publikationer/2013/klimatanalys-for- uppsala-lan.pdf>

Länsstyrelsen Uppsala, webbGIS (2016)

<http://ext-webbgis.lansstyrelsen.se/upsala/underlag/>

Länsstyrelsen, Vatteninformationssystem Sverige (2016-12-05)

<http://viss.lansstyrelsen.se/MapPage.aspx>

Riktvärdesgruppen, februari 2009.

http://www.stormtac.com/admin/Uploads/Riktvarder_dagvatten_feb_2009.pdf

SGU Jordartskarta (2016-12-06)

<https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-jordarter-25-100.html>

StormTac, StormTac_data base 2016-08-29, (2017-01-10)

http://stormtac.com/admin/Uploads/StormTac_data%20base.xls

Svenska Naturtak AB (2017-01-18)

<http://www.svenskanaturtak.se/sedum%20eco%205-25.htm>

Svenskt Vatten P104, Nederbördsdata vid dimensionering, augusti 2011.

Svenskt Vatten P105, Hållbar dag- och dränvattenhantering, augusti 2011.

Svenskt Vatten P110, Avledning av dag-, drän- och spillvatten, januari 2016.

Bilaga 1

Föroreningshalter, schablonvärden

Schablonvärden för dagvatten (Stormtac 2016-08) som använts vid föroreningsberäkningar.

	Fosfor P	Kväve N	Bly Pb	Koppar Cu	Zink Zn	Kadmium Cd	Krom Cr	Nickel Ni	Kvicksilver Hg	Suspenderad substans SS	Olja	PAH16*	BaP**
	µg/l	mg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	µg/l	mg/l	mg/l	µg/l	µg/l
Schablonvärden													
Tak	90	1,80	2,6	7,5	28	0,80	4	4,5	0,01	25	0	0,44	0,01
Gårdsyta	101	1,87	3,73	16,12	29,33	0,23	3,67	2,27	0,04	40,87	0,36	0,61	0,007
Skogsmark	35	0,75	6,0	6,5	15	0,2	0,5	0,5	0,01	34	0,1	0	0
Väg	140	2,40	3,0	21,3	30	0,3	7,0	4,0	0,08	63,9	0,77	0,12	0,01
Riktvärden 3VU	250	3,5	15	40	150	0,5	25	30	0,1	100	1	-	0,1

* Polycykliska aromatiska kolväten 16

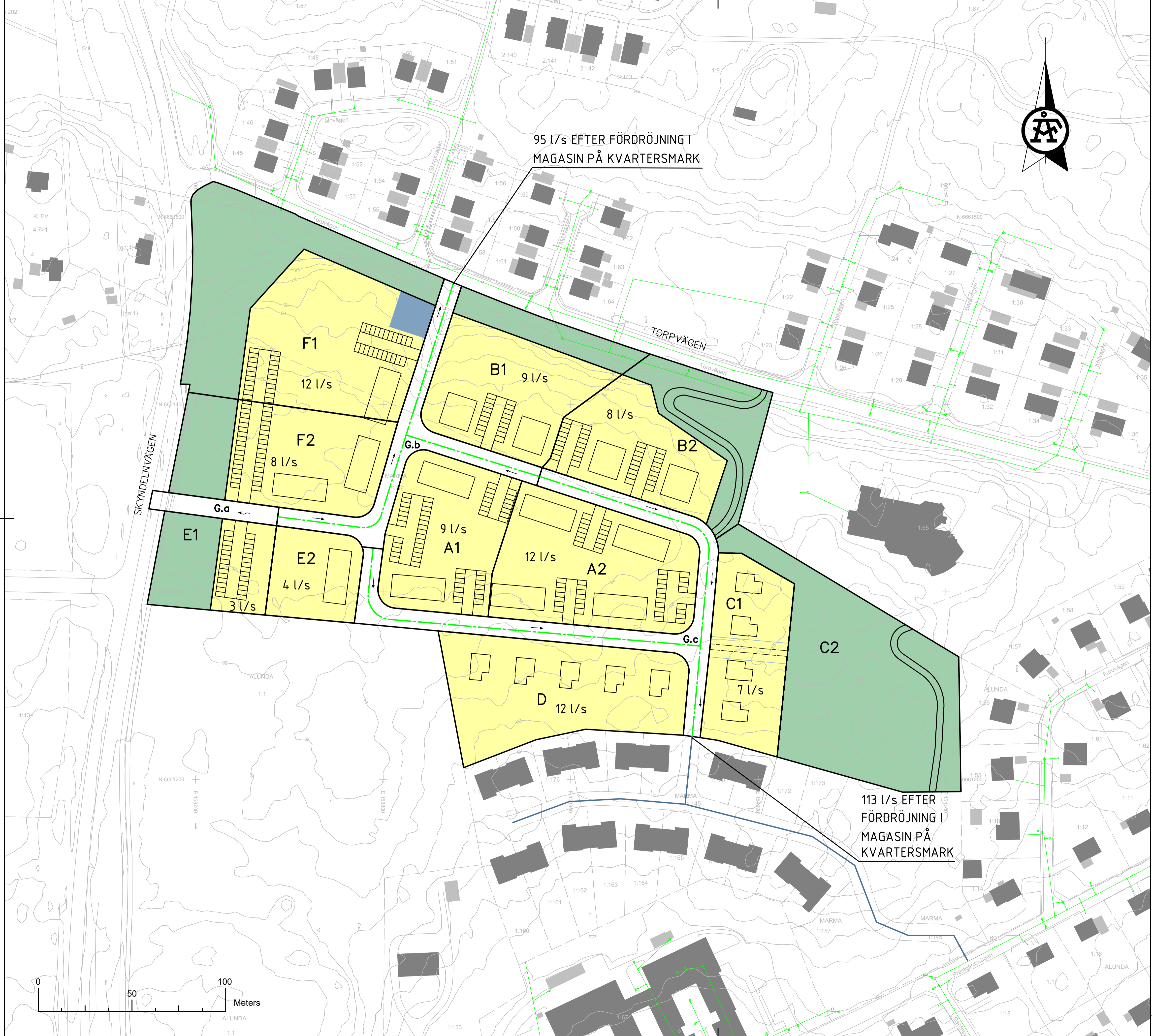
** Benso(a)pyren

Reningsgrad för infiltrationsdiken

Reningsgrad i procent för föroreningar i infiltrationsdike (Stormtac 2016-08).

	Fosfor P	Kväve N	Bly Pb	Koppar Cu	Zink Zn	Kadmium Cd	Krom Cr	Nickel Ni	Kvicksilver Hg	Suspenderad substans SS	Olja	PAH16	BaP
Infiltrationsdike	60%	55%	85%	85%	85%	85%	85%	90%	45%	90%	90%	60%	60%

95 l/s EFTER FÖRDRÖJNING I
MAGASIN PÅ KVARTERSMARK

113 l/s EFTER
FÖRDRÖJNING I
MAGASIN PÅ
KVARTERSMARK

FÖRKLARINGAR

BEFINTLIGT

DAGVATTENLEDNING, KOMMUNAL
DAGVATTENLEDNING, TOLKAD

FÖRSLAG

DAGVATTENLEDNING
RINNRICHTNING I LEDNING
RINNRICHTNING PÅ YTAN
XX l/s
UTFLÖDE EFTER FÖRDRÖJNING, 5-ÅRSREGN, 10 MIN

KOORDINATSYSTEM

PLAN: SWEREF 99 18 00
HÖJD: RH2000

FLÖDEN FRÅN LOKALGATAN

G.a 12 l/s
G.b 50 l/s
G.a 75 l/s

BET	ANT	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SIGN
BILAGA 2				
PRÄSTGÅRDSHÖJDEN DEL AV MARMA 1:27				
 t: +B: F5GH1 7H F9 : f: g bXU'XXyb & 169 99 Stockholm Telefon: 010-505 00 00 www.afconsult.com				
UPPDRAG NR	RITAD AV	HANDLÄGGARE		
DATUM	ANSVARIG			

SKISSFÖRSLAG DAGVATTENHANTERING MED BEBYGGELSE ENLIGT ILLUSTRATIONSPLAN			
HANDLÄGGARE	DIARIENUMMER	SKALA	RITNINGNUMMER
		1:1000 (A1)	1 BET

PM Bedömning av bevarandestatus och risk för påverkan för fridlysta arter i Prästgårdshöjden

Alunda, Östhammars kommun

Bakgrund

Östhammars kommun arbetar med en detaljplan för Prästgårdshöjden i Alunda, i syfte att bygga bostäder. Det har tidigare genomförts en naturvärdesinventering av området, under vilken det påträffades tre arter som är skyddade enligt artskyddsförordningen. På uppdrag av Östhammars kommun genomför Naturföretaget en bedömning av arternas bevarandestatus och risk för påverkan på denna. Bedömningen av bevarandestatus baseras på fynd gjorda under Callunas inventering 2016, på fynd i Artportalen, samt på ArtDatabankens bedömning av utbredning och hotstatus för de tre arterna.

Arter som bedöms i detta PM

Kärlväxter:

Jungfru Marie nycklar – omfattas av 8§ i artskyddsförordningen

Nattviol – omfattas av 8§ i artskyddsförordningen

Grod- och kräldjur:

Mindre vattensalamander – omfattas av 6§ i artskyddsförordningen

Jungfru Marie nycklar

Jungfru Marie nycklar påträffades i sammanlagt tio exemplar under inventeringen 2016. Två växtplatser fanns i en slänt ned mot den nya bebyggelsen i söder, och en växtplats längs en stig i områdets norra del. År 2015 påträffades arten även i en glänta i skogsområdet längst i norr. Arten verkar kunna gynnas av störning, som Calluna nämner i sin rapport, och den kan leva i ett brett spektrum av livsmiljöer.

Arten är vanlig och väl spridd i hela Uppsala län. I Östhammars kommun har arten påträffats i åtminstone hälften av de 2,5x2,5 km rutor som inventerats i projektet Upplands flora (se bilaga 1).

Nationellt är Jungfru Marie nycklar bofast i alla län enligt ArtDatabanken. Den är vanlig i stora delar av södra och mellersta Sverige, däremot har den lite färre kända förekomster i Värmlands och Gävleborgs län samt i norra Norrland. Den är bedömd som Livskraftig (LC) och de skattade värdena som bedömningen baserar sig på ligger alla inom intervallet för kategorin Livskraftig (LC) enligt den svenska rödlistan.

Vi bedömer att arten har en gynnsam bevarandestatus lokalt, regionalt och nationellt, och att den planerade verksamheten inte riskerar att påverka artens bevarandestatus. Bedömningen baseras på ovanstående beskrivning.

Nattviol

Nattviol påträffades i två exemplar i en liten glänta i den nordöstra delen av planområdet under inventeringen 2016. Gläntan ingår i det område i norr som är planlagt som naturmark i det aktuella planförslaget.

Arten är vanlig och väl spridd i hela Uppsala län. I Östhammars kommun har arten påträffats i nästan alla de 2,5x2,5 km rutor som inventerats i projektet Upplands flora (se bilaga 1).

Nationellt är nattviol bofast i alla län enligt ArtDatabanken. Den är vanligast i södra och mellersta Sverige. Den är bedömd som Livskraftig (LC) och de skattade värdena som bedömningen baserar sig på ligger alla inom intervallet för kategorin Livskraftig (LC) enligt den svenska rödlistan.

Vi bedömer att arten har en gynnsam bevarandestatus lokalt, regionalt och nationellt, och att den planerade verksamheten inte riskerar att påverka artens bevarandestatus. Bedömningen baseras på ovanstående beskrivning.

Mindre vattensalamander

Mindre vattensalamander påträffades med några vuxna individer i en damm i sumpskogen strax söder om planområdet. Callunas bedömning är att vattensamlingen förmodligen är en ganska bra lekmiljö för arten, men att vattenkvaliteten troligen är dålig från och till eftersom dagvatten från vägen och andra hårdgjorda ytor hamnar i vattnet. Endast en liten del av sumpskogen berörs av detaljplanen, och den delen är planlagd som naturmark. Däremot skulle grävarbeten i samband med byggnation kunna påverka hydrologin i sumpskogen, vilket bör utredas om det inte redan är gjort. Var arten övervintrar är vad vi känner till inte utrett, men då både stor del av sumpskogen samt även annan skog kommer att sparas finns antagligen fortsatta möjligheter till övervintring.

Arten är vanlig och väl spridd i hela Uppsala län. Troligtvis finns den på fler lokaler än vad kartan i Bilaga 1 visar, då groddjur inte eftersöks och rapporteras i samma grad som t.ex. fåglar. Detta exemplifieras i Östhammars kommun av att majoriteten av lokalerna i Artportalen är från en inventering som inrapporterades 2007. Det finns flera lokaler som har upptäckts senare, men få eller inga av lokalerna från 2007 verkar ha återbesökts.

Nationellt är mindre vattensalamander bofast i alla län enligt ArtDatabanken. Den är vanligast i södra och mellersta Sverige, och förekommer lite mer sparsamt i Norrland. Den är bedömd som Livskraftig (LC) och de skattade värdena som bedömningen baserar sig på ligger alla inom intervallet för kategorin Livskraftig (LC) enligt den svenska rödlistan.

Vi bedömer att arten har en gynnsam bevarandestatus regionalt och nationellt, och att den planerade verksamheten inte riskerar att påverka artens bevarandestatus på dessa nivåer. Bedömningen baseras på ovanstående beskrivning.

Lokalt är det lite svårare att göra en bedömning då vi inte vet om hydrologin i sumpskogen riskerar att påverkas, och då inga fynduppgifter finns från omgivningen. Om det finns flera andra småvatten med mindre vattensalamander i närheten så gör vi bedömningen att bevarandestatusen inte heller påverkas lokalt, då detta bara är en liten lokal. Detta är sannolikt eftersom mindre vattensalamander oftast är ungefär lika vanlig som vanlig groda eller padda, så om det finns lämpliga småvatten så finns arten sannolikt där. Men istället för att utreda om det finns fler lokaler kan försiktighetsåtgärder vidtas så att hydrologin inte påverkas. Det kan till exempel vara att inte gräva för nära sumpskogen, beroende på hur avrinningen i området ser ut.

Källor

Andersson H. (2016). Naturvärdesinventering, NVI, Prästgårdshöjden i Alunda, Östhammars kommun, 2016. Calluna AB.

SLU. Artfakta.se. www.artfakta.se (2018-06-11)

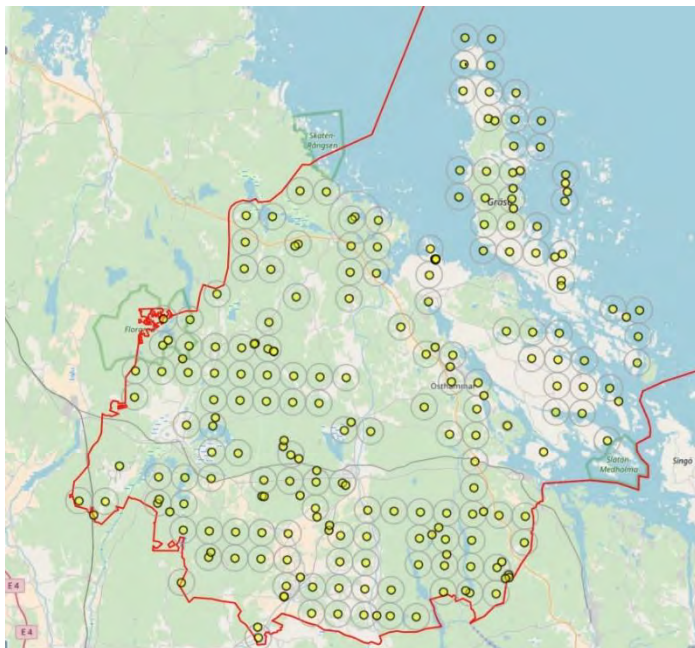
SLU. Artportalen. www.artportalen.se (2018-06-11)

PM upprättat av: Niina Sallmén, Naturföretaget

Jungfru Marie nycklar

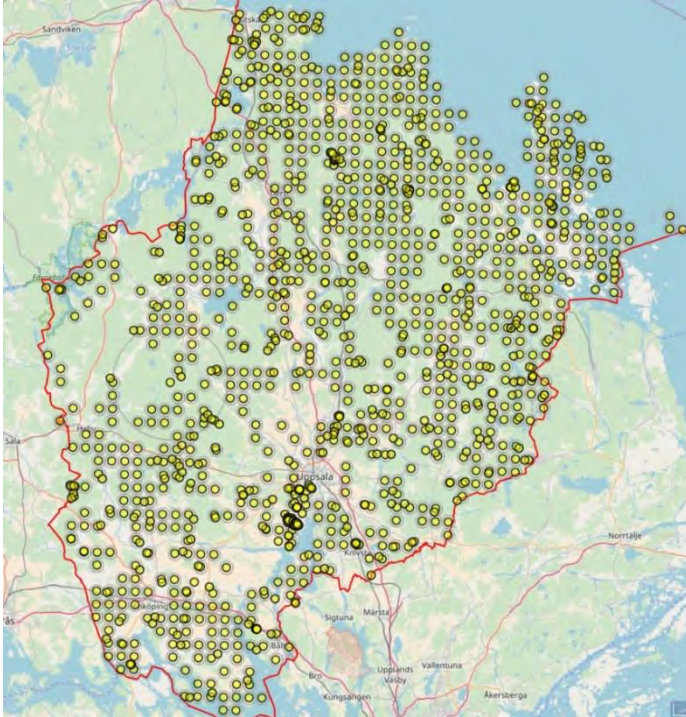
Figur 1. Fynd av Jungfru Marie nycklar i Uppsala län enligt Artportalen. Alla fynd är från 2000 eller senare och nogrannheten för fynden varierar mellan ± 1 meter till ± 2500 meter.

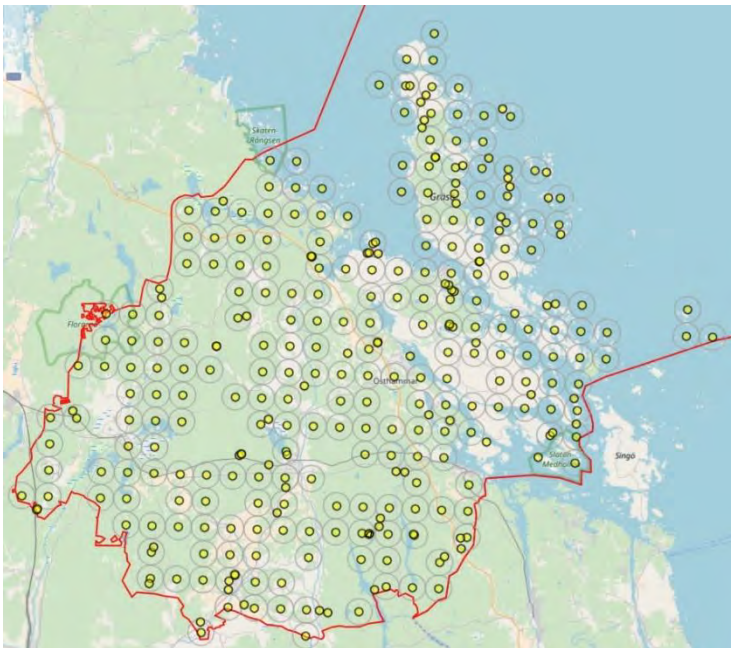
Figur 2. Fynd av Jungfru Marie nycklar i Östhammars kommun enligt Artportalen. Alla fynd är från 2000 eller senare och nogrannheten för fynden varierar mellan ± 1 meter till ± 2500 meter.

Nattviol

Figur 3. Fynd av nattviol i Uppsala län enligt Artportalen. Alla fynd är från år 2000 eller senare och noggrannheten för fynden varierar mellan ± 1 meter till ± 1250 meter.

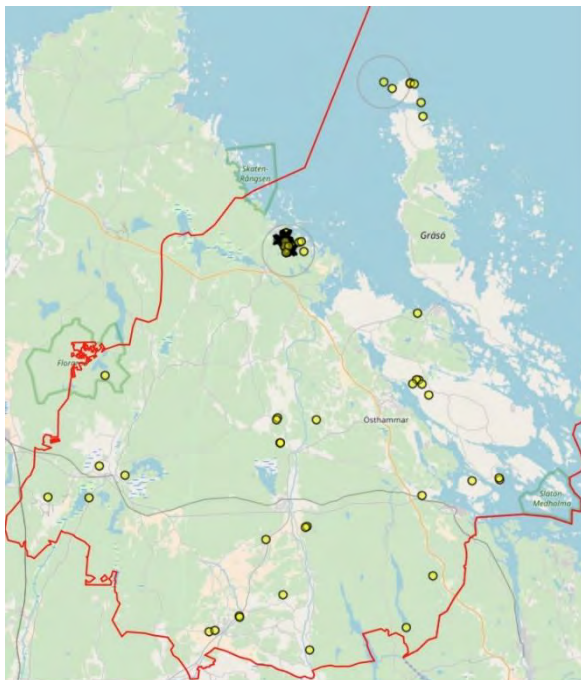

Figur 4. Fynd av nattviol i Östhammars kommun enligt Artportalen. Alla fynd är från år 2000 eller senare och noggrannheten för fynden varierar mellan ± 1 meter till ± 1250 meter.

Mindre vattensalamander

Figur 5. Fynd av mindre vattensalamander i Uppsala län enligt Artportalen. Alla fynd är från år 2000 eller senare och noggrannheten för fynden varierar mellan ± 1 meter till ± 2500 meter.

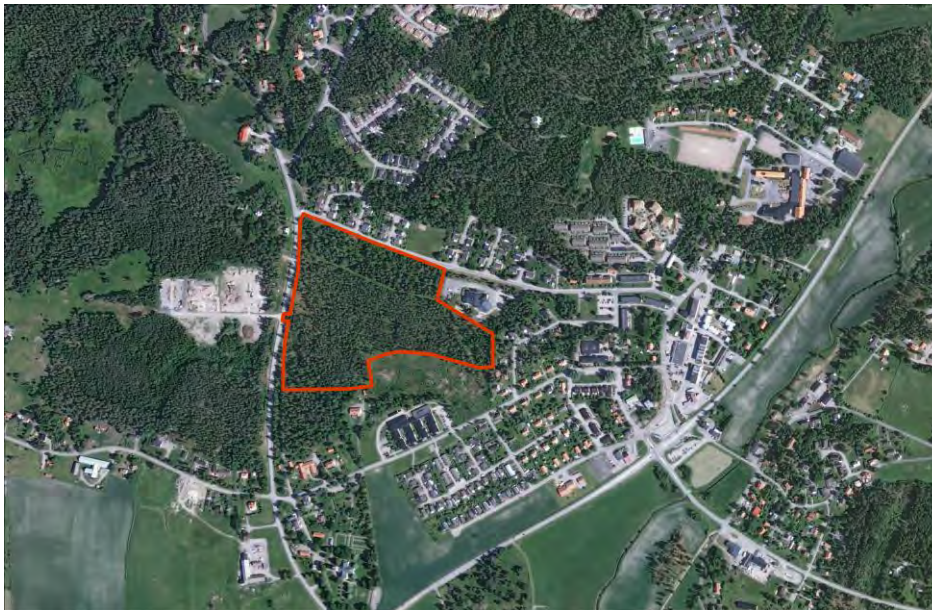

Figur 6. Fynd av mindre vattensalamander i Östhammars kommun enligt Artportalen. Alla fynd är från år 2000 eller senare och noggrannheten för fynden varierar mellan ± 1 meter till ± 2500 meter.

CHECKLISTA FÖR BEHOVSBEDÖMNING

Detaljplan för Prästgårdshöjden i Alunda, del av fastigheterna Marma 1:67 och Alunda 1:1,
Östhammars kommun, Uppsala län

Beslutsunderlag för behovsbedömning och avgränsning av eventuell miljökonsekvensbeskrivning (MKB) för detaljplan.

Planhandläggare:	Matilda Svahn
Berörda fastigheter:	Planområdet utgörs av del av fastigheten Marma 1:67 samt del av fastigheten Alunda 1:1.
Planens syfte:	Planens syfte är att möjliggöra ca 100 nya bostäder i centrala Alunda.
Areal:	Området är ca 10 ha.
Nuvarande markanvändning:	Marken består av sedan tidigare obebyggd skogsmark.
Översiktlig beskrivning av planen:	Ambitionen är att området ska utgöras av en blandad stadsmässig bebyggelse där det möjliggörs för ca 100 nya bostäder i form av både enbostadshus och flerbostadshus. En ny lokalgata och nya gång- och cykelvägsförbindelser kommer skapas. Runt den föreslagna bebyggelsen sparas skogsmark.
Vid bedömningen har medverkat:	Planhandläggare Matilda Svahn med stöd från sakkunniga inom Östhammars kommun.

MOTIVERAT STÄLLNINGSTAGANDE		BEDÖMNING			
<p>Kommunen gör bedömningen att planens genomförande inte innebär en betydande påverkan på miljön. En miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap miljöbalken behöver inte upprättas. Planen kommer att hanteras utan en miljöbedömningsprocess.</p>		Ett genomförande av planen har ingen påvisbar negativ effekt på miljön, hälsan eller hushållning med mark, vatten och andra resurser.	JA	NEJ	
		Ett genomförande av planen kan få negativa effekter men de blir inte så betydande genom att förebyggande åtgärder beskrivna i bifogad handling kommer att vidtas. Konsekvenserna redovisas i planbeskrivningen.		X	
		Ett genomförande av planen kan få en betydande påverkan på miljön, hälsan eller hushållningen med mark, vatten eller andra resurser. En MKB enligt 5 kap 18§ PBL ska upprättas.		X	
		Andra lokaliseringsalternativ bör utredas.		X	
FÖRDJUPNINGSPRÅGOR		UTREDNINGAR SOM SKA GÖRAS			
<p>En förutsättning för att planen inte innebär en betydande miljöpåverkan är att:</p> <ul style="list-style-type: none"> Dagvatten kan omhändertas på ett godtagbart sätt 		<ul style="list-style-type: none"> Dagvattenutredning inkl påverkan på MKN för vatten Naturvärdesinventering 			

KULTURMILJÖ OCH LANDSKAPSBILD	PÅVERKAS			KOMMENTAR	KÄLLA	ANSVAR
	JA	KANSKE	NEJ			
Riksintresse kulturmiljö			Nej	Berörs ej.	Länsstyrelsens GIS-databas, Översiktsplan för Östhammars kommun (2003)	
Regionalt intresse kulturmiljö (Upplandsmuseet)			Nej	Södra delen av planområdet är beläget inom bevarandeområde ÖS 27, Alunda centralbygd. De värden som beskrivs i närheten av programområdet är bland annat Alunda kyrkomiljö och äldre egnahemsbebyggelse i Alunda tätort, dessa bedöms inte påverkas negativt av programförslaget.	Kommunens GIS, Jord och Järn	
Landskapsbildsskydd			Nej	Berörs ej.	Länsstyrelsens GIS-databas	
Forn- och övriga kulturhistoriska lämningar			Nej	Det finns inga kända fornlämningar eller övriga kulturhistoriska lämningar inom området.	Riksantikvareämbetet, Fornsök	
Odlingslandskapets bevarande			Nej	Planområdet ligger inom område utpekat för bevarande av natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet. Området består av skogsmark med dominans av barrträd och har ingen tydlig koppling till det öppna odlingslandskapet så föreslagen exploatering bedöms inte påverka detta negativt.	Länsstyrelsens GIS-databas	
Särskilt bebyggelseområde i ÖP 2003			Nej	Berörs ej.	Översiktsplan för Östhammars kommun(2003)	
Landskapsbild/stadsbild (lokalt intresse)	Ja			Stadsbilden kommer förändras om planen genomförs då det innebär att ett stort skogsområde tas i anspråk för bebyggelse. Den nya bebyggelsen ska dock utformas och placeras med hänsyn till stads- och landskapsbilden.	Översiktlig bedömning, 8 kap. 13§ PBL 2010:900	
Bebyggelsekultur (lokalt)			Nej	Området är obebyggt idag. Närområdet har inte någon bebyggelsekultur som är typisk för Alunda.	Översiktlig bedömning	

NATURLIV OCH FRILUFTSLIV	PÅVERKAS			KOMMENTAR	KÄLLA	ANSVAR
	JA	KANSKE	NEJ			
Riksintresse naturmiljö (3:6 MB)			Nej	Berörs ej.	3 kap 6 § Miljöbalken	
Riksintresse enligt särskilda hushållningsregler (4:4 MB)			Nej	Berörs ej.	4 kap 4 § Miljöbalken	
Natura 2000 (4: 8, 7:27-28 MB)			Nej	Berörs ej.	Länsstyrelsens GIS-databas	
Naturresevat (7:4MB)			Nej	Berörs ej.	Länsstyrelsens GIS-databas	
Biotopskydd (7:11 MB)			Nej	Berörs ej.	Skogsstyrelsen, Skogen pärlor Platsbesök	
Djur- och växtskyddsområden (7:12 MB)			Nej	Berörs ej.	Länsstyrelsens GIS-databas	
Strandskydd (7:13-18 samt 7:26 MB)			Nej	Berörs ej.	Länsstyrelsens GIS-databas	
Naturvårdsprogram regionalt			Nej	Berörs ej.	Länsstyrelsens GIS-databas	
Ängs- och hagmarksinventeringen			Nej	Berörs ej.	Länsstyrelsens GIS-databas	
Sumpskog			Nej	Berörs ej.	Skogsstyrelsen, Skogens pärlor	
Fridlysta/ Hotade/rödlistade arter		Kanske		Ett mindre antal orkidéer har uppmärksamats i en del av planområdet. En naturvärdesinventering kommer göras för att undersöka dess utbredning.	Länsstyrelsens GIS-databas, Platsbesök	
Övriga skogliga värden			Nej		Skogsstyrelsen, Skogens pärlor och skogsdataportalen	
Upplandsleden			Nej	Berörs ej.	Upplandsstiftelsen	
Lokalt viktig naturmiljö eller friluftsmiljö		Kanske		Området har en tydlig stigstruktur och en funktion som närnatur.	Platsbesök	

RESURSANVÄNDNING MARK OCH VATTEN	PÅVERKAS			KOMMENTAR	KÄLLA	ANSVAR
	JA	KANSKE	NEJ			
Riksintresse jordbruksmark (3:4 MB)			Nej	Berörs ej	Länsstyrelsens GIS-databas	
Riksintresse energiutvinning (3:8 MB) Forsmark, vindkraft			Nej	Berörs ej.	Länsstyrelsens GIS-databas	
Riksintresse energiförsörjning (3:8 MB) naturgasledning, kraftledning 70, 220 och 400 kV			Nej	Berörs ej.	Länsstyrelsens GIS-databas	
Riksintresse fiske (3:5 MB)			Nej	Berörs ej.	Länsstyrelsens GIS-databas	
Riksintresse försvar (3:9 MB)			Nej.	Området ligger inom riksintresse för försvaret, stoppområde höga objekt flygfält och influensområde luftrum. Ny bebyggelse kommer inte utformas och ges en höjd som riskerar att påverka riksintresset negativt.	Länsstyrelsens GIS-databas	
Riksintresse kommunikation (3:8 MB) 76:an, sjöleder			Nej	Berörs ej	Länsstyrelsens GIS-databas	
Miljö kvalitetsnormer Luft Ljud (Vatten)			Nej	Planen bedöms inte innebära något överskridande av luft- och ljudkvalitetsnormer. Påverkan av MKN för vatten kommer utredas i det fortsatta planarbetet.	Naturvårdsverket, Luftfartsverket	
Vattenskyddsområden			Nej	Planen omfattas inte av vattenskydd.	Översiktsplan för Östhammars kommun (2003), www.lst.VISS.se	

Huvudavrinningsområde			Nej	Huvudavrinningsområdet är så pass stort att en exploatering i programområdet innebär en väldigt liten påverkan på helheten. Exploatering bedöms t.ex. inte ändra flödesriktningar.	VA-ingenjör	
Dagvatten		Kanske		En exploatering av planområdet kommer att öka andelen hårdgjord yta och därmed kommer även mängden dagvatten som behöver omhändertas att öka. I planområdet eftersträvas lokalt omhändertagande av dagvatten. En dagvattenutredning kommer göras i det fortsatta planarbetet.	Översiktsplan för Östhammars kommun (2003), www.lst.VISS.se	
Ytvattenpåverkan		Kanske		Alunda ligger inom Olandsåns huvudavrinningsområde. Olandsån bedöms enligt Lst preliminära statusklassningar för år 2015 ha måttlig ekologisk status och ej uppnå god kemisk status. Dessa omständigheter ställer krav på det planerade bostadsområdets dagvattenhantering även fast området dagvatten har en lång sträcka att färdas och torde hinna renas innan det når Olandsån.	Översiktsplan för Östhammars kommun (2003), www.viss.lansstyrelsen.se	
Grundvattenpåverkan		Kanske		Det är viktigt att inom området få till en dagvattenhantering som möjliggör för infiltrering. Uppnås inte det kan det bli en relativt stor grundvattenpåverkan. En dagvattenutredning kommer att göras under kommande planarbete för att säkerställa att grundvattenpåverkan blir så liten som möjligt.	VA-ingenjör	
Energianvändning		Kanske		En exploatering av det föreslagna området kommer innebära ett ökat energibehov. Det är i dagsläget ej utrett hur planområdet ska försörjas med energi.		

Värdefulla ämnen			Nej	Planområdet är ej utpekade som viktigt för värdefulla ämnen eller material.	www.sgu.se	
Inventering gruvhål			Nej	Berörs ej.	www.sgu.se	
Övrig resursanvändning Gruvor Grustäkt			Nej	Berörs ej.	Översiktsplan för Östhammars kommun (2003)	
HÄLSA OCH SÄKERHET	PÅVERKAS			KOMMENTAR	KÄLLA	ANSVAR
	JA	KANSKE	NEJ			
Buller och vibrationer		Kanske		Det finns inga mätningar utförda på Torpvägen och Skyndelvägen. Planområdet bedöms idag inte utsättas för störande buller och vibrationer över rekommenderade riktvärden. Exploatering av området innebär ökade trafikrörelser vilket också medför ökade bullernivåer och markvibrationer. Omfattningen bedöms dock vara begränsad och den ökade mängden bedöms inte innebära att gällande riktvärden för trafikbuller eller vibrationer överskrids. I planområdets närhet, väster om Skyndelvägen, finns mark planlagd för industri samt en återvinningsanläggning. Ambitionen är att ny bebyggelse ska hålla ett avstånd på ca 100 meter för att minska risken för störningar.	Översiktsplan för Östhammars kommun (2003)	

Trafiksäkerhet		Kanske		Planområdet gränsar till Skyndelnvägen, en länsväg med en hastighetsbegränsning på 70 km/h. Bredvid denna finns en separat gång- och cykelväg. Ny bebyggelse föreslås inte lokaliseras i direkt anslutning till Skyndelnvägen. Torpvägen är kommunalägd och har en hastighetsbegränsning på 50 km/h, med plats avsatt för gång- och cykeltrafik. Planerade utfarter från planområdet kan komma att fungera som hastighetsdämpande åtgärder. Trafiksäkerheten kommer beaktas och vägas in i det fortsatta planarbetet.		
Väg med skyddsavstånd (transportstyrelsen)			Nej	Berörs ej.	Översiktlig bedömning, Transportstyrelsen	
Järnväg skyddsavstånd (transportstyrelsen)			Nej	Berörs ej.	Översiktlig bedömning, Transportstyrelsen	
Farligt gods			Nej	Berörs ej.	Länsstyrelsen	
Explosionsrisk			Nej	Berörs ej.		
Översvämningsrisk			Nej	Berörs ej.		
Ras- och skredrisk			Nej	Det finns inga uppgifter om risker för skred eller ras i området.	Översiktsplan för Östhammars kommun (2003), Länsstyrelsens GIS-databas	
Miljöstörande verksamhet			Nej	Ingen miljöstörande verksamhet planeras uppföras.		
Ljus, lukt och lokalklimat			Nej	Planförslaget bedöms inte att påverka sol- och vindförhållanden eller andra klimatfaktorer i området. Inga nya verksamheter föreslås som kan ge upphov till ljus- eller luktproblematik.	Översiktlig bedömning	
Magnetfält och joniserad strålning			Nej	Det finns inga uppgifter på att planområdet skulle vara utsatt för magnetfält eller joniserad strålning.	Översiktsplan för Östhammars kommun (2003), SGU, kartdatabas	

Allergier			Nej				
Hälsosfarliga ämnen			Nej	Berörs ej.			
Förorenad mark			Nej	Det finns inga uppgifter om förorenad mark inom planområdet.	Översiktsplan för Östhammars kommun (2003), Länsstyrelsens GIS-databas		
Förorenad luft			Nej	Se bedömning under punkten Miljökvalitetsnormer för luft.			
Förorenat vatten			Nej	Planförslaget innebär inga tunga verksamheter och bedöms inte medföra någon förorening på yt- och grundvattnet, förutsatt att dagvattnet tas omhand på ett sådant sätt så att rening sker innan det når grund- och ytvatten.	Översiktlig bedömning kartor		
Akkumulativ effekt			Nej	Planförslaget bedöms inte medföra många små förändringar som i en helhet skapar en stor miljöpåverkan.	Samtliga tillgängliga underlag.		
REGIONALA MILJÖMÅL	+	0	-	LOKALT	KOMMENTAR	KÄLLA	ANSVAR
<p>Sedan det senaste mål året har arbetet med miljömålen strukturerats om. De regionala miljömålen har tagits bort och istället syftar man åt en samlad miljöpolitik för ett hållbart Sverige. Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Utöver generationsmålet finns 16 nationella miljökvalitetsmål med preciseringar samt etappmål. Länsstyrelsen arbetar nu efter de nationella målen medan kommunerna kan ha lokala miljömål att arbeta efter.</p>							
Begränsad klimatpåverkan			X	X	En trafikökning förväntas i samband med exploateringen, men denna bör bli marginell. Områdets läge i Alunda, nära till kollektivtrafikförbindelser och tillskapandet av bra gång- och cykelkopplingar bör innebära att klimatpåverkan inte blir betydande negativ.		LST

Frisk luft		X			Påverkan bedöms inte som betydande negativ. Miljökvalitetsnormer väntas inte överskridas i samband med förslaget.		
Bara naturlig försurning		X			Påverkan bedöms inte som betydande negativ för området. Ny bebyggelse föreslås anslutas till det kommunala va-nätet. I planområdet eftersträvas lokalt omhändertagande av dagvatten.		
Giftfri miljö		X			Planförslaget bedöms inte påverka miljömålet.		LST
REGIONALA MILJÖMÅL	+	0	-	LOKALT	KOMMENTAR	KÄLLA	ANSVAR
Skyddande ozonskikt		X			Planförslaget bedöms inte påverka miljömålet.		
Säker strålmiljö		X			I bygglovsskedet sker radonmätning så att inga riktvärden överskrids. Planförslaget bedöms inte påverka miljömålet.		
Ingen övergödning		X			Planförslaget bedöms inte påverka miljömålet. Ny bebyggelse föreslås anslutas till det kommunala va-nätet. I planområdet eftersträvas lokalt omhändertagande av dagvatten.		

Levande sjöar och vattendrag		X			Lokalt omhändertagande av dagvatten och god möjlighet till infiltrering ska eftersträvas. Planförslaget bedöms inte påverka miljömålet.		
Grundvatten av god kvalitet		X			Planområdet berör inte vattenskyddsområde och det finns inga misstankar om föroreningar i marken. Lokalt omhändertagande av dagvatten och god möjlighet till infiltrering eftersträvas för att minimera risken för negativ påverkan på grundvattnet. Planförslaget bedöms inte påverka miljömålet.		
Hav i balans samt levande kust och skärgård		X			Planförslaget bedöms inte påverka miljömålet.		
Myllrande våtmarker		X			Planförslaget bedöms inte påverka miljömålet.		
REGIONALA MILJÖMÅL	+	0	-	LOKALT	KOMMENTAR	KÄLLA	ANSVAR
Levande skogar			X	X	Ett skogsområde kommer att tas i anspråk för bebyggelse. Området har ett visst rekreativvärde för närboende.		
Ett rikt odlingslandskap		X			Planförslaget bedöms inte påverka miljömålet.		

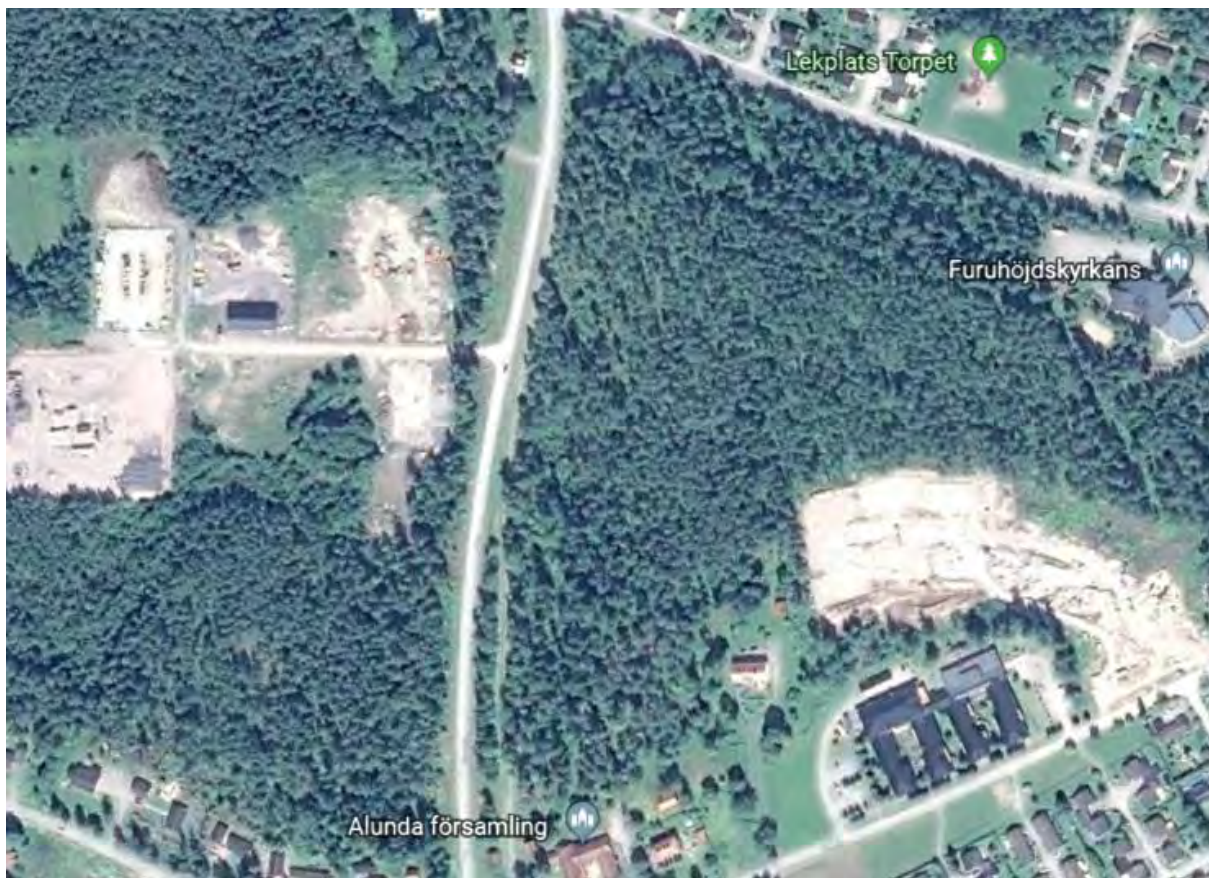
God bebyggd miljö		X			De planerade bostäderna är lokaliserade intill befintlig bebyggelse så att befintlig infrastruktur för energisystem, transporter, avfallshantering och vatten- och avloppsförsörjning kan nyttjas. Det ligger också i angränsning till mark planlagd för industri, ett avstånd på minst 100 meter ska hållas. Viss skog och natur kommer sparas inom området. Exploatering av området kommer att innebära ökade trafikrörelser vilket också medför ökade bullernivåer. Gällande riktvärden bedöms dock inte överskridas.		
Ett rikt växt- och djurliv			X	X	Ett skogsområde tas i anspråk för bebyggelse. Det finns uppgift om skyddade arter inom området och påverkan på dessa utreds i det vidare planarbetet. Grönområden och viss skog kommer bevaras och bland bebyggelsen ska grönsläpp finnas för att inte hindra djur att ta sig fram.		
KOMMUNALA MÅL OCH STYRDOKUMENT	PÅVERKAS			KOMMENTAR	KÄLLA	ANSVAR	
	JA	KANSKE	NEJ				
Översiktsplan (Öp 2003)			Nej	I kommunens gällande översiktsplan, Öp 2003, är planområdet utpekad som ett framtida utbyggnadsområde för bostäder. Planen bedöms överensstämma med gällande översiktsplans intentioner.	Översiktsplan för Östhammars kommun (2003)		

Miljö kvalitetsmål 2010 (Av de 16 nationella miljömålen har Östhammars kommun valt ut sju st. som är extra aktuella för de förhållanden som råder i kommunen. Begränsad klimatpåverkan, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Hav i balans samt levande kust och skärgård, myllrande våtmarker och ett rikt odlingslandskap.)			Nej	Planförslagets påverkan väntas ej bli betydande negativ med avseende på Östhammars kommuns lokala miljömål och påverkan på miljöer för människor, växter- och djur. Se Påverkan på regionala miljömål.		
VA-strategi			Nej	Aktuellt planområde ligger inom kommunens befintliga va-område.		
Hästhållning i dp-områden			Nej			
Energiplan från 2003		Kanske		Enligt energiplanen ska Östhammars kommun verka för nybyggnation av bibränsleeldad fjärrvärme i Alunda. Det finns dock inget fjärrvärmesystem i Alunda idag. Fjärrvärme ska byggas ut där det är ekonomiskt försvarbart. Där inte fjärrvärme finns kan system med en panna vilken försörjer fler närliggande byggnader, s.k. närvärmeanläggning, användas. Om närvärme inte heller är möjligt är en enskild miljögodkänd bibränslepanna ett bra alternativ.	Energiplan (2003) Tekniska förvaltningen	

Trafikutredning

Östhammar Kommun

Trafikutredning för anslutande lokalväg till väg 685 i Alunda,
detaljplan Prästgårdshöjden

Innehåll

1	Sammanfattning	2
2	Syfte och uppdrag	2
2.1	Syfte.....	2
2.2	Uppdrag	2
3	Befintlig situation	3
3.1	Omgivning	3
3.2	Väg 685 Skyndelvägen	3
4	Framtida Trafikflöden	4
4.1	Väg 685 Skyndelvägen	4
4.2	Framtida bostadsutveckling.....	4
5	Utformningsalternativ	5
5.1	Trevägs korsning.....	5
5.1.1	Projekteringsförutsättningar.....	5
5.1.2	Åtgärder	5
5.1.3	Effekter.....	5
5.2	Fattigmanslösning	6
5.2.1	Projekteringsförutsättningar.....	6
5.2.2	Åtgärd	6
5.2.3	Effekt.....	6
5.3	Vänstersvängskörfält.....	7
5.3.1	Projekteringsförutsättningar.....	7
5.3.2	Åtgärd	8
5.3.3	Effekt.....	8
6	GC-väg.....	9
7	Slutsats	10

1 Sammanfattning

2 Syfte och uppdrag

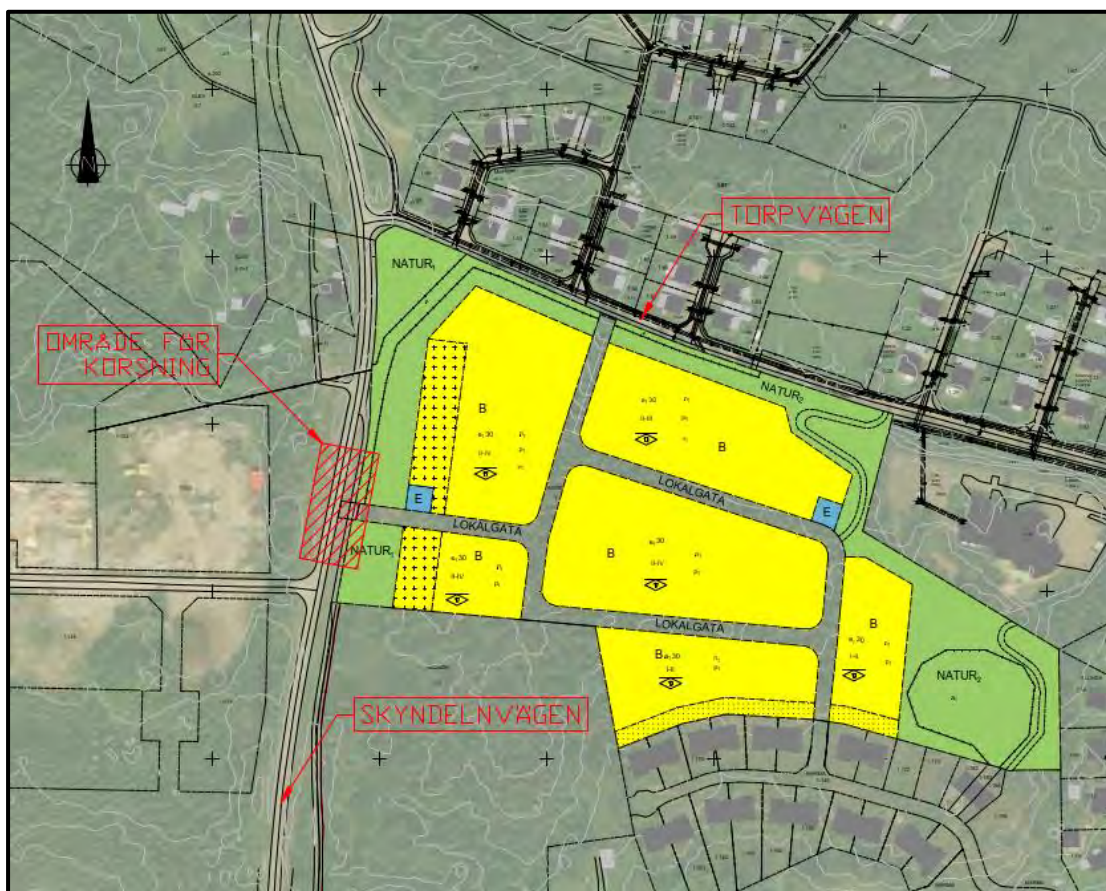
2.1 Syfte

Pontarius har fått i uppdrag av Östhammar kommun att ta fram en utredning gällande val av korsningstyp som kan användas i dialogen med trafikverket. Korsningstypen bör lösas innan detaljplanen för det nya bostadsområdet kan antas.

2.2 Uppdrag

I samband med byggnationen av bostadsområdet har Östhammar kommun framfört önskemål om att utföra ett anslutningsalternativ mot väg 685, för att på så sätt få en ökad tillgänglighet till området. Bostadsområdet förväntas bestå av sammanlagt 200 bostäder och detta kräver, enligt Trafikverket, en ombyggnad av väg 685 samt en utredning om vilken korsningstyp som är mest fördelaktig. Östhammar kommun presenterade därefter ett lösningsförslag för korsningen under granskningskedet och trafikverket ansåg då att siktanalysen uppfyllde önskad kvalitet men att ytterligare material behövdes ta fram gällande anslutningens utformning och hur den påverkar GC-vägen.

Ombyggnationen av korsningen kommer leda till att befintlig GC-väg utmed väg 685 kommer behöva justeras. För åtgärden krävs förfarande enligt Väglagen, där stor vikt läggs på sikt och trafiksäkerhet. Nedan visas en översikt för den planerade placeringen för korsningen (figur 1).

Figur 1: Översikt område för korsning

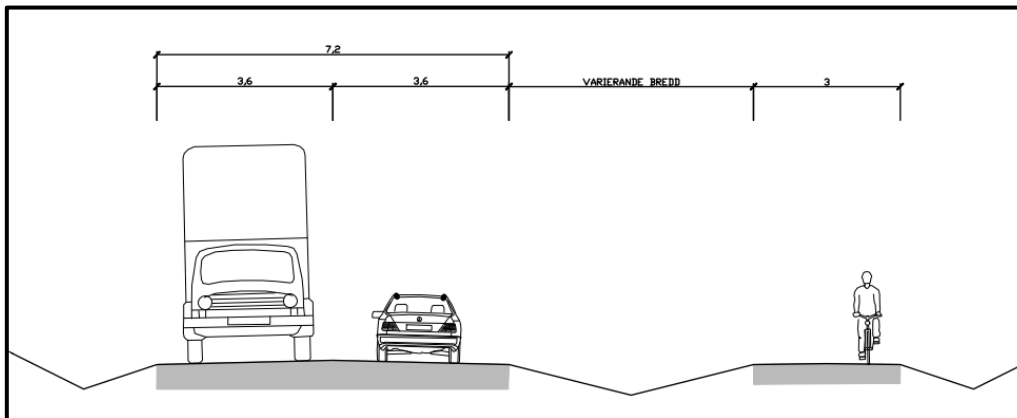
3 Befintlig situation

3.1 Omgivning

Det berörda området består till större delen av skogsmark med en relativt jämn topografi och innesluts av Torpvägen, Prästgårdsvägen och Skyndelvägen. Området är tillgängligt att nå från Skyndelvägen.

3.2 Väg 685 Skyndelvägen

Skyndelvägen startar vid riksväg 288 och sträcker sig genom Alunda ut mot landsbygden och avslutas vid Kilby, där den övergår till en namnlös landsväg. Körfältsbredd framgår enligt figur 2 nedan. Genom området är hastighetsbegränsningen idag 70 km/h. Den befintliga 3m breda GC-vägen separeras med en grönremsa som varierar mellan 3 till 5 meter från Skyndelvägen.

Figur 2: Körfältsbredd Skyndelvägen och GC-väg

För att avläsa vägens trafikflöde sattes stickprovspunkter på Skyndelvägen vid det berörda området (se figur 3) och resultatet från denna mätning finns att hämta på Trafikverkets vägtrafikflödeskarta. Mätperioden varade från 2009-01-01 till 2009-12-31 och redovisas i tabellen nedan (Tabell 1).

Figur 3: Placering för stickprovspunkter

Avsnitt	Fr om	Till	Mätkod	Mätår	Mätriktning	ÅDT P	ÅTD Lb	Axelpar
12820008	2009-01-01	2009-12-31	2	2009	0	910 (±17%)	50 (±35%)	940 (±17%)

Tabell 1: Resultat från flödesundersökning¹

¹ <http://vtf.trafikverket.se/SeTrafikinformati on> (2019-01-28)

4 Framtida Trafikflöden

4.1 Väg 685 Skyndelvägen

Med hjälp av trafikmätningarna har sedan trafikflödena räknats upp till prognosår 2040, då exploatering är färdigt. Detta har gjorts genom att använda uppräkningsstal från EVA för prognosår 2040. Uppräkningsstal för personbilstrafik för Östhammar kommun sätts till 1,34 och för lastbil 1,45.

Nedan redovisas resultatet (Tabell 2)

ÅDT P (2040)	ÅDT Lb (2040)
911 (±17%)	67(±35%)

Tabell 2: Uppräknad ÅDT för prognosår 2040.

4.2 Framtida bostadsutveckling

Det planeras ca 200 nya bostäder inom utredningsområdet. Då in-och utfart sker via Skyndelvägen kommer trafiksituationen kring Skyndelvägen att påverkas. Trafikalstringen har beräknats med hjälp av Trafikverkets alstringstal² för området. Av den trafik som alstras till och från det nya bostadsområdet uppskattas 70 % åka söder mot riksväg 288 och 30% uppskattas åka norr mot Torpavägen. Resultatet redovisas i tabellen nedan. (se Tabell 3)

År	Antal bostäder	Total trafikstring (ÅDT)	Söder riktning mot riksväg 288 (ÅDT)	Nordlig riktning mot Torpavägen (ÅDT)
2040	200	488	342	146

Tabell 3: Tillkommande bostäder och beräknad trafikstring.

² https://applikation.trafikverket.se/trafikstring/?page=main_page (2019-02-04)

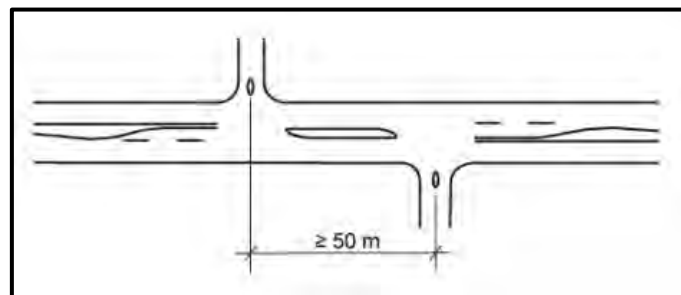
5 Utformningsalternativ

Olika förslag på utformning av korsningspunkten har utretts. Samtliga förslag är utformade enligt VGU men med vissa frånsteg för att på så sätt fungera med de givna förutsättningarna på platsen. Nedan följer 3 olika utformningsalternativ där projekteringsförutsättningar, åtgärder och effekter finns beskrivna.

5.1 Trevägskorsning

5.1.1 Projekteringsförutsättningar

Principen för detta utformningsförslag är att införa korsningstyp B och därmed bibehålla befintlig körbana på Skyndelvägen men förutser att en separeringslösning i form av en refug placeras på sekundärvägen. Vad gäller siktområde från sekundärvägen ska denna vid VR70 utgöra en sträcka på 130m i båda riktningar på primärvägen. Korsningsavståndet ska enligt VGU vara 50m och detta visas i figur 4 nedan.

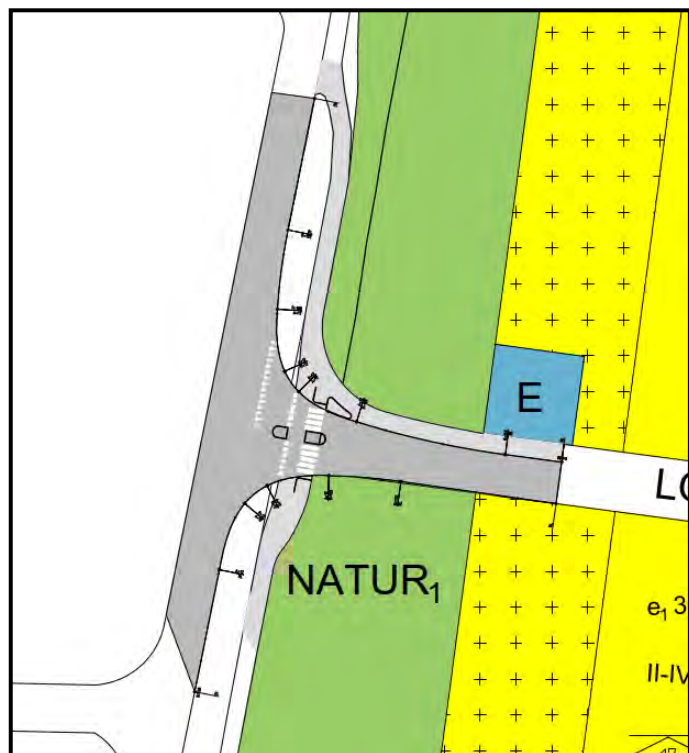
Figur 4: Korsningsavstånd enligt VGU 2012

5.1.2 Åtgärder

Utformningsalternativet visas i figur 5 och kräver ingen åtgärd på Skyndelvägen då befintlig bredd på vägbanan kvarstår. Dock krävs en anslutande kurvradie på vardera sida om sekundärvägen för att på så sätt ge svängande fordon en jämn kurvtagning. Vad gäller siktområde innehar den befintliga linjeföringen på primärvägen en relativt rak utformning och därmed blir siktområdet på 130m möjligt.

5.1.3 Effekter

Då primärvägen har en årsdygnstrafik på cirka 1000 fordon och sekundärvägen en årsdygnstrafik på cirka 500 fordon kan detta resultera i längre fordonsköer i södergående riktning vid vissa tidpunkter på dygnet. Den befintliga hastighetsbegränsningen är 70km/h och ökar risken för eventuella kollisioner mellan körande och väntande fordon.

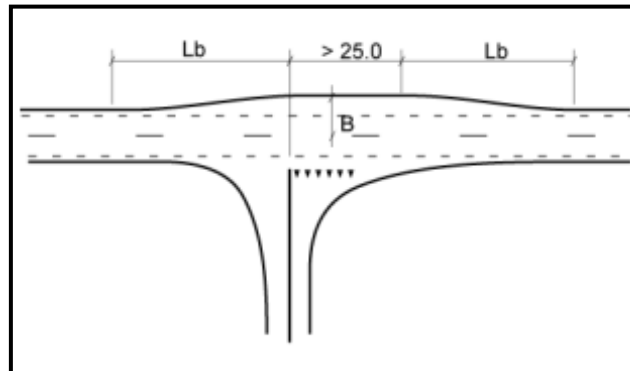
Figur 5: Trevägskorsning

5.2 Fattigmanslösning

5.2.1 Projekteringsförutsättningar

För att öka framkomligheten på tvåfältsvägar med $VR \leq 80$ kan i vissa fall en lokal vägbreddning utföras på den korsningsfria sidan. Detta ger det behövliga utrymmet för mötet mellan ett genomgående fordon och ett vänstersvängande fordon, se Figur 6. Bredden (B) mellan mittlinje och körbanekant bör vara minst 5,5 m. Denna breddökning kan dock endast dimensioneras för en passagehastighet mellan VR10 och VR40, vilket skulle innebära en hastighetsreducering. Vad gäller siktområde från sekundärvägen ska denna vid VR40 utgöra en sträcka på minst 60m i båda riktningar på primärvägen.

Figur 6: Principfigur på fattigmanslösning (VGU 2012)

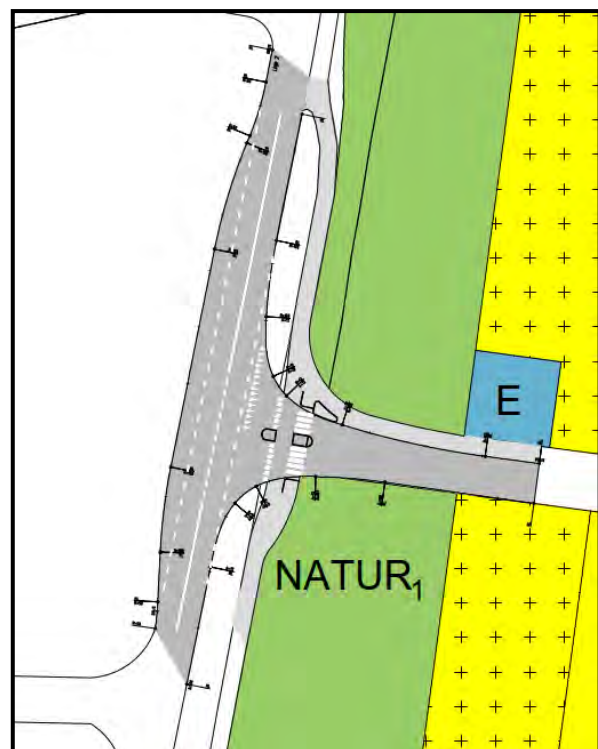
5.2.2 Åtgärd

Med hänsyn till att närliggande korsningar är placerade inom 50m från den nya lokalgatan blir breddökningssträckans längd direkt påverkad. Detta resulterar i att längden inte dimensioneras efter önskad passagehastighet, utan dimensioneras efter avståndet till närmsta korsning. Befintlig väg behöver breddas ca 2.5 meter från befintlig asfaltskant.

Åtgärden för detta utformningsalternativ ger en breddökningssträcka på 15 meter innan korsning mot ny lokalgata. Sedan en sträcka på 40 meter av maximal breddökning 5.5 meter. Därefter återgår breddökningen till 1 körfält efter 15 meter innan nästa korsning. Resultatet av detta utformningsalternativ redovisas i figuren till höger. (se Figur 7)

5.2.3 Effekt

Åtgärden ger ett bättre trafikflöde då köbildningar minskar eftersom passerande trafik kan fortsätta förbi ett vänstersvängande fordon. Nackdelen är en otydlig anvisning för vänstersvängande fordon jämfört med en traditionell vänstersväng, vilket vid sen anvisning kan orsaka kollision med fordon bakifrån.

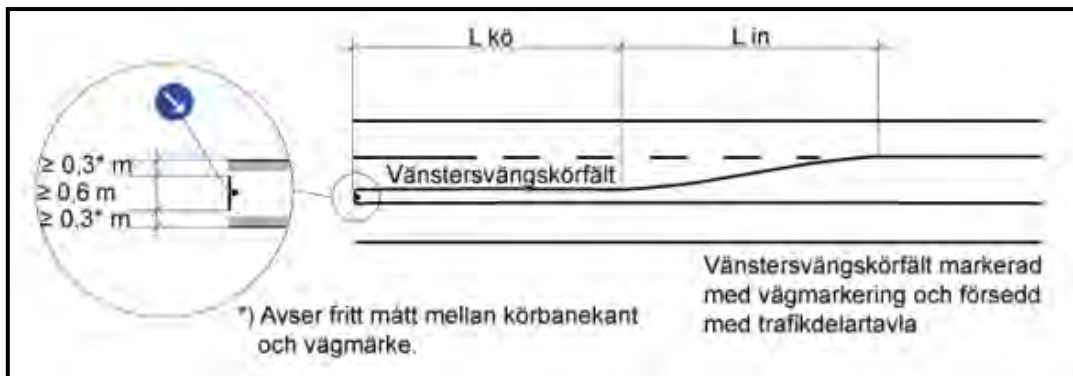
Figur 7: Fattigmanslösning

Figur 5: Fattigmanslösning

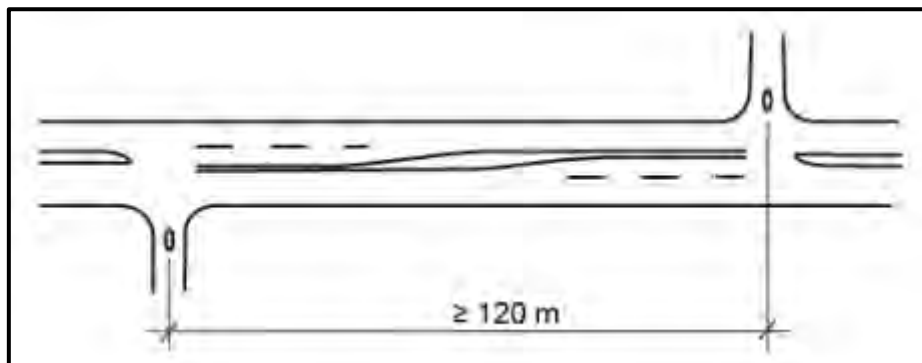
5.3 Vänstersvängskörfält

5.3.1 Projekteringsförutsättningar

Vänstersvängsmagasinet (Lkö) ska enligt VGU i första hand dimensioneras för förväntad köbildning men bör dock vara minst 30 m för att fylla sitt syfte. Inledningssträckan (Lin) ska i sin tur vara minst 40 m. Detta visas i figuren nedan (se figur 9). Vad gäller radiestorlekarna för inledningssträckan ska dessa, vid VR70, vara minst R100 för att inte utgöra ett hinder för fordon i rörelse. Siktområdet från sekundärvägen ska vid VR70 utgöra en sträcka på minst 130m i båda riktningar på primärvägen. Korsningstyp C ska även ha ett korsningsavstånd på minst 120m och detta visas i figur 8 nedan.

Figur 8: Vänstersvängskörfält markerad med vägmärkning (VGU 2012).

Figur 9: Korsningsavstånd enligt VGU 2012

5.3.2 Åtgärd

Korsningen utformas med ett separat körfält för vänstersväng, (se Figur 10). Befintlig väg behöver breddas ca 3,5m från befintlig asfaltskant för att ge utrymme för passerande trafik. Körfältsbredden på separata körfält för svängande trafik kan vid små flöden och $VR \leq 80$ minskas till 3,0 m men detta förslag visar användningen av befintlig körfältsbredd för svängande fordon. Korsningen utformas för lastbilar (Los) då eventuell leverans kan förekomma inom det nya bostadsområdet. Ytan gör det även fysiskt möjligt för en lastbil med släp (Lmod) att svänga in på lokalgatan.

Då den tillgängliga vägsträckan är begränsad av både Returvägen i söder och en infartsväg i norr är det ej möjligt att uppnå kravställd längd på korsningsavstånd, vilket direkt påverkar längden för både Lin och Lut. För att omkörningsfilen ska kunna återgå/sluta upp till befintlig asfaltyta innan dessa sekundärvägar kan Lin och Lut endast sättas till 35m. Om kravställd längd (40m) används sker det en viss överlappning vid korsningarna. Lkö stämmer dock överens med VGU:s krav och har enligt förslaget en längd på 30m. Med hänsyn till de givna

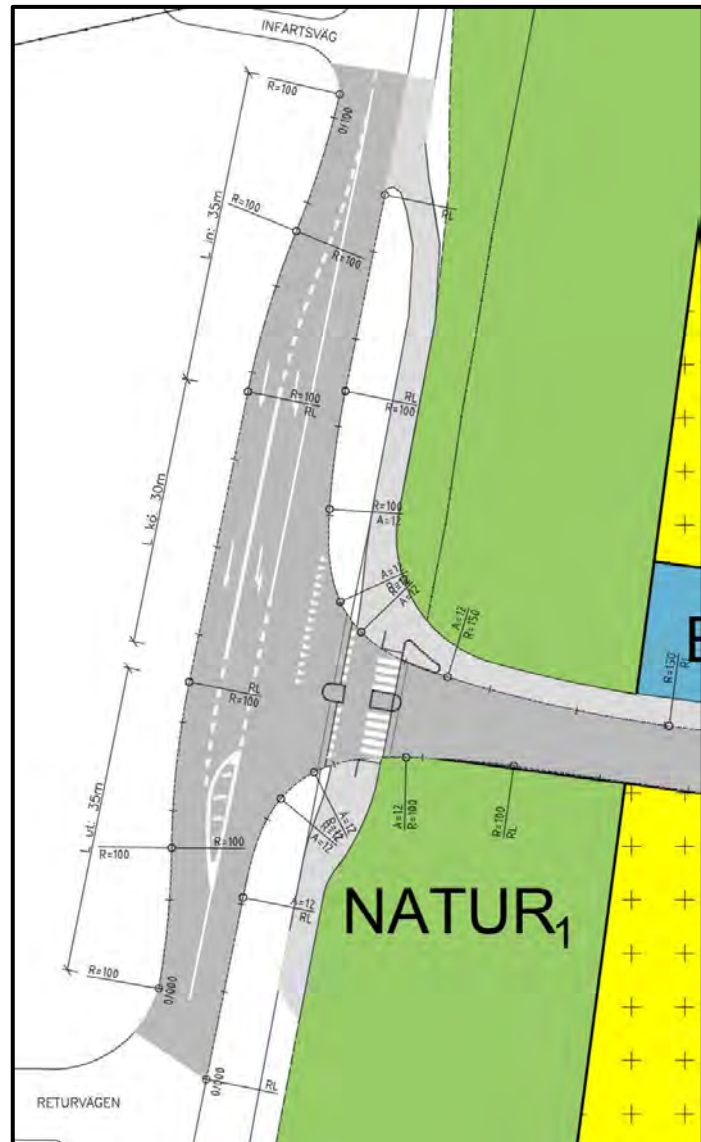
förutsättningarna är tillgänglig yta maximalt utnyttjad i detta förslag.

Vad gäller siktområde innehar den befintliga linjeföringen på primärvägen en relativt rak utformning och därmed blir siktområdet på 130m möjligt.

5.3.3 Effekt

Säkerheten och tryggheten förbättras vid vänstersväng genom att trafikanten kan stå i ett eget körfält och övrig trafik passerar i ett annat körfält. Risken för en farligt gods-olycka minskas även när färre fordon står stilla i körfältet vid vänstersväng. Detta alternativ ger dock ett visst intrång i mark utanför befintligt vägområde.

Åtgärden kräver ett visst avsteg från VGU då kravställt korsningsavstånd inte kan uppnås. Befintliga korsningar ligger idag inom 50-70m från det planerade korsningsområdet och detta får en direkt påverkan på inledningssträckan. Om inga avsteg ska tas behöver fastigheternas in- och utfarter placeras längre från den nya korsningen, vilket skulle påverka åtgärdens kostnad samt intrång på andra markfastigheter.

Figur 10: Vänstersvängskörfält

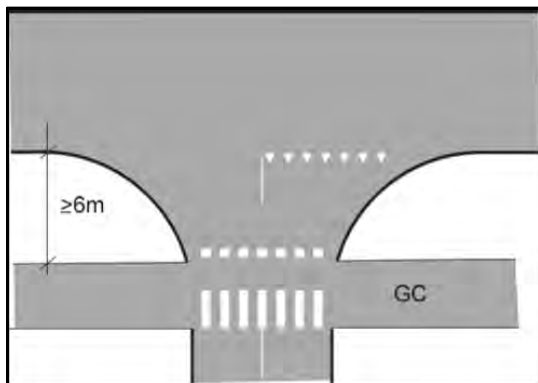
6 GC-väg

För att gående och cyklister ska kunna passera den nya lokalgatan på ett säkert sätt placeras en refug med en bredd på 2m på sekundärvägen. Detta medför att man som gående/cyklist får möjligheten att passera ett körfält i taget. Passagen placeras 6 meter in, vilket medför att svängande fordon mer sällan blir stående på Skyndelvägen och hindrar därmed den genomgående trafiken mindre (se figur 11). Det svängande fordonet får dessutom en bättre korsningsvinkel med cykelpassagen, vilket gör det lättare att observera både gående och cyklister som korsar vägbanan. Vid en eventuell fordonskollision på Skyndelvägen blir avståndet på 6m även en skyddande faktor för gående och cyklister.

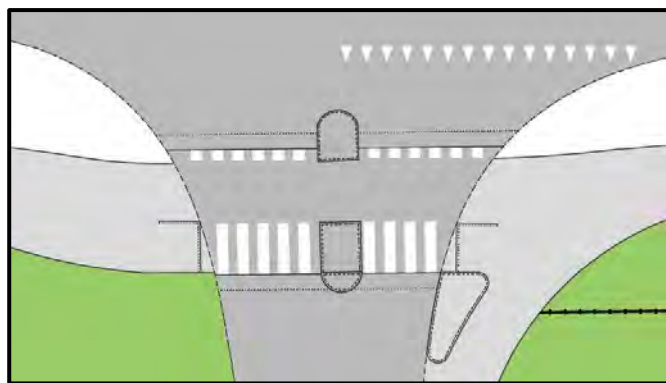
Med cykelöverfarten indragen 6m reduceras nackdelarna med 1m indragning genom att en personbil får plats mellan överfarten och primärgatans körbana. Bredden på GC-banan ska vara minst 3m för att på så sätt ge tillräcklig utrymme för både gående och cyklister.

Utformningen medger/erfordrar även tillräckligt utrymme för signalstolpar samt väntande gående och cyklister. Detta medför dock större radier mellan primär- och sekundärvägen, vilket gör det möjligt för högre hastighet vid kurvtagning. För att förhindra denna hastighetsökning ska passagen vara upphöjd så att korsande fordon tvingas minska hastigheten.

Enligt VGU ska korsningen vara hastighetssäkrad till 30km/h och för att denna hastighetssäkring ska bli tydlig ska denna upphöjda passage utformas med platågupp med ramper (0.5-1.5m) och detta förslag visas på figur 12 nedan. Ramperna bör även luta cirka 4-8%. För att göra bilister mer uppmärksamma vid korsningen kan passagen även anta en avvikande beläggning. Detta antingen genom olik färg eller materialval. Vad gäller orienteringen för blinda och personer med nedsatt syn ska en tydligt kännbar separering mellan gång-, cykel-, och körbana även användas.

Figur 11: Typfall 2

Figur 12: Förslag på passage-utformning

7 Slutsats

För- och nackdelar med olika utformningsalternativ

Trevägs korsning:

Fördelar	Nackdelar
<ul style="list-style-type: none"> • Kräver ingen mark i anspråk • Mer ekonomisk (ingen åtgärd på väg 685, ingen målning och tilläggstavlor krävs) • Minst påverkan på naturen 	<ul style="list-style-type: none"> • Större risk för kollision mellan väntande och passerande bilister • Risk för köbildning • Bakomliggande bilister kan upplevas som ett stressmoment för den svängande bilisten • Sämre trafikflöde • Ökad mängd fordon på tomgång

Fattigmanslösning:

Fördelar	Nackdelar
<ul style="list-style-type: none"> • Minskad risk för köbildning • Bättre trafikflöde • Minskad risk för kollision mellan väntande och passerande bilister • Reducerar mängden fordon på tomgång 	<ul style="list-style-type: none"> • Större ingrepp vid byggnation • Större yta att underhålla (ex. vägmålning och snöröjning) • Mindre ekonomisk • Otydlig kör-hänvisning och utformning, då föraren själv måste bedöma om det går att passera eller inte • Lösningen påverkas av hur bra vänstersvängande fordon placerar sig i körfältet

Vänstersvängskörfält:

Fördelar	Nackdelar
<ul style="list-style-type: none"> • Minskad risk för köbildning • Tydlig kör-hänvisning med målning • Bättre trafikflöde • Minskad risk för kollision mellan väntande och passerande bilister • Störst säkerhetsavstånd mellan väntande och passerande bilister • Reducerar mängden fordon på tomgång	<ul style="list-style-type: none"> • Störst ingrepp vid byggnation • Störst yta att underhålla (ex. vägmålning och snöröjning) • Dyrast alternativ • Större väg-utrymme kan uppmuntra till högre hastigheter

Trafikbullerutredning Marma 1:67, Östhammar

Beräkning av trafikbullernivåer och bedömning av
möjligheterna att innehålla riktvärden

AKUSTIKER

Magenta Akustik AB
Joel Johansson
Civilingenjör Akustik
0739-40 49 72
joel.johansson@magentaakustik.se
www.magentaakustik.se

RAPPORT

Datum: 2016-11-01
Rapport-ID: TU16100411
Antal sidor: 6
Skapad av: Joel Johansson
Granskning: Sanna Cramér Gullqvist

BESTÄLLARE

Tekniska kontoret
Östhammars kommun
Box 66, 742 21 Östhammar
Ref: Torsten Blomé

Innehåll

1	Inledning.....	3
2	Bullersituation	3
3	Riktvärden	3
4	Beräkningsunderlag.....	4
4.1	Ritningar	4
4.2	Beräkningsmetod.....	4
4.3	Trafikflöden	4
5	Beräkningsresultat.....	5
5.1	Kommentar.....	5
6	Utlåtande.....	5
6.1	Fasadnivåer.....	5
6.2	Uteplats	6

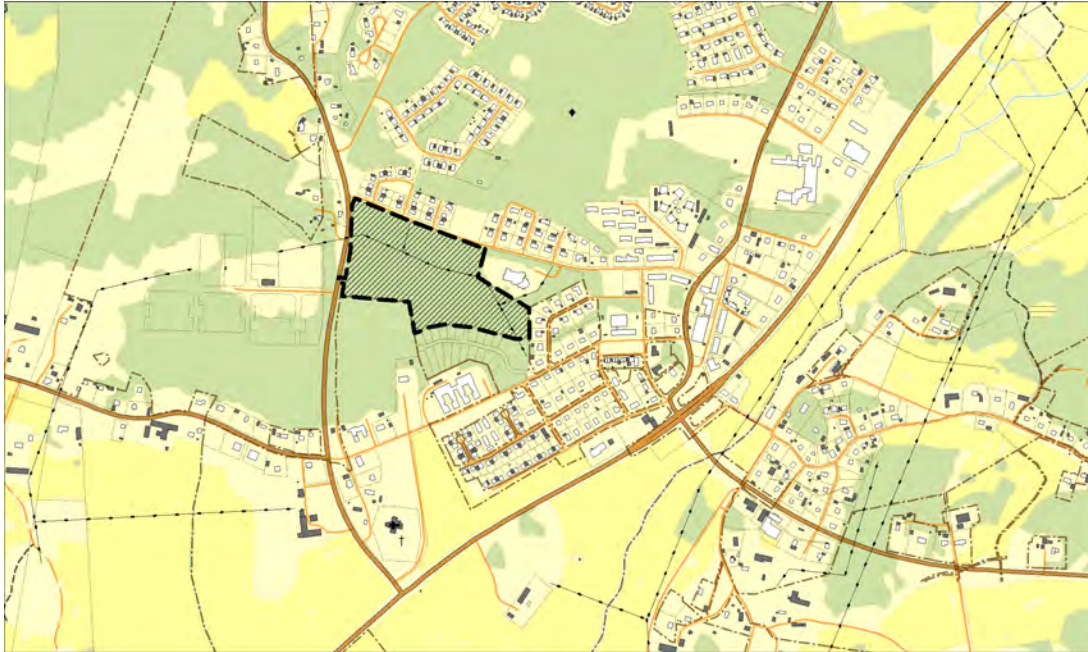
Sammanfattning

Beräkningarna visar att det finns goda möjligheter, med genomtänkt placering och utformning av huskroppar, att innehålla riktvärden enligt första stycket i SFS 2015:216-3§ (punkt 1 och 2) utan avsteg:

- *55 dBA ekvivalent ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad*
- *50 dBA ekvivalent ljudnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå vid en uteplats om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden.*

1 Inledning

Magenta Akustik AB har på uppdrag av Östhammars kommun utfört en beräkning av trafikbullernivåer utomhus från omkringliggande vägar för fastighet Marma 1:67, Alunda, Östhammar. Situationsplan visas i Figur 1. En bedömning av möjligheterna att uppfylla riktvärden ges i avsnitt 6.

Figur 1. Situationsplan

2 Bullersituation

Fastigheten belastas av trafikbuller från:

- Skyndelvägen, vägnummer 685
- Marmavägen, vägnummer 690
- Väg 288
- Torpvägen
- Prästgårdsvägen

3 Riktvärden

Enligt svensk författningssamling SFS 2015:216-3§ om trafikbuller vid bostadsbyggnader gäller följande riktvärden:

- Buller från spårtrafik och vägar bör inte överskrida
1. 55 dBA ekvivalent ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad, och
  2. 50 dBA ekvivalent ljudnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå vid en uteplats om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden.

För en bostad om högst 35 kvadratmeter gäller i stället för vad som anges i första stycket punkt 1 att bullret inte bör

överskrida 60 dBA ekvivalent ljudnivå vid bostadsbyggnadens fasad.

Om den ljudnivå som anges i första stycket under punkt 1 ändå överskrids bör

1. minst hälften av bostadsrummen i en bostad vara vända mot en sida där 55 dBA ekvivalent ljudnivå inte överskrids vid fasaden, och
2. minst hälften av bostadsrummen vara vända mot en sida där 70 dBA maximal ljudnivå inte överskrids mellan kl. 22.00 och 06.00 vid fasaden.

Om den ljudnivå om 70 dBA maximal ljudnivå som anges i första stycket i punkt 2 ändå överskrids, bör nivån dock inte överskridas med mer än 10 dBA maximal ljudnivå fem gånger per timme mellan kl. 06.00 och 22.00.

4 Beräkningsunderlag

4.1 Ritningar

Digitalt kartunderlag på situationsplan har erhållits från beställare. Underlaget innehöll även höjder för marken på fastigheten och omkring. Höjder på kringliggande byggnader har uppskattats utifrån kartmaterial och platsbesök.

4.2 Beräkningsmetod

Beräkningarna har utförts enligt Nordiska beräkningsmodellerna för vägtrafikbuller i beräkningsprogrammet CadnaA, version 4.6.155.

4.3 Trafikflöden

Följande trafikuppgifter har använts vid beräkningen. Trafikuppgifterna har erhållits från Trafikverket och har uppräknats med 1,5% per år för att erhålla dagens trafiksituation samt prognos för år 2030. Trafikflöden för Torpvägen och Prästgårdsvägen har skattats av Magenta Akustik efter en översiktlig trafikräkning utförd eftermiddag den 26 oktober 2016. Hastighetsbegränsningar är enligt NVDB Trafikverket.

Vägtrafikflöden år 2016				
Väg	Fodon per årsmedeldygn	Hastighet (km/h)	Andel tung trafik (%)	Källa
Väg 288	5239	100/50/80	12	Uppgift enligt trafikverket år 2013, uppräknat 1,5% per år.
Skyndelinvägen, 685	1010	70	5	Uppgift från trafikverket år 2009, uppräknat 1,5% per år.
Marmavägen, 690	1131	50	9	Uppgift från trafikverket år 2011, uppräknat 1,5% per år.
Torpvägen	566	50	9	Skattning av Magenta Akustik.
Prästgårdsvägen	566	50	9	Skattning av Magenta Akustik.

Tabell 1. Dagens (år 2016) trafikuppgifter för vägtrafik

Vägtrafikflöden år 2030				
Väg	Fordon per årsmiddeldygn	Hastighet (km/h)	Andel tung trafik (%)	Källa
Väg 288	6453	100/50/80	12	Uppgift enligt trafikverket år 2013, uppräknat 1,5% per år.
Skyndelvägen, 685	1244	70	5	Uppgift från trafikverket år 2009, uppräknat 1,5% per år.
Marmavägen, 690	1393	50	9	Uppgift från trafikverket år 2011, uppräknat 1,5% per år.
Torpvägen	697	50	9	Skattning av Magenta Akustik, uppräknat 1,5% per år.
Prästgårdsvägen	697	50	9	Skattning av Magenta Akustik, uppräknat 1,5% per år.

Tabell 2. Prognosticerade trafikuppgifter för vägtrafik år 2030

5 Beräkningsresultat

Beräknade trafikbullernivåer redovisas i bilagor:

Bilagor	
A1	Ekvivalent ljudnivå, 2 meter över mark, vägtrafik år 2016
A2	Ekvivalent ljudnivå, 2 meter över mark, vägtrafik år 2030
A3	Maximal ljudnivå, 2 meter över mark, lätta fordon år 2016 och år 2030
A4	Maximal ljudnivå, 2 meter över mark, tunga fordon år 2016 och år 2030

Tabell 3.

5.1 Kommentar

Maximala ljudnivåer blir detsamma för år 2016 som år 2030 så länge bilpoolen är densamma. Den ekvivalenta ljudnivån ökar ca 1 dB från 2016 till 2030.

6 Utlåtande

Det finns goda möjligheter, med genomtänkt placering och utformning av huskroppar, att innehålla riktvärden enligt första stycket i SFS 2015:216-3§ (punkt 1 och 2) utan avsteg:

- 55 dBA ekvivalent ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad
- 50 dBA ekvivalent ljudnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå vid en uteplats om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden.

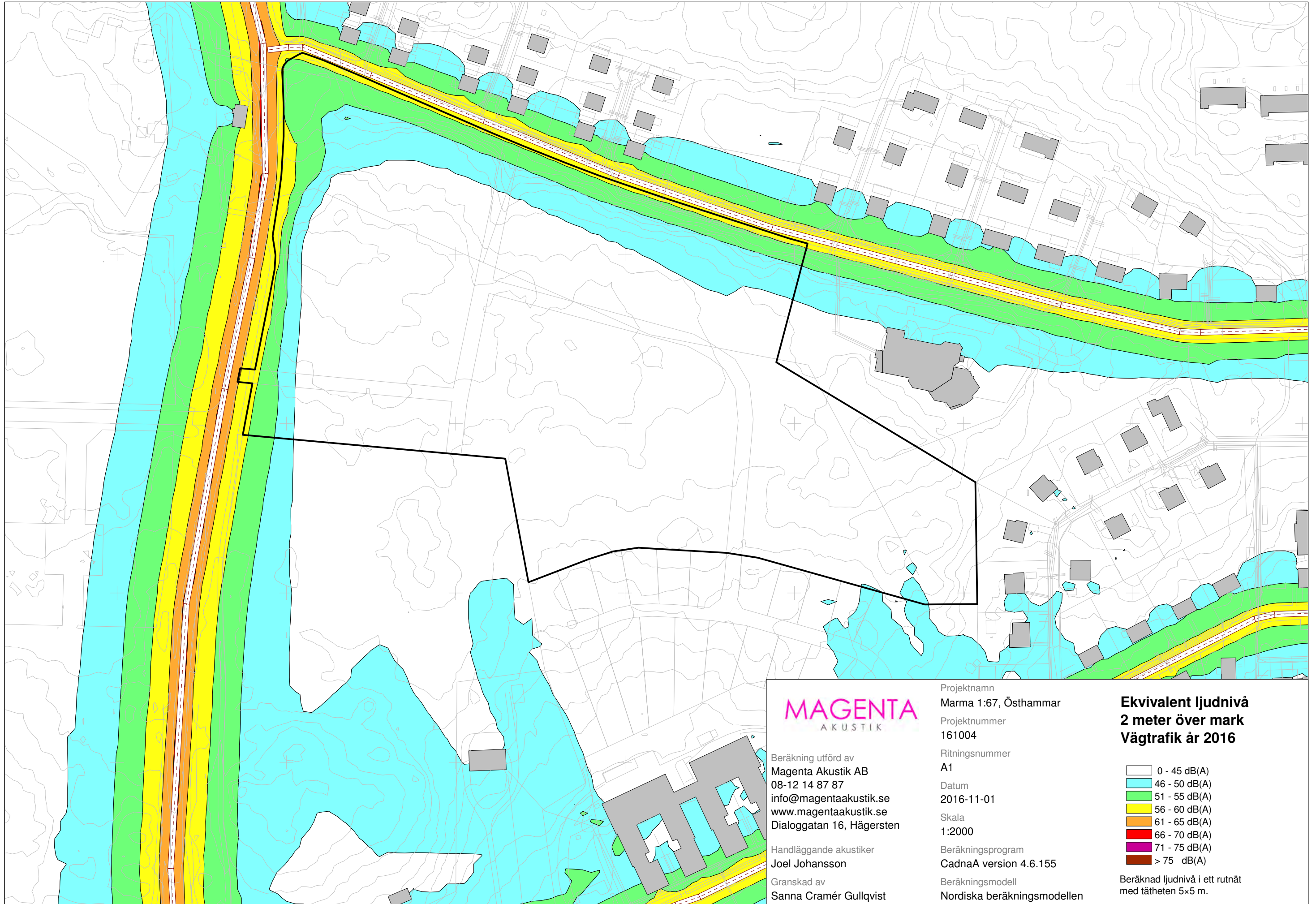
6.1 Fasadnivåer

Beräkningarna visar att den ekvivalenta ljudnivån är 55 dB(A) eller lägre i princip på hela fastigheten, se bilaga A1 och A2. Endast en liten del av fastigheten närmast Skyndelvägen och Torpvägen får nivåer över 55 dB(A). Det finns således goda möjligheter att planera hus på fastigheten så dessa får ekvivalenta ljudnivåer på 55 dB(A) eller lägre vid fasad.

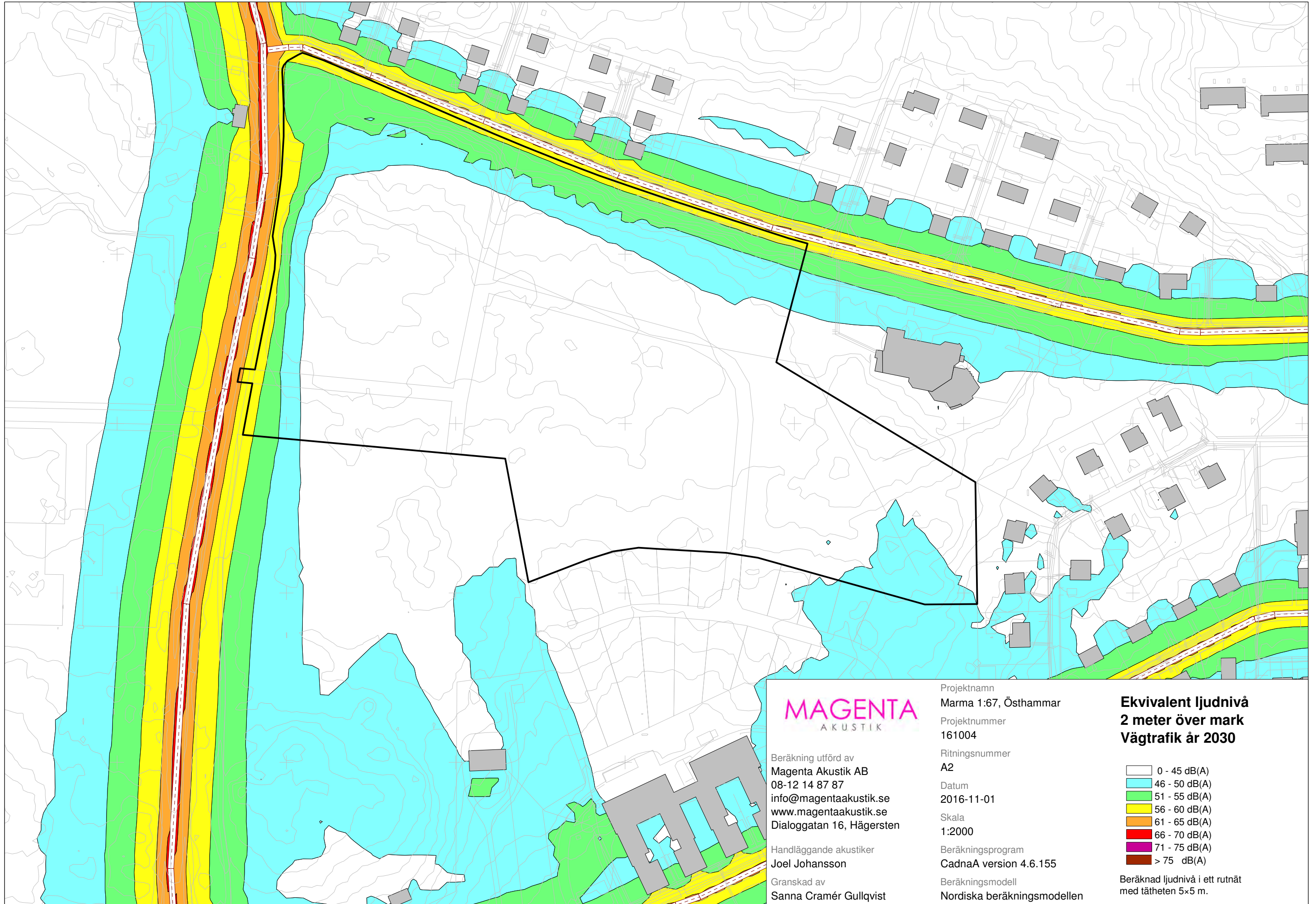
Beräkningarna visar även att maximal ljudnivå ej överstiger 70 dB(A) för större delar av området med undantag för delar av fastigheten som ligger närmast gatorna, se bilaga A3 och A4.

6.2 Uteplats

För hus närmast Torpvägen och Skyndelvägen kan uteplats behöva placeras i ett skyddat läge från vägarna för att få en ekvivalent ljudnivå på 50 dB(A) eller lägre, och en maximal ljudnivå på 70 dB(A) eller lägre. Alternativt, för dessa hus, får uteplatserna ett lokalt bullerskyddande skärm (tätt räcke). För övriga hus längre från vägen, kan uteplats placeras var som helst.

MAGENTA
AKUSTIK

Beräkning utförd av
Magenta Akustik AB
08-12 14 87 87
info@magentaakustik.se
www.magentaakustik.se
Dialoggatan 16, Hägersten

Handläggande akustiker
Joel Johansson

Granskad av
Sanna Cramér Gullqvist

Projektnamn
Marma 1:67, Östhammar

Projektnummer
161004

Ritningsnummer
A2

Datum
2016-11-01

Skala
1:2000

Beräkningsprogram
CadnaA version 4.6.155

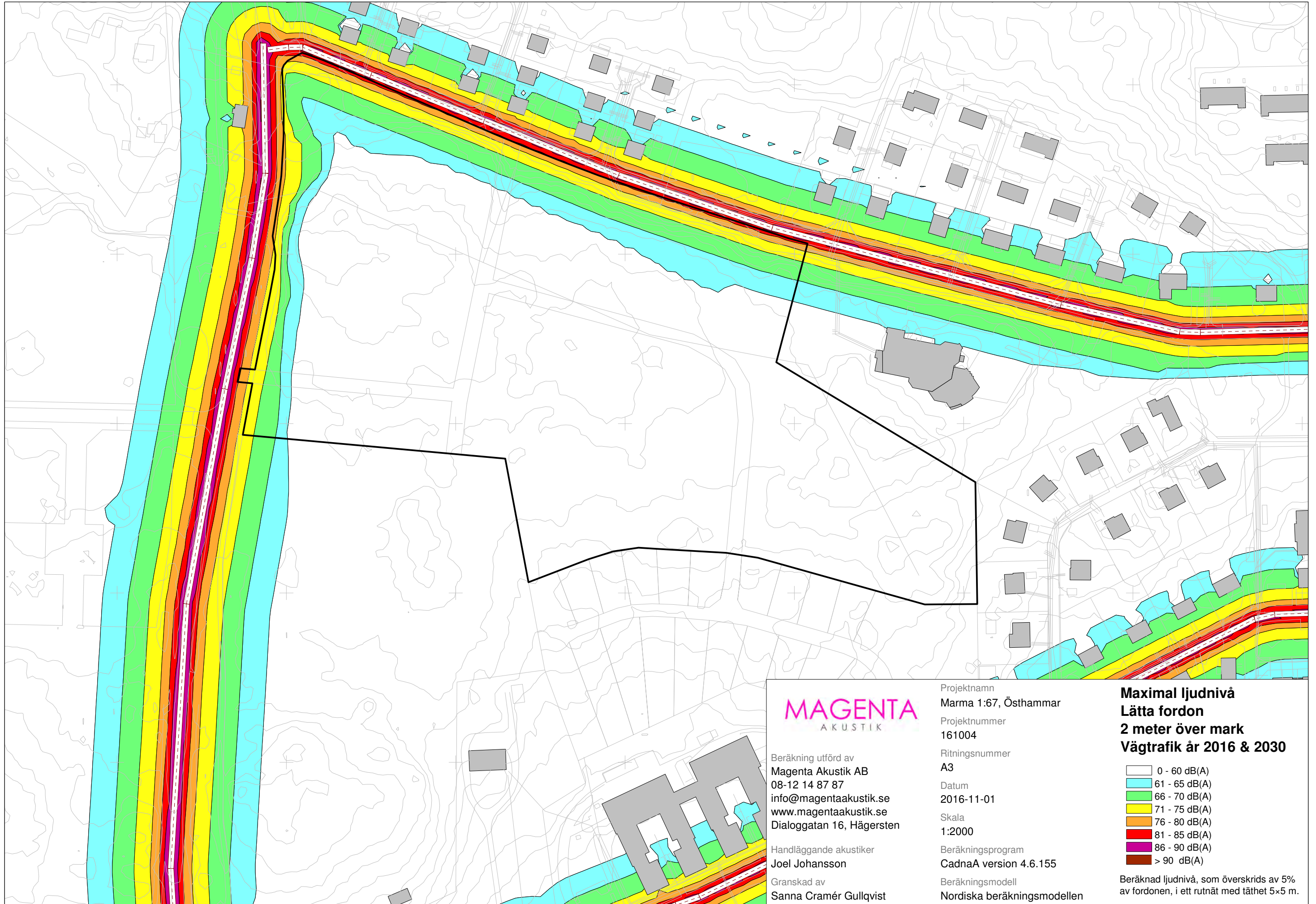
Beräkningsmodell
Nordiska beräkningsmodellen

**Ekvivalent ljudnivå
2 meter över mark
Vägtrafik år 2030**

- 0 - 45 dB(A)
- 46 - 50 dB(A)
- 51 - 55 dB(A)
- 56 - 60 dB(A)
- 61 - 65 dB(A)
- 66 - 70 dB(A)
- 71 - 75 dB(A)
- > 75 dB(A)

Beräknad ljudnivå i ett rutnät
med tätheten 5x5 m.

MAGENTA
AKUSTIK

Beräkning utförd av
Magenta Akustik AB
08-12 14 87 87
info@magentaakustik.se
www.magentaakustik.se
Dialoggatan 16, Hägersten

Handläggande akustiker
Joel Johansson

Granskad av
Sanna Cramér Gullqvist

Projektnamn
Marma 1:67, Östhammar

Projektnummer
161004

Ritningsnummer
A3

Datum
2016-11-01

Skala
1:2000

Beräkningsprogram
CadnaA version 4.6.155

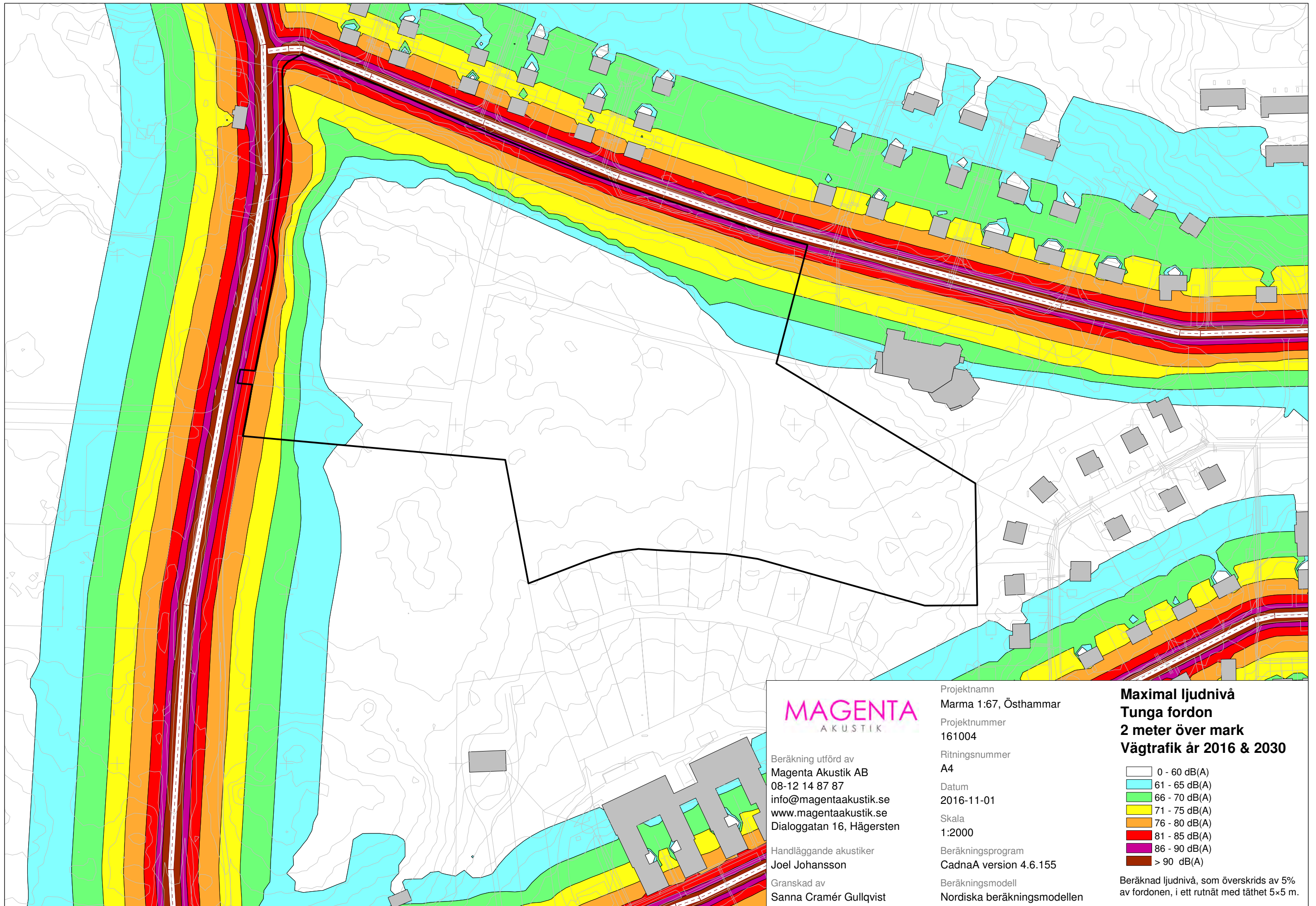
Beräkningsmodell
Nordiska beräkningsmodellen

**Maximal ljudnivå
Lätta fordon
2 meter över mark
Vägtrafik år 2016 & 2030**

- 0 - 60 dB(A)
- 61 - 65 dB(A)
- 66 - 70 dB(A)
- 71 - 75 dB(A)
- 76 - 80 dB(A)
- 81 - 85 dB(A)
- 86 - 90 dB(A)
- > 90 dB(A)

Beräknad ljudnivå, som överskrids av 5%
av fordonen, i ett rutnät med täthet 5x5 m.

Naturvärdesinventering, NVI,
Prästgårdshöjden i Alunda,
Östhammars kommun, 2016

OM RAPPORTEN:

Titel: Naturvärdesinventering, NVI, Prästgårdshöjden i Alunda, Östhammars kommun, 2016

Version/datum: 2016-09-19

Rapporten bör citeras såhär: Andersson, H. (2016). *Naturvärdesinventering, NVI, Prästgårdshöjden i Alunda, Östhammars kommun, 2016*. Calluna AB.

Foton i rapporten: © Calluna AB där inget annat anges. Fotograf: Håkan Andersson

Omslag: Bilden föreställer barrskogsområdet i den norra delen av inventeringsområdet, objekt 1. Foto: Håkan Andersson.

OM PROJEKTET:

Utfört av: Calluna AB (organisationsnummer: 556575-0675)
Adress huvudkontor: Linköpings slott, 582 28 Linköping
Hemsida: www.calluna.se
Telefon (växel): +46 13-12 25 75

På uppdrag av: Östhammars kommun (Adress: Box 66, 742 21 Östhammar)

Beställarens kontaktperson: Linnéa Johansson, Linnea.Johansson@osthammar.se, 0173-863 08
Matilda Svahn, Matilda.Svahn@osthammar.se, 0173-862 46

Projektledare: Håkan Andersson (Calluna AB).) hakan.andersson@calluna.se, 0734-23 11 40

Rapportförfattare: Håkan Andersson (Calluna AB)

Ansvarig utredare: Håkan Andersson (Calluna AB)

Inventering: NVI – Håkan Andersson (Calluna AB)

Kartor: Vadym Sokol (Calluna AB)

GIS-ansvarig: Vadym Sokol (Calluna AB)

Intern projektkod: HAN0111

Innehåll

1 Uppdraget	4
2 Naturvärdesinventeringen	4
2.1 Inventeringsmetod.....	4
2.2 Beskrivning av inventeringsområdet	5
2.3 Resultat	6
3 Naturvårdsanpassningar	9
4 Slutsatser	10
5 Referenser	11
Bilagor	11
Bilaga 1	11
Bilaga 2	11
Bilaga 3	11

1 Uppdraget

Inventeringsområdet ligger i den västra delen av samhället Alunda i Östhammars kommun. Området begränsas i väster av Skyndelnvägen och i norr av Torpvägen. I söder gränsar området till den nya bebyggelsen vid Kyrkgärdet.

I området planeras för bebyggelse och Calluna har fått i uppdrag att genomföra en naturvärdesinventering (NVI) för att kunna identifiera områden med naturvärden, områden som hyser rödlistade eller på andra sätt skyddade arter eller indikerar höga skyddsvärden.

Tillägg till NVI:n var Naturvärdesklass 4, Generellt biotopskydd samt detaljerad redovisning av artförekomst.

Dessutom ingick i uppdraget att ge förslag till naturhänsyn.

2 Naturvärdesinventeringen

2.1 Inventeringsmetod

Naturvärdesinventeringen utfördes av Håkan Andersson under perioden 20-22 juni 2016. GIS-skikt med naturvärdesobjekt samt naturvårdsarter har upprättats och finns hos Calluna AB.

Inventeringen har utförts enligt SIS standard SS 199000:2014 "Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning". Metoden finns beskriven i standarden, se kortfattad beskrivning i bilaga 1.

Det huvudsakliga syftet med en NVI är att beskriva och värdera naturområden av betydelse för biologisk mångfald i ett avgränsat område. NVI resulterar i avgränsning av områden, naturvärdesklassning, objektbeskrivningar samt en övergripande rapport. I NVI:n ingår inte bedömning av värden för friluftsliv, kulturmiljö, geologi, landskapsbild eller ekosystemtjänster. En NVI är inte en konsekvensbedömning eller en bedömning av biotopers känslighet i förhållande till en exploateringsplan. Naturvärdesinventeringen är däremot ett användbart underlag för konsekvensbedömning och känslighetsbedömning och ger även en grund för inventering av andra aspekter, t.ex. friluftsliv, ekosystemtjänster eller landskapsbild.

Fältinventeringen har utförts på nivå Detalj (minsta karteringsenhet 10 kvadratmeter eller för linjeformade objekt på minst 10 m).

Inventeringen gjordes med följande tillägg: Identifiering och klassning av objekt med naturvärdesklass 4, inventering av generellt biotopskyddade objekt, samt detaljerad redovisning av artförekomst.

Följande naturvärdesklasser har använts:

- högsta naturvärde, naturvärdesklass 1, störst positiv betydelse för biologisk mångfald
- högt naturvärde, naturvärdesklass 2, stor positiv betydelse för biologisk mångfald
- påtagligt naturvärde, naturvärdesklass 3, påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald
- visst naturvärde, naturvärdesklass 4, viss positiv betydelse för biologisk mångfald

2.1.1. Underlag

Inför inventeringen har följande underlag gått igenom:

Utdrag från Artportalen för inrapporterade artfynd under perioden 1900-2016. Därefter har en bedömning av relevansen för de äldsta fynden gjorts.

Skogens pärlor, Skogsstyrelsens databas för naturvärden i skog, konsulterades
TUVA, Jordbruksverkets databas för värdefulla ängs- och betesmarker konsulterades

2.1.2. Tidigare inventeringar och områdesskydd

Inga kända inventeringar av naturvärden är kända från trakten.

2.2 Beskrivning av inventeringsområdet

Inventeringsområdet begränsas i norr av Torpvägen och i väster av Skyndelnvägen. I söder och öster gränsar det till bebyggelsen i Kyrkgärdet.

Figur 1. Barrskogen i den norra delen. Trädskiktet är som synes tydligt olikåldrigt med främst gran och tall. På bilden syns ett par gamla aspar, och också det ganska högvuxna riset av främst blåbär.

Inventeringsområdet ligger som en flack platå inne i samhället. Jordmånen består troligen av morän med inslag av en del större block. Markförhållandena är i huvudsak torra-friska. I sydost går berget i dagen. Längst i norr sluttar området ned mot Torpvägen och här är markförhållandena i huvudsak friska.

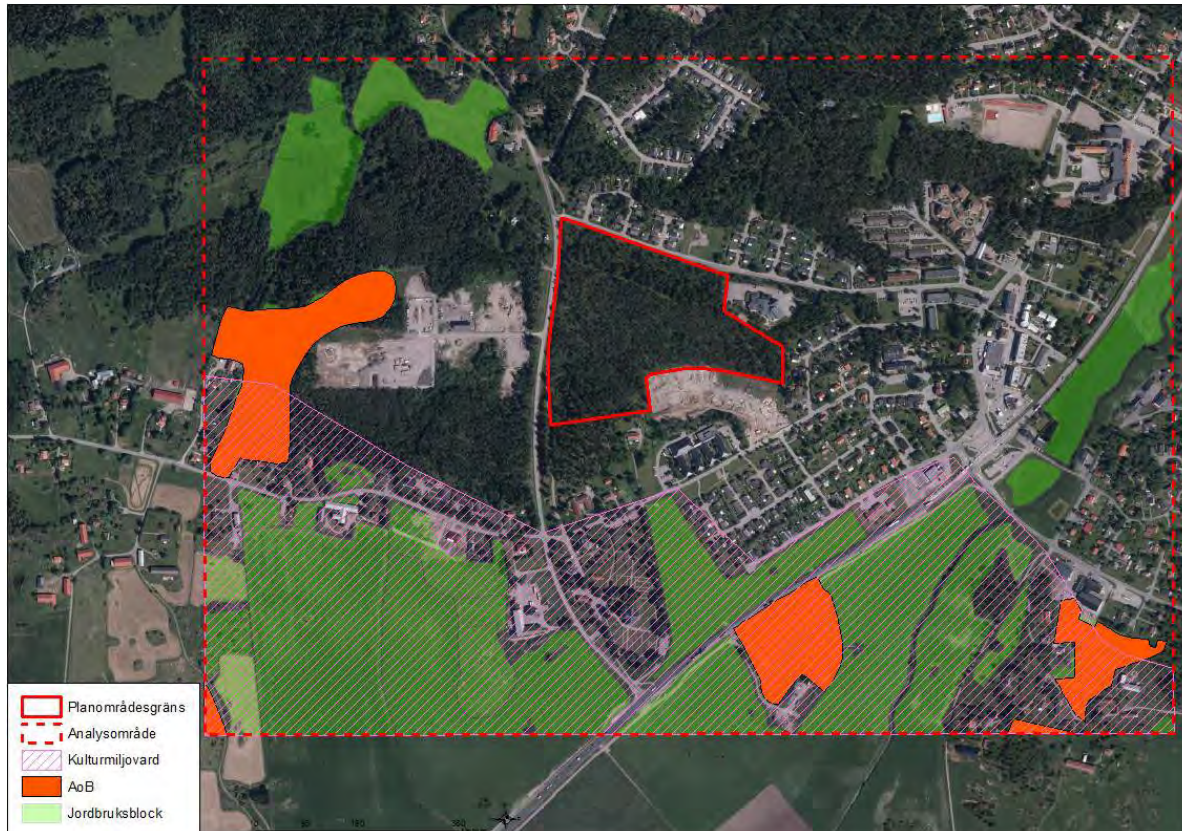
Den största delen av området består av gallrad, 60-80 år gammal tallskog på torr-frisk mark. Trädskiktet är av påtagligt enhetlig ålder. Underståndare i trädskiktet saknas och buskskiktet är ganska glest. Vegetationen består i huvudsak av vanliga barrskogsväxter.

I den norra delen finns en remsa av äldre barrskog med ett litet inslag av lövträd, främst asp. Trädskiktet är till skillnad från i tallskogen olikåldrigt. Det finns också ett litet inslag av död ved,

samt gamla träd av arterna tall, gran, asp och sälg. Eftersom det inte skett någon gallring de senaste decennierna har detta området en karaktär av begynnande naturskog.

Längst i sydost finns ett litet område med äldre tallar. Träden har här en ålder på ca 150 år, möjligtvis något äldre. Träden står i anslutning till några bergknallar.

Längst i väster finns en liten sumpskog som innehåller en mindre, öppen vattenyta. Sumpskogen och vattenmiljön har hydrologiskt samband med ett dike och en trumma under vägen.

Figur 2. Inventeringsområdet inringat med röd linje. Samhället i anslutning till inventeringsområdet är Alunda.

2.3 Resultat

2.3.1. Kända naturvärden

Inga fynd finns inrapporterade på Artportalen inom inventeringsområdet. Några allmänna, vedlevande insektsarter finns noterade strax utanför inventeringsområdet. Fynden har i huvudsak gjorts för ganska länge sedan, 1960-talet, men arternas biologi säger att de fortfarande bör finnas i inventeringsområdets barrskogar. Men här handlar det alltså bara om allmänna arter.

Inga skogliga naturvärden påträffades i inventeringsområdet eller i dess närhet då Skogsstyrelsens Skogens pärlor konsulterades.

Inga ängs- eller betesmarker (enligt Jordbruksverket databas TUVÅ) finns i det aktuella inventeringsområdet, eller i dess omedelbara närhet.

Enligt Linnea Johansson, Östhammars kommun, finns ett bestånd av orkidéer i en liten glänta i skogen längst i norr. Enligt bilder tagna 2015 är det jungfru marie nycklar.

2.3.2. Förekomst av naturvårdsarter

Vid Callunas inventering observerades tre naturvårdsarter.

Fridlysta arter: Mindre vattensalamander, jungfru marie nycklar (figur 3) och nattviol.

Figur 3. Orkidén jungfru marie nycklar.

Naturvårdsarterna finns förtecknade i en lista i bilaga 3, där det också framgår i vilket naturvårdsobjekt de hittats.

2.3.3. Naturvärdesobjekt

Sammanlagt tre objekt med naturvärde identifierades. Alla tre gavs klassningen Påtagligt naturvärde, naturvärdesklass 3. Dessa bestod av en barrblandskog längst i norr (objekt 1, se bild på rapportens framsida), en mindre sumpskog i väster (objekt 3) samt ett mindre område med gamla tallar i sydost (objekt 2).

En beskrivning av de olika naturvärdesobjekten finns i bilaga 2.

2.3.4. Biotopskyddade objekt

Inga biotopskyddade objekt påträffades.

Figur 4. Karta med naturvårdsobjekt, fridlysta arter och gamla träd.

2.3.5. Fridlysta arter

Tre fridlysta arter påträffades, de två orkidéerna jungfru marie nycklar (se figur 3) och nattviol, samt mindre vattensalamander.

Jungfru marie nycklar påträffades med sammanlagt tio exemplar på tre platser. Två av platserna finns i områdets centrala södra del. Området bestod av en slänt ned mot den nya bebyggelsen i söder. I slänten var marken något fuktig och det verkar som om plantorna av jungfru marie nycklar gynnats av lite körning eller annan störning i slänten. Två exemplar hittades i anslutning till stigen som leder i öst-västlig riktning i områdets norra del. På ytterligare en plats, en glänta i skogsområdet längst i norr (objekt 1) noterades arten år 2015. Jungfru marie nycklar är möjligen den allmännaste orkidén i Sverige och trivs bäst i skogar och hagar. Den har med andra ord ett ganska brett spektrum när det gäller livsmiljöer.

Nattviol påträffades med sammanlagt två exemplar i en liten glänta i den östra delen av objekt 1. Arten påträffas normalt i olika typer av betes- eller ängsmarker. Förekomsten i gläntan i skogen utgör troligen en rest från när området var mer öppet och kanske betades.

Mindre vattensalamander påträffades med några vuxna individer i dammen i den västra delen av sumpskogen (objekt 3). Vattensamlingen är förmodligen en ganska bra lekmiljö för mindre vattensalamander, men vattenkvaliteten är troligen ganska dålig från och till, främst beroende på att dagvatten från vägen och andra hårdgjorda ytor hamnar i vattnet.

3 Naturvårdsanpassningar

Huvuddelen av skogsmarken har låga naturvärden och består av gallrad tallskog. Men även om naturvärdena inte är så höga är skogen värdefull på andra sätt. I skogen går flera stigar som verkar vara väl använda.

Ett par mindre områden av skogen har påtagliga naturvärden. Det gäller remsan längs Torpvägen längst i norr (objekt 1) samt ett mindre område i sydost där det växer gamla tallar (objekt 2). Barrskogen i norr (objekt 1) ger trots sin litenhet ett intryck av gammelskog, främst för att den inte är gallrad. Mellan de äldre tallarna har det växt upp yngre gran samt lite björk och rönn. Bland de äldre tallarna finns dessutom några äldre aspar. Risskiktet med främst blåbär är väl utbildat, vilket ger en känsla av begynnande naturskog.

Längst i sydost finns ytterligare ett område som ger en annan dimension åt området. Här växer ca tio gamla tallar som är grova och förmodligen en bit över 150 år gamla (objekt 2).

Det tredje området med naturvärden är en mindre sumpskog med tillhörande vattenyta i den västra delen. Området har möjligen varit mer öppet tidigare men håller på att växa igen. I vattensamlingen påträffades några vuxna individer av mindre vattensalamander, en fridlyst art.

Figur 5. En mindre gräsyta skiljer sumpskoghen och den lilla vattenytan från en gång- och cykelbana som går längs Skyndelnvägen. Vattnet börjar bli lite igenvuxet av främst bredkaveldun, och en värdefull naturvårdsinsats vora att försiktigt gräva ur botten så att igenvuxningen stoppas upp.

De gamla tallarna i sydost och den äldre barrskogen i norr bör sparas som naturvärden. För att naturvärdena ska bestå kan med fördel någon form av naturvårdsanpassad skötselplan tas fram. För de gamla tallarna är en lämplig åtgärd att lövsly och uppväxande gran tas bort, och att denna åtgärd sker kontinuerligt då behov uppstår. Målet är att stammarna på de gamla tallarna ska vara solexponerade, vilket gynnar bl.a. flera insektsarter knutna till levande bark på gamla tallar.

Barrskogen i norr lämnas i princip för fri utveckling. Målet bör vara att den känsla av naturskog som börjar infinna sig förstärks, främst genom närvaro av ett olikåldrigt trädskikt. Förekomst av död ved är mycket värdefull och vartefter sådan bildas bör den lämnas kvar. Undantaget är döda träd som kan anses vara riskträd, t.ex. genom att de lutar ut över någon stig.

Naturvärdena i sumpskogen med den lilla dammen i väster bör förstärkas. Detta kan göras genom att buska ur våtmarken och på så sätt få en större vattenyta. Det kan också bli nödvändigt att dra upp en del buskar med rötterna, eller att försiktigt gräva ur botten på våtmarken för att på så sätt förhindra igenvuxningen. Det är dock viktigt att spara en del buskar i kanten på den

öppna vattenytan, in mot skogen. Detta ger lite lä vilket gynnar våraktiva groddjur och insekter. Renoveringen av småvattnet bör ske under översikt av en insatt person, t.ex. någon som har erfarenhet av restaurering av lekvatten för groddjur. Sumpskogen på lite mer fast mark bör lämnas som den är. Den kommer då att fungera som en fin livsmiljö för t.ex. mindre vattensalamander, en art som leker i vattnet. Att komma tillrätta med vattenkvaliteten, t.ex. genom att minska mängden dagvatten som hamnar i dammen är en viktig åtgärd som kräver lite tankemöda för att åtgärden ska bli bra.

Sammanfattningsvis:

- De tre områden som identifierats som naturvärden bör undantas alla former av exploateringar.
- Om en exploatering ska ske i anslutning till den äldre barrskogen i norra delen (naturvårdsobjekt 1) ska ett skyddsavstånd hållas så att det inte blir någon påverkan av något slag i naturvårdsobjektet. Den stig som avgränsar området mot söder kan ses som en gräns som inte får överskridas då det gäller exploateringar av något slag. Med exploateringar räknas i det här fallet också t.ex. körning eller uppläggning av materiel eller jordmassor.
- Om en exploatering ska ske i närheten av det gamla tallbeståndet i sydost (naturvårdsobjekt 2) ska ett skyddsavstånd på minst 10 meter hållas mellan alla typer av exploateringar och det närmaste trädet. Detta gäller även t.ex. körning med tyngre fordon som kan skada rötterna på träden.
- Om en exploatering ska ske i närheten av den lilla sumpskogen i väster (naturvårdsbör ett skyddsavstånd hållas. Skyddsavståndet ska gälla mellan närmaste exploatering och kanten på sumpskogen. Det är alltså viktigt att den fuktiga skogen i anslutning till den lilla vattenytan längst i väster behålls intakt. Med exploatering räknas också t.ex. körning som alltså inte får ske i den östra delen av objektet.
- För att säkerställa naturvårdsobjektens naturvärden även i fortsättningen föreslår vi att någon form av skötselplan upprättas. I denna plan beskrivs dels vilka åtgärder som behöver göras, men också hur den löpande skötseln bör genomföras.

4 Slutsatser

Inventeringen visade på tre områden med naturvärden, en barrskog (objekt 1), ett mindre bestånd med gamla tallar (objekt 2) samt en liten sumpskog med en liten vattenyta (objekt 3). Samtliga tre områden gavs påtagligt naturvärde, naturvärdesklass 3.

Tre rödlistade arter påträffades: orkidéerna jungfru marie nycklar, nattviol och mindre vattensalamander.

Alla tre områdena bör undantas alla former av exploatering.

Vi föreslår att en skötselplan upprättas för de tre områdena med naturvärden.

5 Referenser

ArtDatabanken (2016). *Artportalen. Rapportsystemet för växter, djur och svampar*. [online] Tillgänglig:<
<https://www.artportalen.se/ViewSighting/SearchSighting>>

Jordbruksverket (2016). *Databasen TUVÅ*. (online) Tillgänglig:<
<https://etjanst.sjv.se/tuvaut/site/webapp/tuvaut.html>>

Skogsstyrelsen (2011). *Skogens pärlor*. Tillgänglig: <https://skogskartan.skogsstyrelsen.se/skogskartan/>

Skogsstyrelsen (2014). *Handbok för inventering av nyckelbiotoper*. Skogsstyrelsen, Jönköping.

Swedish Standards Institute 2014. *Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning*. Svensk Standard SS 199000.

Bilagor

Bilaga 1

Sammanfattande metodbeskrivning

Bilaga 2

Katalog över naturvärdesobjekten

Bilaga 3

Tabell med naturvårdsarter

Bilaga 1. Metod för naturvärdesinventering (NVI)

Nedan följer en kortfattad beskrivning av metoden för naturvärdesinventering (NVI) enligt SIS standard 199000:2014 "Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning".

Det huvudsakliga syftet med en NVI är att beskriva och värdera naturområden av betydelse för biologisk mångfald i ett avgränsat område. NVI resulterar i avgränsning av områden, naturvärdesklassning, objektbeskrivningar samt en övergripande rapport. I NVI:n ingår inte bedömning av värden för friluftsliv, kulturmiljö, geologi, landskapsbild eller ekosystemtjänster. En NVI är inte en konsekvensbedömning eller en bedömning av biotopers känslighet i förhållande till en exploateringsplan. Naturvärdesinventeringen är däremot ett användbart underlag för konsekvensbedömning och känslighetsbedömning och ger även en grund för inventering av andra aspekter, t.ex. friluftsliv, ekosystemtjänster eller landskapsbild.

Naturvärdesbedömning görs utifrån bedömningsgrunderna biotop och art.

Bedömningsgrund biotop

Bedömningsgrunden biotop omfattar två aspekter; biotopkvalitet samt sällsynthet och hot, och bedöms på en fyrgradig skala för biotopvärde. Biotopkvalitet är olika faktorer som formar biotopen, t.ex. grad av naturlighet (påverkan), ekologiska processer, strukturer, element, naturgivna förutsättningar etc. Med sällsynta biotoper avses biotoper som är mindre vanliga inom ett visst geografiskt område. Om den inventerade biotopen utgör en Natura 2000 naturtyp så ger det vägledning om att den är nationellt eller internationellt sällsynt. Naturvårdsverket har utrett vilka Natura 2000 naturtyper som är hotade i olika biogeografiska regioner i Sverige, vilket är ett underlag för att bedöma om en biotop är hotad. Även andra kunskapsunderlag för bedömning av sällsynthet och hot kan användas. En helhetsbedömning av biotopvärde ska göras utifrån utfallet vid bedömning av de två aspekterna.

Bedömningsgrund art

Naturvårdsarter och artrikedom är två aspekter som ingår i bedömningsgrund art. Naturvårdsarter indikerar att ett område har naturvärde eller som i sig själv är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Naturvårdsarter är ett samlingsbegrepp för bl.a. skyddade arter enligt artskydds-förordningen, rödlistade arter, typiska arter (Natura 2000) och signalarter. I standarden hanteras dock nyckelarter separat och ingår därmed inte i begreppet naturvårdsart. Naturvårdsarter ska bedömas utifrån antalet naturvårdsarter, men också arternas livskraft samt hur goda indikatorer de är för naturvärde. Artrikedom ska bedömas utifrån artantal eller artdiversitet och är framförallt viktig bedömningsgrund i naturtyper där kunskapen om naturvårdsarter är bristfällig. Aspekterna naturvårdsart eller artrikedom bedöms på en fyrgradig skala för artvärde.

Naturvärdesklass, naturvärdesobjekt, landskapsobjekt

En samlad bedömning av det inventerade objektets naturvärdesklass görs utifrån utfallet för bedömningsgrund art och biotop. I standarden finns en matris som ger vägledning till inventeraren om vilken klass som ska sättas.

Följande naturvärdesklasser finns:

- högsta naturvärde, naturvärdesklass 1, störst positiv betydelse för biologisk mångfald
- högt naturvärde, naturvärdesklass 2, stor positiv betydelse för biologisk mångfald
- påtagligt naturvärde, naturvärdesklass 3, påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald
- visst naturvärde, naturvärdesklass 4, viss positiv betydelse för biologisk mångfald

Om inventeraren inte säkert kan avgöra naturvärdesklass ska det anges att bedömningen är preliminär. Objekt med naturvärdesklass utgör naturvärdesobjekt.

Landskapsobjekt

När landskapets betydelse för biologisk mångfald uppenbart är större eller av annan karaktär än de ingående naturvärdesobjektens betydelse ska även ett större så kallat landskapsobjekt avgränsas.

Lågt naturvärde och övrigt område

Lågt naturvärde är de områden som inte uppfyller kriteriet för att utgöra naturvärdesobjekt. Dessa märks inte ut på kartan. Område som ingår i inventeringsområdet och inte avgränsats till naturvärdesklass, utgör antingen lågt naturvärde eller så kan området utgöra naturvärde men vara mindre än minsta karteringsenhet. Denna yta kallas övrigt område.

Nivå detaljeringsgrad och tillägg

En NVI kan beställas och utföras på olika nivåer och detaljeringsgrader. Det finns fältnivå och förstudienivå (fältinventering ingår ej) som kan utföras på tre olika detaljeringsgrader med specificerad minsta karteringsenhet. Naturvärdesobjekt som är mindre än minsta obligatoriska karteringsenhet ska avgränsas om det är tidigare känt objekt (exempelvis nyckelbiotop från skogsstyrelsen). Om inventeraren påträffar ett objekt som är mindre än minsta karteringsenhet ska det avgränsas ändå om det inte tar väsentligt mer tid i anspråk. Vid NVI på ordinarie fältnivå identifieras naturvärdesklass 1, 2 och 3. Naturvärdesklass 4 är ett tillägg. Dessutom finns flera definierade tillägg i standarden. De vanligaste vid detaljplaner är inmätning av värdeelement (t.ex. naturvärdesträd), kartläggning av generellt biotopskydd och fördjupad artinventering.

Genomförande

I standarden beskrivs hur en NVI ska genomföras, vad avser förarbete, utförande samt vad en rapport och redovisning måste innehålla. Anvisning för hur ett naturvärdesobjekt ska avgränsas (vad som får ingå i samma naturvärdesobjekt) finns i standarden.

I standarden finns även definitioner beskrivning av naturtypindelning och i en teknisk rapport finns för varje naturtyp vägledning vid naturvärdesbedömning.

Registrering av fynd av naturvårdsarter

Fynd av naturvårdsarter ska registreras i artportalen eller motsvarande nationell databas för artobservationer.

Naturvärdesobjekt

Bilaga 2 till rapporten "Naturvärdesinventering, NVI, Prästgårdshöjden i Alunda, Östhammar, 2016"

Titel: Naturvärdesobjekt – Bilaga 2 till rapporten "Naturvärdesinventering, NVI, i Prästgårdshöjden i Alunda, Östhammars kommun, 2016"

Version/datum: 2016-09-07

Omslag: Bilden visar den huvudsakliga miljön på Prästgårdshöjden, tallskog (foto: Håkan Andersson)

Foton i rapporten: © Calluna AB där inget annat anges

På uppdrag av: Östhammars kommun (Adress: Box 66, 742 21 Östhammar)

Beställarens kontaktperson: Linnéa Johansson, Linnea.Johansson@osthammar.se, 0173-863 08

Utfört av: Calluna AB – Huvudkontor: Linköpings slott, 582 28 Linköping
Hemsida: www.calluna.se, Tel: +46 13-12 25 75, Org.nr: 556575-0675

Projektledare: Håkan Andersson (Calluna AB)

Kontaktperson för denna rapport: Håkan Andersson (Calluna AB)

Naturvärdesinventering: Håkan Andersson (Calluna AB)

Rapportförfattare: huvudrapport och objektsbilaga: Håkan Andersson (Calluna AB)

Kartor och GIS: Vadym Sokol (Calluna AB)

Kvalitetssäkring: Robert Björklind (Calluna AB)

Intern projektkod: HAN0111

I denna bilaga beskrivs ingående de naturvärdesobjekt som har avgränsats vid naturvärdesinventeringen. Se huvudrapporten för mer övergripande beskrivningar av områdets naturvärden samt beskrivning av metoden för naturvärdesinventering (NVI).

Innehåll

Naturvärdesobjekt	4
Naturvärdesobjekt 1 – Barrblandskog vid Torpvägen	5
Naturvärdesobjekt 2 – Sumpskog vid Skyndelnvägen	7
Naturvärdesobjekt 3 – Bestånd av gamla tallar vid Kyrkgärdet	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Referenser	8

Naturvärdesobjekt

Figur 1. Kartan visar de tre naturvärdesobjekt som avgränsats vid naturvärdesinventeringen, samt fynd av fridlysta arter (jungfru marie nycklar och nattviol) samt några gamla tallar.

Naturvärdesobjekt 1 – Barrblandskog vid Torpvägen

Naturvärdesklass	Naturtyp	Biotop	Biotopvärde	Artvärde
Påtagligt naturvärde, naturvärdesklass 3	160 Skog och träd	1601 Barrblandskog	Obetydligt biotopvärde	Visst artvärde
Motivering			Naturvårdsarter	
<p>Biotopvärde: Gamla träd (tall, asp, gran), olikåldrigt trädskikt, nordslänt, frodigt risskikt.</p> <p>Artvärde: Inga förekomster av naturvårdsarter. Linnea antyder dock en viss skoglig kontinuitet. Nattviol och jungfru marie nycklar fungerar som indikatorarter för äng och bete men inte som skogliga signalarter.</p>			Fridlysta arter: jungfru marie nycklar, nattviol	
Beskrivning			Natura 2000-naturtyp	Hotad biotop
<p>Området består av skogsmark som sluttar ner mot Torpvägen i norr. Enstaka block. Markförhållanden friska- något fuktiga. Olikåldrigt trädskikt. Trädskiktet domineras av gran och tall, där de äldsta granarna uppskattas vara upp till 150 år gamla och med en stamdiameter på ca 6 dm. Gran ca 100 år och ca 4 dm. Några få äldre aspar med en stamdiameter på ca 7 dm och en uppskattad ålder på knappt 100 år finns i området. I övrigt också yngre björk och rönn. I buskskiktet en lite lövsly, smågranar och brakved. I fåltskiktet blodrot, blåbär, ekorrbär, krustätel, jungfru marie nycklar, liljekonvalj, lingon, linnea, ljung, nattviol, odon, skogsklöver, stenbär, violarter, vitpyrola, vitsippa, ängskovall och örnbräken. Sparsamt med död ved i form av torrträd av gran och tall samt stubbar och lågor av gran. Området avgränsas i söder av en stig.</p>				
			Säker eller preliminär bedömning	Area (ha)
				1,26 ha
			Inventerare	
			Håkan Andersson	
Bild			Övriga kommentarer	
			<p>Området har tidigare varit betydligt mer öppet, vilket förekomst av enbuskar och växterna skogsklöver och nattviol visar.</p> <p>Enbuskarna, nattviol och skogsklöver i synnerhet men även blodrot och ängskovall visar att området tidigare var mer öppet, kanske i form av betad tallskog. Linnea å andra sidan tyder på långvarig, skoglig kontinuitet, vilket stärker antagandet att det tidigare var mer öppen skogsmark.</p> <p>Nattviol och jungfru marie nycklar fungerar som indikatorarter för äng och bete, men fungerar inte i skogsmark.</p>	
<p>Bilden visar det tydligt olikåldriga trädskiktet.</p>				

Naturvärdesobjekt 2 – Bestånd av gamla tallar vid Kyrkgärdet

Naturvärdesklass	Naturtyp	Biotop	Biotopvärde	Artvärde
Påtagligt naturvärde, naturvärdesklass 3	160 Skog och träd	1603 Tallskog	Påtagligt biotopvärde	Obetydligt artvärde
Motivering			Naturvårdsarter	
Biotopvärde: Tallskog med träd som är betydligt äldre än i det omgivande landskapet, solexponerade träd. Artvärde: Objektet saknar naturvårdsarter			--	
Beskrivning			Natura 2000-naturtyp	Hotad biotop
I inventeringsområdets sydöstra del finns ett litet bestånd av ett tiotal gamla tallar samlade kring en bergknalle. Enstaka block. Markförhållande torra till i svackorna friska. Tallarnas ålder uppgår till drygt 150 år och de har en stamdiameter på ca XXX, i övrigt lite björk, gran, lönn och sälg. I buskskiktet lite lövsly och granföryngring. I fältskiktet blåbär, kruståtel, liljekonvalj, lingon, ljung och örnbräken. Enstaka död ved i form av en torrall och granstubbe.			Säker eller preliminär bedömning	Area (ha)
				XXX
			Inventerare	
			Håkan Andersson	
Bild			Övriga kommentarer	
Bilden visar			En stig leder genom området.	

Naturvärdesobjekt 3 – Sumpskog vid Skyndelvägen

Naturvärdesklass	Naturtyp	Biotop	Biotopvärde	Artvärde
Påtagligt naturvärde, naturvärdesklass 3	160 Skog och träd	1608 Sumpskog	Visst biotopvärde	Visst artvärde
Motivering			Naturvårdsarter	
Biotopvärde: Fuktig skog, liten vattensamling, solexponerad vattensamling Artvärde: mindre vattensalamander, visserligen en vanlig art men som ställer krav på sin miljö			Fridlyst art: mindre vattensalamander	
Beskrivning			Natura 2000-naturtyp	Hotad biotop
Liten sumpskog vid Skyndelvägen. Närmast vägen en trumma och i anslutning till denna en mindre vattensamling som dock verkar vara permanent. Vattenkvaliteten dock mindre god (dagvatten). I trädsiktet någon tall samt yngre björk och klibbal. I busksiktet lövsly och vide. I fältsiktet blodrot, bredkaveldun, kråklöver, skavfråken, starrarter och vekeålg. Vid fältbesöket noterades mindre vattensalamander. Inga andra groddjurarter kunde påträffas, trots hävning en stund.				
			Säker eller preliminär bedömning	Area (ha)
				0,4 ha
			Inventerare	
			Håkan Andersson	
Bild			Övriga kommentarer	
				
<p>Bilden visar den lilla öppna vattenytan i kanten på sumpskogen. I bildens framkant skymtar en gc-väg.</p>				

Referenser

Swedish Standards Institute 2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. Svensk Standard ftSS 199000.

Bilaga 3. Naturvårdsarter

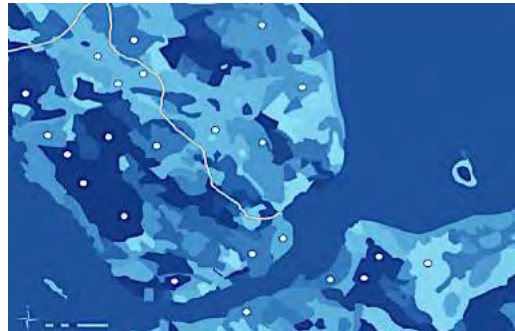
I tabellen nedan listas och beskrivs de naturvårdsarter som har hittats vid Callunas naturvärdesinventering eller som har observerats i tidigare inventering och bedöms finnas kvar i det naturvärdesobjekt arten är knuten till. I tabellen finns:

- uppgift om vilken typ av naturvårdsart arten är,
- om arten är rödlistad, fridlyst eller fungerar som signal- eller indikatorart,
- uppgift om vilket/vilka naturvärdesobjekt arten har observerats i,
- referens om det är en annan referens än Callunas NVI.
- en beskrivning om vilken typ av livsmiljöer arten påträffas, samt vad arten indikerar.

Indikatorarter för äng och bete enligt Jordbruksverket (2016)

Art	Rödlistning, fridlysning, signal- eller indikatorvärde	Förekomst	Biologi
Mindre vattensalamander <i>Lissotriton vulgaris</i>	Fridlyst	Objekt 3	Lek sker ofta i mycket små vattensamlingar på under 100 kvadratmeter. Arten gynnas av solexponerat vatten men missgynnas av övergödning. Vuxna salamandrar kan även påträffas i vatten där lek inte förekommer. Landfasen tillbringas oftast i närheten av lekvattnet, som mest på ett avstånd av ca 400 m. De är nattaktiva och tillbringar dagarna under stenar och träbitar, i murkna stubbar, i håligheter och liknande. Larverna äter små vatteninsekter och kräftdjur, medan de vuxna djuren äter många olika mindre insekter.
Jungfru Marie nycklar <i>Dactylorhiza maculata</i> spp. <i>maculata</i>	Fridlyst Indikatorart för äng och bete. Här dock påträffad kvarstående i skogsmark.	Objekt 1. En förekomst markerad på karta Ytterligare två förekomster utanför objekt.	Växer på frisk-fuktig mark, t.ex. skogar, hagar, myrkanter och fukthedar.

Nattviol <i>Platanthera bifolia</i>	Fridlyst Indikatorart för äng och bete. Här dock påträffad kvarstående i skogsmark.	Objekt 1. En förekomst markerad på karta	Växer på frisk mark, t.ex. naturbetesmarker, hedar, slättermarker och skogssluttningar.
--	--	--	---

Hemsida: www.calluna.se • E-post: info@calluna.se • Telefon växel: 013-12 25 75

Huvudkontor: Calluna AB, Linköpings slott, 582 28 Linköping

Inbjudan att anta hållbarhetslöfte för minskad klimatpåverkan i Uppsala län

Klimatet är vår tids ödesfråga och de närmaste tio åren är helt avgörande för att undvika katastrofala konsekvenser av ett förändrat klimat. Sverige har åtagit sig att genomföra det globala klimatavtalet från Paris år 2015 vars mål är att begränsa den globala medeltemperaturökningen till 1,5 grader.

För att nå målet krävs en kraftig samhällsomställning vilket innebär betydande utmaningar, men även många möjligheter. I Uppsala län måste ambitionsnivån hos aktörer i länet höjas och takten i genomförandet av åtgärder ökas för att minska de klimatpåverkande utsläppen och effektivisera energianvändningen i länet.

Länsstyrelsen bjuder härmed in aktörer i länet att delta i genomförandet av det regionala åtgärdsprogrammet **Färdplan för**

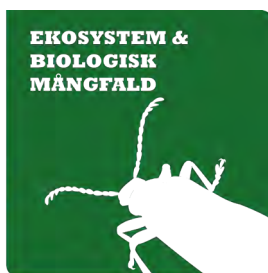
ett hållbart län – åtgärder för minskad klimatpåverkan genom att teckna hållbarhetslöften.

Åtgärdsprogrammets syfte är att samla prioriterade åtgärder för klimatarbetet i länet och att öka takten i genomförandet av åtgärder som bidrar till att nå de nationella miljömålen, Parisavtalets mål och de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

Åtgärdsprogrammet för minskad klimatpåverkan innehåller 21 prioriterade åtgärder för klimatarbetet i länet inom fyra fokusområden:

- Transporter och arbetsmaskiner
- Energi och effektanvändning
- Förnybar energi
- Indirekt klimatpåverkan från konsumtion

Beskrivning av åtgärderna återfinns i åtgärdsprogrammet vars genomförandeperiod är 2019-2022. Programmets åtgärder ger förutsättningar för bred delaktighet och uppslutning till programmet av aktörer i hela länet. Alla kan och bör aktivt delta i länets arbete för klimatomställning.

Ett hållbarhetslöfte är en frivillig avsiktsförklaring mellan Länsstyrelsen och aktörer i länet och beskriver de åtgärder en aktör åtar sig att genomföra ur ett regionalt åtgärdsprogram för miljömålen. Genomförandet följs upp årligen. Denna inbjudan avser Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för minskad klimatpåverkan, det första av fyra planerade program.

Läs mer om Länsstyrelsens arbete med hållbarhetslöften i det regionala miljömålsarbetet.

Så här gör vi

1. Anmälan

Aktörer som avser anta hållbarhetslöften i åtgärdsprogrammet anmäler detta till Länsstyrelsen. Anmälan avser bara en avsiktsförklaring och behöver inte innehålla vilka åtgärder som avses genomföras. Länsstyrelsen tar gärna emot en anmälan även från de aktörer som redan gjort motsvarande avsiktsförklaring i sitt remissyttrande till åtgärdsprogrammet. Detta för att skapa goda förutsättningar för den fortsatta processen, bl.a. genom en tydlig kontaktperson hos varje aktör.

Anmälan görs senast 1 september via mail till adress: hallbarhetsloften.uppsala@lansstyrelsen.se

Hållbarhetslöften
ger hela länet
möjlighet att bidra till
ett hållbart Uppsala
län.

2. Innehåll i hållbarhetslöfte

Respektive aktör förtydligar innehållet i sitt löfte genom att fylla i samtliga obligatoriska uppgifter i exceltabell "Förtydligande av aktörs hållbarhetslöfte" som bifogas denna inbjudan. Ifylld tabell skickas till Länsstyrelsen via mail senast 31 oktober 2019 till adress: hallbarhetsloften.uppsala@lansstyrelsen.se

3. Länsstyrelsen ger stöd i processen

Länsstyrelsen erbjuder aktörer stöd i arbetet med att anta och förtydliga hållbarhetslöften. Ett avstämningsmöte (via webb eller fysiskt möte) i detta syfte kan bokas med Länsstyrelsen under perioden 2019-08-19 t.o.m. 2019-10-25. Önskemål om avstämning och förslag på mötestid mailas Länsstyrelsen till adress: hallbarhetsloften.uppsala@lansstyrelsen.se

4. Ceremoni på slottet

Den 22 november genomförs en löftesceremoni, inklusive presskonferens, för signering av löften på Uppsala slott. Signering av löften görs av Landshövdingen och en representant från respektive aktör.

5. Samverkan vid genomförande av åtgärder

Efter 22 november påbörjas genomförande av antaget hållbarhetslöfte hos respektive aktör. Länsstyrelsen kommer att möjliggöra för aktörer som har liknande åtgärder att träffas och vid behov samverka i genomförandet av åtgärden. Målsättningen är att samverkan inom det konkreta åtgärdsarbetet så långt som möjligt integreras i redan befintliga nätverk inom respektive ämnesområde. Uppstart av nya nätverk eller forum för samverkan kan bli aktuellt om behov föreligger. Med hopp om god uppslutning i arbetet för minskad klimatpåverkan i Uppsala län.

Göran Enander
Landshövding i Uppsala län

Evenemangsstrategi 2020-2023

(Reviderad 2019-09-23)

Östhammars kommun – en evenemangskommun!

Bakgrund

Evenemangsstrategin är Östhammars Kommuns verktyg för att enhetligt koordinera och hantera evenemangsfrågor i syfte att tillföra kommunens invånare positiva upplevelser samt stärka Östhammars kommuns attraktionskraft.

Vision

Vår vision är att evenemangen i Östhammars kommun ska hålla en hög kvalitet, vara nyskapande och bidra till att både boende och besökare erbjuds ett stimulerande utbud.

Syfte

Syftet med evenemangsstrategin är att uppmuntra till evenemang som stärker kommunens organisations-, arbetsgivar-, och platsvarumärke. Samt professionalisera och förbättra relationen mellan kommunen och evenemangsarrangörer.

Definition av evenemang

Evenemang är en tidsbegränsad publik aktivitet såsom konsert, utställning, SM/MM-tävling, mässa, marknad, festival eller motsvarande.

Styrande dokument

- Östhammars kommuns strategiska mål
- Kultur- och fritidsnämndens reglemente
- Kultur- och fritidsnämndens mål
- Östhammars kommuns riktlinjer för sponsring
- Östhammars kommuns kommunikationspolicy

Positionering/profilering

I Östhammars kommun finns vackra naturområden och ett rikt kulturarv. Skärgården och naturområden lockar till fri-luftsaktiviteter och de unika kulturmiljöerna till rekreation och kulturella evenemang.

Evenemangspyramiden

- En modell för att identifiera hur vi hanterar och fördelar resurser kring evenemang i vår organisation.

Evenemang är viktiga oavsett på vilken nivå de genomförs. För en taktisk fördelning av befintliga resurser så ska strategin hjälpa till att prioritera val av stöd och resurser i olika omfattning.

Nivå 1 – Stora Internationella & nationella evenemang

På denna nivå finns EM och VM inom idrotten, större konserter eller utställningar med internationella artister som lockar både nationella och internationella besökare. Även stora mässor eller lopp med stort antal besökare/deltagare.

Nivå 2 – Mindre Internationella & nationella evenemang

På denna nivå handlar idrotten om landskamper, svenska mästerskapstävlingar samt cuper som vuxit sig stora. Marknader, mässor och kulturevenemang som lockar både nationella och internationella besökare.

Nivå 3 – Större lokala & regionala evenemang

Inom kultur och nöjen återfinns större festivaler, större gästspel, större profilerade utställningar, konserter eller föreställningar. Marknader, mässor och kulturevenemang som lockar både regionala och lokala besökare från andra orter/städer. I evenemangen finns lag och spelare, sångare, skådespelare och dansare som ger upplevelser till Östhammarsbor och som genom att vara förebilder stimulerar unga utövare att aktivt vilja delta.

Nivå 4 – Lokala evenemang

Ur bredden växer professionella utövare fram. Det lokala kulturlivet och idrotten utgör med hela sin bredd och rikedom den nödvändiga basen för evenemangen.

Beslut kring stöd

Sponsring av evenemang är ett sätt för Östhammars kommun att stärka evenemangsarrangörer och samtidigt synas med sitt varumärke. Sponsring är ett samarbete på affärsmässiga grunder till ömsesidig nytta för sponsorn och den sponsrade föreningen/organisationen. All evenetuell evenemangssponsring handläggs av Evenemangsrådet och bedöms utifrån Riktlinjer för sponsring KF § 76/2015 och Evenemangsstrategi 2020-2023. Beslut tas av Kommunstyrelsen. Riktat sig främst till evenemang på nivå 1-3.

Kultur- och fritidsnämndens bidragsbestämmelser för evenemang gäller kulturevenemang som arrangeras av lokala föreningar. Dessa handläggs av Kultur- och fritidsförvaltningens tjänstemän och beslutas i enlighet med nämndens delegationsordning. Riktat sig främst till evenemang på nivå 3 och 4.

Övergripande mål

Öka Östhammars kommuns attraktivitet genom att öka antalet publikdragande evenemang som kan profilera Östhammars kommun. Förbättra förutsättningarna för evenemangsarrangörer att anordna evenemang i Östhammars kommun.

DELMÅL

- 1) **Evenemangen stärker Östhammars komuns varumärke som evenemangskommun.**

Hur: Prioritera satsningar på evenemang på nivå 1-2 som kan påvisa publik dragningskraft och en marknadsföringsplan med potential att nå utanför kommunens gränser. Arbeta proaktivt för synlighet och samverkan i samband med prioriterade evenemang. Mätning: Antalet evenemang på nivå 1 och 2.
- 2) **Evenemangen främjar samverkan eller samarbeten mellan aktörer.**

Hur: Prioritera evenemang som har samarbeten med lokala aktörer. Sammanföra arrangörer med lämpliga lokala samarbetspartners. Mätning: Andel evenemang där samverkan sker mellan aktörer.
- 3) **Öka antalet gästnätter i samband med evenemang.**

Hur: Prioritera evenemang som kan resultera i ökade gästnätter. Mätning: Antalet gästnätter
- 4) **Verka för ett mångsidigt, stort och kvalitativt evenemangsutbud**

Hur: Skapa goda relationer med evenemangsarrangörer som återkommer och utvecklar sina evenemang i kommunen. Prioritera evenemang som kan anses vara kvalitativa och väl genomförda. I prioriteringen av evenemang tas mångsidighet in som en faktor, särskilt på nivå 3 och 4. Mätning: Utvärdering från arrangörer. SCB:s medborgarundersökning, "Nöjd-Region-Index".

- 5) **Förbättra användningsmöjligheterna och kvalitén på lokaler, leder/spår och markområden.**

Hur: Se till att kommunens egna lokaler används effektivt och utrusta dessa för att kunna vara funktionella och flexibla arenor, t ex idrottshallar, scener, leder och parkområden.

Mätning: Inventering av lokaler och markområden, utvärdering och uppföljning av lokaler och markområden i samråd med arrangörer.

- 6) **Bli en professionell part till evenemangsarrangörerna.**

Hur: Förbättra tydligheten kring kommunens handläggning av evenemangsfrågor och verka för ett öppet förhållningssätt som kännetecknas av service och enkla beslutsvägar.

Mätning: Utvärdering från arrangörer.

STRATEGIER FÖR ATT NÅ DE KONKRETA MÅLEN

- Ta ansvar tillsammans! Samla resurser och kunskap och arbeta tvärsektorielt inom kommunen.
- Våga prioritera för att optimera gemensamma resurser till evenemang som bidrar till att nå våra mål.
- Arbeta för att alla evenemangsarrangörer digitaliserar sin information och att den når ut utanför orten/byn/kommunen.
- Skapa goda relationer med evenemangsarrangörer som återkommer och bygger upp sina evenemang i kommunen.

MÅL, MÄTNING OCH UPPFÖLJNING

Alla evenemang som Östhammars kommun går in i ska följas upp med skriftlig rapport innehållande:

- Ekonomisk rapport.
- Målgrupp, som ska rapporteras utifrån: kön, ålder och geografisk spridning.
- Utvärdering av parternas insatser.

Organisation från 2020

EN VÄG IN OCH FÖRVALTNINGSÖVERGRIPANDE ARBETE

Ett evenemangsråd och en evenemangssamordnare utgör basen för arbetet med evenemang i kommunen. Övriga enheter och förvaltningar fungerar som rådgivande och evenemangssamordnaren ser till att arrangörer lotsas rätt inom organisationen. På så sätt skapas "en väg in" i organisationen och ett fungerande förvaltningsövergripande arbete.

Evenemangsrådet består av:

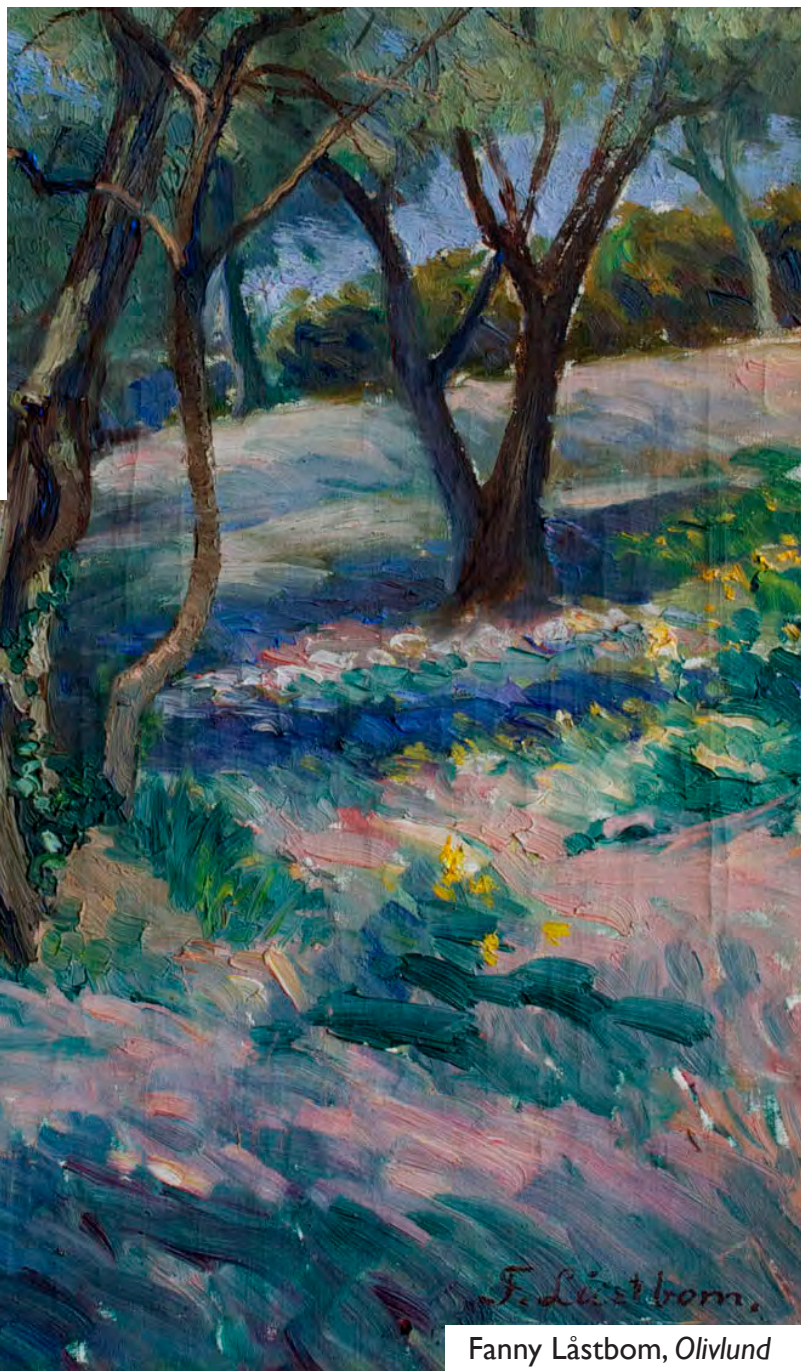
- Evenemangssamordnare, Kultur- och fritidsförvaltningen
- Registrator, Samhällsbyggnadsförvaltningen
- Representant från Visit Roslagen

Evenemangssamordnarens uppgift:

- Driva och utveckla evenemangsfrågor, följer upp och arbetar utifrån evenemangsstrategin
- Är kontaktperson för evenemangsarrangörer och skapar kontaktvägar till berörda tjänstemän inom kommunen och till lämpliga lokala samarbetspartners
- Skapar förutsättningar för att berörda förvaltningar och enheter inom kommunen kan bidra med sina resurser och sin kunskap inom området
- Säkerställer att relevant och tydlig information till evenemangsarrangörer finns lättillgängligt på Östhammars kommuns hemsida
- Identifierar och sammanställer förbättringsbehov/-förslag och förmedlar till evenemangsrådet som ser över, och vid behov uppdaterar rutinerna och förankrar dessa
- Sammankallar Evenemangsrådet

Evenemangsrådets uppgift:

- Kunskapsdelning kring kommande evenemang och analys av potentiella evenemang som påverkar kommunens infrastruktur och planering
- Bidrar med lösningar till eventuella satsningar eller justeringar av resurser som bör göras för att kunna optimera evenemangsutbudet
- Hitta prioriterade evenemang för samarbeten och eventuell sponsring
- Handlägger och administrerar sponsorärenden

Östhammars kommun

– tar ansvar tillsammans!

Här presenteras förvaltningar och enheter som på olika sätt skapar förutsättningar för evenemang.

KOMMUNLEDNINGSFÖRVALTNINGEN

Marknad och kommunikationsenheten

Skapar förutsättningar för evenemang genom att:

- Driva, samordna och utveckla Östhammars Kommuns organisations- och arbetsgivarvarumärke
- Tillhandahålla digitala kommunikationskanaler som osthammarse och kanaler i sociala medier

TEKNISKA FÖRVALTNINGEN

Skapar förutsättningar för evenemang genom att:

- Upplåta allmän plats, framför allt parkytor, gatumark och torgytor för evenemang
- Vara remissinstans vid polistillstånd
- Tillhandahålla affischpelare runt om i kommunen för marknadsföring av evenemang
- Reglera skyltar och parkering
- Bygga och förvalta lokaler och anläggningar

KULTUR- OCH FRITIDSFÖRVALTNINGEN

Skapar förutsättningar för evenemang genom att:

- Hyra ut scener, idrottsanläggningar och andra mötesplatser
- Ge bidrag och stöd till lokala föreningar som arrangerar publika evenemang
- Genomför evenemang som utgör delar av basen inom kultur- och idrottsutbudet genom att arrangera evenemang i egen regi
- Ha en bred kontaktyta med föreningar i Östhammars kommun, och genom det utveckla arrangörskapet
- Skapar förutsättningar för barn och ungdomars intresse för att delta och besöka evenemang genom sitt pedagogiska arbete i förskolor och skolor genom skapande skola

- Skapar förutsättningar för att personer med funktionsvariation och äldre ska kunna ta del av evenemang

Exempel på evenemang som KoF är delaktiga eller drivande i: lovaktiviteter för barn & unga, evenemang på bibliotek och idrottsanläggningar, regionala kulturprogram, kulturprogram för personer med funktionsvariation, Kulturfestival/Kulturvecka

BYGG- OCH MILJÖENHETERNA

Skapar förutsättningar för evenemang genom att:

- Hantera serveringstillstånd för alkoholserving, serveringsområden, ordningsvakter, öppettider och arrangörens eventuella avtal med andra – exempelvis lokala krögare
- Hantera tillstånd för livsmedelhantering
- Hantera tillstånd för hantering av brandfarlig vara
- Bedriva tillsyn rörande störande ljud och buller, lukt och ljus
- Bedriva tillsyn rörande brandsäkerhetsfrågor

VISIT ROSLAGEN AB

Skapar förutsättningar för evenemang genom att:

- Driva, samordna och utveckla varumärket Roslagen
- I samverkan med Östhammars kommun arbeta för ortsutveckling och varumärke
- Ha en stödjande roll gentemot arrangörer
- Arbeta med produktutveckling och bidra till att turismnäringarna utvecklas
- Tillhandahålla digitala kommunikationskanaler som roslagen.se med evenemangskalender för att sprida information om utbudet
- Marknadsför prioriterade evenemang

Samrådsredogörelse

Kultur- och fritidsförvaltningen (nedan: KoF) har fått i uppdrag av KSAU att efter remissutskick revidera Evenemangsstrategi 2020-2023. Här sammanfattas remissvaren och dess förslag till ändringar. Vissa ändringar hörsammas och i andra fall ges det förklaring till varför de inte påverkar den reviderade versionen av Evenemangsstrategi 2020-2023.

Tekniska förvaltningen

Tekniska förvaltningen anser att strategin behöver utveckla resonemang om hur sponsring och marknadsföring av kommunens varumärke under evenemang ska fungera, samt beskriva nyttan av detta. KoF gör ett förtydligande under "Beslut om stöd" kring sponsring men eftersom Östhammars kommun har framtagna "Riktlinjer för sponsring KF § 76/2015" där detta behandlas mer i detalj görs inga större justeringar i Evenemangsstrategi 2020-2023.

Vidare menar Tekniska förvaltningen att rollerna i evenemangsrådet behöver bli tydligare. Detta kommer att beaktas och i den del av strategin där organisationen beskrivs är rollerna tydligare och färre deltagare i evenemangsrådet gör arbetsfördelningen klarare.

Tekniska förvaltningen anser att en del av målen bör kortas ner och andra göras om till visioner. Här är remissvaren inte överens sinsemellan. KoF väljer att förenkla och slå ihop vissa delmål och ge alla ett måtetal för att förtydliga syftet med respektive delmål.

Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden föreslår att strategiskt ansvar för och samordning av evenemang ligger under Kultur- och fritidsnämnden. Detta ligger i linje med den organisationsförändring som evenemangsrådet och Kultur- och fritidsförvaltningen genomgått sedan första versionen av Evenemangsstrategi 2020-2023 skickades ut på remiss. Mer om organisationsförändringen nedan under "Nulägesrapport".

Barn- och utbildningsnämnden

Under rubriken "Beslut kring stöd" pekar Barn- och utbildningsnämnden ut en felaktighet. Kommunstyrelsen kan inte besluta om undantag av taxor som Kommunfullmäktige delegerat till annan nämnd, detta ändras i den nya versionen av Evenemangsstrategi 2020-2023.

Visit Roslagen

Visit Roslagen uppmuntrar att en Evenemangsstrategi tas fram och kan skriva under på det som står under Visit Roslagens åtaganden i strategidokumentet.

Bygg- och miljönämnden

Bygg- och miljönämnden föreslår att ett av målen i Evenemangsstrategi 2020-2023 bör ha en målformulering kopplad till SCB:s medborgarundersökning där det bland annat mäts hur medborgare upplever utbudet av evenemang i kommunen. Detta hörsammas och undersökningen används som ett av måtetalen för delmål 4.

Delmålen upplevs som otydliga och för många. KoF väljer att slå ihop delmål 4, 5 och 6 för att förtydliga och förkorta avsnittet.

Bygg- och miljönämnden ställer sig positiva till att utveckla vårt interna samarbete för att bli en mer attraktiv evenemangskommun. Samtidigt påpekas att det i första versionen av strategin pekas ut funktioner som är nödvändiga för detta samarbete. Eftersom organisationen och tjänsterna inom den ständigt förändras, menar de, att det är bättre att peka ut nyckelkompetenser. I den reviderade versionen av Evenemangsstrategi 2020-2023 hörsammas detta och nyckelkompetenser nödvändiga i evenemangsrådet pekas ut.

Remissvaret avslutas med ett förtydligande kring hur Bygg- och miljönämndens ansvarsområden kopplas till evenemang. Detta beaktas och vissa strykningar görs i stycket.

Socialnämnden

Socialnämnden ser en motsättning i delmål 1 och 2. Östhammars kommuns varumärke som evenemangskommun ska stärkas genom att prioritera stora internationella och nationella evenemang enligt delmål 1 och enligt delmål 2 ska evenemangsarrangörer som samverkar med lokala aktörer prioriteras. KoF ser inte motsättningen på samma sätt. Det finns många goda exempel där större evenemang har hittat bra samarbeten med lokala aktörer där båda har blivit gynnade. Ett tillägg görs under evenemangssamordnarens (tidigare "evenemanglots") arbetsuppgifter där samarbeten med lokala aktörer kan initieras av evenemangssamordnaren.

Socialnämnden ser det som angeläget att man inom Östhammars kommun utnyttjar de resurser och möjligheter som finns inom respektive förvaltning för att utveckla arbetet med evenemang. De menar att det är av stor vikt att representanter från fler förvaltningar är med i Evenemangsrådet. I och med de organisationsförändringar som kommunen genomgått sedan remissutskicket kommer inte detta tas med i Evenemangsstrategi 2020-2023. Men den evenemangssamordnare som nu beskrivs i strategin kommer att arbeta för att flera förvaltningars resurser och kunskap kommer evenemangsaktörerna tillhanda.

Remissvaret innehåller vissa språkliga invändningar som går igenom och beaktas.

Marknads- och kommunikationsenheten

Marknad- och kommunikationsenheten föreslår en tydligare koppling mellan Evenemangsstrategins vision och syfte och Östhammars kommuns vision. KoF ser det som problematiskt då Östhammars kommuns vision ska omformuleras 2020, samma år som Evenemangsstrategin ska implementeras.

Östhammars kommun kommunikationspolicy läggs till som styrande dokument enligt önskemål.

Marknad- och kommunikationsenheten föreslår att alla delmål bör ha mätetal, vilket hörsammas.

Arbetsfördelningen mellan Evenemangsråd och Evenemangslots ifrågasätts av enheten. Detta blir tydligare i den nya versionen då organisationsförändringar har ändrat upplägget för evenemangsrådets arbetssätt.

Marknad- och kommunikationsenheten menar att formuleringen "Varumärket Östhammars Kommun" alltid bör bytas ut till "Östhammar kommuns organisations- och arbetsgivarvarumärke" då Östhammars kommun inte längre aktivt arbetar med platsvarumärke. Men eftersom Visit Roslagen gör det, och eftersom de sitter i evenemangsrådet väljer KoF att formuleringen får stå kvar i strategin.

Remissvaret innehåller vissa språkliga invändningar som går igenom och beaktas.

Nulägesrapport

Sedan Evenemangsstrategi 2020-2023 skickades på remiss februari 2019 har vissa organisationsförändringar gjort att förutsättningarna för arbetet med evenemang har förändrats. Det evenemangsråd som tidigare funnits är kraftigt decimerat då två enheter som tidigare varit aktiva saknar resurser för att delta. Samtidigt har Kultur- och fritidsförvaltningen fått avsatta budgetmedel för en deltidsanställd evenemangssamordnare. Denna kommer att ta ett större ansvar för arbetet och fungera ungefär som den "evenemangslots" som beskrevs i första versionen av Evenemangsstrategi 2020-2023. Funktionen beskrivs under "Organisation från 2020" i strategin.

Protokoll från styrelsemöte

Protokollet avser Östhammar Vatten AB
Sammanträdesdatum 2019-09-26
Plats Duvbackens reningsverk, Sältavägen 9, Gävle
Tid Kl 12:40-14:05

Sekreterare

_____
Gunilla Boström

Ordförande

_____
Margareta Widén Berggren

Justerare

_____
Pär-Olof Olsson

Ledamöter

Margareta Widén Berggren, Ordförande
Pär-Olof Olsson, Vice ordförande
Inger Abrahamsson, Ledamot
Lena Blad, Vd

Frånvarande

Tomas Bendiksen, Ledamot
Bo Persson, Ledamot

Övriga närvarande

Karolina Stenroth, Enhetschef Utredning
Gunilla Boström, Sekreterare

Frånvarande

Mötet öppnades

Ordförande hälsade de närvarande välkomna och förklarade sammanträdet öppnat.

§26

Val av justerare

Till justerare valdes Pär-Olof Olsson.

§27

Fastställande av föredragslista

Föredragningslistan fastställdes efter ett tillägg av en övrig fråga.

§28

Protokoll från föregående möte

Föregående protokoll justerat. Protokollet läggs till handlingarna.

Informationsärende

§29

Verksamhetsinformation

Information lämnades om:

- drifhändelser och status från aktiviteter och projekt.
- uppföljning internkontrollplan 2019 för Gästriked Vatten AB inkl. dotterbolag.
- åtgärdsbehov för VA för att försörja 30 000 innevånare år 2040

Beslutsärende

§30

Ägande av fastighet med teknisk VA-anläggning Östhammar kommun Delges
KS/KF

Ärendenr 203158

Ärendebeskrivning

På fastighet Skoby 2:41 finns Skoby reningsverk vilken är en av de tekniska VA-anläggningarna i Östhammar kommun. Idag ägs fastigheten av en privat fastighetsägare. Servitut finns för dagens reningsverk. För att säkerställa Östhammar Vatten AB:s uppdrag som VA-huvudman bör den del av fastigheten där reningsverket är beläget ägas av Östhammar Vatten AB.

Beslut

Styrelsen beslutade att föreslå Östhammar kommunfullmäktige att besluta

- att uppdra åt Östhammar Vatten AB att förhandla om förvärv av och ingå fastighetsrättsliga avtal med fastighetsägare för del av fastigheten Skoby 2:41, Östhammar kommun där Skoby reningsverk är beläget.

Övriga frågor

§31

Förtydligande av styrelsens uppdrag och roll gentemot kommunen och Gästriked Vatten

Pär-Olof Olsson

Dialog fördes och uppdrag och roll mot kommunen och Gästriked Vatten bör tydliggöras.

Mötet avslutades

Nästa styrelsemöte:

Datum: 25 oktober

Tid: kl 11:00-11:45

Plats: Duvbackens reningsverk, Sältavägen 9, Gävle

Styrelsen Östhammar Vatten AB

Ägande av fastighet med teknisk VA-anläggning Östhammar kommun

Förslag till beslut

Styrelsen föreslår Östhammar kommunfullmäktige att besluta
– att uppdra åt Östhammar Vatten AB att förhandla om förvärv av och ingå fastighetsrättsliga avtal med fastighetsägare för del av fastigheten Skoby 2:41, Östhammar kommun där Skoby reningsverk är beläget.

Ärendebeskrivning

På fastighet Skoby 2:41 finns Skoby reningsverk vilken är en av de tekniska VA-anläggningarna i Östhammar kommun. Idag ägs fastigheten av en privat fastighetsägare. Servitut finns för dagens reningsverk. För att säkerställa Östhammar Vatten AB:s uppdrag som VA-huvudman bör den del av fastigheten där reningsverket är beläget ägas av Östhammar Vatten AB.

Bakgrund

I enlighet med §4 bolagsordningen för Östhammar Vatten AB ska kommunfullmäktige i Östhammar kommun beredas att ta ställning innan sådana beslut fattas i verksamheten, som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Förvärv av fastighet räknas enligt punkt 2.8 i Aktieägaravtalet mellan Gästrike Vattens ägare som ett sådant beslut.

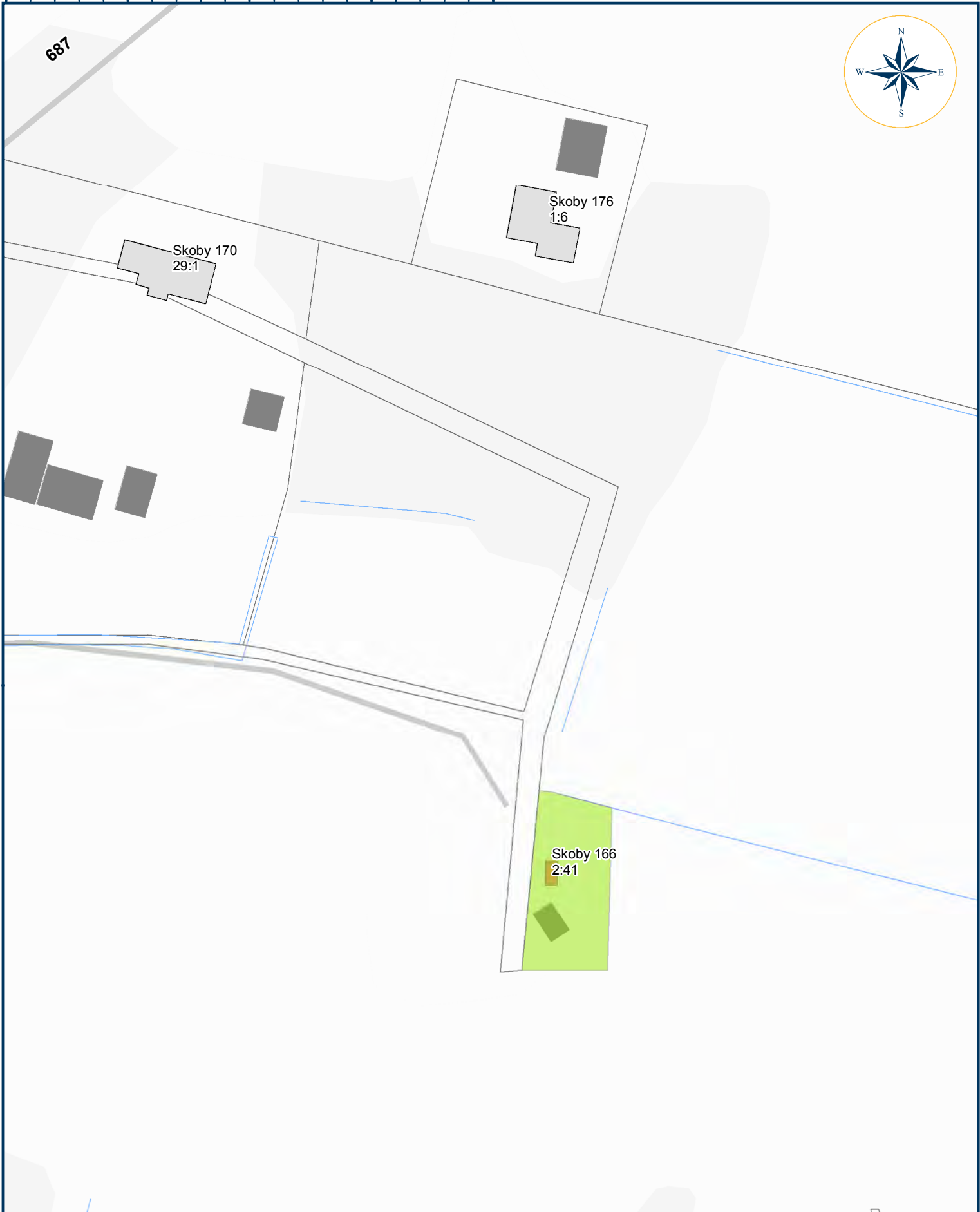
Beslutsunderlag

Bilaga 1 Karta över fastighet

Ansvarig för underlaget till ärendet är Tobias Kudermann, chef Teknik & utveckling.

Föredragande i ärendet är Lena Blad, Vd.

0 12,5 25 50 75 100 Meter

 Förslag till avstyckning

Publiceringsdatum: 2019-03-12

Skala 1:1 000

MARKANVISNINGSAVTAL

Emellan **Östhammars kommun** genom dess Kommunfullmäktige, org.nr 212000-0290, nedan kallad Kommunen och **Jordbo fastigheter AB** org.nr 559109-8453, nedan kallad Exploatör har under nedan angivna förutsättning träffats följande avtal om markanvisning av fastigheten Films-Österby 9:215 i Östhammars kommun, nedan kallat Fastigheten.

§ 1 Bakgrund

Till grund för avtalet ligger att Exploatör är överens med Kommunen om byggnation av LSS-boende på fastigheten. Exploatör har under hösten 2017 kontaktat kommunen och visat sitt intresse för förvärv av fastigheten. Bygglov för nybyggnad av flerbostadshus (LSS-boende) finns beviljat 2017-12-13.

§ 2 Avsikt/Mål

Exploatör och kommunen skall tillsammans verka för att det ovan angivna området bebyggs på ett ekonomiskt hållbart sätt. Intentionen med markanvisningen är att exploatören uppför ett LSS-boende på fastigheten.

Detta avtal innebär att Exploatör har en option att ensam förhandla med kommunen om hur Fastigheten ska exploateras. Avsikten är att Exploatör därefter får förvärva marken och genomföra byggnationen.

§ 3 Förutsättningar

Denna markanvisning gäller endast under förutsättning:

Att Östhammars kommunfullmäktige godkänner detta markanvisningsavtal genom beslut som sedan vinner laga kraft.

Att LSS-boende uppförs enligt gällande bygglov Dnr BMN-2017-2309.

Att slutgiltigt avtal om marköverlåtelse tecknas senast ett år efter att detta avtals godkänns av Kommunfullmäktige samt att Kommunfullmäktige godkänner ett marköverlåtelseavtal genom beslut som sedan vinner laga kraft.

Om avtalet förfaller på någon av ovanstående grunder sker detta utan ersättningsrätt för någongondera parten. Om projektet avbryts till följd av ändrade förutsättningar för detaljplanering eller andra myndighetsbeslut ger inte rätt till ny markanvisning eller ekonomisk ersättning.

Om inte ett bindande köpeavtal träffas inom detta avtals tidsram (ett år från dess att kommunfullmäktige godkännt avtalet) står det kommunen fritt att inleda en ny markanvisningsprocess. Kommunen har rätt att återta markanvisningen om Exploatör inte avser eller förmår att ge-

nomföra avtalat projekt i enlighet med redovisad tidsplan, eller det förslag som ligger till grund för markanvisningsavtalet.

§ 4 Giltighet

Avtalet gäller under ett år från dess att Kommunfullmäktige godkänt detta avtal. Om så inte sker är avtalet utan verkan, varvid parterna skall bära sina kostnader.

§ 5 Förvärv

Parterna är överens om att exploatör ska förvärva fastigheten Films-Österby 9:215.

För marken ska Exploatör betala ersättning enligt Östhammars kommuns värdering innan försäljning. Två värderingar finns genomförda för den berörda fastigheten. Överlåtelsen av fastigheten kommer att regleras i separat köpeavtal.

Tillträdet regleras i separat köpehandling.

Exploatör ska erlagga köpeskillingen på tillträdesdagen. Sedan köpeskillingen erlagts skall kommunen utfärda ett köpebrev för fastigheten. Med köpet förenade lagfarts - och inteckningskostnader betalas av Exploatör.

Samtliga utgifter och kostnader för tiden före tillträdesdagen betalas av kommunen och för tiden därefter av Exploatör. Motsvarande gäller för inkomster för Fastigheten.

Kommunen garanterar att Fastigheterna på tillträdesdagen inte belastas av andra inskrivna eller oinskrivna servitut, nyttjanderätter, arrenden eller annan begränsad sakrätt än vad som framgår av bifogad CFD.

Fastigheten överlåtes i befintligt skick. Exploatören har givits tillfälle att noggrant undersöka fastigheten. Exploatör godkänner fastighetens skick och avstår med bindande verkan från alla anspråk mot kommunen på grund av fel och/eller brister av vad slag de än må vara må – synliga som dolda – och friskriver kommunen från allt ansvar härför.

§ 6 Faran

Kommunen står för faran om Fastigheten av våda skadas eller försämras mellan kontraktsdagen och tillträdesdagen. Faran övergår härefter på Exploatör, även om Fastigheten inte tillträts på grund av exploatörs dröjsmål.

§ 7 Detaljplan

Fastigheten är idag planlagd. Exploatör ersätter kommunen för planläggningskostnader genom planavgift som tas ut i samband med beviljat bygglov. Avgiften för planläggning regleras ge-

nom kommunfullmäktiges Plan- och bygglovstaxa (den aktuella taxan vid tidpunkten för bygglovstillfället).

§ 8 Ny- och ombyggnad inom kvartersmark

Exploatör har genomförande och kostnadsansvar för samtliga byggnadsarbeten och exploatering inom Fastigheten. Exploatör tillser att området efter genomförd byggnation blir ett väl fungerande område med parkering inom fastigheten.

Nybyggnaden och ombyggnaderna inom Fastigheten ska vara färdigställda senast 36 månader efter tillträdesdagen.

§ 9 Geoteknik

Exploatör svarar för alla erforderliga geotekniska undersökningar inom Fastigheten. Exploatör avstår med bindande verkan från samtliga krav på ersättning på grund av Fastighetens grundförhållanden.

§ 10 Markföroreningar

Det finns i dagsläget inte några kända markföroreningar inom Fastigheten. Stora delar av Österbybruk är dock påverkad av den gruvdrift som pågått historiskt, kommunen friskriver sig från eventuella föroreningar som kan härledas till gruvslag på fastigheten.

§ 11 Dagvattenhantering

Fördröjning och infiltration av dagvatten ska ske inom kvartersmark.

Exploatör ska i bygglovsansökan redovisa hur dagvattnet ska tas om hand inom kvartersmark och föreslagen lösning skall godkännas av kommunen. Exploatör bör ta kontakt med VA-enheten i ett tidigt skede av projekteringsarbetet.

§ 12 Utbyggnad av allmän plats

I samband med denna exploatering kommer ingen utbyggnad av allmän plats äga rum.

§ 13 Anslutningsavgifter för VA, el mm.

Exploatören ansvarar för kostnaderna i det fall utbyggnad av allmänna VA-ledningar blir aktuell. I köpeskillingen ingår inte eventuella anslutningsavgifter för vatten, avlopp, el och fjärrvärme. Anslutningsavgifter för vatten, avlopp, el och fjärrvärme skall erläggas i enlighet med vid anslutningstillfället gällande taxa.

§ 14 Ledningar

Om det inom fastigheterna finns befintliga ledningar, ska eventuell flytt av ledningar bekostas av Exploatör.

§ 15 Fastighetsbildning

Fastighetsbildning har vid detta avtals tecknande ägt rum.

§ 16 Tvist

Tvist rörande tolkning eller tillämpning av detta avtal skall avgöras av allmän domstol, såvida inte parterna överenskommer att tillämpa skiljedomsförfarande enligt lagen om skiljemän.

§ 17 Överlåtelse av detta avtal

Avtalet får ej överlåtas.

Detta avtal gäller under förutsättning att kommunfullmäktige antar detta avtal samt att beslutet vinner laga kraft.

Detta avtal har upprättats i två likalydande exemplar varvid parterna tagit varsitt.

Bilagor: CFD

Östhammar 2019-

Östhammars kommun

.....

Kommunfullmäktiges ordförande

.....

Firmatecknare

.....

Firmatecknare

Fastighetsinformation

Östhammar Films-Österby 9:215

Distrikt: Film

Riksnöckel: 030300293

Internnyckel: 30300293

Status: Levande

Ajourdatum IM: 2018-01-15

Ajourdatum FR: 2017-12-22

Anmärkning församling

Socken: Film

Tidigare beteckning

(Uppgifter saknas)

Ursprung

Fastighet

[Films-Österby 9:18](#) Östhammar

Avregistrerad till

(Uppgifter saknas)

Adress

(Uppgifter saknas)

Areal

Totalt/Område	Landareal (Kvm)	Vattenareal (Kvm)	Totalareal (Kvm)
Totalt:	4417	0	4417
1	4417	0	4417

Koordinater

Område: 1

Koordinatpar	X-Koord	Y-Koord
Lokalt - SWEREF 99 18 00	6675453,4	144078,6
SWEREF 99 TM	6676293,8	660409,7
RT90 2,5 G Väst	6676648,1	1615830,4
Ajourhålls i:	SWEREF 99 TM	
Punkttyp:	Centralpunkt inom området	

Kvalitetsdatum:	0000-00-00	
Mediankoordinat		
Koordinatpar	X-Koord	Y-Koord
SWEREF 99 TM	6676293,8	660409,7
RT90 2,5 G Väst	6676648,1	1615830,4
Antal punkter: 1	Avstånd: 0	

Fiske (Uppgifter saknas)

Samfällighet/Gemensamhetsanläggning (Uppgifter saknas)

Samfällighetsförening (Uppgifter saknas)

Skattetal (Uppgifter saknas)

Åtgärder

Datum	Akt	Egen aktbeteckning	Littera
2017-12-22	0382-2017/56		
Åtgärder:	Avstyckning		
Gäller i fastighet			
Films-Österby 9:215 Östhammar			

Avskild mark (Uppgifter saknas)

Rättigheter (Uppgifter saknas)

Planer, bestämmelser och fornlämningar

Planer

Byggnadsplan: FILMS-ÖSTERBY 9:18 M FL SKYTTBACKEN II		
Akt:	03-80:485	
Beslutsdatum:	1980-08-29	
Genomförandetid:	Till 1992-06-30	
Senast ajourförd:	1990-01-08	
Berör		
Inom planområdet:	Films-Österby 4:77 Östhammar	
	Films-Österby 9:18 Östhammar	
	Films-Österby 9:29 Östhammar	
	Films-Österby 9:189 Östhammar	
	Films-Österby 9:192 Östhammar	
	Films-Österby 9:196 Östhammar	
	Films-Österby 9:197 Östhammar	
	Films-Österby 9:198 Östhammar	
	Films-Österby 9:199 Östhammar	
	Films-Österby 9:204 Östhammar	
	Films-Österby 9:205 Östhammar	
	Films-Österby 9:206 Östhammar	
	Films-Österby 9:207 Östhammar	
	Films-Österby 9:208 Östhammar	
	Films-Österby 9:209 Östhammar	
	Films-Österby 9:210 Östhammar	
	Films-Österby 9:211 Östhammar	
	Films-Österby 9:212 Östhammar	
	Films-Österby 9:214 Östhammar	
	Films-Österby 9:215 Östhammar	
	Österbybruk S:2 Östhammar	
Hänvisningar		
Hänvisning	Akt	Beslutsdatum för hänvisat planbeslut
Ändrar	03-FIL-105	1928-05-25

Ändrar

[03-74:252](#)

1974-02-08

Taxering**Årtal/Taxår 2019/2018****Taxeringsenhet: 747417-8**

Uppgiftsår:	2018	Skattemynd/kontor:	1922	Areal i kvm:	4417
Taxeringsvärde tkr:	1237	Markvärde:	1237		
Typkod:	310 Hyreshusenhet, tomtmark				
Beskrivning:	Utgör taxeringsenhet och omfattar hel registerfastighet				
Industritillbehör:	Uppgift saknas	Enhet:	Normal enhet (utan samtaxering)		

Taxerad ägare

Östhammars Kommun	Box 66	(FB)
	742 21 Östhammar	
Juridisk form:	Kommuner	
Ägandetyper:	Andel: 1/1	

Värderingsenheter

Typ: 55 Hyreshusmark för bostäder	Markvärde (tkr): 1237	VE id: 301473869
Yta byggrätt ovan mark (kvm):	1650	
Riktvärde byggrätt (kr/kvm):	750	
Klassificering av byggnadsrätt:	Uppgift saknas	
Riktvärdeområde:	382038	
Justeringsorsak:	Uppgift saknas	
Basvärde före justering (tkr):	1237	
Basvärde (tkr):	Uppgift saknas	

Lagfaren ägare

Östhammars Kommun	Box 66	(FB)
	742 21 Östhammar	
Namn enligt lagfart:	Östhammars Kommun	
Dagboksnummer:	71/2022	Inskrivningsdatum: 1971-12-15
Köp(även transportköp)	1966-03-16	Ingen köpeskilling redovisad.
Juridisk form:	Kommuner	
Andel:	1/1	
Anmärkning:	Anmärkning	

Tomträttsinnehavare (Uppgifter saknas)**Tidigare ägare** (Uppgifter saknas)**Tomträttsupplåtelse** (Uppgifter saknas)**Inskrivningar** (Uppgifter saknas)**Anteckningar** (Uppgifter saknas)**Noteringar (kommunspezifika)** (Uppgifter saknas)**Område** (Uppgifter saknas)**Byggnader** (Uppgifter saknas)

- - - Listan slut - - -

**Underrättelse
om avslutad förrättning**

2017-11-20

Ärendenummer

C17511

Förrättningslantmätare

Förrättningshandläggare

Östhammars kommun

Box 66

742 21 ÖSTHAMMAR

Östhammar Films-Österby 9:18 m.fl.

Ärende

Avstyckning från Films-Österby 9:18.

Kommun: Östhammar

Län: Uppsala

Förrättningsbeslut

Förrättningen har avslutats den 20 november 2017 utan sammanträde.

Förrättnings-
handlingar

Kopior av förrättningskarta, beskrivning och protokoll bifogas. De fullständiga förrättningshandlingarna finns på myndighetens kontor.

Tidpunkt för
registrering

Under förutsättning att inget förrättningsbeslut överklagas kommer resultatet av förrättningen att registreras i fastighetsregistret. Detta sker tidigast den 22 december 2017.

Aktmottagare

Kopia av de slutliga förrättningshandlingarna (akten) kommer att skickas till Östhammars Kommun när ärendet är infört i fastighetsregistret.

Överklagande

Den som är missnöjd med Lantmäterimyndighetens beslut eller åtgärd kan överklaga dessa genom att en skrivelse lämnas eller skickas till:

Lantmäteriet
802 82 Gävle

Mark- och miljödomstolen behandlar sedan överklagandet.

Skrivelsen måste ha kommit in till Lantmäterimyndigheten inom fyra veckor från avslutningsdagen, d.v.s. senast den 18 december 2017. Kommer skrivelsen in för sent kan överklagandet inte behandlas.

Ange att ni överklagar och vilket beslut eller vilken åtgärd ni överklagar. Anteckna förrättningens ärendenummer C17511 och redogör för vad ni anser skall ändras och varför.

Information på
Internet

Information om ditt ärende publiceras löpande på lantmäteriets e-tjänst "Mina fastighetsärenden"

<http://www.lantmateriet.se/sv/Fastigheter/Mina-fastighetsarenden/>. Där kan ni skapa/beställa era inloggningsuppgifter och logga in.

Beskrivning

2017-11-20

Ärendenummer

C17511

Förrättningslantmätare

Förrättningshandläggare

Ärende

Avstyckning från Films-Österby 9:18.

Kommun: Östhammar

Län: Uppsala

*Beteckning för nybildad fastighet är preliminär och gäller först sedan förrättningen registrerats i fastighetsregistret.***FILMS-ÖSTERBY 9:18**

Östhammars Kommun, lagfaren ägare

Avstyckning

Avstår till Films-Österby 9:215

fig 1

4417 m²**FILMS-ÖSTERBY 9:215, ny fastighet**

Östhammars Kommun, lagfaren ägare

Avstyckning

Erhåller från Films-Österby 9:18

fig 1

4417 m²Areal enligt fastighetsregistret efter
förrättningen4417 m²

Denna handling har undertecknats elektroniskt av

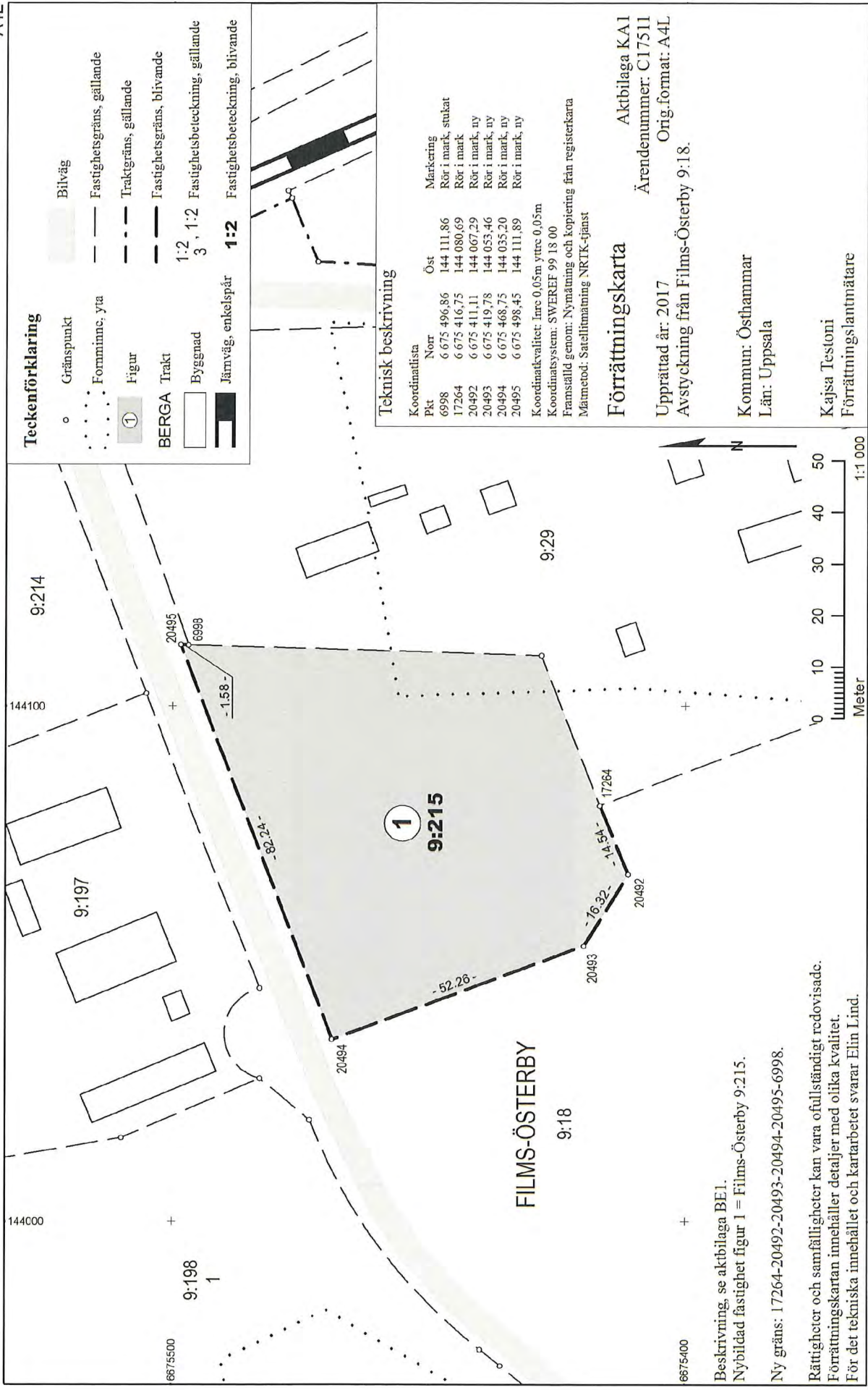
Kajsa Testoni

LANTMÄTERIET

A4L

Beskrivning, se aktbilaga BE1.
 Nybildad fastighet figur 1 = Films-Österby 9:215.
 Ny gräns: 17264-20492-20493-20494-20495-6998.
 Rättigheter och samfälligheter kan vara ofullständigt redovisade.
 Förrättningskartan innehåller detaljer med olika kvalitet.
 För det tekniska innehållet och kartarbetet svarar Elin Lind.

Protokoll

2017-11-20

Ärendenummer

C17511

Förrättningslantmätare Förrättningshandläggare

Ärende Avstyckning från Films-Österby 9:18.

Kommun: Östhammar

Län: Uppsala

Handläggning Utan sammanträde.

Sökande och sakägare

Fastigheter, andel, ägande	Ägare	Anmärkning
Films-Österby 9:18, lagfaren ägare Blivande Films-Österby 9:215, lagfaren ägare	Östhammars Kommun	Sökande

Yrkande Se ansökan aktbilaga A1.

Redogörelse

Genom avstyckning från exploateringsfastigheten Films-Österby 9:18 skapas en fastighet varaktigt lämpad för bostadsändamål. Films-Österby 9:18 fortsätter att vara lämplig för sitt ändamål efter förrättningen.

Styckningslotten har direkt utfart till lokalgata. Vatten och avloppsfrågan löses genom anslutning till de kommunala ledningarna.

Samråd har skett med Länsstyrelsen då ett ca 235 kvm stort område av styckningslotten är registrerat som en övrig kulturhistorisk lämning i fornminnesregistret. Länsstyrelsen ser inget hinder att fullt ut använda marken till bostadsändamål. Länsstyrelsen har lämnat medgivande till fastighetsbildningen, aktbilaga SD1.

Fastighetsbildningen överensstämmer med byggnadsplan antagen 1980-08-29, akt 03-80:485.

Avstyckningen sker i samma ägares hand.

Films-Österby 9:18 är gravationsfri.

Fastighetsbildningsbeslut

Fastighetsbildning ska ske enligt förrättningskarta och beskrivning, se aktbilagor KA1 och BE1.

Nybildad fastighet ska inte belastas av oinskriven fordran med förmånsrätt i styckningsfastigheten.

§ 279

**Nytt samverkansavtal och reglemente för den gemensamma räddningsnämnden
KSN-2019-2068****Beslut**

Kommunfullmäktige beslutar

att godkänna förslag till nytt samverkansavtal och reglemente för räddningsnämnden att gälla från 1 januari 2020.

Reservationer

Närvarande ledamöter (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för Simon Alms (SD) yrkande.

Sammanfattning

Uppsala, Tierps och Östhammars kommuner samverkar sedan 2012 i en gemensam räddningsnämnd där Uppsala kommun är värdkommun. Efter genomförd ägarsamverkan har räddningsnämnden föreslagit revideringar i det reglemente och avtal som reglerar samverkan. Revideringarna ska godkännas av respektive fullmäktige i de samverkande kommunerna

Yrkanden

Simon Alm (SD) yrkar avslag till kommunstyrelsens förslag.

Caroline Hoffstedt (S) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Beslutsgång

Ordförande ställer kommunstyrelsens förslag mot Simon Alms (SD) avslagsyrkande och finner att kommunfullmäktige bifaller kommunstyrelsens förslag.

Beslutsunderlag

Förvaltningens skrivelse den 20 juni 2019

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag den 20 augusti 2019 § 225

Kommunstyrelsens förslag den 28 augusti 2019 § 163

Delges

Tierps kommun

Östhammars kommun

Den gemensamma räddningsnämnden

§ 163

**Nytt samverkansavtal och reglemente för den gemensamma räddningsnämnden
KSN-2019-2068****Beslut**

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att godkänna förslag till nytt samverkansavtal och reglemente för räddningsnämnden att gälla från 1 januari 2020.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del

att skicka förslag till nytt samverkansavtal och reglemente till Tierps och Östhammars kommuner för godkännande i respektive fullmäktige.

Reservation

Simon Alm (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Sammanfattning

Uppsala, Tierps och Östhammars kommuner samverkar sedan 2012 i en gemensam räddningsnämnd där Uppsala kommun är värdkommun. Efter genomförd ägarsamverkan har räddningsnämnden föreslagit revideringar i det reglemente och avtal som reglerar samverkan. Revideringarna ska godkännas av respektive fullmäktige i de samverkande kommunerna.

Yrkande

Simon Alm (SD) yrkar avslag till arbetsutskottets förslag.

Beslutsgång

Ordförande ställer arbetsutskottets förslag mot Simon Alms (SD) avslagsyrkande och finner att kommunstyrelsen bifaller arbetsutskottets förslag.

Beslutsunderlag

Förvaltningens skrivelse den 20 juni 2019.

Arbetsutskottets förslag den 20 augusti 2019 § 225.

§ 225**Nytt samverkansavtal och reglemente för den gemensamma räddningsnämnden
KSN-2019-2068****Beslut**

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att godkänna förslag till nytt samverkansavtal och reglemente för räddningsnämnden att gälla från 1 januari 2020.

Kommunstyrelsen föreslås för egen del besluta

att skicka förslag till nytt samverkansavtal och reglemente till Tierps och Östhammars kommuner för godkännande i respektive fullmäktige.

Sammanfattning

Uppsala, Tierps och Östhammars kommuner samverkar sedan 2012 i en gemensam räddningsnämnd där Uppsala kommun är värdkommun. Efter genomförd ägarsamverkan har räddningsnämnden föreslagit revideringar i det reglemente och avtal som reglerar samverkan. Revideringarna ska godkännas av respektive fullmäktige i de samverkande kommunerna.

Beslutsunderlag

Förvaltningens skrivelse den 20 juni 2019.

Kommunledningskontoret

Kommunfullmäktige

Handläggare:
Anderson Tomas

Nytt samverkansavtal och reglemente för den gemensamma räddningsnämnden

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att godkänna förslag till nytt samverkansavtal och reglemente för räddningsnämnden att gälla från 1 januari 2020.

Kommunstyrelsen föreslås för egen del besluta

att skicka förslag till nytt samverkansavtal och reglemente till Tierps och Östhammars kommuner för godkännande i respektive fullmäktige.

Ärendet

Uppsala, Tierps och Östhammars kommuner samverkar sedan 2012 i en gemensam räddningsnämnd där Uppsala kommun är värdkommun. Efter genomförd ägarsamverkan har räddningsnämnden föreslagit revideringar i det reglemente och avtal som reglerar samverkan. Revideringarna ska godkännas av respektive fullmäktige i de samverkande kommunerna.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret. Avtalet och reglementet presenterades och godkändes vid ägarsamråd den 3 maj. Räddningsnämnden behandlade ärendet den 29 maj och godkände förslagen till nya styrdokument. Protokollsutdrag återges i **bilaga 1**. Ärendet har inga konsekvenser ur näringslivs-, jämställdhets- eller barnperspektivet.

Föredragning

Den nya kommunallag som började gälla den 1 januari 2018 har gjort det aktuellt att revidera det avtal som reglerar samverkan mellan kommunerna i den gemensamma räddningsnämnden. De huvudsakliga förändringarna i förslaget till nytt samverkansavtal i **bilaga 2** är att nämndens uppgifter förtydligas, en beskrivning av

samråd och budgetprocess läggs till, beskrivningen av uppföljningen förtydligas och ett tillägg om lokalförsörjningsplanen görs.

Kostnadsfördelningen mellan kommunerna som finansierar nämnden ska ses över vart femte år och en översyn var därför aktuell inför 2020. Kostnadsfördelningen baserar sig på kommunernas invånaravtal. Uppsala kommuns högre befolkningstillväxt motiverar att kommunens andel av finansieringen föreslås öka från 75,7 procent till 76,4 procent.

I samband med att avtalet revideras behöver även nämndens reglemente ses över. I förslaget till nytt reglemente i **bilaga 3** förtydligas nämndens uppgifter så att de svarar mot det nya avtalet. Arbetsutskottets sammansättning formaliseras och strukturen anpassas för att harmoniera med de övriga nämnderna i Uppsala kommun.

Samverkansavtalet och reglementet föreslås gälla från 1 januari 2020 och behöver godkännas av respektive samverkanskommuns fullmäktige under hösten 2019.

Ekonomiska konsekvenser

Med nuvarande kostnadsfördelning uppgår Uppsala kommuns del av finansieringen år 2019 till 161 miljoner kronor av nämndens totala budget om 212 miljoner kronor. Om den föreslagna förändrade kostnadsfördelningen skulle tillämpas för år 2019 skulle det medföra att Uppsala kommuns kostnader för nämnden ökade med cirka 1,5 miljoner kronor. Räddningsnämndens budget för 2020 behandlas inom ramen för ordinarie mål- och budgetprocess.

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör

§ 53

Nytt ägarsamverkansavtal och reglemente för räddningsnämnden RÄN-2019-0081

Beslut

Räddningsnämnden beslutar

att godkänna förslag på nytt samverkansavtal för den gemensamma räddningsnämnden, samt

att godkänna förslag på nytt reglemente för den gemensamma räddningsnämnden.

Sammanfattning

I det ursprungliga avtalet framgår det att avtalet ska ses över inför 2020. I och med den nya kommunallagen började gälla den 1 januari 2018 blev det även aktuellt med en revidering. De huvudsakliga revideringarna innebär att nämndens uppgifter förtydligas, en beskrivning av samråd och budgetprocess läggs till, kostnadsfördelningen uppdateras, beskrivningen av uppföljningen förtydligas och ett tillägg om lokalförsörjningsplanen görs.

I samband med att avtalet uppdateras och revideras behöver även nämndens reglemente ses över. I förslaget på nytt reglemente förtydligas nämndens uppgifter så att de svarar mot texten i det nya avtalet, arbetsutskottets sammansättning formaliseras och strukturen anpassas för att harmoniseras med de övriga nämnderna i Uppsala kommun.

Avtalet och reglementet har presenterats och godkänts vid ägarsamrådet den 3 maj 2019. För att de ska träda i kraft ska de även godkännas av Tierps-, Uppsala och Östhammars kommunfullmäktige.

Beslutsgång

Ordföranden ställer förvaltningens förslag mot avslag och finner att räddningsnämnden bifaller detsamma.

Beslutsunderlag

Förvaltningens skrivelse den 29 maj 2019

Förslag på samverkansavtal för den gemensamma räddningsnämnden

Förslag på reglemente för den gemensamma räddningsnämnden

Delges

Kommunstyrelsen i Uppsala kommun för vidare förmedling till Tierps- och Östhammars kommun

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Samverkansavtal om gemensam räddningsnämnd och räddningstjänstorganisation i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner enligt kommunallagen 3 kap 9 §.

Följande kommuner har kommit överens om att från och med 2012-01-01 inrätta en gemensam nämnd kallad räddningsnämnden. Detta avtal är en revidering av tidigare avtal och gäller från och med 2020-01-01, samtidigt upphör tidigare avtal att gälla.

Tierps kommun	org.nr 212000-0266
Uppsala kommun	org.nr 212000-3005
Östhammars kommun	org.nr 212000-0290

Uppsala kommun är värdkommun och den gemensamma nämnden ingår i Uppsala kommuns organisation.

Syfte

1 § Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner ("Kommunerna") ska genom en gemensam nämnd bedriva en effektiv räddningstjänstverksamhet i alla tre kommuner.

Uppgifter

2 § Den gemensamma nämnden ansvarar för räddningstjänstverksamheten i kommunerna i enlighet med vad som åvilar var och en av kommunerna inom ramen för lagen (2003:778) om skydd mot olyckor ("LSO"). Huvudansvaret för samordning av kommunernas arbete med skydd mot olyckor ligger dock kvar i respektive kommun (1 kap. 6 § LSO)

Nämnden svarar också för kommunernas tillståndsgivning och tillsyn enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

Vidare svarar nämnden i tillämpliga delar för kommunernas uppgifter enligt lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Utöver vad som följer av lag ska nämnden tillse att verksamheten bedrivs enligt detta reglemente och samverkansavtalet.

Nämnden ska samråda med berörda kommunala nämnder i de samverkande kommunerna samt med andra myndigheter och enskilda organisationer.

Prestationskrav

3 § Den gemensamma nämnden ska bedriva en effektiv verksamhet som bidrar till att uppfylla Kommunernas verksamhetsmål och visioner inom befintligt ekonomiskt utrymme.

Verksamheten ska vara upplagd på ett sådant sätt att utfall, ekonomi och verksamhet kan mätas såväl kvalitativt och kvantitativt och bedömas av Kommunerna.

Reglemente

4 § Den gemensamma nämndens verksamhet styrs av det gemensamma reglemente som kommunfullmäktige i Kommunerna beslutat om för nämndens verksamhet. Reglementet och framtida förändringar i reglementet ska antas av kommunfullmäktige i Kommunerna.

Styrning, planering, budget och insyn i förvaltningen

5 § Styrning, planering och budget för den gemensamma nämnden upprättas av värdkommunen efter samråd med de andra kommunerna. Värdkommunen kallar till samråd två gånger per år, ett på våren och ett på hösten. I samråden ska det finnas representanter från samtliga tre kommunstyrelser. Underlag och kallelse skickas tre veckor innan datum för samrådet.

Vid samrådet på våren beslutas om den gemensamma nämndens budget och inriktning. Budgeten räknas upp med prisindex för kommunal verksamhet (PKV) framtagen av Sveriges kommuner och landsting (SKL). Om Kommunerna har avtalat om nya brandstationer eller större fastighetsförändringar ökas budgeten med den hyresökning som eventuellt uppstår. Sedan kan budgeten ökas eller minskas utifrån särskilda satsningar eller rationaliseringar.

Styrningen av nämndens verksamhet sker till största del av det gemensamma handlingsprogrammet för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor som respektive kommunfullmäktiga fattat beslut om.

Tierp och Östhammars kommuner har rätt till löpande insyn i förvaltningen och redovisningen som gäller nämndens verksamhet.

Resultatreglering

6 § Över/underskott regleras varje verksamhetsår mellan Kommunerna. Likvidavräkning för över/underskott regleras snarast efter det att respektive kommunfullmäktige fastställt årsredovisningen.

Kostnadsfördelning mellan Kommunerna

7 § Kostnadsfördelningen mellan kommunerna från och med 2020:

Tierps kommun:	11,6%
Uppsala kommun:	76,4%
Östhammars kommun:	12,0%

Den gemensamma nämndens nettokostnad fördelas enligt ovanstående procentuella kostnadsfördelning. Kostnadsfördelningen bör ses över vart femte år, bland annat utifrån om invånarantalet procentuellt har förändrats olika i kommunerna.

Betalning

8 § Uppsala kommun fakturerar Tierp och Östhammars kommuner månadsvis i förskott med en tolfedel av respektive kommuns årsbudget för den gemensamma nämnden.

Uppföljning, återredovisning och rapportering till fullmäktige

9 § Den gemensamma nämnden ska i möjligaste mån följa uppföljningsrutinerna enligt värdkommunens styrmodell.

Nämnden ska löpande redovisa till respektive kommunfullmäktige i de samverkande kommunerna hur de har fullgjort de uppdrag som respektive fullmäktige har lämnat till dem

- i reglemente och samarbetsavtalet.
- i handlingsprogrammet för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

Nämnden ska vid redovisningen även redogöra för hur mål och uppdrag som delegerats till dem har fullgjorts.

Nämnderna ska också fullgöra rapporteringsskyldighet som ålagts dem enligt speciallag.

Investeringar, äganderätt till egendom och fastigheter

10 § Investeringar i form av lös egendom, så som fordon, maskiner och inventarier ägs av värdkommunen. Investeringar i lös egendom ska inrymmas i nämndens investeringsbudget.

Fastigheter för verksamheten ägs av respektive kommun (eller hyrs in av respektive kommun) som sedan den gemensamma nämnden hyr. Kostnadsförändringar i samband med eventuell nybyggnation, omfattande ombyggnationer eller genomgripande renoveringar ska diskuteras av Kommunerna och avtalas separat. Av avtalet ska framgå hur finansieringen av såväl byggnation som löpande drift ska finansieras.

Varje kommun ansvarar för att det finns ändamålsenliga lokaler i sin kommun för att bedriva räddningstjänstverksamhet. Den gemensamma nämnden ska ha en lokalförsörjningsplan för hela sin verksamhet som revideras årligen och delges Kommunerna.

Vid upphörande av detta avtal och därmed upphörande av den gemensamma nämnden övertar den kommun där fastigheterna är belägna alla hyresavtal för dessa fastigheter.

Försäkring

11 § Den kommun som har äganderätt till fastigheter, byggnader, anläggningar och teknisk utrustning som nyttjas för räddningstjänstens verksamhet, ska se till att egendomen försäkras. Övriga försäkringar som erfordras i den gemensamma nämndens verksamhet tecknas av värdkommunen.

Sammansättning av nämnden

12 § Den gemensamma nämnden utgörs av tretton (13) ordinarie ledamöter och tretton (13) ersättare med fördelning enligt nedan:

Tierps kommun	2 + 2
Uppsala kommun	9 + 9
Östhammars kommun	2 + 2

Den gemensamma nämndens presidium utgörs av ordföranden och vice ordföranden. Dessa funktioner utses av värdkommunens kommunfullmäktige bland dem som valts att ingå i nämnden. Vice ordföranden har funktion som ordförandens ställföreträdare. Nämnden representeras av ordföranden och vice ordföranden om inte ordföranden beslutar annorlunda.

Mandatperiod

13 § Mandatperioden ska vara fyra år räknat från den 1 januari året efter det att allmänna val till kommunfullmäktige hållits i hela landet. Nämndens verksamhet ska dock upphöra tidigare om uppsägning av detta avtal sker före mandatperiodens utgång.

Tvister

14 § Tvist rörande tolkning och tillämpning av detta avtal ska i första hand lösas av parterna i samråd. Kan inte enighet uppnås ska tvisten avgöras av allmän domstol.

Avveckling av den gemensamma nämnden

15 § Anser någon av Kommunerna att den gemensamma nämnden ska upphöra helt ska överläggningar mellan företrädare för kommunstyrelserna i Kommunerna ske. Frågan om avveckling av nämnden, som kan ske enbart vid årsskifte, ska skriftligen väckas före den 1 juli 18 månader innan avvecklingen är avsedd att ske. Vid en avveckling av nämnden ska ansvaret för organisationens gemensamma personal, materiel och övrig utrustning fördelas på parterna efter en skälig och rättvis grund.

Kapitalinvesteringar som är stationerade i Tierp och Östhammars kommuner köps av respektive kommun till bokfört värde. Vid bedömningen av vad som är en skälig och rättvis grund ska följande vara vägledande:

- Upparbetade personalkostnader fördelas enligt samma principer som vid ingåendet av detta avtal.
- Kvarvarande personal fördelas efter arbetsställets geografiska placering.
- Personalfrågor i övrigt hanteras så som vid övertagande av verksamhet.

Avtalets giltighet.

16 § Detta avtal gäller från och med den 1 januari 2020 till 31 december 2023 och ersätter tidigare avtal mellan kommunerna tecknat 2015.

Uppsägning ska göras skriftligen senast 18 månader före avtalstidens utgång. Sker inte uppsägning förlängs avtalet med fyra år åt gången.

Utvärdering av samarbetet

17 § Kommunstyrelserna i respektive kommun i samverkan ansvarar för att utvärderingar av samarbetet genomförs.

..... den.....
Ort och datum

..... den.....
Ort och datum

.....
Kommunstyrelsens ordförande
Tierps kommun

.....
Kommunstyrelsens ordförande
Uppsala kommun

..... den.....

.....
Kommunstyrelsens ordförande
Östhammars kommun

Reglemente för gemensam räddningsnämnd i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner att gälla från och med 2020-01-01

Antaget av kommunfullmäktige i Tierp 2019-xx-xx

Antaget av kommunfullmäktige i Uppsala 2019-xx-xx

Antaget av kommunfullmäktige i Östhammar 2019-xx-xx

Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner har i avtal kommit överens om att från och med 1 januari 2012 inrätta en gemensam nämnd för räddningstjänstverksamhet. Detta görs i enlighet med 3 kap. 9 § kommunallagen och i övrigt i enlighet med bestämmelser i gällande speciallagar inom området.

Den gemensamma nämnden kallas för Räddningsnämnden.

Uppsala kommun är värdkommun och den gemensamma nämnden ingår i värdkommunens organisation.

Utöver vad som följer av lag gäller detta reglemente och ett mellan kommunerna ingånget samverkansavtal för den gemensamma nämnden.

Uppgifter

1 § Den gemensamma nämnden ansvarar för räddningstjänstverksamheten i kommunerna i enlighet med vad som åvilar var och en av kommunerna inom ramen för lagen (2003:778) om skydd mot olyckor ("LSO"). Huvudansvaret för samordning av kommunernas arbete med skydd mot olyckor ligger dock kvar i respektive kommun (1 kap. 6 § LSO)

Nämnden svarar också för kommunernas tillståndsgivning och tillsyn enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

Vidare svarar nämnden i tillämpliga delar för kommunernas uppgifter enligt lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Utöver vad som följer av lag ska nämnden tillse att verksamheten bedrivs enligt detta reglemente och samverkansavtalet.

Nämnden ska samråda med berörda kommunala nämnder i de samverkande kommunerna samt med andra myndigheter och enskilda organisationer.

Personuppgifter

2 § Nämnden är personuppgiftsansvarig för de personuppgiftsbehandlingar som sker i nämndens verksamhet.

Sammansättning

3 § Nämnden består av tretton ledamöter och tretton ersättare.

Värdkommunen väljer nio ledamöter och nio ersättare, övriga samverkande kommuner väljer två ledamöter och två ersättare var. Värdkommunen väljer ordförande och vice ordförande.

Sammanträden

4 § Nämnden sammanträder på dag och tid som nämnden bestämmer. Sammanträde ska hållas också om minst en tredjedel av nämndens ledamöter begär det eller om ordföranden anser att det behövs. En begäran om extra sammanträde ska göras skriftligen hos ordföranden och innehålla uppgift om det eller de ärenden som önskas bli behandlade på det extra sammanträdet.

Ordföranden ska, om möjligt, samråda med vice ordförande om tiden för extrasammanträde.

Om det föreligger särskilda skäl får ordföranden ställa in ett sammanträde eller ändra dagen eller tiden för sammanträdet. Om möjligt ska samråd ske med viceordförande.

Om ordföranden beslutar att ett sammanträde ska ställas in eller att dagen eller tiden för ett sammanträde ska ändras, ska ordföranden se till att varje ledamot och ersättare snarast underrättas om beslutet.

Nämnden sammanträder i värdkommunen om inte nämnden själv bestämmer annat.

Kallelse

5 § Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas till sammanträdena. När varken ordföranden eller vice ordförande kan kalla till sammanträde ska den som varit ledamot i nämnden längst tid göra detta (ålderspresidenten). Om flera ledamöter har lika lång tjänstgöringstid ska den till åldern äldste ledamoten vara ålderspresident.

Kallelsen ska vara skriftlig och innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet.

Kallelsen bör tillställas varje ledamot och ersättare samt annan förtroendevald som får närvara vid sammanträdet senast sju (7) dagar före sammanträdesdagen. Kallelse ska ske elektroniskt om det inte är olämpligt. Ordföranden bestämmer formen för kallelse. I undantagsfall får kallelse ske på annat sätt.

Kallelsen bör åtföljas av föredragningslista. Ordföranden bestämmer i vilken utsträckning handlingar som tillhör ett ärende på föredragningslistan ska bifogas kallelsen.

Offentliga sammanträden

6 § Nämnden får besluta om offentliga sammanträden.

Sammanträde på distans

7 § Nämnden får, om särskilda skäl föreligger, sammanträda med ledamöter närvarande på distans. Sådant sammanträde får endast äga rum om ljud- och bildöverföring sker i realtid och på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra på lika villkor. Lokalen ska vara så beskaffad att inte obehöriga kan ta del av sammanträdeshandlingar, bild

eller ljud.

Ledamot som önskar delta på distans ska senast fem (5) dagar i förväg anmäla detta till nämndens kansli. Ordföranden avgör om närvaro får ske på distans.

Nämnden får bestämma vad som närmare ska gälla om deltagande på distans i nämnden.

Närvarorätt

8 § Kommunalråd och kommunstyrelsernas ordförande har rätt att närvara vid nämndens sammanträden och delta i överläggningarna. Nämnden får därutöver, om särskilda skäl föreligger för detta, medge ledamot av kommunstyrelserna denna rätt. Den förtroendevalde har i den utsträckning nämnden beslutar rätt att få sin mening antecknad i protokollet.

Härutöver får nämnden medge förtroendevald som inte är ledamot eller ersättare i nämnden att närvara vid sammanträde med nämnden för att lämna upplysningar. Även anställd i någon av de ingående kommunerna och särskilt sakkunnig kan medges denna rätt. Om nämnden beslutar det, får den som kallats delta i överläggningarna.

Nämnden får härutöver bestämma att annan ska ha rätt att närvara vid nämndens sammanträden.

Ordföranden

9 § Det åligger ordföranden att

1. leda nämndens arbete och sammanträden,
2. kalla till sammanträde i enlighet med lag och reglemente,
3. kalla ersättare,
4. inför sammanträdena se till att ärendena som ska behandlas i nämnden vid behov är beredda,
5. se till att färdigberedda ärenden snarast behandlas i nämnden,
6. bevaka att nämndens beslut verkställs.

Presidium

10 § Nämndens presidium ska bestå av ordförande och vice ordförande. Vice ordförande ska biträda ordföranden i uppgiften att planera och leda sammanträdet i den mån ordföranden anser att det behövs.

Ersättare för ordförande och viceordförande

11 § Om varken ordförande eller annan i presidiet kan delta i ett helt sammanträde eller en del av ett sammanträde, får nämnden utse en annan ledamot som ersättare för dessa. Tills valet förrättats, fullgörs ordförandens uppgifter av den som varit ledamot i nämnden längst tid. Om flera ledamöter har lika lång tjänstgöringstid fullgörs ordförandens uppgifter av den äldste av dem.

Motsvarande gäller om ordföranden eller annan i presidiet inte kan fullgöra sitt uppdrag under en längre tid. Ersättaren ska fullgöra samtliga ordförandens/övriga presidiets uppgifter.

Förhinder

12 § En ledamot som är förhindrad att delta i ett sammanträde eller i en del av ett sammanträde, ska snarast anmäla detta till nämndens sekreterare eller någon annan anställd vid aktuellt styrelsekansli. Kansliet ska underrätta den ersättare som står i tur om att denne ska tjänstgöra.

Ersättares tjänstgöring

13 § Om en ledamot är förhindrad att delta eller att vidare delta i ett sammanträde ska en ersättare från den kommun som valt ledamoten tjänstgöra i ledamotens ställe. Den ersättare ska kallas in som står i tur att tjänstgöra och som inte redan har kallats in.

En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare trätt i ledamotens ställe.

Ersättarna ska, om dessa inte väljs proportionellt, tjänstgöra enligt den ordning som fullmäktige har bestämt, för respektive parti. Om ingen ordning är bestämd, kallas ersättarna i den ordning de tagits upp i fullmäktiges protokoll från valet till respektive nämnd.

Ersättare som inte tjänstgör har rätt att delta i överläggningarna.

En ersättare som börjat tjänstgöra har företräde till tjänstgöring framför annan ersättare oberoende av turordningen, om denne tjänstgör inom sitt eget parti. En ersättare som börjat tjänstgöra för en frånvarande ledamot från ett annat parti ska frånträda om en ersättare från samma parti som den frånvarande ledamoten inställer sig.

Jäv, avbruten tjänstgöring

14 § En ledamot eller en ersättare som avbrutit sin tjänstgöring på grund av jäv i ett ärende får tjänstgöra igen sedan ärendet handlagts.

Ledamot som en gång avbrutit tjänstgöringen under ett sammanträde på grund av annat hinder än jäv, får tjänstgöra igen endast om inplacerad tjänstgörande ersättare tillhör annat parti.

Reservation

15 § Om en ledamot har reserverat sig mot ett beslut och ledamoten vill motivera reservationen ska ledamoten göra det skriftligt. Motiveringen ska lämnas till sekreteraren före den tidpunkt som har fastställts för justeringen av protokollet. Motsvarande gäller vid omedelbar justering.

Särskilt yttrande

16 § Ledamot och ersättare har rätt att få ett särskilt yttrande redovisat i protokollet. Ordföranden får besluta att det särskilda yttrandet ska lämnas skriftligen. Om ett yttrande ska lämnas skriftligen ska det ges in före justering av protokollet.

Justering och anslag av protokoll

17 § Protokollet justeras av ordföranden och en ledamot. Nämnden kan besluta att en paragraf i protokollet ska justeras omedelbart. Paragrafen ska redovisas skriftligt vid sammanträdet och justeras av ordföranden och en ledamot.

Nämndens protokoll ska anslås på varje samverkande kommuns anslagstavla. Nämndens sekreterare har ansvar för att kontrollera när nämndens protokoll har anslagits på de olika anslagstavlor.

Kungörelser och tillkännagivanden av föreskrifter m.m.

18 § Nämnden ansvarar för att beslut och föreskrifter inom det egna ansvarsområdet kungörs enligt gällande bestämmelser.

Nämnden ska underrätta kommunstyrelserna så snart en uppdatering av den kommunala författningssamlingen bedöms nödvändig.

Delgivningsmottagare

19 § Delgivning med nämnden sker med ordföranden, stadsdirektören, förvaltningschefen eller annan anställd som nämnden beslutar.

Undertecknande av handlingar

20 § Nämnden ska besluta hur skrivelser, avtal och andra handlingar på nämndens vägnar ska undertecknas.

Utskott

21 § Inom nämnden ska ett arbetsutskott finnas bestående av sju ledamöter. Kommunerna är överens om att fem ledamöter bör utses bland Uppsala kommuns företrädare och att en ledamot från vardera Tierps kommuns och Östhammars kommuns företrädare. Nämnden får därutöver inrätta ytterligare utskott inom sig.

Inom ett utskott väljer nämnden för den tid nämnden beslutar bland utskottets ledamöter en ordförande och en vice ordförande.

Om ordföranden i utskottet på grund av sjukdom eller av annat skäl är förhindrad att fullgöra sitt uppdrag för längre tid får nämnden utse en annan ledamot i utskottet att som ersättare för ordföranden fullgöra dennes uppgifter.

Ersättare som är vald att ingå i ett utskott, får närvara vid utskottets sammanträden. Om ordinarie ledamot i utskottet är förhindrad att tjänstgöra ska ersättare inträda i samma ordning som gäller för nämnden.

Avgår en ledamot eller en ersättare i utskottet, som inte utsetts vid proportionellt val, ska fyllnadsval snarast förrättas.

Utskottet sammanträder på dag och tid som nämnden bestämmer. Sammanträden ska också hållas när ordföranden anser att det behövs eller när en majoritet av utskottets ledamöter begär det. Utskottet eller ordföranden i utskottet får besluta att ställa in ett sammanträde med utskottet

eller ändra dag för sammanträde. Utskottet får handlägga ärenden bara när mer än hälften av ledamöterna är närvarande.

De ärenden som ska avgöras av nämnden i dess helhet bör beredas av utskottet, om beredning behövs. Ordföranden överlämnar sådana ärenden till utskottet. Ordförande bestämmer föredragningslistan till utskottet.

När ärendet beretts ska utskottet lägga fram förslag till beslut.

Utskottet kan ha beslutanderätt i vissa ärenden enligt nämndens delegationsordning

Om ordföranden på grund av sjukdom eller annat skäl är hindrad att fullgöra uppdraget för en längre tid, får nämnden utse en annan ledamot att vara ersättare för ordföranden. Ersättaren fullgör ordförandens samtliga uppgifter.

Beredning av ärenden

22 § De ärenden som ska avgöras av den gemensamma nämnden i dess helhet ska beredas av arbetsutskottet om beredning behövs.

En ledamot i utskottet får begära att kommunstyrelserna i berörda kommuner ska höras i ett ärende av principiell betydelse eller av större vikt.

När ärendet har beretts ska utskottet lägga fram förslag till beslut.

§ 77

Handlingsprogram 2020 - Uppsala Brandförsvaret RÄN-2019-0033

Beslut

Räddningsnämnden beslutar

att överlämna *Handlingsprogram Uppsala brandförsvaret från 2020 beslutsversion* och *Risikanalyser Uppsala brandförsvaret – underlag till handlingsprogram från 2020 beslutsversion* till Tierps-, Uppsala- och Östhammars kommuner för beslut om antagande.

Sammanfattning

Nuvarande handlingsprogram för Uppsala brandförsvaret gäller till och med 31 december 2019. Från 1 januari 2020 ska ett nytt handlingsprogram börja gälla. Under hösten 2018 reviderades och uppdaterades risikanalyserna. Under vintern och våren har ett förslag till ett nytt handlingsprogram tagits fram.

Underlag för handlingsprogrammet och de fem nya inriktningsmål som föreslås är bland annat risikanalyserna, de nationella målen om ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor och om effektiva räddningsinsatser, förslaget om ett nytt nationellt mål för den förebyggande verksamheten, medborgar- och medarbetardialogerna samt den politiska viljan som uttryckts i räddningsnämndens arbete.

Under sommaren har förslaget till handlingsprogram varit ute på extern remiss. Tretton organisationer har lämnat svar, dessa finns redovisade i samrådsredogörelsen tillsammans med eventuella kommentarer/ändringar.

Beslutsgång

Ordföranden ställer förvaltningens förslag mot avslag och finner att nämnden bifaller förvaltningens förslag.

Beslutsunderlag

Räddningsnämndens arbetsutskott har tillstyrkt förslaget den 18 september 2019

Förvaltningens skrivelse 2019-09-09

Handlingsprogram Uppsala brandförsvaret från 2020 beslutsversion

Risikanalyser Uppsala brandförsvaret – underlag till handlingsprogram från 2020 beslutsversion

Räddningsnämnden

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum: 2019-09-25

Sid 7 (13)

Samrådsredogörelse

Delges

Tierps kommun

Uppsala kommun

Östhammars kommun

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Handläggare:
Johan Svebrant
Verksamhetsutvecklare

Datum:
2019-09-09

Diarienummer:
RÅN 2019-0033

Räddningsnämnden

Samråd av förslag till handlingsprogram från 2020

Räddningsnämnden föreslås besluta

att överlämna *Handlingsprogram Uppsala brandförsvaret från 2020 beslutsversion* och *Riskanalys Uppsala brandförsvaret – underlag till handlingsprogram från 2020 beslutsversion* till Tierps- Uppsala- och Östhammars kommun för beslut om antagande.

Bakgrund

Nuvarande handlingsprogram för Uppsala brandförsvaret gäller till och med 31 december 2019. Från 1 januari 2020 ska ett nytt handlingsprogram börja gälla. Under hösten 2018 reviderades och uppdaterades riskanalysen. Under vintern och våren har ett förslag till ett nytt handlingsprogram tagits fram.

Underlag för handlingsprogrammet och de fem nya inriktningsmål som föreslås är bland annat riskanalysen, de nationella målen om ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor och om effektiva räddningsinsatser, förslaget om ett nytt nationellt mål för den förebyggande verksamheten, medborgar- och medarbetardialogerna samt den politiska viljan som uttryckts i räddningsnämndens arbete.

Under sommaren har förslaget till handlingsprogram varit ute på extern remiss. Fjorton organisationer har lämnat svar, dessa finns redovisade i samrådsredogörelsen tillsammans med eventuella kommentarer/ändringar.

Bilagor

Handlingsprogram Uppsala brandförsvaret från 2020 beslutsversion
Riskanalys Uppsala brandförsvaret – underlag till handlingsprogram från 2020 beslutsversion
Samrådsredogörelse

Elisabeth Samuelsson
Brandchef

UPPSALA BRANDFÖRSVAR. I SAMHÄLLETS TJÄNST SEDAN 1892

HANDLINGSPROGRAM

För förebyggande verksamhet och räddningstjänst från 2020 enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor

SAMMANFATTNING

Alla kan drabbas av en brand eller olycka. Räddningsnämndens verksamhet syftar till att skapa en trygg och säker miljö för de som bor, verkar och vistas i kommunerna Tierp, Uppsala och Östhammar – oavsett kön eller könsuttryck, ålder, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning, trosuppfattning eller annan omständighet.

Uppsala brandförsvaret är sedan 2012-01-01 en gemensam organisation för kommunerna Tierp, Uppsala och Östhammar. Detta handlingsprogram enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor är det tredje gemensamma programmet och baseras på en uppdaterad riskanalys för de tre kommunerna. Processen att ta fram ett nytt, gemensamt handlingsprogram har skett i dialog med medborgare och medarbetare.

Riskanalysen visar att våra tre medlemskommuner har olika demografiska, geografiska, infrastrukturella och socioekonomiska förutsättningar och riskbilden varierar därmed.

Utifrån den riskbild som presenterats, de nationella målen om ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor och om effektiva räddningsinsatser, förslaget om ett nytt nationellt mål för den förebyggande verksamheten samt den politiska viljan som uttryckts i räddningsnämndens arbete har fem mål formulerats för verksamheten från 2020.

Mål 1 – Den enskilde har förmåga och vilja att ta ansvar för sitt brandskydd

För att minska antalet bränder i bostäder och konsekvenserna av dessa är den enskildes kunskap och förmåga central. Brandförsvaret ska arbeta aktivt för att underlätta och hjälpa den enskilde med sitt eget brandskydd. Nya metoder och vägar för att nå ut till enskilda ska prövas.

Mål 2 – Riskgrupper har ett bra brandskydd

Personer i riskgrupper har större risk att skadas allvarligt eller omkomma i bränder. För att öka dessa gruppers brandskydd behöver de förebyggande åtgärderna vara anpassade till riskgrupperna. Samarbete mellan brandförsvaret och andra organisationer och inom kommunerna är viktigt för att uppnå detta.

Mål 3 – Samhället byggs hållbart avseende brandskydd och riskhänsyn

Riskanalysen visar på en snabb och omfattande nybyggnation i kommunerna. Det leder till en riskbild som förändras. Brandförsvaret ska aktivt arbeta för att samhället byggs hållbart avseende brandskydd och riskhänsyn.

Mål 4 – Räddningstjänsten har stark förebyggande och operativ förmåga med kompetens och teknik som är anpassad utifrån riskbilden

Brandförsvaret ska klara av att hantera förändringar i riskbilden och hänga med i den snabba omvärldsutvecklingen, både förebyggande och operativt. För att kunna göra det ska medarbetarnas kompetens, övningsverksamheten, digitaliseringen samt teknik och utrustning ligga i framkant.

Mål 5 – Räddningstjänsten har en god förmåga att verka vid kriser, höjd beredskap och krig

Riskbilden påvisar behov av utveckling inom området krisberedskap och civilt försvar för brandförsvaret. Förmågan behöver stärkas betydligt inom dessa områden. Ytterligare inriktningar och anvisningar från staten blir viktiga.

Ett handlingsprogram ska enligt lagen redovisa förmåga och resurser; inte bara så som det ser ut idag utan även vad man avser skaffa. Då både förmåga och resurser är sådana som utvecklas kontinuerligt är både förmågor och resurser inte så detaljerade utan beskrivna på ett mer övergripande plan.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattning	2
1 Inledning	6
2 Processen	6
3 Lagstiftning	6
4 Nationella mål	7
4.1 Den enskildes och det offentligas ansvar	8
5 Räddningsnämndens uppdrag	9
6 Beskrivning av kommunerna	9
6.1 Tierps kommun	10
6.1.1 Framtidsutveckling	11
6.2 Uppsala kommun	11
6.2.1 Framtidsutveckling	11
6.3 Östhammars kommun	12
6.3.1 Framtidsutveckling	12
6.4 Trafikutveckling	12
6.5 Riskobjekt i området	13
6.6 Hamnar och deras gränser i vatten	14
6.6.1 Gräns i vatten, Uppsala kommun	14
6.6.2 Hamnområde Östhammars kommun	15
6.7 Brandvattenförsörjning	15
7 Sammanfattning av riskanalys	16
7.1 Vanligt förekommande olyckor	16
7.1.1 Brand i byggnad	18
7.1.2 Personskador vid brand i byggnad	18
7.1.3 Brand ej i byggnad	19
7.1.4 Trafikolyckor	19
7.1.5 Drunkning	20
7.1.6 Utsläpp av farligt ämne	20
7.1.7 IVPA/sjukvårdslarm	20
7.1.8 Övrigt	20
7.2 Stora oönskade händelser	20
7.3 Framtidsutmaningar	21
7.4 Slutsatser	22
8 Medborgar- och medarbetardialog	23
8.1 Medborgardialog	23
8.2 Medarbetardialog	26
9 Organisation och resurser	26
9.1 Den enskildes förmåga	26
9.2 Brandförsvarets förmåga till förebyggande arbete	27
9.2.1 Info och rådgivning	27
9.2.2 Extern utbildning	28
9.2.3 Tillsyn	28

9.2.4	Tillstånd brandfarlig och explosiv vara	28
9.2.5	Samverkan	28
9.2.6	Sotning och brandskyddskontroll	29
9.3	Brandförsvarets förmåga att genomföra räddningsinsatser	29
9.3.1	Snabbhet	31
9.3.2	Insatskapacitet	34
9.3.3	Uthållighet	36
9.3.4	Förmåga att genomföra omfattande räddningsinsatser	37
9.3.5	Samverkan	38
9.3.6	Ledning av insatser	38
9.3.7	Alarmering och kommunikation.....	38
9.3.8	Förmåga vid höjd beredskap.....	39
9.3.9	Varning och information till allmänheten.....	39
9.3.10	Dimensionering av byggnadstekniskt brandskydd utifrån brandförsvarets insatsförmåga.....	40
9.3.11	Undersöka och lära av inträffade olyckor.....	40
10	Kommunernas inriktningsmål från 2020	41
10.1	Mål 1 – Den enskilde har förmåga och vilja att ta ansvar för sitt brandskydd	41
10.2	Mål 2 – Riskgrupper har ett bra brandskydd	41
10.3	Mål 3 – Samhället byggs hållbart avseende brandskydd och riskhänsyn	41
10.4	Mål 4 – Räddningstjänsten har stark förebyggande och operativ förmåga med kompetens och teknik som är anpassad utifrån riskbilden	42
10.5	Mål 5 – Räddningstjänsten har en god förmåga att verka vid kriser, höjd beredskap och krig	42
10.6	Måluppföljning.....	42
11	Kompletterande styrdokument.....	42

Ordlista

Anspänningstid – Tiden från att ett larm går till dess att fordonen lämnar brandstationen

FiP – Första insatsperson. RiB-personal med eget fordon i hemmet som åker direkt till olycksplats utan att passera brandstationen

Insatstid – Tiden från det att ett larm inkommit till räddningstjänsten och till dess att räddningsarbetet har påbörjats

IVPA – I väntan på ambulans. Med IVPA avses insatser som Uppsala brandförsvaret utför åt Region Uppsala

LBE – Lag (SFS 2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor

LSO – Lag (SFS 2003:778) om skydd mot olyckor

RiB – Räddningspersonal i beredskap ("deltidsbrandmän")

Riskgrupp – Personer med större risk att skadas eller omkomma vid brand, exempelvis äldre, personer med funktionsnedsättning, missbrukare m. fl.

SSRC – Storstockholms räddningscentral

1 INLEDNING

Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) säger att varje kommun ska ha ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet (3 kap, 3§) och ett för räddningstjänst (3 kap, 8§). Det finns inget som hindrar att programmen upprättas som ett gemensamt dokument. Det är kommunfullmäktige i respektive kommun som beslutar om handlingsprogrammet.

Handlingsprogrammet har flera syften. Ett viktigt sådant är att tala om hur kommunen ska arbeta för att uppnå de nationella målen, det vill säga vilka mål som ska gälla på lokal nivå för att åstadkomma ett likvärdigt och tillfredsställande skydd mot olyckor samt hur räddningstjänsten organiseras så att insatserna kan genomföras inom godtagbar tid och på ett effektivt sätt. Övriga syften är bland annat att ange hur verksamheten är organiserad, planerad och resurssatt, samt ange hur samverkan sker.

Räddningsnämnden är en gemensam nämnd för Tierps, Uppsala och Östhammars kommuner. Uppsala kommun är värdkommun för nämnden. Räddningsnämnden bedriver verksamhet i de tre kommunerna inom ramen för ett avtal och ett nämndreglemente. Uppsala brandförsvaret är en förvaltning inom Uppsala kommun som svarar under räddningsnämnden.

2 PROCESSEN

Den gemensamma nämnden bildades 1 januari 2012. Detta är nämndens tredje handlingsprogram under denna form. Arbetet med framtagandet av handlingsprogrammet har följt samma mönster som det tidigare programmet. Riskanalysen uppdaterades under 2018. Räddningsnämnden har under en workshop i november 2018 tagit del av riskanalysen och bidragit med sitt perspektiv. Analysen fastställdes av räddningsnämnden den 12 december 2018.

Under mars genomfördes en medborgar- och medarbetardialog. Vid medborgardialogen fick medborgarna möjlighet att svara på en webbenkät som var tillgänglig på brandförsvarets hemsida. Enkäten marknadsfördes bland annat i sociala medier och i utvalda tidningar. Fysiska träffar genomfördes även där kommuninvånare hade möjligheten att fylla i enkäten. Vid medarbetardialogen fick medarbetarna möjlighet att komma med synpunkter.

I april genomfördes en workshop tillsammans med Räddningsnämnden för att ge underlag och inriktningar till inriktningsmålen.

3 LAGSTIFTNING

Lag (SFS 2003:778) om skydd mot olyckor förkortas LSO. Syftet med lagen när den infördes var att gå från detaljreglering till målstyrning och att tydliggöra kommunens roll och ansvar som styrande av skyddet mot olyckor. I vissa delar är dock lagen fortfarande detaljstyrande. Bland annat styr lagen i detalj hur just styrningen av verksamheten ska ske. De två nationella målen som anges i lagen föreslås till exempel brytas ned till lokala säkerhets- och prestationsmål, oaktat vilken styrmodell kommunen använder sig av.

Lagen riktar sig till tre olika mottagare: den enskilde, kommunen och staten.

Enskilda medborgare har skyldighet att varna och tillkalla hjälp vid en olycka. Ägare eller nyttjanderättshavare ska vidare i skälig omfattning hålla utrustning för släckning av brand och livräddning vid brand eller annan olycka. I vissa fall ska dessutom en skriftlig brandskyddsredogörelse upprättas och lämnas till kommunen. Vid så kallad farlig verksamhet ställs dessutom krav på att i skälig omfattning hålla eller bekosta beredskap och utrustning för att hindra och begränsa skador till följd av verksamheten.

Kommunens uppdrag är i grunden sex stycken i LSO:

- Tillsyn av den enskildes ansvarstagande (5 kap 1§)
- Underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen genom rådgivning, information m.m. (3 kap 2§)
- Sotning och brandskyddskontroll (3 kap 4§)
- Genomföra räddningsinsatser (3 kap 7§)
- Lära och utvecklas genom att undersöka olycksorsak och insatsers genomförande (3 kap 10§)
- Samordna verksamheten enligt lagen (1 kap 6§, 3 kap 1§)

Samordningsansvaret skiljer sig från de övriga uppdragen i lagen, då det syftar på fler än de olyckor som föranleder räddningsinsatser. Här avses att kommunerna ska ta ett bredare grepp om skyddet mot oönskade händelser och även inkludera sådant som inte uppfyller räddningstjänstkriterierna, som fallskador, klämskador, cykelolyckor, halkolyckor m.m.

Staten har enligt LSO ett räddningstjänstansvar för fjällräddning, flygräddning, sjöräddning, eftersökning av försvunna personer i andra fall, miljöräddningstjänst till sjöss och räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen. Ansvarig myndighet anges i förordning om skydd mot olyckor. Staten utövar dessutom genom Länsstyrelsen tillsyn över kommunernas efterlevnad av sina skyldigheter.

4 NATIONELLA MÅL

Den övergripande målsättningen med lagen uttrycks i förarbetena som att **”Det måste bli färre som dör, färre som skadas och mindre som förstörs”**. Av sammanhanget framgår att det är i samband med olyckor som avses. Denna övergripande målsättning mynnar ut i två nationella mål:

- Bestämmelserna i denna lag syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor. (LSO 1 kap 1§)
- Räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt. (LSO 1 kap 3§).

Utredningen *En effektivare kommunal räddningstjänst SOU 2018:54* föreslår att ett nytt nationellt mål ska införas för den förebyggande verksamheten:

- Förebyggande verksamhet som staten och kommunerna ansvarar för enligt denna lag ska planeras och organiseras så att den effektivt bidrar till att förhindra eller begränsa skador till följd av bränder och andra olyckor. Särskild vikt ska läggas vid att förhindra människors död och andra allvarliga skador.

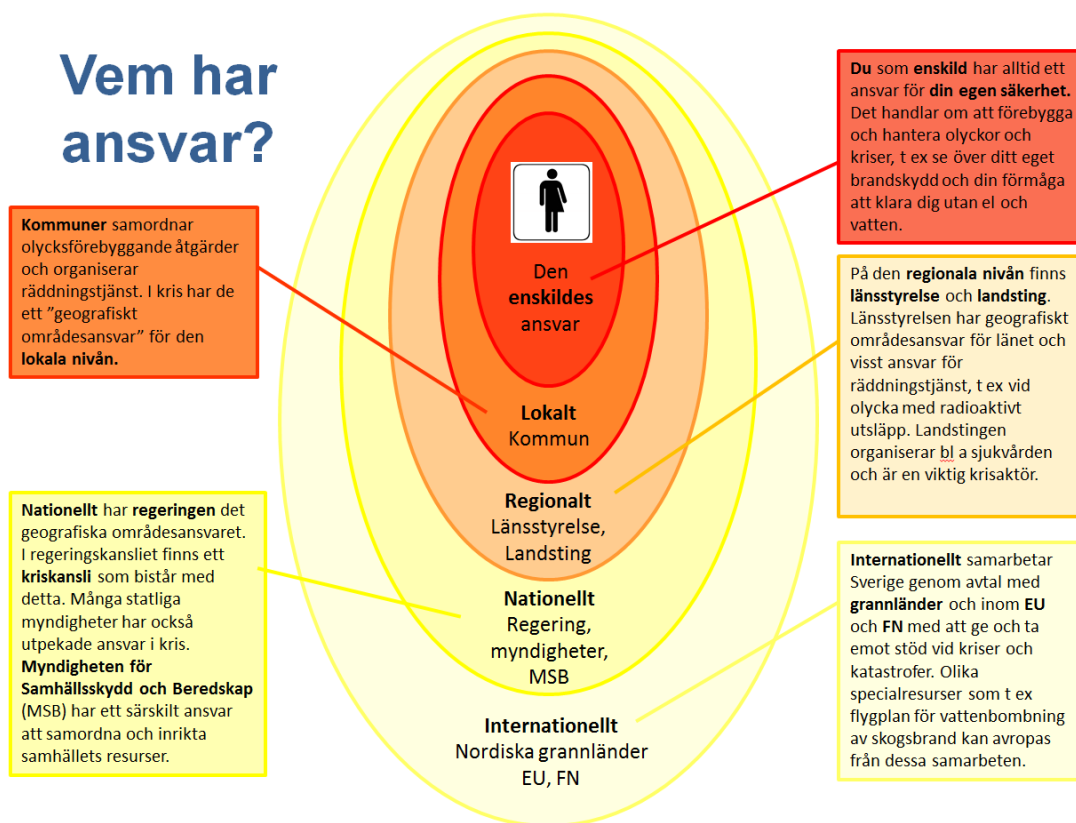

Med likvärdigt skydd menas inte lika skydd, påpekas i förarbetena. ”En anpassning av det allmännas verksamhet enligt lagen får ske till de lokala förhållandena”, vilket innebär att olika kombinationer av insatser bör användas för att möta det lokala hjälpbehovet.

Det är dessa mål som enligt förarbetena ska brytas ned till lokalt anpassade säkerhets- och prestationsmål. Säkerhetsmålen ska ange det eftersträlvade tillståndet man vill uppnå. Prestationsmålen är ofta mätbara och styr de prestationer som i sin tur antas leda till uppfyllandet av säkerhetsmålen. I propositionen anges att en nämnd kan ges befogenhet att under perioden anta närmare riktlinjer för hur handlingsprogrammet ska tillämpas utifrån fullmäktiges övergripande riktlinjer.

4.1 Den enskildes och det offentligas ansvar

Skyddet mot olyckor och hela området samhällsskydd och beredskap är beroende av flera aktörer på olika nivåer. Utgångspunkten är dock alltid den enskilde, antingen i form av individer eller organisationer, företag eller liknande. Den enskildes förmåga att förebygga och hantera bränder och olyckor, liksom att motstå olika kriser, är avgörande för samhällets samlade förmåga. En principiell skiss över ansvarsförhållanden presenteras nedan, utan att göra anspråk på att vara heltäckande.

Figur 4.1.1. Principbild av ansvarsfördelning mellan den enskilde och olika nivåer av det offentliga. Fritt efter Johansson, 2013 (*Societal risk and safety management*, Dissertation, Karlstad universitet)

5 RÄDDNINGSNÄMNDENS UPPDRAG

Räddningsnämnden svarar enligt ett särskilt samverkansavtal för räddningstjänst i kommunerna Tierp, Uppsala och Östhammar i enlighet med vad som åligger kommunerna enligt LSO. Huvudansvaret för samordning av kommunernas arbete med skydd mot olyckor ligger dock kvar i respektive kommun (LSO 1 kap 6§, 3 kap 1§).

Brandförsvarets verksamhet styrs av en gemensam nämnd med Uppsala kommun som värdkommun. Utöver uppdraget inom LSO ska den gemensamma nämnden också svara för tillståndsgivning och tillsyn enligt Lag (SFS 2010:1011) om brandfarliga och explosiva (förkortas LBE) varor samt i tillämpliga delar för kommunernas uppgifter enligt Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Handlingsprogrammet är ett av flera program och policyer inom Uppsala kommun.

Inriktningsmålen i handlingsprogrammet har arbetats fram av den gemensamma räddningsnämnden vilket innebär att styrningen av brandförsvarets verksamhet utgår från samtliga kommuners förutsättningar och behov. Handlingsprogrammets särställning för räddningsnämndens verksamhet ligger i att det är ett styrdokument som enbart och direkt fokuserar på nämndens uppdrag.

6 BESKRIVNING AV KOMMUNERNA

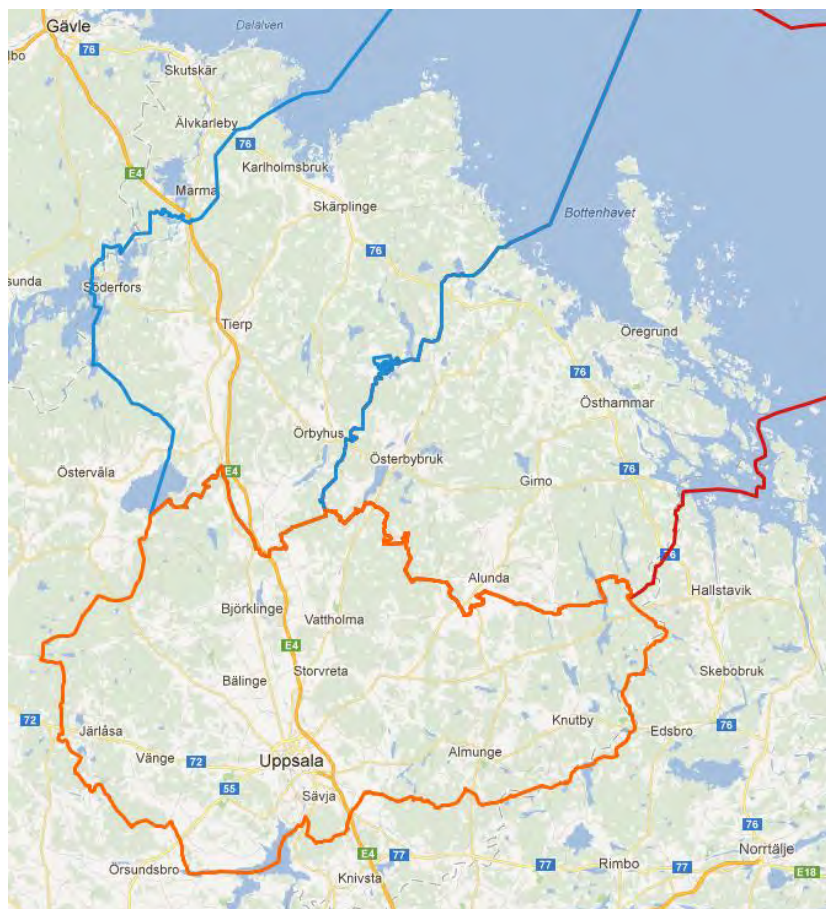
Drygt 263 000 människor bor i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner. Befolkningsstatistik framgår av tabell 6.1 och 6.2. Tillsammans har kommunerna en yta på nära 5 300 km². Två av Sveriges mest trafiktäta stråk, Ostkustbanan och E4, går genom området. Området som Uppsala brandförsvaret täcker framgår i figur 6.1.

Tabell 6.1 Befolkningsstatistik för de tre medlemskommunerna samt riket som helhet. Siffrorna gäller 2017-12-31. *Källa: SCB befolkningsstatistikdatabas.*

	Folk- mängd	Kvinnor (%)	Män (%)	Medel- ålder (år)	0 – 19 år (%)	20 – 64 år (%)	65+ (år)	Utländsk bak- grund (%)
Uppsala	219 914	50,6%	49,4%	39,0 år	22,5%	60,8%	16,7%	34,0%
Tierp	20 930	50,9%	49,1%	43,4 år	22,2%	54,1%	23,6%	20,9%
Östhammar	21 927	51,4%	48,6%	45,0 år	21,1%	52,5%	26,4%	17,7%
Sverige	10 120 242	49,8%	50,2%	41,2 år	23,1%	57,1%	19,8%	31,6%

Tabell 6.2. Medelinkomst per kommun 2016. *Källa: SCB befolkningsstatistikdatabas, äldre än 16 år.*

Medelinkomst	Kvinnor (tkr)	Män (tkr)	Totalt (tkr)
Uppsala	251	320	285
Tierp	213	279	246
Östhammar	232	312	273
Sverige	246	318	282

Figur 6.1. Tierp, Uppsala och Östhammar kommun.

6.1 Tierps kommun

Tierps kommun är stor till ytan och har en utspridd befolkning. Två av Sveriges mest trafiktäta stråk, Ostkustbanan och E4, går genom kommunen. Landytan är ca 1 550 km², och kuststräckans längd, inräknat öar, är ca 960 km.

Drygt 21 000 invånare bor i kommunen. Cirka en fjärdedel av befolkningen bor i centralorten Tierp. Utöver Tierp finns tätorterna Mehedeby, Månkarbo, Karlholmsbruk, Skärplinge, Söderfors, Tobo, Upplanda och Örbyhus. Cirka 5700 invånare bor utanför tätorterna på landsbygden.¹

Tierps kommun är kommunens största arbetsgivare. Region Uppsala, Atlas Copco Tools AB, Erasteel Kloster AB samt Habia Cable AB är andra stora arbetsgivare.

Många pendlar till och från Tierp. Cirka 40 procent av de förvärvsarbetande som bor i kommunen pendlar till en arbetsplats utanför kommunen. Majoriteten pendlar till Uppsala kommun, följt av Östhammar och Gävle. Inpendlingen är också stor.

---

¹ ”Fakta om befolkningen i Tierps kommun 2018”, www.tierp.se

Historiska bruksmiljöer finns i Lövestabruk, Strömsberg, Karlholm, Tobo, Ullfors, Söderfors och Örbyhus.

6.1.1 Framtidsutveckling

Tierps kommun har de senaste decennierna haft en relativt konstant folkmängd på cirka 20 000 invånare. Under denna tidsperiod har en omfördelning skett från landsbygden till tätorterna. Kommunen har vänt befolkningsutvecklingen och har sedan 2013 vuxit med ca 100 - 200 personer per år. Kommunen anger i Översiktsplan 2010 – 2030 att planeringen för denna tidsperiod ska inriktas på att ta emot en folkökning på 3 000 nya invånare, men att beredskap ska finnas för ytterligare 4 000.²

6.2 Uppsala kommun

Uppsala kommun är Sveriges fjärde folkrikaste kommun med drygt 220 000 invånare. Landytan är 2 234 km². Centralorten är Sveriges fjärde största tätort med ca 169 000 invånare. Övriga tätorter är Almunge, Björklinge, Blackstalund, Bälinge, Danmarksby, Gunsta, Gåvsta, Järlåsa, Knutby, Läby, Länna, Lövestalöt, Ramstalund, Skyttorp, Skölsta, Storvreta, Vattholma, Vreta-Ytternäs och Vänge. I övriga tätorter uppgår befolkningen till cirka 23 500 invånare. Utanför tätorterna på landsbygden bor ytterligare cirka 26 300 personer.³

De större arbetsgivarna är Uppsala kommun, Region Uppsala med Akademiska sjukhuset, Uppsala universitet och Sveriges lantbruksuniversitet. Uppsala är centrum för en stor del av regionens vård, omsorg, utbildning, kultur, handel och service. På Uppsala garnisons område finns bl.a. Försvarmaktens Luftstridsskola och Försvarmaktens Underrättelse och Säkerhetscentrum.

Uppsala är en gammal lärdomsstad, vilket avspeglas i kulturliv och i kulturmiljöer. Uppsala är också en modern stad med spetskompetens inom områden som bioteknik, IT och materialteknik. Landsbygden präglas av kulturhistoriska bygder med fornlämningar, säteri-, kyrko- och herrgårdsmiljöer.

6.2.1 Framtidsutveckling

Uppsala kommun har de senaste årtiondena stadigt vuxit, denna trend förväntas fortsätta, i snitt har kommunen vuxit med 3200 personer per år sedan 2007, mellan 2016 och 2017 växte kommunen med 5355 invånare. Till 2050 väntas kommunen ha vuxit med upp till 135 000 nya invånare⁴.

Översiktsplan 2016 anger att till 2050 kommer ca 60 000 nya bostäder ha tillkommit inne i Uppsala tätort. Till samma år har upp till 10 000 nya bostäder byggts i andra prioriterade tätorter och ytterligare 1000 bostäder uppförts på landsbygden i övrigt. Stora utbyggnader genomförs och planeras i Uppsala tätort. I södra staden (Ulleråker, Rosendal och Ultuna) planeras upp till 25 000 nya bostäder och i de sydöstra stadsdelarna (Bergsbrunna, Sävja, Nântuna, Vilan) minst 10 000 bostäder.

---

² Översiktsplan 2010 – 2030 för Tierps kommun

³ Statistikenheten, Kommunledningskontoret, Uppsala kommun. Bearbetningar av SCB-statistik

⁴ Översiktsplan 2016, Uppsala kommun

Satsningar planeras på kollektivtrafiken, dels nytt nät med spårvagn inne i Uppsala men även nya järnvägsstationer i Bergsbrunna och Vänge. En utökning till fyra järnvägsspår på hela sträckan mellan Uppsala och Stockholm är planerad.

6.3 Östhammars kommun

Östhammars kommun är också en kommun med stor yta och utspridd befolkning. Större delen av kommunens yta används för jord- och skogsbruk. Landytan är 1503 km². Kommunen har en lång kustlinje med skärgård. Kuststräckans längd, inräknat öar, är ca 3500 km.

Drygt 22 000 invånare bor i kommunen, och befolkningen är ganska jämnt fördelad i de fem största tätorterna Östhammar (4764), Alunda (2457), Gimo (2775), Öregrund (1572) och Österbybruk (2378). Övriga tätorter i kommunen är Dannemora och Hargshamn. Av befolkningen bor drygt 7 500 invånare på landsbygden utanför tätorterna.

Kommunens stora arbetsplatser är Östhammars kommun, Sandvik Coromant AB och Forsmarks kärnkraftverk AB. Nästan 3 000 kommuninvånare pendlar till arbeten i andra kommuner. Pendlingen sker i huvudsak via väg 288. Inpendlingen är även den betydande, ca 2 000 personer.

Turismen är en viktig näring. Kommunen har områden med stora naturvärden och ett vackert kust- och skärgårdslandskap, som innefattar de gamla hamnstäderna Östhammar och Öregrund. Befolkningen i dessa områden ökar flerfaldt under sommarmånaderna. Historiska bruksmiljöer finns i Österbybruk, Forsmark, Gimo och Harg.

6.3.1 Framtidsutveckling

Enligt översiktsplan 2016 har kommunen som mål att öka med mellan 500 – 1000 personer till 2025. Enligt tillväxtstrategin för Östhammars kommun är målet för kommunen 30 000 invånare år 2040. I kommunen finns det efterfrågan på bostäder i samtliga orter.

För Hargs hamn finns planer på en omfattande expansion fram till och med 2025. Bland annat kommer farleden fördjupas och en ny kaj byggas för att kunna ta emot större fartyg och lagerhallar och lagerytor byggas ut. För närvarande pågår miljöprövning av ett ev slutförvar för använt kärnbränsle i Östhammars kommun. Likväl en utökning av befintligt slutförvar av kortlivat låg- och medel aktivt radioaktivt avfall.

6.4 Trafikutveckling

Trafikverkets rapport *”Prognos för personresor 2030”* anger att trafikarbetet med personbil i Uppsala län kan komma att växa totalt med 40 % fram till 2030, med en årlig tillväxt på cirka 1,7 %. I riket som helhet är prognosen en tillväxt årligen om cirka 1,2 % med en total tillväxt 2030 på 26 %.

Det totala persontransportarbetet för tågtrafiken förväntas öka med 48 % till 2030, detta gäller för hela Sverige. Det totala persontransportarbetet för hela Sverige, oavsett trafikslag och längd på resa förväntas öka med 27 % fram till 2030.⁵

---

⁵ Prognos för personresor 2030 – Trafikverkets basprognos 2014

Enligt Trafikverkets rapport ”*Prognos för godstransporter 2030*” förväntas godstransporter på väg öka med ca 1,9 % årligen fram till 2030. För järnvägen förväntas en ökning om 1,6 % årligen fram till 2030⁶.

6.5 Riskobjekt i området

Inom Uppsalas brandförsvars område finns ett antal riskobjekt. Med riskobjekt avses här så kallade *Sevesoanläggningar* eller *farliga verksamheter*.

Sevesoanläggningar är anläggningar där stora mängder farliga kemikalier hanteras kan omfattas av krav enligt *Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor*. Lagen har sitt upphov från det så kallade Seveso-direktivet som antagits i EU för att förebygga allvarliga olyckor inom kemiindustrin och begränsa följderna för människor och miljö. I lagstiftningen finns två kravnivåer: låg och hög. Ågarna och verksamheterna har krav på sig att regelbundet genomföra riskanalyser och handlingsprogram för hur allvarliga kemikalieolyckor ska förebyggas.

Farlig verksamhet enligt LSO är en anläggning där verksamheten innebär fara för att en olycka ska orsaka allvarliga skador på människor eller miljön där anläggningens ägare eller den som utövar verksamheten på anläggningen är skyldig att i skäligen omfattning hålla eller bekosta beredskap med personal och egendom och i övrigt vidta åtgärder för att begränsa sådana skador enligt LSO 2 kap. 4§. Denna beredskap ska komplettera kommunens beredskap för räddningsinsats. Det är Länsstyrelsen som beslutar vilka anläggningar i länet som omfattas av denna paragraf. Flygplatser som har godkänts enligt 6 kap. 9§ första stycket i luftfartslagen ska också omfattas av 2 kap. §4 enligt LSO. Alla Seveso-anläggningar oavsett kravnivå klassificeras som farliga verksamheter.

Av tabell 6.5.1 framgår vilka Seveso-anläggningar och farliga verksamheter enligt LSO 2 kap §4 som finns i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner 2019. Information om respektive verksamhet finns på www.uppsalabrandforvar.se.

---

⁶ Prognos för godstransporter 2030 – Trafikverkets basprognos 2014

Tabell 6.5.1. Farliga verksamheter i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner enligt Seveso och LSO 2kap §4. Listan hämtad 2019-05-01.

Anläggning	Kommun	Seveso	Farlig verksamhet LSO 2:4
Månkarbo bergtäkt	Tierp	Lägre kravnivån	Ja
Strömsbergs bergtäkt	Tierp	Lägre kravnivån	Ja
Söderfors huvuddamm	Tierp	Nej	Ja
Untra inkl. södra vallen	Tierp	Nej	Ja
55:ans bergtäkt	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
Akademiska sjukhusets helikopterflygplats	Uppsala	Nej	Ja
GE Healthcare Bio-Sciences AB	Uppsala	Högre kravnivån	Ja
Grän bergtäkt	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
Recipharm Uppsala AB	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
Skyttorp bergtäkt	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
Tensta-Forsa	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
Upplands Lokaltrafik, depå Fyrislund	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
Vattenfall Husbyborg	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
Vattenfall Värme Uppsala AB	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
AB Sandvik Coromant	Östhammar	Högre kravnivån	Ja
Forsmarks kraftgrupp AB Kärnkraftverk	Östhammar	Lägre kravnivån	Ja

Med dessa verksamheter i regionen finns en risk för att farliga utsläpp eller komplicerade bränder kan uppkomma. Sannolikheten för att en olycka ska hända samt konsekvenserna av en olycka på dessa anläggningar minskas något på grund av den omfattande tillsynsverksamheten från olika myndigheter samt höga krav på verksamheternas interna skyddsarbete.

6.6 Hamnar och deras gränser i vatten

I LSO framgår det att staten ansvarar för sjöräddning, miljöräddningstjänst och flygräddningstjänst i havet och de stora sjöarna Väner, Vättern och Mälaren. Undantaget är hamnområde, där kommunen ansvarar för räddningstjänsten. Kommunen fastställer hamnområdets utbredning, efter samråd med berörda statliga myndigheter.

6.6.1 Gräns i vatten, Uppsala kommun

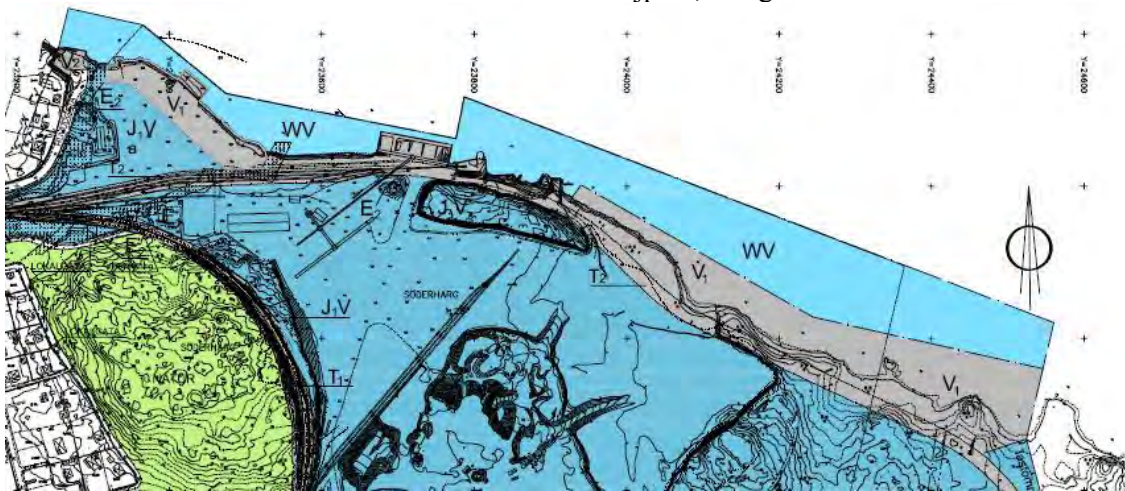
Staten ansvarar för räddningstjänsten på Ekoln, då denna är en del av Mälaren. Gränsen mellan Ekoln och Fyrisån går i linje med den södra kanten av Flottsundsbron, se figur 6.6.1. Något kommunalt hamnområde i statligt vatten finns inte i Uppsala kommun.

Figur 6.6.1. Gräns för hamnområde vid Fyrisåns utlopp i Ekoln, Uppsala kommun. Gränsen är markerad med rött. (Källa: Uppsala kommun)

6.6.2 Hamnområde Östhammars kommun

I Östhammars kommun finns ett hamnområde i Hargshamn. Det är det enda hamnområdet beslutat av Östhammars kommun och inskrivet i detaljplan, se figur 6.6.2.

Figur 6.6.2 Gräns för hamnområde vid Hargshamn, Östhammars kommun. Blått område markerat med WV visar hamnområdet. (Källa: Östhammars kommun)

6.7 Brandvattenförsörjning

För försörjning av vatten för brandsläckning finns brandposter anslutna till kommunernas allmänna vattenledningsnät. Brandposternas antal och placering bestäms av kommunernas förvaltningar/bolag med ansvar för vattenförsörjning i samråd med brandförsvaret.

Tekniska förvaltningen i Tierp, Uppsala Vatten och Avfall AB och Gästrike Vatten i Östhammar ansvarar för respektive kommuns brandposter belägna i allmän platsmark. Brandposter belägna i allmän platsmark är en del av den allmänna va-anläggningen och va-huvudmannen ansvarar för drift och underhåll. Där brandposter finns på tomtmark ansvarar fastighetsägaren för anläggning, underhåll, tillsyn och snöröjning.

I vissa områden i utkanten av Uppsala tätort tillämpas det så kallade alternativsystemet, vilket innebär att tillgång till brandförsvarets vattenresurser medger glesare anläggning av brandposter. Detta alternativsystem tillämpas inte i industri- eller institutionsområden.

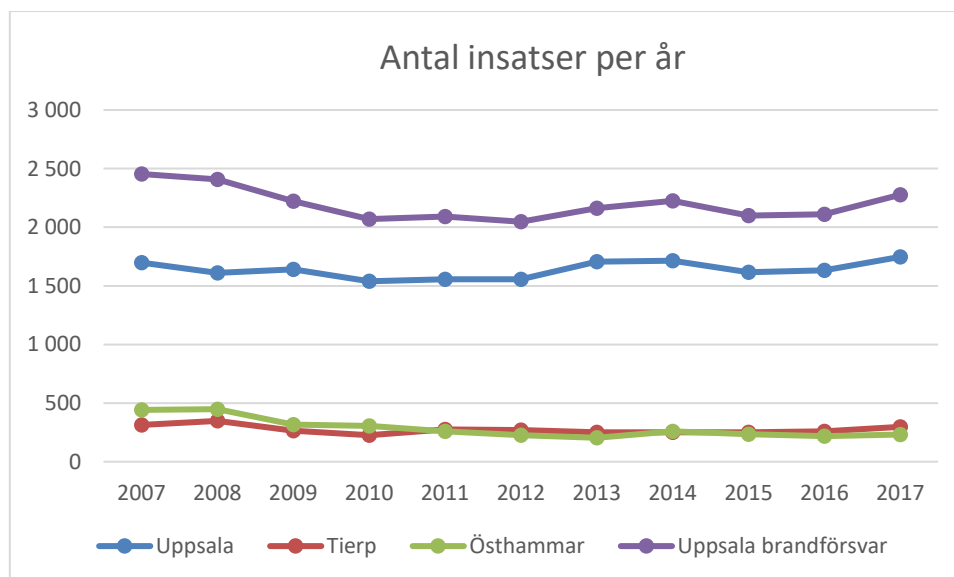
Under handlingsperioden ska befintliga krigsbranddammar i kommunerna inventeras och ansvars- och ägandeförhållanden tydliggöras.

7 SAMMANFATTNING AV RISKANALYS

Detta kapitel är en sammanfattning av riskanalysen som genomförts för detta handlingsprogram, *Risikanalys – underlag för handlingsprogram från 2020*. Riskanalysen omfattar olyckor som kan leda till räddningsinsats i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner. Riskanalysen är ett underlag till handlingsprogrammet såväl som för den årliga verksamhetsplanen.

7.1 Vanligt förekommande olyckor

Antalet räddningsinsatser totalt som gjorts inom Uppsala brandförsvär är fördelade enligt figur 7.1. Som framgår av figuren minskade antalet insatser under några år från 2007 till 2010. Stor del av denna minskning beror på minskat antal sjukvårdslarm/IVPA. Uppsala kommun har haft ca 1600 – 1700 insatser årligen. I Östhammar minskade antalet insatser under flera år och har nu stabiliserats runt 230 insatser årligen. Tierp har cirka 260 insatser per år, denna siffra är relativt konstant med endast mindre variationer. Totalt hanterar Uppsala brandförsvär cirka 2200 insatser per år, 2017 hanterades 2276 insatser. Preliminär statistik för 2018 visar på en ökning av antalet insatser jämfört med 2017.

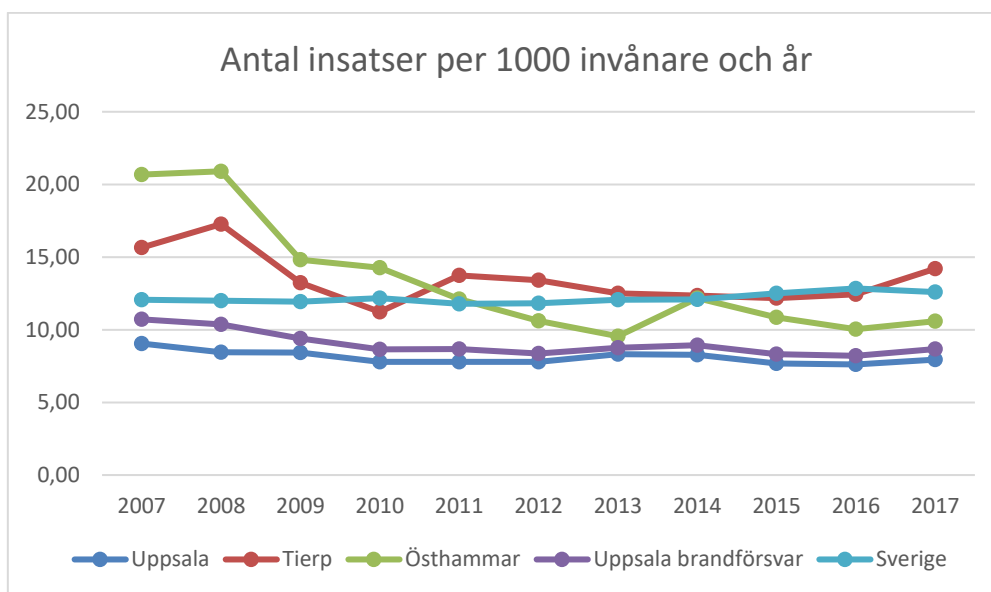

Figur 7.1. Totalt antal insatser för Uppsala brandförsvär. Detta omfattar både insatser som var räddningstjänst enligt LSO såväl som andra uppdrag. Källa: IDA.

Bilden ser något annorlunda ut om antalet insatser räknas per 1000 invånare i respektive kommun. Som framgår av figur 7.2 har antalet insatser per 1000 invånare varit relativt konstant

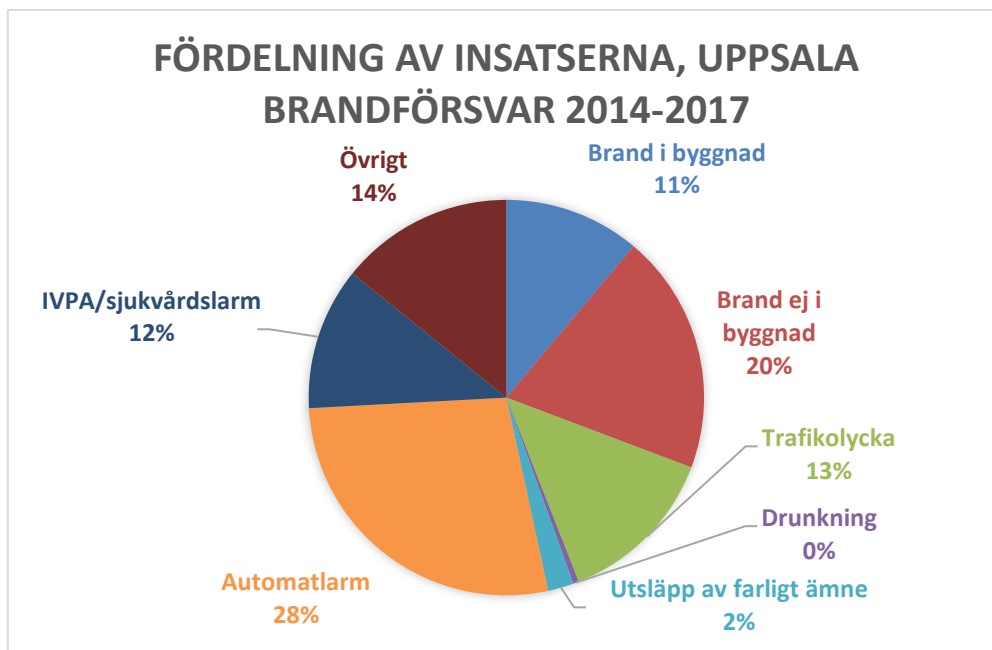
i Uppsala kommun sedan 2007. En kraftig minskning i antalet insatser noteras för Östhammars kommun, från att ha haft strax över 20 insatser per 1000 invånare 2008 så har det minskat till cirka 10 insatser per 1000 invånare. En stor del av denna minskning förklaras i att antalet sjukvårdslarm/IVPA har minskat kraftigt, framförallt i Östhammars kommun.

Antalet insatser per 1000 invånare har minskat även i Tierps kommun jämfört med toppåret 2008 då det var 17,3 insatser per 1000 invånare. Sedan 2008 har det bortsett från lägsta noteringen 2010 varit cirka 13 insatser per 1000 invånare i Tierps kommun. Som helhet har Uppsala brandförsvaret färre insatser per 1000 invånare än Sverige som helhet. Detta gäller även på kommunnivå för Uppsala och Östhammar. Tierps kommun har ungefär lika många eller något fler insatser per 1000 invånare än Sverige som helhet.

Figur 7.2. Antal insatser per 1000 invånare för respektive kommun. Detta avser samtliga uppdrag som brandförsvaret åkt på, även sådana uppdrag som inte är räddningstjänst enligt LSO. Källa: IDA.

Av figur 7.3 framgår fördelningen av insatserna. Drunkning och drunkningstillbud är allvarliga, men inte vanligt förekommande. Inom Uppsala brandförsvaret består andelen insatser till 0,4% av drunkning/-tillbud och i Sverige 0,4%.

Figur 7.3. Fördelning av insatserna för Uppsala brandförsvaret, 2014 - 2017. Källa: IDA.

Huvuddelen av insatserna inträffar mellan klockan 08 och 23. Räddningsinsatsernas fördelning över året visar att andelen insatser är större under perioden april till november. Fördelningen beror även på vilken typ av insats det är frågan om, exempelvis inträffar den största delen av bränderna som inte är i byggnader mellan mars och oktober, dvs under gräs- och skogsbrandssäsongen. Antalet brand i byggnad och trafikolyckor ökar under vintern.

7.1.1 Brand i byggnad

I Uppsala kommun hanterar brandförsvaret årligen cirka 170 – 200 bränder i byggnader. I Tierp och Östhammars kommuner hanteras cirka 25 – 30 per år. Sett till invånarantalet har Tierp och Östhammars kommuner fler bränder i byggnader per 1000 invånare än Uppsala kommun och Sverige som helhet. Brandförsvaret som helhet har färre bränder i byggnader per 1000 invånare än Sverige som helhet.

Majoriteten av bränderna inträffar i eller i anslutning till en tätort. I samtliga tre kommuner har det även inträffat byggnadsbränder i glesbygd.

58 % av bränderna i byggnader inträffar i småhus eller flerbostadshus. 5 % är industribränder, 20 % är i byggnader med allmänna verksamheter och 17 % är övriga byggnader. Andelen bränder i villor är större i Östhammar och Tierp än i Uppsala där andelen bränder i flerbostadshus är större. Majoriteten av bostadsbränderna inträffar under eftermiddagen och kvällen.

7.1.2 Personskador vid brand i byggnad

Under perioden 2007 till 2017 har 30 personer omkommit i brand i de tre kommunerna, tre i Östhammars kommun, sex i Tierps kommun och 21 i Uppsala kommun. Fördjupad statistik finns för dödsbränderna fram till 2015 vilket omfattar 24 dödsfall. Majoriteten av dödsbränderna har varit i villor eller flerbostadshus. 22 av de omkomna var män, varav 13 var

äldre än 65 år och åtta var i åldern 45 till 64 år. Minst sju av de omkomna hade någon form av funktionshinder. 18 omkom innan brandförsvarets framkomst eller innan räddningsinsats kunde genomföras. Ungefär hälften av dödsbränderna har inträffat utanför tätort.

Elva av dödsbränderna har inträffat mellan klockan 17 och 07. Fyra har inträffat mellan klockan 07 och 10. Fem dödsbränder har inträffat under dagtid. Majoriteten av dödsbränderna sker fredagar – söndagar och de flesta inträffar under vinterhalvåret, mellan oktober och februari.

I 5 % av dödsbränderna har det konstaterats att det funnits brandvarnare. Vid 33 % av bränderna har det saknats brandvarnare och i 62 % är det okänt om det fanns.

Vid tolv av dödsbränderna är brandorsaken okänd. Branden var anlagd med uppsåt vid två bränder, rökning orsak vid tre bränder. Andra brandorsaker är tekniskt fel, värmeöverföring, levande ljus och eldning av gräs. Dessa var brandorsak vid en brand var.

Av de som skadas vid bränder är majoriteten män. Åldersfördelningen av de som skadas vid brand är mer jämnt fördelad än åldersfördelningen vid dödsbränder.

7.1.3 Brand ej i byggnad

Brandförsvaret åker årligen på cirka 330 bränder som inte är i byggnader. Av dessa inträffar cirka 280 i Uppsala kommun, cirka 20 i Östhammars kommun och cirka 30 i Tierps kommun. Sedan 2013 har antalet insatser ökat kraftigt. 2017 genomfördes 488 insatser. Denna ökning har främst skett i Uppsala kommun. Det som ligger bakom ökningarna är framförallt ett större antal bränder i skog och mark, fordon, soptunnor och containrar.

Majoriteten av bränderna har inträffat i eller i anslutning till tätorter eller vägar. Den vanligaste insatsen är bränder i fordon. Andra vanliga brandobjekt är mark och skog, soptunnor och containrar. En stor del av bränderna är anlagda med uppsåt. 32 % av bränderna i det fria bedöms vara anlagda, men mörkertalet är stort, för 45 % av bränderna är orsaken okänd. För bränder i personbilar bedöms 46 % av bränderna vara anlagda. De flesta bränderna inträffar under eftermiddagen till efter midnatt.

7.1.4 Trafikolyckor

Under åren 2014 – 2017 har Uppsala brandförsvaret hanterat totalt 1158 trafikolyckor. Trenden för de senaste åren är en ökning av antalet trafikolyckor. Mellan 2007 och 2011 åkte Uppsala brandförsvaret på cirka 210 – 250 trafikolyckor årligen. 2012 skedde en kraftig ökning till nästan 350 trafikolyckor. Denna ökning har hållit i sig sedan dess.

Årligen åker brandförsvaret på cirka 200 trafikolyckor i Uppsala kommun. I Östhammars kommun inträffar årligen cirka 30 till 40 trafikolyckor och i Tierps kommun cirka 50 olyckor. Antalet olyckor per 1000 invånare är betydligt fler i Tierps kommun än övriga två kommuner. Antalet omkomna och sjukhusvårdade till följd av trafikolycka minskar i Uppsala län.

Majoriteten av trafikolyckorna inträffar dagtid, med en topp mellan klockan 15 och 17. Antalet trafikolyckor ökar under vintermånaderna.

7.1.5 Drunkning

Årligen åker Uppsala brandförsvaret i snitt på sju insatser till drunkningsolyckor. Sedan 2007 har 47 drunkningsinsatser skett i Uppsala kommun, 11 i Tierps kommun och 14 i Östhammars kommun. De flesta drunkningar sker under perioden juni - september och i januari - februari. Flest drunkningar inträffar under eftermiddagar samt runt klockan 02 - 03. Årligen omkommer en till fem personer i Uppsala län genom drunkning.

7.1.6 Utsläpp av farligt ämne

Uppsala brandförsvaret åker på i snitt 43 insatser till utsläpp av farligt ämne årligen. De flesta insatserna har varit sanering vid läckage av drivmedel, smörjmedel och hydraulolja från fordon. 80 % av utsläppen har skett ute i det fria. Andra vanliga platser där utsläpp skett är i olika typer av industrier (6 %), allmän verksamhet (ex skolor, bad, handel) (7 %) men även bostäder (7 %).

De flesta utsläppen inträffar dagtid mellan cirka klockan 07 och 17. De flesta utsläppen inträffar i perioden april till september.

7.1.7 IVPA/sjukvårdslarm

IVPA/sjukvårdslarm är inte något som brandförsvaret enligt lag har ansvar för att utföra. Analysen omfattar ändå dessa insatser eftersom det sedan länge setts som ett viktigt uppdrag i organisationen, och eftersom insatserna utgör en stor andel av brandförsvarets insatser.

IVPA är förkortning för "I Väntan På Ambulans". Med IVPA/sjukvårdslarm avses insatser som Uppsala brandförsvaret utför åt landstinget med landstinget som huvudman. RiB-personal med delegation att utföra uppdrag åt landstinget åker ut med två RiB-anställda brandmän för att vidta livsuppehållande åtgärder (prio 1) tills ambulans anländer och tar över insatsen.

Antalet IVPA/sjukvårdslarm varierar mellan kommunerna. Uppsala har cirka 140 larm per år. Tierp har cirka 40 - 50 per år och Östhammar cirka 60 - 70. Antalet IVPA/sjukvårdslarm har minskat kraftigt sedan 2008. 2008 var det 332 insatser i Uppsala kommun, 241 i Östhammars kommun och 126 i Tierps kommun. Anledningen till minskningen är att Region Uppsala har ändrat kriterierna för dessa insatser.

7.1.8 Övrigt

Uppsala brandförsvaret larmas årligen på många andra typer av insatser, exempelvis nödställd person, översvämning, hjälp till polis etc. Dessa insatser är inte alltid att betrakta som en räddningsinsats enligt lagens mening.

Årligen hanterar brandförsvaret cirka 35 larm till nödställd person. Detta kan exempelvis vara arbetsplatsolyckor och suicid. Varje år hanteras cirka 15 larm till översvämning av vattendrag eller annan vattenskada. Ett antal insatser varje år är hjälp till polis, exempelvis vid bombhot.

7.2 Stora oönskade händelser

Risikanalysen omfattar även en kvalitativ del, som behandlar de stora olyckor eller stora oönskade händelser som inträffar mer sällan. Dessa behöver inte nödvändigtvis innebära en räddningsinsats för brandförsvaret, men beaktas eftersom att de kan ha en påverkan på brandförsvarets förmåga eller det kan förväntas att brandförsvaret har en roll i hanteringen av händelsen.

I riskanalysen för handlingsprogrammet analyseras ett antal scenarier som kan tänkas inträffa som skulle få påverkan på Uppsala brandförsvares geografiska område. Dessa scenarier framgår i tabell 7.2.1.

Tabell 7.2.1 Scenarier från den kvalitativa delen i riskanalysen med bedömd sannolikhet, konsekvens och trend. Definitioner av respektive parameter för sannolikhet och konsekvens framgår i *Riskanalys – underlag för handlingsprogram från 2020*.

	Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Brand med omfattande personskador	Låg	Stor	Oförändrad
Brand med omfattande egendomsskador	Hög	Liten	Oförändrad
Olycka i kärnteknisk anläggning	Låg	Stor	Oförändrad
Komplicerade utsläpp av farliga ämnen	Hög	Medel	Oförändrad
Omfattande kommunikations- och transportolyckor	Medel	Medel	Ökande
Extremt väder	Hög	Medel	Ökande
Översvämning i samband med höga flöden eller skyfall	Hög	Medel	Ökande
Omfattande skogsbrand	Hög	Medel	Ökande
Ras och skred	-	-	-
Dambrott	Låg	Stor	Minskande
Störningar i samhällsviktiga funktioner	Hög	Stor	Ökande
Anlagd brand	Hög	Medel	Ökande
Social oro	Hög	Medel	Ökande
Terror	Medel	Medel	Ökande
Evenemangsrelaterade händelser och händelser i publika lokaler	Medel	Liten	Oförändrad
Olycka i undermarksanläggning	Låg	Liten	Oförändrad
Olycka i svårtillgängligt område	Hög	Liten	Oförändrad
Krig	Låg	Stor	Ökande
Flera samtidiga större händelser	Hög	Medel	Ökande
Större sjukdomsutbrott	Medel	Medel	Oförändrad

Dessa händelser kan sammanfattas i att de ofta är komplexa händelser som har stort ledningsbehov och i vissa fall även kräver omfattande materiella och personella resurser, i vissa fall över lång tid.

7.3 Framtidsutmaningar

I riskanalysen identifieras ett antal framtidsutmaningar som har direkt påverkan på brandförsvaret:

- *Befolkningsutveckling*. Uppsala brandförsvaret verkar i en expansiv region och alla tre medlemskommuner räknar med att växa under kommande decennier. Framförallt Uppsala tätort väntas växa mycket, med upp till 60 000 nya bostäder och upp till 135 000 nya invånare. Fler invånare kommer innebära att brandförsvarets insatser

kommer att öka i antal. Samtidigt blir befolkningen allt äldre, vilket innebär att en av riskgrupperna förväntas bli allt större.

- *Förtätning av tätorterna.* Allt fler flyttar till tätorterna. Det stora behovet av bostäder leder till förtätning i städerna, även i anslutning kring farligt godsleder och riskobjekt. Det är viktigt att risknivåerna är acceptabla vid förtätning. Förtätningen kan också innebära större komplexitet och nya utmaningar vid räddningsinsatser.
- *Trafikutveckling.* Trafikmängderna i Uppsala län förväntas öka både avseende personresor och godstransporter.
- *Klimatförändringar.* Förändringar i klimatet har en påverkan på Uppsala brandförsvars område. Förändringarna kan leda till fler och mer omfattande klimatrelaterade händelser. Torka och låga grundvattennivåer kan innebära att tillgången till släckvatten blir sämre.
- *Nya byggmetoder, material och teknik.* Nya byggmetoder och byggmaterial i kombination med allt mer komplexa byggnader (exempelvis höga trähus) innebär nya utmaningar vid räddningsinsatser. Vattensprinkler är då ofta en förutsättning för brandskyddet, och dess tillförlitlighet är avgörande. Särskilt i trähus ökar dock sprinkler risken för omfattande vattenskador. Byggfel i sådana byggnader kan underminera brandskyddet i stor omfattning. En utmaning är att bygga sådana byggnader hållbart även ur ett brandskyddsperspektiv och att byggherrar och fastighetsägare har kunskap om vilket brandskydd en byggnad faktiskt har och vad en brand kan få för konsekvens. Den tekniska utvecklingen går fort vilket innebär nya risker att ta hänsyn till vid räddningsinsatser (exempelvis nya drivmedel, solcellsanläggningar med mera). Sammantaget ställer detta krav på anpassad utbildning, övning, teknik och taktik för brandförsvaret.
- *Ökade skillnader mellan grupper.* Förändringar i samhället gör att klyftorna i samhället blir större. Detta kan innebära att händelser kopplade till social oro blir allt vanligare.
- *Rekrytering av personal.* Bland annat urbaniseringstrenden och brist på arbetstillfällen på landsbygd har bidragit till svårigheter att rekrytera och behålla räddningspersonal i beredskap. Även rekrytering av heltidsbrandmän, brandingenjörer, brandinspektörer och specialister blir allt svårare. Denna problematik förväntas öka på nationell såväl som lokal nivå.

7.4 Slutsatser

I detta kapitel sammanfattas de slutsatser som dras av riskanalysen.

- Samtliga tre kommuner räknar med att växa befolkningsmässigt i någon omfattning. Uppsala står för den allra kraftigaste förväntade ökningen i befolkning. Den planerade och pågående omfattande förtätningen och nybyggnationen i Uppsala tätort kommer i förlängningen ha påverkan på brandförsvaret. Antalet insatser kan förväntas att öka.
- De tre medlemskommunerna har mycket olika demografiska, geografiska, infrastrukturella och socioekonomiska förutsättningar och riskbilden varierar därmed.
- I arbetet med att ta fram riskanalysen har det inte observerats några större förändringar, trenderna har snarare förstärkts.
- Majoriteten av de som omkommit i brand under perioden var män. Äldre män med någon form av funktionsnedsättning, boende på landsbygd eller glesbygd löper högre risk att omkomma i brand. I takt med att befolkningen blir äldre och fler bor kvar hemma kommer också denna riskgrupp att öka.

- Antalet trafikolyckor förefaller öka, men inte antalet trafikolycksskadade. Säkrare bilar och vägar leder sannolikt till mindre allvarliga olyckor, men olyckorna fortsätter att inträffa.
- Sannolikheten för flera av de kvalitativt värderade riskerna bedöms öka, inte minst väder- och klimatrelaterade händelser som i sig kan få följdkonsekvenser för till exempel elförsörjning och tele-/IT-kommunikation. Med ökat antal väderrelaterade händelser kommer krav ställas på brandförsvarets förmåga att hantera dessa.
- De geopolitiska spänningarna i närområdet och ökande inslag av våldsbejakande extremism kan inte bortses ifrån och kan ge konsekvenser för till exempel återtagande av förmåga inom civilt försvar och befolkningskydd.
- Den snabba tekniska utvecklingen, nya byggmetoder och nya material i kombination med en mycket omfattande nybyggnation i kommunerna kommer innebära nya risker att hantera vid räddningsinsatser.

Det går självklart att lyfta fram fler slutsatser, men dessa sammanfattar några av huvuddragen. Det finns flera områden att hålla under uppsikt och arbeta aktivt med, men något direkt alarmerande missförhållande eller kraftig avvikelse från det förväntade har inte framkommit under arbetet med denna analys. I ett nationellt perspektiv är våra medlemskommuner relativt säkra.

8 MEDBORGAR- OCH MEDARBETARDIALOG

Under framtagandet av handlingsprogrammet genomfördes en medborgar- och medarbetardialog. Dialogerna syftade till att stärka påverkansmöjligheten och delaktigheten för kommuninvånarna och inom organisationen.

8.1 Medborgardialog

Medborgardialogen genomfördes som en webbenkät som var tillgänglig på brandförsvarets hemsida under mars månad. Enkäten marknadsfördes bland annat i sociala medier och i utvalda tidningar. Fysiska träffar genomfördes även där kommuninvånare hade möjligheten att fylla i enkäten på plats och träffa representanter för brandförsvaret.

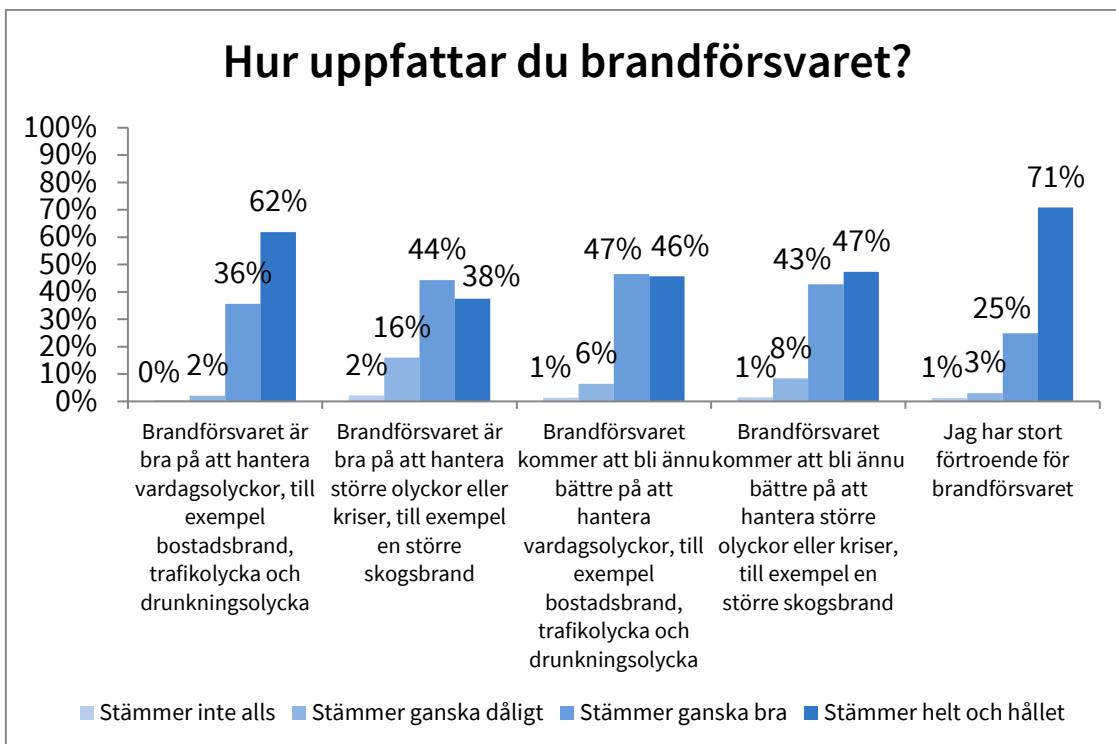
Enkäten har genomförts i medborgardialoger i samband med framtagandet av de två föregående handlingsprogrammen. Denna gång omarbetades frågorna för att bli enklare att förstå. Enkäten fick totalt 956 svar. Vid medborgardialogen 2015 fick motsvarande enkät 190 svar.

Svaren i medborgardialogens enkätundersökning redovisas i tabell 8.1.1 och figur 8.1.1.

Tabell 8.1.1. Varje svarande fick möjlighet att välja ut upp till fem alternativ som svar på frågan "Vad tycker du att Uppsala brandförsvaret ska arbeta särskilt mycket med 2020 – 2023?".

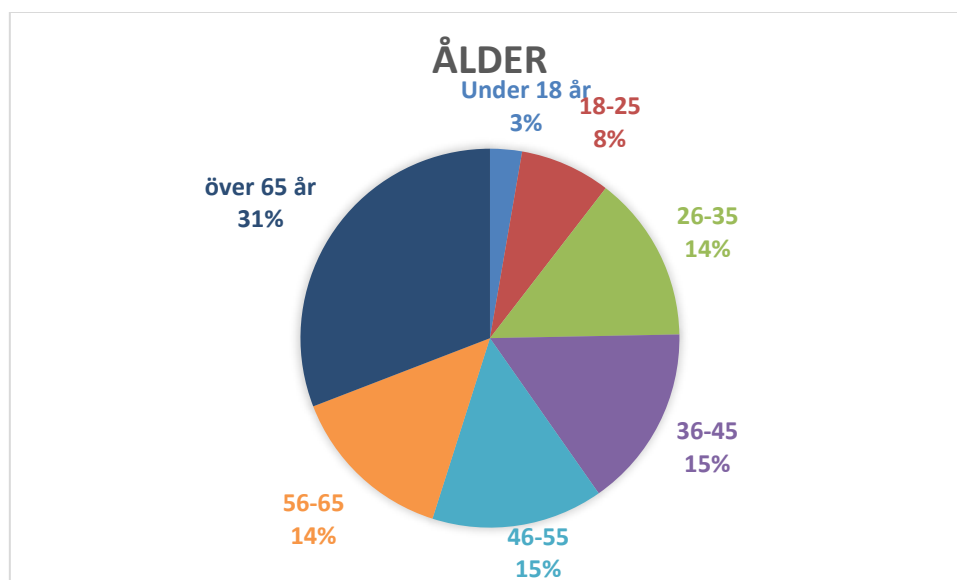
Aktivitet	Antal röster	Prioritet	Prioritet 2015	Trend
- Lära kommunens invånare vad de ska göra vid en brand eller vid en olycka	456	1	4	↑↑
- Se till att samhället fungerar så normalt som möjligt vid större kriser som till exempel storm, torka, snöoväder och långvarigt elavbrott	452	2	1	↓↓

- Öka samarbetet med Region Uppsala om sjukvårdslarm så att brandpersonal larmas för att snabbt kunna ge sjukvård vid exempelvis ett hjärtstopp	440	3	10	↑
- Förebygga olyckor genom att samarbeta med andra förvaltningar i kommunen (till exempel socialtjänsten och äldreförvaltningen), andra myndigheter och organisationer (till exempel polismyndigheten och Brottsförebyggande rådet, BRÅ)	400	4	2	↓
- Förebygga bränder hos personer i riskgrupper, till exempel äldre och personer med funktionsnedsättningar	379	5	9	↑
- Se till att kommunerna byggs på ett så säkert sätt som möjligt (utifrån risker som till exempel kemikalietransporter och industrier)	342	6	7	↑
- Lära av olyckor för att bli bättre på att hantera olyckor och bränder i framtiden	341	7	6	↓
- Minska antalet bränder i bostäder	333	8	3	↓
- Minska antalet anlagda bränder	288	9	8	↓
- Förebygga olyckor vid särskilda riskobjekt, till exempel industrier med stora mängder kemikalier	251	10	11	↑
- Minska antalet bränder i skolor	224	11	8	↓
- Minska olyckor och bränder på landsbygden	161	12	13	↑
- Förebygga bränder vid byggnader och miljöer som är kulturellt värdefulla	137	13	14	↑
- Minska olyckor och bränder i stadsmiljö	94	14	12	↓

Figur 8.1.1. De som svarade på enkäten fick utifrån ett antal påståenden svara hur de uppfattar brandförsvaret.

Av de som svarade bodde 16 % i Tierps kommun, 23 % i Östhammars kommun, 53 % i Uppsala kommun och resterande 8 % i annan kommun. 51 % identifierade sig som kvinnor, 48 % som män och 1 % som annat. Åldersfördelningen var enligt figur 8.1.2.

Figur 8.1.2. Åldersfördelningen hos de som svarade på enkätundersökningen.

Av medborgardialogen framgår att det som prioriteras högst är utbildning av allmänheten, krisberedskap samt förebyggande arbete och samarbete tillsammans med andra förvaltningar och organisationer. Det framgår även att allmänheten har ett stort förtroende för brandförsvaret. Det finns även en tilltro till den nuvarande förmågan att hantera bränder och olyckor och även att förmågan kommer att öka i framtiden.

8.2 Medarbetardialog

Medarbetarna i brandförsvaret har fått ta del av riskanalysen och fått möjlighet att besvara två frågor:

1. Vad anser ni är särskilt viktigt att satsa på kommande handlingsprogramsperiod?
2. Vilken är den största utmaningen för Uppsala brandförsvaret?

Vid medarbetardialogerna har det förts fram ett antal synpunkter. En stor del av synpunkterna har kunnat hänföras till ett antal utvecklingsområden, som exempelvis bemanning och förmåga kopplat till riskbild och teknisk utveckling, minska antalet och konsekvenserna av bostadsbränder samt kompetensförsörjning.

Svaren har sammanställts och redovisats till Räddningsnämnden och därmed utgjort ett av underlagen till detta handlingsprogram och de mål som beskrivs i kapitel 10.

9 ORGANISATION OCH RESURSER

Enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor har den enskilde, privatperson såväl som företag och organisationer, ansvaret för sin egen säkerhet och sitt skydd mot olyckor. Brandförsvarets förebyggande arbete syftar till att underlätta för den enskilde att ta sitt ansvar och därigenom verka för att minska antalet olyckor och dess konsekvenser. Det förebyggande arbetet är främst inriktat på bränder. När olyckor väl inträffar och den enskilde inte själv har förmåga att hantera konsekvenserna hjälper brandförsvaret till med hanteringen av olyckan. Utöver brandförsvaret finns det många organisationer och myndigheter i samhället som verkar för trygghet och säkerhet, såsom sjukvården, hemtjänsten, polisen, väktarbolag, försvarsmakten, svenska kyrkan, frivilliga resursgrupper, andra kommunala förvaltningar med flera. Brandförsvaret är alltså en del av samhällets totala säkerhets- och trygghetsarbete och den totala förmågan att hantera olyckor. Utgångspunkten i allt säkerhets- och trygghetsarbete är den enskildes förmåga.

9.1 Den enskildes förmåga

Den enskilde har enligt lagen om skydd mot olyckor ett eget ansvar för att skydda sitt liv, sin egendom och att inte orsaka olyckor. I första hand är det den enskildes skyldighet att själv vidta och bekosta åtgärder för att förhindra och begränsa olyckor. Först när en olycka inträffat eller när det finns en överhängande fara för en olycka, och den enskilde själv eller genom att anlita någon annan inte kan klara av situationen är det samhällets skyldighet att ingripa. Se även kapitel 3 och 4.1.

Dessa skyldigheter innebär ett antal förväntningar på den enskilde. Den enskilde har:

- Kunskap om att man har ett ansvar för att förebygga och hantera olyckor.

- Kännedom om hur lång tid det tar innan man kan räkna med att hjälp är på plats efter att 112 larmats, och anpassar sitt eget brandskydd utifrån detta.
- Förmåga att rädda och varna de som eventuellt är i fara, larma 112 och i den mån det är möjligt begränsa skadan.
- Fungerande brandvarnare för att kunna upptäcka en brand i tid.
- Släckutrustning för att kunna fördröja en brands utveckling innan brandförsvaret kommer fram.

Brandförsvaret arbetar för att underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter och leva upp till dessa förväntningar.

För att stärka den enskildes förmåga dit brandförsvaret har lång insatstid har brandförsvaret placerat ut materialdepåer på ett antal platser, se även kapitel 9.3.

9.2 Brandförsvarets förmåga till förebyggande arbete

Hela organisationen bidrar på olika sätt till det olycksförebyggande arbetet. Funktionsansvar för den förebyggande verksamheten finns på enheten för samhällsskydd där även specialistkompetens finns samlad i form av ett antal brandingenjörer och brandinspektörer. Medarbetarressursens volym och sammansättning varierar till viss del över tid.

Det olycksförebyggande arbetet syftar främst till att förebygga bränder. Huvudansvaret för samordning av kommunernas arbete med skydd mot olyckor finns kvar i respektive kommun, se även kapitel 5.

Brandförsvarets brandförebyggande verksamhet syftar till att säkerställa ett skäligt brandskydd för den enskilde samt en säker hantering av brandfarlig och explosiv vara i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner. Den brandförebyggande verksamhetens huvudsyfte är att säkerställa skydd för liv och hälsa.

För att åstadkomma detta finns ett flertal olika verktyg; information och rådgivning, extern utbildning, tillsyn enligt LSO och LBE, hanteringstillstånd för brandfarlig och explosiv vara, samverkan samt rengöring (sotning) och brandskyddskontroll av fasta förbränningsanordningar.

9.2.1 Info och rådgivning

Brandförsvaret genomför information och rådgivning riktad till den enskilde. Informations- och rådgivningsarbetet syftar till att underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt LSO och LBE och leva upp till förväntningarna som beskrivs i kapitel 9.1. Information och rådgivning ges bland annat genom:

- Annonsering
- Öppet hus
- Information på hemsida
- Riktade informationsutskick
- Utbildningar
- Särskild informations- och rådgivningstelefon
- I samband med annan verksamhet såsom tillsyn, områdesbesök, utryckningsverksamhet mm
- Riktad information i bostadsområden eller till specifika målgrupper

- Skolinformation
- Deltagande i olika evenemang, mässor mm

9.2.2 Extern utbildning

Brandförsvaret genomför extern utbildning riktad främst till medlemskommunerna, men även till privata företag och enskilda i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner. Syftet med utbildningarna är att öka kunskapen om brandskydd och därigenom underlätta för kommunala förvaltningar och privata företag att bedriva ett fungerande systematiskt brandskyddsarbete.

9.2.3 Tillsyn

Uppsala brandförsvaret är tillsynsmyndighet enligt LSO och LBE i Tierp, Uppsala och Östhammar kommuner. Tillsynerna syftar till att granska att fastighetsägare, nyttjanderättshavare och tillståndshavare uppfyller de krav som följer av aktuell lag och dess föreskrifter.

Tillsyn kan genomföras på alla *byggnader eller andra anläggningar* i medlemskommunerna och där brandfarlig eller explosiv vara hanteras. Tillsyn genomförs främst där risken för personskador i händelse av brand bedöms som störst. Tillsyn är brandförsvarets skarpaste verktyg och ska riktas där det gör mest nytta och ger störst effekt. Den regelbundna tillsynsverksamheten planeras utifrån tidsfrister. Utöver detta genomförs även tematillsyner på för året utvalda prioriterade verksamheter. Då särskilt behov uppkommer genomförs även händelsebaserade tillsyner. Planering av tillsynsverksamheten sker årligen i brandförsvarets tillsynsplan.

Tillsyn kan leda till att beslut meddelas om att åtgärder ska genomföras för att höja nivån på brandskyddet.

Delegation att utföra tillsyn enligt LSO och LBE ges enligt gällande delegationsordning efter en bedömning att nödvändig kompetens innehas.

9.2.4 Tillstånd brandfarlig och explosiv vara

Uppsala brandförsvaret är tillståndsmyndighet enligt Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor. Vid tillståndsansökan genomförs en granskning i syfte att säkerställa att de krav som ställs i lagen och dess föreskrifter uppfylls.

9.2.5 Samverkan

Brandförsvaret arbetar för att Tierps, Uppsala och Östhammars kommuner ska vara säkra och trygga kommuner, genom samarbete och samverkan med ett flertal förvaltningar, organisationer och myndigheter både lokalt, regionalt och nationellt. Brandförsvaret ska arbeta på ett likvärdigt sätt mot de tre kommunerna i den gemensamma nämnden, med vissa variationer utifrån den lokala riskbilden. Samverkan sker i ett flertal olika forum, exempelvis kontinuerliga möten med andra förvaltningar, deltagande i konferenser, informationsmöten med företag samt dialog med medborgare.

Brandförsvaret är remissinstans till flera olika förvaltningar och organisationer, främst:

- Plan- och byggnadsnämnderna gällande plan- och byggprocess
- Tillståndsenheterna gällande serveringstillstånd

- Polismyndigheten gällande publika evenemang och danstillstånd

9.2.6 Sotning och brandskyddskontroll

Uppsala brandförsvaret ansvarar för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll av fasta förbränningsanordningar i Tierps, Uppsala och Östhammars kommun. På uppdrag av räddningsnämnden utförs rengöring och brandskyddskontroll i Tierps, Uppsala och Östhammars kommuner av entreprenörer som räddningsnämnden tecknat avtal med. Respektive skorstensfejarmästare ansvarar, via delegation av räddningsnämnden, för att uppdatera och underhålla brandförsvarets förteckning över objekt för rengöring och brandskyddskontroll. Frister för brandskyddskontroll och kompetens att utföra denna har beslutats och meddelats av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Frister för rengöring beslutas av räddningsnämnden och respektive kommunfullmäktige. Uppsala brandförsvaret möjliggör för den enskilde att rengöra sin förbränningsanordning. Dispens för rengöring av egen anordning i den egna fastigheten lämnas efter att brandskyddskontroll utförts och en särskild ansökan upprättats och godkänts av brandförsvaret.

9.3 Brandförsvarets förmåga att genomföra räddningsinsatser

Då den enskilde drabbas av en olycka som denne inte kan hantera på egen hand har Uppsala brandförsvaret beredskap och förmåga att hjälpa den enskilde med denna hantering. Uppsala brandförsvaret är organiserat för att hantera de risker som redovisats i riskanalysen, se kapitel 7. Brandförsvaret är inte dimensionerat för att på egen hand kunna hantera allt som kan inträffa. Många större eller komplicerade händelser kräver samverkan med andra räddningstjänster, organisationer och myndigheter för att helt kunna hanteras.

Brandförsvarets räddningsstyrkor utgår från 17 brandstationer. Ledningsresurserna utgår från Fyrislund och Östhammar. Räddningsstyrkornas placering och beredskapsform redovisas i figur 9.3.1.

Figur 9.3.1. Uppsala brandförsvars verksamhetsställen, våren 2019. Blå färg visar heltidsstationer, rött RiB-stationer, svart/vitt räddningsvårn och grönt materialdepåer.

På heltidsstationerna finns medarbetare som är beredda att inom 90 sekunder från att larmet går rycka ut till en olycksplats, denna tid kallas anspänningstid. Vid RiB-stationerna finns Räddningspersonal i Beredskap (förkortas RiB). Räddningspersonalen har beredskap för att normalt inom sex minuter infinna sig på stationen och rycka ut till en olycksplats. Stationernas bemanning och utrustning varierar med den lokala riskbilden.

Vid räddningsvårnen finns frivilliga medarbetare som, om de har möjlighet när en olycka inträffar, kan förhindra eller fördröja brandspridning i väntan på ankommande räddningsstyrkor och i begränsad omfattning hantera vissa andra nödlägen.

Den operativa förmågan kan delas in i *snabbhet*, *insatskapacitet* och *uthållighet*. Snabbheten är tiden till dess att en första enhet är på skadeplatsen och kan påbörja skadebegränsande åtgärder. Insatskapaciteten är vilken förmåga som olika styrkor har att hantera en olycka. Uthållighet är hur länge brandförsvaret kan genomföra en eller flera samtidiga insatser. De olika ingående

komponenterna kan varieras. Det är därför inte lämpligt att i detalj låsa fast alltför detaljerade beskrivningar av insatsförmågan i ett flerårigt, politiskt styrdokument.

För att stärka den enskildes förmåga på platser dit brandförsvaret har lång insatstid har brandförsvaret ingått avtal med ett antal lokala föreningar. Avtalen innebär att brandförsvaret placerar ut materialdepåer med brandsläckningsutrustning som föreningarna och frivilliga kan använda i väntan på att räddningstjänst anländer vid en brand eller annan olycka.

Under handlingsperioden planeras förstärkningar av heltidsstyrkorna i Uppsala samt inom RiB.

9.3.1 Snabbhet

Av figur 9.3.1.1 framgår efter vilken tid som en första enhet är på plats och skadeavhjälpande åtgärder påbörjas i olika delar av Uppsala brandförsvars geografiska område. Tiderna avser endast Uppsala brandförsvars egna enheter. På RiB-stationerna är det tiden till dess att en FiP-enhet är framme. Samtliga av brandförsvarets RiB-stationer har FiP (första insatsperson). Det är en person ur RiB-styrkan som alltid har med sig ett eget utryckningsfordon och som åker direkt till olycksplatsen utan att passera brandstationen. Syftet med detta är att minska tiden till dess att en första räddningsenhet är på plats och kan påbörja skadebegränsande åtgärder.

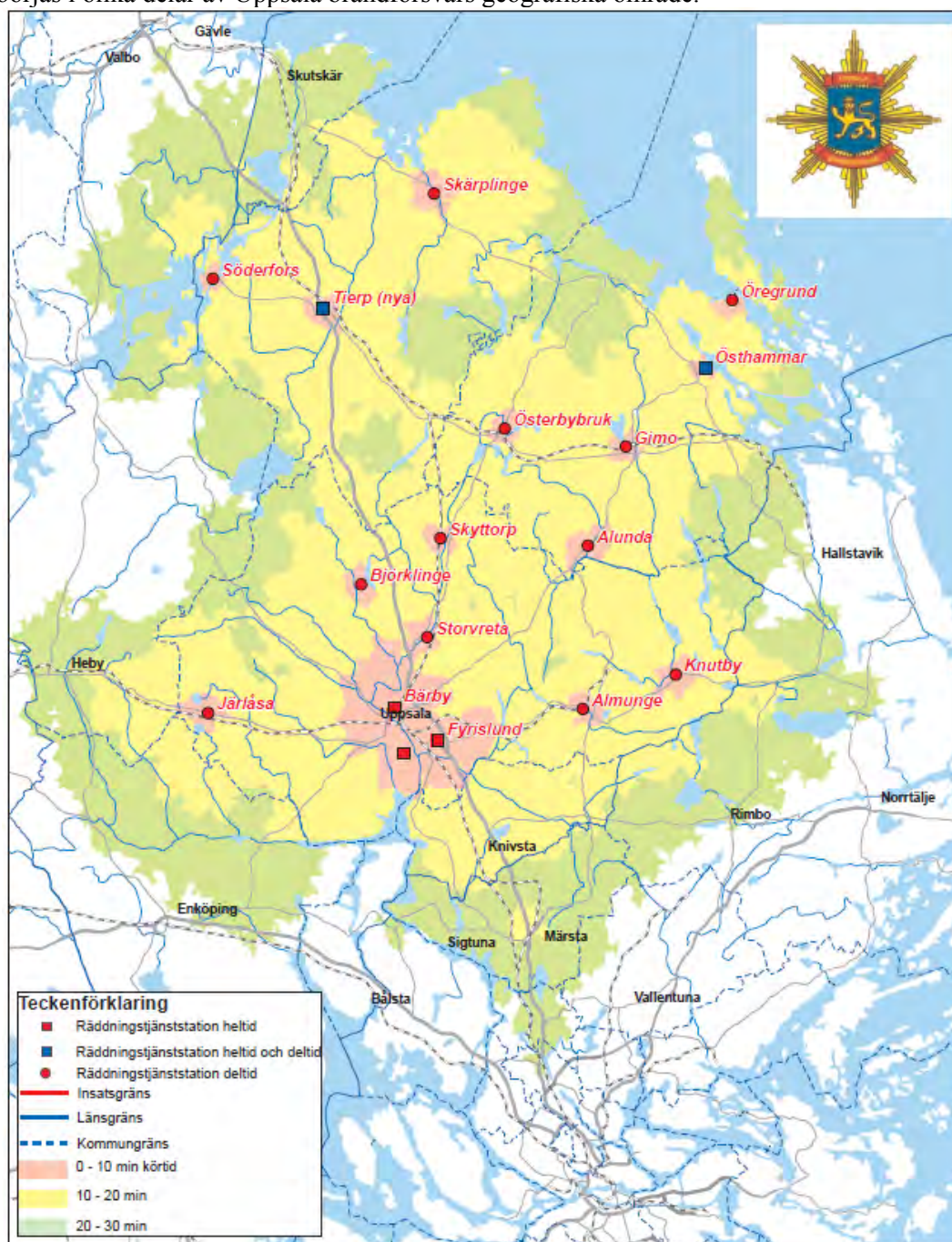

Figur 9.3.1.1. Insatstider i Uppsala brandförsvars geografiska område med dagens organisation. Figuren visar tiden till dess att *första enhet* är framme på plats och skadeavhjälpanande åtgärder påbörjas. För RiB-stationerna avser detta FiP-enheter. I kartan är utgångspunkten för alla enheter respektive brandstation. För RiB-stationerna är zonerna ungefärliga då inte FiP-enheterna normalt sett utgår från brandstationen utan från den plats personen som bemannar enheten har beredskap för stunden befinner sig.

89,82 % av medlemskommunernas befolkning nås av en första enhet inom 10 minuter, 99,85 % inom 20 minuter och 99,98 % inom 30 minuter.

Figur 9.3.1.2 visar tiden till dess att en hel styrka är på plats och skadeavhjälpande åtgärder påbörjas i olika delar av Uppsala brandförsvars geografiska område.

Figur 9.3.1.2. Insatstider i Uppsala brandförsvars geografiska område med dagens organisation. Figuren visar tiderna till dess att hela styrkor är framme på plats och skadeavhjälpande åtgärder påbörjas.

79,9 % av medlemskommunernas invånare nås av en hel styrka inom 10 minuter, 98,9 % inom 20 minuter och 99,92 % inom 30 minuter.

Många händelser kräver fler än en styrka för att helt kunna hanteras. Tabell 9.3.1 visar ungefärliga tider till dess att en respektive två förstärkande styrkor är på plats i respektive stations insatsområde.

Tabell 9.3.1. Ungefärliga tider till förstärkning. Tiderna är anspänningstiden för förstärkande styrka och ungefärlig körtid mellan brandstationerna.

Station	Tid till förstärkning	
	En styrka till	Två styrkor till
1100 Fyrislund (heltid)	10 min	12 min
1200 Rosendal (heltid)	10 min	16 min
1300 Bärby (heltid)	12 min	15 min
1400 Skyttorp (RiB)	19 min	24 min
1500 Knutby (RiB)	28 min	35 min ¹
1600 Almunge (RiB)	21 min	22 min
1700 Stolvreta (RiB)	15 min	19 min
1800 Järlåsa (RiB)	22 min ¹	25 min
1900 Björklinge (RiB)	21 min	25 min
4000 Östhammar (heltid och RiB)	23 min	23 min
4100 Öregrund (RiB)	19 - 23 min ²	36 min
4200 Österbybruk (RiB)	23 min	24 min
4300 Alunda (RiB)	20 min	32 min
4400 Gimo (RiB)	20 min	19 - 23 min ²
4600 Gräsö (räddningsvärn)	32 min	42 min
4700 Vässarö (räddningsvärn) ⁴	*	*
5000 Tierp (heltid och RiB)	21 min	26 min
5400 Söderfors (RiB)	21 min	27 min ¹
5500 Skärplinge (RiB)	26 min	27 min ¹
5700 Hjälmmunge (räddningsvärn)	23 min	42 min
SSRS Ekoln (räddningsvärn, avtal med SSRS ³)	13 min	18 min
SSRS Öregrund (räddningsvärn, avtal med SSRS ³)	10 min	19 - 23 min ²

¹Styrka från angränsande räddningstjänst

²Längre tid kvällar och helger då förstärkande styrka är Östhammar som endast har heltid under dagtid vardagar

³Sjöräddningssällskapet

⁴Öppet på under sommarhalvåret

*Förstärkning kräver båttransport

9.3.2 Insatskapacitet

Utifrån riskanalysen, se kapitel 7.1, konstateras ett antal vanliga händelser som brandförsvaret hanterar vardagligen, dessa händelser kan sammanfattas i ett antal typhändelser, se tabell 9.3.2.

Bedömningarna är vad den egna styrkan klarar av på egen hand, i normalfallet, innan eventuell förstärkande styrka eller högre befäl är på plats. Bedömningarna är gjorda utifrån vilken dignitet som larmen har i de flesta fall för respektive station. Olika stationer har olika dignitet på larmen och olika förutsättningar att hantera dem beroende på riskbild, bemanning, utbildning, övning och material.

För att *helt hantera* flera av typhändelserna krävs förstärkningar av fler styrkor, antingen egna styrkor eller genom samverkan. Antalet styrkor och befäl som larmas till en händelse regleras i brandförsvarets larmplaner, se kapitel 9.3.7. Larmplanerna är dynamiska och utformade så att tillräckliga resurser larmas för att i normalfallet kunna hantera aktuell händelse.

Sammanställningen av dessa bedömningar visar att brandförsvaret har en *initial* operativ förmåga enligt tabell 9.3.2.

Tabell 9.3.2. Samlad bedömning av brandförsvarets nuvarande *initiala* operativa förmåga. Förmågan att hantera en typhändelse delas in i antingen *fördröja skadeutvecklingen, begränsa skadeutvecklingen* eller *styrkan kan hantera händelsen helt själv*. Typhändelserna är ett urval av vanliga händelser som brandförsvaret hanterar. Typhändelserna är valda utifrån riskanalysen för att få en så stor spridning som möjligt.

Typhändelse	Heltid i Uppsala	Heltid i Tierp och Östhammar	RiB
<i>Brand i byggnad- Villa</i>	Begränsa	Begränsa	Begränsa
<i>Brand i byggnad- Flerbostadshus, lägenhet</i>	Hanterar helt själva	Begränsa	Begränsa
<i>Brand i byggnad - Flerbostadshus, källare</i>	Begränsa	Begränsa	Begränsa
<i>Brand i byggnad - industri, handel, vård</i>	Fördröja	Fördröja	Fördröja
<i>Brand i byggnad - höghus över 10 våningar</i>	Fördröja	Fördröja	Fördröja
<i>Brand i undermarksanläggning</i>	Fördröja	Fördröja	Fördröja
<i>Brand ej byggnad - Fordon</i>	Hanterar helt själva	Hanterar helt själva	Hanterar helt själva
<i>Brand ej byggnad - Markbrand</i>	Hanterar helt själva	Hanterar helt själva	Hanterar helt själva
<i>Automatlarm</i>	Hanterar helt själva	Hanterar helt själva	Hanterar helt själva
<i>Trafikolycka - Singel</i>	Hanterar helt själva	Hanterar helt själva	Hanterar helt själva
<i>Trafikolycka - flera fordon</i>	Begränsa	Begränsa	Begränsa
<i>Trafikolycka - tung räddning, järnväg</i>	Fördröja	Fördröja	Fördröja
<i>Utsläpp farligt ämne - farligt gods</i>	Begränsa	Begränsa	Fördröja
<i>Drunkning</i>	Hanterar helt själva	Hanterar helt själva	Hanterar helt själva
<i>IVPA</i>	Hanterar helt själva	Hanterar helt själva	Hanterar helt själva

Det finns skillnader i förmågan som inte framgår av tabell 9.3.2. Inom Uppsala brandförsvaret finns olika styrkestorlekar inom RiB. En större styrka har större uthållighet och kapacitet att hantera en typhändelse än som framgår av tabell 9.3.2.

Riskanalysen visar att det även kan inträffa större mer komplicerade händelser, se kapitel 7.2. Vid sådana händelser har alla styrkor enbart förmåga att på egen hand fördröja skadeutvecklingen. För att hantera dessa händelser helt krävs förstärkningar av ytterligare resurser.

Brandförsvaret har i normalfallet egen förmåga till operativ ledning att hantera typhändelserna i tabell 9.3.2. Brandförsvaret har förmåga att leda och hantera flera samtidigt räddningsinsatser. Större mer komplicerade händelser eller flera samtidigt större händelser, se kapitel 7.2, kräver ytterligare stöd till den operativa ledningen, antingen genom samverkan med andra organisationer eller andra räddningstjänster eller tillfälliga förändringar i den egna organisationen, se även kapitel 9.3.4.

Medarbetarnas kompetens beskrivs utförligt i brandförsvarets dokument *Operativ förmåga* som finns framtagen för respektive brandstation.

Specialresurser

Brandförsvaret har tillgång till specialresurser, såväl egna som externa via samverkansavtal.

Uppsala brandförsvaret har egna specialresurser enligt följande:

- Kemresurs
- Rötskydd
- Skogsbrandsresurs
- Oljeskyddsresurs
- Resurs för tung räddning
- Resurs för vertikal räddning
- Terränggående fordon
- Höjdfordon
- Båtresurser
- Tankbilar
- Översvämningsskydd

Genom samverkansavtal har Uppsala brandförsvaret även tillgång till externa resurser:

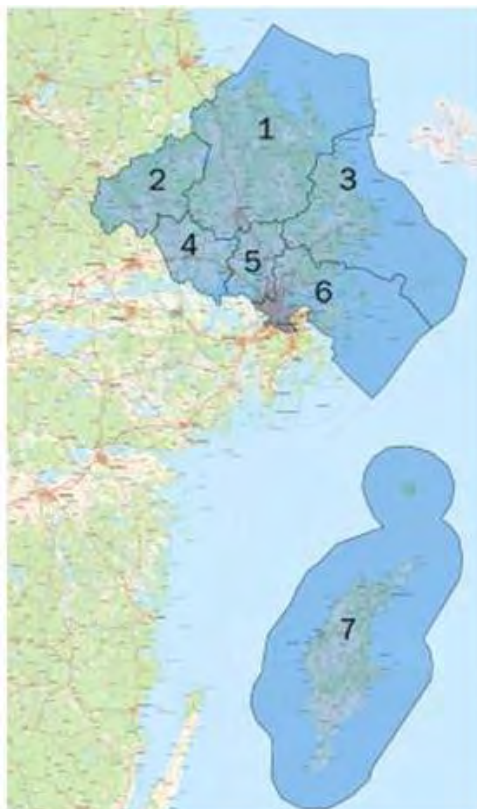
- Kemresurser, regionala såväl som nationella
- Skogsbrandsresurser, regionala såväl som nationella
- Oljeskyddsresurser, regionala såväl som nationella
- Översvämningsskydd, regionala såväl som nationella
- Vattendykare
- Helikoptrar för skogsbrandbekämpning, genom MSB

9.3.3 Uthållighet

Brandförsvaret har förmåga att i normalfallet, under en begränsad tid, hantera flera samtidigt händelser enligt tabell 9.2.2. Vid utdragna större händelser eller flera samtidigt större händelser behövs stöd från andra räddningstjänster, tillfälliga förändringar i beredskap eller prioritering av brandförsvarets verksamhet, se även kapitel 9.3.4.

9.3.4 Förmåga att genomföra omfattande räddningsinsatser

Brandförsvarets förmåga att genomföra omfattande räddningsinsatser bygger på samarbetet inom SSRC-regionen, se figur 9.3.4.1. Genom detta regionala samarbete säkerställs att en sådan förmåga finns genom att snabb tillgång finns till omfattande räddningsstyrkor och ledningsresurser utöver de som brandförsvaret själv disponerar. Genom samarbetet har brandförsvaret tillgång till en systemledning som kan byggas ut för att även kunna bedriva inre ledning av en omfattande räddningsinsats.

Figur 9.3.4.1. Kartan visar SSRC-regionen med tillhörande räddningstjänstorganisationer som ingår. 1 – Uppsala brandförsvaret, 2 – Räddningstjänsten Sala-Heby, 3 – Räddningstjänsten Norrtälje, 4 – Räddningstjänsten Enköping – Håbo, 5 – Brandkåren Attunda, 6 – Storstockholms brandförsvaret och 7 – Räddningstjänsten Gotland.

Samarbetet innebär även att arbetsmetodik vid räddningsinsats likriktas vilket underlättar vid omfattande räddningsinsatser och ökar förmågan att ta emot och effektivt använda externa räddningstjänstresurser. Inom regionen finns en gemensam doktrin gällande räddningsledning. Förmågan att ta emot och effektivt använda andra externa resurser, exempelvis frivilliga, Försvarsmakten och andra myndigheter kommer att utvecklas under handlingsperioden.

Brandförsvaret har en lokal krishanteringsförmåga för att kunna stödja det operativa systemet i händelse av omfattande räddningsinsatser.

Se även kapitel 9.3.3, 9.3.5 och 9.3.6.

9.3.5 Samverkan

Samverkansavtal är tecknade med flera organisationer. Syftet med samverkansavtalen är att stärka brandförsvarets förmåga, minska tiderna till dess att den enskilde kan få hjälp och minimera skadorna till följd av en olycka. Uppsala brandförsvaret har våren 2019 samverkansavtal upprättade med följande organisationer:

- Räddningstjänsten Enköping-Håbo
- Räddningstjänsten Sala-Heby
- Brandkåren Attunda
- Räddningstjänsten Norrtälje
- Storstockholms brandförsvaret
- Södertörns Brandförsvarsförbund
- Räddningstjänsten Gotland
- Gästrike räddningstjänstförbund
- Sjöräddningssällskapet (SSRS)
- Försäkringsbranschens restvärdesräddning AB
- Region Uppsala

Samverkansavtal nytecknas och uppdateras löpande då behov finns.

Samverkan sker även med andra kommunala förvaltningar, myndigheter och organisationer i samband med räddningsinsatser.

9.3.6 Ledning av insatser

Brandförsvarets ledningsorganisation för operativ verksamhet fördelas i funktionerna *systemledning* och *insatsledning*. Med systemledning avses normativ och strategisk ledning av hela utryckningsverksamheten. Med insatsledning avses ledning och samordning av enskild räddningsinsats.

Funktionen Räddningschef i beredskap ansvarar på uppdrag av brandchefen för systemledning. Till sin hjälp har räddningschef i beredskap en operativ chef och ett antal ledningsoperatörer. Den operativa chefen leder och samordnar organisationens resurser inom tilldelad ram.

I varje räddningsstyrka finns ett befäl med kompetens för insatsledning av begränsade insatser. Vid olyckor som kräver flera insatta styrkor finns särskilda ledningsresurser för att hantera ett större behov av ledning och samordning. Vid omfattande insatser kan stab upprättas som stöd för ledningsarbetet.

Brandchefen är räddningschef och har behörighet att utse räddningsledare. Delegation som räddningsledare utges enligt gällande delegationsordning efter en bedömning att nödvändig kompetens innehas.

9.3.7 Alarmering och kommunikation

Uppsala Brandförsvaret har avtal med SOS Alarm AB och Storstockholms räddningscentral (SSRC) angående alarmering av brandförsvarets styrkor. När 112-samtal eller automatiskt brandlarm inkommer larmar SSRC styrkor enligt en larmplan som fastställts av brandchefen. Larmplanerna är dynamiska och utformade så att tillräckliga resurser larmas för att i normalfallet kunna hantera aktuell händelse. Den operativa chefen eller ledningsoperatören kan dock anpassa resurserna efter de aktuella förutsättningarna. Utalarmering av brandförsvarets

resurser sker på två av varandra oberoende vägar, IP och Rakel. SOS, SSRC och Räddningscentralen Stockholms län kan larma styrkorna med dessa system.

Vid avbrott eller störningar i telenäten då det inte går att ringa 112 ska allmänheten ges möjlighet att larma brandförsvaret genom att bege sig till någon av brandstationerna eller till Stora torget i Uppsala. Från dessa platser ska även övriga räddningsorgan kunna larmas. Information om eventuellt övriga platser meddelas som ”Viktigt meddelande till allmänheten”, vilket beskrivs i kapitel 9.3.9. Erfarenheten har visat att samverkan med polismyndigheten och andra aktörer som taxibolag, väktare m.m. kan bli mycket viktig vid ett omfattande teleavbrott.

Systemet Rakel används i huvudsak för kommunikation. Systemet ger möjlighet till god samverkan med andra myndigheter och organisationer, t.ex. polis, ambulans, sjöräddning och kustbevakning.

9.3.8 Förmåga vid höjd beredskap

Den kommunala organisationen för räddningstjänst utgör en viktig del av totalförsvaret. Totalförsvaret regleras i Lag (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap. Totalförsvaret består av militär verksamhet (militärt försvar) och civil verksamhet (civilt försvar). Det civila försvaret handlar om att värna civilbefolkningen, säkerställa viktiga samhällsfunktioner och bidra till Forsvarsmaktens förmåga. Räddningstjänst under höjd beredskap (RUHB) ingår i det civila försvaret.

Räddningstjänst under höjd beredskap beskrivs i LSO 8 kap. För att skydda och rädda människor och egendom vid höjd beredskap ska brandförsvaret enligt LSO 8 kap 2§ utöver sina normala uppgifter ansvara för:

- upptäckande, utmärkning och röjning av farliga områden,
- indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot nukleära och kemiska vapen,
- kompletterande åtgärder som är nödvändiga för att denna verksamhet ska kunna fullgöras, samt
- delta i åtgärder för första hjälp och transport av skadade samt för befolkningsskydd.

Lagen klargör att i övrigt ska samma regler och förhållanden gälla som vid utförande av kommunal räddningstjänst. Dessutom beskrivs att under höjd beredskap kan personal inom kommunens organisation för räddningstjänst tas i anspråk för uppgifter som inte berör den egna kommunen.

Organisationen vid höjd beredskap bygger på den fredstida organisationen och dess ansvarsområden. Förmågan till räddningstjänst under höjd beredskap behöver utvecklas, och i det arbetet blir planeringsinriktningar från centrala myndigheter viktiga.

9.3.9 Varning och information till allmänheten

I händelse av allvarliga olyckor ska de som bor eller vistas i kommunen kunna varnas och informeras. Brandförsvaret kan via radio, TV och sms sända ”Viktigt meddelande till allmänheten”, VMA. Det finns två nivåer på meddelanden: *varning* och *information*.

Varningsmeddelande sänds genast när det är omedelbar risk för skada på liv, hälsa, egendom eller i miljön. Varningsmeddelandet kan, om räddningsledaren så beslutar, föregås av signalen ”Viktigt meddelande” som sänds med ljudgivare (tyfoner) i flera tätorter och även via sms.

Informationsmeddelande sänds utan krav på omedelbarhet, och föregås inte av ”Viktigt meddelande”-signalen.

Vid behov startas ”Viktigt meddelande”-signalen från räddningscentralen på order av räddningschef i beredskap eller räddningsledare. Förteckning över ljudgivare finns på SSRC.

De radio- och TV-företag som är aktörer i VMA-systemet är Sveriges Radios FM-kanaler, Sveriges Television, Sveriges Utbildningsradio, TV4, Kanal 5 samt Kanal 9.

9.3.10 Dimensionering av byggnadstekniskt brandskydd utifrån brandförsvarets insatsförmåga

Inom Uppsala tätort finns möjlighet till nödutrymning via höjdfordon, och i flera tätorter kan nödutrymning med brandförsvarets bärbara stegar ske från fönster eller balkonger. Vid dimensionering av byggnadstekniskt brandskydd där brandförsvarets förmåga är en förutsättning hänvisas till brandförsvarets anvisningar i särskilt dokument (*Information om brandförsvarets insatsförmåga*) på www.uppsalabrandforsvar.se.

9.3.11 Undersöka och lära av inträffade olyckor

Enligt LSO ska kommunen efter avslutad räddningsinsats undersöka olycksorsak, olycksförlopp och hur räddningsinsatsen genomförts. Undersökningen ska göras i skäligen omfattning. Bestämmelsen finns i 3 kap 10 §.

Varje insats dokumenteras i en händelserapport enligt en nationell mall. Den som varit räddningsledare vid insatsen rapporterar sin bedömning av orsaker till olyckan, olycksförloppet, faktorer som påverkat skadeutvecklingen samt hur insatsen genomfördes. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, tar del av samtliga händelserapporter.

Finns oklarheter i orsak, förlopp eller hur insatsen genomfördes kan en fördjupad olycksundersökning genomföras. Kriterierna för en fördjupad olycksundersökning är att man kan förvänta sig att det finns något att lära av undersökningen, samt att de resurser som undersökningen kräver står i proportion till de erfarenheter man förväntas göra. Beroende på olycka och insats kan fokus på olycksorsak, olycksförlopp och räddningsinsatsen variera.

På begäran av Polisen eller Åklagarmyndigheten upprättar brandförsvaret sakkunnigutlåtanden beträffande brand- och rökspridning. Brandförsvaret deltar vid behov i Polisens tekniska undersökningar av brandplatser, dels för eget lärande men också för att bistå Polisen med kunskap om brandförlopp och brandspridning.

När en insats varit ovanligt omfattande, eller när det kan misstänkas att allvarliga misstag begåtts under insatsen anlitas annan räddningstjänst eller myndighet för att genomföra undersökningen.

Genom att studera händelserapporterna och genomföra fördjupade olycksundersökningar skapas underlag för att minska antalet olyckor och minska konsekvenserna av de olyckor som inträffar. Samverkan med och erfarenhetsåterföring till berörda verksamheter är mycket viktigt. Exempel på sådana verksamheter är kommunala kontor och förvaltningar, fastighetsägare, företag, Trafikverket, Polisen och andra myndigheter. Detta är ett område som kan utvecklas, inte minst inom kommunerna. Brandförsvaret verkar för att utvecklingen av lärande från inträffande olyckor ska leda till att fler drar nytta av brandförsvarets lärdomar.

9.3.12 Stöd under och efter en olycka

Vid en olycka har brandförsvaret möjlighet att tillkalla krisstöd till den drabbade, exempelvis i form av POSOM (Psykiskt- och socialt omhändertagande). Efter en olycka där behov bedöms finnas stödjer brandförsvaret de som drabbats bland annat genom återbesök.

Vid en större olycka har brandförsvaret möjlighet att nå ut med information till allmänheten (pressmeddelande, sociala medier mm) genom kommunernas egna kommunikatörer. Se även 9.3.9 Varning och information till allmänheten.

10 KOMMUNERNAS INRIKTNINGSMÅL FRÅN 2020

Utifrån den riskbild som presenterats, de nationella målen om ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor och om effektiva räddningsinsatser, förslaget om ett nytt nationellt mål för den förebyggande verksamheten samt den politiska viljan som uttryckts i räddningsnämndens arbete har fem mål formulerats för verksamheten från 2020.

MSB anger i sin vägledning för kommunala handlingsprogram att mål kan delas upp i säkerhetsmål och prestationsmål. Här följs inte den modellen. Målen nedan är att betrakta som inriktningsmål. Dessa kommer i den årliga verksamhetsplanen att knytas till olika indikatorer för att underlätta uppföljning. Flera indikatorer som har följts upp under tidigare programperiod kommer att kunna återanvändas, då kontinuitet i mätningar ger större träffsäkerhet i analyserna över tid.

Målen riktar sig mot alla som bor, verkar och vistas i kommunerna, oavsett andra omständigheter. För de som har svårare att ta sitt eget ansvar måste brandförsvaret alltid vara redo att göra mer.

10.1 Mål 1 – Den enskilde har förmåga och vilja att ta ansvar för sitt brandskydd

För att minska antalet bränder i bostäder och konsekvenserna av dessa är den enskildes kunskap och förmåga central. Brandförsvaret ska arbeta aktivt för att underlätta och hjälpa den enskilde med sitt eget brandskydd. Nya metoder och vägar för att nå ut till enskilda ska prövas.

10.2 Mål 2 – Riskgrupper har ett bra brandskydd

Personer i riskgrupper har större risk att skadas allvarligt eller omkomma i bränder. För att öka dessa gruppers brandskydd behöver de förebyggande åtgärderna vara anpassade till riskgrupperna. Samarbete mellan brandförsvaret och andra organisationer och inom kommunerna är viktigt för att uppnå detta.

10.3 Mål 3 – Samhället byggs hållbart avseende brandskydd och riskhänsyn

Riskanalysen visar på en snabb och omfattande nybyggnation i kommunerna. Det leder till en riskbild som förändras. Brandförsvaret ska aktivt arbeta för att samhället byggs hållbart avseende brandskydd och riskhänsyn.

10.4 Mål 4 – Räddningstjänsten har stark förebyggande och operativ förmåga med kompetens och teknik som är anpassad utifrån riskbilden

Brandförsvaret ska klara av att hantera förändringar i riskbilden och hänga med i den snabba omvärldsutvecklingen, både förebyggande och operativt. För att kunna göra det ska medarbetarnas kompetens, övningsverksamheten, digitaliseringen samt teknik och utrustning ligga i framkant.

10.5 Mål 5 – Räddningstjänsten har en god förmåga att verka vid kriser, höjd beredskap och krig

Riskbilden påvisar behov av utveckling inom området krisberedskap och civilt försvar för brandförsvaret. Förmågan behöver stärkas betydligt inom dessa områden. Ytterligare inriktningar och anvisningar från staten blir viktiga.

10.6 Måluppföljning

Inriktningsmålen återfinns i den årliga verksamhetsplanen och kopplas där till olika indikatorer. Indikatorernas utveckling och måluppfyllnaden kan följas i brandförsvarets delårs- och helårsredovisning.

11 KOMPLETTERANDE STYRDOKUMENT

Till handlingsprogrammet hör ett antal kompletterande styrdokument som hänvisats till i texten. Dokumenten kan begäras ut, sekretessprövning kommer att göras i varje enskilt fall.

- Verksamhetsplan och budget
- Tillsynsplan
- Operativ förmåga
- Delegations- och arbetsordning för räddningsnämnden

UPPSALA BRANDFÖRSVAR. I SAMHÄLLETS TJÄNST SEDAN 1892

RISKANALYS

Underlag för handlingsprogram från 2020

SAMMANFATTNING

Risakanalysen är ett underlag för långsiktiga, politiska beslut. Syftet är att ge en bild av huvuddragen kring riskerna i Uppsala brandförsvares verksamhetsområde. Analysen bygger på statistik och bedömningar, vilka båda kan vara behäftade med fel och brister. Alltför långtgående eller detaljerade slutsatser ska undvikas.

Risakanalysen är i huvudsak uppdelad i två delar; vanligt förekommande olyckor och stora oönskade händelser. Vanligt förekommande olyckor är en analys och sammanställning av statistik för de vanligaste typerna av insatser som brandförsvaret hanterar. Stora oönskade händelser är en kvalitativ bedömning av stora oönskade händelser med stora konsekvenser. Händelserna inträffar så pass sällan att tillförlitlig statistik saknas.

Tierps och Östhammars kommuner sticker ut negativt i kategorin *brand i byggnad*. I en jämförelse med liknande kommuner i landet (*pendlingskommun nära större stad* för Tierp och *lågpendlingskommun nära större stad* för Östhammar) ligger båda kommuner högt. Utvecklingen i Tierp och Östhammar bör hållas under uppsikt.

Uppsala kommun har haft ca 1600 - 1700 insatser årligen. I Östhammar minskade antalet insatser under flera år och har nu stabiliserats runt 230 insatser årligen. Tierp har ca 260 insatser per år, denna siffra är relativt konstant med endast mindre variationer. Totalt hanterar Uppsala brandförsvaret ca 2200 insatser per år, 2017 hanterades 2276 insatser.

Trafikolyckorna har ökat i antal de senaste åren, särskilt i Tierps och Uppsala kommuner. Däremot har antalet omkomna och framför allt skadade i trafikolyckor sjunkit de senaste åren.

En bedömning av kommuninvånarnas nivå på skyddet har gjorts utifrån kontroll av brandvarnare i samband med brandskyddskontroll. Vid 85 – 89 % av kontrollerna finns fungerande brandvarnare i bostaden. I undersökningen *Trygghet och säkerhet* uppger en högre andel att de har fungerande brandvarnare i sin bostad.

Brandförsvaret står inför ett antal utmaningar, vilka beskrivs närmare i kapitel 10. Framförallt Uppsala växer snabbt och prognosen kommande decennier är att det kommer fortsätta. Den kraftiga nybyggnationen och förtätningen i kombination med nya byggmetoder och material ställer nya krav på brandförsvarets förmåga. Klimatförändringar förutsätts ge fler extremväder i framtiden, vilket kan innebära såväl häftiga regn och ökad nederbörd med översvämningar som följd som perioder av torka och hetta vilket kan leda till svårsläckta och omfattande skogsbränder.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
1 Inledning.....	5
2 Mål och syfte	5
3 Begreppet risk.....	5
3.1 Vad är en risk eller en olycka?	5
3.2 Riskspektrat inom kommunen.....	6
3.3 Riskprocessen.....	7
3.3.1 Värdering av risk	8
3.3.2 Räddningstjänstens del i riskhanteringssystemet.....	10
3.3.3 Felkällor.....	10
3.3.4 Svårigheten i att jämföra olikheter	10
4 Metod.....	10
5 Avgränsningar.....	11
6 Områdesbeskrivning	12
6.1 Tierps kommun	13
6.1.1 Framtidsutveckling	13
6.2 Uppsala kommun	13
6.2.1 Framtidsutveckling	14
6.3 Östhammars kommun	14
6.3.1 Framtidsutveckling	14
6.4 Trafikutveckling.....	15
6.5 Riskobjekt i området	15
7 Vanligt förekommande olyckor	17
7.1 Övergripande sammanställning av antalet insatser	18
7.2 Brand i byggnad	24
7.2.2 Brand i bostad.....	32
7.2.3 Bränder i vårdanläggningar och sjukhus	38
7.2.4 Bränder i skolor och förskolor.....	38
7.2.5 Brand i restauranger, danslokaler och övriga samlingslokaler	39
7.2.6 Industri.....	40
7.3 Brand ej i byggnad	40
7.4 Trafikolyckor.....	50
7.5 Drunkning	55
7.6 Utsläpp av farligt ämne	55
7.7 IVPA/Sjukvårdslarm	57
7.8 Övrigt	60
7.8.1 Nödställd person.....	60
7.8.2 Översvämning.....	60
7.8.3 Hjälptill polisen	61
7.9 Referenstagning ur Öppna Jämförelser	62
7.9.1 Tierp	62
7.9.2 Uppsala.....	63
7.9.3 Östhammar	63

7.10	Slutsatser	64
8	Kommuninvånarnas nivå på skyddet	68
8.1	Sotningsenkäter	68
8.2	Trygghet och säkerhet	68
8.3	Slutsatser av sotarenkäterna och <i>Trygghet och säkerhet</i>	71
9	Stora oönskade händelser	73
9.1	Bränder med risk för stora personskador eller stora egendomsförluster	73
9.1.1	Brand med omfattande personskador	73
9.1.2	Brand med omfattande egendomsskador	74
9.2	Olycka i kärnteknisk anläggning	74
9.3	Komplicerade utsläpp av farliga ämnen	76
9.4	Omfattande kommunikations- och transportolyckor	77
9.5	Naturrelaterade olyckor	78
9.5.1	Extremt väder	78
9.5.2	Översvämning i samband med höga flöden eller skyfall	78
9.5.3	Omfattande skogsbrand	79
9.5.4	Ras och skred	79
9.5.5	Dammbrott	79
9.6	Störningar i samhällsviktiga funktioner	80
9.7	Medvetet orsakade oönskade händelser	80
9.7.1	Anlagd brand	80
9.7.2	Social oro	81
9.7.3	Terror	81
9.8	Evenemangsrelaterade händelser och händelser i publika lokaler	82
9.9	Olycka i undermarksanläggning	82
9.10	Olycka i svårtillgängligt område	82
9.11	Krig	82
9.12	Flera samtidiga större händelser	83
9.13	Större sjukdomsutbrott	83
9.14	Slutsatser	83
10	Framtidsutmaningar	85
10.1	Befolkningsutveckling	85
10.2	Förtätning av tätorterna	85
10.3	Trafikutveckling	85
10.4	Klimatförändringar och extremt väder	85
10.5	Nya byggmetoder, material och teknik	86
10.6	Ökade skillnader mellan grupper	86
10.7	Rekrytering av personal	86
11	Slutsatser	87

1 INLEDNING

Denna riskanalys avser att beskriva riskbilden för de olyckor som kan leda till räddningsinsats i Tierp, Uppsala och Östhammars kommun. Riskanalysen ska vara ett viktigt underlag för kommunernas handlingsprogram enligt lagen om skydd mot olyckor. Riskanalysen kan också ligga till grund för Uppsala brandförsvares verksamhetsplan.

Sedan den 1 januari 2012 har Uppsala kommuns räddningstjänst, Uppsala brandförvar, och räddningstjänsten för kommunerna Östhammar och Tierp gått samman i en gemensam organisation. Det gemensamma namnet på räddningstjänsten i dessa kommuner är Uppsala brandförvar och organisationen har sitt säte i Uppsala kommun, som är värdkommun. Samarbetet innebär att all personal är anställd av Uppsala kommun som också fastställer övergripande ekonomiska ramar, dock i samråd med övriga kommuner. Handlingsprogrammet och riskanalysen omfattar dessa tre kommuner, och handlingsprogrammet kommer också att fastställas i samtliga tre kommunfullmäktigen.

Enlig *Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO)* ska kommunen ha ett handlingsprogram för den förebyggande verksamheten och för kommunens räddningstjänst. Handlingsprogrammet ska enligt lagen också ange vilka risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser. Riskbilden i regionen är avgörande för hur räddningstjänsten ska dimensioneras eftersom de lokala förhållandena kan skilja sig åt i landet. När riskbilden analyserats måste det avgöras vilka prioriteringar som ska göras utifrån kommunens resurser och medborgarnas behov. Bestämmelserna i lagen syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett, med hänsyn till de lokala förhållandena, tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

2 MÅL OCH SYFTE

Syftet med denna riskanalys är att den ska utgöra ett underlag för Uppsala brandförsvares handlingsprogram när det gäller det förebyggande arbetet och för räddningstjänstverksamheten. Riskerna ska därför identifieras och beskrivas. Målet är att redovisa för vilka olyckor som är vanliga i regionen idag samt vilka risker för större olyckor som finns.

Riskanalysen ska också kunna nyttjas som underlag för verksamhetsplan samt annan verksamhetsplanering.

3 BEGREPPET RISK

3.1 Vad är en risk eller en olycka?

Det finns många definitioner på ordet risk. I folkmun används ofta ordet risk istället för sannolikhet. En vedertagen definition är dock att en risk är ”en sammanvägning av sannolikheten för en oönskad händelse och de konsekvenser den kan ge upphov till”. En risk kan betraktas som stor trots att den inte händer så ofta. Sannolikheten för ett omfattande kärnkraftshaverier är mycket, mycket liten, men det är en risk som måste hanteras eftersom konsekvenserna kan bli extremt omfattande.

Med olyckshändelser avses enligt propositionen¹ till LSO plötsligt inträffade händelser som har medfört eller kan befaras medföra skada. Dit räknas händelser som beror på företeelser i naturen eller som inträffar utan människors handlande. Som olyckshändelser räknas också händelser som beror på människors handlande eller underlåtenhet att handla. Detta gäller oberoende om handlingen eller underlåtenheten är uppsåtlig eller ej.

Verklig risk är inte samma sak som upplevd risk. Händelser som sker nära i tiden, som är lätta att föreställa sig och/eller har drastiska konsekvenser brukar för individen bedömas som mer frekventa än de verkligen är². Dock brukar människor oftast bedöma att risken är mindre för dem personligen än för ”alla andra”. Detta gäller speciellt om man känner att man har egenkontroll, som exempelvis vid bilkörning, men denna tendens gäller även i viss mån fast man inte kan påverka risken, som till exempel vid sjukdom. Risker upplevs däremot som större när riskkällan upplevs som okänd, har katastrofpotential eller är svår att kontrollera.

3.2 Riskspektrat inom kommunen

Denna riskanalys ligger till grund för kommunens handlingsprogram enligt LSO. De risker som lagen behandlar är de som handlar om risk för liv och hälsa, egendom och miljö. I kommunen är spannet av olyckor stort, från små vardagliga olyckor och skador till större oönskade händelser och katastrofer, se figur 3.2.1.

Vardagsolyckor kan exempelvis vara fallolyckor, bilolyckor, skärskador och spisbränder³. Det är händelser som inträffar ofta och drabbar enskilda individer och deras närmaste. För den enskilde individen kan detta innebära oerhörda konsekvenser, men för samhället i stort är konsekvenserna inte så stora. För dessa olyckor finns mycket statistik samlad i olika databaser.

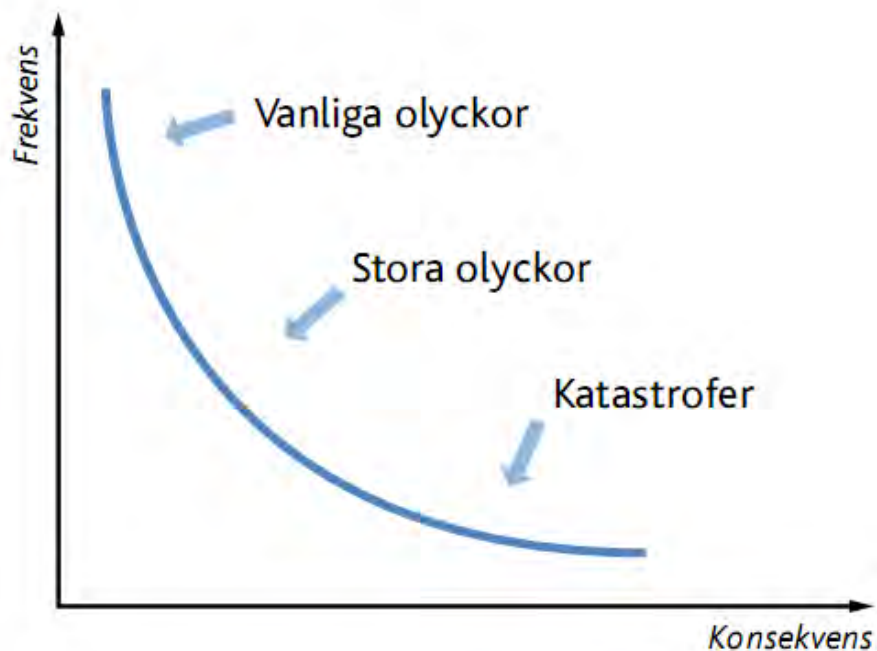
Med stora olyckor menas exempelvis större bränder i offentliga byggnader, flyg- och järnvägsolyckor. Dessa inträffar inte särskilt ofta, men konsekvenserna för samhället är desto större. Då dessa olyckor inträffar sällan saknas statistiskt underlag att analysera.

---

¹ Regeringens proposition 2002/03:119, Reformerad räddningstjänstlagstiftning

² Vägledning för kommunala handlingsprogram, MSB, 2011

³ Vägledning kommunala handlingsprogram

Figur 3.2.1. Källa: *Systematiskt Säkerhetsarbete – att arbeta med kommunala handlingsprogram*⁴

Katastrofer, kriser och extraordinära händelser kan vara exempelvis kärnkraftsolyckor, terrordåd eller större naturolyckor. Dessa händelser berör många människor eller förstör stora materiella värden och gör stor negativ påverkan på samhället. Sannolikheten för att dessa händelser ska inträffa är låg, men konsekvenserna av dessa händelser kan däremot vara mycket stora.

För större oönskade händelser finns i Sverige begreppet extraordinär händelse. Enligt *Lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser...*⁵ avses med en extraordinär händelse en händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller ett landsting. En extraordinär händelse behöver följaktligen inte betyda att människor har skadats. Till extraordinära händelser räknas exempelvis extrema snöoväder, större strömavbrott eller översvämningar.

För dessa stora händelser saknas ofta mängddata även om nationell och internationell statistik studeras, och dessa risker måste istället kvalitativt värderas.

3.3 Riskprocessen

Det övergripande syftet med en riskanalys är naturligtvis att möjliggöra en så effektiv riskhantering som möjligt. Riskanalysen består av en identifiering av risker och i den

⁴ Räddningsverket, *Systematiskt Säkerhetsarbete – att arbeta med kommunala handlingsprogram*, 2006

⁵ Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

kvantitativa delen också en enklare beräkning av risk (uttryckt till exempel som antal händelser per 1000 invånare). För att utgöra ett bra underlag för riskreducerande åtgärder måste också riskerna värderas.

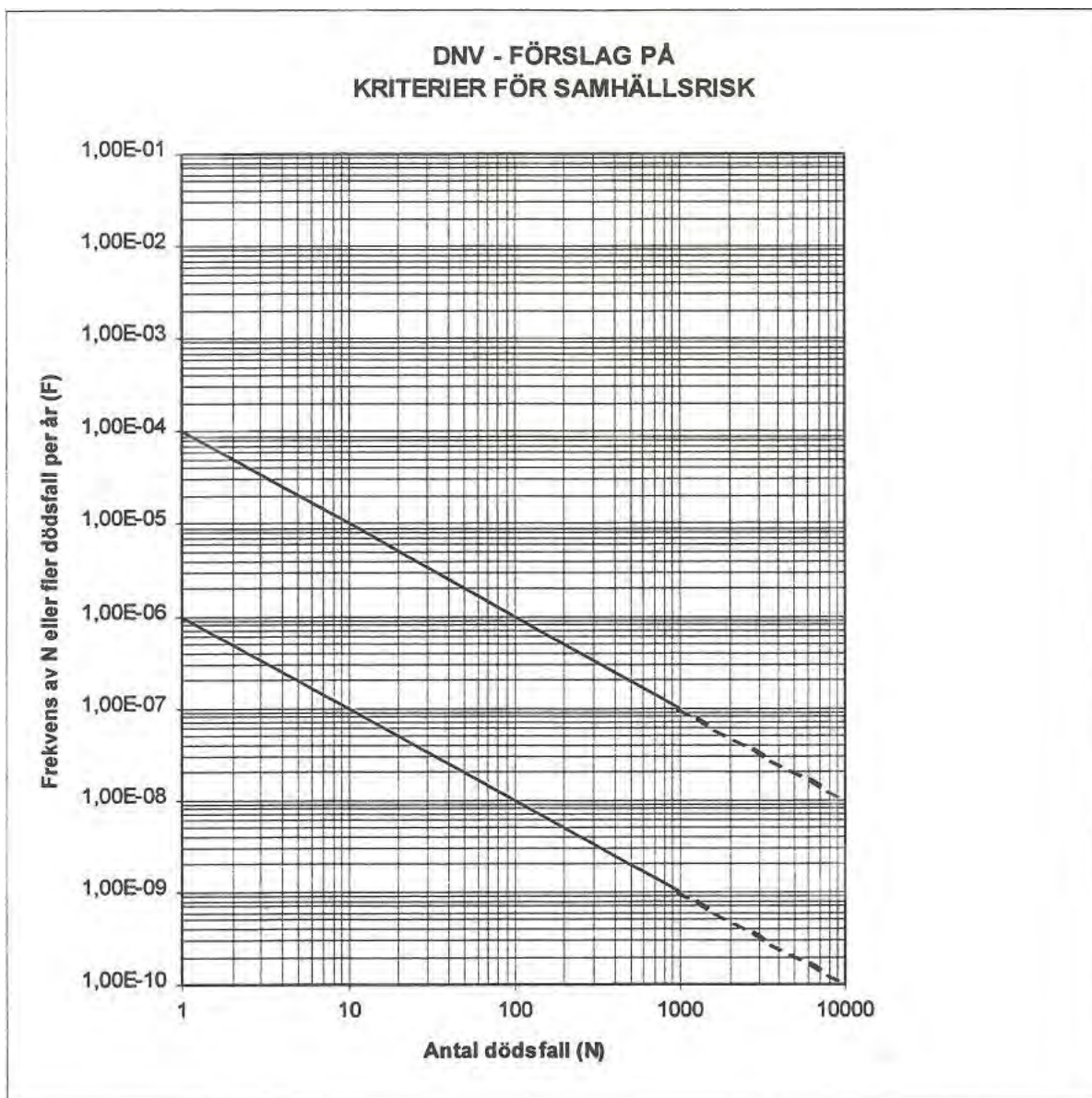
3.3.1 Värdering av risk

Risker värderas ofta i termer av *samhällsrisk* respektive *individrisk*. Med samhällsrisk avses risken för ett lokalt område eller för samhället i sin helhet. Samhällsrisk kan uttryckas som *FN-kurvor* (samband mellan ackumulerad frekvens och antal omkomna) eller som *förväntat antal omkomna per år*. Med individrisk avses risker för till exempel anställda eller personer som vistas nära en farlig anläggning. Individrisker illustreras ofta som riskkonturer, det vill säga som ”höjdkurvor” på en karta där varje steg mellan kurvorna kan innebära en tiopotens skillnad i sannolikhet att omkomma till följd av olycka på anläggningen. Vid nyetablering av en gasolanläggning nära ett bostadsområde kan en individriskberäkning behövas för att värdera vilka skyddsåtgärder som är rimliga att vidtas för de boende.

Det är mycket svårt att värdera olika risker och jämföra dem, och några lagstadgade kriterier finns inte idag. I en rapport från dåvarande Räddningsverket 1997 föreslås som kriterier för individrisk att risker i spannet 10^{-5} till 10^{-7} dödsfall per år kan tolereras under vissa förutsättningar. Generellt gäller att risker för anställda normalt anses kunna ligga en tiopotens högre än risker för allmänhet. Likaså anses högre krav kunna ställas vid nyetableringar än vid befintliga anläggningar. Måttet är satt utifrån den samlade risken att omkomma till följd av en naturolycka, vilken uppskattas till omkring 10^{-6} . Sannolikheten att omkomma till följd av ett blixtnedslag bedöms utifrån tillgänglig statistik till ungefär 10^{-7} . Det anses orimligt att ställa krav på att resurser satsas för att åstadkomma större säkerhet.

För samhällsrisk föreslås två linjer i ett FN-diagram som anger ett spann omfattande två tiopotenser. Den övre linjen anger största tolerabla risk och i spannet ned till den undre linjen kan risker accepteras om vidare åtgärder skulle vara oproportionerligt kostsamma. Under den undre linjen bedöms inga ytterligare åtgärder som nödvändiga.

Det bör i sammanhanget nämnas att även en noggrant utförd riskanalys sannolikt inte har större träffsäkerhet än en tiopotens, och att utfallen av analyserna därmed ska tolkas försiktigt.

Figur 3.3.1.1. Förslag på kriterier för samhällsrisk. Källa: *Värdering av risk, Räddningsverket 1997*

Riskreducerande åtgärder är många gånger kostsamma. Det finns därför alltid en kostnadsaspekt med i riskhanteringen. Ett sammanfattande begrepp för denna kostnad-nytta-analys är ALARP: *As Low As Reasonably Practicable*.

Några andra principer för riskvärdering är:

- *rimlighetsprincipen* (risker som med rimliga ekonomiska och tekniska medel kan undvikas ska också undvikas)
- *proportionalitetsprincipen* (risken ska vara proportionerlig i förhållande till nyttan)
- *fördelningsprincipen* (riskerna bör vara skäligt fördelade i samhället)
- *principen om undvikande av katastrofer* (olyckor som kan hanteras med tillgängliga beredskapsresurser är att föredra framför katastrofer)

Sammanfattningsvis kan konstateras att området *värdering av risk* behöver utveckling och på sikt politiska ställningstaganden kring vilka risker framtidens samhälle ska acceptera.

3.3.2 Räddningstjänstens del i riskhanteringssystemet

Det måste särskilt påpekas att räddningstjänsten är en del av det system vi betraktar. Då räddningstjänstens verksamhet syftar till att minska sannolikhet för och konsekvenser av olyckor och bränder så arbetar brandförsvaret riskreducerande idag, och den riskbild som framträder i studien är således påverkad av den verksamhet som sedan ska dimensioneras utifrån densamma. Risken för att omkomma eller skadas svårt i en trafikolycka är i någon mån beroende av brandförsvarets förmåga att utföra räddningsinsats, för att illustrera med ett konkret exempel. Att dimensionera förmågan att ingripa vid trafikolyckor i framtiden efter riskanalysen kommer därmed att innebära ett ofrånkomligt cirkelresonemang, då den framtida förmåga kommer att utgå från en bild skapad av den nuvarande förmågan. Vår bedömning är att brandförsvaret inte kan reducera bort sin påverkan på riskbilden för att skapa en ”neutral” riskbild. Däremot vill vi medvetandegöra såväl oss själva som beslutsfattare om detta faktum.

3.3.3 Felkällor

I en riskanalys används en stor mängd data; inte minst gäller det den kvantitativa delen. Självklart blir kvaliteten på riskanalysen därmed beroende av kvaliteten på informationen. Händelserapporter som fylls i fel eller ofullständigt eller insatser som positioneras fel kan ge en missvisande bild. Samtidigt är det så många rapporter som ingår i studien att enskilda felkällor inte ger något större utslag.

I den kvalitativa delen är det i stället en rad bedömningar som till slut ligger till grund för den samlade bilden. Bedömningarna är välgrundade och hämtar stöd från expertis på området och mer omfattande utredningar, men är fortfarande bedömningar. Riskanalys är ingen exakt vetenskap.

3.3.4 Svårigheten i att jämföra olikheter

Genomgående i dokumentet jämförs Uppsala, Tierps och Östhammars kommuner med varandra och med riket. Det är dock viktigt att komma ihåg att det är tre kommuner med vitt skilda förutsättningar befolkningsmässigt, infrastrukturmässigt, ytmässigt och socioekonomiskt. Vissa jämförelser, som till exempel inträffade trafikolyckor per 1000 invånare, tar inte heller hänsyn till hur många personkilometer den genomsnittlige kommuninvånaren färdas. Det är rimligt att anta att personer i landsbygd och glesbygd färdas längre sträckor per år då arbete, skola och service ligger längre från hemmet. En konsekvens av det är rimligen att de exponeras för fler trafikrisker än i en kommun med kortare avstånd.

När LSO nämner ett *likvärdigt skydd* som målsättning avses inte ett *likadant skydd*. Skillnader efter lokala förutsättningar kommer att finnas. Ett försök att komplettera riskanalysen med en referenstagning mot jämförbara kommuner ges i kapitel 7.9 *Referenstagning ur Öppna Jämförelser*.

4 METOD

Riskanalysen har gjorts i två delar. Den första delen består av en kvantitativ analys av vanligt förekommande olyckor, där MSB:s verktyg IDA huvudsakligen har använts. Statistik från IDA har sorterats fram och sedan jämförts i diagram. Alla diagram är inte redovisade i riskanalysen,

utan för en del av diagrammen är resultatet beskrivet i klartext. IDA är en statistikdatabas som grundar sig på uppgifter från kommunernas händelserapportering. Händelserapporterna fylls i av räddningsledaren vid en insats. Tillförlitligheten i händelserapporterna är varierande eftersom dessa beror på vilken information räddningsledaren får under insatsen. Orsaker och händelseförlopp är ibland oklara.

Den tidsperiod som har studerats är år huvudsakligen perioden 2014 - 2017. Det statistiska underlaget är därför relativt begränsat i vissa fall, och där regional statistik blir allt för knapp har nationell statistik och berörda myndigheters analyser använts. Riskanalysen till föregående handlingsprogram omfattade tidsperioden 2010 - 2013. I vissa fall har statistik redovisats för hela perioden 2007 - 2017, det framgår i texten där så har skett. I många fall har antalet olyckor redovisats per 1000 invånare. Detta är ett vedertaget sätt att räkna antalet olyckor och gör det lättare att jämföra olika stora regioner med varandra.

Den andra delen av riskanalysen är en kvalitativ riskanalys som omfattar stora olyckor eller oönskade händelser. För sådana händelser saknas statistiskt underlag i tillräcklig omfattning, också om man studerar nationell statistik. Riskerna som studeras här har identifierats genom omvärldsbevakning, litteraturstudier, kommunens arbete med RSA samt workshops inom förvaltningen.

5 AVGRÄNSNINGAR

Denna riskanalys fokuserar på risker och olyckor inom Uppsala brandförsvars verksamhetsområde enligt Lagen om skydd mot olyckor. Riskanalysen är geografiskt begränsad till att omfatta kommunerna Uppsala, Östhammar och Tierp.

Vardagliga olyckor som inte föranleder räddningsinsats och olyckor som faller inom sjukvårdslagen kommer därför ej att analyseras. Exempel på detta kan vara enklare vägtrafikolyckor med endast cyklister inblandade, fallolyckor, elolyckor, halkolyckor, brännskador med mera. Brandförsvaret blir aldrig involverad i dessa olyckor.

Större oönskade händelser som kan komma att påverka brandförsvaret men som varken föranleder räddningsinsatser eller där brandförsvaret har ett uttalat ansvar nämns och beskrivs kort, men kommer inte att analyseras vidare. Med detta menas exempelvis drivmedelsbrist, IT-störningar, el-bortfall med mera. Då räddningstjänstens funktion är en viktig del av ett robust samhälle är analysen här viktig för att se över den egna förmågan vid olika påfrestningar på samhället.

6 OMRÅDESBESKRIVNING

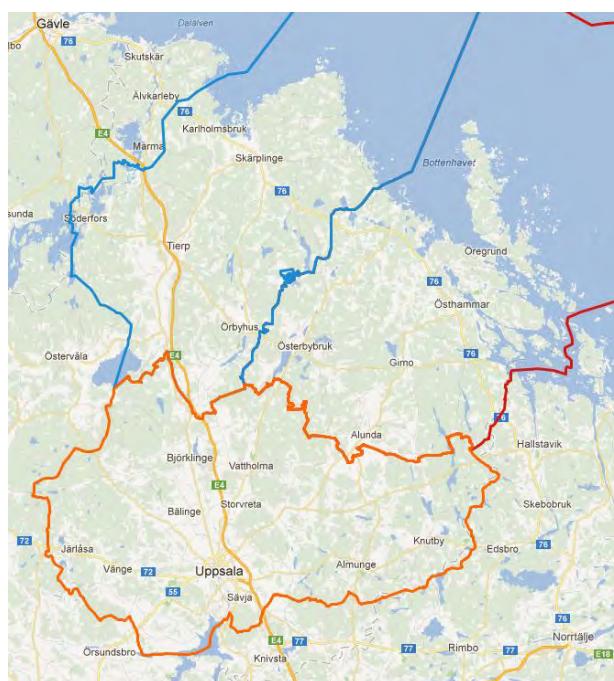
Drygt 263 000 människor bor i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner. Befolkningsstatistik framgår av tabell 6.1 och 6.2. Tillsammans har kommunerna en yta på nära 5 300 km². Två av Sveriges mest trafiktäta stråk, Ostkustbanan och E4, går genom området. Området som Uppsala brandförsvaret täcker framgår i figur 6.1.

Tabell 6.1 Befolkningsstatistik för de tre medlemskommunerna samt riket som helhet. Siffrorna gäller 2017-12-31. *Källa: SCB befolkningsstatistikdatabas.*

	Folk- mängd	Kvinnor (%)	Män (%)	Medel- ålder (år)	0 – 19 år (%)	20 – 64 år (%)	65+ (år)	Utländsk bak- grund (%)
Uppsala	219 914	50,6%	49,4%	39,0 år	22,5%	60,8%	16,7%	34,0%
Tierp	20 930	50,9%	49,1%	43,4 år	22,2%	54,1%	23,6%	20,9%
Östhammar	21 927	51,4%	48,6%	45,0 år	21,1%	52,5%	26,4%	17,7%
Sverige	10 120 242	49,8%	50,2%	41,2 år	23,1%	57,1%	19,8%	31,6%

Tabell 6.2. Medelinkomst per kommun 2016. *Källa: SCB befolkningsstatistikdatabas, äldre än 16 år.*

	Medelinkomst (tkr)	Kvinnor (tkr)	Män (tkr)	Totalt (tkr)
Uppsala		251	320	285
Tierp		213	279	246
Östhammar		232	312	273
Sverige		246	318	282

Figur 6.1. Tierp, Uppsala och Östhammar kommun.

6.1 Tierps kommun

Tierps kommun är stor till ytan och har en utspridd befolkning. Två av Sveriges mest trafiktäta stråk, Ostkustbanan och E4, går genom kommunen. Landytan är ca 1 550 km², och kuststräckans längd, inräknat öar, är ca 960 km.

Drygt 21 000 invånare bor i kommunen. Cirka en fjärdedel av befolkningen bor i centralorten Tierp. Utöver Tierp finns tätorterna Mehedeby, Månkarbo, Karlholmsbruk, Skärplinge, Söderfors, Tobo, Upplanda och Örbyhus. Cirka 5700 invånare bor utanför tätorterna på landsbygden.⁶

Tierps kommun är kommunens största arbetsgivare. Region Uppsala, Atlas Copco Tools AB, Erasteel Kloster AB samt Habia Cable AB är andra stora arbetsgivare.

Många pendlar till och från Tierp. Cirka 40 procent av de förvärvsarbetande som bor i kommunen pendlar till en arbetsplats utanför kommunen. Majoriteten pendlar till Uppsala kommun, följt av Östhammar och Gävle. Inpendlingen är också stor. Historiska bruksmiljöer finns i Lövestabruk, Strömsberg, Karlholm, Tobo, Ullfors, Söderfors och Örbyhus.

6.1.1 Framtidsutveckling

Tierps kommun har de senaste decennierna haft en relativt konstant folkmängd på cirka 20 000 invånare. Under denna tidsperiod har en omfördelning skett från landsbygden till tätorterna. Kommunen har vänt befolkningsutvecklingen och har sedan 2013 vuxit med ca 100 – 200 personer per år. Kommunen anger i Översiktsplan 2010 – 2030 att planeringen för denna tidsperiod ska inriktas på att ta emot en folkökning på 3 000 nya invånare, men att beredskap ska finnas för ytterligare 4 000.⁷

6.2 Uppsala kommun

Uppsala kommun är Sveriges fjärde folkrikaste kommun med drygt 220 000 invånare. Landytan är 2 234 km². Centralorten är Sveriges fjärde största tätort med ca 169 000 invånare. Övriga tätorter är Almunge, Björklinge, Blackstalund, Bälinge, Danmarksby, Gunsta, Gåvsta, Järlåsa, Knutby, Läby, Länna, Lövestalöt, Ramstalund, Skyttorp, Skölsta, Storstora, Vattholma, Vreta-Ytternäs och Vänge. I övriga tätorter uppgår befolkningen till cirka 23 500 invånare. Utanför tätorterna på landsbygden bor ytterligare cirka 26 300 personer.⁸

De större arbetsgivarna är Uppsala kommun, Region Uppsala med Akademiska sjukhuset, Uppsala universitet och Sveriges lantbruksuniversitet. Uppsala är centrum för en stor del av regionens vård, omsorg, utbildning, kultur, handel och service. På Uppsala garnisons område finns bl.a. Försvarsmaktens luftstridsskola och Försvarsmaktens Underrättelse och Säkerhetscentrum.

Uppsala är en gammal lärdomsstad, vilket avspeglas i kulturliv och i kulturmiljöer. Uppsala är också en modern stad med spetskompetens inom områden som bioteknik, IT och materialteknik. Landsbygden präglas av kulturhistoriska bygder med fornlämningar, säteri-, kyrko- och herrgårdsmiljöer.

---

⁶ ”Fakta om befolkningen i Tierps kommun 2018”, www.tierp.se

⁷ Översiktsplan 2010 – 2030 för Tierps kommun

⁸ Statistikenheten, Kommunledningskontoret, Uppsala kommun. Bearbetningar av SCB-statistik

6.2.1 Framtidsutveckling

Uppsala kommun har de senaste årtiondena stadigt vuxit, denna trend förväntas fortsätta, i snitt har kommunen vuxit med 3200 personer per år sedan 2007, mellan 2016 och 2017 växte kommunen med 5355 invånare. Till 2050 väntas kommunen ha vuxit med upp till 135 000 nya invånare⁹.

Översiktsplan 2016 anger att till 2050 kommer ca 60 000 nya bostäder ha tillkommit inne i Uppsala tätort. Till samma år har upp till 10 000 nya bostäder byggts i andra prioriterade tätorter och ytterligare 1000 bostäder uppförts på landsbygden i övrigt. Stora utbyggnader genomförs och planeras i Uppsala tätort. I södra staden (Ulleråker, Rosendal och Ultuna) planeras upp till 25 000 nya bostäder och i de sydöstra stadsdelarna (Bergsbrunna, Sävja, Nåntuna, Vilan) minst 10 000 bostäder.

Satsningar planeras på kollektivtrafiken, dels nytt nät med spårvagn inne i Uppsala men även nya järnvägsstationer i Bergsbrunna och Vänge. En utökning till fyra järnvägsspår på hela sträckan mellan Uppsala och Stockholm är planerad.

6.3 Östhammars kommun

Östhammars kommun är också en kommun med stor yta och utspridd befolkning. Större delen av kommunens yta används för jord- och skogsbruk. Landytan är 1503 km². Kommunen har en lång kustlinje med skärgård. Kuststräckans längd, inräknat öar, är ca 3500 km.

Nästan 22 000 invånare bor i kommunen, och befolkningen är ganska jämnt fördelad i de fem största tätorterna Östhammar (4517), Alunda (2396), Gimo (2719), Öregrund (1531) och Österbybruk (2245). Övriga tätorter i kommunen är Dannemora, Hargshamn och Skoby. Av befolkningen bor cirka 7 100 invånare på landsbygden utanför tätorterna.¹⁰

Kommunens stora arbetsplatser är Östhammars kommun, Sandvik Coromant AB och Forsmarks kärnkraftverk AB. Sedan Dannemora gruva stängde har tågtrafiken minskat på sträckan mellan Dannemora och Hargshamn.

Nästan 3 000 kommuninvånare pendlar till arbeten i andra kommuner. Inpendlingen är även den betydande, ca 2 000 personer.

Turismen är en viktig näring. Kommunen har områden med stora naturvärden och ett vackert kust- och skärgårdslandskap, som innefattar de gamla hamnstäderna Östhammar och Öregrund. Historiska bruksmiljöer finns i Österbybruk, Forsmark, Gimo och Harg.

6.3.1 Framtidsutveckling

Från 70-talet fram till mitten av 90-talet hade Östhammars kommun en positiv trend med en befolkningsökning på cirka 20 %. I början av 90-talet hade kommunen cirka 22 500 invånare. Sedan 90-talets ekonomiska kris har befolkningsutvecklingen avtagit och visat en svagt negativ trend. Sedan 2012 har befolkningen ökat varje år, totalt med 660 personer under perioden.

Enligt översiktsplan 2016 har kommunen som mål att öka med mellan 500 – 1000 personer till 2025. I ett arbete med bostadsförsörjningsfrågor för Östhammars kommun (2012) redovisas tre

---

⁹ Översiktsplan 2016, Uppsala kommun

¹⁰ Översiktsplan 2016, Östhammars kommun.

olika utvecklingsscenarier. I lägsta scenariot minskar folkmängden med 700 personer, medan den i det högsta scenariot ökar med över 4 000 personer fram till 2030.

Kommunen pekar ut främst Alunda, Östhammar och Österbybruk som tätorter där efterfrågan på bostäder är störst.

För Hargs hamn finns planer på en omfattande expansion fram till och med 2025. Bland annat kommer farleden fördjupas och en ny kaj byggs för att kunna ta emot större fartyg och lagerhallar och lagerytor byggs ut.

6.4 Trafikutveckling

Trafikverkets rapport "*Prognos för personresor 2030*" anger att trafikarbetet med personbil i Uppsala län kan komma att växa totalt med 40 % fram till 2030, med en årlig tillväxt på cirka 1,7 %. I riket som helhet är prognosen en tillväxt årligen om cirka 1,2 % med en total tillväxt 2030 på 26 %.

Det totala persontransportarbetet för tågtrafiken förväntas öka med 48 % till 2030, detta gäller för hela Sverige. Det totala persontransportarbetet för hela Sverige, oavsett trafikslag och längd på resa förväntas öka med 27 % fram till 2030.¹¹

Enligt Trafikverkets rapport "*Prognos för godstransporter 2030*" förväntas godstransporter på väg öka med ca 1,9 % årligen fram till 2030. För järnvägen förväntas en ökning om 1,6 % årligen fram till 2030¹².

6.5 Riskobjekt i området

Inom Uppsalas brandförsvars område finns ett antal riskobjekt. Med riskobjekt avses här så kallade *Sevesoanläggningar* eller *farliga verksamheter*.

Sevesoanläggningar är anläggningar där stora mängder farliga kemikalier hanteras kan omfattas av krav enligt *Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor*. Lagen har sitt upphov från det så kallade Seveso-direktivet som antagits i EU för att förebygga allvarliga olyckor inom kemiindustrin och begränsa följderna för människor och miljö. I lagstiftningen finns två kravnivåer: låg och hög. Ågarna och verksamheterna har krav på sig att regelbundet genomföra riskanalyser och handlingsprogram för hur allvarliga kemikalieolyckor ska förebyggas.

Farlig verksamhet enligt LSO är en anläggning där verksamheten innebär fara för att en olycka ska orsaka allvarliga skador på människor eller miljön där anläggningens ägare eller den som utövar verksamheten på anläggningen är skyldig att i skäligen omfattning hålla eller bekosta beredskap med personal och egendom och i övrigt vidta åtgärder för att begränsa sådana skador enligt LSO 2 kap. 4§. Denna beredskap ska komplettera kommunens beredskap för räddningsinsats. Det är Länsstyrelsen som beslutar vilka anläggningar i länet som omfattas av denna paragraf. Flygplatser som har godkänts enligt 6 kap. 9§ första stycket i luftfartslagen ska också omfattas av 2 kap. §4 enligt LSO. Alla Seveso-anläggningar oavsett kravnivå klassificeras som farliga verksamheter.

---

¹¹ Prognos för personresor 2030 – Trafikverkets basprognos 2014

¹² Prognos för godstransporter 2030 – Trafikverkets basprognos 2014

Av tabell 6.5.1 framgår vilka Seveso-anläggningar och farliga verksamheter enligt LSO 2 kap §4 som finns i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner.

Tabell 6.5.1. Farliga verksamheter i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner enligt Seveso och LSO 2kap §4. Listan hämtad 2019-05-01.

Anläggning	Kommun	Seveso	Farlig verksamhet LSO 2:4
Månkarbo bergtäkt	Tierp	Lägre kravnivån	Ja
Strömsbergs bergtäkt	Tierp	Lägre kravnivån	Ja
Söderfors huvuddamm	Tierp	Nej	Ja
Untra inkl. södra vallen	Tierp	Nej	Ja
55:ans bergtäkt	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
Akademiska sjukhusets helikopterflygplats	Uppsala	Nej	Ja
GE Healthcare Bio-Sciences AB	Uppsala	Högre kravnivån	Ja
Grän bergtäkt	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
Recipharm Uppsala AB	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
Skyttorp bergtäkt	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
Tensta-Forsa	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
Upplands Lokaltrafik, depå Fyrislund	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
Vattenfall Husbyborg	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
Vattenfall Värme Uppsala AB	Uppsala	Lägre kravnivån	Ja
AB Sandvik Coromant	Östhammar	Högre kravnivån	Ja
Forsmarks kraftgrupp AB Kärnkraftverk	Östhammar	Lägre kravnivån	Ja

Med dessa verksamheter i regionen finns en risk för att farliga utsläpp eller komplicerade bränder kan uppkomma. Sannolikheten för att en olycka ska hända samt konsekvenserna av en olycka på dessa anläggningar minskas något på grund av den omfattande tillsynsverksamheten från olika myndigheter samt höga krav på verksamheternas interna skyddsarbete.

7 VANLIGT FÖREKOMMANDE OLYCKOR

Enligt Lagen om skydd mot olyckor definieras räddningstjänst som de räddningsinsatser stat eller kommun skall ansvara för vid olyckor och överhängande fara för olyckor för att hindra och begränsa skador på människor, egendom eller miljö. Kriterierna för att en räddningsinsats ska göras är:

- Att det finns behov av ett snabbt ingripande
- Det hotade intressets vikt
- Kostnaden för insatsen
- Omständigheterna i övrigt

De olyckor som föranleder en räddningsinsats dokumenteras i räddningstjänsternas händelserapporter och detta sammanställs i MSB:s statistikdatabas IDA. Därmed finns en del statistiskt material.

En stor del av räddningsinsatserna består av automatiska brandlarm. När automatiskt brandlarm larmar betraktas detta i dagsläget som en händelse som föranleder en räddningsinsats till dess att brandförsvaret undersökt larmorsaken och konstaterat att det inte föreligger någon fara. Eftersom dessa larm till största delen består av onödiga larm kommer dessa inte tas med i analysen framöver. Då ett automatiskt brandlarm lösts på grund av en riktig brand visas inte detta i statistiken som ett automatiskt brandlarm, utan hamnar inom kategorin brand i byggnad.

Brandförsvaret åker också på många andra uppdrag vilka inte i egentlig mening är räddningsinsatser. Exempel på sådana uppdrag kan vara hjälp till person som fastnat i hiss, ambulans, sanering av vägbana etc. Dessa larm kommer ej att analyseras vidare.

Uppsala brandförsvaret åker årligen på flertalet sorters larm, därför har en prioritering gjorts över vilka olyckor som ska analyseras. Valet faller på de olyckor som innebär störst fara för människa, egendom och miljö och som föranleder en räddningsinsats. De kategorier av olyckor som berörs främst är följande:

- Brand i byggnad
- Brand ej i byggnad
- Trafikolycka
- Utsläpp av farligt ämne
- Drunkning
- IVPA/sjukvårdslarm

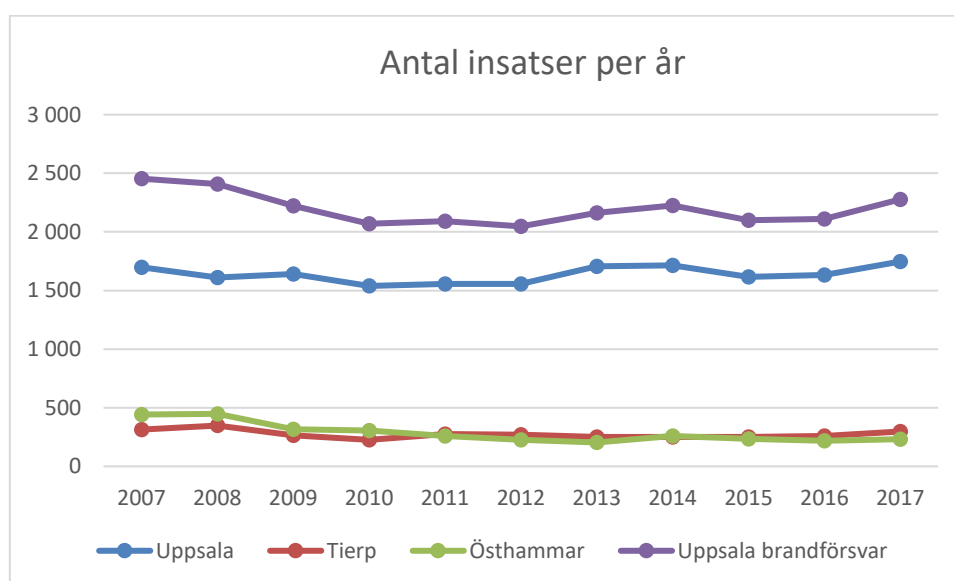
I följande kapitel följer en sammanställning av de prioriterade olyckorna i stort inom Uppsala brandförsvares område, samt en jämförelse med Sverige. Det var först i början på 2012 som Tierp och Östhammars kommuns räddningstjänst införlivades i Uppsala brandförsvaret. Statistiken som studeras är främst för föregående fyraårsperiod, 2014 - 2017. Föregående riskanalys studerade perioden 2010 - 2013. I vissa fall studeras hela 10-års perioden 2007 - 2017. Var detta sker framgår i texten eller i anslutning till tabellen eller figuren. Samtliga kommuner studeras, och för enkelhetens skull kommer dessa tre kommuner tillsammans benämnas Uppsala brandförsvaret framöver i dokumentet. Där kommunerna studeras var för sig framgår detta i texten.

Antalet insatser i databaser kan skilja sig något åt beroende på vilken databas som studeras. Det kan räcka med att enbart använda olika sökfunktioner i IDA för att siffrorna ska skilja sig något

åt. Detta kan återspeglas i riskanalysen vilket läsaren ska vara medveten om. Siffrorna skiljer sig inte mycket och därför blir betydelsen endast marginell för resultatet. I huvudsak har statistik hämtas från IDA och inte brandförsvarets eget IT-system Daedalos. Anledningen till detta är att kunna jämföra med Sverige som helhet.

7.1 Övergripande sammanställning av antalet insatser

Antalet räddningsinsatser totalt som gjort inom Uppsala brandförsvaret är fördelade enligt figur 7.1. Som framgår av figuren minskade antalet insatser under några år från 2007 till 2010. Stor del av denna minskning beror på minskat antal sjukvårdslarm/IVPA, se kapitel 7.7. Uppsala kommun har haft ca 1600 - 1700 insatser årligen. I Östhammar minskade antalet insatser under flera år och har nu stabiliserats runt 230 insatser årligen. Tierp har ca 260 insatser per år, denna siffra är relativt konstant med endast mindre variationer. Totalt hanterar Uppsala brandförsvaret ca 2200 insatser per år, 2017 hanterades 2276 insatser. Preliminär statistik för 2018 visar på en ökning av antalet insatser jämfört med 2017.

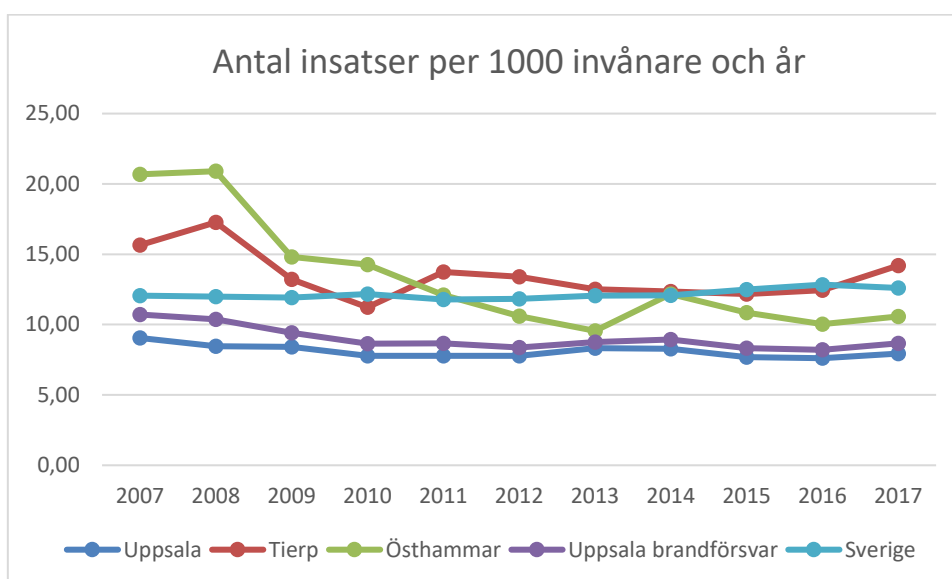

Figur 7.1. Totalt antal insatser för Uppsala brandförsvaret. Detta omfattar både insatser som var räddningstjänst enligt LSO såväl som andra uppdrag. *Källa: IDA.*

Bilden ser något annorlunda ut om antalet insatser räknas per 1000 invånare i respektive kommun. Som framgår av figur 7.2 har antalet insatser per 1000 invånare varit relativt konstant i Uppsala kommun sedan 2007. En kraftig minskning i antalet insatser noteras för Östhammars kommun, från att ha haft strax över 20 insatser per 1000 invånare 2008 så har det minskat till ca 10 insatser per 1000 invånare. En stor del av denna minskning förklaras i att antalet sjukvårdslarm/IVPA har minskat kraftigt, framförallt i Östhammars kommun, detta analyseras vidare i kapitel 7.7.

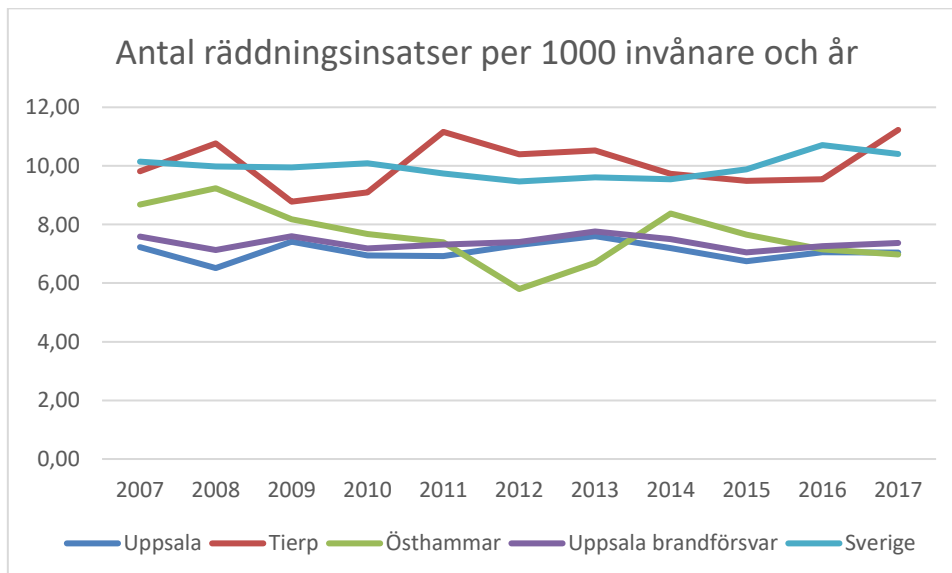
Antalet insatser per 1000 invånare har minskat även i Tierps kommun jämfört med toppåret 2008 då det var 17,3 insatser per 1000 invånare. Sedan 2008 har det bortsett från lägsta noteringen 2010 varit cirka 13 insatser per 1000 invånare i Tierps kommun. Som helhet har Uppsala brandförsvaret färre insatser per 1000 invånare än Sverige som helhet. Detta gäller även på kommunnivå för Uppsala och Östhammar. Tierps kommun har ungefär lika många eller något fler insatser per 1000 invånare än Sverige som helhet.

Figur 7.2. Antal insatser per 1000 invånare för respektive kommun. Detta avser samtliga uppdrag som brandförsvaret åkt på, även sådana uppdrag som inte är räddningstjänst enligt LSO. Källa: IDA.

I figur 7.3 redovisas antalet insatser som varit räddningsinsats (brand i byggnad, brand ej i byggnad, trafikolyckor, utsläpp av farligt ämne, drunkning samt automatlarm) per 1000 invånare. Om man jämför figur 7.3 med 7.2 blir det tydligt att antalet andra uppdrag har varit betydligt högre i Östhammars och Tierps kommuner jämfört med Uppsala.

Figur 7.3. Antalet räddningsinsatser (brand i byggnad, brand ej i byggnad, trafikolyckor, utsläpp av farligt ämne, drunkning samt automatlarm) per 1000 invånare för respektive kommun. Borträknat är alltså alla andra typer av uppdrag, exempelvis IVPA/sjukvårdslarm, hjälp till polis etc. Källa: IDA.

Av tabell 7.1 framgår antalet insatser per insatstyp. Som framgår av tabellen har antalet brand i byggnad varit relativt konstant och varierar mellan ca 220 - 260 insatser per år. Insatserna till brand ej i byggnad, har ökat den senaste fyra års perioden. Trenden är densamma för antalet trafikolyckor. Mer detaljerad analys för varje typ av insats sker i respektive kapitel längre fram i riskanalysen.

I tabell 7.1 är ”Övrigt” är en relativt stor post. Detta inbegriper exempelvis falsklarm brand, nödställd person (t ex fast i hiss), nödställt djur, ras eller översvämning. Endast några av dessa olyckor kommer att utredas vidare. Detta beror på att de flesta olyckor som inbegrips i kategorin ”Övrigt” är ovanliga och oftast inte innebär någon större fara för människor, egendom och miljö.

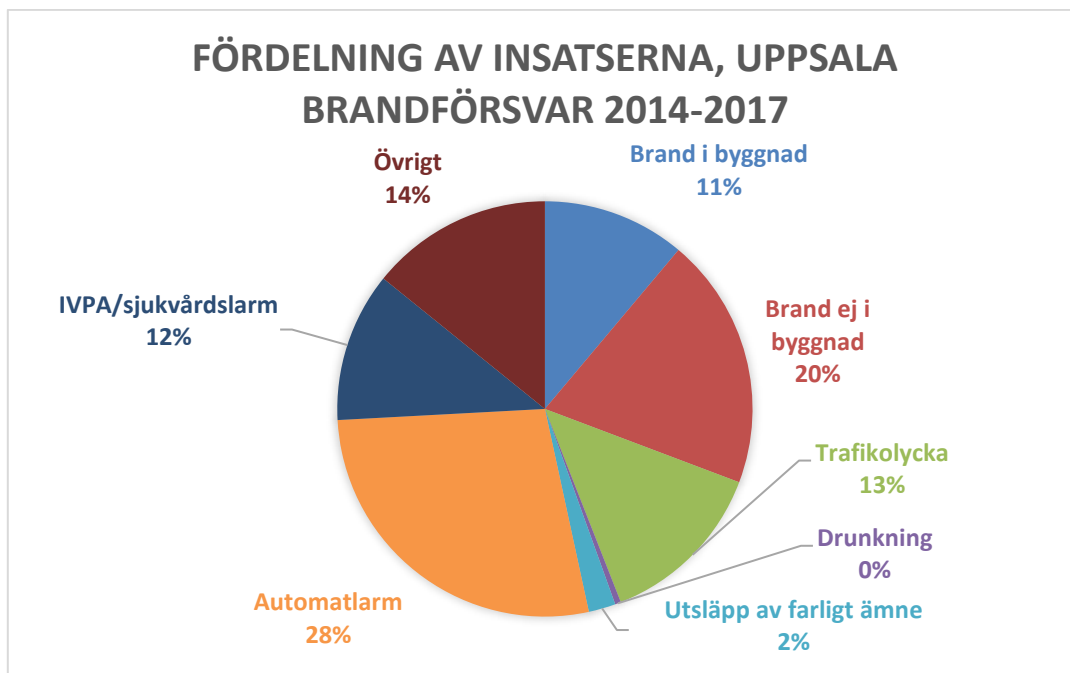
Tabell 7.1. Antalet larm utifrån larmtyp för perioden 2014 - 2017, hela Uppsala brandförsvaret.

Källa: IDA.

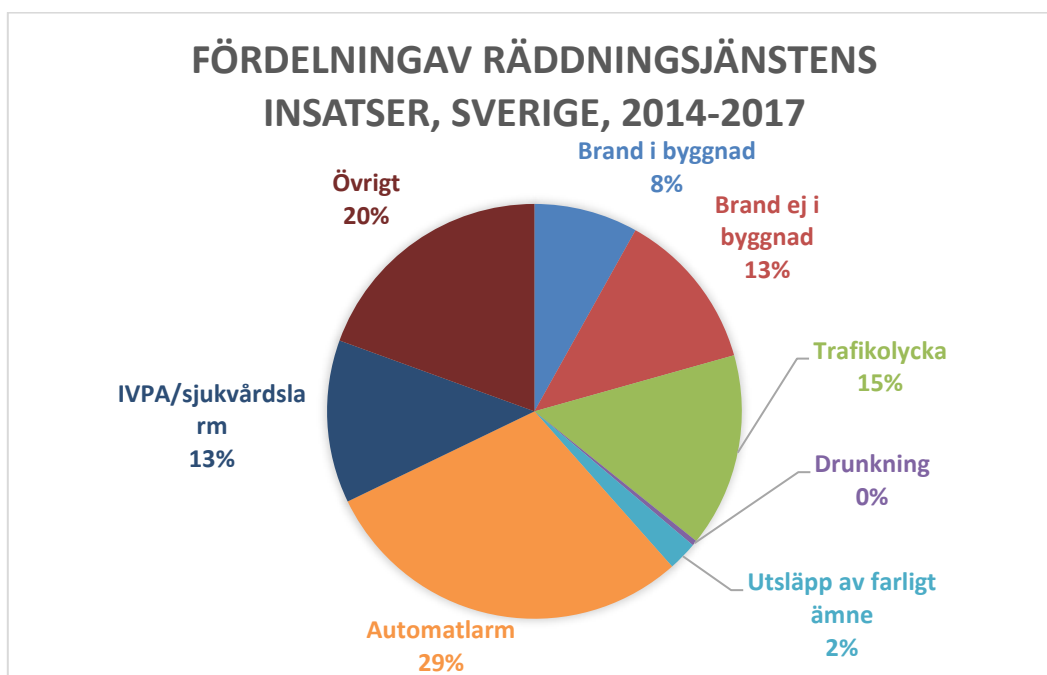
	2014	2015	2016	2017	Totalt 2014 - 2017
Brand i byggnad	264	231	250	224	969
Brand ej i byggnad	409	364	448	488	1709
Trafikolycka	270	269	284	335	1158
Drunkning	16	9	8	7	40
Utsläpp av farligt ämne	59	53	35	36	183
Automatlarm	606	604	590	599	2399
IVPA/sjukvårdslarm	273	248	232	263	1016
Övrigt	328	321	263	324	1236

Av figur 7.4 framgår fördelningen av räddningsinsatserna för perioden 2014 - 2017. Jämfört med föregående fyraårsperiod så har förändringar skett framförallt för andelen brand ej i byggnad (ökat till 20 % från 16 %) och andelen automatlarm, ej brand (minskat från 32 % till 28%).

Av figur 7.5 framgår fördelningen av räddningsinsatser för hela Sverige. Drunkning och drunkningstillbud är allvarliga, men inte vanligt förekommande. Inom Uppsala brandförsvaret består andelen insatser till 0,4% av drunkning/-tillbud och i Sverige 0,4%.

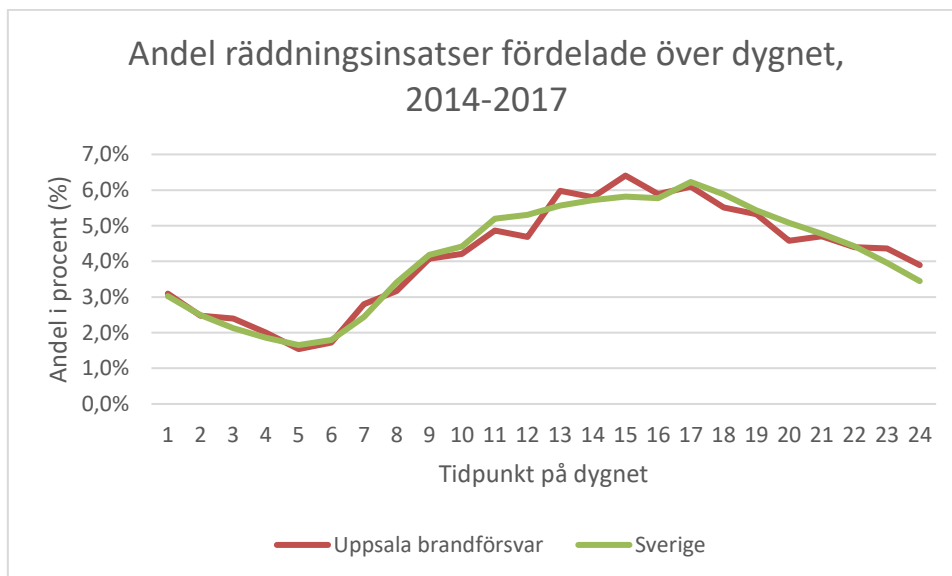

Figur 7.4. Fördelning av insatserna för Uppsala brandförsvaret, 2014 - 2017. Källa: IDA.

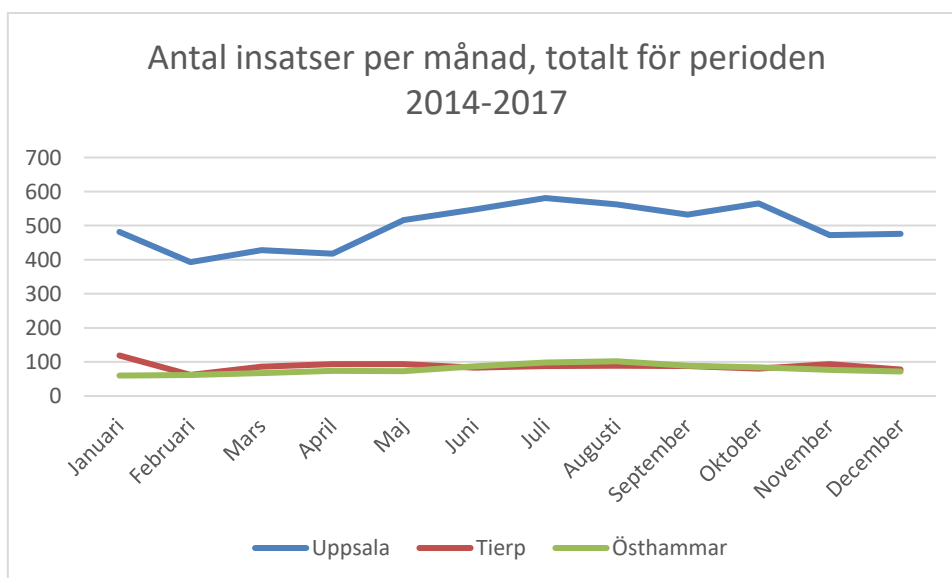
Figur 7.5. Fördelning av insatserna för hela Sverige, 2014 - 2017. Källa: IDA.

Av figur 7.6 framgår att tidpunkten för när insatserna görs inte skiljer sig från hur det ser ut i Sverige i stort. I diagrammet nedan kan man utläsa att Brandförsvaret rycker ut på flest insatser mellan cirka klockan 08:00 och 23:00. Räddningsinsatsernas fördelning över dygnet är i stort oförändrad jämfört med föregående handlingsperiod.

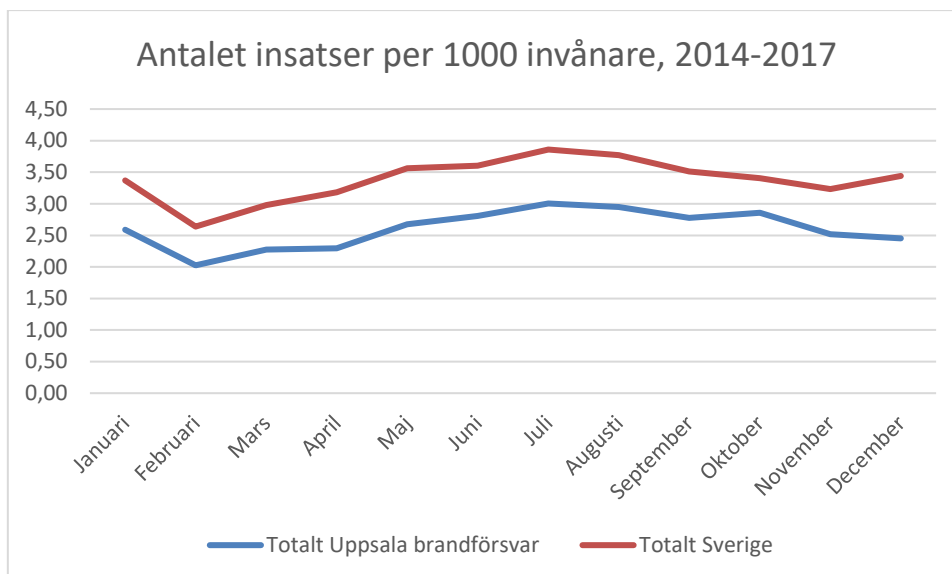
Figur 7.6. Räddningsinsatsernas fördelning över dygnet. *Källa: IDA.*

Räddningsinsatsernas fördelning över året visar att andelen insatser är större under perioden april till november, se figur 7.7 och 7.8. Jämför man med resten av Sverige kan man se att antalet insatser per 1000 invånare inte ökar lika mycket inom Uppsala brandförsvär under sommaren som för hela Sverige, se figur 7.8. Denna statistik är framtagen och jämförd med det genomsnittliga antalet boende inom regionen, och hänsyn har inte tagits till in- och utflyttning under sommarmånaderna. Det totala antalet insatser per månad jämförs därför kommunvis i figur 7.7. Där märks inte den stora tillströmningen av turister vid kustområdena nämnvärt. Av figur 7.7 framgår att antalet insatser varierar mer över året för Uppsala kommun än för Tierp och Östhammar.

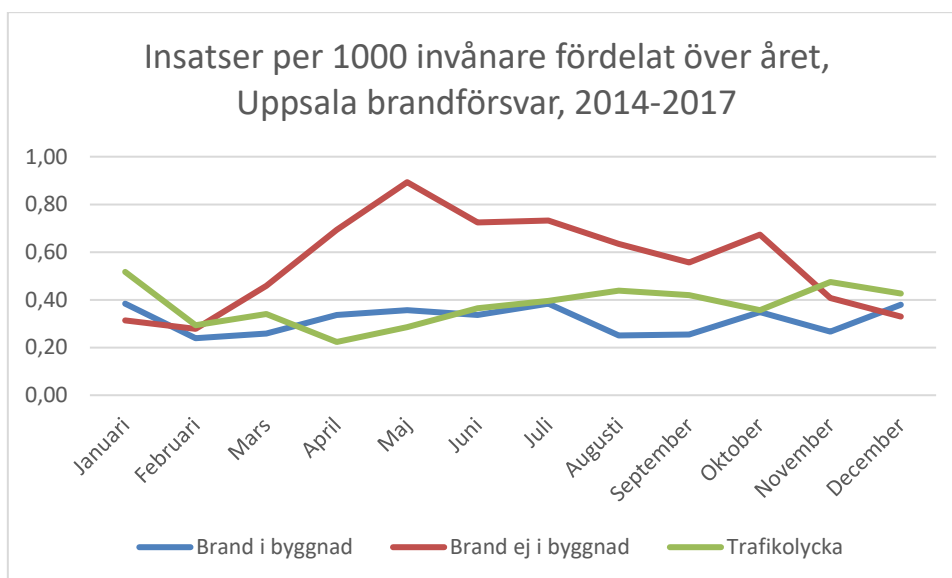
Figur 7.7. Antal insatser per månad för respektive kommun. *Källa: IDA.*

Figur 7.8 nedan visar att antalet inträffade olyckor per 1000 invånare är betydligt lägre i Uppsala brandförvars område jämfört med snittet i Sverige.

Figur 7.8. Antalet insatser per 1000 invånare, för Uppsala brandförsvaret totalt och för hela Sverige. Källa: IDA.

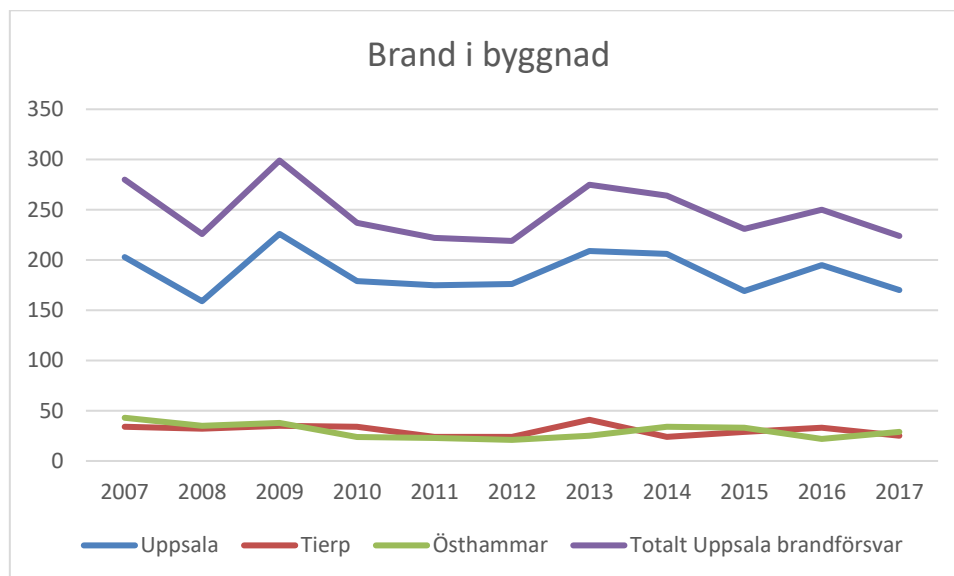
Räddningsinsatsernas fördelning över årets månader skiljer sig mycket beroende vilken sorts insats det är frågan om, se figur 7.9. Den största delen av bränderna som inte är i byggnader inträffar mellan mars och oktober, det vill säga under gräs- och skogsbrandssäsongen. Antalet trafikolyckor ökar på senhösten/början av vintern.

Figur 7.9. Antal räddningsinsatser per 1000 invånare, 2014–2017 för Uppsala brandförsvaret. Källa: IDA.

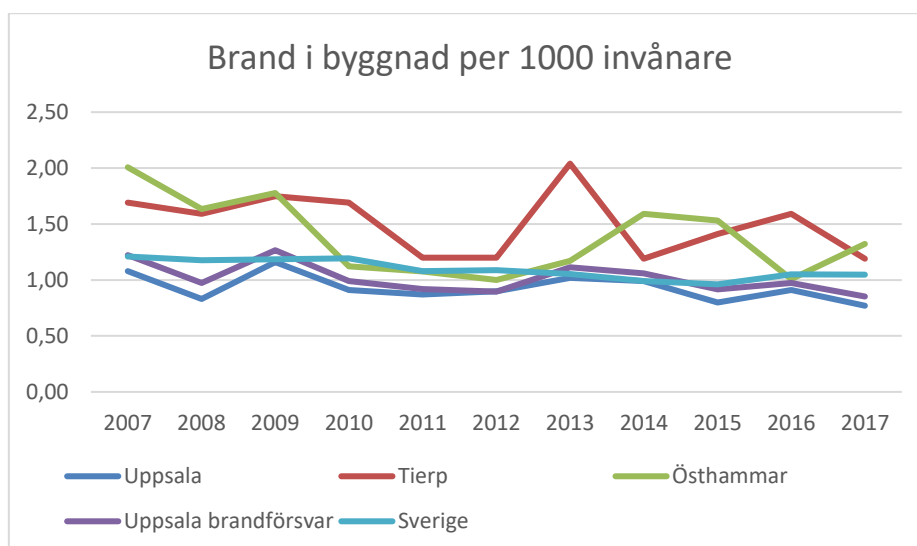
7.2 Brand i byggnad

Uppsala brandförsvär har under den 2014 - 2017 åkt på 969 st brand i byggnad. Som framgår av figur 7.2.1 så varierar antalet insatser runt 250 st per år för hela Uppsala brandförsvär. Uppsala kommun har cirka 170 – 200 brand i byggnad per år. Tierp och Östhammar har cirka 25 – 30 per år vardera.

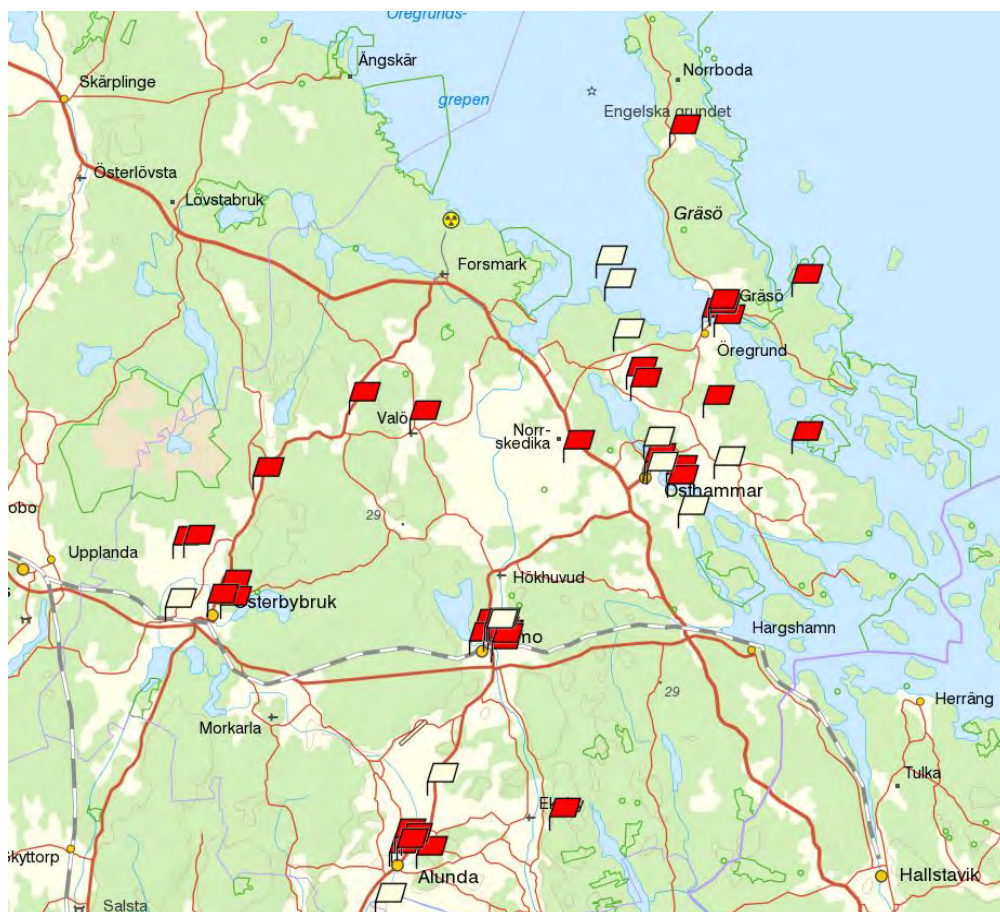
Figur 7.2.1. Antal larm till brand i byggnad. Källa: IDA och Blueplot.

Av figur 7.2.2 framgår att Uppsala brandförsvär som helhet har färre brand i byggnad per 1000 invånare än Sverige som helhet. Detta varierar dock mellan kommunerna, Tierp har betydligt fler bränder i byggnader per 1000 invånare än övriga medlemskommuner och Sverige som helhet. Östhammar hade under 2014 och 2015 fler bränder i byggnader sett per 1000 invånare. I och med att antalet insatser är relativt få i Tierp respektive Östhammar får ett fåtal fler eller färre händelser tydlig påverkan på dessa grafer.

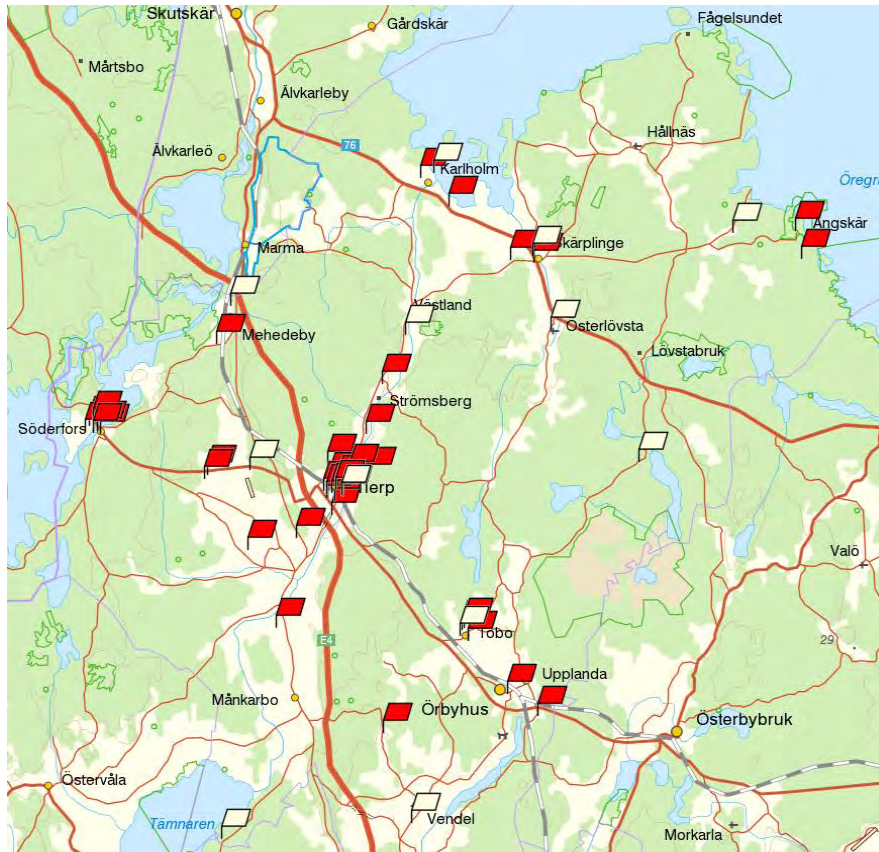
Figur 7.2.2. Antal larm till brand i byggnad per 1000 invånare. Källa: IDA.

Figur 7.2.3 – 7.2.5 visar var bränderna i byggnader har inträffat mellan 2016 och 2017 i respektive kommun. Majoriteten av bränderna har inträffat i eller i anslutning till en tätort. I alla tre kommuner har det inträffat byggnadsbränder även i glesbygd.

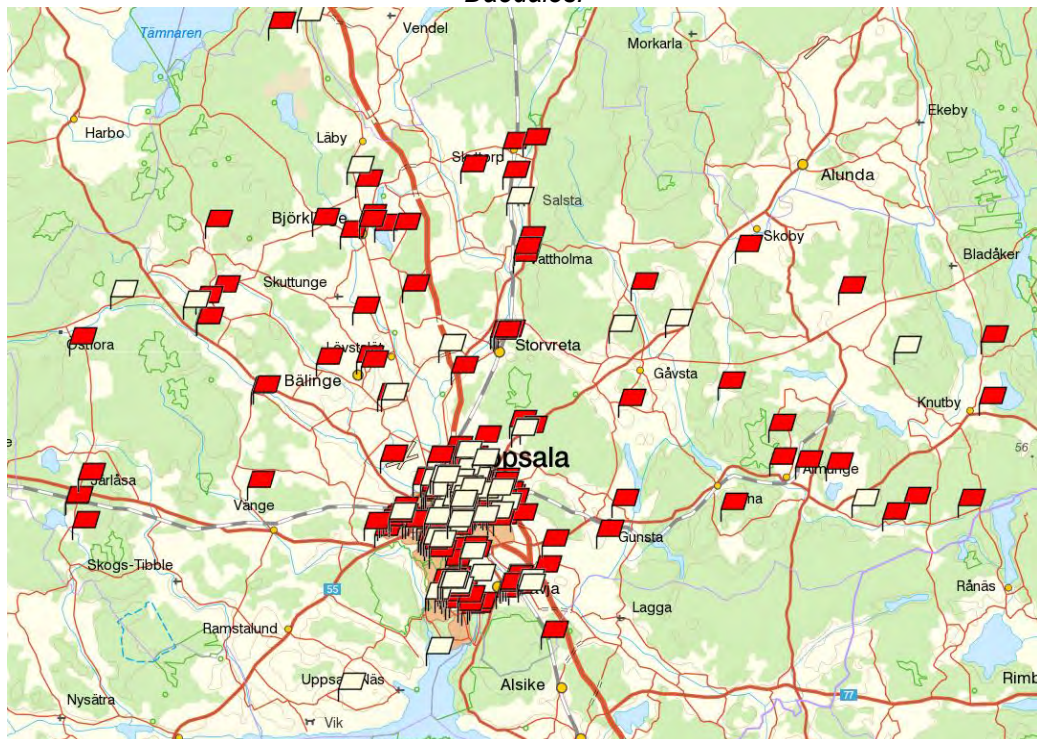

Figur 7.2.3 Antalet brand i byggnad i Östhammars kommun under perioden 2016 - 2017. Källa: Daedalos.

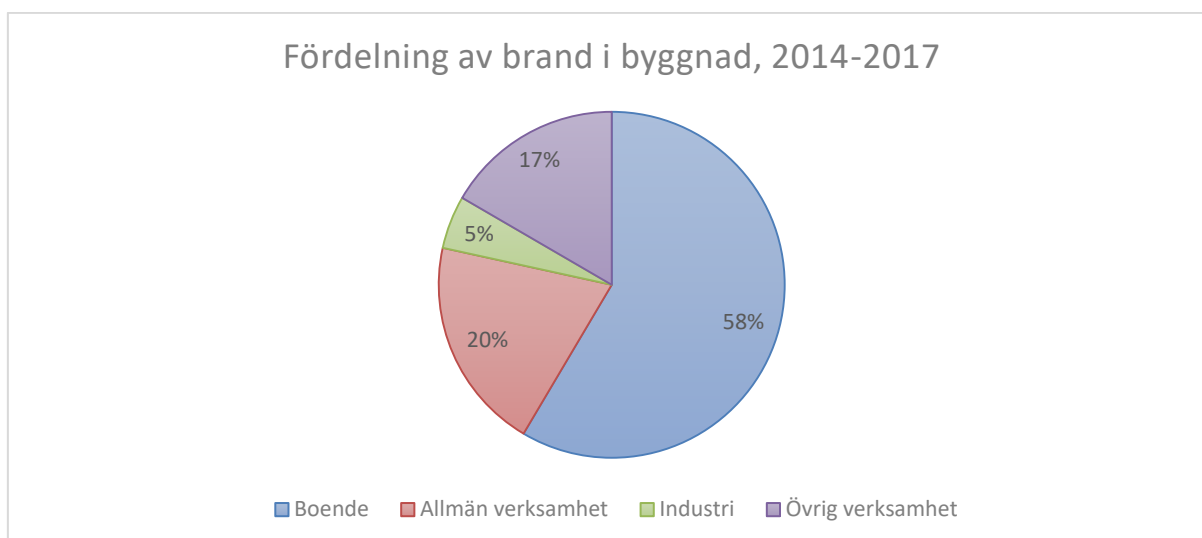

Figur 7.2.4 Antalet brand i byggnad i Tierps kommun under perioden 2016 - 2017. Källa: Daedalos.

Figur 7.2.5 Antalet brand i byggnad i Uppsala kommun under 2016 - 2017. Källa: Daedalos.

Av figur 7.2.6 framgår fördelningen av brand i byggnad. Nästan 60 % av larmen är till bränder i bostäder.

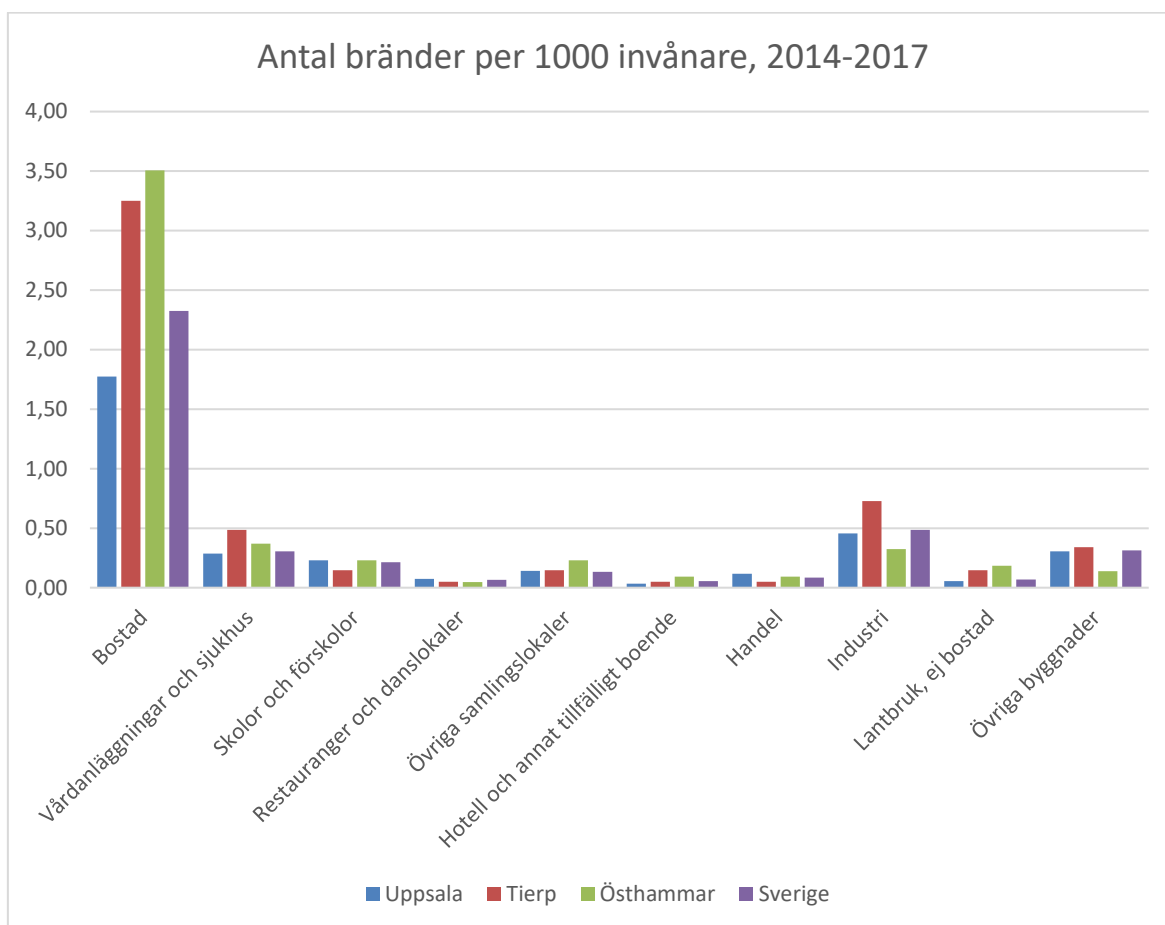
Figur 7.2.6. Fördelningen av brand i byggnad under perioden 2014 - 2017. *Källa: IDA.*

Av tabell 7.2.1 framgår antalet bränder per byggnadstyp för åren 2014 - 2017. De bränder som analyseras mer ingående är brand i bostad, vårdanläggningar och sjukhus, skolor och förskolor, restauranger och övriga samlingslokaler samt industrier. För hotell och annat tillfälligt boende samt handel är antalet inträffade bränder för få för att det ska vara statistiskt relevant att analysera mer ingående. Övriga byggnader analyseras inte heller mer ingående trots att det inträffat 75 bränder under 2014 - 2017. Detta beror på att övriga byggnader innefattar väldigt många typer av byggnader, allt från parkeringshus till rivningshus och kontor. Detta gör att det är svårt att dra slutsatser utifrån underlaget.

Tabell 7.2.1. Brand i byggnad per byggnadstyp, 2014 - 2017. *Källa: IDA.*

	Uppsala	Tierp	Östhammar	Totalt
Bostad	378	67	76	521
Vårdanläggningar och sjukhus	61	10	8	79
Skolor och förskolor	49	3	5	57
Restauranger och danslokaler	16	1	1	18
Övriga samlingslokaler	30	3	5	38
Hotell och annat tillfälligt boende	7	1	2	10
Handel	25	1	2	28
Industri	97	15	7	119
Lantbruk, ej bostad	12	3	4	19
Övriga byggnader	65	7	3	75
Totalt	740	111	118	964

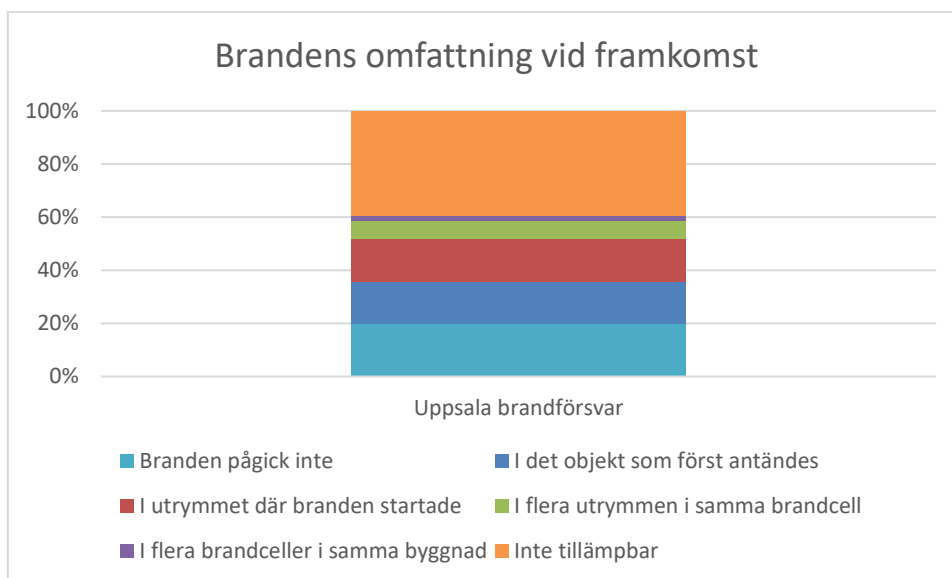
Av figur 7.2.7 framgår antalet bränder per 1000 invånare för perioden 2014 - 2017. Dessa siffror analyseras mer ingående i respektive kapitel längre ned.

Figur 7.2.7. Antal bränder per 1000 invånare. *Källa: IDA.*

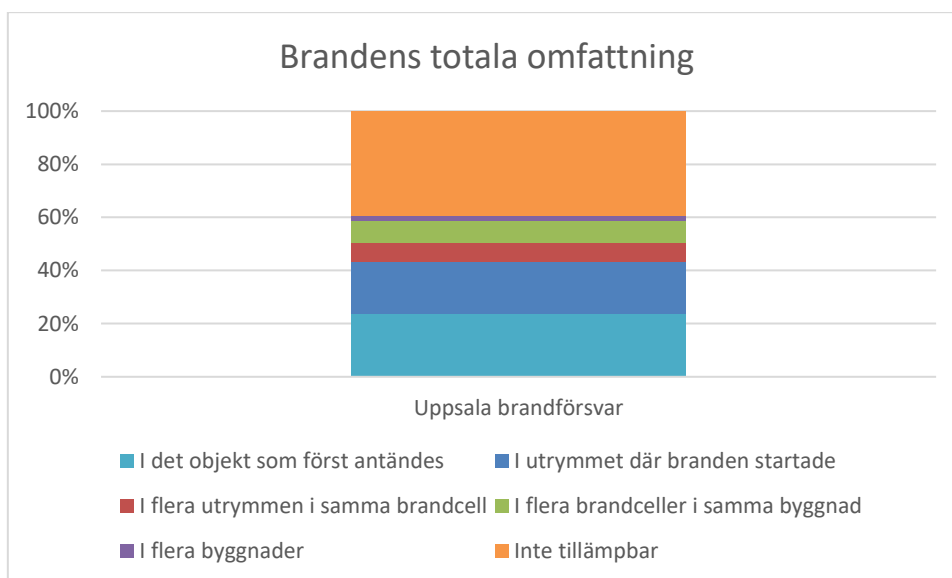
Av figur 7.2.8 framgår brändernas omfattning vid brandförsvarets ankomst och av figur 7.2.9 brandens totala omfattning.¹³ Vid 20 % av bränderna pågick inte branden. Branden var begränsad till startföremålet i 16 % av bränderna och till startutrymmet i 16 %. Vid 9 % av bränderna brann det i flera rum eller i flera brandceller vid framkomst.

¹³ Det finns en felkälla kopplad till denna data. Ca 40 % av alla insatser till brand i byggnad är i kategorin ”inte tillämpbar” avseende omfattning. Anledningen till detta är bland annat att under perioden 2014–2017 byttes insatsrapporten ut till en händelserapport. Hur detta är uppbyggt skiljer sig mellan rapporterna. MSB har bearbetat datan för att göra den jämförbar över tid, och då har kategorin ”inte tillämpbar” tillkommit.

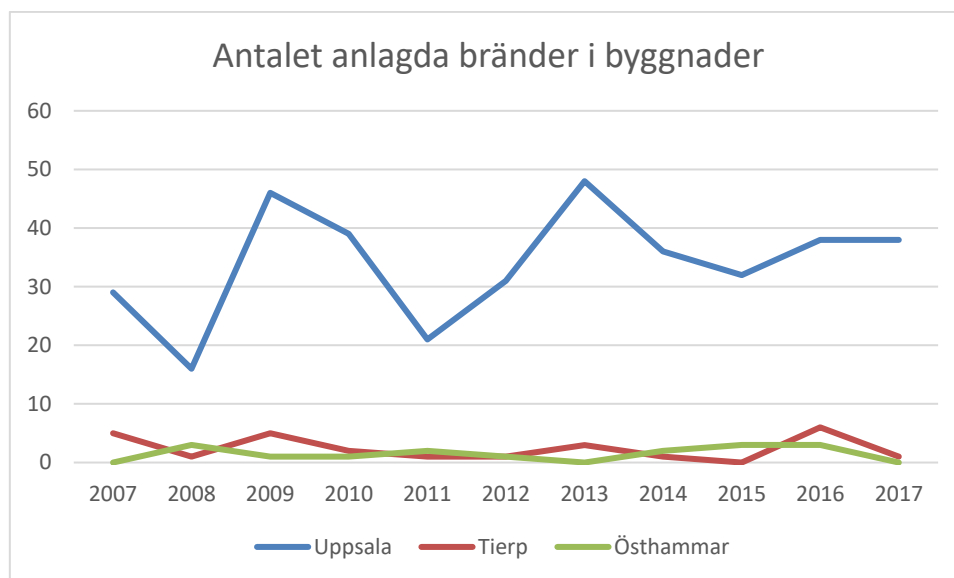
Figur 7.2.8. Brändernas omfattning vid brandförsvarets framkomst, perioden 2014 - 2017. *Källa: IDA.*

24 % av bränderna begränsades till startföremålet och 19 % till startutrymmet. 16 % av bränderna begränsades till startbrandcellen eller startbyggnaden. 2 % av bränderna spred sig till andra byggnader, se figur 7.2.9.

Figur 7.2.9. Brändernas totala omfattning, perioden 2014 - 2017. *Källa: IDA.*

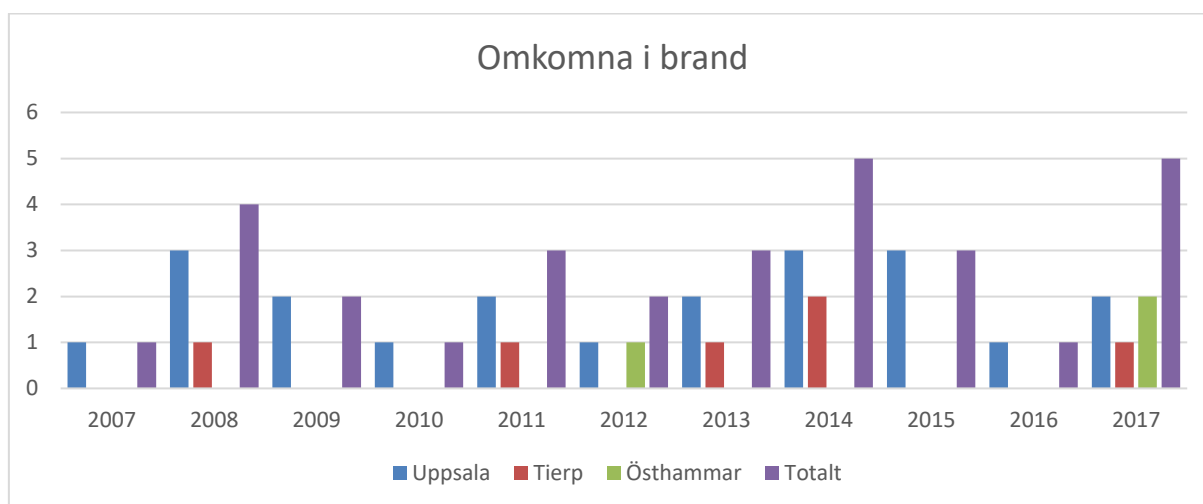
Figur 7.2.10 visar hur antalet anlagda bränder i byggnader varierat mellan året för respektive kommun. Det är tydligt att flest anlagda bränder är i Uppsala.

Figur 7.2.10. Antalet anlagda bränder i byggnader. Källa: IDA och Blueplot.

7.2.1.1 Personskador vid brand i byggnad

Årligen omkommer cirka 2–3 personer vid brand inom Uppsala brandförsvars område. 2008, 2014 och 2017 har antalet varit högre, 4–5 personer. På grund av det förhållandevis ringa antalet omkomna i brand analyseras perioden 2007 till 2017 för att det statistiska underlaget ska vara större. Totalt har 30 personer omkommit i brand i Uppsala brandförsvars område under denna tid.

Figur 7.2.1.1 Antal omkomna i brand per år under perioden 2007 - 2017. Källa: IDA.

Den djupare analysen omfattar dock endast åren 2007 - 2015. Anledningen till detta är att det vid författandet av denna riskanalys endast fanns färdig statistik från MSB fram till 2015. Under åren 2007 – 2015 omkom 24 personer i brand. Majoriteten, totalt 14 personer, av de som omkommit i brand har gjort det i en villa eller ett flerbostadshus. En person har omkommit inom äldreboendet, se tabell 7.2.1.1. Fem personer har omkommit vid brand ej i byggnad, tre omkom i

bränder i personbil, varav två i samma brand. En person omkom vid en markbrand och för en person saknas uppgift. Ungefär hälften av dödsbränderna har inträffat utanför tätort.

Tabell 7.2.1.1. Antal omkomna i brand per byggnadstyp, 2007 - 2015. *Källa: Dödsbrandsregistret IDA.*

Byggnad	Antal döda	Antal bränder
Flerbostadshus	5	5
Handel	1	1
I det fria/ej i byggnad	5	4
Okänd	3	1
Villa	9	9
Åldringsvård	1	1
Totalt	24	21

22 personer av de som omkommit har varit män. 13 av de omkomna har varit äldre än 65 år. Åtta av de omkomna var i åldern 45 - 64 år. 18 av de omkomna gjorde det innan brandförsvarets framkomst eller räddningsinsats kunde genomföras. Fyra omkom på sjukhus och en person omkom under pågående räddning. För övriga är det okänt när de omkom.

Sju av de omkomna hade någon form av fysiskt eller psykiskt funktionshinder. För resterande är det okänt om den omkomna hade något funktionshinder. Dessa uppgifter kommer från fördjupad statistik från MSB.

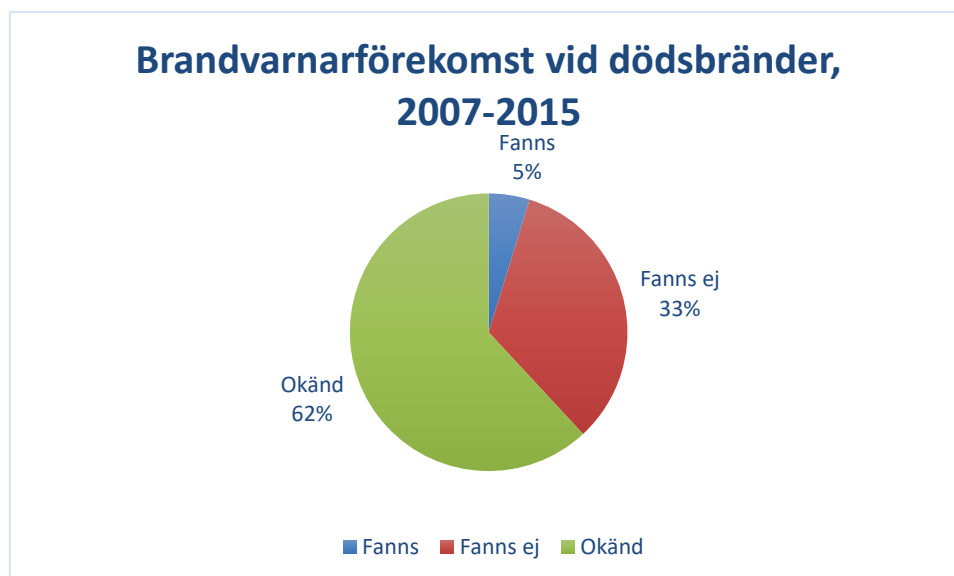
Elva av dödsbränderna har inträffat mellan klockan 17 och 07. Fyra har inträffat mellan klockan 07 och 10. Fem dödsbränder har inträffat under dagtid. Majoriteten av dödsbränderna sker fredagar – söndagar och de flesta inträffar under vinterhalvåret, mellan oktober och februari.

Startutrymmet var i vardagsrum och hall i fem av bränderna. Andra vanliga startutrymmen är pannrum (två bränder), kök (en brand) och garage (en brand). Fyra av bränderna har startat utomhus, startutrymmet är okänt i fyra av bränderna. Utrymmet är okänt vid fyra av bränderna. Vid 10 av bränderna är startföremålet okänt. Vanliga startföremål är soffa/fåtölj (tre bränder), kläder (en brand), spis (en brand), uppvärmningsanordning (en brand), personbil (två bränder), brandfarlig vätska (en brand) och andra elinstallationer (en brand).

Vid tolv av dödsbränderna är brandorsaken okänd. Branden var anlagd med uppsåt vid två bränder, rökning orsak vid tre bränder. Andra vanliga brandorsaker är tekniskt fel, värmeöverföring, levande ljus och eldning av gräs. Dessa var brandorsak vid en brand var.

Endast vid en dödsbrand har det kunnat konstateras att brandvarnare funnits, se figur 7.2.1.2.

Figur 7.2.1.2. Brandvarnarförekomst vid inträffade dödsbränder. *Källa: IDA.*

Vid elva av dödsbränderna har det varit brand i ett eller flera rum vid brandförsvarets ankomst. Vid tre bränder hade branden redan slocknat. Vid tre av bränderna brann endast startföremålet och vid en brand var det endast rökutveckling.

Av tabell 7.2.1.3 framgår antalet som skadas genom exponering för rök och öppen eld per år i Uppsala län. Av tabellen framgår att majoriteten av de som skadas är män. Av tabell 7.2.1.4 framgår åldersfördelningen av de som skadas. Av de som är äldre än 65 år har 19 personer varit äldre än 80 år.

Tabell 7.2.1.3. Antalet skadade genom exponering för rök och öppen eld i Uppsala län. *Källa: Socialstyrelsens statistikdatabas, 2018-10-27.*

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Totalt
Män	13	13	22	10	9	9	12	9	10	6	7	120
Kvinnor	9	7	4	6	3	9	6	4	1	1	1	51

Tabell 7.2.1.4. Antalet skadade genom exponering för rök och öppen eld i Uppsala län, fördelat på ålder, perioden 2007 – 2017. *Källa: Socialstyrelsens statistikdatabas, 2018-10-27.*

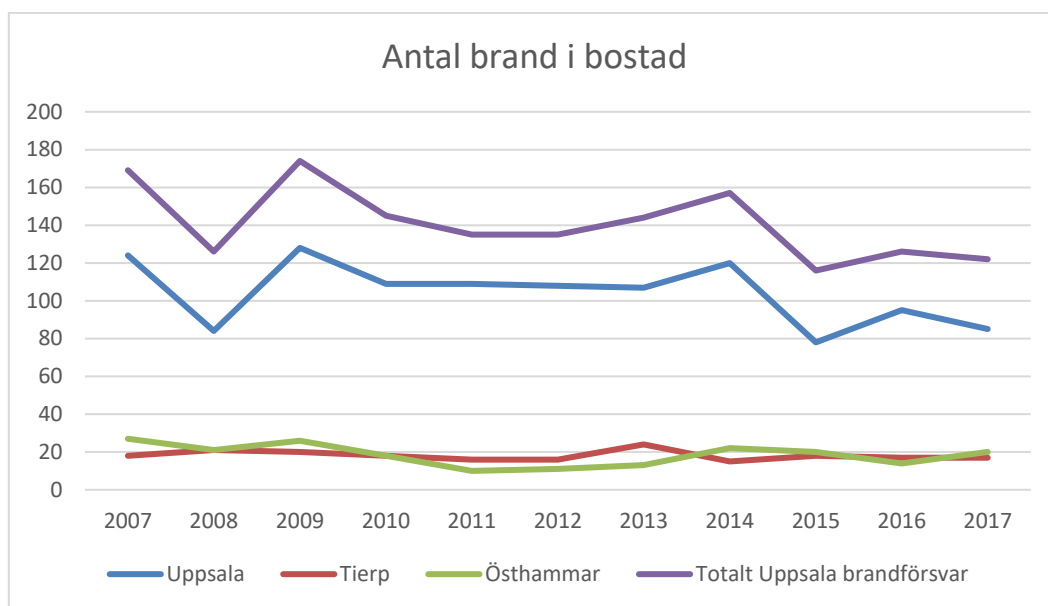
Ålder	Antal skadade
0 – 19	21
20 – 44	48
45 – 64	49
65+	53
Totalt	171

7.2.2 Brand i bostad

2014 - 2017 larmades Uppsala brandförsvaret till totalt 521 brand i bostad. Detta är en liten minskning mot perioden 2010 - 2013 då antalet larm var 560. Antalet larm till brand i bostad har varit i stort oförändrat år efter år i Uppsala och Tierp. Sedan 2015 noteras en nedgång i Uppsala, från att det årligen varit ca 100 - 110 ned till 80 - 90 per år. Tierp har årligen ca 15 - 20

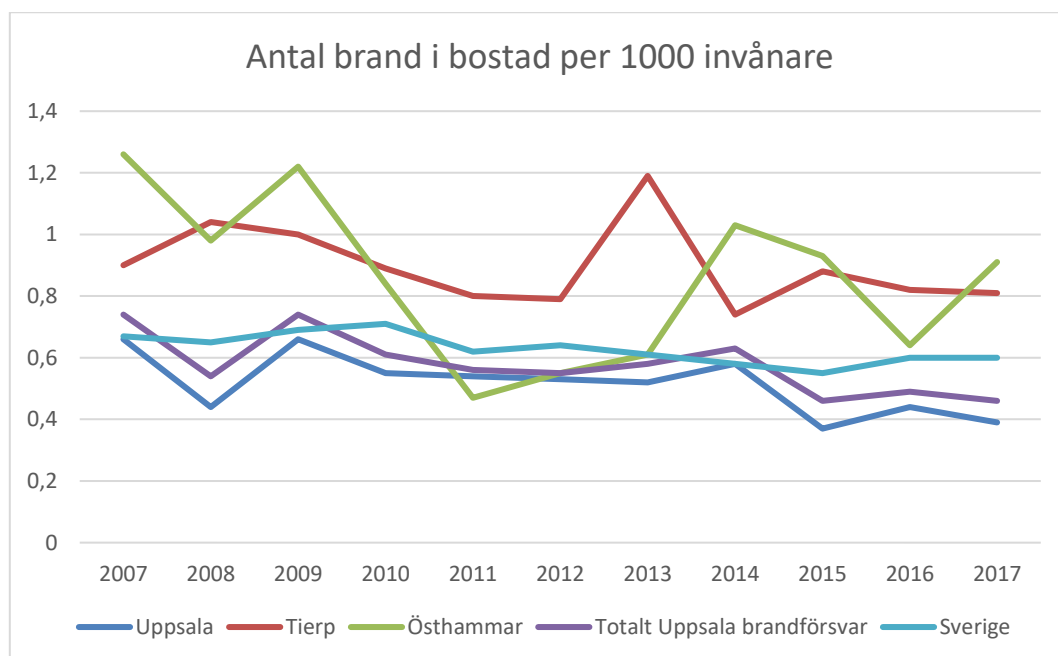

bränder i bostäder. Östhammar hade en nedgång under några år (2011 - 2013) då antalet var ca 11 - 13. Denna minskning är bruten och antalet är återigen ca 15 - 20 bränder årligen. Se figur 7.2.2.1.

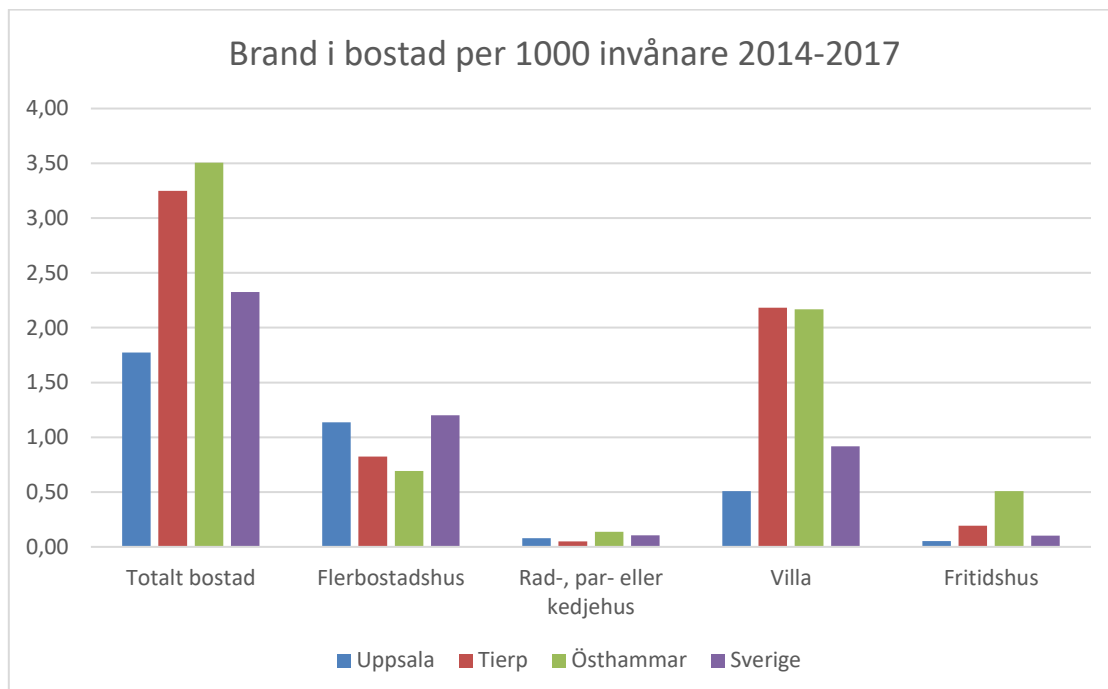
Figur 7.2.2.1. Antalet insatser till brand i bostad. Källa: IDA.

Av figur 7.2.2.2 framgår antalet bränder i bostäder per 1000 invånare i respektive kommun. För Östhammar och Tierp är värdena högre än Uppsala och snittet i Sverige och värdena varierar kraftigt mellan vissa år. Anledningen till detta är det förhållandevis få antalet bränder och en ökning eller minskning med ett fåtal bränder får stor påverkan.

Figur 7.2.2.2. Antalet brand i bostad per 1000 invånare. Källa: IDA.

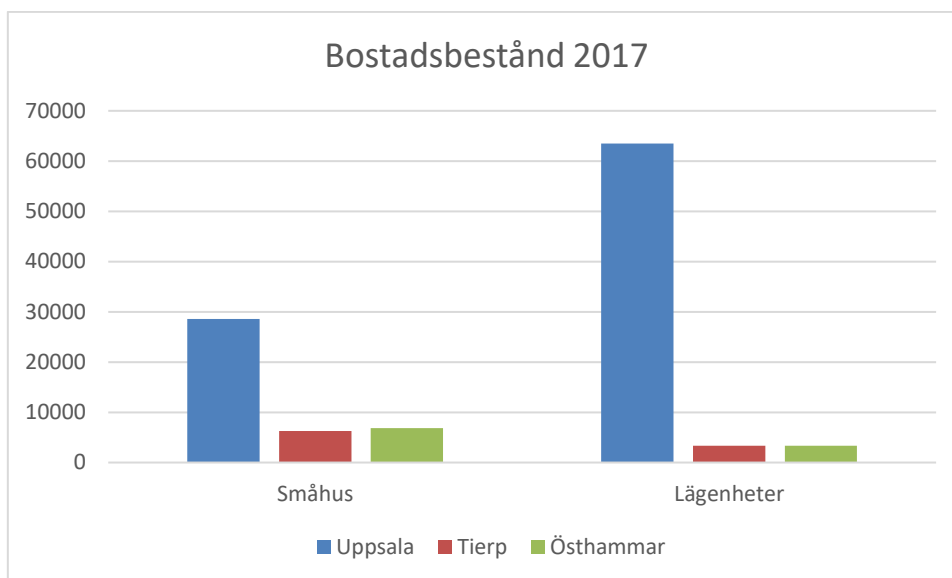
Som framgår av figur 7.2.2.3 nedan så har Tierp och Östhammar totalt fler bränder per 1000 invånare än Uppsala och snittet för hela Sverige. Detta gäller även för bränder i villor. Uppsala har något fler bränder i flerbostadshus per 1000 invånare än Tierp, Östhammar. Uppsala har färre bränder i bostäder per 1000 invånare än övriga kommuner och snittet i Sverige.

Figur 7.2.2.3. Antalet brand i bostad per 1000 invånare i respektive kommun. *Källa: IDA.*

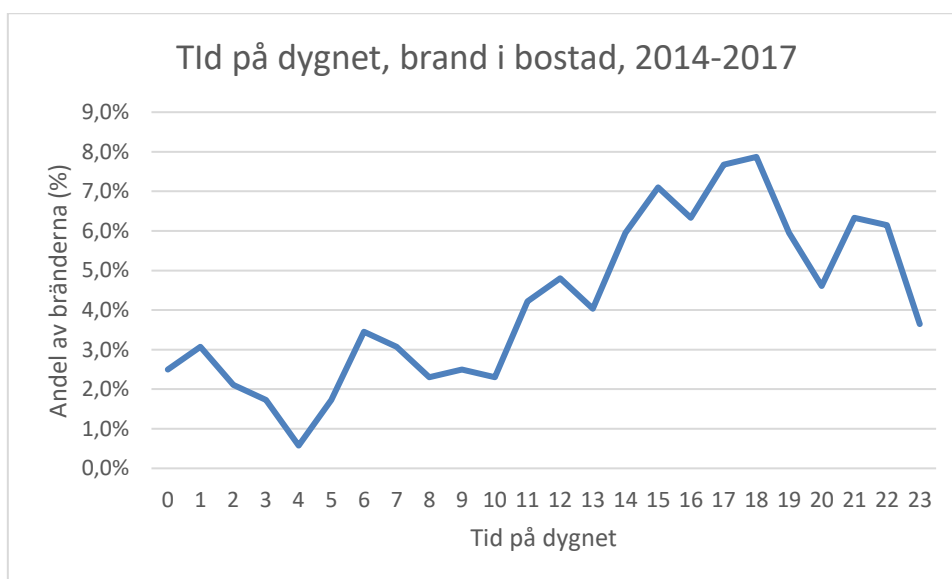
Skillnaden i antalet bränder per 1000 invånare kan till stor del förklaras av antalet bostäder i flerbostadshus och småhus i respektive kommun. I Uppsala är andelen lägenheter 69%, och i Tierp och Östhammar 35% respektive 33%. Antalet bostäder inom Uppsala brandförsvär är fördelat enligt figur 7.2.2.4 nedan.

Med hänsyn tagen till den stora andelen småhus i Tierp och Östhammar tyder siffrorna ändå på att det brinner mer i småhus i Tierp och Östhammar än i riket i snitt. Den vanligaste brandorsaken i dessa fall är soteld, och det är möjligt att andelen eldstäder är relativt hög i kommunerna.

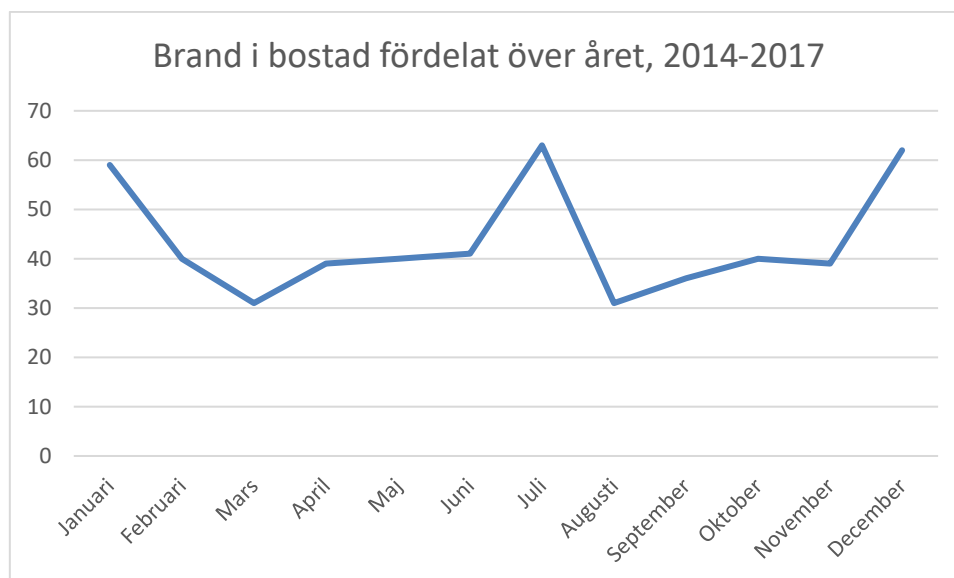
Figur 7.2.2.4. Bostadsbeståndet i respektive kommun. *Källa: SCB.*

I statistiken syns det att det brinner mest i bostäderna de tider när de flesta människorna befinner sig hemma, det vill säga under eftermiddagen och kvällen. Den största toppen i antalet bränder är mellan klockan 17 - 18, se figur 7.2.2.5. Likaså att bränderna ökar upp till 25% under helgerna (fredag, lördag och söndag).

Figur 7.2.2.5. Grafen visar vilken tid på dygnet som bränder i bostäder inträffat under perioden 2010–2013. *Källa: IDA*

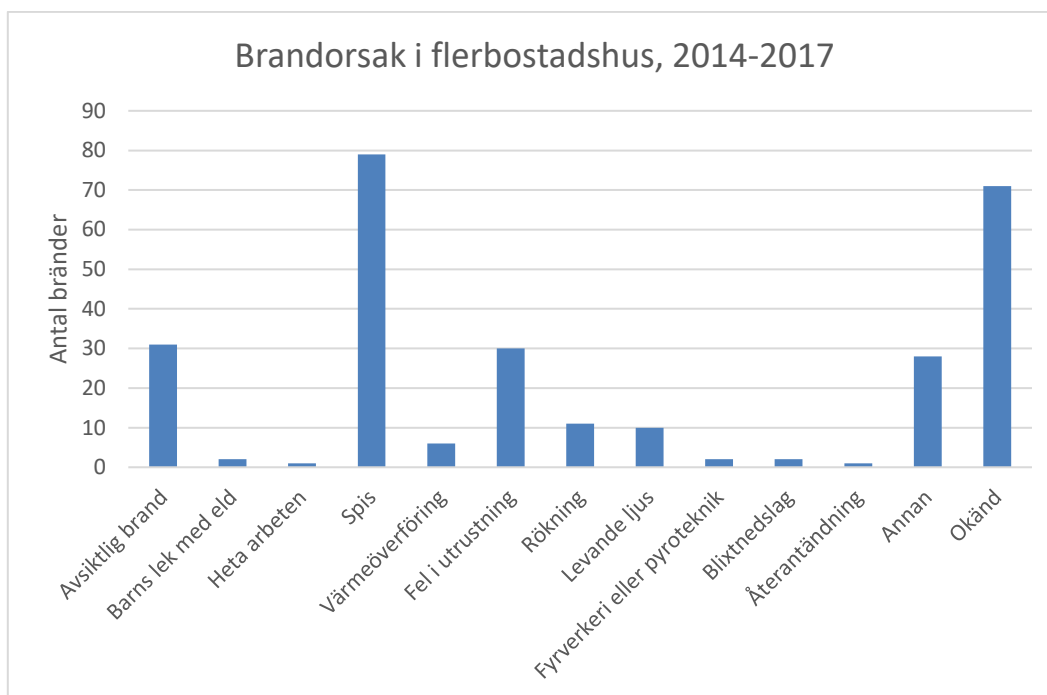
Antalet bränder i bostäder är som flest på vinterhalvåret, med tydliga toppar i december – januari. En topp är även i juli, se figur 7.2.2.6.

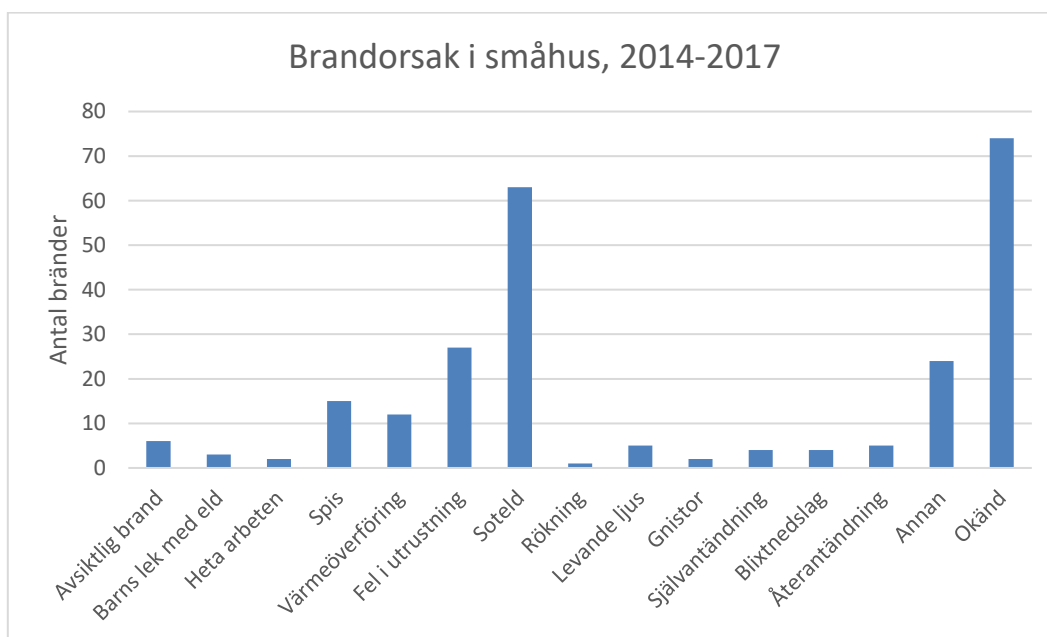
Figur 7.2.2.6. Bostadsbrändernas fördelning över året. *Källa: IDA.*

Vad som föranleder bostadsbränderna skiljer sig stort mellan flerbostadshus och villa/småhus, se figur 7.2.2.7 och 7.2.2.8. I flerbostadshus är glömd spis den i särklass största brandorsaken. 29% av alla bränder startade av denna anledning. Okänd anledning eller annan brandorsak stod för stora delar med 26 % respektive 10 % och är svåra att utreda vidare. Anlagd brand med uppsåt stod för 11 %, vilket är en minskning från 16 % i föregående riskanalys. Detta behöver inte innebära att branden varit anlagd i själva bostaden, utan bränder anlagda utomhus och i gemensamhetsutrymmen (till exempel tvättstugor, soprum och källarförråd) räknas också in i bostadsbrandsstatistiken. Därefter kom levande ljus med 4 %. Övriga relativt vanliga brandorsaker var rökning (4 %) och tekniskt fel (11 %).

I småhus (villor, rad/par-kedjehus samt fritidshus) var anledningen till bränderna en annan. Soteld är den vanligaste brandorsaken (26 %), följt av okänd (30 %) och ”annan” (10 %). Glömd spis är brandorsak i 6 % av bränderna, vilket är markant färre än för flerbostadshus. Tekniskt fel utgör brandorsak i 11 % av bränderna, levande ljus 2 %.

Figur 7.2.2.7. Brandorsaker vid brand i flerbostadshus. Källa: IDA.

Figur 7.2.2.8. Brandorsaker vid brand i småhus. Källa: IDA. Källa: IDA.

Det vanligaste startutrymmet i flerbostadshus under perioden 2014 - 2017 är köket (51 %), följt av balkong/altan/loftgång (7 %), trapphus (6 %), vardagsrum (6 %), soprum (4 %), sovrum (4 %) och tvättstuga (3 %). Detta skiljer sig från småhus där det vanligaste startutrymmet under samma period var skorstenen (28 %), följt av köket (13 %), vardagsrummet (8 %), utanför byggnaden (5 %) och sovrum (2 %).

7.2.3 Bränder i vårdanläggningar och sjukhus

I snitt inträffar en till två bränder inom vården i Tierps och Östhammars kommuner årligen. Antalet i Uppsala kommun är högre, i snitt inträffar 12 bränder i vården per år, se tabell 7.2.3.1. Räknat per 1000 invånare för åren 2014 - 2017 så inträffar årligen 0,29 bränder per 1000 invånare i Uppsala. I Tierp och Östhammar är motsvarande siffror 0,49 respektive 0,37. I Sverige inträffar i snitt 0,3 bränder i vården per 1000 invånare, se figur 7.2.7.

Tabell 7.2.3.1. Antal bränder inom vårdanläggningar och sjukhus. *Källa: IDA.*

	Uppsala	Tierp	Östhammar
2007	12	1	1
2008	6	1	6
2009	11	1	3
2010	6	1	0
2011	12	0	1
2012	9	0	2
2013	12	1	0
2014	6	4	0
2015	16	1	3
2016	20	3	2
2017	19	2	3
Totalt	129	15	21

43 % av bränderna har startat i köket. De vanligaste startutrymmena i övrigt är sovrum (9 %), vardagsrum (5 %), badrum/toalett/bastu (5 %), tvättstuga (5 %), trapphus/korridor (6 %) och utanför byggnaden (5 %). 17 % av bränderna har bedömts vara anlagda. Andra vanliga brandorsaker är tekniskt fel (15 %), glömd spis (14 %), värmeöverföring (8 %) och rökning (5 %). Brandorsaken anges till okänd och annan i totalt 35 % av bränderna.

Bränderna är som flest i maj och juni samt under vintern, november till januari. De flesta bränderna inträffar dagtid från klockan 08 och fram till klockan 23.

7.2.4 Bränder i skolor och förskolor

Årligen inträffar i snitt tolv bränder i förskolor och skolor i Uppsala kommun. I Tierp och Östhammar inträffar årligen mellan en och två bränder, se **tabell 7.2.4.1**.

Tabell 7.2.4.1. Antal bränder i skolor och förskolor. *Källa: IDA.*

	Uppsala	Tierp	Östhammar
2007	11	3	2
2008	19	1	1
2009	17	2	2
2010	15	0	1
2011	9	0	3
2012	4	1	1
2013	12	1	5
2014	10	0	1

2015	11	0	2
2016	17	2	0
2017	11	1	2
Totalt	136	11	20

Räknat per 1000 invånare för åren 2014 - 2017 så inträffar årligen 0,23 bränder per 1000 invånare i Uppsala. I Tierp och Östhammar är motsvarande siffror 0,15 respektive 0,23. Snittet för hela Sverige är 0,22 bränder per 1000 invånare för samma tidsperiod, se figur 7.2.7.

Majoriteten av bränderna inträffar mellan klockan 09 - 15 samt mellan klockan 19 - 01. Bränderna inträffar jämnt fördelade över veckorna, med en topp på måndagar. De flesta bränder inträffar under skolåret. Minst antal bränder inträffar under sommaren (juni – augusti).

Det vanligaste startutrymmet är fristående förråd (14 %) och toaletter (12 %). Andra vanliga startutrymmen är driftrum (4%), kök (5 %), trapphus/korridor (9 %), samlings-salar (7 %). 7 % av bränderna startade utomhus. Vid 32 % av bränderna har startföremålet angetts till ”annat” eller ”okänt”.

47 % av bränderna har bedömts vara anlagda. Barns lek med eld var orsak i 5 %. Tekniskt fel bedöms vara brandorsaken i 14 % av bränderna. 4 % av bränderna har brandorsaken varit värmeöverföring. För 17 % av bränderna är brandorsaken okänd.

7.2.5 Brand i restauranger, danslokaler och övriga samlingslokaler

Med övriga samlingslokaler avses exempelvis teatrar, biografier, museum, bibliotek, idrottsanläggningar, kyrkor och liknande. Som framgår av figur 7.2.5.1 är antalet bränder per år relativt konstant.

Tabell 7.2.5.1. Antal bränder i restauranger, danslokaler och övriga samlingslokaler. *Källa: IDA.*

	Uppsala	Tierp	Östhammar
2007	12	2	2
2008	9	1	2
2009	9	1	2
2010	8	2	2
2011	10	2	0
2012	11	1	1
2013	13	2	2
2014	11	0	3
2015	10	1	0
2016	12	3	0
2017	7	1	0
Totalt	112	16	14

Under perioden 2014 - 2017 har det inträffat 0,05 bränder per 1000 invånare i denna typ av byggnad i Östhammars kommun. Motsvarande siffra för Tierp och Uppsala är 0,05 respektive 0,08 bränder per 1000 invånare. Siffran för Sverige som helhet är 0,07 bränder per 1000 invånare, se figur 7.2.7.

De vanligaste startutrymmena är kök (13 %), i samlingslokal (5 %), försäljningslokal (10 %), i soprum (6 %), förråd (7 %), toalett (7 %) samt utanför byggnaden (7 %). För 29 % av bränderna är det okänt startföremål. 31 % av bränderna bedöms vara anlagda. 18 % av bränderna startade som fel i utrustning. 35 % av bränderna hade brandorsak okänd eller annan. Bränderna inträffar relativt jämnt fördelade över dygnet, med mindre topp runt klockan 17 - 20. De flesta bränderna inträffar onsdagar – fredagar samt måndagar.

7.2.6 Industri

Årligen inträffar i snitt 22 bränder i industrier i Uppsala. I Tierp och Östhammar är det sex respektive 3 bränder i snitt per år. Som framgår av tabell 7.2.6.1 är detta relativt konstant över åren. Sett till antal bränder per 1000 invånare för 2014 - 2017 är Uppsala kommun (0,46 bränder per 1000 invånare) ungefär på snittet för hela Sverige (0,49 bränder per 1000 invånare). Östhammar är en bit under snittet för Sverige med 0,32 bränder per 1000 invånare. Tierp däremot över det nationella snittet med cirka 0,73 industribränder per 1000 invånare.

Tabell 7.2.6.1. Antal bränder i industrier. Källa: IDA.

	Uppsala	Tierp	Östhammar
2007	19	7	5
2008	17	4	2
2009	25	10	2
2010	19	11	3
2011	23	6	3
2012	20	5	4
2013	23	11	4
2014	28	3	5
2015	24	6	2
2016	19	6	4
2017	24	2	0
Totalt	241	71	34

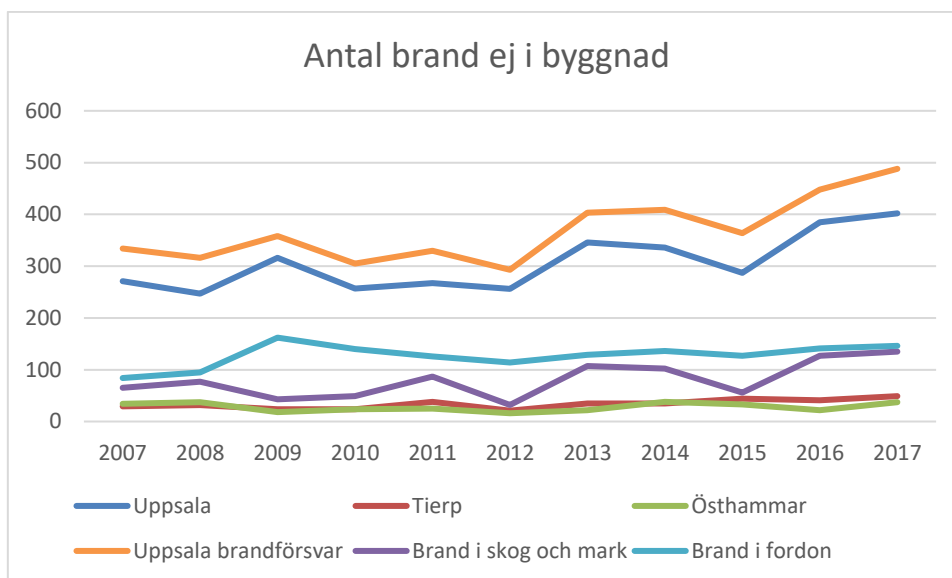
34 % av bränderna startade i soprum, 11 % i produktionslokaler/verkstäder och 13 % i förråd/garage. I 16 % av bränderna anges startutrymme till ”annat” eller okänt.

26 % av bränderna bedöms vara anlagda. 16 % bedöms vara orsakade av tekniska fel. För 46 % är brandorsaken okänd. Endast 1 % beror på heta arbeten.

Minst antal industribränder är under december - februari, resten av året är relativt jämnt fördelat till antalet. Detta beror troligen på semester och minskad verksamhet. Flest bränder inträffar mellan klockan 11 - 12, 15 - 16 och nattetid mellan klockan 21 - 03.

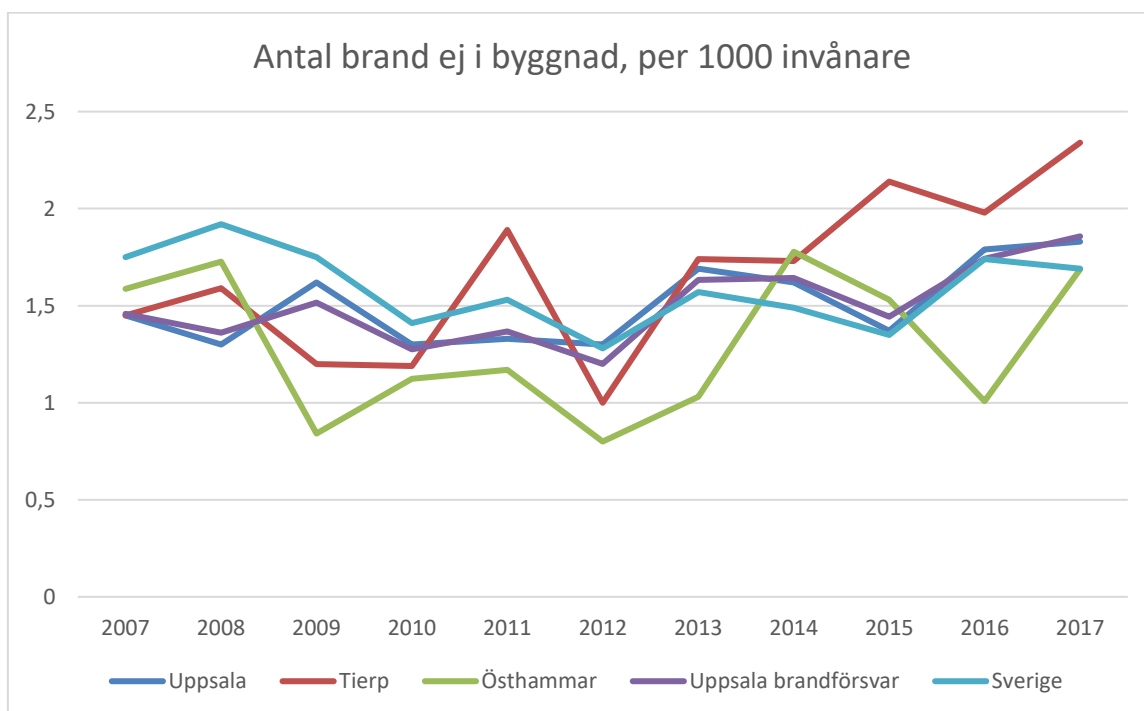
7.3 Brand ej i byggnad

Som framgår av figur 7.3.1 så har antalet insatser till brand ej i byggnad årligen varit strax över 300 st. Sedan 2013 har antalet insatser ökat kraftigt. 2017 genomfördes 488 insatser. Denna ökning har främst skett i Uppsala kommun. Det som ligger bakom ökningarna är framförallt ett större antal bränder i skog och mark, fordon, soptunnor och containrar.

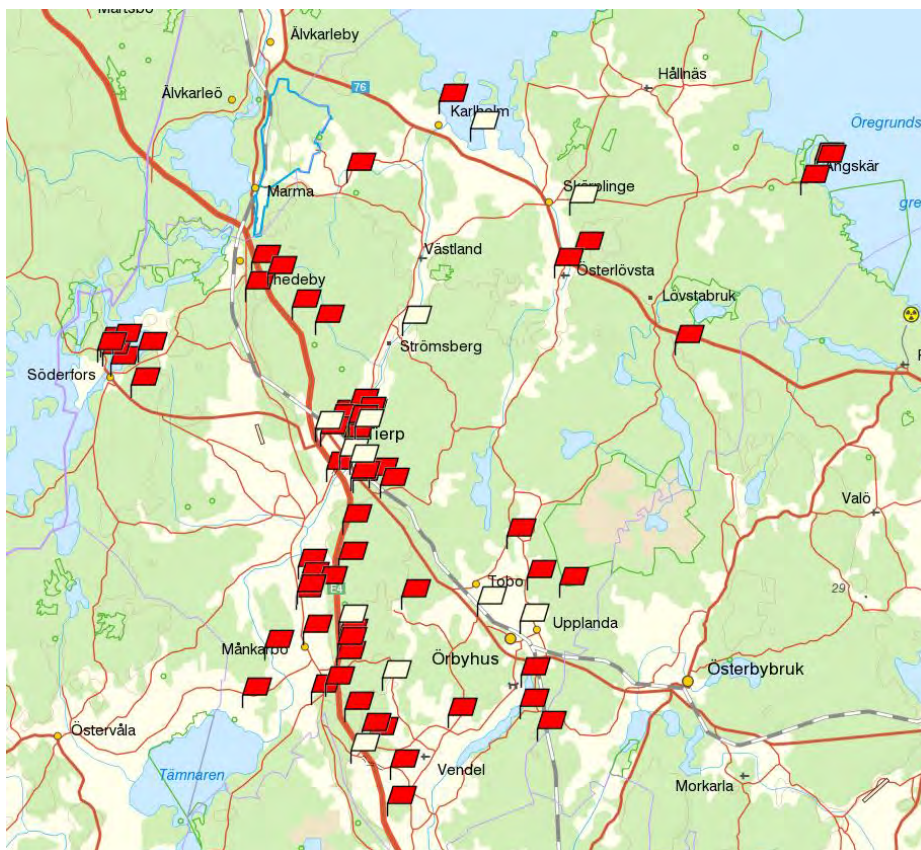
Figur 7.3.1. Antalet insatser till brand ej i byggnad. Bränder i fordon är personbilar och övriga vägfordon. Källa: IDA.

Sett till antalet bränder per 1000 invånare så har Östhammar färre inträffade bränder än övriga kommuner och Sverige som helhet. Uppsala brandförsvär har haft färre bränder per 1000 invånare än Sverige i övrigt mellan 2007 och 2012. 2013 skedde dock en förändring då det inträffade fler bränder än i Sverige i övrigt, se figur 7.3.2. Tierp har haft en ökning i antalet bränder ej i byggnader under den senaste fyraårsperioden.

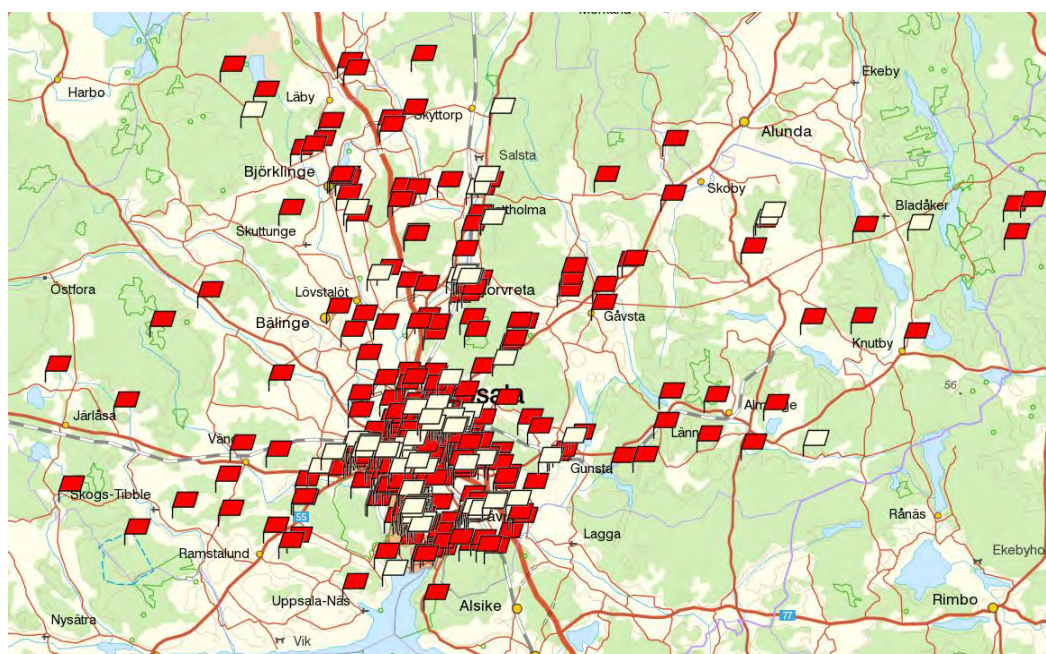

Figur 7.3.2. Antal insatser till brand ej i byggnad per 1000 invånare. Källa: IDA.

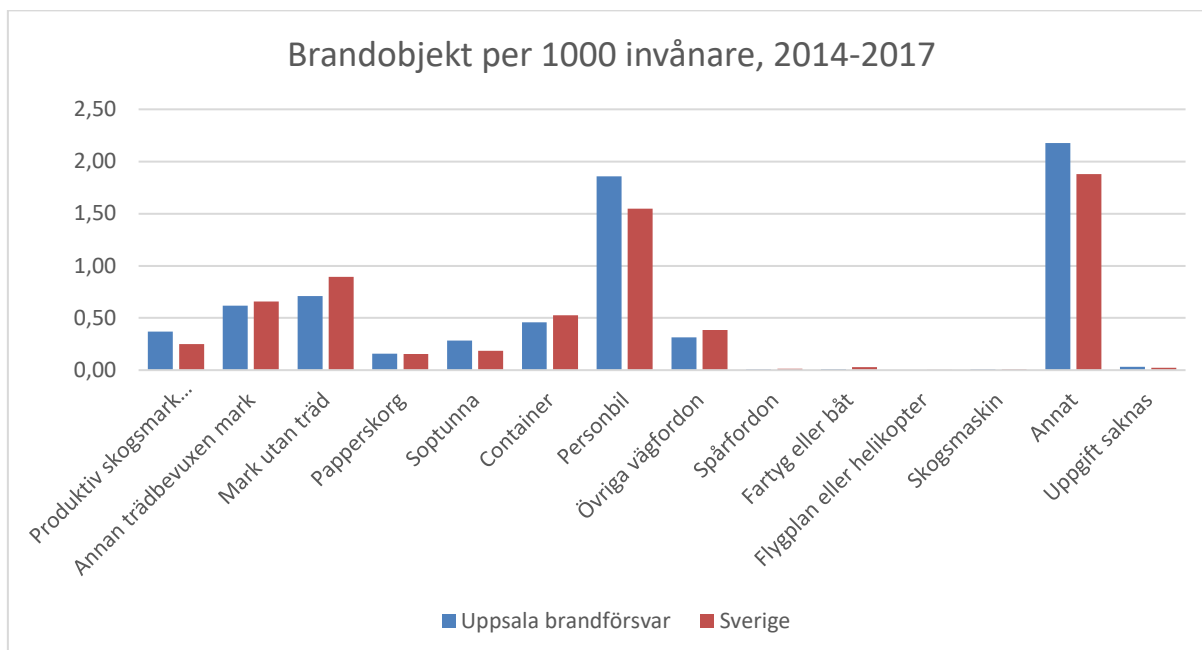

Figur 7.3.4. Kartan visar var bränder som inte inträffat i byggnader skett i Tierps kommun under perioden 2016 - 2017. Källa: Daedalos.

Figur 7.3.5. Kartan visar var bränder som inte inträffat i byggnader skett i Uppsala kommun under perioden 2016 - 2017. Källa: Daedalos.

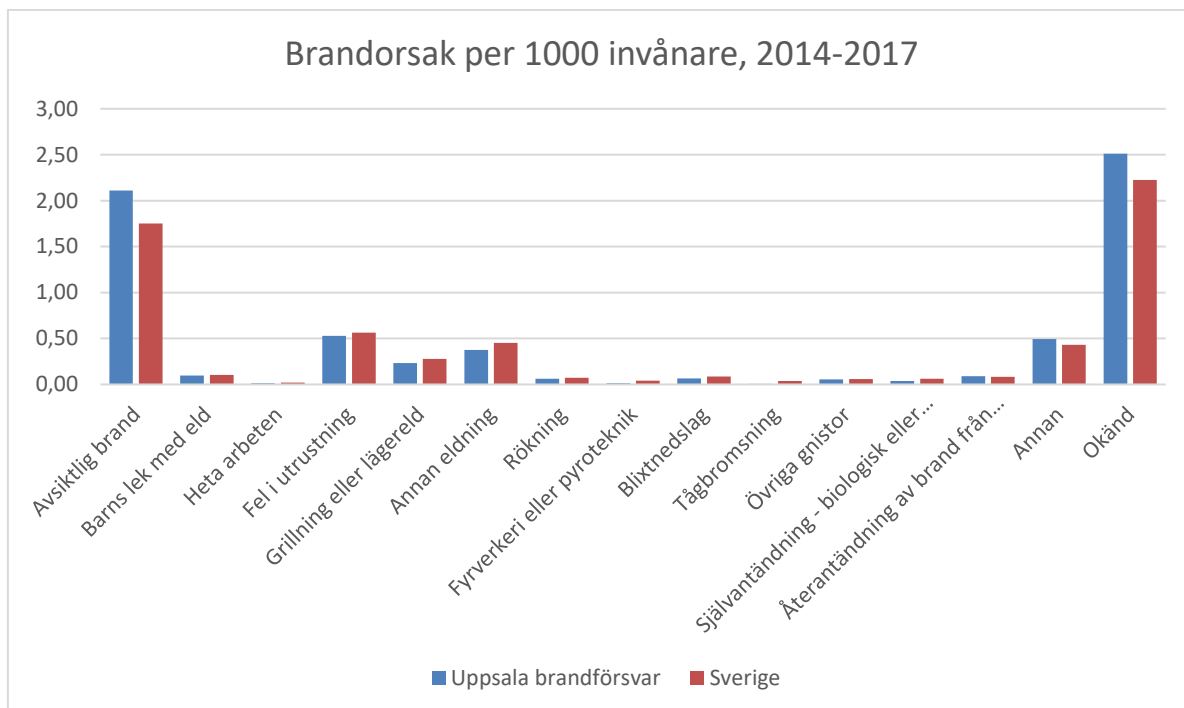

Figur 7.3.6. Av figuren framgår fördelningen av brandobjekt för brand ej i byggnad. *Källa: IDA.*

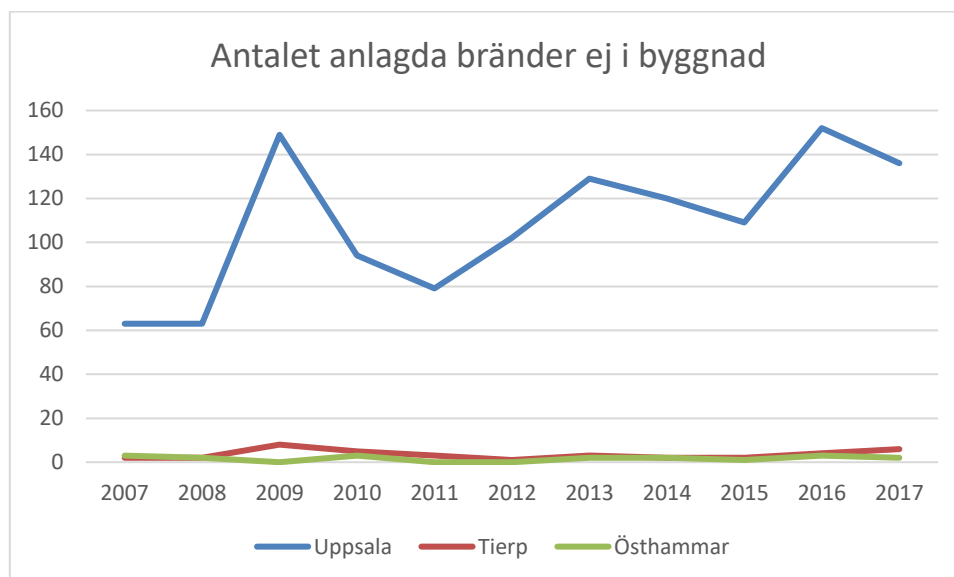
Av figur 7.3.6 framgår fördelningen av brandobjekt vid bränder som inte inträffar i byggnader. Det är vanligt att bränder inträffar i fordon, skog och mark, containrar och i papperskorgar och soptunnor. Av figuren framgår även att Uppsala brandförsvär har färre bränder per 1000 invånare för de flesta typer av brandobjekt än för Sverige som helhet. Det finns dock ett antal brandobjekt där som är vanligare än övriga Sverige. Exempelvis inträffar fler bränder i personbilar, i produktiv skogsmark och i ”annat”.

Av figur 7.3.7 framgår brandorsakerna per 1000 invånare. Anlagd brand är den vanligaste brandorsaken och det sker fler anlagda bränder i Uppsala brandförsvärs område än i hela Sverige i övrigt. 32 % av bränderna i det fria i Uppsala brandförsvärs område är anlagda. Motsvarande siffra för Sverige totalt är 28 %. Andra vanliga brandorsaker är annan eldning, grillning, tekniska fel och barns lek med eld. Vid 45 % av insatserna har brandorsaken angetts till okänd eller annan.

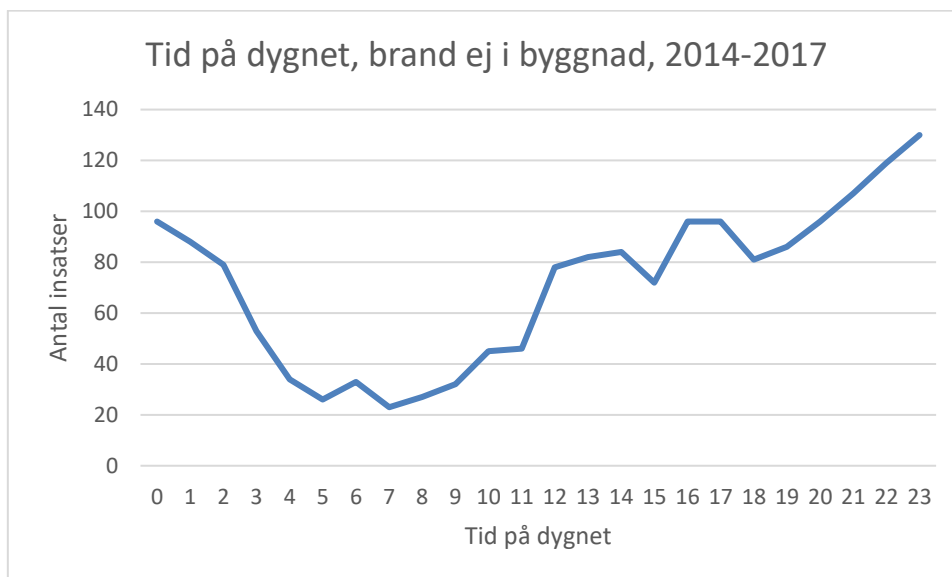
Figur 7.3.7. Brandorsaker vid brand ej i byggnad per 1000 invånare. Källa: IDA.

Figur 7.3.8 visar hur antalet anlagda bränder ej i byggnad varierat mellan året för respektive kommun. Det är tydligt att flest anlagda bränder är i Uppsala. En topp i antalet skedde 2009. Sedan 2011 har trenden varit ökande för antalet anlagda bränder.

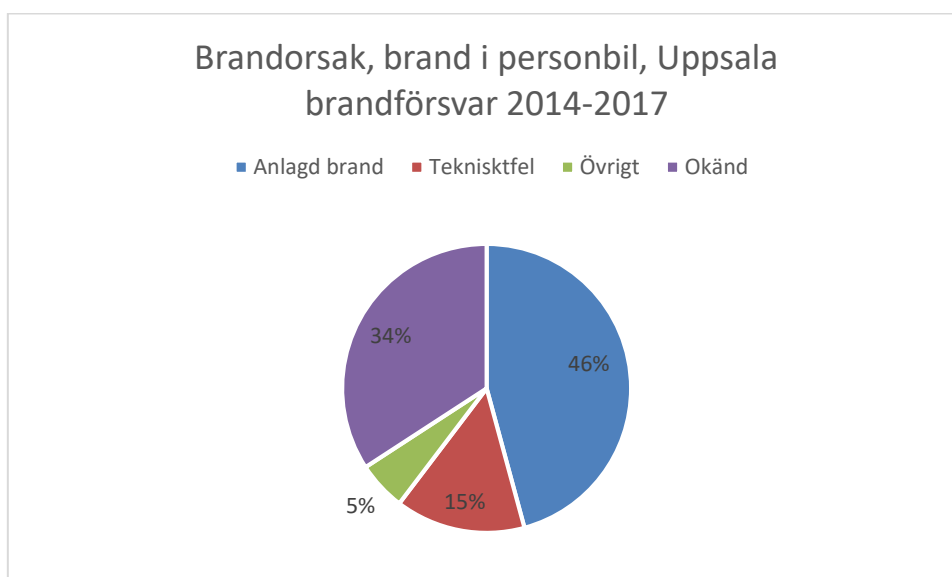
Figur 7.3.8. Antalet anlagda bränder ej i byggnad. Källa: IDA.

Huvuddelen av alla bränder som inte inträffar i byggnader sker under eftermiddagen fram till efter midnatt. Antalet bränder är som lägst under de tidiga morgontimmarna fram till lunchtid, se figur 7.3.9. Huvuddelen av bränderna inträffar under perioden mars till november.

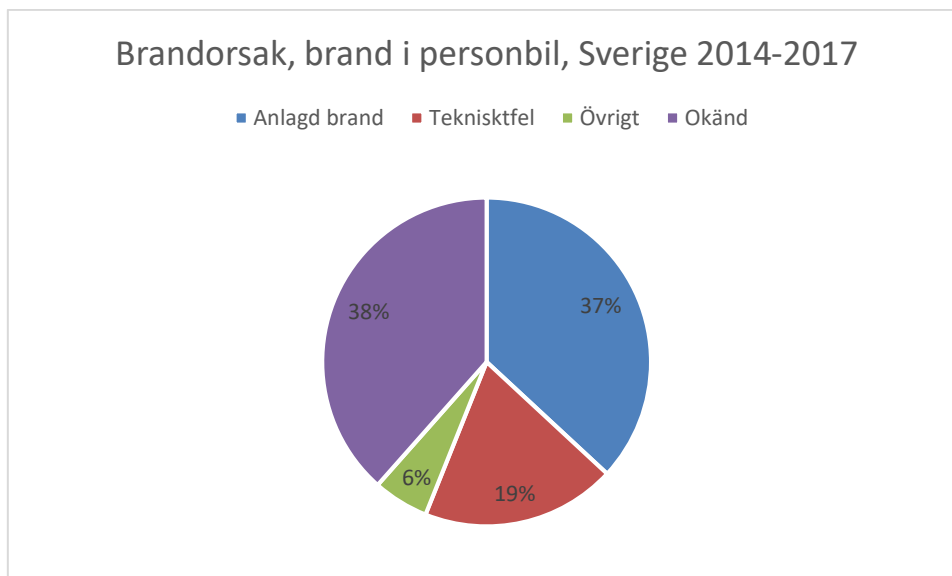
Figur 7.3.9. Insatser till brand ej i byggnad fördelat på tid på dygnet. *Källa: IDA.*

Av figur 7.3.10 och 7.3.11 framgår att andelen anlagda bilbränder i Uppsala brandförsvars område är större jämfört med andelen för hela Sverige.

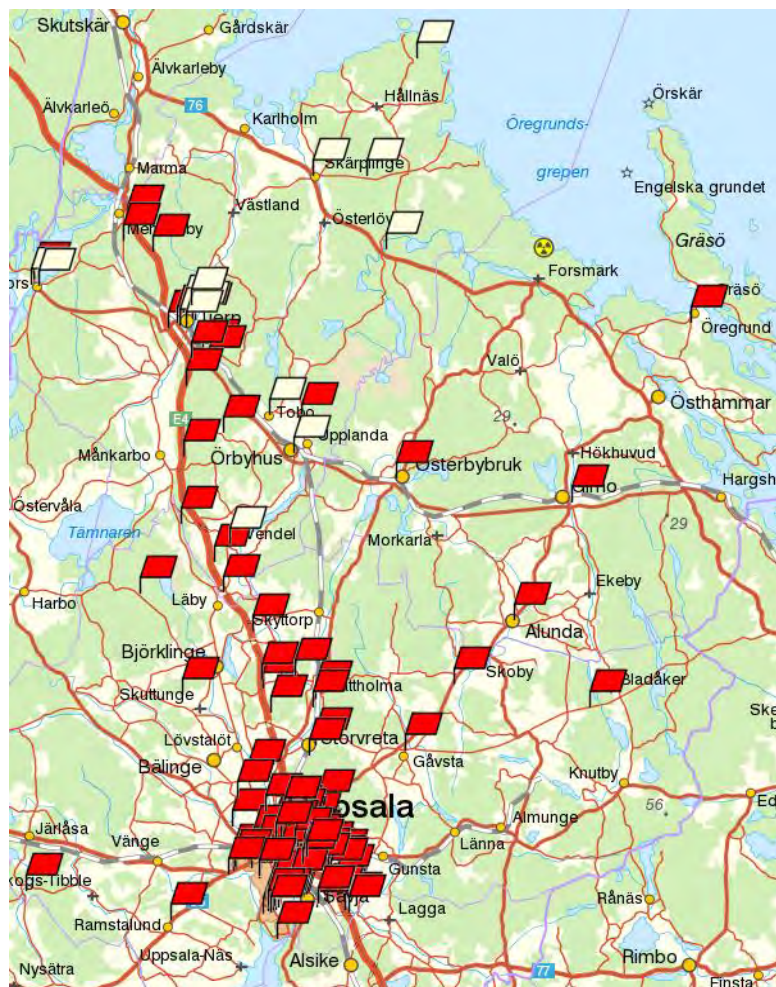
Figur 7.3.10. Brandorsak i personbil, Uppsala brandförsvär, 2014–2017. *Källa: IDA.*

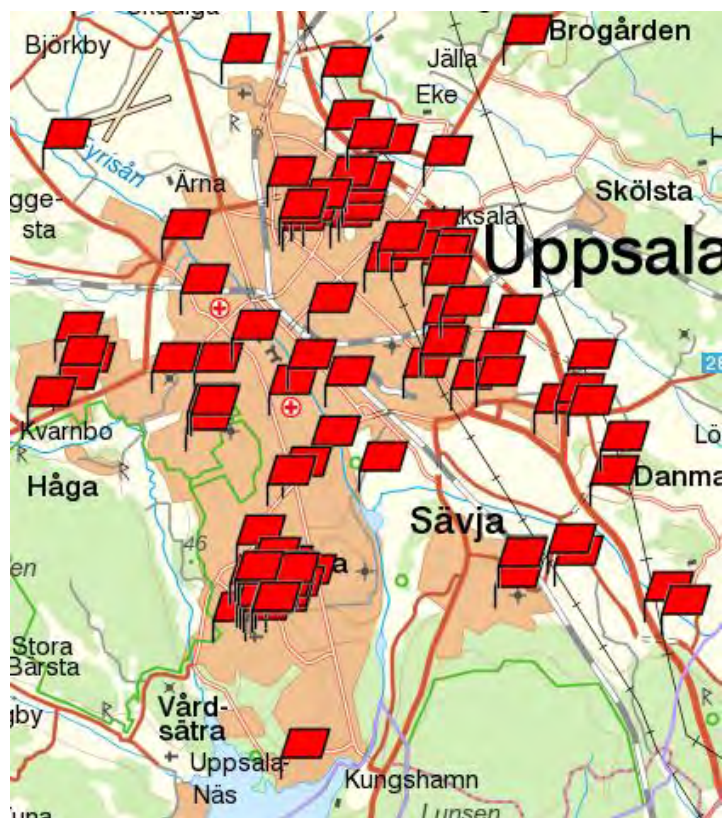
Figur 7.3.11. Brandorsak i personbil, hela Sverige, 2014–2017. *Källa: IDA.*

Av figur 7.3.12 framgår att majoriteten av fordonsbränderna under 2013 inträffade i Uppsala tätort. I övrigt sker de flesta fordonsbränder på vägarna.

Figur 7.3.12. Kartan visar samtliga fordonbränder i Uppsala brandförsvår under 2017. *Källa: Daedalos.*

Figur 7.3.13 visar var bränderna har inträffat i Uppsala tätort. Det framgår tydligt att majoriteten av bränderna inträffar i stadsdelarna Gottsunda, Valsätra och Gränby. Tidigare år har även många bränder varit i Stenhagen och Sävja.

Figur 7.3.13. Kartan visar var bränderna i fordon skedde i Uppsala tätort under 2017. *Källa: Daedalos.*

Av tabell 7.3.1 framgår att i de stadsdelar där flertalet av fordonbränderna inträffar har högre grad av utanförskap jämfört med Uppsala kommun i stort. Medelinkomsten är lägre i dessa stadsdelar. Ohälsotalen, arbetslösheten och andelen med utländsk bakgrund är högre. Polismyndigheten har bedömt delar av stadsdelarna Gottsunda och Valsåtra som särskilt utsatta områden.

Tabell 7.3.1. Skillnader i demografi mellan stadsdelar med stort antal fordonbränder och Uppsala kommun som helhet. *Källa: Befolkningsstatistik: Statistik per område, Uppsala kommun, 2016.*

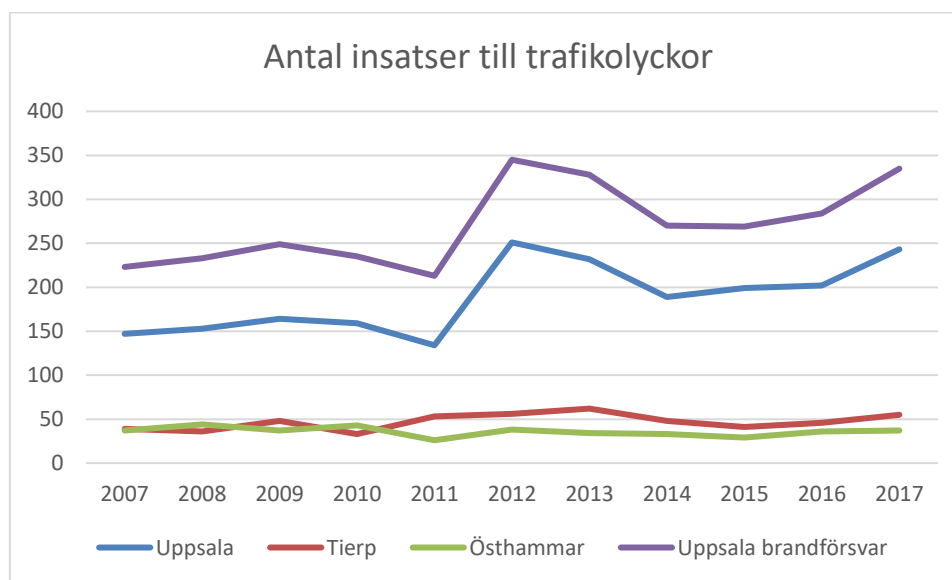
	Medel- inkomst (tusen kr per år, 2016)	Ohälsotal ¹	Arbets- löshet ²	Andel 0–24 år	Andel 25–64 år	Andel 65+ år	Andel med utländsk bakgrund	Efter- gymnasial utbildning
Hela Uppsala kommun	317	21,5	4,0%	32%	51%	17%	18%	55%
Gottsunda	226	35,6	10,6%	34%	53%	12%	55%	40%
Valsätra	242	28	10,1%	34%	51%	15%	51%	52%
Stenhagen	274	30,1	6,4%	39%	51%	10%	49%	52%
Sävja	290	29,6	5,3%	33%	51%	16%	34%	46%
Gränby	223	28,7	9,6%	34%	53%	14%	53%	39%
Kvargärdet	231	15,7	4,7%	32%	58%	11%	34%	40%

¹Summan dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning, sjuk- och aktivitetsersättning dividerat med folkmängden 16-64 år

²Öppet arbetslösa, i program med aktivitetsstöd och övriga inskrivna

7.4 Trafikolyckor

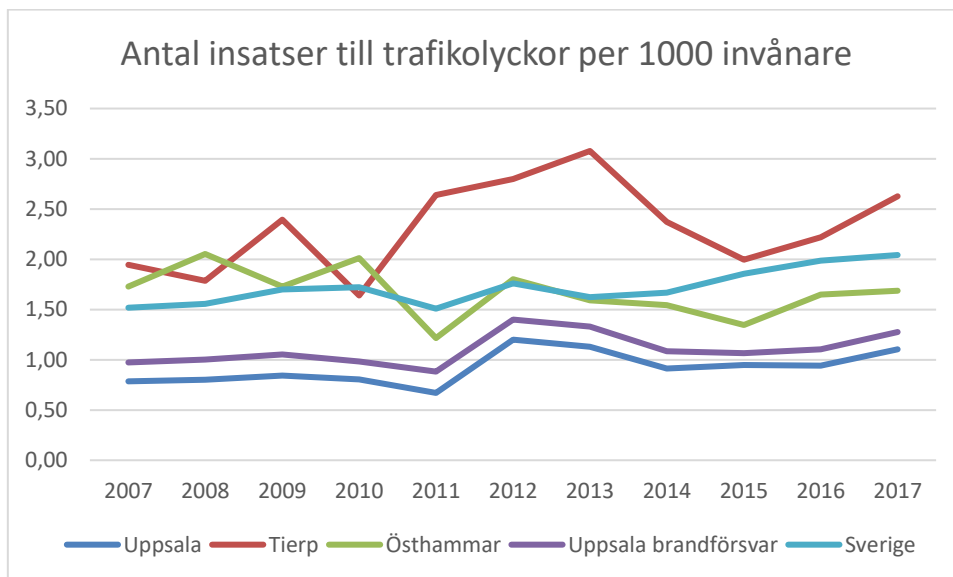
Under åren 2014 - 2017 har Uppsala brandförsvaret hanterat totalt 1158 trafikolyckor. Mellan 2007 och 2011 åkte Uppsala brandförsvaret på cirka 210-250 trafikolyckor årligen. 2012 skedde en kraftig ökning till nästan 350 trafikolyckor. Denna ökning har hållit i sig sedan dess, **se figur 7.4.1**. Den huvudsakliga ökningen dessa år har skett i Uppsala kommun. Det är främst trafikolyckor med personbilar som står bakom denna ökning.

Figur 7.4.1. Antalet trafikolyckor i Uppsala brandförsvares område. *Källa. IDA.*

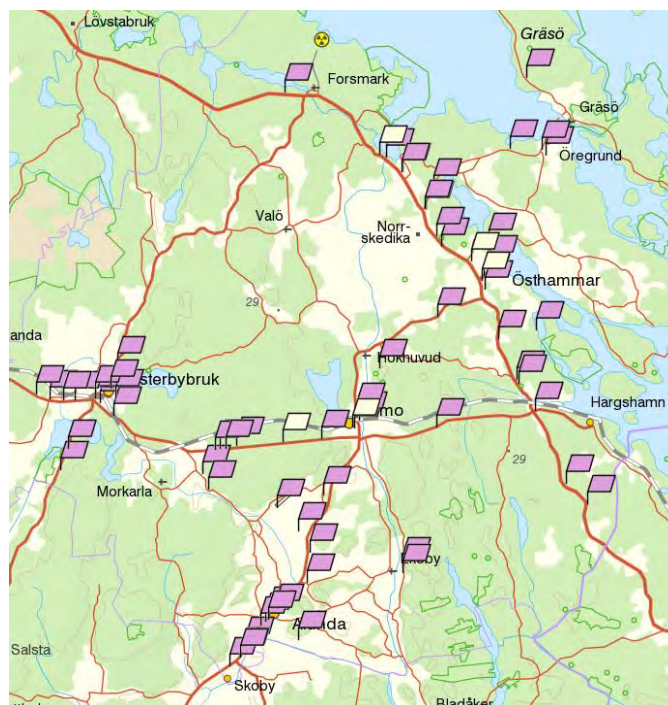
Räknat per 1000 invånare har Tierp avsevärt fler trafikolyckor än övriga två kommuner samt jämfört med Sverige i övrigt, se figur 7.4.2. Antalet trafikolyckor per 1000 invånare ökade

under flera år från 2010. 2014 och 2015 var antalet lägre i Tierp men har återigen börjat öka. Antalet trafikolyckor per 1000 invånare är relativt stabilt i Uppsala, Östhammar och Sverige som helhet. Totalt har Uppsala brandförsvär färre trafikolyckor per 1000 invånare än Sverige som helhet.

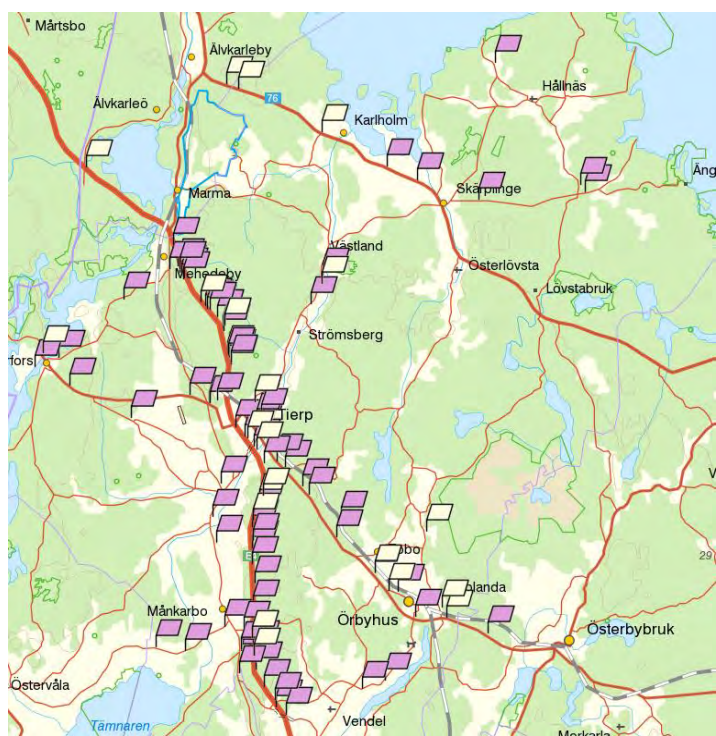
Figur 7.4.2. Antalet trafikolyckor per 1000 invånare. Källa: IDA.

Av figur 7.4.3 till 7.4.5 framgår att huvuddelen av trafikolyckorna inträffar i tätorterna eller längs de större vägarna. Ett stort antal olyckor har under åren 2016 - 2017 inträffat längs E4.

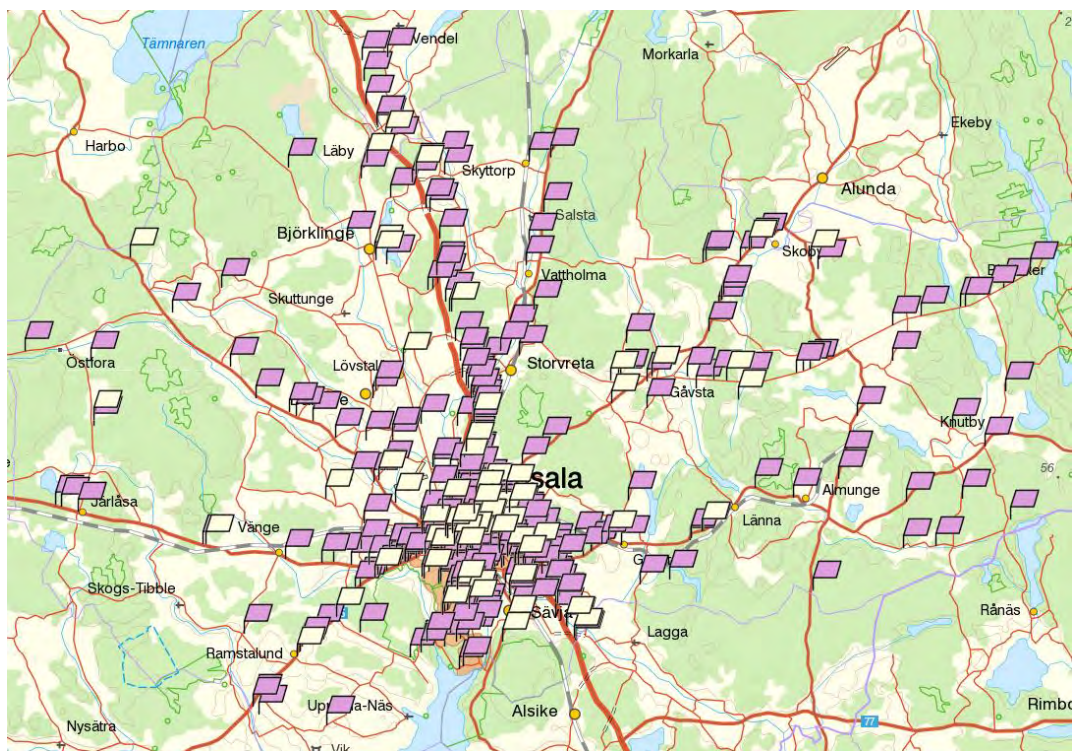

Figur 7.5.3. Kartan visar var trafikolyckorna har inträffat i Östhammars kommun under perioden 2016 - 2017. Källa: Daedalos.

Figur 7.5.4. Kartan visar var trafikolyckorna har inträffat i Tierps kommun under perioden 2016 - 2017. Källa: Daedalos.

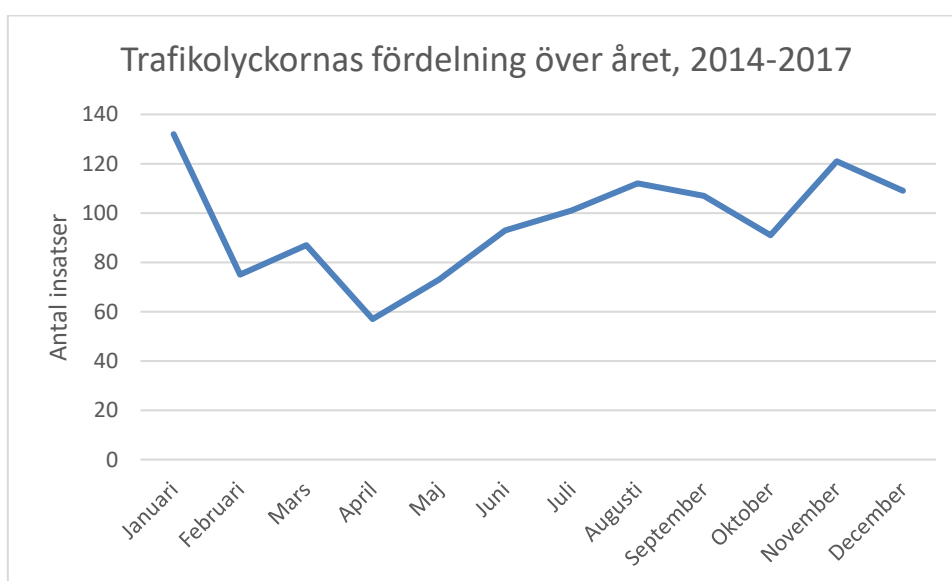

Figur 7.5.5. Kartan visar var trafikolyckorna har inträffat i Uppsala kommun under perioden 2016 - 2017. Källa: Daedalos.

Av figur 7.4.6 framgår att huvuddelen av trafikolyckorna inträffar under dagen. Den största toppen av olyckor inträffar mellan klockan 15 - 17. Trafikolyckorna är minst till antalet under våren och tidig sommar och i januari, se figur 7.4.7.

Figur 7.4.6. Trafikolyckors fördelning över dygnet. *Källa: IDA.*

Figur 7.4.7. Trafikolyckornas fördelning över året, Uppsala brandförsvär. *Källa: IDA.*

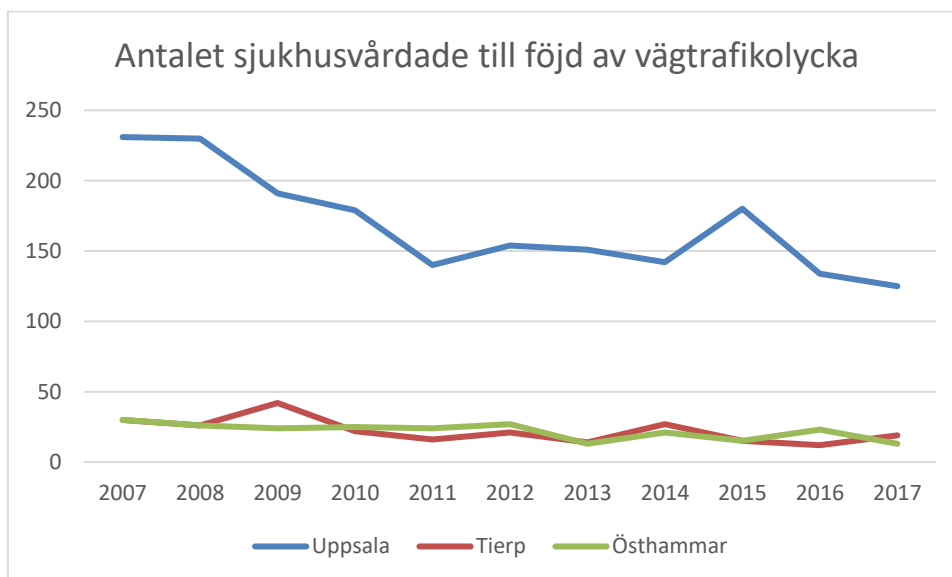
Av figur 7.4.8 framgår antalet personer som omkommit i vägtrafik varje år i Uppsala län. Trenden är minskande, antalet omkomna har minskat varje år sedan 2010. Av de omkomna var 11 % yngre än 18 år, 59 % i åldern 18-65 år och 30 % äldre än 65 år.

Figur 7.4.8. Antalet personer som omkommit i vägtrafik i Uppsala län. Källa: Socialstyrelsens dödsorsaksregister, statistiken är hämtad genom IDA.

Figur 7.4.9 visar statistik för antalet personer som vårdats på sjukhus i minst ett dygn till följd av skador i vägtrafiken. Denna statistik är från Socialstyrelsen och det är inte säkert att alla skadehändelser nödvändigtvis involverat brandförsvaret. Trenden är minskande, sedan 2007 har antalet skadade i vägtrafiken nästan halverats. Av statistiken framgår att 65 % av de som skadats i vägtrafiken är män. 14 % av de som skadats var ungdomar yngre än 18 år. 64 % av de skadade var i ålder 18 - 64 år. 22 % var äldre än 65 år.

Figur 7.4.9. Antalet personer som vårdats på sjukhus i minst ett dygn till följd av skador som uppkommit i vägtrafiken. Källa: Socialstyrelsens patientregister, statistiken är hämtad genom IDA.

7.5 Drunkning

Årligen åker Uppsala brandförsvaret i snitt på sju insatser till drunkningsolyckor, se tabell 7.5.1. Sedan 2007 har flest drunkningar inträffat i Uppsala kommun.

Tabell 7.5.1. Antalet insatser till drunkningar. *Källa: IDA.*

	Uppsala	Tierp	Östhammar	Totalt
2007	0	1	2	3
2008	3	2	0	5
2009	5	2	2	9
2010	0	0	0	0
2011	1	2	2	5
2012	1	2	2	5
2013	4	1	0	5
2014	12	0	4	16
2015	8	1	0	9
2016	6	0	2	8
2017	7	0	0	7
Totalt	47	11	14	72

De flesta drunkningar sker under perioden juni - september och i januari – februari. Flest drunkningar inträffar under eftermiddagar samt runt klockan 02 - 03.

Av tabell 7.5.2 framgår antalet personer som omkommit till följd av drunkning i Uppsala län per år.

Tabell 7.5.2. Antalet personer som omkommit genom drunkning i Uppsala län. *Källa: Socialstyrelsens dödsorsaksregister, statistiken är hämtad genom IDA.*

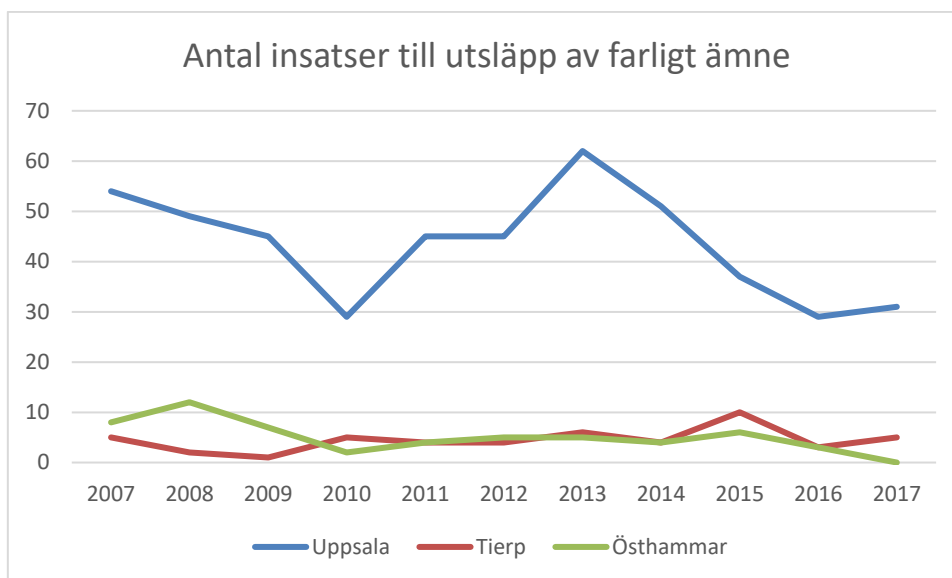
2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
3	1	5	1	--	1	3	4	2	5	4

På grund av fåtalet inträffade drunkningar inom Uppsala brandförsvares område är det nödvändigt att inhämta nationell statistik för att få ett tillräckligt underlag för att kunna dra slutsatser. Statistik från Svenska livräddningssällskapet¹⁴ visar att antalet drunkningsolyckor ökar nationellt. Under 2013 var 86 % av de som omkom i drunkning män. 46 % av de omkomna var äldre än 50 år. 18 % av de var över 70 år gamla. 5 % av de drunknade var yngre än 19 år.

7.6 Utsläpp av farligt ämne

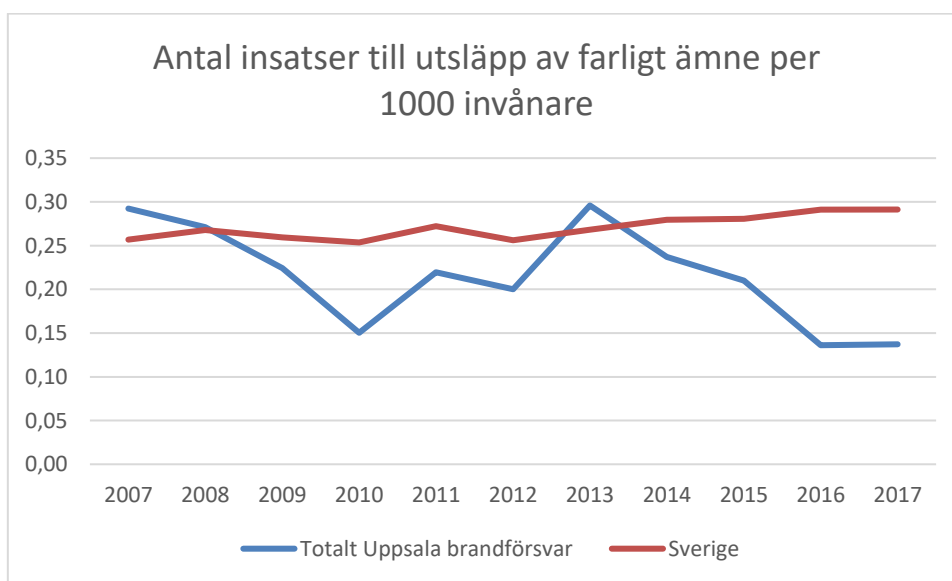
Uppsala brandförsvaret åker i snitt till 43 insatser till utsläpp av farligt ämne årligen, se figur 7.6.1.

¹⁴ Drunkningsstatistik preliminär årsrapport 2017, www.svenskalivraddningssallskapet.se

Figur 7.6.1 Antalet insatser till utsläpp av farligt ämne. Källa: IDA.

Uppsala brandförsvaret har årligen färre insatser till utsläpp av farligt ämne räknat per 1000 invånare jämfört med Sverige som helhet.

Figur 7.6.2. Antalet insatser till utsläpp av farligt ämne per 1000 invånare. Källa: IDA.

Huvuddelen av insatserna har varit sanering vid läckage av drivmedel, smörjmedel och hydraulolja från fordon.

80 % av utsläppen har skett ute i det fria. Andra vanliga platser där utsläpp skett är i olika typer av industrier (6 %), allmän verksamhet (ex skolor, bad, handel) (7 %) men även bostäder (7 %).

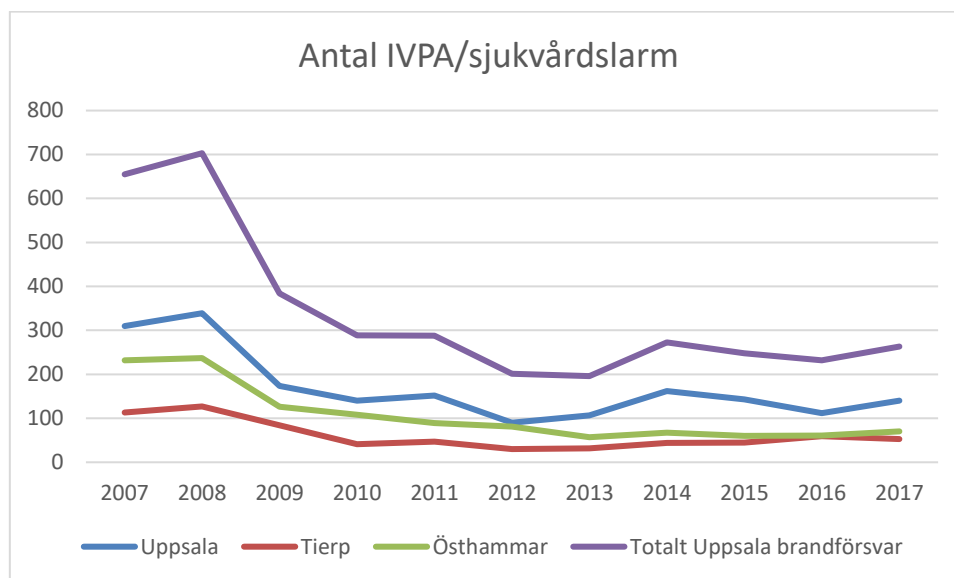
De flesta utsläppen inträffar dagtid mellan cirka klockan 07 och 17. De flesta utsläppen inträffar i perioden april till september.

7.7 IVPA/Sjukvårdslarm

IVPA/sjukvårdslarm är inte något som brandförsvaret enligt lag har ansvar för att utföra. Analysen omfattar ändå dessa larm eftersom det sedan länge ansetts som ett viktigt uppdrag i organisationen, och eftersom larmen utgör en stor andel av brandförsvarets larm.

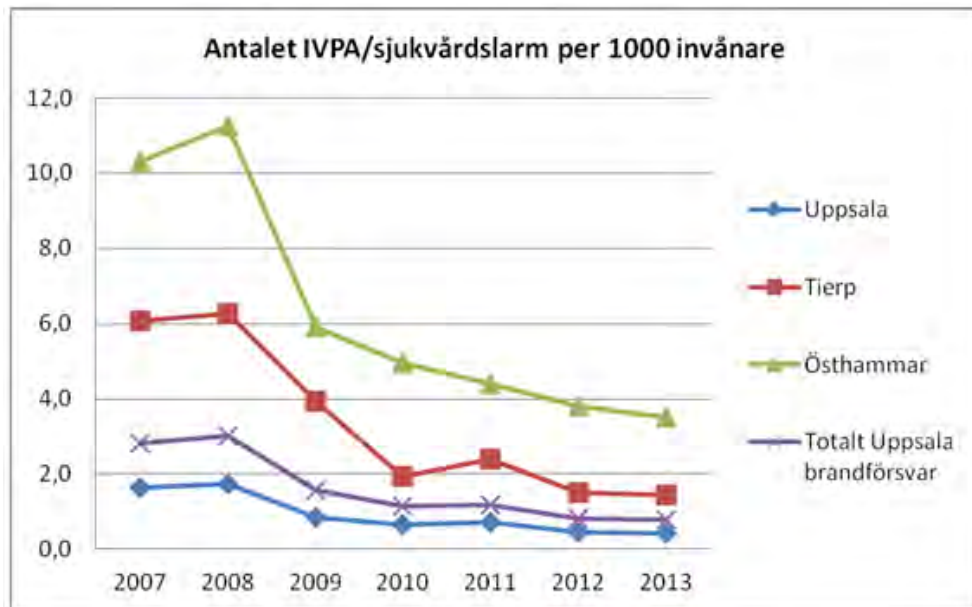
IVPA är förkortning för "I Väntan På Ambulans". Med IVPA/sjukvårdslarm avses insatser som Uppsala brandförsvaret utför åt landstinget med landstinget som huvudman. Brandpersonal med delegation att utföra uppdrag åt landstinget åker ut för att vidta livsuppehållande åtgärder (prio 1) tills ambulans anländer och tar över insatsen. Att det finns två benämningar beror enligt SOS på att det finns en otydlighet i nomenklatur vid registrering av insatsen. Sedan hösten 2013 åker även heltidsstyrkorna på denna typ av larm, vilket troligen delvis kan förklara att minskningen av antalet larm har upphört.

Det är stor skillnad på antalet IVPA/sjukvårdslarm mellan kommunerna. Tierp och Östhammar har ungefär lika många larm per år medan Uppsala har något fler, se figur 7.7.1. Av figuren framgår tydligt att antalet larm av denna typ har minskat mycket kraftigt sedan 2007. Då genomfördes 655 insatser i de tre kommunerna. 2017 var antalet insatser 263 st. Det är något fler än lägstanivån 2013 då 196 insatser genomfördes. Anledningen till minskningen är att Region Uppsala har ändrat kriterierna för dessa insatser.

Figur 7.7.1. Antalet IVPA/sjukvårdslarm per kommun. *Källa: IDA.*

Räknat per 1000 invånare har antalet IVPA/sjukvårdslarm minskat mycket kraftigt för framförallt Östhammar och Tierp, se figur 7.7.2. Sett till invånarantalet hade framförallt Östhammar ett mycket stort antal larm av denna typ 2007 - 2008.

Figur 7.7.2. Antalet IVPA/sjukvårdslarm per kommun och 1000 invånare. *Källa: IDA.*

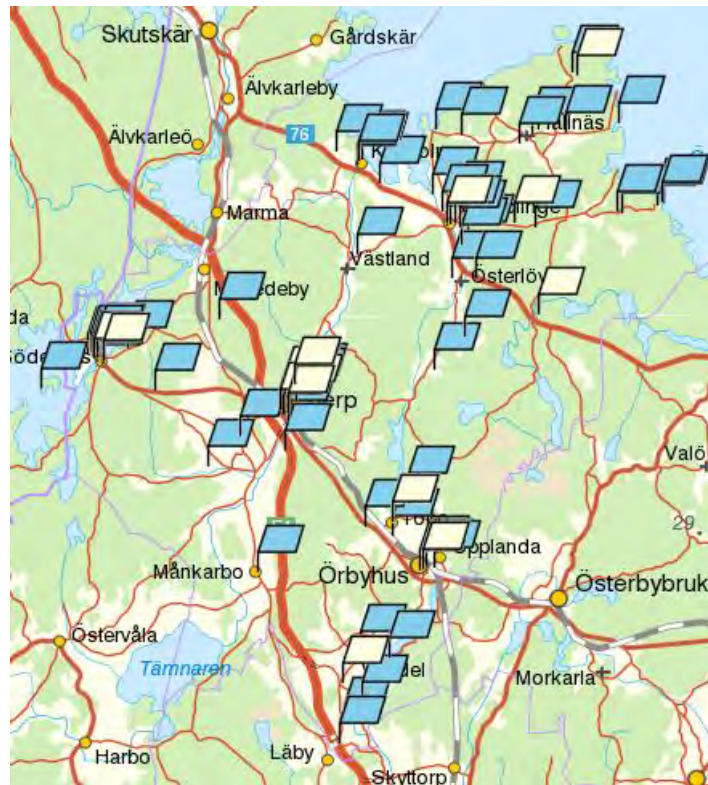
Insatserna är relativt jämnt fördelade över året. Antalet ökar något under helgerna, fredag – söndag. Majoriteten av insatserna sker mellan kl 09 och 22.

Av figur 7.7.3 till 7.7.5 framgår var IVPA/sjukvårdslarm inträffat under 2016 - 2017. Av figurerna framgår att majoriteten inträffar i eller i anslutning till tätort. Många insatser är dock ute i glesbygden, detta gäller alla tre kommuner.

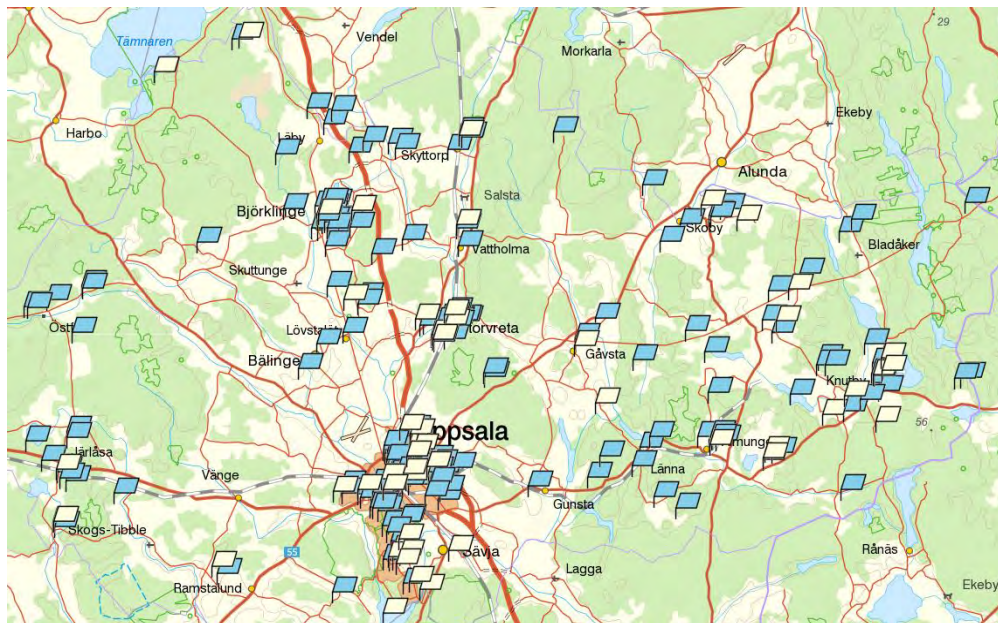

Figur 7.7.3. Kartan visar var IVPA/sjukvårdslarm skett i Östhammars kommun under perioden 2016 - 2017. *Källa: Daedalos.*

Figur 7.7.4. Kartan visar var IVPA/sjukvårdslarm skett i Tierps kommun under perioden 2016 - 2017. Källa: Daedalos.

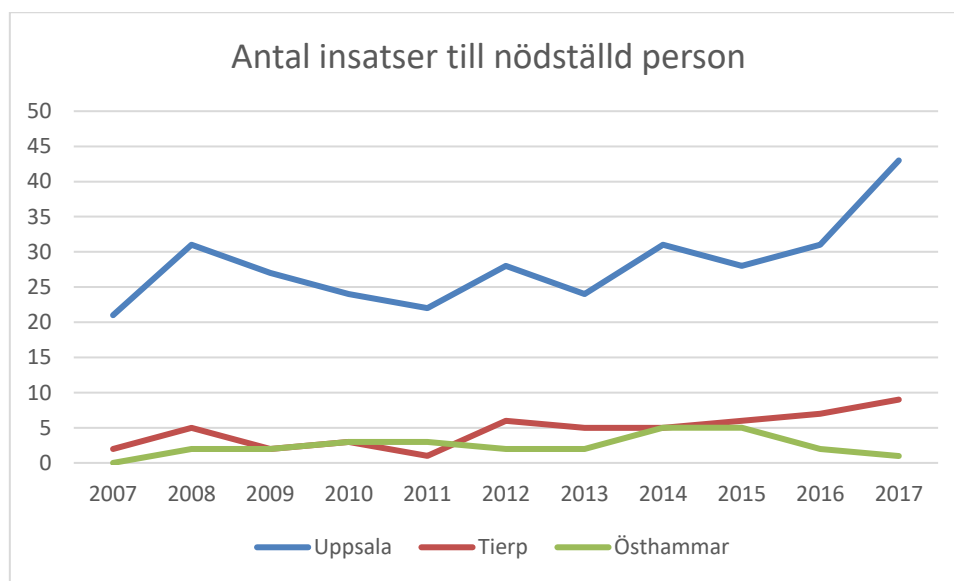
Figur 7.7.5. Kartan visar var IVPA/sjukvårdslarm skett i Uppsala kommun under perioden 2016 - 2017. Källa: Daedalos.

7.8 Övrigt

Det finns många andra typer av insatser som brandförsvaret årligen hanterar. I detta kapitel beskrivs några av de som bedöms ha stor påverkan på brandförsvarets verksamhet.

7.8.1 Nödställd person

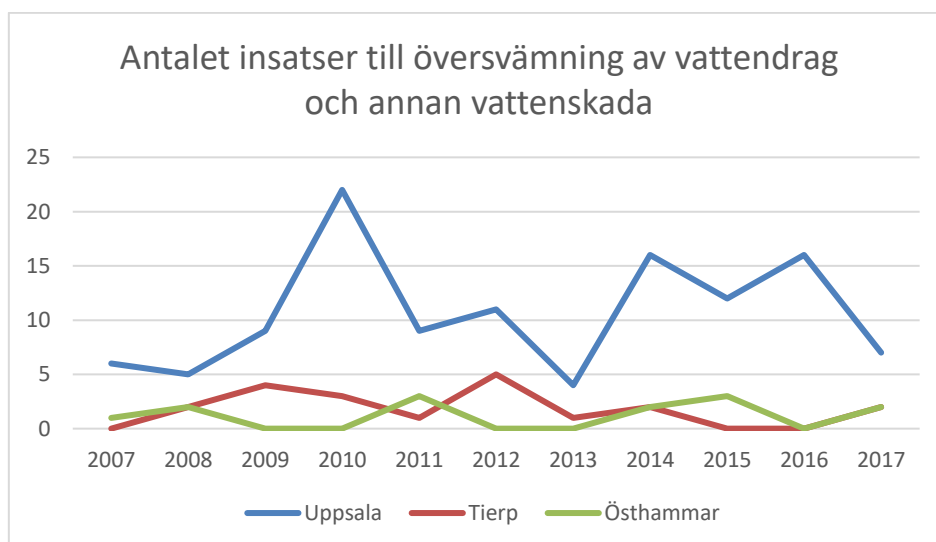
Årligen hanterar Uppsala brandförsvär cirka trettioåttio larm till nödställd person, se figur 7.8.1. Trenden är ökande i Uppsala och Tierp. Detta kan exempelvis vara arbetsplatsolyckor och suicid. Antalet insatser är som lägst under perioden november till februari. De flesta insatserna inträffar mellan klockan 09 på morgonen fram midnatt.

Figur 7.8.1. Antalet insatser till nödställd person. Källa: IDA.

7.8.2 Översvämning

Årligen hanterar Uppsala brandförsvär cirka tio till tjugo larm till översvämning av vattendrag eller annan vattenskada, se figur 7.8.2. Flest insatser inträffar under sommarmånaderna.

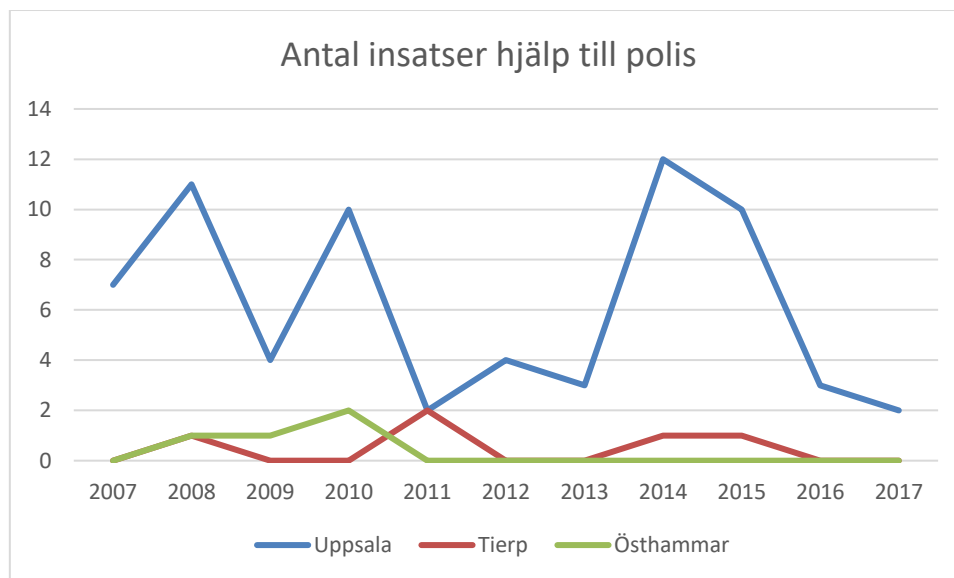

Figur 7.8.2. Antalet insatser till översvämning av vattendrag och annan vattenskada. Källa: IDA.

7.8.3 Hjälp till polisen

De flesta insatser som har varit hjälp till polisen har varit i Uppsala, se figur 7.8.3. Hjälp till polisen kan exempelvis vara vid insatser vid bombhot.

Figur 7.8.3. Antalet insatser som varit hjälp till polisen. Källa: IDA.

7.9 Referenstagning ur Öppna Jämförelser

Öppna Jämförelser för Trygghet och Säkerhet är en årligen utkommande skrift från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). I den jämförs ett antal olika nyckeltal på trygghetsområdet för landets samtliga kommuner. Där är också kommunerna indelade i olika kommunkategorier för att möjliggöra mer likvärdiga jämförelser. Sedan föregående handlingsprogram har SKL gjort om dessa kommunkategorier. Slutligen framräknas också ett ”modellberäknat värde” som en bedömning av var kommunen borde ligga utifrån bland annat geografi, demografi och socioekonomiska faktorer. Därmed kan också en grov uppskattning göras av hur den aktuella kommunen förhåller sig till andra med liknande förutsättningar. Slutligen anges kommunens värde i förhållande till det nationella snittet. Ett grönt värde anger att kommunen ligger bland de bästa 25% i landet, ett gult värde att kommunens utfall ligger i mittfältets 50% medan ett rött värde ligger i de sämsta 25%.

Analysen har begränsats till två indikatorer: *personskador* och *utvecklade bränder i byggnad*. Kategorierna definieras av SKL på följande sätt:

- **Personskador:** Antal sjukhusvårdade (inskrivna på sjukhus minst ett dygn) till följd av oavsiktliga skador (olyckor). Den skadade personen hänförs i patientregistret till sin folkbokföringskommun, oavsett i vilken kommen skadan skett.
- **Brand i byggnad:** Med byggnad menas såväl bostäder som allmänna byggnader, industribyggnader mm. Med utvecklad brand avses sådana insatser där det fortfarande brinner när räddningstjänsten anländer eller där branden spridit sig utanför startföremålet.

Tillsammans ger de båda indikatorerna rimligtvis en antydning av hur kommunens skyddsnivå mot olyckor förhåller sig. All data är hämtad från rapporten *Öppna jämförelser 2017*. Datan bygger på statistik från MSB för åren 2014 till 2016.

7.9.1 Tierp

Tierps kommun definieras som *pendlingskommun nära större stad* och jämförs därmed med kommuner som Gnesta, Hallsberg, Knivsta, Landskrona och Strängnäs. Tidigare har Tierp tillhört gruppen *varuproducerande kommuner* (ex Arboga, Fagersta, Karlskoga och Oxelösund).

Personskador				
Antal sjukhuskadade till följd av olyckor per 1000 invånare	Jämfört med förra årets rapport	Avvikelse från modellberäknat värde	Utveckling mellan tidsperioderna 2001–2013 och 2011–2013. Förändring i procent.	Medelvärde i typkommunen
10,4	Oförändrat	Färre än	-15	10,7
Utvecklade bränder i byggnad				
Antal utvecklade bränder i byggnad per 1000 invånare	Jämfört med förra årets rapport	Avvikelse från modellberäknat värde	Utveckling mellan tidsperioderna 2001–2013 och	Medelvärde i typkommunen

			2011–2013. Förändring i procent.	
0,68	Minskat (från 2012, då 0,83)	Fler än	Uppgift saknas ¹⁵	0,52

Personskadorna ligger något lägre än väntat och har utvecklats positivt över tid. Brand i byggnad har minskat jämfört med datan från föregående riskanalys men ligger fortfarande högt över typvärdet för kommunen. Viktigt att notera är att antalet händelser per år är få, vilket innebär att ett fåtal fler eller färre händelser kan ha relativt stor påverkan på värdet. Det finns inget i denna statistik som motsäger andra uppgifter i riskanalysen.

7.9.2 Uppsala

Uppsala kommun definieras som *större stad* tillsammans med städer som Linköping, Norrköping, Västerås och Örebro.

Personskador				
Antal sjukhuskadade till följd av olyckor per 1000 invånare	Jämfört med förra årets rapport	Avvikelse från modellberäknat värde	Utveckling mellan tidsperioderna 2001–2013 och 2011–2013. Förändring i procent.	Medelvärde i typkommunen
7,1	Oförändrat	Färre än	-27	10,0
Utvecklade bränder i byggnad				
Antal utvecklade bränder i byggnad per 1000 invånare	Jämfört med förra årets rapport	Avvikelse från modellberäknat värde	Utveckling mellan tidsperioderna 2001–2003 och 2011–2013. Förändring i procent.	Medelvärde i typkommunen
0,39	Minskat (från 2012, då 0,59)	Fler än	Uppgift saknas ¹⁷	0,39

Personskadorna ligger lågt jämfört med medelvärdet för typkommunen. Antalet utvecklade bränder i byggnad är samma som medelvärdet i typkommunen. Värdet ligger dock något högt och avviker från det modellberäknade värdet. Uppgifterna förefaller stämma med den bild som övrig statistik i analysen ger.

7.9.3 Östhammar

Östhammars kommun definieras som *lågpendlingskommun nära större stad* och jämförs därmed med kommuner som Enköping, Motala, Sala, Uddevalla och Nässjö. Tidigare har

¹⁵ Har slutat redovisas i *Öppna jämförelser*

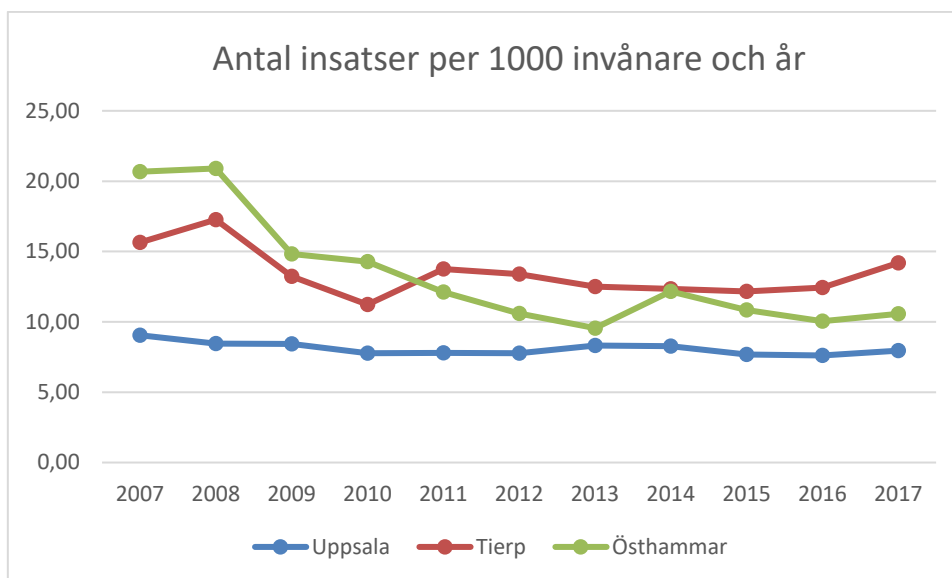
Östhammar tillhört gruppen *turism- och besöksnäringkommun* (ex Borgholm, Malung-Sälen, Norrtälje och Åre).

Personskador				
Antal sjukhuskadade till följd av olyckor per 1000 invånare	Jämfört med förra årets rapport	Avvikelse från modellberäknat värde	Utveckling mellan tidsperioderna 2001–2013 och 2011–2013. Förändring i procent.	Medelvärde i typkommunen
8,7	Oförändrat	Färre än	-29	12,0
Utvecklade bränder i byggnad				
Antal utvecklade bränder i byggnad per 1000 invånare	Jämfört med förra årets rapport	Avvikelse från modellberäknat värde	Utveckling mellan tidsperioderna 2001–2013 och 2011–2013. Förändring i procent.	Medelvärde i typkommunen
0,71	Ökat (från 2012, då 0,47)	Fler än	Uppgift saknas	0,59

När det gäller personskador ligger Östhammar bra till i jämförelsen. Personskadorna ligger under modellberäknade värdet och under typvärdet i kommunen. För utvecklade bränder i byggnader har antalet ökat sedan föregående analys. Utvecklade bränder i byggnader ligger över både modellberäknat värde och över typvärdet i kommunen. Det bör noteras att antalet bränder har inte ökat i Östhammar. Däremot har antalet bränder där det fortfarande brinner vid brandförsvarets ankomst ökat. Viktigt att notera är att antalet händelser per år är få, vilket innebär att ett fåtal fler eller färre händelser kan ha relativt stor påverkan på värdet.

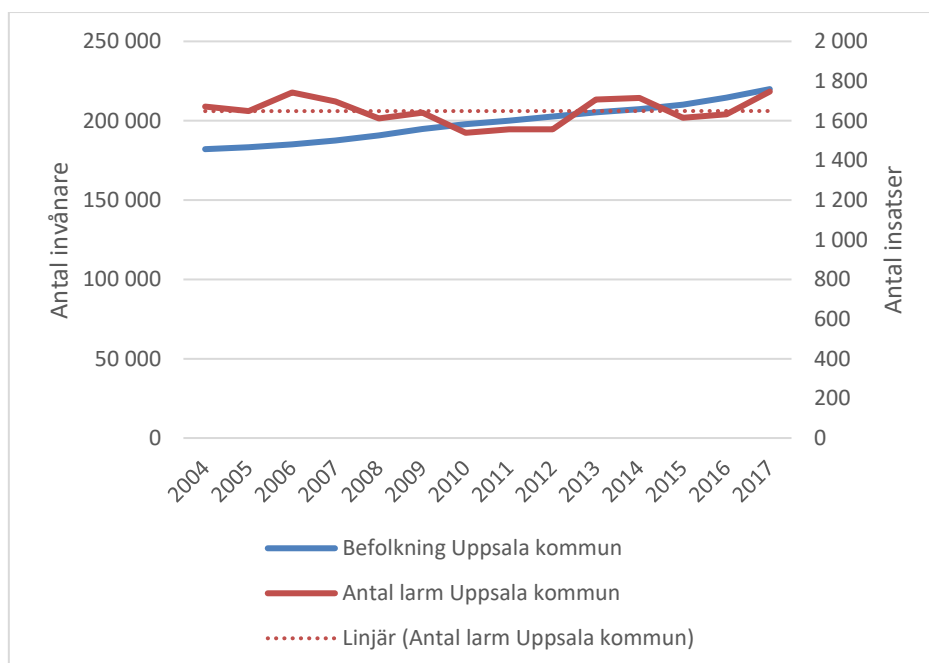
7.10 Slutsatser

Uppsala kommuns befolkning har vuxit kraftigt i de senaste decennierna. Mellan 2007 och 2017 växte kommunen med nästan 38 000 invånare. Prognosen är att befolkningstillväxten kommer att fortsätta kommande decennier. Av denna anledning är det av intresse att beröra hur detta kommer påverka brandförsvarets insatser. För respektive insatstyp i riskanalysen är antalet insatser per 1000 invånare plottat, se figur 7.10.1 nedan. För Uppsala kommun är detta i stort sett oförändrat från år till år (strax under åtta insatser per 1000 invånare) även om det varierar något mellan olika typer av insatser. Motsvarande tycks gälla även för Tierp och Östhammars kommuner, även om svängningarna är något större för dessa kommuner. Det kan bero på att antalet insatser är förhållandevis få i jämförelse med Uppsala och mindre ökning/minskningar mellan enskilda år då får större påverkan. Den stora minskningen fram till 2010 beror på stora minskningar i antalet sjukvårdslarm/IVPA, se kapitel 7.7.

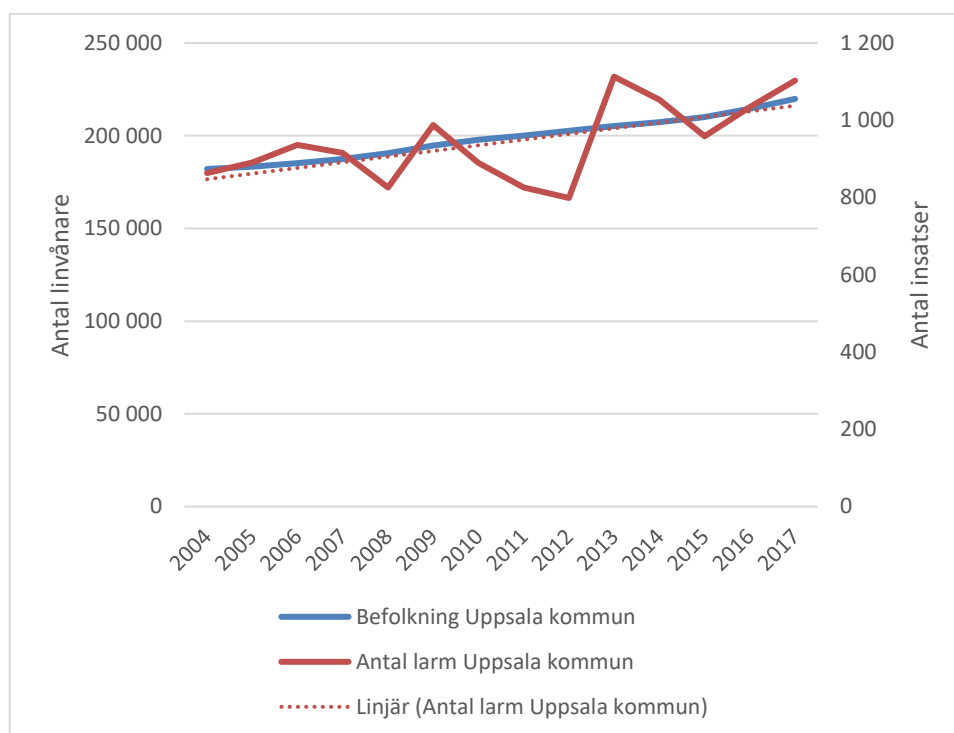

Figur 7.10.1. Antal räddningsinsatser per år i relation till befolkningsutvecklingen i Uppsala kommun. *Källa: IDA och SCB*

I figur 7.10.2 nedan är antalet insatser plottat mot befolkningsutvecklingen i Uppsala kommun. I figur 7.10.3 är antalet insatser (IVPA/sjukvårdslarm och automatlarm, ej brand borträknat) plottat på motsvarande sätt. Av dessa figurer framgår att över tid tycks antalet insatser korrelera relativt väl mot befolkningsutvecklingen (för figur 7.10.2 åtminstone från 2010 då minskningen i sjukvårdslarm upphörde), vilket också bekräftar att antalet insatser per 1000 invånare i stort sett är konstant. Detta blir särskilt tydligt i figur 7.10.3 där automatlarm, ej brand och sjukvårdslarm/IVPA är bortplockat. Om Uppsala kommuns befolkning ökar med 135 000 invånare bedöms således också antalet insatser som brandförsvaret genomför öka.

Figur 7.10.2. Antal räddningsinsatser per år i relation till befolkningsutvecklingen i Uppsala kommun. Källa: IDA och SCB.

Figur 7.10.3. Antal räddningsinsatser per år i relation till befolkningsutvecklingen i Uppsala kommun, exklusive larmkategorierna *automatiska brandlarm, ej brand* och *sjukvårdslarm/IVPA*. Källa: IDA och SCB.

Tierps och Östhammars kommuner sticker ut negativt i kategorin *brand i byggnad*. I en jämförelse med liknande kommuner i landet (*pendlingskommun nära större stad* för Tierp och *lågpendlingskommun nära större stad* för Östhammar) ligger båda kommuner högt. Utvecklingen i Tierp och Östhammar bör hållas under uppsikt.

Under perioden 2007 - 2017 omkom 30 personer i brand. För de bränder där fördjupad statistik finns att tillgå (bränder som inträffat innan 2015) så var 22 av 24 personer män. Minst sju av dem (troligen fler; mörkertalet är stort) hade någon form av funktionshinder (fysiskt och/eller psykiskt). Män är överrepresenterade i all olycksstatistik från tidig ålder (undantaget ridolyckor)¹⁶ och nationellt har fördelningen av antalet omkomna i brand legat på omkring 75% män och 25% kvinnor. Som konstaterats har dödsbränder också inträffat utanför tätorterna. Äldre män med funktionshinder, boendes på landsbygd löper alltså betydligt större risk att omkomma i brand än genomsnittet.

Trafikolyckorna har ökat i antal de senaste åren, särskilt i Tierps och Uppsala kommuner. Däremot har antalet omkomna och framför allt skadade i trafikolyckor sjunkit de senaste åren. Säkrare bilar och säkrare vägar kan sannolikt vara bidragande orsaker. Mötesfria landsvägar

¹⁶ Källa: Föreläsning på Försvarshögskolan, februari 2015, Thomas Gell, MSB.

minskar risken för frontalkollisioner där risken för svåra skador är stor, och ökad mängd rondeller minskar också risken för kollisioner som leder till personsador.

8 KOMMUNINVÅNARNAS NIVÅ PÅ SKYDDET

Detta kapitel beskriver kommuninvånarnas nivå på brandskyddet. Detta görs utifrån statistik över brandvarnarförekomst vid skorstensfejarmästarnas brandskyddskontroller samt MSB:s och SCB:s enkätundersökning Trygghet och säkerhet.

8.1 Sotningsenkäter

Vid brandskyddskontrollen genomför skorstensfejarmästaren även kontroll av om brandvarnare finns i bostaden och om den fungerar. Dessa kontroller har skett i småhus. Totalt har 10 689 kontroller genomförts. Kontrollerna har genomförts av olika företag då det är olika företag som genomför brandskyddskontroll på brandförsvarets uppdrag. Antalet genomförda kontroller och tidsperiod för kontrollerna varierar mellan kommunerna. Av dessa anledningar bör resultaten tolkas med viss försiktighet.

Tabell 8.1 Resultat av sotarnas kontroller av brandvarnarförekomst och funktion. Kontroller under perioden 2016 – november 2018.

	Andel som har brandvarnare som fungerar	Andel som har brandvarnare men fungerar ej	Andel som saknar brandvarnare
Tierp	85 %	5 %	10 %
Uppsala	89 %	7 %	4 %
Östhammar	88 %	12 % ¹	

¹Siffran omfattar kontroller med anmärkning. Anmärkning kan vara att brandvarnare finns men fungerar ej eller att brandvarnare saknas helt.

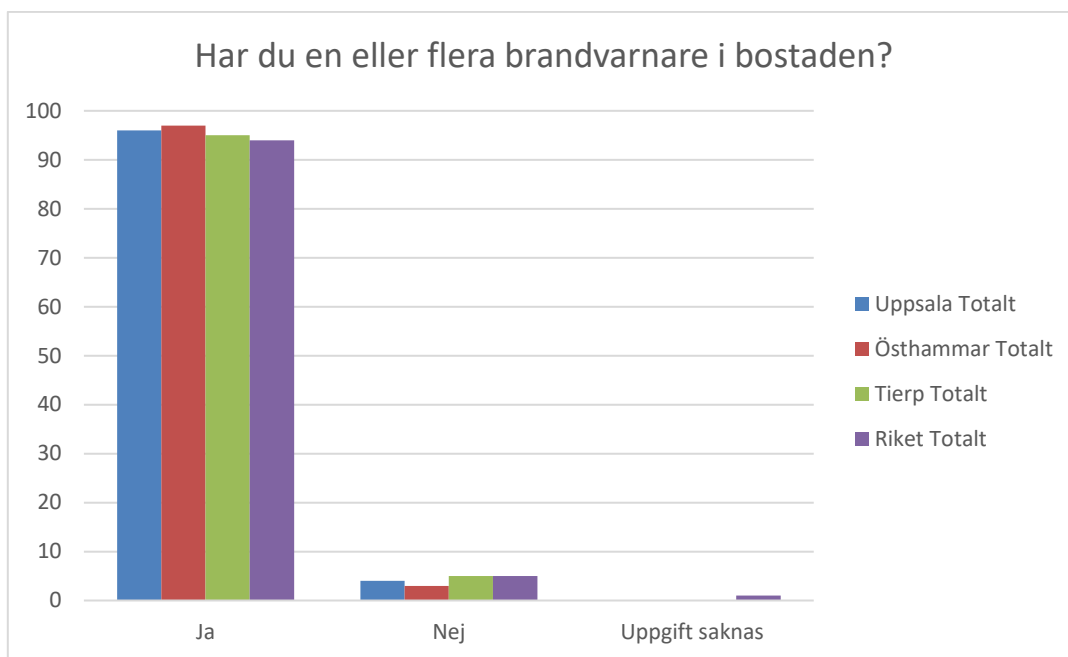
Av tabell 8.1 framgår att vid 85 – 89 % av kontrollerna finns fungerande brandvarnare. Tierp har lägst andel som har brandvarnare som fungerar.

8.2 Trygghet och säkerhet

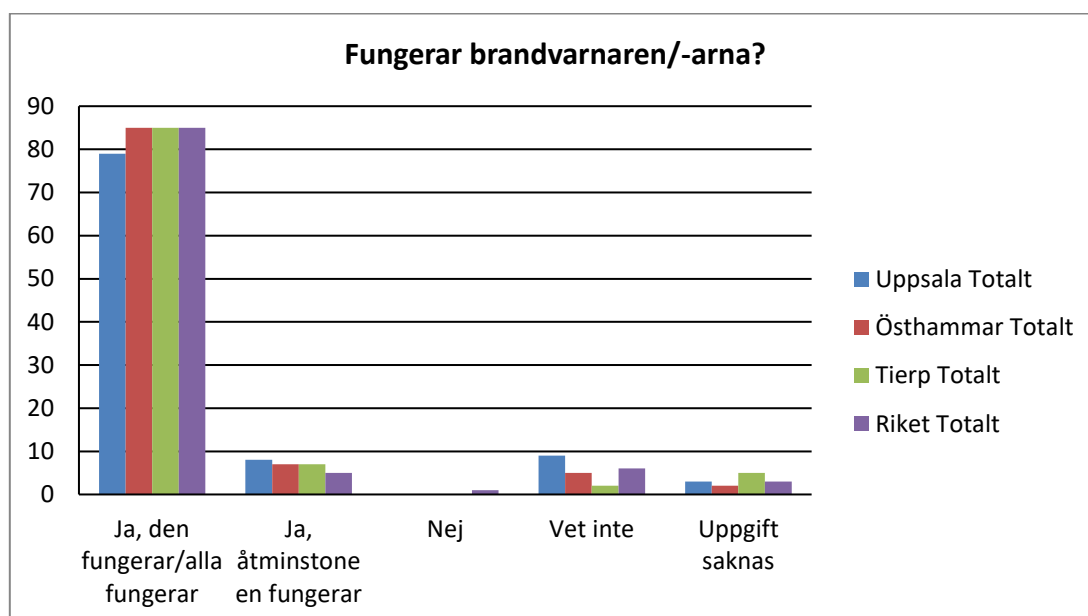
Under vintern 2014 genomförde Myndigheten för samhällsskydd och beredskap tillsammans med SCB en statistisk enkätundersökning om trygghet och säkerhet. Undersökningen genomfördes i två delar, en nationell del och en kommunal del. I den kommunala delen gjordes ett slumpmässigt urval av 600 personer per kommun i åldrarna 18 till 79 år. Resultaten räknades upp för att avse hela befolkningen i respektive kommun.

Över hälften, oavsett kommun i Uppsala brandförsvars område, uppger att de aldrig eller mycket sällan är oroliga för att drabbas av brand. Cirka 30 - 35 % anger att de är oroliga ibland.

I alla tre kommuner har 95 – 97 % av invånarna angett att de har en eller fler brandvarnare i sin bostad, se figur 8.2.1. I både Tierp och Östhammar har 85 % uppgett att samtliga brandvarnare fungerar, motsvarande siffra för Uppsala är 79 %. Denna skillnad är statistiskt säkerställd. I Uppsala uppger 8 % att minst en brandvarnare fungerar, i både Tierp och Östhammar uppger 8 % samma sak, se figur 8.2.2.

Tabell 8.2.1. Resultat av brandvarnarförekomst från undersökningen *Trygghet och säkerhet*.

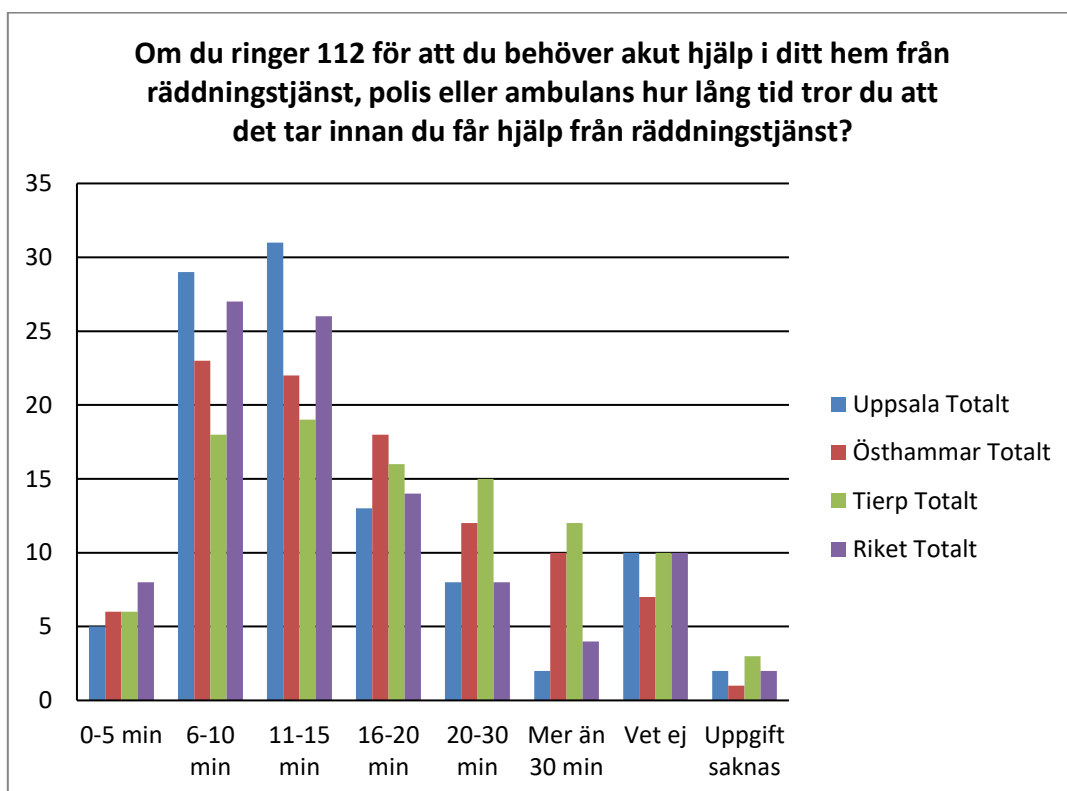
Figur 8.2.2. Resultat om brandvarnarnas funktion från undersökningen *Trygghet och säkerhet*.

I Uppsala uppger 27 % att de aldrig kontrollerar sin brandvarnare. Motsvarande siffra i Tierp och Östhammar är 9 % respektive 16 %. Skillnaden mellan Tierp/Östhammar och Uppsala är statistiskt säkerställd. Cirka 50 % i alla tre kommuner kontrollerar brandvarnarna mer sällan än varannan månad.

I Tierp och Östhammar uppger 12 % respektive 14 % att de inte har tillgång till något släckredskap (exempelvis handbrandsläckare, brandfilt eller vattenslang). Motsvarande siffra i Uppsala är 32 %. Denna skillnad är statistiskt säkerställd.

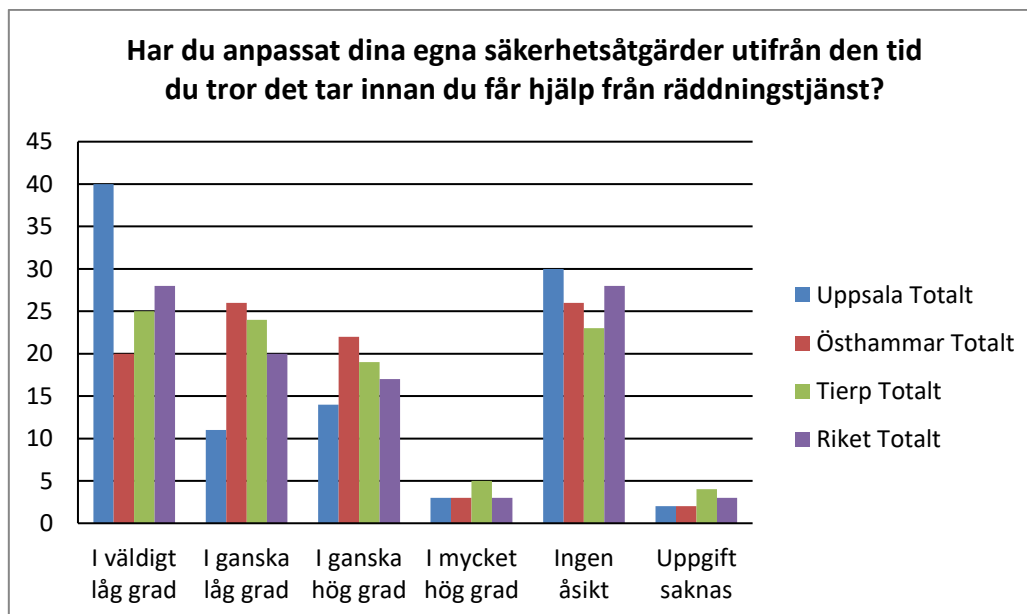
Över 80 % av invånarna, oavsett kommun, uppger att de känner ganska eller mycket stort förtroende för räddningstjänsten.

Uppsalaborna tror i högre utsträckning än invånare i Tierp och Östhammar att tiden från att de larmar 112 till dess att de tror att de får hjälp av räddningstjänsten är kort, se figur 9.2.3. Invånare i Tierp och Östhammar anger i högre grad än Uppsalabor längre tider till dess att de får hjälp av räddningstjänsten.

Figur 8.2.3. Hur respondenterna svarat på frågan hur lång tid de tror att det tar att få hjälp från brandförsvaret. *Källa: Trygghet och säkerhet 2014.*

I Uppsala anger 40 % att de anpassat sina egna säkerhetsåtgärder i väldigt låg grad utifrån tiden de tror att det tar innan de får hjälp av räddningstjänsten. Motsvarande siffra för Östhammar är 20 % och för Tierp 25 %, se figur 8.2.4. Skillnaden mellan Uppsala och Tierp/Östhammar är statistiskt säkerställd. Ungefär två tredjedelar av invånarna anser att de har ganska eller mycket stor möjlighet att påverka sin säkerhet när det gäller brand, oavsett vilken kommun de bor i.

Figur 8.2.4. Hur respondenterna svarat på frågan i vilken mån de anpassat sina egna säkerhetsåtgärder utifrån den tid de tror att det tar att få hjälp. Källa: *Trygghet och säkerhet 2014*.

Ungefär hälften av invånarna i kommunerna uppger att de saknar kunskap om var de ska vända sig för att få information om det inträffar en allvarlig händelse eller kris.

Uppsalaborna saknar i större utsträckning än invånarna i Tierp och Östhammar utrustning för att klara sig vid långvariga avbrott i el-, vatten eller värmeförsörjningen. I Tierp och Östhammar uppger cirka 60 % att de har tillgång till reservkök (exempelvis vedspis, sprit- eller gasolkök). I Uppsala uppger 36 % samma sak. Skillnaden är statistiskt säkerställd.

Cirka 20% i Östhammar och Tierp uppger att de saknar dunkar att hämta vatten i, samma siffra för Uppsala är 50 %. Skillnaden är statistiskt säkerställd. Ungefär hälften uppger att de inte har tillgång till batteridriven radio med extra batterier. En övervägande majoritet anser att de har liten eller mycket liten möjlighet att påverka sin egen situation vid elavbrott eller avbrott i dricksvattenförsörjning som varar längre än 24 timmar.

I Uppsala uppger 35 % av respondenterna att de bor i småhus, motsvarande siffra för Tierp och Östhammar är 67 % respektive 74 %. 55 % av respondenterna i Uppsala uppger att de bor i lägenhet. Motsvarande är 18 % i Östhammar och 25 % i Tierp.

8.3 Slutsatser av sotarenkäterna och *Trygghet och säkerhet*

- Det kan konstateras en skillnad i brandvarnarförekomst mellan sotarenkäterna och *Trygghet och säkerhet*. Man bör vara försiktig vid jämförelse resultaten från sotarenkäterna med resultaten från *Trygghet och säkerhet* då undersökningarna genomförts på olika sätt och omfattar olika urval. Det som dock kan konstateras är att en inte försumbar andel av kommuninvånarna saknar brandvarnare, och där det finns är det många som inte fungerar. Hur stor andel detta utgör varierar dock beroende på undersökning.

- En tredjedel i Uppsala uppger att de helt saknar släckutrustning. I Tierp och Östhammar är förekomsten av släckutrustning hos kommuninvånarna betydligt högre. Detta skulle delvis kunna förklaras i att en större andel bor i småhus i dessa kommuner.
- Respondenter boende i Uppsala kommun tror att de får hjälp från brandförsvaret snabbare än respondenter boendes i Tierp och Östhammars kommuner. Respondenterna i Uppsala har anpassat sina egna säkerhetsåtgärder i lägre omfattning än respondenter i övriga kommuner. Detta skulle delvis kunna förklaras av att större andel av respondenterna bor i lägenhet i Uppsala än i övriga kommuner.

9 STORA OÖNSKADE HÄNDELSE

Denna del av riskanalysen är en kvalitativ analys av stora oönskade händelser med stora konsekvenser. Händelserna inträffar så pass sällan att tillförlitlig statistik saknas. Av denna anledning görs en kvalitativ bedömning.

Identifiering av scenarier, och bedömning av dessa har genomförts vid intern workshop inom brandförsvaret. Identifiering av scenarier har genomförts bland annat utifrån föregående handlingsprogramms riskanalys och Länsstyrelsen i Uppsala läns risk och sårbarhetsanalys för Uppsala län. Scenarier som inte nödvändigtvis innebär räddningstjänst enligt LSO analyseras också, då dessa bedöms antingen påverka brandförsvarets förmåga eller är händelser där brandförsvaret förväntas ha en viktig roll i hanteringen. Scenarierna analyseras utifrån att de inträffar i Uppsala brandförsvars geografiska område alternativt i dess närhet så att de påverkar Uppsala brandförsvars område. Givetvis kan även andra händelser i omvärlden påverka, exempelvis Tsunamin, Estoniaolyckan m. fl.

För varje scenario har sannolikheten, konsekvensen och den framtida utvecklingen (trenden) bedömts. Bedömning har gjorts utifrån följande parametrar:

Sannolikhet

Låg	Förväntas kunna inträffa mer sällan än vart 50:e år inom Uppsala brandförsvars geografiska område
Medel	Förväntas kunna inträffa inom 50 år inom Uppsala brandförsvars geografiska område
Hög	Förväntas kunna inträffa inom 10 år inom Uppsala brandförsvars geografiska område

Konsekvens

Liten	Enstaka dödsfall och/eller liten påverkan på samhällsviktiga funktioner och/eller miljö
Medel	Tiotalet dödsfall och/eller påverkan på samhällsviktiga funktioner och/eller miljö
Stor	Fler än tio dödsfall och/eller stor påverkan på samhällsviktiga funktioner och/eller miljö

Trend

↘	Minskande
→	Oförändrad
↗	Ökande

9.1 Bränder med risk för stora personskador eller stora egendomsförluster

I detta avsnitt beskrivs risker för bränder som kan ge stora personskador eller där stora värden kan gå förlorade. Då sådana bränder är sällsynta går det inte att dra några slutsatser från insatsstatistik.

9.1.1 Brand med omfattande personskador

Inom Uppsala brandförsvars geografiska område finns ett stort antal samlingslokaler som rymmer fler än 150 personer. Det kan röra sig om stora varuhus och köpcentra, restauranger, danslokaler, biografier, teatrar, konferensanläggningar, nationer knutna till universitet och kyrkor. En brand i en samlingslokal kan – förutsatt att någon del av det tekniska och/eller

organisatoriska brandskyddet inte fungerar – orsaka stora personskador. Branden i Göteborg 1998 där 63 ungdomar omkom och många skadades är ett exempel på vad som kan hända när för många människor vistas i en lokal där utrymningsvägar dessutom blockerats.

I området finns även stora sjukhus och många vårdanläggningar med personer som är i behov av assistans om en brand skulle uppstå.

Risken för brand med stora personskador bedöms som:

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Låg	Stor	Oförändrad

9.1.2 Brand med omfattande egendomsskador

Många kulturhistoriska byggnader har värden som vore oersättliga om de förstördes vid en brand. Domkyrkan, Carolina Rediviva och Gustavianum är tre exempel på byggnaders med mycket stora historiska värden. I tätorterna finns också gammal stadsbebyggelse, universitetsbyggnader, kyrkor och rådhus, och på landsbygden finns slott och herrgårdar. Om en brand skulle utvecklas i någon av dessa kulturbyggnader är det möjligt att branden får en spridning som är svår att stoppa på grund av byggnadens ålder och konstruktion. Stora värden riskerar då att förloras för alltid.

Det finns också en mängd stora jordbruk och lantbruk med omfattande verksamhet och stora djurbesättningar inom Uppsala brandförsvars geografiska område. En brand kan orsaka förlust av många djur och stora materiella värden.

Risken för brand med stora egendomsskador bedöms som:

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Hög	Liten	Oförändrad

Även om konsekvensen för den enskilda verksamheten eller fastighetsägaren kan vara stor, så bedöms den samhälleliga konsekvensen som liten. Historiskt har det inträffat flera storbränder i Uppsala brandförsvars geografiska område, exempelvis Saluhallsbranden, branden i Torvklan på Värmeverket och branden i Centralbadet. 2014 inträffade en större ladugårdsbrand där flera byggnader brann ner och 2018 brann Gottsundaskolan.

9.2 Olycka i kärnteknisk anläggning

Med kärnteknisk anläggning avses anläggning för utvinning av kärnenergi, anläggning där självunderhållande kärnreaktion kan ske, anläggning för hantering och bestående förvaring av kärnämnen samt anläggning för hantering, lagring och slutförvaring av kärnavfall.

Forsmarks Kärnkraftverk drivs av Forsmarks Kraftgrupp (FKA) och ägs av Vattenfall AB.

I Statens kärnkraftsinspektion (numer Strålsäkerhetsmyndigheten) risk- och sårbarhetsanalys år 2004 bedöms konsekvenserna av ett antal olika nukleära och radiologiska hot. Enligt analysen skulle ett plötsligt uppkommet haveri i Forsmarks kärnkraftverk kunna orsaka stora utsläpp av radioaktiva ämnen. Scenariot förutsätter både att det uppstår en serie av fel i de tekniska systemen, och att tekniken för att begränsa utsläppet inte fungerar. Beroende på bland annat vindriktning, nederbörd och årstid kan ett stort utsläpp orsaka dödsfall närmast kraftverket på

grund av strålning, samt hundratals strålskadade personer. Inom fem kilometer från kärnkraftverket kan barn få akuta skador. Områden inom några mils radie skulle kunna bli obeboeliga i mer än 10 år.

Ett liknande haveri, men där tekniken för att begränsa utsläppet fungerar, skulle inte orsaka några akuta strålskador i omgivningen. Personal vid kärnkraftverket skulle dock kunna drabbas av akuta strålskador. Risk för sköldkörtelcancer hos barn på upp till 15 kilometers avstånd från kraftverket skulle föreligga.

Ett plötsligt uppkommet haveri i Forsmarks kärnkraftverk skulle innebära stora konsekvenser för hela länet och allvarligt påverka samhällets funktionsförmåga. Sannolikheten för en allvarlig olycka vid kärnkraftverket bedöms som låg, men de stora konsekvenserna vid eventuell olycka gör att risken måste beaktas.

Svensk Kärnbränslehantering AB, SKB, hanterar radioaktivt avfall från kärnkraftverket.

Det radioaktiva avfallet från Forsmark består till största delen av låg- och medelaktivt driftavfall. Avfallet slutförvaras i underjordiska berggrum i SKB:s anläggning i Forsmark. Anläggningen kallas SFR, Slutförvaret för kortlivat radioaktivt avfall. Avfallet är förpackat i behållare av plåt eller betong och förvaras på drygt 50 meters djup i urberget. Blir planerna för anläggning av slutförvar av kärnbränsle verklighet tillkommer risker såväl under byggnationen av undermarksanläggningen som vid drift.

Använt kärnbränsle utgör en mindre del av avfallsmängden, men är den farligaste. Det använda bränslet strålskärmas och kyls under hantering, transport och förvaring. Bränslet transporteras med fartyget m/s Sigrid till Oskarshamn där det mellanlagras i väntan på slutförvar.

SKB har ansökt om tillstånd för att få bygga slutförvar för kärnbränsle i Forsmark. Ansökan ligger nu hos Strålskyddsmyndigheten och Mark- och miljödomstolen. Prövningen kommer att ta flera år. Slutgiltigt beslut fattas av regeringen, men först efter att Östhammars kommun sagt ja eller nej. Slutförvaret är tänkt att placeras strax söder om Forsmarks Kärnkraftverk, nere i berget på ca 500 m djup. Bygget av anläggningen kan påbörjas i början av 2020-talet.

I anläggningen för slutförvar av kortlivat radioaktivt avfall finns viss risk för personolyckor och brand i fordon eller utrustning. Insats i rökfylld undermarksanläggning ställer stora krav på brandförsvarets förmåga.

Blir planerna för anläggning av slutförvar av kärnbränsle verklighet tillkommer risker såväl under byggnationen av undermarksanläggningen som vid drift.

M/S Sigrid är SKB:s specialbyggda fartyg för transport av radioaktivt avfall. Ett par gånger per år angör Sigrid Forsmarks hamn för lossning av driftavfall och lastning av använt kärnbränsle. Vid lastning och lossning kör terminalfordon in i lastrummet via en ramp och lastar och lossar transportbehållare. Transportbehållarna har konstruerats för att passa den typ av avfall de ska frakta och tål stora påfrestningar. Vid en eventuell olycka behåller behållarna sina strålskärmande egenskaper.

Den samlade risken för en olycka i en kärnteknisk anläggning bedöms som:

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Låg	Stor	Oförändrad

9.3 Komplicerade utsläpp av farliga ämnen

Beteckningen CBRNE är en förkortning av flera olika ord som var och ett står för en oönskad händelse med farliga ämnen. De händelser som syftas på är kemiska, biologiska, radiologiska, nukleära eller explosiva händelser:

- C-händelse: spridning av kemiska ämnen eller toxiner. Detta kan ske antingen genom en olycka vid transport av farligt gods, lagring eller tillverkning av kemikalier eller avsiktlig spridning genom terrorism eller annan kriminalitet.
- B-händelse: spridning sker av sjukdomsalstrande mikroorganismer. Detta kan bero på antingen naturlig spridning eller på en olycka som förorsakar spridning av smittförande ämnen
- R-händelse: spridning av radioaktiva ämnen vid olycka utanför kärnteknisk anläggning, till exempel olycka vid transport
- N-händelse: spridning av radioaktiva ämnen vid olycka vid kärnteknisk anläggning.
- E-händelse: händelse med explosiva ämnen. Begreppet omfattar också bombhot.

Orsakerna till att CBRNE-händelser inträffar kan vara många. Utsläpp kan ske på grund av oavsiktliga olyckor vid hantering eller transport av ämnen, men också vid medvetet orsakade olyckor (terrorism eller annan kriminalitet). Händelserna kan få mycket allvarliga konsekvenser, både för den enskilde individen som drabbas och även samhället i allmänhet, och behovet av ett snabbt ingripande brukar vara stort.

Flera industrier som hanterar farliga ämnen finns inom Uppsala brandförsvars geografiska verksamhetsområde. Några berörs av Seveso-lagstiftningen och några klassificeras som farlig verksamhet enligt LSO. Dessa objekt beskrivs i kapitel 6.1. Farliga ämnen hanteras också inom sjukvård, vid forskning och produktionsindustri.

Inom Uppsala län finns många viktiga transportleder, och på vägar och järnvägar sker transporter med farliga ämnen. Farligt godstransporterna ska ske på rekommenderade vägar.

Dåvarande Räddningsverket genomförde mätningar av flödet av farligt gods på väg och järnväg under september månad år 2006. Nyare statistik finns inte tillgänglig. Mätningarna för 2006 visar att en stor andel farligt gods passerar genom Uppsala brandförsvars område, främst på E4:an och på ostkustbanan. Alla ämnesklasser förekommer, men brandfarliga vätskor dominerar. Exempelvis transporteras ca 3000 m³ flygbränsle från Gävle till Arlanda varje dygn. Utöver brandrisken skulle ett utsläpp av bränsle kunna orsaka svåra skador på miljön beroende på var utsläppet sker.

Transport av giftiga, kondenserade gaser sker i betydligt mindre omfattning. En olycka med påföljande läckage av exempelvis svaveldioxid eller ammoniak är dock den olyckstyp som skulle kunna orsaka omfattande personrisker, stora riskområden och omfattande utrymningar och avspärningar över flera dygn.

Farligt gods transporteras även till sjöss och via flyg. Dessa mängder är dock relativt små. Flygtransporterna sker till Arlanda och påverkar inte Uppsala såvida inte ett flyghaveri inom området inträffar. Trafiken på Årna väntas öka kommande år, oavsett om planerna på civil flygtrafik förverkligas eller inte. Transporter till sjöss sker exempelvis genom radioaktivt gods till- och från Forsmarks hamn. Nukleära händelser berörs även särskilt i kapitel 9.2 och terrorism berörs i kapitel 9.8.

Detta scenario omfattar även oljepåslag till sjöss, exempelvis i samband med grundstötning av fartyg med efterföljande oljeutsläpp som drabbar nordupplandskusten.

Sannolikheten för ett komplicerat utsläpp av farliga ämnen bedöms som hög, det är inte otänkbart att det inträffar inom en tioårsperiod. Uppsala Brandförsvaret hanterade exempelvis under hösten 2017 ett omfattande utsläpp av drivmedel från ett tankfordon. Den samhälleliga konsekvensen avseende miljö och påverkan på samhällsviktiga funktioner vid denna typ av olycka bedöms som medel. Ett utsläpp på Uppsalaåsen skulle kunna förorena dricksvattnet vilket skulle innebära en påverkan på samhället. Ett komplicerat utsläpp av farliga ämnen kan under olyckliga omständigheter innebära många dödsfall, exempelvis vid ett utsläpp av giftig gas på järnvägen inne i Uppsala. Sannolikheten för detta bedöms dock som låg.

Den samlade bedömningen av risken för komplicerade utsläpp av farliga ämnen är:

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Hög	Medel	Oförändrad

9.4 Omfattande kommunikations- och transportolyckor

De risker för olyckor som Uppsala brandförsvaret har att ta hänsyn till förenade med väg-, järnväg-, båt- och flygtransporter är bland annat kollisioner, urspårning, avåkning samt fartygs- och flyghaveri. Även brand i eller utsläpp av farliga ämnen i samband med dessa transporter kan medföra stora konsekvenser, detta behandlas dock i kapitel 9.3.

E4 och ett antal riks- och länsvägar skär genom området. En masskadesituation, kökrock eller liknande olycka på dessa vägar medför med största sannolikhet en stor påfrestning. 2013 inträffade en omfattande krock på Tranarpsbron på E4 i Skåne. Krocken omfattade ett mycket stort antal fordon. En person omkom och ett stort antal personer skadades vid olyckan som även stängde av motorvägen i flera dygn. Vintern 2017 inträffade även en masskrock på E4 norr om Uppsala.

Såväl persontågstrafik som godstrafik sker med hög turtäthet både i nordsydlig riktning samt västöstlig riktning. Urspårning eller kollision på järnväg kan medföra svåra konsekvenser både med avseende på personskador och för miljön.

Genom Uppsala passerar 200 - 250 tåg varje dygn, och genom Tierp ca 120 tåg, enligt Trafikverket. Risken för svåra olyckor är liten men bör beaktas.

Flygtrafik till och från Arlanda och från försvarets anläggning på Ärna skulle kunna medföra stora personella skador och/eller omfattande materiella skador vid en olycka. Även helikoptertrafik till befintliga helikopterlandningsplatser, bland annat landningsplats på Akademiska sjukhuset, utgör en olycksrisk.

I norra delen av Uppsala brandförsvarets område finns det kuststräcka på cirka 10 mil. Såväl gods- som persontransporter passerar. Även i Fyrisån sker persontransporter.

Den samlade bedömning av risken för omfattande kommunikationsolyckor är:

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Medel	Medel	Ökande

Sannolikheten för omfattande kommunikationsolyckor bedöms som medel och konsekvensen bedöms som medel. En allvarlig bussolycka av denna typ med sex omkomna inträffade 2007 länsväg 288. Trafikverkets prognoser visar att trafiken kommer att öka kraftigt, åtminstone fram till 2030. Av denna anledning bedöms att trenden för omfattande kommunikationsolyckor som ökande.

9.5 Naturrelaterade olyckor

9.5.1 Extremt väder

Extrema väderförhållanden kan vara plötsliga och våldsamma, till exempel ett häftigt öregn eller en storm. Extremt väder kan också förekomma när någon viss väderlek dominerar under en längre tid, till exempel en värmebölja eller ovanligt kallt väder. En längre period med torka eller ihållande regnväder kan också leda till extrema förhållanden. Långvarig torka kan påverka vattennivåerna vilket i sin tur kan påverka tillgången till vatten att använda för brandsläckning. Enligt SMHI kommer värmeböljor att inträffa oftare och de maximala temperaturerna kommer att bli högre. Riktigt kallt väder kommer att bli mer sällsynt, framför allt i södra Sverige.¹⁷

Risken för extremt väder bedöms som:

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Hög	Medel	Ökande

SMHI:s prognoser pekar på att extremt väder kommer att bli allt vanligare, av denna anledning bedöms trenden som ökande. Sannolikheten för extremt väder bedöms som hög och konsekvensen som medel, påverkan på samhällsviktig funktion kan inte uteslutas. Avseende personskador bedöms konsekvensen som liten.

9.5.2 Översvämning i samband med höga flöden eller skyfall

MSB har identifierat Fyrisån som ett vattendrag med betydande översvämningsrisk. Sannolikheten för att ett 100-årsflöde ska inträffa under en 10-årsperiod är 10%, och risken för att det ska inträffa under en 100-årsperiod är 63%. Risken för att ett högsta flöde ska inträffa är 0,1% under en 10-årsperiod och 1% under en 100-årsperiod.

I rapporten *"Identifiering av områden med betydande översvämningsrisk"* från 2011 redovisar MSB en fördjupad analys över vilka konsekvenser översvämning av Fyrisån kan ge. Nästan 18 000 människor bor inom det område som kan drabbas av ett så kallat högsta flöde, och nära 3 000 arbetsplatser skulle drabbas. Också områden med förorenad mark och vattenskyddsområden skulle översvämmas. MSB:s *"Översvämningskartering utmed Fyrisån"* visar att redan vid ett 50-årsflöde översvämmas stora delar av centrala Uppsala om inga åtgärder vidtas.

Räddningsverket rapport *"Översiktlig översvämningskartering längs Tämnarån"* från 2006 visar översvämningsrisken längs Tämnarån i Tierps kommun. Rapporten visar att viss översvämningsrisk finns vid 100 års-flöden, framförallt i Karlholmsbruk. Motsvarande översvämningskartering för Dalälven visar att översvämningsrisk finns i Söderfors. Delar av Söderfors riskerar att översvämmas vid ett 100 års-flöde i Dalälven om inga åtgärder vidtas.¹⁸

¹⁷ www.smhi.se

¹⁸ Översiktlig översvämningskartering längs Dalälven 2006, Räddningsverket.

Enligt Länsstyrelsens risk- och sårbarhetsanalys för 2014 är många dagvatten och avloppssystem underdimensionerade vilket leder till problem vid stora regnmängder. Årsmedelbörden i Uppsala län förväntas öka och i slutet av seklet vara ca 20 - 30 % högre än under perioden 1961–1991. Vattenföringen i länets åar kommer förändras. Flödena kommer att bli högre på vintern och bli lägre på våren och sommaren.¹⁹

Enligt SMHI kommer extrem nederbörd i form av skyfall att inträffa oftare och SMHI:s prognos är att regnmängderna vid extremtillfällena kommer att öka med upp till 40%.¹⁹

Det har under de senare åren varit ett flertal tillfällen där översvämningar i samband med skyfall eller höga flöden i Fyrisån varit nära att få större konsekvenser. Exempelvis var vårfloden 2013 ett sådant tillfälle. Sommaren 2018 inträffade ett omfattande skyfall i Uppsala. Sannolikheten för översvämning i samband med höga flöden eller skyfall bedöms vara hög och konsekvensen som medel. Påverkan på samhällsviktiga funktioner är att förvänta.

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Hög	Medel	Ökande

9.5.3 Omfattande skogsbrand

Uppsala Län har stora ytor som täcks av skog. Skogsbranden 2014 i Västmanland och bränderna sommaren 2018 har visat att skogsbränder kan få omfattande konsekvenser, både för den enskilde markägaren som samhällen runt omkring. Enligt SMHI²⁰ väntas en ökning av årsmedeltemperaturen i Uppsala län på tre till fem grader i slutet av seklet. Vintertemperaturen beräknas öka med 6 grader. Detta innebär att gräs- och skogsbrandssäsongen blir längre vilket i sin tur innebär att risken för omfattande skogsbränder ökar. Sannolikheten för en omfattande skogsbrand bedöms som hög och den samhälleliga konsekvensen som medel. Konsekvensen avseende personskador bedöms som liten.

Den samlade bedömningen av risken för omfattande skogsbränder är:

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Hög	Medel	Ökande

9.5.4 Ras och skred

Inom Uppsala brandförsvars region finns inte områden som innebär större risker för ras och skred.

9.5.5 Dammbrott

Huvuddammen i Söderfors och södra vallen vid dammanläggningen Untra är de dammanläggningar med störst risker i regionen. Sannolikheten för dammbrott bedöms som låg, men konsekvenserna kan bli omfattande. Risken för förlust av människoliv eller för allvarlig personskada är inte försumbar, och risken för skador på egendom och miljö är beaktansvärd enligt RIDAS, kraftföretagens riktlinjer för dammsäkerhet.

---

¹⁹ www.smhi.se

²⁰ Framtidsklimat i Uppsala län – enligt RCP-scenarier, SMHI

Sannolikheten bedöms minska på grund av att avdunstningen kommer att öka och att vårfloderna kommer att ha lägre flöden som är mer utdragna över tid.²¹

Risken för dammbrott bedöms som:

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Låg	Stor	Minskande

9.6 Störningar i samhällsviktiga funktioner

Samhället är helt beroende av elektricitet. Det svenska elsystemet är driftsäkert, men ändå sårbart för olyckor, sabotage, tekniska fel och extremt väder. Utan el slutar vattenförsörjning och avlopp att fungera. Även system för tele- och datakommunikation påverkas. I Sverige har det inträffat flera omfattande strömavbrott. Ett exempel är när stormen Gudrun drog in över Sydsverige 2005 då 730 000 människor samtidigt blev utan el.

Vikten av att upprätthålla samhällsviktiga flöden bedöms öka. Globaliseringen och ett fritt flöde av varor och tjänster inom EU tillsammans med en i stort sett omedelbar kunskaps- och informationsöverföring bidrar till ett samhälle med lägre tolerans mot störningar. Stora värden går förlorade om leveranser och persontransporter blir försenade. Att stänga av en genomfartsled eller stambanan även för en räddningsinsats kommer att bli mer känsligt och ifrågasättas i större omfattning än tidigare. Kontinuitetsplanering handlar om att säkra verksamhetens leveransförmåga även under påfrestningar.

Flöden representerar ett värde, och som räddningstjänst kan bedömningarna bli allt svårare att göra mellan vilka värden som ska räddas.

Störningar i IT-system, kommunikationer, störningar i ekonomisystem, förorenade vattentäcker, släckvattenbrist, störningar i el-försörjning och begränsad tillgång till bränsle kan också medföra störningar i samhället. Sannolikheten för störningar i samhällsviktiga funktioner bedöms som stor. Konsekvensen i form av påverkan på samhällsviktiga funktioner bedöms som stor. Under sommaren 2014 stod tågtrafiken mellan Uppsala och Stockholm stilla i två veckor efter att en kontaktledning rivits ned och orsakat en brand som skadade elanläggningar och signalstyrningssystem. Konsekvensen avseende personskador bedöms som liten.

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Hög	Stor	Ökande

9.7 Medvetet orsakade oönskade händelser

Även medvetet orsakade händelser betraktas lagstiftningsmässigt som olyckor – åtminstone ur det perspektivet av att de uppfyller kriterierna för räddningsinsats. Hit hör alla händelser som har en människas uppsåtliga handling som ursprung och som är av sådant slag att de generellt betraktas som oönskade.

9.7.1 Anlagd brand

Anlagd brand är en av de vanligast förekommande medvetet orsakade händelserna som föranleder räddningsinsats. Allt från barns lek med eld i torrt fjolårsgräs till försäkringsbedrägerier och brandbomber mot skolor ryms under begreppet. Ur ett

---

²¹ Risk- och sårbarhetsanalys för Uppsala län 2014, Länsstyrelsen Uppsala län, Rapport 2014-11-15, Dnr 450-6538-2014

insatsperspektiv är orsaken sällan viktig, men med ett förebyggande synsätt är den av avgörande betydelse.

Sannolikheten för anlagd brand med liten samhällelig konsekvens (bilbrand, soprum), såväl som anlagda bränder med större konsekvens (skola, förskola) bedöms som hög.

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Hög	Medel	Ökande

9.7.2 Social oro

Social oro är ett relativt nytt begrepp som börjat användas de senaste åren som ett samlingsnamn för upplopp, skadegörelse, stenkastning, hot, anlagda bränder i bilar, soprum och liknande. Malmö, Göteborg och Stockholm har främst drabbats, men även i Uppsala har social oro förekommit. Gemensamt är att oroligheterna helt eller delvis riktas mot polis och andra myndigheter, där också räddningstjänsten i vissa fall utsatts; exempelvis i juni 2012 i Uppsala. I maj 2013 bröt det ut upplopp i Husby i Stockholm. Upploppen fortsatte under fem nätter och under oroligheterna sattes byggnader i brand såväl som ett mycket stort antal personbilar. Stenkastning mot polis och räddningstjänst förekom. De direkt utlösande faktorerna till oroligheterna har med säkerhet varierat, men de bakomliggande orsakerna bedöms finnas i sociala strukturer i samhället.²² Polismyndigheten har bedömt stadsdelarna Gottsunda och Valsätra i Uppsala som särskilt utsatta områden.

Konsekvenserna vid social oro kan vara begränsade och handla om ökning i bil- och soprumsbränder men anlagda bränder i offentliga lokaler, skolor och förskolor kan inte uteslutas. Påverkan på samhället kan inte uteslutas.

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Hög	Medel	Ökande

9.7.3 Terror

Terrorhandlingar faller också in under kategorin medvetet orsakade oönskade händelser. Sverige har under många år varit förskonat från terrorhandlingar, men händelser i Stockholm i december 2010 och i april 2017 visar att inget kan tas för givet. Terrorhandlingar har som syfte att väcka fasa hos allmänheten; ett sätt att skrämmas för att nå sina mål. Ofta är motiven politiska och/eller religiösa. Därför är de ofta utförda på ett sådant sätt att stor uppmärksamhet garanteras. I Europa är politiska terrorhandlingar med rötter i minoritetskonflikter i Frankrike eller Spanien vanligast. Hotet från våldsbejakande extremism har dock ökat de senaste åren. Ett stort antal personer har rest ner till konfliktområden för att delta i träning kopplad till terrorism och genomföra våldshandlingar, exempel på detta är Syrienresenärer som strider för IS. En risk finns att en del av dessa personer genomför attentat när de återvänder till Sverige. SÄPO har sett att det blir allt vanligare att gärningsmän agerar ensamma, vilket gör dem svårare att upptäcka.²³

Forsmarks kärnkraftverk med tillhörande transporter av kärnbränsle är mål som skulle ge mycket stor uppmärksamhet för en terrorist. Samtidigt är beredskapen hög för dessa hot. I Uppsala finns såväl objekt som tilldragelser av nationellt och internationellt uppmärksammas karaktär. Domkyrkan och universitetet står regelbundet värdar för sådana. Protesterna kring

---

²² Observatörsrapport: Anlagda bränder och hot/våld mot räddningstjänsten, MSB 2010

²³ www.sakerhetspolisen.se

Lars Vilks uppmärksammade föreläsning i maj 2010 kan nämnas som exempel. 2015 skedde en attack i en skola i Trollhättan och ytterligare liknande händelser kan inte uteslutas.

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Medel	Medel	Ökande

9.8 Evenemangsrelaterade händelser och händelser i publika lokaler

Uppsala marknadsför sig som evenemangsstaden och anordnar flertalet större idrotts- och musikarrangemang. I Tierps kommun har Tierps arena skapat en plats för stora evenemang, som inte bara är av motorsportskaraktär. Östhammar är i många avseenden en sommarkommun med en kraftigt ökad befolkning och antal evenemang sommartid. Roslagsloppet med målgång i Öregrund är Sveriges största motorbåtstävling.

Ett antal olyckor med dödlig utgång i samband med evenemang har skett i Europa; från Pearl Jams spelning på Roskildefestivalen juni 2000 där nio personer omkom till den plötsliga stormen vid Puggelpopfestivalen i Belgien augusti 2011 där fem personer omkom och 70 skadades när scenkonstruktioner rasade. Evenemangssäkerhet är en mycket viktig faktor för att skapa en säker upplevelse och en attraktiv besöksnäring.

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Medel	Liten	Oförändrad

9.9 Olycka i undermarksanläggning

Norr om Uppsala har en ny järnvägstunnel öppnats under Gamla Uppsala. En olycka i tunneln kan resultera i en komplicerad och omfattande räddningsinsats.

I anläggningen för slutförvar av kortlivat radioaktivt avfall i Forsmark finns viss risk för personolyckor och brand i fordon eller utrustning. Insats i rökfylld undermarksanläggning ställer stora krav på brandförsvarets förmåga.

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Låg	Liten	Oförändrad

9.10 Olycka i svårtillgängligt område

Denna olyckstyp syftar på olyckor av mer vardaglig karaktär, men med skillnaden att de inträffar i ett svårtillgängligt område, vilket gör den mer svårhanterad. Olyckor som räknas som detta är exempelvis bränder ute på öar eller ute i svårtillgängliga skogsområden. På öarna i skärgården i norduppland finns exempelvis villor, fritidshus och annan bebyggelse som är svåråtkomlig.

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Hög	Liten	Oförändrad

9.11 Krig

Den ryska annekteringen av Krim-halvön under våren 2014 och det efterföljande kriget i östra Ukraina har lett till ökade spänningar i Europa. Den omfattande ryska militära upprustningen har lett till att många angränsande länder ser över sin militära förmåga. NATO stärker återigen sin militära kapacitet i östra Europa. Detta har i Sverige lett till en ökad debatt om Försvarsmaktens förmåga och finansiering. Även frågan om ett medlemskap i försvarsalliansen NATO har börjat debatteras. Frågan om civilt försvar och verksamhet under höjd beredskap har återigen väckts efter att ha mer eller mindre försvunnit efter Kalla krigets slut.

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
-------------	------------	-------

Låg	Stor	Ökande
-----	------	--------

9.12 Flera simultiga större händelser

Ett svårförutsägbart scenario är när händelser får kaskad- eller dominoeffekter. En naturhändelse som jordbävningen utanför Japans kust ledde till en tsunami som i sin tur orsakade det mest omfattande kärnkraftshaveriet sedan Tjernobyl 1986. Det kan också, på det mer lokala planet, illustreras av lördagen den 20 april 2013, då höga flöden i Fyrisån hotade svämma över centrala Uppsala samtidigt som en omfattande vindsbrand i en flerbostadsfastighet bröt ut i Tierps tätort. Sommaren 2018 hanterades flera simultiga större skogsbränder både i regionen och nationellt. Vad det kan handla om nästa gång är svårt att förutse. Vid en situation med flera simultiga större händelser är det främst lednings- och samverkanskapaciteten som sätts på prov och förmågan att skala upp och ställa om ledningsorganisationen.

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Hög	Medel	Ökande

9.13 Större sjukdomsutbrott

Ett större sjukdomsutbrott skulle kunna få stor påverkan på samhället och därmed också brandförsvaret.

Sannolikhet	Konsekvens	Trend
Medel	Medel	Oförändrad

9.14 Slutsatser

Det är uppenbart att den omfattande skogsbranden i grannlandet Västmanland 2014 såväl som de många och omfattande bränderna sommaren 2018 gjort avtryck på uppfattningen av risker. Att de i sig alldagliga händelserna som skogsbränder skulle leda till de mer omfattande samhällsstörningarna i modern tid var oväntat för de flesta. Samtidigt har klimatförändringarnas påverkan på riskbilden diskuterats en längre tid. Av de tio varmaste åren som uppmätts i världen har nio inträffat sedan år 2000. Det tionde var 1998²⁴. Klimatförändringarna kommer att medföra ökad risk för naturrelaterade händelser som extremväder, skyfall, översvämningar, skogsbränder. Dessa i sig kan ge följdverkningar i form av svåra störningar i samhällsviktiga funktioner som elförsörjning, förorenade vattentäkter och så vidare.

Att samhället framstår som mer och mer sårbart bedöms också som ett växande hot. Lagerhållning av varor förekommer i allt mindre utsträckning, och får livsmedelsdistributionen problem kan snabbt brist på förnödenheter uppkomma. Beroendet av telekommunikation och internet byggs in allt mer i olika system, och även ganska begränsade störningar där får relativt omfattande konsekvenser.

Utvecklingen i östra Europa är oroväckande, med rysk aggression i Ukraina som tydligast tecken. Samtidigt pågår en alltmer polariserad utveckling med våldsbejakande extremism och krigs- och terrorhandlingar med vaga politiska eller religiösa förtecken. Attentatet i Stockholm

²⁴ Källa: <http://www.ncdc.noaa.gov/sotc/global/2014/13>

såväl som andra dåd i Europa i närtid är tydliga exempel på sådana händelser som kan inträffa var som helst.

I situationer som beskrivs ovan möts olika lagstiftningar och aktörer. Det kan till viss del handla om olyckor hanterade enligt lagen om skydd mot olyckor, men i stor utsträckning kommer det att handla om lagen om extraordinära händelser och det kommunala geografiska områdesansvaret enligt svensk krishanteringsmodell. En utveckling av civilt försvar är att vänta. För brandförsvarets del blir det viktigt att vara väl införstådda med olika lagrum och av ledning och samordning av insatser i komplexa situationer. Samtidigt måste en egen robusthet tillgodoses.

10 FRAMTIDSUTMANINGAR

I detta kapitel nämns ett antal framtidsutmaningar som identifierats som har direkt påverkan på brandförsvaret.

10.1 Befolkningsutveckling

Som beskrivs i kapitel 6 växer Uppsala län och förväntas fortsätta göra det under överskådlig tid. Alla tre medlemskommuner räknar med att växa under kommande decennier. Störst befolkningsökning väntas i Uppsala kommun, som förväntas växa till upp emot 340 000 invånare år 2050.

Samtidigt blir befolkningen allt äldre, vissa prognoser visar att runt hälften av dem som föds i dag förväntas leva till dem blir 100 år. En allt äldre befolkning leder i sin tur att det blir allt färre som är yrkesverksamma. Detta kan leda till utmaningar i hur välfärden ska finansieras.²⁵

Det är känt att äldre personer har en högre risk att skadas eller omkomma vid en brand. I takt med att befolkningen blir äldre och fler bor kvar hemma i sin bostad ökar denna riskgruppen.

10.2 Förtätning av tätorterna

Urbaniseringstrenden förväntas fortsätta. En allt större andel bor i tätorterna och allt färre i glesbygden.²² Det stora behovet av nya bostäder, bland annat till följd av befolkningsökningen, leder till en fortsatt förtätning av tätorterna. Detta sker både genom att ytor som inte redan är bebyggda bebyggs men även genom omvandling av befintlig bebyggelse. Denna förtätning sker även kring farligt gods-leder och riskobjekt, och inget tyder på att denna trend är minskande. Det är av stor vikt att förutsättningarna till förtätning utreds för att säkerställa acceptabla risknivåer. Ökad förtätning kan innebära större komplexitet och nya utmaningar vid räddningsinsatser.

Den stora befolkningsökningen i främst Uppsala kommun innebär att en mycket omfattande nybyggnation pågår och planeras, främst inom Uppsala tätort. Prognosen om 60 000 nya bostäder och upp till 135 000 nya invånare innebär i praktiken att en ny mellanstor stad uppförs inom tätortsgränsen, med tyngd i södra staden och de sydöstra stadsdelarna. Det ökade antalet invånare innebär i sig att antalet olyckor kommer öka, och därmed också antalet larm till brandförsvaret. Den kraftiga förtätningen innebär också att det blir svårare och tar längre tid att ta sig fram med fordon i tätorten, vilket har påverkan på brandförsvarets insatstider.

Som framgår i kapitel 7.10 finns en koppling mellan befolkningsökningen och antalet insatser. 135 000 nya invånare kommer således innebära att brandförsvarets insatser kommer att öka i antal.

10.3 Trafikutveckling

Som beskrivs i kapitel 6.4 så förväntas trafikmängderna öka i Uppsala län både avseende personresor och godstransporter på väg och järnväg. Även befolkningsökningen förväntas leda till ökade trafikmängder. Sammantaget kan detta leda till en ökad mängd olyckor i trafiken.

10.4 Klimatförändringar och extremt väder

Förändringar i klimatet beskrivs till stor del i kapitel 9.5. Förändringar i klimatet kommer bland annat göra att värmeböljor blir allt vanligare. Skyfall med stora regnmängder under kort tid

---

²⁵ Svenska framtidsutmaningar – Slutrapport från regeringens framtidskommission - Regeringskansliet

kommer att återkomma allt oftare och bli allt kraftigare. Vintertemperaturerna kommer att öka vilket förlänger gräs- och skogsbrandssäsongen. Längre gräs- och skogsbrandssäsong i kombination med högre temperaturer innebär att antalet bränder kan förväntas öka och få större omfattning. Stor del av Uppland består av skog och områden med översvämningsrisk finns i alla tre kommuner. En stor del av centrala Uppsala har betydande översvämningsrisk.

Torka och låga grundvattennivåer kan innebära att tillgången till släckvatten blir sämre.

Klimatförändringarna kommer ha stor påverkan på brandförsvaret, vilket värmeböljan och det omfattande skyfallet sommaren 2018 troligen var en försmak av. Då hanterade brandförsvaret nästan fyra gånger så många bränder i skog och mark jämfört med en normal sommar. Under dygnet då skyfallet inträffade hanterades nästan tio gånger fler händelser än under ett normalt dygn.

10.5 Nya byggmetoder, material och teknik

Nya byggmetoder och byggmaterial i kombination med allt mer komplexa byggnader (exempelvis höga trähus) innebär nya utmaningar vid räddningsinsatser. Vattensprinkler är ofta en förutsättning för brandskyddet, och dess tillförlitlighet är avgörande. Särskilt i trähus ökar dock sprinkler risken för omfattande vattenskador. Byggfel i sådana byggnader kan underminera brandskyddet i stor omfattning. En utmaning är att bygga sådana byggnader hållbart även ur ett brandskyddsperspektiv och att byggherrar och fastighetsägare har kunskap om vilket brandskydd en byggnad faktiskt har och vad en brand kan få för konsekvens.

Den tekniska utvecklingen går fort vilket innebär nya risker att ta hänsyn till vid räddningsinsatser (exempelvis nya drivmedel, solcellsanläggningar med mera).

Sammantaget ställer detta krav på anpassad utbildning, övning, teknik och taktik för brandförsvaret.

10.6 Ökade skillnader mellan grupper

Förändringar i samhället riskerar att minska kontakterna mellan olika grupper i samhället. Detta i kombination med en ökad etnisk och kulturell mångfald, tillsammans med större ekonomisk ojämlikhet och utanförskap kan innebära att händelser kopplad till social oro blir allt vanligare.²²

Vid social oro finns en risk för hot och våld mot blåljuspersonal. Som en följd av social oro i flera orter i landet innefattande anlagda bränder och återkommande angrepp på blåljuspersonal, bland annat i form av stenkastning och våld vid utryckning, har förslag på skärpta straff för våld mot blåljuspersonal lämnats till regeringen.

10.7 Rekrytering av personal

Bland annat urbaniseringstrenden och brist på arbetstillfällen på landsbygd har bidragit till svårigheter att rekrytera och behålla räddningspersonal i beredskap. Även rekrytering av heltidsbrandmän, brandingenjörer, brandinspektörer och specialister blir allt svårare. Denna problematik förväntas öka på nationell såväl som lokal nivå.

11 SLUTSATSER

I detta kapitel sammanfattas de slutsatser som dras av riskanalysen.

- Samtliga tre kommuner räknar med att växa befolkningsmässigt i någon omfattning. Uppsala står för den allra kraftigaste förväntade ökningen i befolkning. Den planerade och pågående omfattande förtätningen och nybyggnationen i Uppsala tätort kommer i förlängningen ha påverkan på brandförsvaret. Antalet insatser kan förväntas att öka.
- De tre medlemskommunerna har mycket olika demografiska, geografiska, infrastrukturella och socioekonomiska förutsättningar och riskbilden varierar därmed.
- I arbetet med att ta fram denna riskanalys har det inte observerats några större förändringar, trenderna har snarare förstärkts.
- Majoriteten av de som omkommit i brand under perioden var män. Äldre män med någon form av funktionsnedsättning, boende på landsbygd eller glesbygd löper högre risk att omkomma i brand. I takt med att befolkningen blir äldre och fler bor kvar hemma kommer också denna riskgrupp att öka. Se kapitel 7.2.1.1.
- Antalet trafikolyckor förefaller öka, men inte antalet trafikolycksskadade. Säkrare bilar och vägar leder sannolikt till mindre allvarliga olyckor, men olyckorna fortsätter att inträffa, se kapitel 7.4.
- Sannolikheten för flera av de kvalitativt värderade riskerna bedöms öka, inte minst väder- och klimatrelaterade händelser som i sig kan få följdkonsekvenser för till exempel elförsörjning och tele-/IT-kommunikation. Med ökat antal väderrelaterade händelser kommer krav ställas på brandförsvarets förmåga att hantera dessa.
- De geopolitiska spänningarna i närområdet och ökande inslag av våldsbejakande extremism kan inte bortses ifrån och kan ge konsekvenser för till exempel återtagande av förmåga inom civilt försvar och befolkningskydd.
- Den snabba tekniska utvecklingen, nya byggmetoder och nya material i kombination med en mycket omfattande nybyggnation i kommunerna kommer innebära nya risker att hantera vid räddningsinsatser.

Det går självklart att lyfta fram fler slutsatser, men dessa sammanfattar några av huvuddragen. Det finns flera områden att hålla under uppsikt och arbeta aktivt med, men något direkt alarmerande missförhållande eller kraftig avvikelse från det förväntade har inte framkommit under arbetet med denna analys. I ett nationellt perspektiv är medlemskommuner relativt säkra.

Handläggare:
Johan Svebrant

Datum:
2019-09-09

Diarienummer:
RÅN 2019-0033

Samrådsredogörelse handlingsprogram från 2020

Räddningsnämnden beslutade 29 maj att remittera förslaget på nytt handlingsprogram enligt lagen om skydd mot olyckor. Remissvaren önskades till 23 augusti.

Följande instanser har svarat på remissen:

Kommunala instanser

- Uppsala Vatten och Avfall AB
- Kommunstyrelsen Uppsala kommun
- Kommunstyrelsen Östhammars kommun
- Gästrike Vatten
- Kommunstyrelsen Tierps kommun

Regionala/statliga instanser

- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
- Länsstyrelsen i Uppsala län
- Polismyndigheten
- Sjöfartsverket

Räddningstjänster

- Södertörns brandförvarsförbund
- Storstockholms brandförsvaret
- Brandkåren Attunda

Frivilligorganisationer

- Svenska brandskyddsföreningen

Synpunkterna redovisas nedan.

Kommunala instanser

Uppsala Vatten och Avfall AB

Ankom: 2019-08-22

Yrkanden:

1. Handlingsprogram, kapitel 2, processen. Inom kommunkoncernen pågår flera typer av risk- och sårbarhetsanalyser. Vår uppfattning är, för att uppnå en mer konsoliderad bild över den totala riskbilden som kan drabba koncernen, samhället och våra respektive ansvarsområden så bör det vara eftersträvänsvärt att samordna eller sambereda analyserna framöver. Uppsala Vatten och Avfall AB har inkluderats i den kommunövergripande analysen. Vi deltar gärna i Uppsala brandförsvares arbete med att revidera kommande riskanalys som underlag för nästa handlingsprogram. Vår bedömning är att risker kopplade till vattenskyddsfrågor och förändrat klimat bör ges en tydligare prioritet och lyftas ytterligare.
2. Handlingsprogram, kapitel 6.7, brandvattenförsörjning. Kapitlet som beskriver brandvattenförsörjning behöver enligt vår mening utvecklas och förtydligats ytterligare. Vi anser att systemet med brandvattenförsörjning inte beskrivs korrekt och avstyrker nuvarande formuleringar.

När det gäller stycke ett föreslår vi en ny formulering för att öka tydligheten. "För försörjning av vatten för brandsläckning finns brandposter anslutna till det allmänna vattenledningsnätet. Brandposternas antal och placering bestäms i samråd med Uppsala vatten och avfall. Brandposter belägna i allmän platsmark är en del av den allmänna va-anläggningen och va-huvudmannen ansvarar för drift och underhåll. Brandförsvaret står för kostnaderna för drift och underhåll av brandposter i allmän platsmark. "

Att säkerställa fysisk tillgång till brandposterna så åtkomsten inte hindras av exempelvis felparkerade fordon, snö eller andra hinder är inte ett ansvar för VA-huvudmannen. I föreliggande förslag kan man få uppfattning att så är fallet. Det behöver tydliggöras.

När det gäller stycke tre har vi svårigheter att förstå vad som avses med bland annat "vissa områden", "utkanten" och vad ett "alternativsystem" är, det är ett för oss okänt begrepp kopplat till brandposter. Vi efterlyser också en tydligare skrivning när det gäller att beskriva "brandförsvarets vattenresurser".

Vi delar brandförsvarets uppfattning att det är av vikt att frågan med krigsbranddammar utreds speciellt avseende ansvars- och ägandeförhållanden. Vår ståndpunkt är att detta inte är någon som faller inom VA-huvudmannens ansvar. Vi är gärna behjälpliga med vår expertkompetens i en kommande utredning.

3. Handlingsprogram, kapitel 7.1.6, utsläpp farliga ämnen. Då vissa grund- eller ytvattentillgångar inom brandförsvarets område åtnjuter särskilt skydd enligt 7 kap 21 miljöbalken vore det bra att utsläpp inom dessa områden kunde särskiljas och inte enbart redovisas som "utsläpp i det fria". Vi önskar också väcka frågan i fall det finns ett mörkertal och att ärenden typas som trafikolyckor trots att det även finns inslag av utsläpp av farliga ämnen.

Vi tror att en särredovisning kan hjälpa både Uppsala brandförsvaret och Uppsala Vatten och Avfall att ytterligare utveckla de gemensamma rutinerna för att skydda vårt viktigaste livsmedel och att frågan med utsläpp av farliga ämnen inom vattenskyddsområden eller andra

plats som är vitala för dricksvattenförsörjningen har högsta prioritet för att lindra eventuella konsekvenser.

4. Handlingsprogram, kapitel 8.1, medborgardialog. Att vi som offentligt finansierade verksamheter tillsammans arbetar för att säkerställa och utveckla samhällets robusthet är precis som uttrycks i medborgardialog en förväntan som vi som bolag gärna i samverkan bidrar till inom ramen för brandförsvarets uppdrag. Vi ser gärna att våra redan befintliga samverkansytor breddas och fördjupas under Handlingsprogrammets period.

Kommentar:

1. Brandförsvaret tar med sig synpunkten inför kommande revideringar av riskanalysen.
2. Brandförsvaret omarbetar delar av kapitlet för att bättre stämma överens med Uppsala vattens uppfattning. Formuleringarna måste dock fungera i alla tre kommuner.

Brandförsvaret avser inte att skriva in att brandförsvaret står för kostnaderna för drift och underhåll av brandposter då så inte är fallet i nuläget.

Brandförsvaret delar Uppsala vattens uppfattning att det inte är va-huvudmannen som ansvarar för snöröjning och felparkerade bilar. Texten revideras.

Vid anläggandet av en del områden i Uppsala stad tillämpades ett sk alternativsystem (bland annat i Sävja, Nántuna, Stenhagen). Ett alternativsystem är till skillnad från ett konventionellt system med tätt placerade brandposter utglesat med färre antal brandposter och där vatten behöver transporteras kortare sträckor med brandförsvarets tankbilar. Något som exempelvis kan vara tillämpligt i villaområden.

Mer detaljerad beskrivning av brandförsvarets tankbilsförmåga redovisas inte i handlingsprogrammet utan i andra dokument med högre detaljeringsgrad.

- Gällande krigsbranddammar emotser brandförsvaret Uppsala vattens hjälp i denna fråga.
3. Brandförsvaret är gärna Uppsala vatten behjälpliga i att i den mån det är möjligt ta fram djupare och mer detaljerade analyser över inträffade miljöskador vid olyckor där brandförsvaret har varit larmade för att tillsammans fortsätta utveckla de gemensamma rutiner som finns.
  4. Brandförsvaret ser fram emot fortsatt god och fördjupad samverkan under handlingsprogrammets period.

Kommunstyrelsen Uppsala kommun

Ankom: 2019-08-25

Yrkanden:

1. Målen i förslaget till handlingsprogram är helt nyformulerade men har starka gemensamma drag med tidigare handlingsprogramms mål. Flertalet befintliga indikatorer som räddningsnämnden använder kan därför fortsätta att följas.
2. Kommunstyrelsen verkar för ett ökat nyttjande av trä som byggmaterial ur hållbarhetssynpunkt, inom ramen för gällande byggregler. En beskrivning av konsekvenserna av detta för brandförsvarets verksamhet önskas som komplettering av riskanalys och handlingsprogram. På samma sätt bör en beskrivning av konsekvenserna av den ökade användning av vattenbaserade sprinkleranläggningar som emotses inkluderas i programmet. Utöver detta har kommunstyrelsen inget ytterligare att tillägga.

3. Räddningsnämnden bedriver sin verksamhet i avtalsreglerad samverkan med kringliggande räddningstjänstorganisationer och ingår i den systemledning som benämns SSRC-regionen (StorStockholms RäddningsCentral). Verksamheten svarar därmed redan mot de förslag för ökad samverkan och systemledning som lämnats av utredningen En effektivare kommunal räddningstjänst (SOU 018:54).

Kommentar:

1. –
2. Reviderade avsnitt under kapitel 7.3 i handlingsprogrammet och kapitel 10.5 i riskanalysen.
3. –

Kommunstyrelsen Östhammars kommun

Ankom: 2019-09-06

Yrkanden:

1. Östhammars kommun lämnar nedanstående synpunkter som svar på remiss av förslag till Uppsala brandförsvares handlingsprogram från 2020. Kommunen vill att texten under 6.3 Östhammars kommun ersätts av denna. Östhammars kommun är också en kommun med stor yta och utspridd befolkning. Större delen av kommunens yta används för jord- och skogsbruk. Landytan är 1503 km². Kommunen har en lång kustlinje med skärgård. Kuststräckans längd, inräknat öar, är ca 3500 km. Drygt 22 000 invånare bor i kommunen, och befolkningen är ganska jämnt fördelad i de fem största tätorterna Östhammar (4764), Alunda (2457), Gimo (2775), Öregrund (1572) och Österbybruk (2378). Övriga tätorter i kommunen är Dannemora och Hargshamn. Av befolkningen bor drygt 7 500 invånare på landsbygden utanför tätorterna. Kommunens stora arbetsplatser är Östhammars kommun, Sandvik Coromant AB och Forsmarks kärnkraftverk AB. Nästan 3 000 kommuninvånare pendlar till arbeten i andra kommuner. Pendlingen sker i huvudsak via väg 288. Inpendlingen är även den betydande, ca 2 000 personer. Turismen är en viktig näring. Kommunen har områden med stora naturvärden och ett vackert kust- och skärgårdslandskap, som innefattar de gamla hamnstäderna Östhammar och Öregrund. Befolkningen i dessa områden ökar flerfaldt under sommarmånaderna. Historiska bruksmiljöer finns i Österbybruk, Forsmark, Gimo och Harg.
2. Ersätt texten under 6.3.1 Framtidsutveckling med denna. Enligt översiktsplan 2016 har kommunen som mål att öka med mellan 500 – 1000 personer till 2025. Enligt tillväxtstrategin för Östhammars kommun är målet för kommunen 30 000 invånare år 2040. I kommunen finns det efterfrågan på bostäder i samtliga orter. För Hargs hamn finns planer på en omfattande expansion fram till och med 2025. Bland annat kommer farleden fördjupas och en ny kaj byggas för att kunna ta emot större fartyg och lagerhallar och lagerytor byggas ut. För närvarande pågår miljöprövning av ett ev slutförvar för använt kärnbränsle i Östhammars kommun. Likväl en utökning av befintligt slutförvar av kortlivat låg- och medel aktivt radioaktivt avfall.
3. Inventeringen av krigsbranddammar är bra. Östhammars kommun är angelägna att hitta alternativa metoder/system för tillgång till släckvatten för att inte belasta det ordinarie VA nätet vid släckning. Östhammars kommun medverkar gärna till att hitta nya/andra vägar till detta i samråd med Räddningstjänsten.
4. 9.3.5 Samverkan. I listan över samverkansparter står det Landstinget i Uppsala län, byt ut till Region Uppsala.
5. 11 Kompletterande styrdokument. Under denna punkt vore det bra med en lista över de kompletterande styrdokument som hänvisas till.

Kommentar:

1. Texten i kapitel 6.3 är ersatt med den av kommunstyrelsen föreslagna.
2. Texten i kapitel 6.3.1 är ersatt med den av kommunstyrelsen föreslagna.
3. Brandförsvaret ser fram emot samarbete med Östhammars kommun i denna fråga.
4. Åtgärdat.
5. Kapitel 11 är kompletterat med en lista över de styrdokument som hänvisas till i dokumentet.

Gästrike vatten

Ankom: 2019-09-06

Yrkanden:

1. Gästrike Vatten AB (GVAB) ansvarar för drift och utveckling av den allmänna VA-försörjningen i Gävle, Hofors, Ockelbo, Älvkarleby och Östhammar kommuner och ägs av de ingående kommunerna. I varje kommun är respektive dotterbolag VA-huvudman, i detta fall Östhammars Vatten AB. GVAB har tagit del av handlingarna och vill lyfta fram synpunkterna nedan.
2. Alla brandposter på Östhammar Vattens vattenledningar är plomberade för att säkra dricksvattnets kvalitet och tryck. Nycklar till plombering har lämnats till lokala brandstationer i kommunen.
3. Enligt lagen om allmänna vattentjänster ingår inte att tillhandahålla vatten för brandsläckning i uppdraget som VA-huvudman. Dimensioneringen av vattenledningsnätet görs idag för att säkra dricksvattnets kvalitet. Det innebär att kostnaden för brandvatten normalt ska bekostas av skattemedel. I det samarbetsavtal som ägarkommunerna inom Gästrike Vatten-koncernen tecknat anges i punkt 14 att ”för att säkerställa en god vattenkvalitet bör det sk alternativsystemet i största möjliga utsträckning användas” för brandvatten.
4. En analys av ledningsnätet har gjorts för att se var det finns förutsättningar för räddningstjänsten att nyttja dricksvattenledningsnätet utan att äventyra dricksvattnets kvalitet. Analysen visar att det endast finns ett fåtal brandposter som har tillräcklig kapacitet för att möjliggöra uttag av brandvatten utan att dricksvattenleveransen påverkas negativt.
5. Då vi såväl sommaren 2017, 2018 och 2019 infört restriktioner för den användningen av kommunalt vatten i hela Östhammars kommun på grund av de låga grundvattennivåerna gör det läget än mer känsligt. Detta bör eventuellt lyftas under 7.3 Framtidsutmaningar.
6. Under 2017 äskades en tillfällig förändring av era larmplaner i Östhammar. Förändringen innebar att Uppsala brandförsvaret i möjligaste mån använde vatten från släckbil och inte belastade ledningsnätet i Östhammars kommun. Det är osäkert hur denna förändring hanterats under 2018 och 2019.
7. I punkt 6.7 beskrivs ansvarsfördelningen för brandvattenförsörjningen i Östhammars kommun. GVAB saknar kännedom om specifika avtal som reglerar ansvar och finansiering mellan Uppsala brandförsvaret, Östhammars kommun och Östhammar Vatten AB. Enligt lagstiftningen samt den bristande kapacitet av dricksvatten ifrån vattenverk och på ledningsnätet som finns i Östhammars kommun är det tydligt att punkten behöver utredas och klargöras gemensamt med Östhammars kommun.

Kommentar:

1. –
2. Brandförsvaret har rutin för hur detta hanteras.
3. Se kommentar till punkt 7.
4. Brandförsvaret tar gärna del av denna analys för att minimera risken att dricksvattenleveransen påverkas negativt vid vattenuttag. Brandförsvaret har gärna en fortsatt dialog med Gästrike vatten om vilka brandposter som är lämpligast att nyttja.

5. Text angående detta har lagts till i kapitel 7.3 i handlingsprogrammet och i kapitel 10.4 i riskanalysen.
6. Denna förändring är kvar sedan 2017 då inget annat meddelats från Gästrike vatten.
7. Uppsala brandförsvaret känner inte till något avtal gällande brandvattenförsörjning för Östhammars kommun där brandförsvaret är en part. Brandförsvaret delar Gästrike vattens uppfattning att det finns ett behov av att klargöra ansvarsförhållanden och framtida dimensionering av ledningsnätet för att säkerställa tillgången till släckvatten såväl som dricksvattenkvalitén.

Kommunstyrelsen Tierps kommun

Ankom: 2019-09-09

Yrkanden: Utan erinran.

Kommentar: -

Regionala/statliga instanser

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Ankom: 2019-06-10

Yrkanden: MSB avstår från att lämna yttrande.

Kommentar: -

Länsstyrelsen i Uppsala län

Ankom: 2019-07-05

Yrkanden:

1. Länsstyrelsen anser att det handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst från 2020 enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor som Uppsala kommun, brandförsvaret tillsänt länsstyrelsen för yttrande uppfyller lagens krav. Bör framgå att det är kommunfullmäktige som beslutar om handlingsprogrammet. Om kommunfullmäktige givit räddningsnämnden att anta närmare riktlinjer under perioden bör det beskrivas i handlingsprogrammet.
2. Då målen för verksamheten är översiktligt beskrivna och svåra att följa upp bör det tydligt framgå i vilka dokument säkerhets- och prestationsmål kan hittas exempelvis i årliga verksamhetsplaner.
3. För tydlighets skull kan de dokument som det hänvisas till i handlingsprogrammet förslagsvis redovisas under en egen rubrik.
4. Under punkt 6.5 redovisas Sevesoverksamheter, kommunen ska tillhandahålla information till allmänheten om dessa verksamheter. Det kan med fördel redovisas var den informationen kan hittas. Informationen finns idag på brandförsvarets hemsida men kan vara svår att hitta.

Kommentarer:

1. Tillägg i kapitel 1 att det är kommunfullmäktige i respektive kommun som beslutar om handlingsprogrammet.
2. Detta finns beskrivet i kapitel 10 *Kommunernas inriktningsmål från 2020* och 10.6 *Måluppföljning*.

3. Se kapitel 11 i handlingsprogrammet, kapitlet har reviderats och innehåller nu en lista över de styrdokument som hänvisas till i dokumentet.
4. Hänvisning tillagd i kapitel 6.5

Polismyndigheten

Ankom: 2019-06-11

Yrkanden: Utan erinran.

Kommentar: -

Sjöfartsverket

Ankom: 2019-07-08

Yrkanden: Utan erinran.

Kommentar: -

Räddningstjänster

Södertörns brandförsvarsförbund

Ankom: 2019-08-14

Yrkanden: Utan erinran.

Kommentar: -

Gästrike räddningstjänst

Ankom: 2019-08-19

Yrkanden:

1. Det bedöms därmed positivt att inleda handlingsprogrammet med ordlista för vanligt förekommande facktermer för att förenkla för läsaren.
2. Avsnitt 4.1 bedöms vara ett bra och lättförståeligt tydliggörande om samhällets gemensamma ansvarsfördelning inom området samhällsskydd och beredskap.
3. Redaktionell synpunkt: I tabell 8.1.1 saknas mellanrum mellan med och stora. ”Förebygga olyckor vid särskilda riskobjekt, till exempel industrier *medstora* mängder kemikalier.”
4. Avsnitt 9.3.1 önskas förtydligas med att tiderna angränsar till Gästrik Räckningstjänsts geografiska område och att tiderna därmed enbart anger insatstider för Uppsala brandförsvars egna enheter. Inom Gästrik Räckningstjänsts geografiska område, som gränsar till Uppsala brandförsvär, ankommer första enhet och skadeavhjälpande åtgärder påbörjas innan första enhet från Uppsala brandförsvär ankommit platsen.
5. Redaktionell synpunkt: I avsnitt 9.3.6 benämns både brandchef och räddningschef vilket för allmänheten kan uppfattas som olika roller. För att förenkla för läsaren kan det förtydligas att inom Uppsala brandförsvär innehar brandchefen det enligt LSO formella räddningschefskapet.
6. Handlingsprogrammet bedöms enligt Gästrik räddningstjänst vara väl genomarbetat och möjliggör för allmänheten att få god insikt i Uppsala brandförsvärs arbete för att åstadkomma ett likvärdigt och tillfredsställande skydd mot olyckor samt hur räddningstjänsten är organiserad.

7. Gästrike räddningstjänst vill tacka för värdefulla idéer som givits till det egna arbetet med framtagande av nytt handlingsprogram genom möjlighet som remissinstans för Uppsala brandförsvaret.

Kommentar:

1. –
2. –
3. Åtgärdat.
4. Lagt till meningen ”Tiderna avser endast Uppsala brandförsvarets egna enheter”.
5. Reviderat i kapitel 9.3.6.
6. –
7. Uppsala brandförsvaret ser fram emot fortsatt bra samarbete med Gästrike räddningstjänst.

Storstockholms brandförsvaret

Ankom: 2019-08-20

Yrkanden: Utan erinran.

Kommentar: -

Brandkåren Attunda

Ankom: 2019-08-21

Yrkanden: Utan erinran.

Kommentar: -

Frivilligorganisationer

Svenska brandskyddsföreningen

Ankom: 2019-08-19

Synpunkter:

1. Brandskyddsföreningen anser att förslaget till handlingsprogram i sin helhet utgör ett bra beslutsunderlag och har inga invändningar mot förslaget, förutom ett par mindre synpunkter som redogörs för nedan.
2. Punkterna 6.6.1 gräns i vatten Uppsala kommun och 6.6.2 hamnområde Östhammars kommun. De kartbilder som är bifogade är väldigt otydliga och svårdefinierade. Det borde vara tydligare att identifiera var gränserna är dragna.
3. Insatskapacitet 9.3.2. Tabellen med typhändelser insatskapacitet är bra, men kanske bör kompletteras med typhändelse för brand i hög byggnad över 16 våningar och brand i undermarksanläggningar. Även om sådana anläggningar i nuläget inte förekommer i Uppsala Brandförsvarets utryckningsområde, kan det vara bra att beskriva vilken förmåga som finns, eller avses att införas inom handlingsprogrammets giltighets tid.

Kommentar:

1. –
2. Brandförsvaret har i dagsläget tyvärr inte tillgång till bättre kartor som redovisar dessa områden.

3. Brandförsvaret bedömer att detta är positivt och typhändelser för ”brand i byggnad – höghus över 10 våningar” samt ”brand i undermarksanläggning” är nu tillagt i tabell 9.3.2.

Svenska Röda Korset

Ankom: 2019-08-19

Synpunkter:

1. Välkomnar handlingsprogrammet och de ambitioner och målsättningar som Uppsala brandförsvaret har slagit fast.
2. Ser mycket positivt på de fem mål som handlingsprogrammet fastslår, och välkomnar särskilt att räddningsnämnden har formulerat ett mål med fokus på riskgrupper.
3. Anser dock att handlingsprogrammet i ej tillräcklig utsträckning tydliggör *hur* dessa målsättningar ska uppnås.
4. Saknar vidare en definition eller beskrivning av det för handlingsprogrammet centrala begreppet ’riskgrupp’.
5. Saknar tydliga förslag rörande hur samverkan med frivilligorganisationer bör stärkas.
6. Saknar vidare en redogörelse för och förslag på hur strukturer för ledning och samordning av spontanfrivilliga bör säkerställas inför och under allvarliga händelser.
7. Vill framhålla vikten av kommunikation med särskilt utsatta samhällsgrupper och att kommunikation till allmänheten anpassas för att säkerställa mottagande och förståelse.
8. Saknar en redogörelse för frivilliga försvarsorganisationers och andra civilsamhällesaktörers roll inom kommunikation och information till allmänheten.
9. Saknar formuleringar kring vikten av stöd till drabbade vid samhällsstörningar, och vidare även hur drabbade, räddningsarbetare och andra deltagare ska stödjas i ett efterskede av en samhällsstörning.
10. Saknar redogörelser kring arbetet inför och under höjd beredskap och hur detta arbete koordineras med arbetet inom den fredstida krisberedskapen.
11. Ser positivt på att räddningstjänst under höjd beredskap lyfts fram, men skulle gärna se utförligare redogörelser för de förberedelser och åtgärder som behövs för att säkerställa denna verksamhet, också i samverkan med andra ansvariga aktörer, såsom Svenska Röda Korset.
12. Anser att de riskbedömningar som genomförs med fördel hade kunnat kopplas till möjliga riskgrupper.
13. Hade slutligen gärna sett att riskanalysen mer utförligt hade redogjort för risker kopplat till vattenförsörjning.

Kommentar:

1. –
2. –
3. Inriktningsmålen som föreslås i handlingsprogrammet är tänkta att besvara frågan ”vad ska uppnås?”. Vilka detaljerade åtgärder och prioriteringar som sedan ska genomföras från 2020 avses inte redovisas i handlingsprogrammet utan i brandförsvarets årliga verksamhetsplan.
4. Med personer i riskgrupp avses personer som löper större risk att skadas eller omkomma i händelse av brand, exempelvis äldre, personer med funktionsnedsättning, person med missbruksproblematik m. fl. En definition läggs till i handlingsprogrammet.
5. I handlingsprogrammet anges att förmågan att samverka och ta emot hjälp av frivilliga ska utvecklas under handlingsprogramsperioden. I och med att detta ännu inte är utrett utan kommer att genomföras under handlingsprogramsperioden är en mer detaljerad beskrivning i nuläget inte möjlig. Brandförsvaret ser fram emot framtida samverkan med Röda korset i dessa frågor.
6. Se 5.

7. Brandförsvaret delar röda korsets uppfattning att det är av vikt att kommunikation till allmänheten anpassas till målgruppen för att säkerställa mottagande och förståelse. Hur brandförsvaret arbetar med målgruppsanpassad kommunikation redovisas inte detaljerat i handlingsprogrammet utan i separata dokument. Detta då det bedöms vara olämpligt att reglera detta i ett övergripande flerårigt styrdokument som beslutas av kommunfullmäktige i tre kommuner.
8. Handlingsprogrammet omfattar brandförsvarets egna verksamhet och mandat saknas att styra över andra organisationers uppdrag och roller. Brandförsvaret anser dock att Röda korset och andra frivilligorganisationer bedriver ett mycket viktigt arbete inom kommunikation och information till allmänheten.
9. Brandförsvaret tar till sig synpunkten och lägger till ett kapitel ”Stöd under och efter en olycka”: *”Vid en olycka har brandförsvaret möjlighet att tillkalla krisstöd till den drabbade, exempelvis i form av POSOM (Psykiskt- och socialt omhändertagande). Efter en olycka där behov bedöms finnas stödjer brandförsvaret de som drabbats bland annat genom återbesök.*

Vid en större olycka har brandförsvaret möjlighet att nå ut med information till allmänheten (pressmeddelande, sociala medier mm) genom kommunernas egna kommunikatörer. Se även 9.3.9 Varning och information till allmänheten.”
10. Brandförsvaret avser inte att i detalj beskriva förmåga inför och under höjd beredskap då det skulle kunna innebära att handlingsprogrammet behöver beläggas med sekretess. Arbetet är under uppbyggnad men brandförsvaret efterfrågar och inväntar anvisningar centrala myndigheter.
11. Se 10.
12. Se 4.
13. Tillägg i texten i riskanalysen kapitel 9.5.1 gällande tillgång till vatten vid långvarig torra. Detta tas även upp i kapitel 9.6 ”Störningar i viktiga samhällsfunktioner” i riskanalysen.

Motion om att kommunens livsmedelspolicy ska kompletteras med ett förbud mot inköp av ritualslachtat kött

I kommunens verksamhet ska kulturella särkrav inte förekomma, inköp och servering av ritualslachtat kött i kommunens måltidsproduktion måste därför förbjudas.

Traditionell halalslacht innebär att djuret dödas genom att halspulsådern skärs av och djuret blöder till döds. Detta sker utan någon föregående bedövning och innebär därför ett stort lidande för djuren, något som är förbjudet i Sverige.

Med islams framväxt i Sverige följer att den svenska marknaden för halalslachtat kött ökar. Allt fler köttproducenter övergår därför till denna slaktmetod. I vissa producentländer slaktas till exempel allt får- och lammkött med detta tillvägagångssätt. I en rapport från EU-kommissionen framkommer det att upp till 75 procent av nötkreaturen inom vissa EU-länder slaktas utan bedövning. Enligt en fransk kartläggning kan det ta upp till elva minuter innan de panikslagna korna dör av blodförlust.

Enligt Åke Rutergård, tidigare vd för KCF (Kött- och charkföretagen) är det vanligt förekommande att sådant kött säljs som vanligt kött i Sverige. Enligt en undersökning gjord av SvD kunde ingen av landets största charkgrossister (Ica, Coop, Axfood m.fl.) redovisa kontrollrapporter eller avtalstexter som garanterar att kött från djur som plågats ihjäl inte når de svenska konsumenterna. Många svenskar äter därmed idag, utan att veta om det, kött från djur som halalslaktats.

Att allt fler svenskar idag ofrivilligt konsumerar halalslachtat kött är bara ett av exemplen på hur islams utbredning påverkar Sverige. Ett exempel från vår egen kommun är när 19 tjänstemän nyligen lyckades få både socialnämnden och chefen för socialförvaltningen att kraftigt ta avstånd från en förtroendevald för att denna, enligt tjänstemännens uppfattning, ”uttalat sig om den muslimska gruppen på ett mycket nedvärderande och generaliserande sätt”.

Med anledning av ovanstående yrkar Sverigedemokraterna:

- att kommunens Livsmedelspolicy kompletteras med ett förbud mot att kött från rituellt slaktade djur köps in och serveras i kommunens måltidsproduktion
- att kommunens inköpsavtal för animaliska produkter ska innehålla en explicit garanti från leverantören att det levererade köttet inte kommer från rituellt slaktade djur

Östhammar den 21052021

Ylva Lundin
(SD)

Martin Wahlsten
Gruppledare (SD)

SVAR PÅ MOTION GÄLLANDE LIVSMEDELSPOLICY GÄLLANDE FÖRBUD MOT HALALSLAKTAT
KÖTT FRÅN SVERIGEDEMOKRATERNA
2019.09.11

Sverigedemokraterna har i sin motion ett antal påståenden som är att likna vid tydliga politiska ställningstaganden som inte gäller de två yrkanden som återfinns i motionen. Jag svarar här på dessa yrkanden:

- Med hänvisning till bilagor från kommunens måltidschef samt Jordbruksverket är svaret nej.
- Med hänvisning till bilagor från kommunens måltidschef samt Jordbruksverket är svaret nej.

Kommunfullmäktige föreslås avslå motionen

Jacob Spangenberg (C)

Ordförande i kommunstyrelsen

MOTION HALAL-SLAKT

Spangenberg, Jacob

Från: Wallén, Annelie
Skickat: den 12 juli 2019 13:50
Till: Modin, Rebecka
Kopia: Spangenberg, Jacob; Modig Lind, Inger
Ämne: SV: Motion till beredningen, halalslakt
Bifogade filer: Teknisk specifikation KravID från Upphandlingsmyndigheten avseende salt kött.docx; Urklipp från Jordbruksverkets hemsida.docx

Hej!

Vi ställer krav som motsvarar svenska djurskyddskrav vid transport och slakt. Jag har bifogat två dokument om svenska djurskyddsregler gällande religiös slakt och upphandlingskriterier som vi ställer vid livsmedelsupphandling. Vi efterfrågar inte och upphandlar inte Halalkött men jag vet att det finns tex kyckling som uppfyller alla svenska djurskyddskrav tom avancerade krav som dessutom är halal. De är dessa kycklingar som slaktas med huvudet vänt mot Mecka medan en iman har läst in en form av välsignelse på en CD el kassett som spelas upp under tiden. Detta är ok och godkänt av muslimer som halal kött. Om vi inte vill ha det köttet behöver vi uttryckligen formulera oss i upphandlingsunderlaget att vi inte tillåter halalgodkänt kött - fast det är enligt svenska djurskyddsregler -eller välja bort det köttet och göra tilläggsanbud vilket kan innebära en fördryrning.

Hoppas att du har fått det underlag du behöver till att svar på motionen, annars får du gärna återkomma.

Med vänlig hälsning,

Annelie Wallén

Måltidschef

Tekniska förvaltningen/ Måltidsenheten

Östhammars kommun
Stångörsgatan 10 / Box 66
742 21 Östhammar
0173-861 53
annelie.wallén@osthammar.se
www.osthammar.se

**ÖSTHAMMARS
KOMMUN**
- EN DEL AV ROSLAGEN

När du har kontakt med oss på Östhammars kommun via e-post så innebär det att vi behandlar dina personuppgifter. Mer om hur vi gör det kan du läsa här: <https://www.osthammar.se/gdpr>

E-mailing Östhammar's municipality means that we will process your personal data. For more information on how this is performed, please read here: <https://www.osthammar.se/gdpr>

Från: Wallén, Annelie
Skickat: den 10 juli 2019 15:14
Till: Wallén, Annelie
Ämne: VB: Motion till beredningen, halalslakt

”Religiös slakt

Det är förbjudet att slakta djur utan bedövning

Djur ska skyddas från onödigt lidande. Därför ska djur alltid bedövas före slakt i Sverige. Djurskyddslagens bestämmelser om att djur ska vara bedövade innan avblodning och att andra åtgärder vid slakten inte får vidtas innan djuret är dött, innebär en konflikt för vissa religiösa slaktmetoder såsom traditionell slakt av obedövade djur.

Halalslakt är tillåten om djuren är bedövade

Det är tillåtet att bedöva fjäderfän och får med el före slakt. El-bedövning är idag den absolut vanligaste bedövningsmetoden vid vanlig slakt av fjäderfän. Metoden används även i relativt stor utsträckning vid vanlig slakt av får. El-bedövning före slakt accepteras av många av världens muslimer. Detta gör det möjligt att halalslakta fjäderfän och får här i Sverige utan att man kommer i konflikt med djurskyddsbestämmelserna.

Nötkreatur måste däremot alltid bedövas med bultpistol eller motsvarande innan avblodning sker. Eftersom bedövning med bultpistol inte leder till att hjärtat omedelbart stannar kan även den metoden accepteras av vissa muslimska grupper.

Avblodningen påverkas inte av bedövningen

Forskning bekräftar att djuren inte blöder ur snabbare om de är vid medvetande när halssnittet läggs. Bedövningen kan tvärtom underlätta själva avblodningen i och med att medvetlösheten gör att djuret är avslappnat i muskler och blodkärl.

Om djuret är vid medvetande kan smärta och stress utlösa kramp. Det kan innebära att avblodningen försvåras och blod låses in i muskler och kärl. Det kan i sin tur påverka köttkvaliteten negativt. Forskning visar också att avblodningshastigheten inte påverkas av om hjärtat har slutat att slå.

Obedövad slakt är förenat med smärta för djuren. Det framgår av forskningen. Djuren är medvetna och känner smärtan längre innan de förlorar medvetandet än vad man tidigare trott.

Även övriga bestämmelser måste följas vid halalslakt

Övriga djurskyddsbestämmelser kring slakt om hur drivning, uppställning, fixering och avblodning får gå till måste naturligtvis också följas vid halalslakt. Läs mer om dessa bestämmelser under slakt vid slakteri. Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd om slakt och annan avlivning av djur hittar du i länken under bestämmelser.

Erfarenhet och kunskap är viktigt

Utöver själva slaktmetoden finns inom halalslakt bland annat regler kring vem som får utföra slakten och för hur djuren ska vara vända vid slakt. Detta innebär i sig inte någon konflikt ur djurskyddsperspektiv. Som vid all slakt är det dock viktigt att den person som sköter bedövning och slakt har tillräcklig erfarenhet och kunskap.

Slakt utan bedövning får inte utföras

Ingen slakt utan föregående bedövning är tillåten. Inom t.ex. koscherslakten accepteras inte bedövning före avblodning och därför sker ingen sådan slakt i Sverige.”

Slaktmetod - kött

English version

Slaktmetod som inbegriper att djuret är bedövat vid slakt är mycket viktig ur djurskyddssynpunkt. Grundregeln inom EU är att djur ska vara bedövade vid slakt, men de flesta medlemsstater, dock ej Sverige, medger undantag från denna regel.

Teknisk specifikation KravID: 10763

Miljöaspekter

- Djurvälstånd

Kött ska komma från djur som varit helt bedövat när avblodning sker och helt medvetslöst fram till dess att döden inträder oavsett bedövningsmetod.

Förslag till bevis

- Information om ursprung i de fall som nationell lagstiftning säkerställer uppfyllande av kravet t.ex. Litauen, Norge, Sverige
- Märkning på produkten t.ex. Svenskt Sigill eller likvärdigt
- Annat bevismedel som säkerställer uppfyllande av kravet

Information om hållbarhetskriteriet

Detta krav regleras genom artikel 4.1 i förordning 1099/2009/EG om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning.

IP Slakt är ett certifieringssystem som uppfyller kravet. I dagsläget är dock inga företag certifierade enligt detta system. I flera europeiska länder är bedövad slakt ett lagkrav och uppfyllande av nationell lagstiftning kan i dessa fall anses verifiera att kravet uppfylls.

För Kyckling och kalkon finns avancerat kriterium för Bedövning vid slakt KravID: 10418

Motiv

Förordningen 1099/2009/EG om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning anger att "Skydd av djur vid tidpunkten för slakt eller avlivning är en fråga av allmänt intresse som påverkar

konsumenternas attityder till jordbruksprodukter." Dessutom bidrar bättre djurskydd vid tidpunkten för slakt till att minska djurens smärta, plåga, rädsla eller andra former av lidande. Vissa ingrepp i samband med avlivningen kan vara stressande och alla bedövningstekniker har vissa nackdelar. Företagarna eller var och en som är inblandad i avlivning av djur ska vidta nödvändiga åtgärder för att undvika smärta och minimera plåga och lidande hos djuren under slakt och avlivning med hänsyn till bästa praxis på området och tillåtna metoder enligt denna framkalla medvetlöshet och avsaknad av känslöförmågor innan eller samtidigt som avblodning sker och tills döden inträder.

Enligt artikel 13 i FEUF-fördraget ska unionen och medlemsstaterna vid utformning och genomförande av unionens politik fullt ut ta hänsyn till välfärd för djuren som kännande varelser. Vid en vävnadsskada, som uppstår vid bl.a. slakt och andra ingrepp på djur, frisätts bl.a. prostaglandin som genom smärtekänsliga receptorer i vävnaden aktiverar nerverna. Från nerven går elektriska impulser vidare via ryggmärgen till hjärnan, där en medveten smärtupplevelse uppstår. En bedövning innebär att de elektriska impulserna från skadad vävnad stoppas innan de når hjärnan. Därmed förhindras den medvetna smärtupplevelsen. Med bedövning kan således djuren hindras från att känna smärta och även ångest vid slakt.

Aktuellt i slutförvarsfrågan 2019-11-19

Rapport från Slutförvarsenheten till KF

Perioden 2019-09-24 – 2019-12-17

Senaste nytt om slutförvarsansökningarna

Kärnbränsleförvaret

Miljödepartementet tog den 23 januari 2018 över handläggningen av ansökan om att bygga ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark. Departementet gav i början av juni 2018 SKB tillfälle att komplettera ärendet i enlighet med de brister som Mark- och miljödomstolen identifierat, lämna förslag på tillåtlighetsvillkor samt yttra sig över handlingar som inkommit i ärendet sedan departementet tog över handläggningen.

Den 4 april 2019 lämnade SKB in en komplettering av ansökan till miljödepartementet. Kompletteringen skickades på remiss och flertalet instanser har lämnat yttranden. Yttranden över kompletteringen, i prövningen enligt **miljöbalken** och enligt **kärntekniklagen**, finns att läsa på regeringskansliets hemsida.

Östhammars kommun har begärt och beviljats förlängd remisstid till den 4 december 2019 för att kunna ta del av bland annat Strålsäkerhetsmyndighetens synpunkter innan yttrande lämnas.

SFR – fortsatt drift och utbyggnad

Huvudförhandling hölls i mark- och miljödomstolen i Nacka mellan den 23 september och den 2 oktober. Mark- och miljödomstolen meddelade i samband med att förhandlingen avslutades att de planerar att lämna sitt yttrande över ansökan enligt miljöbalken till regeringen den 13 november.

Strålsäkerhetsmyndigheten lämnade den 21 oktober över sitt yttrande över ansökan enligt kärntekniklagen till regeringen. Myndigheten tillstyrker att verksamheten ges tillstånd. Tillstyrkan förutsätter att SKB under uppförande och drift beaktar de frågor som är av betydelse för säkerheten, vilket bland annat innebär att beakta de utvecklingsbehov som myndigheten identifierat och påtalat. Yttrandet finns att läsa på **Strålsäkerhetsmyndighetens hemsida**.

Övrig aktuell information

Fud-programmet

SKB lämnade den 30 september in det så kallade Fud-programmet till Strålsäkerhetsmyndigheten. Fud står för forskning, utveckling och demonstration och redovisningen ska lämnas in vart tredje år. I programmet ska det redovisas forskning och utveckling kring avvecklings- och rivningsarbeten samt hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall.

Strålsäkerhetsmyndigheten och Kärnavfallsrådet granskar programmet och ska senast den 31 mars 2020 yttra sig över programmet till regeringen. Inför Strålsäkerhetsmyndighetens yttrande genomförs en remissrunda med bland annat myndigheter, högskolor och kommuner. Den 16 oktober deltog Östhammars kommun i ett möte som Strålsäkerhetsmyndigheten anordnade för remissinstanserna inför granskningen av Fud 2019. Senast den 31 december ska remissinstansernas yttranden ha inkommit till Strålsäkerhetsmyndigheten.

Möte med miljödepartementets handläggare för kärnbränsleförvarsansökan

Östhammars kommun träffade den 9 oktober miljödepartementets handläggare för ansökan av kärnbränsleförvaret. På mötet diskuterades bland annat frågan om ansvar efter förslutning och den fortsatta prövningsprocessen.

Referensgruppsmöte - huvudförhandling om utbyggnaden av SFR och yttrande över SKB:s komplettering av kärnbränsleänsökan

Den 5 november anordnade referensgruppen ett öppet möte. Mötet bestod av två delar; dels en rapport från huvudförhandlingen i Mark- och miljödomstolen om utbyggnad och fortsatt drift av slutförvaret för låg- och medelaktivt avfall (SFR) och dels en presentation av andra remissinstansers yttrande över SKB:s komplettering i prövningen av kärnbränsleförvaret.

Kärnavfallsrådet anordnar seminarium om stegvis prövning och ett sekel av utmaningar

Den 12 november anordnar Kärnavfallsrådet ett seminarium om stegvis prövning och ett sekel av utmaningar. Syftet med seminariet är att diskutera, och uppmärksamma frågor, kring vad som finns reglerat idag och vad som behöver utvecklas samt vilka utmaningar detta projekt kan stå inför. Mer information finns på **Kärnavfallsrådets hemsida**.

Årlig överläggning med Strålsäkerhetsmyndigheten

Varje år genomförs en överläggning mellan Östhammars kommun, Oskarshamns kommun och Strålsäkerhetsmyndigheten. Årets överläggning sker den 13 november.

Granskningsgruppen träffar SKB

Den 14 november besöker Granskningsgruppen SKB i deras lokaler i Solna. SKB kommer under förmiddagen att hålla presentationer om prövningarna och andra aktuella frågor. Under eftermiddagen planeras det för frågor och diskussioner.

Minne över generationer

Östhammars kommun deltar i projektet "Minne över generationer" som handlar om informationsbevarande över generationer. Projektet leds av Linnéuniversitetet med medel från Vinnova. Den 29 november anordnas inom projektet en workshop i Stockholm. Planering pågår även för ansökan om medel för fortsättning av projektet.

Bakgrundsinformation om SKB:s slutförvarsansökningar

Den 16 mars 2011 lämnade SKB in ansökan enligt miljöbalken och kärntekniklagen om att få bygga och driva ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark till Mark- och miljödomstolen i Nacka respektive Strålsäkerhetsmyndigheten.

Den 19 december 2014 lämnade SKB in ansökan enligt miljöbalken och kärntekniklagen om att bygga ut slutförvaret för låg- och medelaktivt driftavfall, SFR.

Ansökningshandlingarna finns på SKB:s hemsida. Alla handlingar i ärendena, förutom de som är belagda med sekretess som till exempel det fysiska skyddet runt anläggningen, är offentliga.

Statistikrapport av ej verkställda beslut

Socialnämnden, Kvartal 2 2019

Innehållsförteckning

1 Statistikrapport av ej verkställda beslut	3
---	---

1 Statistikrapport av ej verkställda beslut

Socialförvaltningens förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår socialnämnden besluta att överlämna redovisningen till fullmäktige

Beslutsfattare/delegat: Socialnämnden

Bakgrund

Enligt 16 kap § 6 h Socialtjänstlagen (SoL) skall socialnämnden kvartalsvis lämna en statistikrapport till fullmäktige över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SoL som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Nämnden skall vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut. Samma rapporteringskyldighet gäller för beslut som inte verkställs på nytt efter avbrott i verkställigheten. Det skall också framgå hur stor del av de ej verkställda besluten som gäller bistånd till kvinnor respektive män.

Enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) § 28h gäller en motsvarande rapporteringskyldighet för beslut om insatser enligt 9 § LSS.

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige

LSS Beslut

Beslutsdatum/Avbrott	Beslut	Orsak till att beslutet inte verkställts	Vidtagna åtgärder	Kön
2018-05-15	9.9§ Bostad för vuxna	Resursbrist, t ex saknar ledig bostad		Man
2018-07-27	9.9§ Bostad för vuxna	Resursbrist, t ex saknar ledig bostad		Man
2018-07-26	9.9§ Bostad för vuxna	Resursbrist, t ex saknar ledig bostad		Man
2018-06-19	9.4§ Kontaktperson	Den enskilde har tackat nej till erbjudandet.	Erbjudet 2018-06-19 2018-11-16 Beslutet avslutat 2019-05-23	Man
2018-05-03	9.9§ Bostad för vuxna	Resursbrist t ex saknar ledig bostad	Beslutet verkställt 2019-06-01	Man
2018-04-24	9.10§ Daglig verksamhet	Den enskilde har tackat nej till erbjudandet	Erbjudet 2018-06-13 2019-03-07 Beslutet verkställt 2019-05-10	Man
2018-04-24	9.9§ Bostad för vuxna	Den enskilde har tackat nej till erbjudandet	Erbjudet 2018-06-13 2019-03-07 Verkställt 2019-04-15	Man
2018-08-31	9.4§ Kontaktperson	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	Verkställt 2019-05-01	Man

SoL Beslut

Beslutsdatum/Avbrott	Beslut	Orsak till att beslutet inte verkstälts	Vidtagna åtgärder	Kön
2019-02-25	Kontaktperson (OF)	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare		Man
2019-02-04	Kontaktperson (IFO)	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare		Man
2018-12-10	Hemtjänst	Brukare har inte flyttat till Östhammars kommun		Man

Plats och tid **Bergius, Stationsgatan, kl. 13:00-15:00**
Måndagen den 23 september 2019

... Beslutande

Bertil Brunn (S) Uppsala	ordförande
Heikki Tiitinen (KD) Enköping	vice ordförande
Ann-Cathrine Lövling (S) Enköping	ledamot
Tommy Jakobsson (S) Älvkarleby	ledamot
Christer Lindström (M) Östhammar	ledamot
Lotta Carlberg (C) Tierp	ledamot
Mårten Blix (M) Uppsala	ledamot
Mats Hallor (L) Uppsala	ledamot
Bo Johnson (M) Håbo	ledamot
Birgitta Ljungberg Jansson (C) Knivsta	ledamot
Solweig Lundkvist (S) Håbo	tjg. ersättare

Övriga deltagande

Soroor Moetazed (MP) Enköping	ersättare
Inga Alm (C) Östhammar	ersättare
Jan-Erik Wikström (L) Uppsala	ersättare
Torsten Tornberg (KD) Uppsala	ersättare
Ida Hellrup	chef
Lisa Brattgård	sekreterare

Utses att justera
Justeringens plats och tid **Uppsala 2019-09-23 kl. 15:00**

Underskrifter	Sekreterare		Paragraf nr 210
		Lisa Brattgård	
	Ordförande		
		Bertil Brunn	
	Justerande		
		Heikki Tiitinen	

ANSLAG/BEVIS

Protokollet är justerat avseende § 210

Organ	Överförmyndarnämnden
Sammanträdesdatum	2019-09-23
Datum för anslags uppsättande	2019-09-23 Datum för anslags nedtagande 2019-10-14
Förvaringsplats för protokollet	Överförmyndarförvaltningen
Underskrift	 Lisa Brattgård

§ 210**Delårsbokslut och verksamhetsuppföljning**

Överförmyndarnämnden beslutar

att lägga delårsbokslutet och verksamhetsuppföljningen till handlingarna

att förevarande ärende justeras omedelbart

Föredragande

Ida Hellrup

Bakgrund

Delårsbokslutet för augusti visar ett överskott på 1,7 miljoner kronor för den gemensamma nämnden. Prognosen för helåret 2019 är ett överskott om 1,9 miljoner kronor för den gemensamma nämnden.

I samband med delårsbokslut för augusti 2019 skall kommunövergripande inriktningsmål och uppdrag samt nämndspecifika mål från verksamhetsplanen följas upp. När det gäller kommunövergripande inriktningsmål och uppdrag följer det värdkommunen Uppsalas.

Motivering

Den ekonomiska redovisningen biläggs beslutet.

En uppföljning har skett av både de kommunövergripande inriktningsmålen och de nämndspecifika målen från verksamhetsplanen. Uppföljningen biläggs detta beslut.

Delges: Kommunledningskontoret i samtliga samverkande kommuner

Verksamhetsplan 2019

Fas: Uppföljning per augusti Verksamhetsplan 2019 **Rapportperiod:** 2019-08-31

Organisation: 5500 - Överförmyndarnämnden (ÖFN)

INLEDNING

Överförmyndarnämnden kontrollerar att förmyndare, gode män och förvaltare gör sitt jobb korrekt så att inte den som har fått en ställföreträdare utsedd lider personlig, ekonomisk eller rättslig skada.

ANSVAR SOMRÅDE

Nämndens uppdrag

Överförmyndarnämnden i Uppsala län (ÖFN), med Uppsala kommun som värdkommun, bildades den 1 januari 2011 efter beslut i kommunfullmäktige i Uppsala, Knivsta, Heby, Tierp, Älvkarleby och Östhammars kommuner. Sedan 1 januari 2019 ingår även kommunerna Håbo och Enköping i den gemensamma nämnden. Som gemensam nämnd tillsammans med flera kommuner har överförmyndarnämnden ett ansvar såväl för verksamhetens inriktning som dess genomförande. Överförmyndarnämnden är en kommunal tillsynsmyndighet. Överförmyndarnämnden utövar, i enlighet med föräldrabalken (1949:381), förmynderskapsförordningen (1995:379) samt lagen om god man för ensamkommande barn (2005:429) tillsyn över gode män, förvaltare och förmyndare.

Så här styrs den gemensamma överförmyndarnämnden

Den gemensamma överförmyndarnämnden bildades 2011 och organisationsformen möjliggörs genom att kommunallagen tillåter kommunerna att samarbeta inom vissa områden i en gemensam nämnd. De kommuner som ingår i den gemensamma nämnden är Enköping, Heby, Håbo, Knivsta, Tierp, Uppsala, Älvkarleby och Östhammars kommuner med Uppsala kommun som värdkommun för den gemensamma överförmyndarnämnden.

Avtal mellan kommunerna

Kommunerna har genom avtal reglerat att den gemensamma nämnden ska ansvara för de samverkande kommunernas överförmyndarverksamhet, i enlighet med det som åvilar var och en av kommunerna enligt gällande lagstiftning. Avtalet reglerar även fördelningen av den gemensamma nämndens kostnader.

Reglemente för den gemensamma överförmyndarnämnden

Respektive kommunfullmäktige har beslutat om ett gemensamt reglemente för den gemensamma överförmyndarnämnden, där bland annat den politiska representationen för kommunerna regleras.

Ägarsamråd

Kommunerna har minst två ägarsamråd per år där budget, mål och uppdrag för den gemensamma överförmyndarnämnden fastställs. Värdkommunen Uppsala beslutar sedan formellt om budgeten för den gemensamma överförmyndarnämnden.

Kommungemensamma mål och uppdrag

För kommungemensamma mål och uppdrag tillämpas värdkommunens Uppsalas mål och uppdrag i den utsträckning de är tillämpliga för verksamheten. Arbetet mot målen och uppdragen ska kunna komma alla sex kommuner till del för att vara tillämpliga. Dessa mål och uppdrag tar den gemensamma nämnden upp i sin verksamhetsplan.

Under hösten 2018 har en omvärldsanalys gjorts inför verksamhetsplaneringen 2019.

Det finns en pågående diskussion kring behovet av en översyn av reglerna om överförmyndare, gode män och förvaltare och särskilt när det gäller möjligheten att anlita professionella ställföreträdare. Sveriges Kommuner och Landsting lämnade i april 2017 en skrivelse till Justitiedepartementet i frågan med fokus på behovet av reformation av lagstiftningen. I september 2017 lämnade de sju länsstyrelser som har tillsynsuppdrag över överförmyndarverksamhet, en skrivelse till regeringen om förbättring av tillsyn över och stöd till överförmyndarna. Även i denna skrivelse påpekas att området har behov av lagändringar.

Riksrevisionen genomförde under 2017 en granskning av om staten har skapat förutsättningar för kommunerna att utforma ett fungerande system för gode män och förvaltare. Syftet med granskningen, som presenterades i en rapport i december 2017, var att bedöma om staten säkerställer att överförmyndarverksamheten bedrivs rättssäkert och effektivt. Dessutom skulle den besvara om de statliga insatserna och det rättsliga ramverket ger goda förutsättningar för överförmyndare att rekrytera och ge stöd åt ställföreträdare och att samtidigt utöva tillsyn över dem.

Riksrevisionens rapport fick namnet "Tillsyn av ställföreträdare och överförmyndare- statens bristande ansvar för samhällets mest utsatta". I rapporten lyfts rekrytering av ställföreträdare fram. Både problematiken att rekrytera lekmän i mer komplexa uppdrag och överförmyndarens uppdrag att rekrytera ställföreträdare som överförmyndaren sedan skall ha tillsyn över. Riksrevisionen konstaterar vidare att det finns inget annat så stort kommunalt tillsynsområde som överförmyndarverksamheten som helt saknar statlig styrning genom exempelvis en statlig förvaltningsmyndighet. Till sist konstateras att lagstiftningen som överförmyndarverksamheten styrs av är väldigt gammal och i behov av översyn för att kunna vara relevant i dagens samhälle. En översyn av lagstiftningen i dess helhet förordades av Riksrevisionen. Ansvarig minister aviserade under våren 2018 att en översyn skulle göras med anledning av Riksrevisionens rapport. Hur detta kommer arbetas vidare med när en ny minister med ansvar för frågorna finns på plats är osäkert.

Länsstyrelsen har tillsyn över överförmyndarverksamheten. Under 2018 har statskontoret på regeringens uppdrag utvärderat Länsstyrelsens samordning av tillsyn och tillsynsvägledning gällande gode män och förvaltare. I uppdraget ingår att se hur samordningen kan förbättras och överväga om en central aktör - en länsstyrelse eller någon annan förvaltningsmyndighet – bör ha ansvaret att samordna tillsynen och/eller tillsynsvägledningen. Detta har bland annat gjorts genom en enkät till samtliga överförmyndarverksamheter i landet. Statskontoret har ännu inte kommit med någon rapport angående resultatet av deras utvärdering eller kommunicerat några slutsatser av utvärderingen på annat sätt. Det blir intressant att följa resultatet av deras arbete under år 2019.

Inflödet av antalet nya ärenden med ensamkommande barn har minskat kraftigt jämfört med 2015 och 2016. Under 2018 har nämnden förordnat god man i 29 nya ärenden. Många ensamkommande barn har blivit myndiga under 2017 och 2018 vilket innebär att ett stort antal ärenden har avslutats. Migrationsverkets prognos för 2019 är 1100–1600 ensamkommande barn för hela riket, vilket är betydligt färre än under 2015 och 2016 men ungefär lika många som under 2018.

Under de kommande åren kommer antalet personer som är 80 år eller äldre att fördubblas, vilket kommer att ställa stora krav på insatser från det allmänna och även på överförmyndarnämnden. Sannolikt kommer detta innebära en ökning av antalet ärenden. Antalet godmanskap och förvaltarskap är dock fortfarande relativt konstant från år till år dvs antalet ställföreträdarskap har inte börjat öka.

Den nya lagstiftningen om framtidsfullmakter och anhörigbehörighet som infördes 1 juli 2017, kan på sikt innebära att behovet av gode män för äldre personer minskar. Instrumenten utgör alternativ till

godmanskap och förvaltarskap. Genom framtidsfullmakt kan den enskilde, under förutsättning att hen är frisk, utse någon som kan ha hand om dennes personliga och ekonomiska angelägenheter om hen skulle behöva hjälp senare i livet. Med införandet av framtidsfullmakter ges den enskilde större möjligheter att själv bestämma hur dennes angelägenheter ska tas om hand i framtiden. I samband med införandet av framtidsfullmakter lagstiftades även om anhörigas möjligheter att hjälpa sina anhöriga. Numera krävs inte fullmakt för att en nära anhörig i vardagssituationer ska kunna företräda en person som efter 18-årsdagen blir beslutoförmögen. Det gäller t ex att betala räkningar, ansöka om bidrag och inköp. Den nya lagstiftningen har dock ännu inte haft någon märkbar påverkan på nämndens verksamhet.

POLITISK PLATTFORM

Överförmyndarnämndens tillsyn ska verka för att den som har ställföreträdare i form av god man, förvaltare eller förmyndare inte drabbas av rättsförluster, dvs. inte får del av de rättigheter som hen har rätt till.

Syftet med nämndens verksamhetsplan och budget

Verksamhetsplanen beskriver hur nämnden ska förverkliga det uppdrag nämnden fått av ägarsamrådet och värdkommunen Uppsala. Ägarsamrådet fattar beslut om inriktningen för verksamheten och budgeten. Nämndens budget visar hur nämnden fördelar de ekonomiska resurser som den tilldelats av kommunerna.

I samband med att nämnden beslutar om sin verksamhetsplan och budget beslutar den även om sin plan för intern kontroll. Nämnden följer upp sin verksamhetsplan och budget vid delårsuppföljningarna per april, per augusti och vid årsbokslutet.

KOMMUNFULLMÄKTIGES INRIKTNINGSMÅL

Inriktningsmål 1: Uppsala kommun ska ha en jämställd och hållbar ekonomi

Bedömning

Helt uppfyllt

Senaste kommentar (2019-08-31):

Nämnden har en budget på drygt 39 miljoner kronor. Då ingår gemensamma kostnader och alla kommunernas bidrag till den gemensamma budgeten. Periodens resultat per aug är ett överskott på 1,7 mnkr, vilket är en avvikelse med 1,7 mnkr högre än budgeterat för perioden. Överskottet beror på lägre kanslikostnader (löne- och verksamhetskostnader) samt färre ärenden för ensamkommande barn. Gemensamma nämndens helårsprognos är ett överskott på 1,9 mnkr. Resultatutvecklingen är i linje med helårsprognosen.

NÄMNDMÅL

Den gemensammaöverförmyndarnämnden ska ha en jämställd och hållbar ekonomi

Nämndens strategi för att nå målet:

Det är nödvändigt för nämnden med en god kontroll och styrning av verksamhet och ekonomi. Detta kräver vetskap om vilka behov kommunerna har inom nämndens ansvarsområde och en god uppföljning av verksamheten och ekonomin. Nämnden har en bra ordning för detta som ska upprätthållas.

Nämnden arbetar ständigt för att säkerställa att kvinnor och män behandlas lika i myndighetsutövningen. Det finns behov av att utreda såväl om det förekommer omotiverade skillnader mellan kvinnor och män som vad dessa i så fall beror på.

Uppföljning sker genom skriftliga månadsrapporter över det ekonomiska läget till nämndledamöterna. Nämndens ekonomi diskuteras på varje nämndsammanträde.

Bedömning
Helt uppfyllt

Senaste kommentar (2019-08-31):

Nämnden har en ekonomi i balans och arbetar aktivt med jämställdhetsfrågor.

ÅTGÄRDER

Ägarsamråd och månadsuppföljningar

Förväntade effekter av åtgärderna:

En god och jämställd service till kommuninvånarna och en ekonomi i balans.

Uppföljning:

Ekonomiska nyckeltal.

Ansvarig	Status
Ida Hellrup (ida.hellrup)	Påbörjad

Senaste kommentar (2019-08-31):

Det var ett ägarsamråd i maj där nämndens övergripande mål och ekonomi diskuterades med kommunstyrelseordförande i länet. Ekonomin har redovisats och diskuterats i samband med varje nämndsammanträde.

Granskningar av årsräkningar ska vara påbörjade senast den 1 september 2018

Granskning av ställföreträdarnas årsräkningar utgör en viktig och omfattande del av nämndens tillsynsarbete. Ställföreträdare ska enligt lag lämna in sin årsräkning senast den 1 mars varje år. Överförmyndarnämndens mål är att alla årsräkningar ska vara påbörjade senast den 1 september, vilket innebär att granskning utgör en stor del av arbetsuppgifterna på förvaltningen under perioden januari till och med september. Det fortgående granskningsarbetet ska dokumenteras och redovisas till nämnden. I granskningsarbetet ska det under året genomföras ett antal fördjupade granskningar. Dessa fördjupade granskningar kan vara en mer ingående kontroll av underlag för ställföreträdarens redovisning eller kontakt med den enskilde eller personer i hans eller hennes nätverk (hemtjänst, boendepersonal m.fl.) Arbetet med detta redovisas i enlighet med nämndens internkontrollplan för 2019.

Bedömning
Helt uppfyllt

Senaste kommentar (2019-08-31):

Alla årsräkningar var påbörjade innan den 1 september. Av nämndens drygt 2800 årsräkningar var den största andelen årsräkningar färdiggranskade till den sista augusti. Ett 50-tal årsräkningar var inte färdiggranskade men samtliga var påbörjade.

Inriktningsmål 7: Uppsala ska vara en äldrevänlig kommun och invånare med funktionsnedsättning ska uppleva trygghet, frihet och tillgänglighet

Bedömning

Delvis uppfyllt

Senaste kommentar (2019-08-31):

Nämnden tillhandahåller gode män och förvaltare till de som har behov av hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom och sörja för sin person. En ställföreträdare är för nämndens målgrupp en möjlighet att leva ett oberoende liv med rätt insatser och stöd. Nämndens svårigheter med att rekrytera i de svåraste uppdragen gör dock att en del medborgare får vänta alldeles för länge med att få en ställföreträdare. Förvaltningen har hittills i år rekryterat fler nya gode män och förvaltare än motsvarande period förra året.

NÄMNDMÅL

Den gemensamma överförmyndarnämnden ska ha tillräckligt med ställföreträdare

Nämndens strategi för att nå målet:

Överförmyndarnämnden ska alltid arbeta för en jämställd tillsättning och rekrytering av ställföreträdare utan omotiverade skillnader mellan kvinnor och män.

För att nå rekryteringsmålen på såväl kort som lång sikt, ska förvaltningen fortsätta med utvecklingsarbete gällande rekrytering av ställföreträdare. Arbetet ska dokumenteras och redovisas till nämnden.

Bedömning

Delvis uppfyllt

Senaste kommentar (2019-08-31):

Hitills i år har förvaltningen rekryterat 33 nya ställföreträdare. Det är fem fler än vi samma tid förra året när 28 nya ställföreträdare hade rekryterats. Det är dock fortfarande långt från målet om 80 nya ställföreträdare. Ytterligare rekryteringsinsatser är planerade till hösten!

ÅTGÄRDER

Informationsinsatser och utbildning

Förväntade effekter av åtgärderna:

Rekryteringsmålet nås och personer i behov av ställföreträdare kan få hjälp.

Uppföljning:

Antal rekryterade ställföreträdare.

Ansvarig	Status
Ida Hellrup (ida.hellrup)	Påbörjad

Senaste kommentar (2019-08-31):

Överförmyndarnämnden har genomfört en informationsinsats i samverkanskommunerna och har genomfört informationsinsatser i Uppsala de flesta månader under året.

Fortsätta arbeta efter det system där nyligen godkända ställföreträdare erbjuds enklare uppdrag för att få in dem i verksamheten

Förväntade effekter av åtgärderna

Få fler nya ställföreträdare att ta sitt första uppdrag

Uppföljning

Antal och andel rekryterade ställföreträdare som åtar sig uppdrag

Ansvarig	Status
Åsa Hedlund (asa.hedlund2)	Påbörjad

Senaste kommentar (2019-08-31):

Nämnden har fortsatt arbetet med att erbjuda nya ställföreträdare enklare uppdrag.

Rekryteringsträffar nya stf

12 träffar i Uppsala

2 träffar i samverkanskommunerna

Minst en extra rekryteringsinsats under hösten

Statistik till nämnd

Ansvarig	Status
Ida Hellrup (ida.hellrup)	Påbörjad

Senaste kommentar (2019-08-31):

Rekryteringsträffar har hållits enligt plan.

Den gemensamma överförmyndarnämndens servicenivåer ska upprätthållas

Nämndens strategi för att nå målet:

Servicenivåerna syftar till att garantera att enskilda inte lider rättsförluster och att de får hjälp av ställföreträdare inom rimlig tid. Målsättningen är även att eventuell misskötsamhet hos en ställföreträdare upptäcks och hanteras snabbt och effektivt. Överförmyndarnämnden har beslutat om handläggningstider för olika typer av ärenden som förvaltningen har att följa. Uppföljning av detta sker i enlighet med den beslutade internkontrollplanen. Nämnden klarar i de flesta fall att upprätthålla servicenivåerna. Då vissa omständigheter som påverkar servicenivån ligger utom nämndens kontroll, t ex när det gäller att få in nödvändig utredning från externa parter, uppgår målsättningen till 90 % när det gäller "Antalet huvudmän som får ställföreträdare utsedd inom 90 dagar".

Servicenivån till de aktörer som kommer i kontakt med överförmyndarnämnden ska vara lika oavsett kön. Överförmyndarförvaltningen ska därför analysera om det förekommer omotiverade skillnader i bemötande av huvudmän som kontaktar förvaltningen t ex vad gäller klagomål. Om det förekommer skillnader ska förvaltningen analysera vad dessa beror på.

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Senaste kommentar (2019-08-31):

Stickprover görs av flera av servicenivåerna i samband med uppföljning av interkontrollplanen. I de allra flesta fall håller nämnden sina beslutade servicenivåer.

ÅTGÄRDER

Bevakning av att servicenivåerna upprätthålls

Förväntade effekter av åtgärderna:

God och rättssäker service.

Uppföljning:

Kontroll av uppsatta indikatorer.

Ansvarig	Status
Ida Hellrup (ida.hellrup)	Påbörjad

Senaste kommentar (2019-08-31):

Indikatorerna för att servicenivåerna upprätthålls följs upp i internkontrollen. Internkontrollen för kvartal 2 har resulterat i ett par mindre anmärkningar som åtgärdas genom information om rutiner till berörda handläggare. I de flesta fall håller nämnden handläggningstiderna.

UPPDRAG

7.3 Öka möjligheten till inflytande och egenmakt så att stöd och insatser bättre motsvarar behoven (ÄLN, OSN, SCN och ÖFN)

Tidigare 7.2

Ansvarig	Status
(christoffer.nilsson)	Påbörjad

Senaste kommentar (2019-08-31):

För att detta skall kunna uppfyllas är rekrytering väldigt viktigt så att det finns ett brett urval av ställföreträdare med olika kompetenser att matcha mot de medborgare som behöver hjälp.

ÅTGÄRDER

Rekrytering av ställföreträdare

Förväntade effekter av åtgärderna:

Det finns fler möjliga ställföreträdare att matcha mot huvudmännen.

Uppföljning:

Antal ställföreträdare.

Ansvarig	Status
Ida Hellrup (ida.hellrup)	Påbörjad

Senaste kommentar (2019-08-31):

Nämnden ligger bättre till med rekryteringen av nya än för samma period förra året.

Huvudmannens (dvs. den som har rätt till ställföreträdare) önskemål avseende vilken ställföreträdare han eller hon önskar ska tillgodoses i högre grad.

Förväntade effekter av åtgärderna

Ställföreträderskapet kommer att motsvara huvudmannens önskemål i högre grad.

Uppföljning

Antal huvudmän som kunnat rekryteras i enlighet med huvudmannens önskemål.

Ansvarig	Status
Åsa Hedlund (asa.hedlund2)	Påbörjad

Senaste kommentar (2019-08-31):

Förvaltningen försöker så långt det är möjligt att infria huvudmannens önskemål om ställföreträdare.

Riktad rekryteringsinsats för att bredda ställföreträdarnas bakgrund

Tillvarata huvudmannens önskemål i högre grad.

Redovisning av extra rekryteringsinsats

Ansvarig	Status
Ida Hellrup (ida.hellrup)	Påbörjad

Senaste kommentar (2019-08-31):

Ett material finns framtaget för att rekrytera ställföreträdare med annan bakgrund. Det har börjat användas.

Jämställd rekrytering av ställföreträdare

Synliggöra eventuellt behov av riktade rekryteringsinsatser.

Uppföljning

Könsuppdelad statistik

Ansvarig	Status
Ida Hellrup (ida.hellrup)	Ej påbörjad

Senaste kommentar (2019-08-31):

Könsuppdelad statistik kommer att tas fram under hösten.

Inriktningsmål 9: Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala

Bedömning
I hög grad uppfyllt

Senaste kommentar (2019-08-31):

Förvaltningen arbetar teambaserat enligt Susan Wheelan effektiva team. Det syns i medarbetarundersökningen att arbetet gett resultat.

NÄMNDMÅL

Den gemensamma överförmyndarnämndens medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala

Kommunstyrelsen har en särskild tillsynsplikt för kommunens arbetsmiljö

Styrelsen kommer därför särskilt följa ovanstående tre indikatorer på kommunövergripande nivå under perioden 2018 - 2020, förutom den uppföljning som i övrigt är beslutad på arbetsmiljöområdet.

Nämndens strategi för att nå målet:

Med ett ökat ärendetryck, begränsade resurser och höga krav på kvalitet i verksamheten finns en reell risk att den arbetsrelaterade ohälsan ökar. En annan risk som uppstår under sådana förutsättningar är att arbetsmiljöarbetet blir mer reagerande än förebyggande och hälsofrämjande.

1. Chefer och medarbetare ska uppmuntras till en hälsosam livsstil. Kommunens arbetsmiljöarbete ska i första hand vara hälsofrämjande och förebyggande. Antalet medarbetare med upprepad korttidssjukfrånvaro ska minska (indikator 1).

2. Systematiskt arbetsmiljöarbete - med välfungerande rutiner. Systematik och väl fungerande rutiner är en garant för att kommunen ska kunna säkerställa en god organisatorisk, social arbetsmiljö såväl som fysisk arbetsmiljö för alla chefer och medarbetare. Respektive nämnd och förvaltning ansvarar för att säkerställa att det systematiska arbetsmiljöarbetet bedrivs och följs upp enligt fastlagd fördelning och beslutade metodiker/rutiner.

3. Dialog mellan chef och medarbetare om mål, förutsättningar och utveckling. God organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö utvecklas bäst i regelbunden dialog mellan chefer och medarbetare.

Den enskilde medarbetaren behöver veta vilka förväntningar som ställs på hen när det gäller ansvarstagande och prestation - både mot mål och i verksamhetsutveckling. Detta måste i sin tur bindas upp mot gruppens gemensamma mål. Ledarskapet tydliggör medarbetarens uppdrag och ansvar, med tydliga mål som är framtagna i delaktighet med medarbetaren så att förutsättningar finns att nå överenskommen prestation och engagera sig aktivt i verksamhetens utveckling (indikator 2).

Det är i dessa samtal som arbetsmiljömässiga förutsättningar ska adresseras - på individ- och gruppnivå. Chefens uppgift är att säkerställa att rätt förutsättningar finns för individ och grupp, så att de kan leva upp till överenskommelser och förväntningar. God organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö utvecklas genom en löpande dialog mellan chefer och medarbetare. Arbetsmiljöarbetet ska förskjutas från reagerande till hälsofrämjande och förebyggande åtgärder (indikator 3).

Därmed blir dialogen mellan chefer och medarbetare en grundförutsättning för att verksamheten ska fungera väl och ge en hög grad av ansvarstagande, engagemang och frisknärvaro hos medarbetare och chefer.

4. Strategisk och taktisk förmåga att förändra och förbättra förutsättningar som krävs för en god arbetsmiljö. Nämnder och förvaltningar ska regelbundet följa upp arbetsmiljön och arbetsmiljöarbetet i den verksamhet man är satt att styra och leda.

Vid uppföljningen ska strukturella, organisatoriska och kunskapsmässiga förutsättningar alltid granskas. Syftet med det är att successivt förbättra möjligheterna för personalansvariga chefer att ta

det stora ansvar för verksamhet, ekonomi, personal och arbetsmiljö som åligger dem. Det innebär att dialogen mellan olika chefsnivåer är lika viktig som dialogen mellan chefer och medarbetare.

Chefer har ett stort arbetsmiljöansvar, vilket kräver att delegationsordning och fördelning av arbetsmiljöuppgifter måste matcha varandra. Chefens möjlighet att fullgöra de arbetsmiljöuppgifter hen är ålagd måste åtföljas av tillräckliga befogenheter och resurser. Men om en chef inte kan lösa en arbetsmiljöfråga på sin nivå, måste returneringen fungera väl.

Bedömning

Delvis uppfyllt

Senaste kommentar (2019-08-31):

2019 har förvaltningen fortsatt att arbeta med det teambaserade arbetssättet, förtydliganden av mål och uppdrag, värdegrund och feedback. Förvaltningen kommer även genom två föreläsningar och en digitalkurs arbeta med stresshantering.

NÄMNDINDIKATORER

Titel	Kön	Utfall	Mål 2019	Utfall 2019-apr	Bedömning
Korttidssjukfrånvaro	Alla				Inget värde angivet

Senaste kommentar (2019-08-31):

Korttidssjukfrånvaro har minskat för april och maj samt ligger väldigt nära förra årets frånvaro i juni: från 5,13 i april 2018 till 3,42 i april 2019
från 3,6 % i maj 2018 till 1,5 % i maj 2019
från 1,6 % i juni 2018 till 1,7 % i juni 2019

Hållbart medarbetarengagemang (HME), totalindex.	Alla				Inget värde angivet
--	------	--	--	--	---------------------

Senaste kommentar (2019-08-31):

HME totalindex har ökat från HME 59 2018 till totalindex 78 2019. Det går bara att se totalindex i år och inte HME. HME frågorna är färre än alla de frågor som omfattas av totalindex så därför blir jämförelsen lite haltande.

Andel avslutade arbetsskador och tillbud i förhållande till antal anmälda.	Alla				Inget värde angivet
--	------	--	--	--	---------------------

Senaste kommentar (2019-08-31):

Skador och tillbud har rapporterats i KIA.

En större del av den gemensamma överförmyndarnämndens ärenden ska hanteras i e-förvaltning

Nämndens strategi för att nå målet:

Under år 2018 redovisades ca 73 procent av redogörelserna för ensamkommande barn i den elektroniska tjänsten E-Wärna.

E-Wärna innehåller även möjlighet till elektronisk redovisning av årsräkning, delräkning och sluträkning. Förvaltningen hade förhoppningar om att kunna börja använda den under hösten 2017. Till följd av tekniska brister i systemet har detta senarelagts. Under slutet av 2017 lanserade leverantören (Explizit) en uppdaterad version av Wärna kallad Wärna-Go, som förhoppningsvis möjliggör ytterligare digitalisering av handläggningen. Tester genomförs av Wärna-Go under december 2018 och en hel del brister har upptäckts. I dagsläget är det därför oklart när förvaltningen

kan börja använda Wärna-Go. En större utvärdering av resultatet från testerna av Wärna-Go kommer behöva göras under första kvartalet 2019.

Bedömning

Delvis uppfyllt

Senaste kommentar (2019-08-31):

Intensifierat arbetet med IT för att hitta ett verksamhetssystem som kan ersätta förvaltningens omoderna verksamhetssystem Wärna. Tester av Wärna Go har skett under december 2018. Wärna Go är en uppgradering av Wärna till ett mer modernt gränssnitt och med större möjlighet till digitalisering. Analys av testerna kommer att göras under 2019. Tyvärr verkar det dock som att mycket av den funktionalitet som efterfrågas av förvaltningen inte är färdigutvecklad än. Förvaltningen kommer under hösten besöka Örebro som infört Wärna Go och Nacka som infört Provisum (ett annat verksamhetssystem för överförmyndarfrågor).

UPPDRAG

9.6 Intensifiera arbetet med att åtgärda strukturella skillnader på grund av kön.

Motsvaras i Mål och budget 2017 av Åtgärda strukturella löneskillnader på grund av kön.

Motsvaras i Mål och budget 2018 av 9.5 Intensifiera arbetet med att åtgärda strukturella löneskillnader på grund av kön.

Ansvarig	Status
(christoffer.nilsson)	Färdig

Senaste kommentar (2019-08-31):

En analys har gjorts med stöd av HR-chef och inga strukturella löneskillnader på grund av kön har kunnat påvisas. Om det kommer annat material som stöd för att göra analysen kan detta behöva aktualiseras igen.

UPPDRAG VID SIDAN AV VERKSAMHETSPLANEN

att uppdra åt samtliga nämnder och bolagsstyrelser att under 2018 arbeta fram egna ledningsplaner inför och vid allvarliga störningar i enlighet med rutin för detta

Beslutsunkten ingick i ärendet *Ledningsplan inför och vid allvarlig störning* (KSN-2017-2895), § 254 vid kommunfullmäktiges sammanträde 2017-11-06-07. Observera att uppdraget har kopplingar till det kommungemensamma uppdraget *Stärka krisberedskapen i kommunens alla verksamheter* som ligger under inriktningsmål 2.

Ska rapporteras från och med delårsuppföljningen per april 2018.

Status

Påbörjad

Senaste kommentar (2019-08-31):

Förvaltningen har gått utbildning och ett utkast till ledningsplan finns klart.

Bilagor för rapportering till kommunstyrelsen

Här lägger du in nämndens bilagor vid delårsuppföljningarna och vid årsbokslutet. Se rutinen på Insidan under Kommungemensamt/Ekonomi och budget/Rapportering vilka bilagor som ska rapporteras.

Status
Påbörjad

Senaste kommentar (2019-08-31):

ÖFN:s ekonomiska utfall per augusti.

§ 76

Delårsuppföljning - Augusti 2019 RÄN-2019-0113

Beslut

Räddningsnämnden beslutar

att fastställa delårsuppföljning per augusti 2019.

Sammanfattning

Delårsuppföljningen är den gemensamma räddningsnämndens avrapportering till kommunstyrelserna/kommunfullmäktige i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner.

Beslutsgång

Ordföranden ställer förvaltningens förslag mot avslag och finner att nämnden bifaller förvaltningens förslag.

Beslutsunderlag

Räddningsnämndens arbetsutskott har tillstyrkt förslaget den 18 september 2019
Förvaltningens skrivelse 2019-09-17

Delges

Tierps kommun

Uppsala kommun

Östhammars kommun

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Handläggare:
Elisabeth Samuelsson
Lundkvist Mikael

Datum:
2019-09-17

Diarienummer:
RÄN-2019-0113

Räddningsnämnden

Delårsuppföljning per augusti 2019

Förslag till beslut

Räddningsnämnden föreslås besluta
att fastställa delårsuppföljning per augusti 2019

Sammanfattning

Delårsuppföljningen är den gemensamma räddningsnämndens avrapportering till kommunstyrelserna/kommunfullmäktige i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner.

Ärendet

Nettokostnad och resultat januari – augusti 2019 i tkr:

	Nettokostnad*	Budget	Resultat
Räddningsnämnden	142 445	141 637	-808
varav Tierp	16 986	16 889	-96
varav Uppsala	107 851	107 239	-611
varav Östhammar	17 608	17 509	-99

*exklusive semesterlöneskuldsförändring

Helårprognos, nettokostnad och resultat 2019 i tkr:

	Prognos nettokostnad	Budget	Resultat
Räddningsnämnden	212 056	212 455	399
varav Tierp	25 286	25 334	48
varav Uppsala	160 556	160 858	302
varav Östhammar	26 214	26 263	49

Bilagor

Delårsuppföljning per augusti 2019.

Delges

Tierps kommun

Uppsala kommun

Östhammars kommun

Elisabeth Samuelsson
Brandchef

Delårsuppföljning Augusti 2019

januari - augusti 2019

Räddningsnämnden
Gemensam nämnd för Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner

fastställd av räddningsnämnden 2019-09-25
diarienummer RÄN-2019-0113

INNEHÅLL

Räddningsnämnden	3
Information och rådgivning	4
Tillsyn och tillstånd	4
Rengöring (sotning) och brandskyddskontroll	5
Förbereda och genomföra räddningsinsatser	5
Åtgärder efter räddningsinsats	6
Samordning och samverkan	7
Krisberedskap	7
Civilt försvar och räddningstjänst under höjd beredskap	7
Nettokostnad	8
Helårsprognos	8
Investeringar	8
Uppföljning av inriktningsmål i kommunernas handlingsprogram för förebyggande verksamhet och rädd- ningstjänst	9
Uppföljning av mål och uppdrag i verksamhetsplanen	10
Bilagor	
1 Resultaträkning	35
2 Resultaträkning per verksamhet	36
3 Analys delårsbokslut augusti Uppsala kommun	37
4 Räddningsnämndens ledamöter	39

Räddningsnämnden

Räddningsnämnden är en gemensam nämnd i vilken Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner samarbetar, med Uppsala som värdkommun. Samarbetet startade 2012 och i nämnden sitter ledamöter från alla tre kommuner. Räddningsnämnden ansvarar för räddningsverksamhet enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO), tillståndsgivning och tillsyn enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE) och i tillämpliga delar kommunernas uppgifter enligt lagen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Nämnden har under perioden systematiskt gått igenom de mest centrala uppdragen inom sitt ansvarsområde; information och rådgivning, tillsyn och tillstånd, förbereda och genomföra räddningsinsatser, rengöring och brandskyddskontroll samt samverkan, krisberedskap och civilt försvar. Året inleddes med utbildningsinsatser då många av nämndens ledamöter var nya.

Under våren har nämnden arbetat med ett nytt handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst. Handlingsprogrammet, som kommer att skickas för beslut till de tre kommunernas fullmäktige, kommer att vara grunden för nämndens verksamhet de kommande åren.

Avtalet om en gemensam räddningsnämnd och reglemente för nämnden har reviderats under våren. Nytt avtal och nytt reglemente kommer också att fastställas av kommunernas fullmäktige under hösten.

Ordförande i räddningsnämnden: Patrik Kjellin
Brandchef vid Uppsala brandförsvaret: Elisabeth Samuelsson

Information och rådgivning

För att den enskilde ska kunna förebygga och själv hantera bränder och andra olyckor är information och rådgivning ett viktigt verktyg för nämnden.

Brandförsvaret lämnar information och rådgivning till medborgare, förvaltningar, organisationer och företag för att öka kunskapen i att hantera olyckor och bränder. Riktade informationsinsatser genomförs kontinuerligt och sker främst genom annonsering i olika media samt direktutskick till särskilda målgrupper.

Brandförsvarets webbplats utvecklas ständigt för att möta informationsbehovet hos medborgarna, företag och andra organisationer.

Brandförsvaret deltar i olika publika evenemang där främst de operativa styrkorna informerar och ger råd i brandskyddsfrågor.

Brandförsvarets har en telefonservice på vardagar mellan 09.00-11.00 dit allmänheten kan vända sig med frågor rörande förebyggande brandskydd.

En viktig grupp att nå ut med information till är boende i glesbygd, information till dessa sker främst i samband med sötning och brandskyddskontroll av småhus där informationsblad om brandskydd i hemmet utdelas.

Brandförsvaret utbildar nyanlända i brandskydd genom ett samhällsorienteringsprojekt som genomförts i Uppsala län.

Åldersanpassad information om brandskydd ges till elever i förskoleklass, årskurs 5 och 7.

Tillsyn och tillstånd

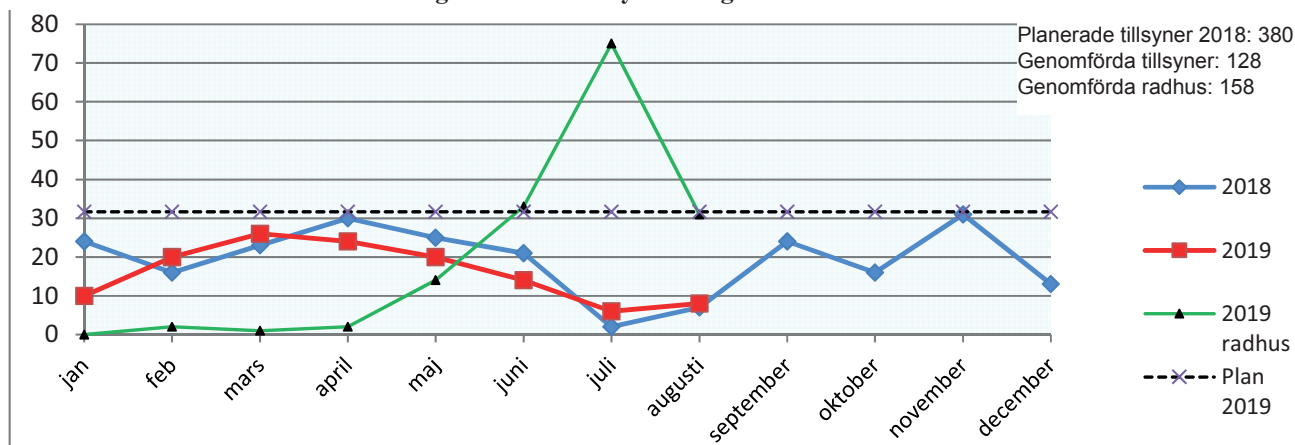
En viktig verksamhet för nämnden är de tillsyner som görs enligt lagen om skydd mot olyckor och enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor. I byggnader innehållande brandfarlig vara utförs vanligtvis tillsyn enligt båda lagstiftningarna, så kallad samplanerad tillsyn. Nämnden beslutar också om tillstånd för hantering av brandfarliga varor enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor.

En ny tillsynsplan har implementerats under 2019 och fokus har varit att tillsyna de verksamheter där tillsyn får störst effekt och gör mest nytta. Exempel på sådana verksamheter är hotell, vandrarhem, nattklubbar, studentnationer, sjukhus och vårdboenden.

Nämndens projekt gällande brandavskiljningar på radhusvindar pågår fortlöpande och vid dagens datum är 25 % av samtliga adresser tillsynade och åtgärdade. Många radhusägare väljer nu att åtgärda sina vindar på eget initiativ.

Digitaliseringen av tillståndsansökningarna är nu genomförd och driftsatt.

Antal genomförda tillsyner enligt LSO och LBE

Lagen om skydd mot olyckor (LSO) och lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE)

Rengöring (sotning) och brandskyddskontroll

Rengöring (sotning) och brandskyddskontroll i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner utförts främst av de två entreprenörerna som räddningsnämnden har avtal med. Entreprenörerna utför rengöring och brandskyddskontroller av fasta förbränningsanordningar och därtill hörande rökkanaler och imkanaler i restauranger och storkök.

Under perioden har 41 ansökningar inkommit från fastighetsägare om att själva rengöra eller låta annan utföra rengöringen (sotning). Fyra av ansökningarna har avslagits av nämnden varav ett avslag har överklagats. Länsstyrelsen biföll brandförsvarets beslut.

För att säkerställa att förelägganden utfärdade av entreprenörerna på fasta förbränningsanordningar är rättssäkra och i övrigt av god kvalitet har brandförsvaret kontinuerligt möten med entreprenörerna som utför brandskyddskontrollen på uppdrag av nämnden.

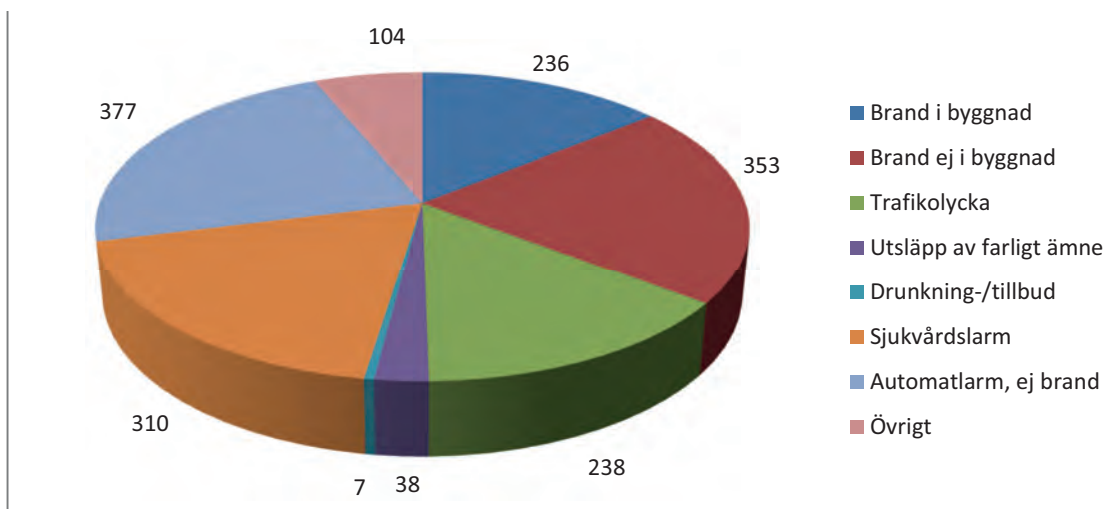
Under våren genomförde Länsstyrelsen en tillsyn som var inriktad på sotnings- och brandskyddskontrollverksamheten. Tillsynen var utan anmärkning och Länsstyrelsen bedömde att brandförsvarets arbete med sotning och brandskyddskontroller väl uppfyller lagens krav. Under perioden har arbetet fortsatt med att utveckla och uppdatera rutiner med mera.

Entreprenörerna tillämpar Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps tillsynshandbok vid de tillfällen förelägganden utfärdas.

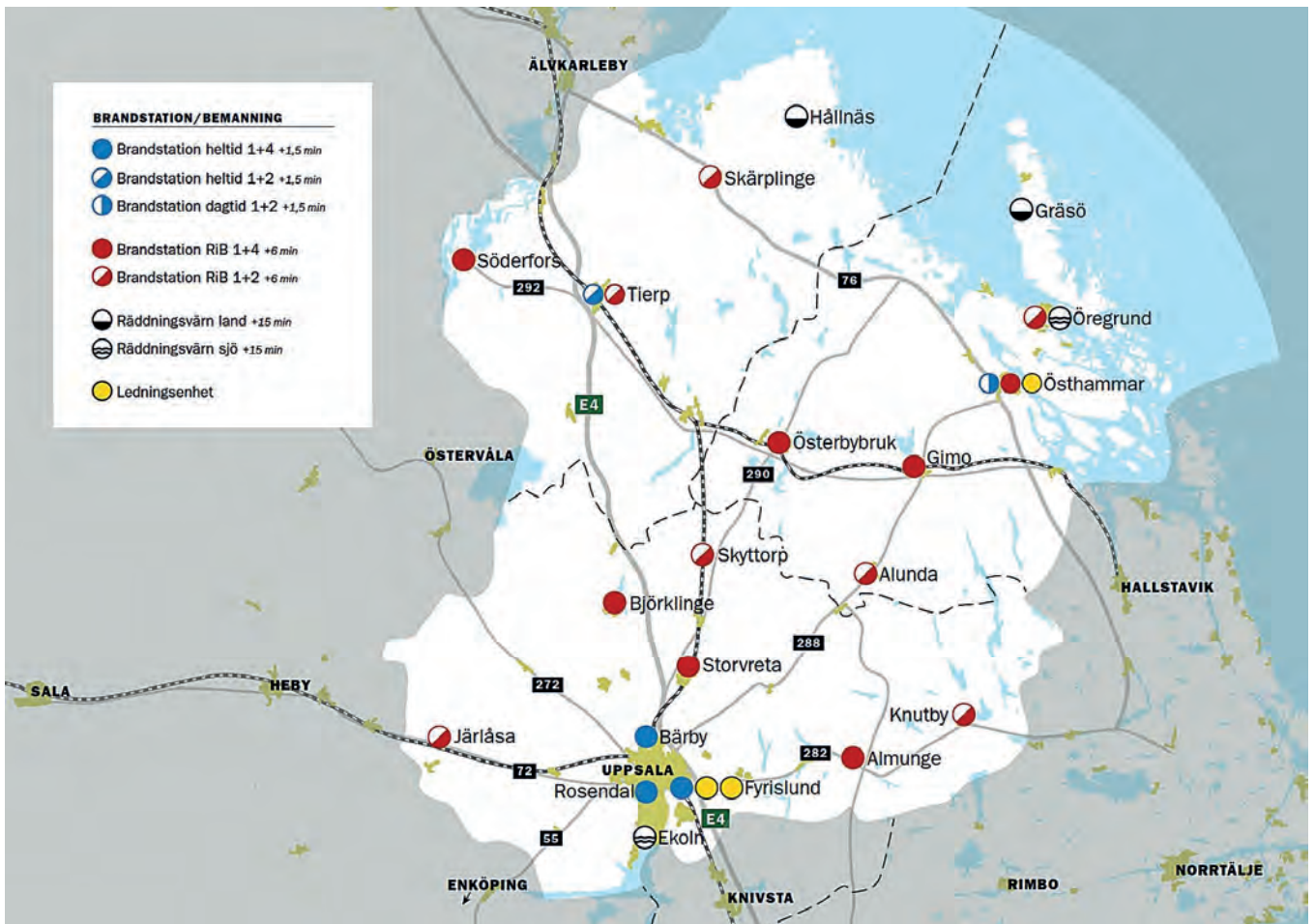
Förbereda och genomföra räddningsinsatser

Räddningsinsatser förbereds genom utbildning, övning, objektsorienteringar, insatsplanering samt fordons- och materielunderhåll. I förberedelserna ingår också utveckling av metod och taktik, samt fysisk träning och fysiska tester. Under sommaren så fokuseras utbildning insatserna på repetition för ordinarie personal och vidareutbildning för sommarvikarierna.

När räddningsinsatser ska genomföras hanterar Storstockholms räddningscentral (SSRC) utalarmering av Uppsala brandförsvares räddningsresurser. SSRC hanterar larm och ledning vid räddningsinsatser i ett flertal kommuner genom samverkan med Brandkåren Attunda, Räddningstjänsten Enköping-Håbo, Räddningstjänsten Gotland, Räddningstjänsten Norrtälje, Storstockholms brandförsvaret och Räddningstjänsten Sala-Heby. Dessa räddningstjänsterna hjälper också varandra med räddningsresurser vid större eller långvariga räddningsinsatser. Under denna sommar blev inte påfrestningen på organisationen lika stor som som året innan. Antalet bränder i skog och mark var tillbaka på en mer normal nivå med 353 antal larm. Med antalet färre larm och en bättre personalplanering så har sommarperioden varit betydligt bättre ur arbetsmiljösynpunkt för personalen. Brandförsvaret har också invigt två nya brandstationer under försommaren, en i Tierp och en i Gimo. Det har förbättrat förutsättningarna för personalen att bedriva en bra verksamhet i dessa nya lokaler. Brandförsvaret har fortsatt att utbilda sig tillsammans med polis och ambulans i att möta eventuella terror eller hot om dödligt våld. Det genomfördes en fullskalig övning i detta som gav viktiga erfarenheter för vidare arbete med utveckling av detta samarbete.

Brandstationer

Uppsala brandförsvaret har brandstationer på de orter som markerats i kartbilden ovan. Alla brandstationer, tillsammans med omkringliggande räddningstjänster i andra kommuner, utgör ett nät av räddningsresurser. Beredskapsform och bemanning på brandstationerna är olika för att svara mot riskbilden.

Vid respektive brandstation är bemanningens beredskapsform markerad med färg och omfattningen i siffror. De blå cirkelarna markerar brandstationer bemannade med heltidspersonal och de röda cirkelarna markerar brandstationer bemannade med räddningspersonal i beredskap (RiB). I Tierp och Östhammar, markerade med röd och blå cirkel, finns både heltids- och RiB-personal. De vita cirkelarna markerar räddningsvårn som bemannas av frivilliga.

Heltidsmedarbetarna arbetar på brandstationen och ska vara på väg till en insats 1,5 minut efter ett larm. RiB-medarbetarna har en annan huvudarbetsgivare och ska de veckor de har beredskap vara på väg till en insats efter 6 eller 7 minuter. Bemanningen anges i formen brandbefäl+brandmän. På Fyrislund och i Östhammar finns tre brandbefäl i jour. Dessa cirkel är gula. På Fyrislund är det ett brandbefäl i ledningsnivå 3 (vakthavande brandingenjör, VBI) och ett brandbefäl i ledningsnivå 2 (insatsledare, IL). I Östhammar är det ett brandbefäl i ledningsnivå 2.

Det finns åtta materialdepåer i skärgården, gröna cirkel på kartan. Materialdepåerna finns i Fågelsundet, Örskar, Ormön, Stora Risten, Rävsten, Fälön, Lånsö och Sundsveden.

Åtgärder efter räddningsinsats

Åtgärder efter räddningsinsats omfattar dels att informera de drabbade om behovet av restvärdering, sanering, bevakning och andra åtgärder och dels också att utreda olycksorsak och olycksförlopp. Utredning av olycksorsak och olycksförlopp görs som ett första led i den händelserapport som skrivs. Vid vissa händelser kan fördjupade undersökningar göras.

Utöver detta skall också en utvärdering av insatsen göras. Även den dokumenteras i händelserapporten. Vid de insatser som genomförts och där man kan se att det finns erfarenhet att återföra till den egna organisationen, och i vissa fall andra organisationer, görs en utvärdering med metoden AAR (After Action Review). Syftet med detta är att göra insatserna effektivare.

Samordning och samverkan

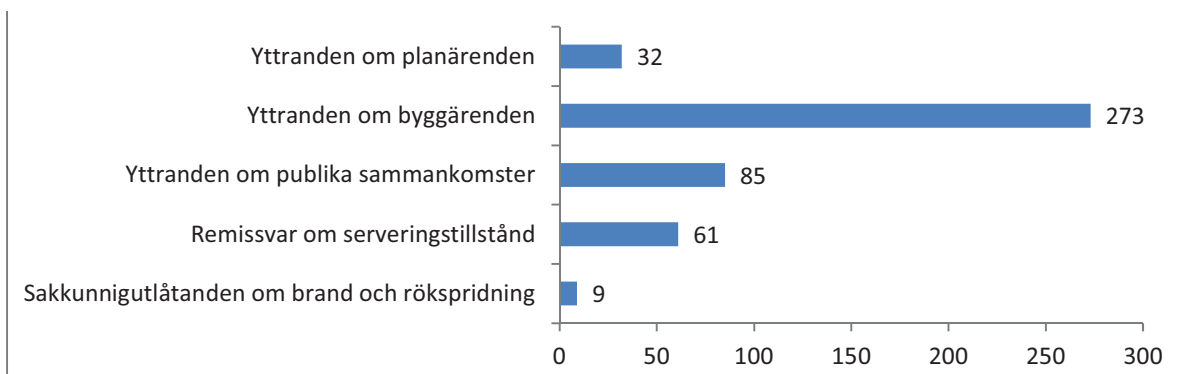
Samverkan och samordning är en grundläggande del i nämndens verksamhet. Tillsammans med frivilliga, andra förvaltningar, räddningstjänstorganisationer, statliga myndigheter som länsstyrelser, polis och landsting kan nämndens verksamhet få större effekt.

Exempel på bra samverkan är hjärtstopps- och IVPA-larm (I Väntan På Ambulans) som brandförsvarets utryckningsstyrkor larmas till på uppdrag av landstinget. Ett annat bra exempel är att brandförsvaret larmas för AOSP, Akut Omhändertagande av Självmondsbenägen Person.

Kommunerna har ansvar för att samordna skydd mot andra olyckor än brand. Huvudansvaret för samordningen finns i respektive kommun.

En viktig del i brandförsvarets arbete är att delta i kommunernas olika byggnadsprocesser. Som exempel kan nämnas framtagande av nya detaljplaner där brandförsvaret jobbar särskilt för att risker ska minimeras. Brandförsvaret är också remissinstans för andra förvaltningar, organisationer och myndigheter. Polismyndigheten bistår brandförsvaret med utlåtanden inför publika sammankomster. Sakkunnigutlåtanden om brand- och rökspridning lämnas till åklagare och polismyndighet. Remissvar beträffande serveringstillstånd lämnas till miljöförvaltningarna, som är tillståndsgivare inom kommunerna.

Brandförsvaret deltar tillsammans med andra myndigheter och förvaltningar samt kommunala bostadsbolag i olika trygghetsskapande aktiviteter, exempelvis trygghetsvandringar.

Krisberedskap

Det är de tre kommunerna som inom sina respektive geografiska områden ansvarar för att samordning av krishanteringsfrågor sker. Brandförsvaret är en av flera förvaltningar som berörs i händelse av en krissituation. Det är därför nödvändigt att samordnade övningar och gemensamma planeringar genomförs, både enskilt i kommunerna och tillsammans i länet.

Brandförsvaret samverkar med kommunerna och Länsstyrelsen i krisberedskapsfrågor för att säkerställa en god förmåga vid allvarliga samhällsstörningar.

Arbete pågår med att stärka brandförsvarets krisberedskap. Nyckelpersonal har genomgått en halvdagsutbildning i krisberedskap och säkerhetsskydd. Samma personal har även krisövats. Under hösten kommer ytterligare övning ske i samband med övningen Havsörn. En ledningsplan för brandförsvaret har tagits fram och beslutats. En utredning gällande brandförsvarets drivmedelsförsörjning är slutförd.

Civilt försvar och räddningstjänst under höjd beredskap

Förmågan till civilt försvar och räddningstjänst under höjd beredskap är eftersatt idag och planeringen har i praktisk mening legat nere under flera år. Mot bakgrund av förändringar i omvärlden behöver den stärkas.

En strategi för förmågeuppbyggnad av räddningstjänst under höjd beredskap ska utformas. Arbetet kommer att intensifieras när de centrala myndigheterna länsstyrelsen och myndigheten för skydd mot olyckor kommer ut med närmare anvisningar för arbetet.

Krigsplacering av brandförsvarets personal genomförs nu enligt rutin. Viss personal som är placerad i annan myndighet återstår att pröva i samråd med aktuella myndigheter. Arbetet pågår med säkerhetsskydd och grundläggande säkerhetsskyddsåtgärder har genomförts. Under hösten kommer en säkerhetsskyddsanalys att genomföras.

Nettokostnad

2019 jan-aug	Netto- kostnad*	Budget	Avvikelse
Räddningsnämnden	142 445	141 637	-808
varav Tierp	16 986	16 889	-96
varav Uppsala	107 851	107 239	-611
varav Östhammar	17 608	17 509	-99

* exklusive semesterlöneskultsförändring
belopp i tkr

Helårsprognos

2019	Prognos Nettokostnad	Budget	Avvikelse
Räddningsnämnden	212 056	212 455	399
varav Tierp	25 286	25 334	48
varav Uppsala	160 556	160 858	302
varav Östhammar	26 214	26 263	49

belopp i tkr

Analys av augustibokslutet

Nettokostnaden i bokslutet är 808 tkr eller 0,6 procent högre än budget. Föregående år var nettokostnaden för samma period 1 201 tkr eller 0,9 procent högre än budget. Avvikelsen mot budget beror främst på högre lönekostnader.

Lönekostnaden är cirka 8 procent eller cirka 4 800 tkr högre än föregående år, om man korrigerar föregående års lönekostnad för den kostnad som uppstod på grund av den extrema varma och torra sommaren.

De ökade lönekostnaderna beror dels på avtalsenliga löneökningar och dels på volymökningar. Avtalsenliga löneökningar uppgår till cirka 2,5 procent och volymökningarna till cirka 5,5 procent. Volymökningarna beror bland annat på en ny dagstyrka och på en personalplanering som behöver förbättras.

Nettokostnaden har ökat med 4,9 procent jämfört med föregående år och beror till största del på löne- och prisökningar och personella volymökningar. Korrigerar man föregående års nettokostnad för den kostnad som uppstod på grund av den extremt varma och torra sommaren är nettokostnadsökningen cirka 6,9 procent. Prisindex för kommunal verksamhet (PKV), framtaget av Sveriges kommuner och landsting (SKL), är 2,5 procent för år 2019.

Investeringar

Investeringsvolymen prognostiseras till 26 000 tkr vilket följer nämndens investeringsbudget på 26 050 tkr. Övervägande del av investeringarna är brandfordon och brandmateriel. Nämnden har en god status på brandfordon och materiel för att möjliggöra effektiva räddningsinsatser.

Analys helårsprognos

Nettokostnaden i prognosen är 399 tkr lägre än budget. Någon avvikelse mot budget är det därmed inte, skillnad är endast 0,2 procent.

Nettokostnaden har ökat med 3,3 procent jämfört med föregående år. Korrigerar man föregående års nettokostnad med den ökade kostnad som uppstod på grund av den varma och torra sommaren ökar nettokostnaden med cirka 4,7 procent 2019.

Lokalhyreskostnaden ökar med cirka 12 procent beroende på nya brandstationer i Tierp och Gimo och på nya hyresavtal i Uppsala kommun.

Lönekostnaden ökar med cirka 8 procent. Avtalsenliga löneökningar uppgår till cirka 2,5 procent och volymökningarna till cirka 5,5 procent.

För att komma till rätta med den höga lönekostnadsökningen har en bättre personalplanering införts. För att få en ekonomi i balans under året har besparingar på all verksamhet som inte är absolut nödvändig genomförts för hösten.

Säkerheten i prognosen bedöms till -1 000 till +1 000 tkr, största osäkerhetskällorna är lönekostnaderna och lokalhyreskostnaderna.

Uppföljning av inriktningsmålen i kommunernas handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst

Uppföljningen av inriktningsmålen görs utifrån indikatorernas utfall och av aktiviteter kopplade till målen.

<i>Inriktningsmål</i>	Prognos 2019	Prognos 2020
Utveckla samarbeten med andra samhällsaktörer för att minska antalet och effekterna av bränder och andra olyckor.		
Stärka förmågan till krisberedskap.		
Återuppta planering för civilt försvar och räddningstjänst under höjd beredskap.		
Stärka skyddet mot bränder och olyckor på landsbygd och glesbygd genom lokala aktörer.		
Verka för att riskhänsyn tas i samhällsplaneringen.		
Stärka den enskildes förmåga till riskmedvetet beteende och kunskap att handla vid bränder och olyckor genom information, rådgivning och utbildning.		
Bryta olycksförlopp i ett så tidigt skede som möjligt genom att tillgängligheten till och effektiviteten av räddningsinsatser ska förbättras.		
Utveckla förmågan att förebygga och hantera bränder och olyckor.		

Uppföljning av mål och uppdrag i verksamhetsplanen

Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst 2016-2019

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Kommentar:

Den planerade verksamheten är genomförd inom de flesta verksamhetsområden. Området civilt försvar har inte nått så långt som planerat, främst på grund av att nationella riktlinjer ännu inte tagits fram.

1: Utveckla samarbeten med andra samhällsaktörer för att minska antalet och effekterna av bränder och andra olyckor

Det förebyggande arbetet står i fokus. Bränder och olyckor ska så långt möjligt förhindras från att inträffa. Arbetet är komplext och berör många olika ansvariga aktörer och ideella aktörer i samhället. Samarbete är en förutsättning för att nå ut och påverka. *Målet syftar till att brandförsvaret ska vara drivande i en bred ansats i hela samhället mot bränder och andra olyckor.*

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Kommentar:

Samarbetet med polis och ambulans har utvecklats och förbättrats. Samarbetet inom kommunerna fungerar väl och fortsätter i samma omfattning som tidigare.

ÅTGÄRDER

Utbildning av och information till andra aktörer i samhället som kan påverka brandskyddet i hemmiljön för att åstadkomma en bättre spridning av kunskap och ett mer medvetet agerande hos utsatta grupper.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Brandförsvaret genomför bland annat brandskyddsutbildningar riktade till personal inom vård och omsorg och till nyanlända.

Brandförsvaret lämnar information och rådgivning löpande till medborgare, förvaltningar, organisationer och företag genom olika kanaler.

Samarbeta med kommunernas grundskolor i syfte att ge skolelever kunskap om brandrisker och brandskydd.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Brandförsvaret erbjuder alla skolor en brandskyddsutbildning för förskoleklasser, årskurs 5 och årskurs 7.

Samarbeta med polis och ambulans för att ytterligare utveckla verksamheternas förmåga, exempelvis beträffande insatser vid pågående dödligt våld.

Status

Färdig

Kommentar:

Rutiner och larmplaner har fastställts för insatser med pågående dödligt våld. Samverkansövningar för insatser med pågående dödligt våld genomfördes under våren tillsammans med länsstyrelsen, polis och ambulans.

Samarbeta med andra nämnder och förvaltningar i kommunerna i arbetet mot anlagd brand.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Samarbetet mot anlagd brand sker bland annat genom skolutbildningar och genom den kommungemensamma handlingsplanen i Uppsala kommun för Gottsunda/Valsätra.

Samarbeta med andra nämnder och förvaltningar i kommunerna i arbetet med att ge äldre och personer med funktionsnedsättning ett bättre brandskydd i sina bostäder genom tekniska hjälpmedel

Status

Påbörjad

Kommentar:

Brandförsvaret har ett samarbete med äldreförvaltningen och avdelningen för säkerhet & beredskap i Uppsala kommun om att hemvårdande personal använder checklistor för brandsäkerhet vid hembesök. Brandförsvaret kommer erbjuda Östhammar och Tierps kommuner samma samarbete med checklistor för hemvårdande personal.

Delta i samverkansforum om till exempel trafiksäkerhet och evenemangssäkerhet med andra nämnder och myndigheter

Status

Påbörjad

Kommentar:

Brandförsvaret deltar vid samverkansmöten inför större evenemang. Brandförsvaret svarar regelbundet på remisser och har upprättat rutiner för det.

2: Stärka förmågan till krisberedskap

Skogsbranden i Västmanland sommaren 2014 visade på behoven av en stärkt krisberedskap. Vid hanteringen av många kriser kommer kommunernas organisation för räddningstjänst att vara en naturlig aktör. Även om kommunernas ansvar för samordning av krishanterings-frågor inte ligger inom brandförsvarets uppdrag har organisationen kunskaper och förmåga att hantera samhällsstörningar som är en tillgång. Samtidigt kan kunskaper om kris-beredskapssystemet och civilsamhället utvecklas. *Målet syftar till att planera, öva och förbereda egen organisation och samhället för kriser.*

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Kommentar:

Brandförsvaret har antagit en ledningsplan inför och vid allvarliga störning. Arbete pågår med ytterligare åtgärder för att stärka förmågan vid en allvarlig störning.

ÅTGÄRDER

Öva och utveckla brandförsvarets krisberedskapsorganisation.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Nyckelpersonal vid brandförsvaret har genomgått en halvdagsutbildning och övats i krisberedskap och säkerhetsskydd. Arbete pågår med säkerhetsskydd och planering av brandförsvarets uthållighet vid en kris. En utredning gällande brandförsvarets drivmedelsförsörjning är slutförd. Till hösten planeras övning och utbildning i krisberedskap i samband med övningen Havsörn.

Delta vid samverkansövningar med andra samhällsaktörer, exempelvis länsstyrelsens kärnkraftsövning Havsörn 19.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Brandförsvaret deltar vid höstens stora kärnkraftsövning Havsörn 19.

Delta i kommunernas utveckling av krisberedskap, ex i arbetet beträffande RSA, risk och sårbarhetsanalys.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Brandförsvaret deltar regelbundet i olika forum om krisberedskap tillsammans med kommunerna, länsstyrelsen och andra aktörer.

3: Återuppta planering för civilförsvaret och räddningstjänst under höjd beredskap

Förmågan till civilförsvaret och räddningstjänst under höjd beredskap är eftersatt idag och planeringen har i praktisk mening legat nere. Mot bakgrund av förändringar i omvärlden behöver den stärkas. Förmågan till civilförsvaret är dessutom nära förknippad med förmågan till krishantering, och ska byggas på denna. *Målet syftar till att etablera en känd och övad planering för civilförsvaret och räddningstjänst under höjd beredskap.*

Bedömning

Delvis uppfyllt

Kommentar:

Den allra största delen av brandförsvarets personal är krigsplacerade vid brandförsvaret. Arbete för ett stärkt säkerhetsskydd pågår. Nämnden inväntar inriktningar för det civila försvaret från nationella och regionala myndigheter för att kunna återuppta planeringen.

ÅTGÄRDER

Ta fram en långsiktig strategi för förmågeuppbyggnad av räddningstjänsten under höjd beredskap.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Nämnden avvaktar riktlinjer och anvisningar från nationella och regionala myndigheter såsom MSB och länsstyrelsen. Tillgång till personal vid höjd beredskap har säkerställts genom att brandförsvarets personal till största del har krigsplacerats vid brandförsvaret. Vid nyanställningar krigsplaceras personalen som rutin vid brandförsvaret.

Ta fram en kontinuitetsplan för brandförsvarets personalförsörjning under höjd beredskap.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Brandförsvaret har påbörjat arbetet med kontinuitetsplanering. Ledningsplan för Uppsala brandförsvaret inför och vid allvarlig störning har antagits. Nämnden inväntar också riktlinjer och anvisningar från nationella och regionala myndigheter såsom MSB och länsstyrelsen.

Delta i kommunernas säkerhetsskyddsarbete och utveckling av civilt försvar.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Brandförsvarets säkerhetsskyddsarbete är under uppstart, grundläggande åtgärder är genomförda och en säkerhetsskyddsanalys genomförs under hösten. Brandförsvaret deltar i kommunernas arbete gällande säkerhetsskydd och civilt försvar.

4: Stärka skyddet mot bränder och olyckor på landsbygd och glesbygd genom lokala aktörer

Sårbarheten är större på landsbygd och i glesbygdsområden. För att åstadkomma ett likvärdigt skydd mot olyckor krävs mer insatser för dem som bor, verkar och vistas där. Lokal närvaro och lokala aktörer är en viktig resurs i det arbetet. *Målet syftar till att med såväl egna resurser som genom lokala nätverk och fördjupade samarbeten åstadkomma ett stärkt skydd mot bränder och olyckor på landsbygd och glesbygd.*

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Kommentar:

Kontaktpersoner vid de åtta materialdepåer som finns i Tierps och Östhammars skärgård kan nu larmas via SMS.

Materialdepåer är depåer med brandmateriel, frivilliga på orten kan med hjälp av dessa påbörja en räddningsinsats i väntan på att brandförsvaret kommer på plats.

Erfarenheterna från de åtta materialdepåerna kommer att tas med i det fortsatta arbetet med att stärka skyddet mot bränder och olyckor på landsbygden.

Brandskyddsutbildningar riktade mot de som bor i glesbygd har också genomförts.

ÅTGÄRDER

Riktade informationsinsatser om risker för bränder och andra olyckor och hur de kan hanteras till de som bor i landsbygd och glesbygd.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Brandförsvaret har träffar med bland annat hembygdsföreningar och har på så sett kunnat informera personer boende vid till exempel Hållnashalvön, Vendel och Järlåsa om bränder och andra olyckor.

Utveckla möjligheter att med frivilliga resurser stärka skyddet mot bränder och olyckor i glesbygd.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Kontaktpersoner vid de åtta materialdepåer som finns i Tierps och Östhammars skärgård kan nu larmas via SMS.

Materialdepåer är depåer med brandmateriel, frivilliga på orten kan med hjälp av dessa påbörja en räddningsinsats i väntan på att brandförsvaret kommer på plats.

5: Verka för att riskhänsyn tas i samhällsplaneringen

Nya risker ska så långt skäligen möjligt undvikas vid utvecklingen av våra samhällen. Den mark vi bebygger idag ställer krav på vår beredskap i morgon och om hundra år. Samhällsplanering är en komplex, långsiktig process med många aktörer. Brandförsvarets möjlighet att påverka ligger mer i att förmedla kunskap än att ställa krav. *Målet syftar till att påverka sammanhanget så att risker hanteras så tidigt och tydligt som möjligt i processen.*

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Kommentar:

Arbetet sker löpande i form av deltagande i olika forum tillsammans med berörda aktörer och handläggning av ärenden gällande planprocessen.

ÅTGÄRDER

Delta i regionalt och annat lokalt arbete beträffande riskhantering i samhällsplaneringen, exempelvis med länsstyrelsen.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Samarbete sker främst med Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner i syfte att hantera risker i planprocessen. Samarbete sker också med länsstyrelsen och andra berörda aktörer.

Samarbete inom kommunerna i syfte att hantera risker i översiktsplaner.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Brandförsvaret deltar på möten i samband med framtagandet av översiktsplaner. Syftet med deltagandet är att hantera eventuella risker.

Samarbete inom kommunerna i syfte att hantera risker i fördjupade översiktsplaner.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Brandförsvaret deltar på möten i samband med framtagandet av fördjupade översiktsplaner. Syftet med deltagandet är att hantera eventuella risker.

Samarbete inom kommunerna i syfte att hantera risker i detaljplaner.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Brandförsvaret deltar på samråd och svarar på remisser i samband med framtagandet av nya detaljplaner. Syftet är för att hantera eventuella risker.

Samarbete inom kommunerna i tidigt skede beträffande planering av infrastruktur.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Brandförsvaret svarar på remisser från Trafikverket gällande planering av infrastruktur. Brandförsvaret medverkar också på möten och samråd i framtagandet av ny översiktsplan och detaljplan där frågor angående infrastruktur hanteras.

Utveckla räddningsnämndens delaktighet i byggprocessen, exempelvis genom framtagande av strategiska dokument ihop med plan- och byggnadsnämnderna.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Brandförsvaret har tagit fram ett förslag till strategiskt dokument för hur samarbetet mellan brandförsvaret och byggavdelningarna i respektive kommun ska fungera. Förslaget skickas på remiss till berörda förvaltningar i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner.

6: Stärka den enskildes förmåga till riskmedvetet beteende och kunskap att handla vid bränder och olyckor genom information, rådgivning och utbildning

Den enskilde har i många fall bäst förutsättningar att minska riskerna i sin omgivning, och är dessutom oftast på plats där bränder och olyckor inträffat innan det offentligas resurser hunnit fram. Informations- och kunskapsspridning har underlättats mycket, men många utsatta målgrupper är fortfarande svåra att nå. Det är viktigt att information, råd och utbildning anpassas till målgruppen. *Målet syftar till att med stöd av befintliga och vidareutvecklade metoder rusta den enskilde med stärkt förmåga till såväl förebyggande som skadeavhjälpande åtgärder.*

Bedömning

Helt uppfyllt

Kommentar:

Brandförsvarets information till enskilda om brandskydd och riskmedvetenhet har fortsatt att utvecklas med bättre plattformar och tydligare budskap. Planerade informationsinsatser har genomförts.

Brandförsvarets hemsida har utvecklats, och utvecklingen kommer fortsätta under hösten. Informationen i brandförsvarets samtliga externa informationskanaler har planerats och samordnats för att underlätta för enskilda att kunna ta till sig informationen. Brandförsvarets Facebook-sida har fått stort genomslag.

ÅTGÄRDER

Informationsinsatser om förebyggande brandskydd i olika forum och kommunikationskanaler.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Brandförsvaret har utvecklat och förbättrat sin webbsida och sin Facebook-sida. Utbildning och information om brandskydd har genomförts på grundskolor. Brandförsvarets rådgivningstelefon är bemannad vardagar 9-11.

Brandförsvaret deltar också vid olika evenemang för att sprida kunskap om brandskydd, till exempel Stadsskogens dag i Uppsala, vid ett evenemang på Gimo torg och vid ett evenemang i Gammelgården i Tierp.

Genomföra utbildningsinsatser främst riktad till kommunernas omsorgspersonal.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Brandförsvaret genomför kontinuerligt brandskyddsutbildningar till kommunernas omsorgspersonal.

Utveckla arbetet med uppsökande informationsbesök efter inträffade bränder i bostäder, skolor och andra offentliga lokaler.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Brandförsvaret har påbörjat att utveckla uppsökande informationsbesök efter en brand och kommer att utvärdera arbetet under året.

7: Bryta olycksförlopp i ett så tidigt skede som möjligt genom att tillgängligheten till och effektiviteten av räddningsinsatser ska förbättras

Det är i det tidiga skedet som störst möjlighet finns att påverka förloppet, även med små medel. Snabbhet är en central del i responsen (samhällets svar på eller åtgärder vid) till olyckor. Samtidigt måste kvaliteten vara god, vilket ställer krav på materiel och kunskap. Övningsverksamheten är därför viktig. *Målet syftar till att under programperioden utveckla responskedjans alla delar så att snabbare och effektivare hjälp lämnas till den nödställde.*

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Kommentar:

Tidigare vidtagna åtgärder, införande av så kallade "Första insatspersoner" och funktionen "förlarm" har gett goda resultat och har medfört att brandförsvaret är snabbare på plats vid skadeplatsen. Nu sker arbete löpande med att anpassa larmplaner och vidareutbilda larmoperatörer vid SSRC. Uppsala brandförsvaret tillsammans med andra brandförsvaret knutna till SSRC har en fortsatt dialog med andra samverkande aktörer som t.ex. SOS-alarm för att förkorta handläggningstiderna i utalarmeringsskedet.

ÅTGÄRDER

Vara snabbt på plats vid räddningsinsatser med rätt typ av räddningsresurser.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Översyn av brandförsvarets larmplaner pågår. Utbildning av personal på SSRC genomförs regelbundet för att öka förståelsen för Uppsala brandförsvarets operativa organisation och ambitioner vid inträffade händelser.

Utreda förutsättningar för FIP-enheter vid Månkarbo, Vänge, Karlholm och Lindbacken.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Efter ett nytt inriktningsbeslut ska bemanningen stärkas vid befintliga brandstationer istället för att starta upp verksamheter på nya orter. Räddningsnämnden avser fatta närmare beslut om förstärkningen under hösten.

8: Utveckla förmågan att förebygga och hantera bränder och olyckor

Samhället förändras kontinuerligt, och nya risker uppkommer. Det finns ett starkt behov av att kontinuerligt utveckla såväl det förebyggande som det skadeavhjälpande arbetet. En central del i detta är lärande från inträffade händelser. *Målet syftar till att vidareutveckla rutiner och processer så att egna och andras erfarenheter snabbt omsätts i kunskap och arbetsmetoder.*

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Kommentar:

Arbete med utbildning, övning och utveckling av samverkan har skett under perioden. Ett särskilt fokus har varit stabs- och ledningsförmåga vid stora händelser, till exempel skogsbränder. Förmågan att hantera stora olyckor har utvecklats, bland annat tack vare de resurssatsningar som MSB gjort.

Samarbetet med Gästriked räddningstjänst har utvecklats under perioden, primärt vad gäller direkt utalarmering av resurser.

Omvärldsbevakning sker löpande, och ett fokusområde är att ta tillvara på möjligheten att använda digital teknik vid utbildning och övning.

En ny tillsynsplan har implementerats. Syftet med den nya planen är att kraftsamla på verksamheter där tillsyn gör mest nytta.

ÅTGÄRDER

Omvärldsbevaka och ta tillvara på erfarenheter och lärdomar från andra organisationer i syfte att tidigt fånga upp händelser/trender där det föreligger behov av förebyggande åtgärder.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Räddningsnämnden deltar årligen vid den nationella Brandkonferensen. Nämnden avser också att utveckla sitt utbyte med andra räddningstjänster i det så kallade 100 000-samarbetet, alltså andra räddningstjänstorganisationer som har kommuner med mer än 100 000 invånare.

Brandförsvaret deltar i relevanta konferenser och har ett omfattande utbyte av erfarenheter med andra räddningstjänster i regionen. Brandförsvaret deltar också i nationella nätverk, och bevakar media löpande.

Utbilda och öva av ledning, taktik, metod och teknik för effektiva räddningsinsatser.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Utbildning i ledning, taktik, metod och teknik sker kontinuerligt för brandförsvarets personal. Samövningar med andra räddningstjänster i regionen samt polis och ambulans genomförs också kontinuerligt.

Under våren låg fokus vid utbildningar och övningar på insatser vid pågående dödligt våld och trafikolyckor med tunga fordon.

Under hösten kommer insatser vid kemikalieolyckor vara ett fokusområde.

Arbete för att i större omfattning kunna använda digitala hjälpmedel, t ex VR-teknik, vid utbildning och övning pågår.

Implementering av utvecklad tillsynsplan

Status
Färdig

Kommentar:

Tillsyner genomförs enligt den nya tillsynsplanen. Vid implementeringen av den nya tillsynsplanen har ett behov av registervård uppstått som framöver kommer genomföras.

Uppsala kommuns inriktningsmål 1 Uppsala kommun ska ha en jämställd och hållbar ekonomi.

Tierps kommuns övergripande inriktningsmål Tierp är en attraktiv, inkluderande och hållbar kommun med ekonomin i balans.

Östhammars kommuns strategiska inriktningsområde Östhammar, En hållbar kommun, Ett effektivt resursutnyttjande, ej skadar miljön och arbetar långsiktigt för att ta ansvar för kommande generationer

Nämndens strategi:

En god kontroll och styrning av verksamhet och ekonomi. Kontinuerligt anpassa verksamheten utifrån tilldelade kommunbidrag från kommunerna.

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Kommentar:

Nämnden har en långsiktig ekonomi i balans. Nämnden arbetar kontinuerligt med att minska negativ miljöpåverkan av nämndens verksamhet. Vid olyckor där brandförsvaret gör räddningsinsatser är målsättningen att minimera miljöpåverkan, bland annat genom samarbete med miljökontoret.

ÅTGÄRDER

En god kontroll över vilket behov som kommunerna har inom nämndens ansvarsområde.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Handlingsprogram enligt Lagen om skydd mot olyckor tas fram vart 4:e år. Fortlöpande sker en bedömning av till exempel behovet av brandtillsyn och hur stora riskerna är för bränder och andra olyckor som kan föranleda räddningsinsats.

En god uppföljning av verksamheten och ekonomin.

Status

Färdig

Kommentar:

Nämnden har en god uppföljning av verksamheten och ekonomin. Månadsuppföljningar beslutas i nämnden och rapporteras till Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner. Förutom månadsuppföljningarna har nämnden två delårsuppföljningar och årsredovisningen som också rapporteras till kommunerna i den gemensamma nämnden.

UPPDRAG

KVAR FRÅN 2018: 1.2 Tydliggöra hur digitaliseringens möjligheter ska användas och dess utmaningar hanteras i verksamhetsplanering och affärsutveckling så att utvecklingen kan drivas så samlat och effektivt som möjligt**Status**

Färdig

Kommentar:

Förutsättningar finns för att fortsatt digital utveckling ska ske löpande, dels genom utveckling av brandförsvarets webb-sida men också genom utveckling av brandförsvarets verksamhetsledningssystem

1.12 Genomföra en koncernövergripande kartläggning hur resurser fördelas mellan män och kvinnor senast 2022 i syfte att uppnå en jämställd resursfördelning.

Motsvaras i Mål och budget 2018 av 1.4 Genomföra analyser för jämställdhetsbudgetering inom minst ett nytt utvecklingsområde årligen, samt att utifrån analys ta fram åtgärder i syfte att minska ojämställdhet

Status

Väntar

Kommentar:

Planeras att genomföras under 2020.

Uppsala kommuns inriktningsmål 2 Uppsala ska vara tryggt och attraktivt att leva, verka och vistas i.

Tierps kommuns övergripande inriktningsmål Tierp är en attraktiv, inkluderande och hållbar kommun med ekonomin i balans.

Östhammars kommuns strategiska inriktningsområde Östhammar, En attraktiv och växande kommun.

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Kommentar:

Nämndens kärnverksamhet för trygghet och säkerhet bidrar till måluppfyllelse. Kärnverksamheten fortgår med oförändrad omfattning och kvalitet. Uppdragen har till stora delar genomförts under perioden.

UPPDRAG

KVAR FRÅN 2018: 2.12 Ta fram ett förslag till Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner på ett Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt lagen om skydd mot olyckor som ska gälla från och med 2020 (RÄN)

Status

Påbörjad

Kommentar:

Vid nämndens möte i september kommer förslaget att fastställas. Handlingsprogrammet ska sedan fastställas av de tre kommunernas fullmäktigen.

KVAR FRÅN 2018: 2.9 Stärka krisberedskapen i kommunens alla verksamheter

Status

Färdig

Kommentar:

Brandförsvaret har fastställt en ledningsplan för allvarliga störningar. Planen har prövats vid övning. Fortsatt utveckling kommer att ske fortlöpande.

2.1 Stärk arbetet med att förebygga och förhindra social oro samt öka tryggheten.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Brandförsvaret bidrar bland annat genom utbildning av skolelever i årskurs 5 och 7.

Arbete enligt handlingsplan Gottsunda/Valsätra fortlöper också.

ÅTGÄRDER**Samarbete med främst polis och andra kommunala verksamheter för att förebygga social oro.****Status**

Påbörjad

Kommentar:

I Uppsala sker arbete enligt handlingsplanen för Gottsunda/Valsätra kontinuerligt. Samordningsmöten hålls en gång/månad. Samverkan med polis och socialtjänst i Uppsala sker på veckobasis. Åtgärden löper på som planerat.

2.9 Beakta näringslivsperspektivet i kommunala beslut.**Status**

Påbörjad

Kommentar:

Brandförsvarets personal får utbildning i "klarspråk". Blanketter digitaliseras och förenklas. Remisser handläggs inom önskad tid. Brandförsvaret arbetar också med att underlätta för enskilda som behöver förnya tillstånd för brandfarliga varor.

ÅTGÄRDER**Vid tillsyn och tillståndsgivning anpassa kommunikationen efter den tillsynades förutsättningar så långt som det är möjligt.****Status**

Påbörjad

Kommentar:

Tillsynshandläggare har genomgått utbildning i klarspråk i syfte att förenkla och förtydliga kommunikationen vid tillsyn- och tillståndsärenden. Brandförsvarets tillsynshandläggare diskuterar bemötande vid arbetsplatsmöten. Ansökningsblanketter i tillståndsprocessen har digitaliserats. Arbete med att digitalisera fler moment och att klarspråkgranska mallar pågår.

Svara på remisser skyndsamt och inom önskad tid.**Status**

Färdig

Kommentar:

"Sista önskat svarsdatum" efterfrågas från de som skickar remisser till nämnden, på så sätt underlättas prioriteringsarbetet och remisserna kan hanteras inom önskad tid.

Uppsala kommuns inriktningsmål 3, Uppsala stad och landsbygd ska växa smart genom ett hållbart samhällsbyggande.

Tierps kommuns övergripande inriktningsmål: Tierp, Successivt utveckla tätorterna med början i Tierp genom att verka för ökat antal bostäder med attraktiva miljöer. Minska kommunens negativa klimatpåverkan genom att minska kommunens utsläpp av växthusgaser och att minska kommunens energiförbrukning.

Östhammars kommuns strategiska inriktningsområden Östhammar, En attraktiv och växande kommun. En hållbar kommun.

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Kommentar:

Nämnden bidrar i viktiga kommunprocesser för att stad och landsbygd ska växa smart och hållbart. Nämnden fokuserar särskilt på riskhänsyn i samhällsplaneringen och ett trygghetskapande perspektiv i planprocesser.

UPPDRAG

3.1 Aktivt och strategiskt arbeta med digital utveckling och innovation, genom bland annat testbäddar, för att utveckla den egna verksamheten, stärka klimatarbetet och skapa ett smart och hållbart Uppsala.

Motsvaras i Mål och budget 2018 av 3.1 Utveckla Uppsala till en Smart stad där innovationer, digitalisering och miljö- och klimatdrivet arbete skapar möjligheter att möta samhällets utmaningar på ett effektivt och hållbart sätt.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Digital utveckling sker bland annat genom mobila applikationer i verksamhetsledningsverktyget Daedalos.

Digital teknik för utbildnings- och övningsverksamhet för personal inom räddningstjänstområdet utvecklas, brandförsvaret är aktivt med i denna utveckling.

ÅTGÄRDER

Klimatanpassa fordonsparken.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Personfordon som inte är utryckningsfordon klimatanpassas.

Utryckningsfordon behöver ha en hög tillförlitlighet och fungera under alla förhållanden och här finns för närvarande inte några miljöanpassade alternativ.

Klimatanpassa brandförsvarets övningsverksamhet.**Status**

Påbörjad

Kommentar:

Klimatanpassning sker bland annat genom att öka andelen distansutbildning med hjälp av digital teknik. Möjlighet till att i större utsträckning använda VR-teknik och andra digitala hjälpmedel vid utbildning och övning analyseras också.

För att minska klimatpåverkan vid brandövningar planeras för en ny övningsanläggning som omhändertar såväl brandrök som släckvatten och minimerar utsläppen.

Ha förmåga att vid räddningsinsatser kunna minimera miljöpåverkan.**Status**

Påbörjad

Kommentar:

Omvärldsbevakning och analys av alternativa släckmedel och släckmetoder pågår. Brandförsvaret har sett mycket positiva resultat av metoden att först dämpa en brand med pulver för att sedan eftersläcka med mindre mängd vatten. Brandförsvaret är också mycket restriktiva med användning av skum.

3.10 Öka andelen förnybar energi och öka takten i arbetet med energieffektivisering och energisparande**Status**

Påbörjad

Kommentar:

Dialog med hyresvärdar pågår om att minska energiförbrukningen i brandstationerna.

ÅTGÄRDER**Energieffektivisera brandstationerna i samarbete med hyresvärd.****Status**

Påbörjad

Kommentar:

Vid nybyggnationer tas frågan om energieffektivisering aktivt med. Så hög miljöcertifiering som möjligt eftersträvas. Dialog med hyresvärd om energieffektiviseringar pågår avseende befintliga lokaler.

KVAR FRÅN 2018: 3.3 Utifrån den sociala kompassen fortsätta utveckla den samordnade planeringsprocessen för hållbar stads- och landsbygdsutveckling**Status**

Färdig

Kommentar:

Nämnden bidrar med kompetens till de strategiska planeringsprocesserna för hållbar stads- och landsbygdsutveckling. Rutiner för löpande samarbete är upprättade.

Uppsala kommuns inriktningsmål 4: Uppsala ska vara jämlikt och inkluderande med goda förutsättningar för folkhälsa och livskvalitet

Bedömning

Delvis uppfyllt

Kommentar:

Nämnden bidrar till målet bland annat genom att stärka nämndens kunskap om barnkonventionen och hur den påverkar nämndens verksamhet.

UPPDRAG

Kommunfullmäktiges uppdrag

Öka kännedomen och medvetenheten om barns rättigheter genom att genomföra ett kompetenslyft om barnrätt inom kommunens verksamheter.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Utbildningsinsatser kommer att göras under hösten.

ÅTGÄRDER

Stärka kunskapen vid brandförsvaret om barnkonventionen.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Under hösten 2019 planeras att nämnd och medarbetare få information om barnkonventionen och hur den påverkar nämndens verksamhet.

Uppsala kommuns inriktningsmål 5: Uppsalas invånare ska ha bostad och arbete

Bedömning

Ej uppfyllt

Kommentar:

Nämnden har inte bidragit till målet.

UPPDRAG

Kommunfullmäktiges uppdrag

I större utsträckning använda kommunens egna sysselsättnings- och arbetsmarknadsverksamheter för intern service.

Status

Ej påbörjad

Kommentar:

Inga områden har identifierats ännu.

ÅTGÄRDER

Identifiera områden som skulle vara lämpligt för daglig verksamhet att utföra.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Inga områden har identifierats ännu.

Uppsala kommuns inriktningsmål 8 Uppsalas invånare, organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället.

Tierps kommuns övergripande inriktningsmål: Tierp är en attraktiv, inkluderande och hållbar kommun med ekonomin i balans.

Östhammars kommuns strategiska inriktningsområde Östhammar, En öppen kommun

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Kommentar:

Nämnden avser bidra till målet genom att ta fram en informationshanteringsplan som ska tydliggöra hur ärenden handläggs. Det ska också bli lättare att lämna synpunkter på brandförsvarets webb.

Vid framtagande av nytt handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst har ett flertal medborgardialoger hållits, förslaget har även skickats på remiss till flertal organisationer. Förslag och synpunkter från allmänheten och organisationer har tagits om hand och värderats.

UPPDRAG

8.8 Ta fram en informationshanteringsplan som utifrån verksamheternas processer stödjer en effektiv, rättsäker och digital informationshantering

Status

Påbörjad

Kommentar:

Arbete pågår.

ÅTGÄRDER

Ta fram informationshanteringsplan.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Arbete pågår.

Uppsala kommuns inriktningsmål 9: Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Kommentar:

Nämndens åtgärder verkställs som planerat. Insatser för att stärka brandförsvarets chefer och utveckla arbetsmiljöarbetet har gjorts under perioden. Resultat från årets medarbetarundersökning visar mycket bra resultat.

Kommunen ska ha ett hållbart och hälsofrämjande arbetsliv. Alla medarbetare ska ges förutsättningar för att ta eget ansvar för sin arbetsmiljö. Medledarskap är förutsättningen för att alla ska kunna göra skillnad, arbeta tillsammans och välkomna nyskapande.

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Kommentar:

Insatser för att stärka brandförsvarets chefer och utveckla arbetsmiljöarbetet har gjorts under perioden. Resultat från årets medarbetarundersökning visar mycket bra resultat.

ÅTGÄRDER

Säkra en god arbetsmiljö.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Arbete för att säkerställa kompetenser och rutiner pågår.

Ett kulturbärande ledar- och medarbetarskap möjliggör verksamhetsutveckling och medledarskap och allas del i att göra skillnad, arbeta tillsammans och välkomna nyskapande

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Kommentar:

Under perioden har arbete med implementering av värdegrunden gjorts. Arbete med chefs- och ledarutveckling fortlöper.

ÅTGÄRDER

Utveckla chef - ledarskap och medarbetarskap.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Samtliga chefer har uppdraget att arbeta med värdegrunden - med fokus på beteenden- med sina medarbetare. Syftet är att främja dialog om beteenden som främjar en god, hållbar och inkluderande arbetsmiljö och en god service och bemötande såväl internt som externt, mot medborgaren.

Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Tierp, Uppsala och Östhammar.

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Kommentar:

Nämndens åtgärder genomförs som planerat. Insatser för att stärka brandförsvarets chefer och utveckla arbetsmiljöarbetet har gjorts under perioden. Resultat från årets medarbetarundersökning visar mycket bra resultat.

Stärka den strategiska och operativa kompetensförsörjningen för räddningsnämnden som arbetsgivare med fokus på bristyrken.

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Kommentar:

Arbete för att minska personalomsättningen hos deltidsbrandmän och brandingenjörer fortsätter.

Bemanningen på RiB-stationerna har under perioden varit god, och omsättningen av brandingenjörer har varit obefintlig.

ÅTGÄRDER

Säkra strategisk och långsiktigt hållbar kompetensförsörjning.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Det utvecklingsarbete för rekrytering av deltidsbrandmän som påbörjades under 2018 fortsätter, bland annat genom riktad information till huvudarbetsgivare för potentiella deltidsbrandmän.

En breddad rekrytering av sommarvikarier har genomförts, det vill säga vikarier utan tidigare räddningstjänstbakgrund. En åtta veckor lång introduktionsutbildning genomfördes under april-maj, och därefter har de tjänstgjort som brandmän juni-augusti. En utvärdering av den breddade rekryteringen har gjorts, och beslut om vikarieförsörjning sommaren 2020 kommer att tas under hösten.

Besök hos brandingenjörsutbildningarna vid Luleås och Lunds tekniska högskolor har gjorts för att väcka studenternas intresse för Uppsala brandförsvaret. Brandförsvaret tar emot praktikanter och sommarjobbbara från utbildningarna och är måna om att de ska känna sig välkomna och inkluderande.

UPPDRAG

9.6 Intensifiera arbetet med att åtgärda strukturella skillnader på grund av kön.

Motsvaras i Mål och budget 2017 av Åtgärda strukturella löneskillnader på grund av kön.

Motsvaras i Mål och budget 2018 av 9.5 Intensifiera arbetet med att åtgärda strukturella löneskillnader på grund av kön.

Analysera om strukturella löneskillnader på grund av kön finns, då kommunens analys inte ger tillräckligt underlag pga det låga antalet kvinnor.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Kommunens lönekartläggning ger, på grund av att det är så fåtal kvinnor anställda inom brandförsvaret, inget underlag för analys av om strukturella löneskillnader på grund av kön förekommer.

Arbete med värdegrund ses som en viktig del i arbetet för att åtgärda strukturella skillnader på grund av kön.

Arbete återstår innan det finns acceptabla omklädnings- och duschmöjligheter för olika kön på brandstationerna.

ÅTGÄRDER**Utveckla jämställdhetsarbetet.****Status**

Påbörjad

Kommentar:

Implementering av den kommungemensamma värdegrunden påbörjats.

Ett arbete med att ta fram jämställdhetsmål har påbörjats i förvaltningsledningen.

Kvinnor inom brandförsvaret genomför nätverksträffar två gånger per år i syfte att stödja varandra och peka på utvecklingsmöjligheter.

UPPDRAG VID SIDAN AV VERKSAMHETSPLANEN

Bilagor för rapportering till kommunstyrelsen

att uppdra åt samtliga nämnder och bolagsstyrelser att under 2018 arbeta fram egna ledningsplaner inför och vid allvarliga störningar i enlighet med rutin för detta

Status

Färdig

Kommentar: Ledningsplanen är antagen.

Särskilda frågor om handlingsplanen för Gottsunda/Valsätra**Status**

Påbörjad

Titel	Status	Färdiggrad
Hur bidrar nämnden/bolagsstyrelsen till att uppnå målen inom målområdet Hållbara livsmiljöer i handlingsplanen för Gottsunda/Valsätra?	Påbörjad	60%
Kommentar: Brandförsvaret genomför tillsyner löpande efter våra ordinarie fristider. Brandförsvaret gör också händelsebaserade tillsyner om något särskilt inträffat. Det görs i alla kommuner och inte bara i Gottsunda.		
Hur bidrar nämnden/bolagsstyrelsen till att uppnå målen inom målområdet Trygghet i handlingsplanen för Gottsunda/Valsätra?	Påbörjad	60%
Kommentar: Brandförsvaret kommer att utbilda stadsvårdarna i Gottsunda i brandsäkerhet. Brandförsvaret gör också återbesök efter larm för att skapa trygghet och informera om brandrisker och brandskydd.		
Hur bidrar nämnden/bolagsstyrelsen till att uppnå målen inom målområdet Barn och ungas uppväxtvillkor i handlingsplanen för Gottsunda/Valsätra?	Påbörjad	60%
Kommentar: Brandförsvaret bedriver en skolverksamhet för barn och ungdomar i åldrarna 6-13 år. Brandförsvaret är också delaktig i många av de aktiviteter som anordnas i Gottsunda/Valsätra, till exempel Mötesplats Gottsunda.		

Särskilda frågor om handlingsplanen för ökad trygghet och säkerhet

Frågorna besvaras i uppföljningen per augusti genom att lämna en kommentar i fliken Rapportering i frågan.

Vid frågor och funderingar: kontakta Engla Bertolino eller Ida Wiking.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Nämnden har riktlinjer för hotfulla situationer vid räddningsinsatser, till exempel stenkastning mot brandbilar. För övrig verksamhet bedömer nämnden att de kommungemensamma riktlinjerna är tillräckliga, men handläggare som arbetar med tillsyn kommer att genomgå särskild utbildning för att öka sina kunskaper. Utbildningen genomförs av Uppsala kommuns säkerhetsavdelning.

Nämnden har inga förslag på ändringar eller kompletteringar.

Titel	Status	Färdiggrad
Har nämnden/bolagsstyrelsen tagit fram riktlinjer för hot och våld på verksamhetsnivå utifrån kommunövergripande rutiner?	Påbörjad	90%

Kommentar:

Nämnden har riktlinjer för hotfulla situationer vid räddningsinsatser, till exempel stenkastning mot brandbilar. För övrig verksamhet bedömer nämnden att de kommungemensamma riktlinjerna är tillräckliga, men handläggare som arbetar med tillsyn kommer att genomgå särskild utbildning för att öka sina kunskaper. Utbildningen genomförs av Uppsala kommuns säkerhetsavdelning.

Har nämnden/bolagsstyrelsen förslag till ändringar eller kompletteringar till handlingsplan trygghet och säkerhet för att ytterligare bidra till att uppfylla målen?	Färdig	100%
--	--------	------

Kommentar:

Nämnden har inga förslag på ändringar eller kompletteringar.

Särskilda frågor om näringslivsprogrammet

Status

Påbörjad

Titel	Status	Färdiggrad
Hur gör nämnden för att förbättra sin företagsservice vid myndighetsutövning och övrig kontakt med näringslivet? Hur långt har nämnden kommit med att utveckla ett arbetssätt för detta? Vad har nämnden för indikatorer för uppföljning av detta arbete?	Påbörjad	0%

Kommentar:

Nämnden har förenklat och digitaliserat processen för ansökan om tillstånd för brandfarliga varor. Nämnden avser också att underlätta genom att uppmärksamma tillståndsinnehavare när det är dags att förnya tillståndsansökan, något som verksamhetsutövare relativt ofta glömmer bort. Nämnden prioriterar också att svara på inkomna remisser eller andra frågor så snart som möjligt för att underlätta för den som väntar på besked.

BILAGA 1

Resultaträkning

Resultaträkning			
Period: 201901-201908			
Benämning	Akkumulerad redovisning	Ack. redov. Föregående år	Räddningsnämnden Akkumulerad budget
VERKSAMHETENS INTÄKTER			
Försäljningsintäkter	117,8	11,0	40,0
Taxor och avgifter	4 392,7	4 466,9	5 325,4
Hyror och arrenden	1 445,4	1 005,8	905,2
Bidrag	34 071,8	32 359,7	34 609,3
Förs. av verksamhet och konsulttjänster	1 881,4	4 799,8	3 036,5
Summa verksamhetens intäkter	41 909,1	42 643,2	43 916,4
- Varav externa	41 084,8	41 386,2	42 688,0
- Varav mot dotterbolag	182,5	467,2	272,3
- Varav kommuninternt	641,8	789,7	956,1
VERKSAMHETENS KOSTNADER			
Övriga lämnade bidrag	-71,0	-102,3	-97,3
Löner	-64 339,6	-62 112,0	-65 583,1
Upplupna semesterlöner, förändring	1 703,5	716,1	0,0
PO-pålägg	-28 240,6	-27 151,2	-28 696,1
PO-pålägg semesterlöneskuld	661,2	273,7	0,0
Övriga personalkostnader	-470,1	-260,5	-157,3
Lokal- och markhyror	-19 370,0	-18 515,6	-19 682,0
Fastighetskostn. och fast.entreprenader	-2 872,9	-698,0	-336,7
Övriga främmande tjänster	-5 451,2	-6 072,7	-5 355,3
Realisationsförluster från förs. av anl.tillg	-152,5	0,0	0,0
Övriga verksamhetskostnader	-12 990,8	-14 849,2	-13 991,7
Indirekta kostnader från KLK	0,0	-1 821,4	-1 870,7
Kommungemensamma kostnader från KLK	-8 202,0	-6 164,6	-6 331,3
Övriga gemensamma kostnader	0,0	0,0	-546,0
Summa verksamhetens kostnader	-139 795,9	-136 757,6	-142 647,6
- Varav externa	-85 908,1	-85 189,8	-91 106,3
- Varav mot dotterbolag	-226,4	-209,3	-70,0
- Varav kommuninternt	-53 661,4	-51 358,6	-51 471,3
Avskrivningar	-7 549,3	-7 684,1	-8 360,0
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER	-105 436,2	-101 798,6	-107 091,2
Kommunbidrag	107 243,0	102 432,0	107 243,0
Summa skatteintäkter, generalla statsbidrag/ut	107 243,0	102 432,0	107 243,0
Finansiella intäkter	2,7	1,4	0,0
Summa finansiella intäkter	2,7	1,4	0,0
Finansiella kostnader	-1,9	-1,9	0,0
Internränta	-625,9	-793,8	-833,3
Summa finansiella kostnader	-627,8	-795,7	-833,3
-Finansnetto	-625,1	-794,3	-833,3
ÅRETS RESULTAT	1 181,8	-160,8	-681,6
Benämning	Akkumulerad redovisning	Ack. redov. Föregående år	Årsbudget
Årets investeringar			
Årets investeringar inkomster	0,0	0,0	0,0
Årets investeringar utgifter	-15 662,4	-4 810,6	-26 050,0
Årets investeringar netto	-15 662,4	-4 810,6	-26 050,0

BILAGA 2**Resultaträkning per verksamhet**Uppsala kommun
Period (t.o.m.) 201908

Räddningsnämnden

tkr

Benämning	RESULTAT PER VERKSAMHET			
	Akkumulerad redovisning	Ack. Redovisning föregående år	Akkumulerad budget	Årsbudget
* Totalt				
KOSTNADER	-147 973,0	-145 237,4	-151 841,0	-226 733,6
INTÄKTER EXKL KOMMUNBIDRAG	41 911,8	42 644,6	43 916,4	65 874,6
NETTOKOSTNAD	-106 061,2	-102 592,8	-107 924,6	-160 859,0
KOMMUNBIDRAG	107 243,0	102 432,0	107 243,0	160 859,0
RESULTAT	1 181,8	-160,8	-681,6	0,0
* POLITISK VERKSAMHET (1)				
KOSTNADER	-746,3	-725,7	-841,2	-1 261,8
NETTOKOSTNAD	-746,3	-725,7	-841,2	-1 261,8
KOMMUNBIDRAG	790,0	768,0	790,0	1 182,0
RESULTAT	43,7	42,3	-51,2	-79,8
* INFRASTRUKTUR, SKYDD M.M. (2)				
KOSTNADER	-147 226,7	-144 511,5	-150 999,7	-225 471,8
INTÄKTER EXKL KOMMUNBIDRAG	41 911,8	42 643,2	43 916,4	65 874,6
NETTOKOSTNAD	-105 314,9	-101 868,3	-107 083,3	-159 597,2
KOMMUNBIDRAG	106 453,0	101 664,0	106 453,0	159 677,0
RESULTAT	1 138,1	-204,3	-630,3	79,8
* KOMMUNLEDNING OCH GEMENSAM VERKSAMHET (8)				
KOSTNADER	0,0	-0,2	0,0	0,0
INTÄKTER EXKL KOMMUNBIDRAG	0,0	1,4	0,0	0,0
NETTOKOSTNAD	0,0	1,2	0,0	0,0
RESULTAT	0,0	1,2	0,0	0,0

Kommentar

Uppsala kommun är värdkommun för den gemensamma räddningsnämnden. Den gemensamma nämnden ingår därmed i Uppsala kommuns organisation och nettokostnad, resultat och prognos i resultaträkningen är då endast Uppsala kommuns. Ersättningar från Tierps och Östhammars kommuner är upptagna enligt kostnadsfördelningen i avtalet mellan kommunerna.

BILAGA 3

Analys delårsbokslut augusti Uppsala kommun

Räddningsnämnden – delårsbokslut augusti 2019

RÄDDNINGSNÄMNDEN	Resultat per augusti			
	Kommunbidrag	Periodens utfall	Periodens utfall	Helårsprognos
Belopp i miljoner kronor	2019	201901-201908	201801-201808	201908
Politisk verksamhet (1)	1	0	0	0
Infrastruktur, skydd m.m (2)	160	1	0	0
Övriga verksamheter	0	0	0	0
Nämnden totalt	161	1	0	0

	KF-budget	Periodens utfall	Periodens utfall	Helårsprognos
	2019	201901-201908	201801-201808	201908
Nettoinvesteringar	26	16	5	26

	Prognos- försämring	Prognos- förbättring	Prognosspann	
			Min	Max
Prognososäkerhet	1	1	-1	1

Resultat per verksamhet

Räddningsnämnden är en gemensam nämnd för Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner, där Uppsala kommun är värdkommun. Räddningsnämnden styrs av alla tre kommuner främst genom ett avtal mellan kommunerna, ett reglemente och ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt lagen om skydd mot olyckor. Dessa styrdokument är antagna av alla tre kommuners kommunfullmäktige. De avsnitt i Mål och budget som berör räddningsnämnden är framtagna i samråd med Tierp och Östhammars kommuner.

Räddningsnämnden ansvarar för att bedriva en effektiv räddningstjänstverksamhet i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner. Kommunstyrelserna i alla tre kommuner har en uppsyningsplikt över den gemensamma nämnden. Fullmäktige i alla tre kommuner har rätt att begära upplysningar från nämnden. Ordförande, vice ordförande och anställda i den gemensamma nämnden är skyldiga att lämna upplysningar vid alla tre kommuners fullmäktigesammanträden. Ledamöter i alla tre kommuners kommunfullmäktige får ställa interpellationer eller frågor till nämndens ordförande. Nämnden ska också granskas av revisorer från alla tre kommuner. Hela rättsfiguren kan karaktäriseras som en hybrid, invävd i alla tre kommuner med en stark karaktär av egenregiverksamhet.

Nämndens verksamhet omfattar olycksförebyggande verksamhet, tillsyn, rengöring och brandskyddskontroll, räddningsinsatser och olycksutredning enligt lagen om skydd mot olyckor. Nämndens verksamhet omfattar också tillståndsgivning och tillsyn enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor. Nämnden ska stödja andra nämnder i alla tre kommuner inom sitt kompetensområde.

Nämnden har åtta inriktningsmål som finns i handlingsprogrammet för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt lagen om skydd mot olyckor. Handlingsprogrammet är antaget av kommunfullmäktige i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner.

- Utveckla samarbeten med andra samhällsaktörer för att minska antalet och effekterna

BILAGA 3

Analys delårsbokslut augusti Uppsala kommun

- Stärka förmågan till krisberedskap
- Återuppta planering för civilt försvar och räddningstjänst under höjd beredskap
- Stärka skyddet mot bränder och olyckor på landsbygd och glesbygd genom lokala aktörer
- Verka för att riskhänsyn tas i samhällsplaneringen
- Stärka den enskildes förmåga till riskmedvetet beteende och kunskap att handla vid bränder och olyckor genom information, rådgivning och utbildning
- Bryta olycksförlopp i ett så tidigt skede som möjligt genom att tillgängligheten till och effektiviteten av räddningsinsatser ska förbättras
- Utveckla förmågan att förebygga och hantera bränder och olyckor

Nämnden ska också i möjligaste mån inom sitt ansvarsområde medverka till de kommunövergripande målen från Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner.

Periodens resultat är ett överskott om 1 miljoner kronor, vilket är en avvikelse med 1,9 miljoner kronor högre än till budgeterat för perioden. Periodens positiva resultat beror främst på semesterlöneskultsförändringen. Helårsprognosen är ett överskott om 0,4 mnkr. Bedömningen är att en ekonomi i balans kan uppnås om man bortser från oklarheter kring lokalhyreskostnaderna.

Politisk verksamhet (1) består främst av arvoden till ledamöter och lön till nämndsekreterare. Resultat och prognos följer budget.

Infrastruktur, skydd mm (2), räddningstjänstverksamhet. Resultatet på 1 miljoner kronor beror främst på semesterlöneskultsförändringen. Resultatet exklusive semesterlöneskultsförändringen är ett underskott på 1 miljoner kronor. Underskottet beror främst på ökade personalkostnader, bland annat för en ny dagstyrka och på att personalplaneringen behöver förbättras.

Helårsprognosen följer budget med ett resultat på 0 miljoner kronor.

Investeringar

Investeringarna består till största del av räddningsfordon. Prognosen är att investeringarna följer budget.

Risker och osäkerhet

Största osäkerheten är lokalhyreskostnader på grund av hyresavtalen för brandstationerna i Uppsala kommun inte är klara. Personalkostnaderna är också en osäkerhet, en ny personalplanering har införts för att minska lönekostnaderna.

BILAGA 4**Räddningsnämndens ledamöter**

Ledamot:	Parti	Kommun	Ersättare:	Parti	Kommun
Patrik Kjellin (ordförande)	S	Uppsala	Maria Östberg	S	Uppsala
Jan Ulmander (vice ordförande)	C	Uppsala	Dominic Ankerstål	S	Uppsala
Catrin Johansson	S	Uppsala	Tomas Lindh	S	Uppsala
Anders Gustafsson	S	Uppsala	Niklas Hjelm Smith	L	Uppsala
Raymond Hammarberg	L	Uppsala	Finn Hedman	MP	Uppsala
Sanna Sundvall	MP	Uppsala	Linus Bäcklund	M	Uppsala
Maria Jansson	M	Uppsala	Markus Jansson	M	Uppsala
Christian Hermanson	KD	Uppsala	Håkan Tribell	M	Uppsala
James Jonsson	V	Uppsala	Johan Jakobsson	V	Uppsala
Margareta Widén Berggren	S	Östhammar	Sven Lokander	M	Tierp
Lennart Owenius	M	Östhammar	Margareta Magnusson	S	Tierp
Peter Staland	C	Tierp	Anders Beckman	C	Östhammar
Lars-Olof Färnström	S	Tierp	Mikael Holmqvist	M	Östhammar

VI SAMVERKAR I EN GEMENSAM RÄDDNINGSNÄMND

